శ్రీరస్తు.

—:o:—

శ్రీ జా న కీ జా న మే న మ ఃి

ఓం నమః పరమఋషిభ్యో ధర్మ్యాగమమస్మత్పారగేభ్యఃి

నిఖిలచరిత నిచయతమః ప్రసరప్రచండ మార్తాండ మండలాయితః

శ్రీమత్పండితపారిజాతకరారిమల్లేక్యాఖ్యవిరుదావళీవిరాజమాన శ్రీమన్మదన

భూపాలశిరోమణి తనూభువా, నిజపర్యాలోచనీసముపజాతోండాయిత

రవిశశిమండలేన, శ్రీమన్మాంధాత్ర మహీభుజా విరచితఃి

కర్మవిపాకాఖ్యోన్యాయంగ్రన్థఃి

నిరవధికనిగమాగమ పయోరాశిపారదృశ్వభిఃి

బెంగళూరు ఇతిపర్యాయనామధేయ కల్యాణనగర వాస్తవ్యైఃి

బ్రహ్మశ్రీ- శ్రీనివాసశాస్త్రిభిఃి,

దొడ్డబేలి. నారాయణశాస్త్రిణాచ.

గిరికారదనరంధ్రనివసితావశిష్టబహుప్రయత్న లబ్ధనానాదేశీయ

పుస్తకావలోకనేనయథామతిపరిశోధితఃి.

బెంగళూరు.

వా ॥ కృష్ణయ్యశర్మణా

బూదంగుడి॥ నారాయణార్యాణామ్

శ్రీమత్కల్యాణనగరస్థ సత్సంప్రదాయకళానిధిముద్రాక్షరశాలాయామ్-

ముద్రాపితశ్చవిజయతేతరామ్.

౧౮౯౦ సంవత్సరే॥

All Right Reserved.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ జానకీ జాన మేన మఃి.

శ్లో॥ నీలనీరజనీకాశం నిగమాంత్రైక గోచరమ్।
దయోదధిమ్మ్రదనౌబుజానకీజానిమన్వహమ్॥

కర్మవిపాక గ్రంథస్థ విషయానుక్రమ ప్రకాశికా.

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
	—* ప్రథమతరంగే. *—	
౧	మంగళాచరణమ్.	౧
౨	గ్రంథకర్తృప్రశంసా. ...	*
౩	ఏతద్గ్రంథావతారకథనమ్. ...	*
౪	కర్మస్వరూప, పాపకర్మ, తజ్జన్యరోగాది, తన్నాశావశ్యకర్తవ్యప్రాయశ్చిత్తాదినిరూపణం.	౨
	—* ద్వితీయతరంగే. *—	
౧	శాతాతపీయపరిభాషా.	౩
౨	కుష్మరాజయక్ష్మాదిరోగనామాని. ...	*
౩	రోగనిదానాని.	*
౪	తత్ప్రాయశ్చిత్తాని.	*
౫	శాంతయఃి.	౪
౬	ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారఃి. ...	*
౭	ప్రత్యామ్నాయాఃి. ...	*
౮	వ్రతాంగదానాని.	*
౯	ప్రాజాపత్యాదికరణమ్. ...	*
౧౦	సర్వపాపప్రణుత్యర్థకంవ్యాధివిపర్యయాఃి.	*
౧౧	కృచ్ఛ్రలక్షణమ్.	x
౧౨	కూశ్మాండగణహోమఃి. ...	*
	—* తృతీయతరంగే. *—	
౧	మతభేదేనగణహోమాఃి.	౮

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
	—* తురీయతరంగే. *—	
౧	వ్యాధివిపర్యయఃి.	౧౧
౨	సూర్యప్రతిమాలక్షణమ్. ...	౧౨
౩	వేదికాపరిమాణాచార్యవరణప్రతిమాదానాది విచారఃి.	*
౪	ఘోషశాంతిఃి.	౧౪
	—* పంచమతరంగే. *—	
౧	కర్మజదోషజాదిభేదేనరోగవిభాగాఃి.	౧౬
౨	రోగానుగుణ్యేనప్రతికృతిప్రకారఃి. ...	౧౭
౩	వేదపారాయణవిధిఃి. ...	*
౪	వేదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారఃి.	*
x	ఘోరమంత్రాఃి.	౧౯
	—* షష్ఠతరంగే. *—	
౧	రుద్రవిధిఃి.	*
౨	హోమాదిప్రకారఃి.	౨౦
౩	ప్రకారాంతరేణరుద్రవిధిత్రైవిధ్యమ్	౨౨
౪	తస్యైవరుద్రవిధేఃి షోడశధా విభాగఃి.	*
x	విధ్యంగహోమాదిప్రకారఃి. ...	౨౪
౬	నమకాదిభేదేనజపహోమప్రకారఃి.	౨౯
౭	స్థండిలకుండనిర్మాణవిధిఃి. ...	*
౮	బోధాయనోక్తపంచాంగరుద్రన్యాసవిధిఃి.	౩౦

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౯	పంచాంగరుద్రశబ్దార్థవిచారః. ...	*
౧౦	పంచాంగరుద్రన్యాసపూర్వకజపహోమార్చనాభిషేకాదివిధిః.	*
౧౧	నమకాంగన్యాసమంత్రాః. ...	౩౨
౧౨	న్యాసశబ్దః.	*
౧౩	నమకైఅవాంతరవాక్యానాంప్రయోగః.	౩౪
౧౪	గర్భరోగనాశవిధిః.	౩౫
౧౫	ప్రకారాంతరేణతన్నాశక్రమః. ...	౩౬
౧౬	రుద్రకల్పః.	౪౧
౧౭	పురుషసూక్తవిధిః.	౪౨
౧౮	పుత్రకామస్యకర్తవ్యవైష్ణవాదికమభేదః.	౪౪
౧౯	అపామార్జనస్తోత్రాదిః. ...	౪౭
౨౦	విష్ణుహృదయస్తోత్రమ్	౪౮
౨౧	వినాయకశాంతిక్రమకి. ...	౪౯
౨౨	యాజ్ఞవల్క్యోక్తనవగ్రహయజ్ఞకి.	౫౨
౨౩	నవగ్రహయాజ్ఞప్రయోగః ...	౫౩
౨౪	తత్రసంగ్రహకార చింతామణి మతభేదేన ప్రయోగభేదః.	౫౬
౨౫	అభవరుడౌవాహనమంత్రకి. ...	౫౮
౨౬	గంగాద్యావాహనాదిమంత్రకి. ...	*
౨౭	హోమమంత్రాకి. ...	౬౦
౨౮	ప్రత్యధిదేవతామంత్రాకి ...	౬౧
౨౯	వినాయకాదిపంచమంత్రాకి. ...	౬౨
౩౦	కర్తవ్యతావిధివిభాగకి. ...	౬౩
౩౧	అథనిష్కాదిప్రకరణమ్. ...	౬౫
౩౨	రూప్యపరికరణమ్.	*
౩౩	ధాన్యభూమ్యాదిమానమ్. ...	౬౬
౩౪	అథకర్మవిపాకప్రకరణోపయుక్తకృచ్ఛ్రాదిలక్షణాని.	*
౩౫	ప్రాజాపత్యాదికృచ్ఛ్రలక్షణమ్. ...	౬౭

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౩౬	అతికృచ్ఛ్రలక్షణమ్.	*
౩౭	కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రలక్షణమ్ ...	౬౮
౩౮	తప్తకృచ్ఛ్రలక్షణమ్. ...	*
౩౯	సాంతపనకృచ్ఛ్రలక్షణమ్. ...	౬౯
౪౦	యతిసాంతపనకృచ్ఛ్రస్వరూపనిరూపణమ్.	*
౪౧	మహాసాంతపనలక్షణమ్. ...	*
౪౨	పరాకలక్షణమ్.	౭౦
౪౩	యావకవ్రతనిరూపణమ్, ...	*
౪౪	చాంద్రాయణనిరూపణమ్. ...	*
౪౫	పిపీలికామధ్య, యవమధ్యచాంద్రాయణనిరూపణమ్.	౭౨
౪౬	యతి చాంద్రాయణమ్. ...	*

—* సప్తమతరంగె. *—

౧	గోవధవ్రతమ్.	౭౩
౨	విష్ణురహస్యోక్తమాసోపవాసవ్రతమ్.	*
౩	కృచ్ఛ్రచాంద్రాయణ సాధారణేతికర్తవ్యతా	౭౫
౪	ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః.	*
౫	అతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః ...	౭౭
౬	తప్తకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః. ...	౭౮
౭	సాంతపనయతిసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.	*
౮	మహాసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.	౭౯
౯	పరాకకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః. ...	*
౧౦	యావకవ్రతగోమూత్రయావకవ్రతపయోవ్రతానాంప్రత్యామ్నాయాః. ...	*
౧౧	చాంద్రాయణప్రత్యామ్నాయాః ...	*
౧౨	గోవధప్రత్యామ్నాయః. ...	౮౦
౧౩	మాసోపవాసప్రత్యామ్నాయః. ...	౮౧
౧౪	ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః. ...	*
౧౫	భస్మస్నానమంత్రాంతరణి ...	౮౩
౧౬	గోమయస్నానమంత్రాః ...	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧౬	[illegible] మంత్రాదిః ...	౯౬
	—* అష్టమతరంగే. *—	
౧	అథ రోగ బహూనాని. ...	౯౯
౨	రాజ [illegible] సంకీర్తితః. ...	౯౪
౩	అథ వ్రణ సమీక్ష్యాది ...	*
౪	వ తదౌషధ్యోగహారమ్	౯౬
౫	శాతాతిపోక్త గుజయత్వహారమ్. ...	*
	—* నవమతరంగే *—	
౧	శూలరోగహారాణి. ...	౯౯
౨	శూలరోగహరత్రిశూలదానమ్. ...	*
౩	అథాసుచిశూలహరమ్ ...	౯౯
౪	ప్రకారాంతరేణోరుచిశూలహరమ్ ...*	
౫	జీర్ణశూలహరమ్ ...	*
౬	ప్లీహహరమ్.	౯౦
౭	జఠరశూలహరమ్. ...	*
౮	కటిశూలహరమ్.	*
౯	హస్తశూలహరమ్. ...	*
౧౦	కణ్ఠశూలహరమ్.	౯౧
౧౧	నయనశూలహరమ్. ...	*
౧౨	శాతాతపోక్తశూలరోగహరమ్. ...	*
౧౩	శూలప్రతికృతిదానమ్. ...	౯౨
	—* దశమతరంగే. *—	
౧	జ్వరహరాణి.	౯౩
౨	ఉష్ణజ్వరహరమ్.	*
౩	శాతాతపోక్తవివిధజ్వరహరమ్. ...	౯౪
౪	సర్వజ్వరహరమ్.	*
౫	జ్వరతర్పణమ్.	*
౬	జ్వరప్రతికృతిదానమ్.	౯౫
౭	కఫజ్వరయుతశ్వాసకాసహరాణి. ...	*
౮	ప్రకారాంతరేణశ్వాసకాసహరాణి. ...	౯౬

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧౦	శ్వాసకాసహరభృజపాశదానమ్. ...	౯౭
౧౧	శ్వాసకాసమూర్తిదానమ్.	*
౧౨	శోభహరాణి.	*
౧౩	కర్మవిపాకసంగ్రహోక్తశోభహరమ్. ...*	
౧౪	శోభహరవస్త్రదానమ్. ...	౯౮
౧౫	శోభహరప్రమోదానమ్. ...	*
౧౬	పాండురోగహరమ్.	౯౯
౧౭	శిరోవేదనాసహితపాండురోగహరమ్.	*
౧౮	పాండురోగహరపృథ్వీదానమ్ ...	*
౧౯	శాతాతపోక్తపాండురోగహరమ్.	౧౦౦
౨౦	పాండురోగహరప్రతిమాదానమంత్రాః.	*
౨౧	ఆంత్రకీడాహరమ్. ...	*
౨౨	ఆంత్రవృద్ధిహరమ్- ...	౧౦౧
౨౩	ఆంత్రవృద్ధిమూర్తిదానమ్- ...	*
౨౪	వ్రణహరాణి- ...	౧౦౨
౨౫	నాసికార్బుదహరమ్ ...	*
౨౬	ప్రకారాంతరేణనాసికార్బుదహరమ్-	*
౨౭	హృదయవ్రణహరమ్- ...	౧౦౩
౨౮	ఉరోవ్రణహరమ్-	*
౨౯	దక్షిణాంగవ్రణహరమ్- ...	*
౩౦	అంగుళీవ్రణహరమ్- ...	*
౩౧	భగవ్రణహరమ్	*
౩౨	భగంధరహరమ్- ...	౧౦౪
౩౩	ప్రకారాంతరేణభగంధరహరమ్- ...	*
౩౪	భూయవ్రణహరమ్-	౧౦౫
౩౫	నాడీవ్రణహరమ్- ...	*
౩౬	గండమాలాహరమ్- ...	*
౩౭	ప్రకారాంతరేణగండమాలాహరమ్	౧౦౬
౩౮	సపిత్తవ్రణహరమ్-	*
౩౯	వ్రణఘ్నగజదానమ్- ...	౧౦౭

విషయసంఖ్యాం	పుటసంఖ్యా
౪౫ పార్శ్వశోఫహరం- ...	*
౪౬ హస్తపాదశోఫహరం ...	౧౦౮
౪౭ స్త్రీస్తనశోఫహరం- ...	*
౪౮ నానాస్థానగతిశోఫహరం- ...	*
౪౯ భగంధరరోగమూర్తిదానం- ...	*
౫౪ గండమాలాహరప్రతిమాదానం- ...	౧౯
౫౬ వ్రణమూర్తిదానం- ...	*
౫౭ వాతరోగహరాణి-	*
౫౮ ప్రకారాంతరేణవాతరోగహరం- ...	*
౫౯ ఉన్మాదవాతహరం- ...	౧౧౦
౬౦ ధనుర్వాతహరం	*
౬౧ పక్షవాతహరం-	*
౬౨ హిక్కావాతహరం- ...	౧౧౧
౬౩ వాతవ్యాధిహరమృగదానం- ...	*
౬౪ రక్తవాతహరం-	*
౬౫ వాతపిత్తహరలక్ష్మీనారాయణదానం-	౧౧౨
౬౬ వాతపిత్తహరం-	*
౬౭ వాతరక్తహరప్రాయశ్చిత్తం- ...	*
౬౮ వాతరోగహరం- ...	౧౧౩
౬౯ పిత్తహరాణి-	*
౭౦ ప్రకారాంతరేణరక్తపిత్తహరం- ...	*
౭౧ పిత్తరోగహరప్రతిమాదానం ...	*
౭౨ శ్లేష్మహరాణి-	*
౭౩ ప్రకారాంతరేణశ్లేష్మహరం ...	౧౧౪
౭౪ చికిత్సాన్యాధిహరం- ...	*
౭౫ శ్లేష్మరోగహరప్రతిమాదానం- ...	*
౭౬ అపస్మారహరాణి-	*
౭౭ ప్రకారాంతరేణాపస్మారహరం- ...	*
౭౮ అపస్మారహరవినాయకదానం ...	౧౧౫
౭౯ అపస్మారమూర్తిదానం- ...	౧౧౬

విషయసంఖ్యాం	పుటసంఖ్యా
౭౦ శిరోరోగహరం-	*
౭౧ ప్రకారాంతరేణశిరోరోగహరం- ...	*
౭౨ కర్మవిపాకోక్తశిరోరోగహరం-	*
౭౩ అర్ధశిరోరోగహరం- ...	*
౭౪ సూర్యావర్తహరం- ...	౧౧౭
౭౫ శిరోరోగఘ్నోపవీతదానం- ...	*
౭౬ శిరోరోగఘ్నప్రతిమాదానం ...	*
౭౭ ముఖరోగహరాణి-	*
౭౮ ప్రకారాంతరేణ ముఖరోగహరం- ...	*
౭౯ ముఖరోగహరాంతరం- ...	౧౧౮
౮౪ ముఖరోగహరగజదానం-	*
౮౦ జిహ్మరోగహరం-	౧౧౯
౮౧ ప్రకారాంతరేణజిహ్మరోగహరం- ...	*
౮౨ ఛర్దిరోగహరం-	*
౮౩ దంతపీడాహరం-	*
౮౪ దంతురత్వహరం-	౧౨౦
౮౫ శ్యావదంతత్వహరం-	*
౮౬ నిమ్మరభాషిత్వహరం-	*
౮౭ మూకత్వహరం-	*
౮౮ మూకత్వహరతిలపద్మదానం- ...	*
౮౯ స్ఖలద్వాక్యజిహ్వత్వహరం- ...	౧౨౧
౯౦ గద్గదత్వహరసరస్వతీదానం- ...	*
౯౧ వీడమూకత్వహరం- ...	౧౨౨
౯౨ స్ఖలద్వాక్యహరం-	*
౯౩ ముఖరోగప్రతిమాదానం-	*
౯౪ నాసికారోగెషుశీర్ణనాసికాపాదహస్తయు కంఘుఘురస్వరత్వహరం- ...	*
౯౫ వక్రనాసత్వహరం-	౧౨౩
౯౬ నాసికారోగహరమూషికదానం- ...	౧౨౪
౯౭ నేత్రరోగహరాణి-	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౯౯	నేత్రపూయహరణం	*
౯౯	ప్రకారాంతరేణనేత్రపూయహరణం-	౧౩౫
౧౦౦	అంధత్వహరణం-	*
౧౦౧	నీలోచనత్వహరణం- ...	*
౧౦౨	కపిలాక్షత్వహరణం- ...	*
౧౦౩	మందదృష్టిత్వహరణం- ...	౧౩౫
౧౦౪	తిమిరహరణం-	*
౧౦౫	వేదనాహరగరుడదానం- ...	*
౧౦౬	నక్తాంధ్యహరగోపాలదానం- ...	౧౩౬
౧౦౭	కామిలాహరణం- ...	౧౩౭
౧౦౮	కేకరాక్షణత్వహరణం- ...	౧౩౮
౧౦౯	పింగాక్షత్వహరణం- ...	*
౧౧౦	నేత్రరోగహరతర్పణం- ...	*
౧౧౧	సాధారణ్యేననేత్రరోగహరణం-	*
౧౧౨	కర్ణరోగహరాణి ...	*
౧౧౩	క్రిమికర్ణరోగహరణం- ...	*
౧౧౪	బధిరత్వహరణం-	౧౩౯
౧౧౫	కుబ్జత్వహరణం- ...	*
౧౧౬	కర్ణరోగహరప్రతిమాదానం- ...	*
౧౧౭	కర్ణరోగహరాణి- ...	*
౧౧౮	దీర్ఘనళత్వహరణం- ...	*
౧౧౯	వికృతస్వరత్వహరణం- ...	*
౧౨౦	కంఠరోగహరప్రతిమాదానం-	౧౩౦
౧౨౧	పాణిరోగహరకపుపీతపాణిత్వహరణం-	*
౧౨౨	హ్రస్వపాణిత్వహరణం ...	*
౧౨౩	స్థూలపాణిత్వహరణం- ...	*
౧౨౪	భుజస్తంభహరణం- ...	*
౧౨౫	కునఖిత్వహరణం- ...	*
౧౨౬	పాణిరోగహరప్రతిమాదానం- ...	*
౧౨౭	హృదయరోగహరాణి- ...	*
౧౨౮	హృద్రోగహరణం- ...	*
౧౨౯	హృత్కంపహరణం- ...	౧౩౧
౧౩౦	క్షిప్తహృద్రోగహరణం- ...	౧౩౧
౧౩౧	కృశోదరత్వహరణం- ...	*
౧౩౨	ఉదరగుల్మహరణం- ...	*
౧౩౩	వాతగుల్మహరణం- ...	*
౧౩౪	గుల్మహరవినాయకదానం-	*
౧౩౫	యకృత్ప్లీహజఠరోదరహరణం-	౧౩౭
౧౩౬	ప్లీహోదరహరణం- ..	*
౧౩౭	ఉదరవాధిహరణం-	*
౧౩౮	జలోదరహరణం- *	*
౧౩౯	ప్రకారాంతరేణజలోదరహరణం-	౧౩౩
౧౪౦	గుల్మప్రతిమాదానం-	*
౧౪౧	యకృత్ప్లీహప్రతిమాదానం-	*
౧౪౨	మహోదరహరణం-	*
౧౪౩	మందాగ్నిహరాణి-	*
౧౪౪	ప్రకారాంతరేణమందాగ్నిహరణం-	౧౩౩
౧౪౫	కర్మవిపాకోక్తమంద్రాగ్నిహరణం	*
౧౪౬	బోధాయనోక్తమందాగ్నిహరణీయోషదానం-	*
౧౪౭	అజీర్ణహరణం- ...	౧౩౪
౧౪౮	అన్యప్రకారేణాజీర్ణహరణం-	*
౧౪౯	మందాగ్నిప్రతిమాదానం ...	*
౧౫౦	ప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి- ...	*
౧౫౧	ప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహరఘంటాదానం-	౧౩౬
౧౫౨	చేతనాహీనత్వహరణం ...	*
౧౫౩	ప్రజ్ఞాహీనత్వహరప్రతిమాదానం-	*
౧౫౪	మూత్రకృచ్ఛహరాణి- ...	౧౩౭
౧౫౫	ప్రకారాంతరేణమూత్రకృచ్ఛ్రహరణం-	*
౧౫౬	మూత్రకృచ్ఛ్రహరాంతభేదః-	౧౩౮
౧౫౭	మూత్రకృచ్ఛ్రహరతిలపద్మదానం-	*
౧౫౮	అశ్మరీహరణం-	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧౫౮	బహుమూత్రహరమ్. ...	*
౧౫౯	ప్రకారాంతరేణబహుమూత్రహరమ్-	౧౩౮
౧౬౦	మూత్రకృచ్ఛ్రహరప్రతిమాదానమ్.	౧౩౯
౧౬౧	ప్రమేహహరాణి-	*
౧౬౨	సశూలప్రమేహహరాణి- ...	*
౧౬౩	వాతప్రమేహహరాణి- ...	*
౧౬౪	మధుప్రమేహహరాణి- ...	*
౧౬౫	ప్రమేహఘ్నసువర్ణధేనుదానమ్-	౧౪౦
౧౬౬	ప్రకారాంతరేణప్రమేహహరమ్-	*
౧౬౭	ప్రమేహప్రతిరూపకృతిదానమ్-	*
౧౬౮	లింగహానికరవ్రణవ్యాధిహరాణి-	*
౧౬౯	షండత్వహరమ్	౧౪౧
౧౭౦	వ్రణవ్యాధిహరమ్- ...	*
౧౭౧	లింగహానిప్రతిమా దానమ్- ...	*
౧౭౨	గుదరోగహరాణి- ...	*
౧౭౩	ప్రస్రవద్గుదరోగహరమ్ ...	౧౪౧
౧౭౪	అర్శోరోగహరమ్- ...	*
౧౭౫	అర్శోరోగహరసువర్ణధేనుదానమ్.	౧౪౨
౧౭౬	గుదరోగ హరార్శోరోగ హర ప్రతి మాదానమ్- ...	౧౪౩
౧౭౭	అతిసారరోగహరాణి- ...	*
౧౭౮	అతిసారహరవహ్నిమూర్తిదానమ్-	*
౧౭౯	శాతాతపోక్తాతిసారహరమ్- ...	౧౪౪
౧౮౦	రక్తాతిసారహరాణి- ...	*
౧౮౧	గ్రహణీరోగహరమ్- ...	*
౧౮౨	గ్రహణీహరధేనుదానమ్- ...	*
౧౮౩	అతిసారరోగహరప్రతిమాదానమ్.	౧౪౫
౧౮౪	గ్రహణీరోగప్రతిమాదానమ్- ...	*
౧౮౫	పాతరోగహరాణి- ...	*
౧౮౬	గర్భత్వహరం ఘ్నజత్వహరంచ-	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧౮౭	వక్రపాదత్వహరమ్- ...	*
౧౮౮	అధికాంగత్వహరమ్- ...	*
౧౮౯	పాదరోగహరమ్. ...	౧౪౬
౧౯౦	వల్మీకపాదత్వహరమ్- ...	*
౧౯౧	శ్లీపదరోగహరమ్- ...	*
౧౯౨	శ్లీపదరోగప్రతిమాదానమ్. ...	*
౧౯౩	పాదరోగప్రతిమా దానమ్- ...	*
౧౯౪	త్వగ్దోషహరాణి. ...	*
౧౯౫	దుశ్చర్మత్వహరమ్- ...	*
౧౯౬	పామాహరమ్-	౧౪౭
౧౯౭	వదూహరోమామహేశ్వరదానమ్-	*
౧౯౮	లూతకిత్వహరమ్- ...	౧౪౮
౧౯౯	చర్మరాంగత్వహరమ్- ...	*
౨౦౦	కృష్ణాంగత్వహరమ్- ...	*
౨౦౧	కండూతిరోగహరమ్- ...	*
౨౦౨	శ్వేతాంగత్వహరమ్- ...	...*
౨౦౩	దద్రుమండలహరమ్- ...	౧౪౯
౨౦౪	గజచర్మత్వహరమ్- ...	*
౨౦౫	భృమండలత్వహరమ్- ...	*
౨౦౬	కృష్ణమండలత్వహరమ్- ...	*
౨౦౭	శ్వేతమండలత్వహరమ్- ...	*
౨౦౮	విసర్పహరమ్-	*
౨౦౯	విసర్పహరనాగదానమ్- ...	*
౨౧౦	దుర్గంధాంగత్వహరమ్- ...	౧౫౧
౨౧౧	విస్రగంధత్వహరమ్- ...	*
౨౧౨	త్వగ్దోషప్రతిమాదానమ్- ...	*
౨౧౩	కుష్ఠహరమ్-	*
౨౧౪	ప్రకారాంతరేణకుష్ఠహరమ్- ...	౧౫౨
౨౧౫	అపరంకుష్ఠహరమ్- ...	౧౫౩
౨౧౬	కుష్ఠరోగహరవృషభదానమ్- ...	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౨౧౭	హీనకుష్ఠహరమ్. ...	౧౪౪
౨౧౮	రక్తకుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౧౯	పీతకుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౨౦	గుల్మకుష్ఠహరమ్. ...	౧౪౪
౨౨౧	కటికుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౨౨	నేత్రకుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౨౩	శ్వేతోష్ఠహరమ్ ...	౧౪౬
౨౨౪	చిత్రకుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౨౫	ఔదుంబరకుష్ఠహరమ్. ...	*
౨౨౬	కుష్ఠరోగహరప్రతిమాదానమ్.	*
౨౨౭	స్త్రీణామపుష్పవతీత్వహరాణి.	౧౪౭
౨౨౮	వంధ్యాత్వహరసువర్ణధేనుదానమ్.	*
౨౨౯	గర్భస్రావహరయజ్ఞోపవీతదానమ్.	*
౨౩౦	స్రవద్యోనిశోణితహరమ్. ...	౧౪౮
౨౩౧	స్త్రీస్తన్యాక్షీరణహరమ్. ...	*
౨౩౨	మృతపుత్రత్వహరమ్. ...	౧౪౯
౨౩౩	అనపత్యత్వహరమ్. ...	*
౨౩౪	మృతపుత్రత్వచర్మకీలకత్వహరమ్.	*
౨౩౫	చతుర్విధవంధ్యాత్వస్నానవిధిః.	*
౨౩౬	ఏకవస్త్రస్నానమ్. ...	౧౫౦
౨౩౭	అపరమేకవాసస్స్నానమ్. ...	౧౫౨
౨౩౮	జలప్రార్థనా. ...	౧౫౩
౨౩౯	ఔషధిస్నానమ్. ...	*
౨౪౦	పుంసోహతవీర్యత్వహరమ్.	౧౫౪
౨౪౧	క్లైబ్యహరమ్. ...	౧౫౫

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౨౪౨	అపరంక్లీబత్వహరమ్. ...	*
౨౪౩	మృతభార్యత్వహరమ్. ...	*
౨౪౪	స్త్రీవిరక్తిహరమ్. ...	౧౫౭
౨౪౫	దోషసంస్కారోద్భవహరాణి	*
౨౪౬	తత్రబ్రహ్మరాక్షసయూపపిశాచత్వహరమ్.	*
౨౪౭	గ్రహహరాణి. ...	*
౨౪౮	ప్రజాగ్రహహరమ్. ...	*
౨౪౯	ఏకాహికాదిజ్వరహరమ్.	౧౬౮
౨౫౦	వృత్రగ్రహహరమ్ ...	౧౬౯
౨౫౧	మహాజ్వరగ్రహహరమ్. —	*
౨౫౨	కుంభగ్రహహరమ్. —	*
౨౫౩	జంభగ్రహహరమ్. ...	*
౨౫౪	కపిలగ్రహహరమ్. —	*
౨౫౫	శీవపాదగ్రహహరమ్. ...	౧౭౦
౨౫౬	ఊర్ధ్వకేశగ్రహహరమ్. —	*
౨౫౭	విష్టంభగ్రహహరమ్. —	*
౨౫౮	మహాజిహ్మగ్రహహరమ్. —	౧౭౧
౨౫౯	నవగ్రహహరమ్. —	*
౨౬౦	వాసవగ్రహహరమ్. ...	*
౨౬౧	వాయసగ్రహహరమ్. —	*
౨౬౨	శ్వేతగ్రీవాలగ్రహహరమ్.	*
౨౬౩	అచలగ్రహహరమ్. —	౧౭౨
౨౬౪	హస్తిపాదగ్రహహరమ్. —	*
౨౬౫	కర్ణగ్రహహరమ్. ...	*
౨౬౬	ధనగ్రహహరమ్. —	*

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧	విశేషవిధానాని. ...	౧౮౦
౨	రుద్రకలశస్నానవిధిః. ...	*
౩	సర్వరోగహరస్తృచాఘ్యాదానవిధిః.	*
౪	తృచాఘ్యాదానప్రయోగః.	౧౮౧
౫	రామేశ్వరభట్టసుతమాధవభట్టకృతకారికాః.	*
౬	సర్వరోగహరత్వరితరుద్రప్రయోగః.	౧౮౨
౭	హేమాద్రీయాశ్వదానమ్.	౧౮౪
౮	నానారోగహరతులాదానాని.	*
౯	సూర్యారుణసంవాదీయరోగహరాణి.	౧౮౫
౧౦	వ్రణాదిహరాణి. ...	*
౧౧	పృథ్వీచంద్రోదయోక్తధనుర్వాతహరమ్.	౧౮౬
౧౨	కంపవాతహరమ్. ...	౧౮౬
౧౩	ఆక్షేపవాతహరమ్.	*
౧౪	గృధ్రసీసంజ్ఞికవాతరోగహరమ్.	౧౮౭

ఇతివిశేషవిధిః.

విషయసంఖ్యా.		పుటసంఖ్యా.
౧౫	అవతోలగ్రహహరమ్. ...	౧౮౭
౧౬	కృశగ్రహహరమ్- —	*
౧౭	శిశుగ్రహహరమ్- *	*
౧౮	మేషగ్రహహరమ్. —	*
౧౯	స్కందగ్రహహరమ్. —	౧౮౯
౨౦	స్కందాపస్మారగ్రహహరమ్.	*
౨౧	ప్రకారాంతరేణస్కంధగ్రహహరమ్.	*
౨౨	రీత్యంతరేణస్కందగ్రహహరమ్.	౧౯౪
౨౩	శ్రీనీలకంఠాత్మజ భట్ట నీలకంఠకృతే కర్మవిపాకాఽఽగ్రహహరాణి.	*
౨౪	మృత్యుంజయవిధిః. —	*
౨౫	కల్పాంతరాణి. ...	*
౨౬	శౌనకోక్తమృత్యుంజయజపవిధిః-	౧౯౬
౨౭	మంత్రన్యాసక్రమః. ...	౧౯౭

— ఇతిదశమస్తరంగః. —

ఓం, నమోవానుదేవగురభ్యోం.

శ్రీరస్తు.

శ్రీగణాధిపతయేనమః.

కవ్యవిలాసగ్రంథప్రారంభకం.

నమస్సకలకల్యాణభాజనాయపినాకినే| నమోలక్ష్మీవిలాసాయదేవతాత్రయైగిరేనమః ॥ ప్రవాళాద్రిప్రస్థస్తుతినిచయపర్యాయవపుషెనమోఽస్త్వగ్రశేణీవిఘటనపినోదాయమహసే । జగత్ప్రాదుర్భావస్థితిలయనిరాయాసరచనావినోదాసక్తాయప్రణతఫలసిద్ధిప్రతిభువే ॥ యదిందిరానాథపురందరాద్యైరారాధితం భక్తిభరానతాంగైః । శ్రీచండికాయాశ్చరణారవిందం వందామహేమత్కులదేవతాయాః ॥ ప్రకృష్టచలకుండలస్తబకమృష్టగండస్థలంమహోరగమణిమేఖలంమరకతాంకురశ్యామలమ్ । కరోతుకరుణాంసదాకలితపంచషాబ్రక్రమంమహఃకిమపిమోహనంకఫటశైశివంశైశవమ్ ॥ శంభోకృతాగసికషాయకషంబువాణాకూణీకృతాధరసనాథసియంత్రణేన । మానేనమానమభిగచ్ఛతియాదదాతుసాపార్వతీహారవివక్తతనుస్మినంవః ॥ ఆసీదసీమగుణలాటకులాంబురాశావుద్యత్ప్రభూతశుభకీర్తినయప్రకాశః । ధీరస్సదాహృదిధృతోగుణసన్నివిష్టశ్శ్రీరన్నపాలనృపతిర్భువనైకరత్నమ్ ॥ తస్యాత్మజోభరతపాలఇతిప్రసిద్ధస్సిద్ధాంగనాజనసమూజసమిద్ధకీర్తిఃI దానేనయస్సుకృతినాంక్షిపతిస్మదైన్యంసైన్యంచవైన్యసదృశోప్రతిభూపతీనామ్ ॥ సుతోస్యజాతస్సుకృతోన్నతస్యనతస్యకశ్చిత్సదృశోబభూవ । యమశ్వలస్తుల్యమవేత్యతాతో నామ్నాహరిశ్చంద్రఇతివ్యధత్త ॥ తస్యాత్మజోభూపతులప్రతాపస్సాధారణోభూమిపతిర్వదాన్యాఃI అభూతపూర్వామవనీశ్వరాణామజీగణద్యోజగతస్సకీర్తిమ్ ॥ బంధచ్ఛిదాబిరుదకీర్తిమహోన్వితార్థాంకృత్వాపరశ్చితధైవధాతుమిచ్ఛుఃI కీనాశపాశచయబంధవిమోచనార్థం తీర్థత్రయీకరవిముక్తిమచీకరద్యాఃI అన్యాశ్మజశ్శ్రీమదనేనరాజ్ఞానామ్నాచరూపేణచసంగతార్థఃI రోవారుణేచక్రుషియద్విపత్తస్మతిక్ష్యరూపత్వమవాపకామఃII సర్వాయఃకూపారామాగ్రహమాయతనాని సేతుబంధాంశ్చకృత్వాస్వకీర్తిమాక్రాపదీదృశంయూతిభేదేన ॥ పరిశీలయతాకళాకలాపంవిధధానేనచభూరిశఃప్రధానమ్ । మదనేనమహీభృతాథతేనప్రథితానూతనభోజరాజకీర్తిఃI ॥ పుత్రేషుసత్స్వపికళత్రయగేథతస్య పుత్రోజగత్త్రయీయవిస్తృతకీర్తిపూరాI దత్తోప్రియావతితరాంప్రథమప్రసూతో నీతోమహోన్నతిమనల్పగుణోపినీతో ॥ ఉదారశీలోసుచునోపలాసమనోజ్ఞహాట్టావనకేళిలోలో । యశోదయావర్ధితమంగళాంగో యూరామకృష్ణావివసంప్రతీతో ॥ యశ్చైశవానుకరణంనయువానవృద్ధశ్శక్తోతికర్తుమితరఃI కృతసద్గుణోపి । దానాన్నిదానమఖిలార్థిజనాన్యసిద్ధేఃI కీర్తిర్దిగంతవితతాచయతస్తదీయా ॥ అప్రతిమల్లపృథివ్యాంపృథ్వీమల్లస్తయోరభూజ్యేష్ఠఃIఅపరోమాంధాత్యగుణోమాంధాతాగియతేజగతి ॥ సోయంనుకృతవిధాతారిపుకులజెతాతనోతిమాంధాతా । విద్వన్మఖేనమతిమాకృతరత్నంనహోణవంనామ ॥ మాతాపుణ్యవరీతకీర్తివిభవాయస్యాం

బికానామతశ్చాకల్యాపరమూతిఁరార్యచరితశ్రీపెద్దిభట్టపితా । సోయంకౌశికవంశభూషణమణి శ్శ్రీభట్టని
శ్వేశ్వరోవేదేస్మాతఁమతేనయేచసపదేవాక్యేకృతీవర్ధతే ॥ ఇతిశ్యేషాంశాస్త్రేప్రకృతిరమణీయావ్యవహా
తిస్ఫుటాశీలంశ్లాఘ్యంప్రకృతిరుజవస్తైకతిపయె । చిరంచిత్తేతేషాంముకురతలభూతెస్థితిమియా దియంవ్యా
సానారణ్యప్రచురమునిశివ్యాస్యఫణితిః ॥ శ్రుతిస్మృతీపురాణాని సమాలోక్యయథామతి । నిబధ్యతెసమా సై
వనిబంధోయంమహాణవః ॥ దుష్కర్మపాకజనితామయేక్షితానాం సత్కర్మశమకరమిత్యదితంము
నీంద్రైః । సత్సంగజాతమితరోక్తివిధానపేక్షుంవక్ష్యామిరోగనిఖిలాతిఁ నిబర్హణాయ ॥ తత్రతావద్వ
క్ష్యమాణసకలకర్మోపయోగిత్వేనకర్మవిపాకరూపరోగాదినివృత్యర్థంప్రాయశ్చిత్తాదేరవశ్యకర్తవ్యతా
ప్రతిపాద్యతే॥ తద్యథా ॥ బ్రహ్మహత్యయరోగిస్యాదిత్యాదిరోగనిదానకథనాన్నిదానోచ్చే దేవ్యాధినిశృత్తై
రవగతత్వాత్తత్తన్నిదానోచ్చేదాయకుయిత్యాది లక్షణరోగయుక్తైర్ద్వాదశ వర్షికాది ప్రాయశ్చిత్త
వ్యాధిప్రతికృతిదానాదికర్తవ్యం ॥ ఇతి ॥ అత్రకేచిద్వ్యాకుర్వతిష్ఠంతే ॥ తథాహి ॥ పాపానాంపూర్వస్య
కుయూయప్రాయశ్చిత్తాదికర్తవ్యమితి ॥ యదుచ్యతేనైసర్గికాన్ప్రతం ॥ నహిప్రారబ్ధఫలస్యాపూర్వస్య నాశ
నేకిమపిప్రయోజనమస్తి - ఫలస్యప్రారబ్ధత్వాత్ - లక్ష్యవేధయిత్వరూప ఫలాయ చాపన్నిసృత శ్శ్యేనోభత్తు
స్తద్వ్యాపారస్యావాకారణరూపస్యాస్తిత్వంవాపేక్షతే ॥ తథాహ్యోగరూపఫలంప్రారబ్ధంసత్స్వకారణంమృ
తస్యపాపాపూర్వస్యసత్తాంనాపేక్షతే । అథరోగాదిరూపఫలనాశస్యేప్రక్వాత్తన్నిదానదురితా పూర్వనా
శాయప్రాయశ్చిత్తాది కర్తవ్యమితిచేన్న ॥ సమవాయికారణ శరీర నాశేనైవ తస్యరోగాదేర్నాశ నిమి
త్తకారణదురితాపూర్వవినాశేనయథామృదాదినాశేనైవఘటాదినాశోనదండచక్రాదినాశేన ॥ నచసభక్ష
సిద్ధంకౌనఖ్యాదికంప్రత్యాదెష్టుం శక్యతే-అపిచ॥నకతిర్యగ్యోన్యాదిజన్యదుఃఖపరంపరామనుభూతవతఃకౌన
ఖ్యాదికోపికారశ్చరమంఫలంతత్ఫత్యన్నమాత్రేణఫలేనస్వకారణదురితాపూర్వనాశోదన్యతే । మంథరజనితా
ఫుళుషణ్యైవారణేచాశఃతస్మాన్నపాపవినాశాయప్రతచర్యేతి ॥ అత్రబూమః॥ నతావచ్చరమ ఫలమితిని
శ్చేతుంశక్యతే ॥ యఎవస్మిన్నేవజన్మనికౌనఖ్యాదికమితినిశ్చయశ్చరమ ఫలత్వ నిశ్చయోభవేత్ ॥ నచతథా॥
అనేకజన్మోపభోగ్యత్వస్యతథాతుశాతాతపీయ కర్మవిపాకే ॥ మహాపాతకజంచిహ్నంసప్తజన్మనిజాయ
తే - ఉపపాపోద్భవంపంచత్రీణిపాపసముద్భవమితిసప్తజన్మాభివ్యాప్యైత్యర్థఃఃః

జన్మోపభోగ్య షడంగుళత్వాదేర్జన్మాంతరేనివృత్తిః ప్రాయశ్చిత్తాదికేకృతేసతీత్యవగంతవ్యం- తస్మాదోగని
వృత్యర్థమంకర్తవ్యం ప్రాయశ్చిత్తాదికం॥ మాతాపుణ్యచరిత్రకీర్తిరిత్యాది ॥ మహోణవాఖ్యే మహితేప్రబు
ద్ధే మాంధాతృనామ్నీ మమ మాతృజస్య । సప్తాక్షరాయూపదకర్ణగణేనపూర్ణే పూర్ణస్తరంగఃప్రథమో
మనోజ్ఞః॥ ఇతిశ్రీ పండితపారిజాతకారిన్లక్ష్యాది బిరుదరాజి విరాజమాన ప్రపంచభూపాల
పుత్రస్య మాంధాతుర్విబంధేమహోణవాభిధానే కర్మవిపాకే ప్రథమస్తరంగః. ... ❋

—❋ శాతాతపీయ పరిభాషా. ❋—

అథపరిభాషా॥ శాతాతపీయకర్మవిపాకే ॥ ప్రాయశ్చిత్తహీనానాంమహాపాతకినాంస్మశాం।
నగశాంతెభవెజ్జన్మచిహ్నాంకిత శరీరిణాం ॥ ప్రతిజన్మభవెత్తేషాం చిహ్నాంతత్పాపసూచకమ్ । ప్రా
శ్చిత్తేకృతెవాపి పశ్చాత్తాపవతాంపునః॥ మహాపాతకజంచిహ్నం సప్తజన్మానిజాయతె । ఉపపాపోద్భవం
పంచత్రీణిపాపసముద్భవం ॥ దుష్టర్మజా నృణాంరోగా యాంతిచైవక్రమాచ్ఛనమ్ । జన్మైస్సురా
చక్తైహీనమైదాక్తైస్తెషాంశమోభవేత్ ॥ పూర్వజన్మకృతంపాపంనరకస్యపరిక్షయే । బాధతెవ్యా

—❋ అథరోగనామాని. ❋—

ధిరూపెణ తస్యకృచ్ఛ్రాదిభిశ్నుతిః ॥ కుష్ఠశ్చరాజయక్ష్మాచప్రమేహోగ్రహణీతథా । మూత్రకృచ్ఛ్రాశ్మరీ
శ్వాసాఅతిసారభగంధరా ॥ దుష్టవ్రణంగండమాలాపక్షిఘాతోక్షీనాశనమ్ । ఇత్యేవమాదయోరోగా మ
హాపాపోద్భవాస్మృతాః ॥ జలోదరప్లీహగుల్మశల్యశోకవ్రణానిచ । శ్వాసాజీర్ణజ్వరచ్ఛర్ది భ్రమమో
హగళగ్రహాః ॥ రక్తాబ్దవిసర్పాక్షిద్యాఉపపాపోద్భవాగదాః । దండాపతానికసిత వపుఃకంపవిచిత్ర
కాః ॥ వల్మీకపుండరీకాద్యాఃరోగాఃపాపసముద్భవాః । తథార్మాద్యానృణాంరోగా అభిశాపాద్భవంతి
హి ॥ అన్యేచబహవోరోగాజాయంతేదోషసంకరాః । ఉచ్యంతేషనిదానాన్యుపాయశ్చిత్తానిచక్రమాత్।
మహాపాపేమసవర్ణంస్యాత్తదర్ధంతూపపాతకె।దద్యాత్పాపిషష్ఠాంశం కల్ప్యంవ్యాధిబలాబలమ్ ॥మ
హాపాపిమసర్వంస్యాదిత్యాదిసమర్థవిషయెయోజ్యమ్।అసమర్థస్యతుషడ్వాషికంవత్యతి ॥అథసాధారణం
తంత్రంగోదానాదిషుకథ్యతె । గోదానేవత్సయుక్తాగౌస్సుశీలాసుపయస్వినీ॥ వృషదానెశుభోనచ్వాక్షుశు
ద్ధాంబరకాంచనః । నివర్తనాఃభూదానెదశదండాద్విజాతయే ॥ నివర్తనస్వరూపం పరిమాణప్రకరణె వ
క్ష్యతె ॥ సువర్ణపరిమాణమపి॥ సువర్ణంత్వర్ధనిష్కంతుతదర్ధార్ధప్రమాణతః । మహీషీంమహిషీ
దానేదద్యాత్సవర్ణాంబరావృతామ్ ॥ సువర్ణశ్చాంబరంచెతివిగ్రహాః - దద్యాదజామజాదానేసువర్ణ
పలసంయుతామ్ ॥ పలలక్షణమపిపరిమాణప్రకరణెవలక్ష్యతె ॥ లక్ష్మిమచ్చావచంవస్త్రంప్రదద్యాద్దేవతా
చనే । దద్యాద్విజసహస్రాయ మృష్టాన్నంద్విజభోజనే ॥ బ్రాహ్మణభోజనేసహస్రసంఖ్యా ॥ పుష్పేమ
లక్ష్మిమిత్యాదిసవర్ణంశక్తవిషయమ్॥అశక్తస్యతుశక్త్యనుసారేణకల్ప్యమ్ ॥ రుద్రపోక్తెలక్ష్మిపుష్పైఃపూజయి
త్వాత్ర్యంబకమ్ ॥ ఏకాదశజపెరుద్రదశాంశంగుగ్గులేనతు । హుత్వాభిషేచనంకుర్యాన్మంత్రైర్వరుణదైవ
తైఃః ॥ శాంతికెగణశాంతిశ్చ గ్రహశాంతికపూర్వకమ్ । ధాన్యదానెశుభంధాన్యం ఖారీవష్టిసమన్వితమ్॥
వస్త్రోదానేతుకూలంచదేయంకర్పూరసంయుతం॥ రుద్రజపఇత్యాది- రుద్రస్వరూపమృషిదైవతాది చూగవ
క్ష్యతె ॥ దశాంశెనగుగ్గులహోమానంతరంవారుణైర్మంత్రైరపియజమానమభిషించేత్ ॥ యద్వైకాదశవా
రంరుద్రంజపేత్ తద్వైకవారరుద్రావృత్యాహోమఃకార్యః ॥ అయమేవదశాంశహోమఃకి - తత్ప్రతిమంత్రం
స్వాహాశబ్దముచ్చార్యజుహుయాదన్నంసకలంరుద్రావృత్యైకవారమేవజుహుయాత్ ॥ మంత్రవిచ్ఛేదశ్చస్వా

ధ్యయానాదేవఅపగచ్ఛంతే ॥ అథచాగ్రేపిప్రదర్శ్యంతే ॥ గణశాంతిగణేశ్వరశాంతిః ॥ నాచాగ్రేభిధాస్యతే ॥ గ్రహశాంతేఽనగ్రహశాంతిః - ఇయమప్యగ్రేపునఃప్రదర్శ్యతే ॥ ఖారీలక్షణంతుపరిమాణప్రకరణేవక్ష్యతే ॥ ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః॥ ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారమాహ ॥ దశపంచత్రయోవాపిబ్రాహ్మణాస్సన్నిధాసదః। తేషామనుజ్ఞయాసర్వప్రాయశ్చిత్తముపక్రమేత్॥ విధాయవైష్ణవంశ్రాద్ధంసంకల్పం నిజకావ్యయా ! ధేనుందద్యాద్ద్విజాయాథదక్షిణాంచస్వశక్తితః ॥ తేషామనుజ్ఞయేత్యాదితేషాం బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞయా ప్రాయశ్చిత్తంభవతీతిభవతేరధ్యాహారః ॥ ఉపక్రమేప్రాయశ్చిత్తస్యోపక్రమేవిష్ణుమనుద్దిశ్య ప్రాయశ్చిత్తంవిధాతాశ్రద్ధయాదీయతఇతి శ్రాద్ధంతచ్చసాంకల్పికంపిండదానరహితం ॥ ధేనుందద్యాత్-సధాయామపవేశితానాంబ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మదండత్వేనదక్షిణాదికం శ్రాద్ధాంగత్వేనబ్రహ్మదండత్వేనచయాధేనుర్దీయతే - సాచప్రత్యక్షధేనుః ॥ అపితుప్రత్యామ్నాయ ద్వారా బహుభ్యశ్చైకాదీయతే - తదాతైస్సాన్నిక్యంయాస్యాత్ ॥ విక్రయశ్చనిషిద్ధోంగిరసా - బహుభ్యోనప్రదేయానిగోగృహంశయనం స్త్రీయశ్చ - విభక్తదక్షిణాహ్యేతాబ్రాహ్మణంతారయంతిహి ॥ ఏకాహ్యేకస్యదాతవ్యాబహుభ్యోనకదాచన॥ సాతువిక్రయమాపన్నాదహత్యాసప్తమంకులమితి ॥ ధేనుందద్యాద్ద్విజేభ్యోథదక్షిణాంచస్వశక్తితః॥ ఇత్యుక్తం ॥ తదనంతరకృత్యమాహ ॥ అలంకృత్యయథాశక్త్యావస్త్రాలంకరణైర్ద్విజాన్ । యాచేతదండవన్నత్వాప్రాయశ్చిత్తంయథోదితమ్ ॥ తేషామనుజ్ఞయాకృత్వా ప్రాయశ్చిత్తం యథావిధి। పునస్తాన్పరిపూత్యా

—❊ వ్రతాంగదానాని ❊—

థమదద్యేద్విధివద్ద్విజాన్ ॥ దద్యాద్వ్రతాంగదానాని తేభ్యశ్శ్రద్ధా సమన్వితః ॥ వ్రతాంగదానాని॥ గోభూహిరణ్య రజత వాసో ఘృత గుడ ధాన్యాన్యన్యాన్యుపవిశేష విహితాని దానాని వ్రతాంగ దానానీత్యర్థం॥ సంతుష్టబ్రాహ్మణాదద్యురచ్ఛిద్రంవ్రతకారిణే । అచ్ఛిద్రమస్త్వితివాక్యందద్యుర్బ్రూయురిత్యర్థం॥వక్ష్యమాణవచనమేవాచ్ఛిద్రంవాక్యం-వ్రతచ్ఛిద్రంతథాచ్ఛిద్రంయచ్ఛిద్రంవ్రతకర్మణి॥సర్వం భవతుతేచ్ఛిద్రంయస్యచేచ్ఛంతివైద్విజాః ! బ్రాహ్మణాయానిభాషంతేమన్యంతేతానిదేవతాః ॥ సర్వదేవమయావిప్రాఃనతద్వచనమన్యథా । ఉపవాసోవ్రతంచైవస్నానంతీర్థఫలంతపః ॥ విప్రైస్సంపాదితంయస్యసంపన్నం తస్యతద్భవేత్ । బ్రాహ్మణాజంగమంతీర్థంనిర్మలంసార్వకాలికమ్ ॥ తేషాంవాక్యోదకేనైవశుధ్యంతిమలినాజనాః ! సంపన్నమితియద్వాక్యంవదంతిక్షితిదేవతాః ॥ ప్రణమ్యశిరసాధార్య మగ్నిష్టోమఫలంలభేత్ । తేభ్యోనుజ్ఞామితిప్రాప్య ప్రతిపద్యతథాశిషః ॥ భోజయిత్వాద్విజాంచక్త్యా భుంజీతసహబంధుభిః॥ ఇతిశాతాతపీయకర్మవిపాకోక్తపరిభాషా॥అథకర్మవిపాకోక్తపరిభాషా॥ అథకర్మవిపాకోక్తపరిభాషాయోపాయాక్రూరవ్యాధివిపర్యయా॥క్రియాసహత్వాత్తత్రాద్యోగాందద్యాద్వ్యధికర్మితః॥ క్రూరశబ్దేనప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రచాంద్రాయణాదీన్యుచ్యంతే॥తేషాంసర్వేషాంక్లేశసాధ్యత్వాత్॥తల్లక్షణానిచాభిధాస్యంతే॥ప్రాజాపత్యాచకరణమేకాకోటిః- వ్యాధివిపర్యయోనామవ్యాధిప్రతికృతిదానం ॥ ఇదంత్వపరాకోటిః - ఎవందోషః ॥ కృచ్ఛ్రాద్యాచరణస్యక్లేశాకమకత్వాద్రుగ్ణస్యచక్లేశాసహత్వాత్ - కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేనగాందద్యాత్ । కృచ్ఛ్రాదిషుప్రత్యామ్నాయత్వేనగావోదాతవ్యాఇత్యర్థః - తత్రకస్మికకృచ్ఛ్రేకాసంఖ్యాకాగావోదాతవ్యాఇత్యేతఆహ ॥ ఎకాంకృచ్ఛ్రేతికృచ్ఛ్రేద్వేతిస్రశ్చాంద్రాయణేవ్రతే -గవామథావెనిపక్వంవాసాశీతిశతకృచ్ఛ్రదః॥ జపదానైపితత్పూక్తంకూశ్మాండగణహోమకృత్ ॥సర్వపాపప్రణుత్యర్థమథవ్యాధివిపర్యయః॥ఎకాంగాంకృచ్ఛ్రిణ్యాదిత్యాది ॥ ఎకాంగాంకృచ్ఛ్రేప్రాజాపత్యే ॥ కృచ్ఛ్రలక్షణంపరిమాణప్రకరణేఅభిధాస్యతే ॥ సాశీతిశత

కృచ్ఛ్రిణః షడ్వాషికప్రాయశ్చిత్తమశీత్యుత్తరం కృచ్ఛ్రాణాంశతంభవతి ॥ షడ్వాషికప్రాయశ్చిత్తప్రదశకనంచ ప్రాయేణ కమఠపాకేఽణవాపత్వేన షడ్వాషికప్రాయశ్చిత్తాపేక్షయా అధిక ప్రాయశ్చిత్త ప్రాప్త్యభావాత్ । పాశీత శతకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేనగవాదికం దదాతి సాశీతి శతకృచ్ఛ్రదిః ॥ అథవా ॥కృష్ణార్వాగ్బభ్రుహత్యా ఇతి షడబ్దాకృచ్ఛ్రమాచరేదితి సంభావితపాప నిర్హరణార్థం సాశీతిశతకృచ్ఛ్రదిః । షడబ్దప్రత్యామ్నాయత్వేనగవాది దాతాభవేదిత్యర్థః । జపచానేపీతి ॥ జపస్చదానంచ జపదానేతేపికుర్వీత- తత్రజపేతత్రూక్తంచ తత్ర ద్వ్యధ్యుపశమన సమర్థసౌరాది సూక్తం భవతీత్యర్థః- దానంగోభూహిరణ్యాదీనాంతాసచప్రాప్తమభిహితాని । సర్వపాపనివృత్యర్థంకూశ్మాండగణ హోమకృద్భవేత్ ॥ ఆథవ్యాధిప్రపర్యాయః వక్ష్యతఇతిశేషః ॥ కమఠప్రయోపాయత్వేనోపాయద్వయమభిహితమ్కృచ్ఛ్రాధిక్యకరణం వ్యాధిప్రతికృతిదానంచేతి ॥ తత్రకృచ్ఛ్రశబ్దఃతపఃప్రధానంకర్మ - వక్ష్యకూశ్మాండగణహోమపూపపితపఃప్రధానానితిహాపిపాజాపత్యాదికృచ్ఛ్రకోటావేవాంతర్భవతః - అతస్సమగ్రాంకృచ్ఛ్రకోటిమభిధాయవ్యాధిప్రతికృతిదానంవక్తవ్యం ॥ తస్మాత్తూకూశ్మాండగణహోమావభిధీయ్యతేఽయత్రకమఠజ్ఞే

—* కూశ్మాండగణహోమఃం *—

వాదేవహోడనమిత్యాదయోమంత్రాస్తైత్తరీయారణ్యకే సమామ్నాతాః ॥ సకూశ్మాండహోమఃం ॥ యస్మిం శ్చాగ్నేనఃపుపథేతివ ॥ తథాగ్నేమన్వేప్రథమస్యప్రచేతసఇత్యాద్యాబువస్తైత్తరీయశాఖాయాంసగణ హోమఃం ॥ తత్రజామదగ్న్యాభిహితకూశ్మాండగణహోమాధిః ॥ అథాసస్సంప్రవక్ష్యామికూశ్మాండ గణమత్తమ్ । ఎవసాంస్థూలసూక్ష్మాణాంప్రాయశ్చిత్తంతువైదికమ్ ॥ అపూర్వన్విహితంకర్మనింధితంచ సమాచరన్ । ప్రసజ్జంశ్చేంద్రియార్థేషు ప్రాయశ్చిత్తీభవేద్ద్విజః ॥ చతుర్వింశతి రాత్రిస్తు పరివేత్తాపి దీక్షితః। ద్వాదశత్వగ్రధిమపి వ్యష్టకాహ్నిశ్చావదన్నపి ॥ అగ్రదితిముఃఅ- జ్యేష్ఠేఅకృతాధానేసతికనీయాన్నస్త్వగ్నిమాధాతితచాజ్యేష్ఠస్త్వగధిషురిత్యుచ్యతే- పరివిత్తిరిత్యర్థః ॥ తిసోరాత్రీఃకునఖీశ్చభవతిదీక్షితోద్విజః - సమూంసమన్నమశ్నీయాన్నోపేయాత్కామినీమపి ॥ నోపర్యాసీతనద్ధాయాంజిగుప్సేతాన్నకాద్విజః- పయోవ్రతంబ్రాహ్మణస్యోదవాగూఃక్షత్రియస్యచ ॥ ఆవిక్షౌచాపివైశ్యస్యప్రాయశ్చిత్తార్థమిష్యతే । సావిక్రీంచజపేన్నిత్యంపవిత్రాభిచశక్తితః । సవైశ్యేవవ్రతేక్వేవంప్రాయశ్చిత్తార్థమిష్యతే ॥ ఇతిజామదగ్న్యప్రోక్తకూశ్మాండగణహోమవిధిః ॥ అథబోధాయనోక్తకూశ్మాండగణహోమవిధిః। ఎనోభూతిహకాయాస్తస్తస్మాన్మ్రవ్యాఇతి ॥ అథకూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోభూతఇనమస్యేత- భూతిహకాయాస్తస్మాన్మ్రవ్యతఇతి॥ అయోనౌరేతస్సేకఃస్వప్నేనసూత్పద్యన్నఃభూతిహకాయ్యబహ్మహత్యా - యోవాపవిత్రకామోవామాంవాస్యాంవాకేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వాబ్రహ్మచారికల్పేనవ్రతముపైతినంవత్సరంమాసంచతుర్వింశతిచాదశషట్త్రిస్రోరాత్రీర్నమాంసమశ్నీయాన్నస్త్రీయముపేయాన్నోపర్యాసీతజుగుప్సేతాన్నకాత్ - పయోవ్రతీప్రథమఃకల్పః ॥ యావకంచోపభుంజీతకృచ్ఛ్రంచాదశరాత్రైవాల్పేఽహ్నేతావతద్విధిస్మృతి ॥ తదిధిఃకృచ్ఛ్రత్రైకభక్తాదిషు విధిషు ఎకభక్తాదీని నిష్పాదయేదిత్యర్థః ॥ యవాగూంరాజన్యఆమిక్షాంవైశ్యః - యతిమన్యోపదస్యా- పదాసాయేతి చాహ్మణః । పాకయజ్ఞక్రమేణాగ్నిముపసమూధాయసంపరిస్తీర్యపరిధానప్రభృత్యగ్నిముఖాంతంకృత్వాసావిక్రీంపుపోనువాక్యామనూచ్యసావిత్యాపశ్యాజ్జుహోతి।అథస్విష్టకృతంహవ్యవాహమభిమాతిషాహమిత్యనూచ్యస్విష్టమగ్నేఅభిలత్యనాహితాగ్న్యాహూచరుశేషంజుహోతి।అథకూశ్మాండైర్వ్యాహృతిభిర్వేవ హోడనంయాదదీవ్యంనృణమహమాయుష్మే భూవాయూ

ష్టకేవిశ్వతోదధఇత్యేతైస్త్రిభిరనువాకైఃప్రతిమంత్రమాజ్యేనహుత్వాపంచ-సంపాత్యవ్యాహృతిభిరితి చతసృభిర్నవాహుతీఃఅగ్నేభ్యఆవహన్నగ్నేఅంగిరఃపునరూర్జాసహరయ్యేతిచహుత్వా సమిష్టయజుర్భిర్యజమానలోకేవస్థాయూవైశ్వానరాయప్రతివేదయామఇతిద్వాదశచేతనసూక్తేనోపతిష్ఠతే- యన్మేమనసావాచాకర్మణాకృతమేనఃయథాతథంస్వాహాతథవనందదాతిజయపరిభృతిసిద్ధమూధేనువరప్రదానాత్-ఇతిబోధాయనోక్తకూష్మాండఃధరిః॥ అథకూష్మాండహోమవిధిర్మంత్రపాదానుష్ఠానక్రమసహితఃప్రదర్శ్యతే ॥ తత్రైకోజమదగ్నిఃపోక్తఃపక్వహోమాదిరహితోలఘుకల్పఃప్రదర్శితఃఅపరశ్చపక్వహోమాదిసహితోగురుకల్పోబోధాయనప్రోక్తోనూపితఃసర్వశాఖాదికరణతయైవబహుభిర్నిరూపితఃకూష్మాండహోమఏకఏవేతిగుణోపసంహారన్యాయేనఅవిరుద్ధసకలాంగోపసంహారఃకర్తవ్యఃఅథవైనసిగురుణేగురూణిలఘునిలఘూనీతిగౌతమస్మరణాత్ ॥ అపనోద్యపాపాల్పత్వేనలఘుపక్షస్వీకార్యఃఇతరథాగురుపక్షాదరఇతివ్యవస్థా॥ యోమహాపాతకాదిదోషదూషితఃకృతప్రాయశ్చిత్తోపిమనఃపరితోషంనప్రతిపద్యతే - యశ్చాగమ్యాయాయోనౌరేతఃసించతి- యశ్చబ్రహ్మహత్యావజఃసాక్షాద్వాదశవార్షికాదిప్రాయశ్చిత్తానామవిషయాణిమహాపాతకాదీనికరోతి॥ యోపిపవిత్రకామస్సకూష్మాండహోమంకుర్వీత- యశ్చాధానాదీనికర్మాణిచికీర్షతి-సోపికర్మాదిమకూష్మాండీభిర్జుహుయాత్ ॥ అథప్రయోగఃఅమావాస్యాయాంపౌర్ణమాస్యాంవాన్యత్రవివాహితశాలేపూర్వాహ్ణేకేశశ్మశ్రునఖాదివాపయిత్వాతీర్థావగాహోచమనమంత్రప్రోక్షణపుర్యాహవాచనానికృత్వాస్థండిలముపకల్ప్యస్వగృహ్యోక్తవిధినాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యప్రాణాయామానగ్నిప్రతిష్ఠాంతఃపూర్వంపశ్చాద్వావిధాయఅముకప్రయోజనార్థంకూష్మాండహోమంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యచరుహోమపర్యంతంయథాశాఖంసమాప్యదేవతావరహవిరాఘారంచతంత్రమిత్యాద్యఖిలమప్యపరిస్తీర్యపాత్రాసాదనపాకాన్నంచయథాగృహ్యంవిధాయచరుంపక్వమభిఘార్యోద్వాస్యప్రతిస్థితమభిఘార్యావదానధర్తవ్యాదయసావిత్రీపురోనువాక్యానుమంత్ర్యసావిత్ర్యేవయాజ్యయాజుహుయాత్ ॥ గాయత్ర్యాఋష్యాదిమిత్రబుషిస్సవితాగాయత్రీచ్ఛందశ్చరుహోమేవినియోగఃఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంభర్గోదేవస్యధీమహిధియోయోనఃప్రచోదయాత్ - ఓమితి సావిత్రీపురోనువాక్యానుమంత్ర్యభూర్భువస్సువరపి సావిత్రీమేవయాజ్యాంపఠిత్వాస్వాహా సావిత్ర్యాఇతిజుహోతి- తతస్సిష్టకృతమవదాయహవ్యవాహమితిపురోనువాక్యానుమంత్ర్యస్విష్టమగ్నఇతియాజ్యాంస్వాహాంతంపఠిత్వాజుహోతి ॥ ద్వయోరనయోర్విశ్వేదేవాబుషయఃఅగ్నిస్విష్టకృద్దేవతా- అనుష్టుప్ - విరాట్ఛందః - స్విష్టకృద్ధోమేవినియోగఃఅత్రాగ్నయేస్విష్టకృతఇత్యుద్దిశత్యాగఃహుతశేషమగ్నేఃపురస్తాత్పశ్చాత్పక్షపక్షేఽపినిధాయేతి - అథయద్దేవాఇవహేడనమితిత్రిభిరనువాకైరాజ్యహోమాఃకేచనసావిత్ర్యాపక్వహోమానంతరంస్విష్టకృతమవదాయస్థాపయిత్వాయద్దేవేత్యాదిభిరనువాకైరాజ్యహోమానంనిధాయస్విష్టకృద్ధోమమిచ్ఛంతియేచపక్వహోమానంనకుర్వంతేతేషామాజ్యభాగానంతరమేవత్రిభిరనువాకైరాజ్యహోమాఃతత్రయద్దేవాదేవహేడనమిత్యేకవింశత్యృచస్యబ్రహ్మాస్వయంభూరుషిః - లింగోక్తాదేవతా ఆదితఆరభ్యచతసూణాం అనుష్టుప్ఛందాః - షష్ఠీషడవసానానాంఅతిజగతీసప్తమీజగతీ అష్టమీత్రిష్టుప్ - నవమీషట్పదాజగతీ - దశమీబృహతీ- తతోద్వేపదపంక్త్యౌ త్రయోదశీత్రిష్టుప్ - చతుర్దశీసప్తపదా - పంచదశ్యనుష్టుప్ - షోడశ్యనుష్టుబ్విరాట్ - సప్తదశీగాయత్రీ- తతస్త్రిసప్తమ్యష్టభాః - ఏకవింశత్యనుష్టుప్ - ఆజ్యహోమేవినియోగః - అథమంత్రాఃమద్దేవాపేవేత్యనువాకఃయదదీవ్యమితిద్వితీయానువాకస్యత్రయోదశర్చస్యబ్రహ్మాస్వయంభూబుషిః - లింగోక్తాదేవతా- ఆద్యాప్రస్తారపంక్తిఃద్వితీయాద్యాశ్చతసృష్టుభాః - షష్ఠీగాయత్రీ

సప్తమ్యాస్త్రిష్టుభః - దశమ్యనుష్టుప్ - ఏకాదశీతనుః - పదోష్ణిక్ - ద్వాదశ్యనుష్టుప్ - ఆజ్యహోమామేవినియోగః - యదదివ్యంస్వణమితిద్వితీయోనువాకః - ఆయుష్టఇతిస్తృతీయానువాకస్యసప్తదశచతస్రో బ్రహ్మస్వయంభూఋషిః - లింగోక్తాదేవతా - ఆద్యానుష్టుప్ - ద్వితీయ్యాత్రృతియేత్రిష్టుభౌ - తతస్పడనుష్టుభః- పంచదశీకకుద్మతీ- షోడశ్యనుష్టుప్ - సప్తదశీపంచపదా- శక్వర్యత్యష్టివాక్ - ఆజ్యహోమామేవినియోగః- ఆయుష్టఇతిత్రృతీయోనువాకః- ఇత్యనువాకత్రియేణస్యచాప్రతిమంత్రంహుత్వా-యాజమానోగ్నేవక్షీణతస్య మిత్యాణిరుదబ్ధ్మఖస్రిష్ఠవైశ్వానరాయప్రతివేదయామఇతిద్వాదశర్చేనసూక్తేన అగ్నిముపస్థాయయస్తేమనసేత్యనయాస్వాహాంతయాసమిధముగ్నౌప్రక్షిప్యజయాదిహోమంకుర్వీత-ఎతచ్చజమదగ్నిమతేబోధాయనమతేనువాకత్రయేణాజ్యహోమానంతరం సిహ్మావ్యాఘ్రిఇత్యాద్యాభిశ్చతసృభిస్చాహుతీ రాజ్యంప్రత్యేకంహుత్వాయజమానఃపూర్వోక్తమంత్రేణాగ్నౌప్రక్షిప్య జయాదిభిహుత్వాప్రణీతామోక్షబ్రహ్మవిసర్జనాంతంకర్మకుర్వీత - యోవాజ్యహోమానంతరంకుర్వీతయోవాజ్యహోమానంతరంస్విష్టకృద్ధోమంమన్యేతే-సమిధమాదాయానంతరంతైః పూర్వాంతంహుత్వాజయాదికంకుర్వీత-ఎతచ్చపాపకారతమ్యాను సారేణపూర్వోక్తత్రిరాత్రాదిసంవత్సరాంతపక్షాణాంమధ్యేన్యతమపక్షోశ్రయణేనకర్తవ్యం-యావత్కర్మసమాప్తిపర్యంవ్రతంబ్రాహ్మణస్యయావాగూరాజన్యస్య ఆమిక్షావ్రతంవైశ్యస్యయదివమన్యేతపయోవ్రతాదిభిఃక్షీణోభవామీతితదాబీదనాదిభిఃపూర్వోక్తైశ్శరీరధారణంకుర్వీతపయోవ్రతమిత్యేదేరయమర్థఃపయఎవబ్రాహ్మణస్యకృద్ధుంజీత-తథాతృతియోయవాగూం - వైశ్యస్యామిక్షామితి।అథసిహ్మావ్యాఘ్రిఇత్యాదయోమంత్రాబ్రుహ్మస్వయంభూసహితాఃప్రదృశ్యంతే -సిహ్మావ్యాఘ్రిఇతిచతసృణాంసోమఋషిః -త్విషిర్దేవతాత్రిష్టుప్ఛందః- ఆజ్యహోమామేవినియోగః - అగ్నేభ్యఆవహేన్నితి - చతసృణామగ్నిఋషిః - అగ్నిరధ్యక్షోవర్దిర్దేవతా-ఆద్యాపంచపదోష్ణిక్ ద్వితీయాపంచపదామహాబృహతీ-ఇతరేద్వేగాయత్ర్యౌ।ఆజ్యహోమామేవినియోగః-అథసమిధమాదాయోపస్థానంకుర్వీత-వైశ్వానరాయేత్యనేనసూక్తేనఅస్యసూక్తస్య చాదశర్చస్యబ్రహ్మస్వయంభూఋషిః - వైశ్వానరోదేవతా- ఆద్యోత్రిష్టుభా- తతస్త్రిస్రస్త్రిష్టుభఃఅష్టమీపఙ్క్తిఃతతోద్వేత్రిష్టుభౌ- ఎకాదశీద్వాదశీపంచపదేశక్వర్యౌ ఉపస్థానేవినియోగః - వైశ్వానరాయప్రతివేదయామఇత్యుపస్థాయయన్మఇత్యనయాచాగ్నౌసమిధమాదధ్యాత్ - అస్యారుచోపిబ్రహ్మస్వయంభూఋషిః- అగ్నిర్దేవతా అనుష్టుప్ఛందః - సమిద్ధోమేవినియోగః ॥ అథజయాదిహోమాః ॥ ఆజ్యహోమాత్పూర్వవత్స్విష్టకృద్ధోమాకరణపర్యంతేనహవిషాస్విష్టకృతంజుహోతి - హవ్యవాహమితిపురోనువాక్యామనూచ్యస్విష్టమగ్నఇతియాజ్యయాఅధహుతశేషమగ్నేఃపురస్తాదశ్వత్థపర్ణేమనిధాయ - కమ్రసమృధ్యర్థంజయాదిహోమానంకరిష్యఇత్యభిలప్యజయాదిహోమానుంకుర్వీత - తత్రత్రయోదశానాంయజ్ఞరూపాణాంజయమంత్రాణాంవిశ్వేదేవాఋషయఃప్రతిమంత్రంప్రథమపదోక్తాగుణవిశిష్టాదేవతా ఆజ్యహోమామేవినియోగః - కమ్రసమృద్ధ్యర్థావినియోగః ॥ చిత్తంచస్వాహా- చిత్యాయేత్యుద్దేశకాన్యాగః - ఎవమేవస్వాహాప్రభృత్యుత్తరత్రాపిద్రష్టవ్యం ॥ అథాభ్యంకానాం- అష్టాదశానామభ్యంకానాంవిశ్వేదేవా ఋషయఃప్రతిమంత్రంప్రథమపదోక్తాగుణవిశిష్టాదేవతా - యజుషాంనిచృందోనియమః - ఆజ్యహోమామేకమ్రసమృధ్యర్థేకావినియోగః - ఇత్యభ్యంకానానధరాష్ట్రీభృతః॥ అత్రామ్నాయపాదేనద్వాదశమంత్రాఅర్ధతస్తంత్రఎవద్వావింశతిః ॥ ఎషాంద్వావింశతేర్యజుషాంవిశ్వేదేవాఋషయఃస్వస్వమంత్రోక్తగుణవిశిష్టాగంధర్వాప్సరసశ్చదేవతాః - ఆమ్నాయపాదేనసప్తమస్యద్వాదశస్యచ భువనస్పతిర్దేవతా - ఆజ్యహోమామేవిని

యోగః - కేచిత్సమృధ్యర్థేవావినియోగః - బుతాషాడ్భృతధామాగ్నిగంధర్వస్యఋిషం బహ్మ ఋత్రం పా
తుతస్మైస్వాహా ॥ బుతాసాహేబుతధామ్నేగంధర్వాయస్వాహేషధయోప్సరసఊర్జోనామసఋిషం బ్రహ్మ
ఋత్రం పాతు తాఋిషంబ్రహ్మఋత్రం పాంతుతాభ్యస్వాస్వాహా - ఓషధీభ్యోస్వాహేస్వాహోషధ్యోగర్భ్యోఋ ఇత్యాది - జయూ
భ్యశ్చానానంరాష్ట్రీభృచ్చేతిగుణత్రయమంత్రహోమాకూ డవ్యంతే - తథాసమనంతరవక్ష్యమాణాఃప్రజాపత
యఋిశ్యాద్యారభ్యస్విష్టకృదంతాఃపంచాప్యుపహోమాఅభిధీయంతే - ఎతేపంచప్రాయశ్చిత్తార్థమపి- తత్రపం
చానాంపంక్రాణాంప్రజాపతయఋిశ్యాదీనాంమధ్యేప్రథమాంత్యయోర్ఋశ్వేదెవాబుషయఃఆదితఆరభ్యప్ర
జాపతిగగ్నిర్వాయుసూర్యస్విష్టకృద్దేవతాఃప్రజాపతయఋిత్రిష్టుప్-ఆద్యావ్యాహృతిదేవీగాయత్రీ । ద్వే
ఉష్ణిహా- యదస్యేతిద్రాప్టాంయజుఃఆజ్యహోమామెకమంత్రసమృధ్యర్థేవావినియోగఃఅనూయాజసమిష్ట
మగ్నయేస్వాహేత్యగ్నావాధాయోపక్వహోమానుపక్షేబహిరంజనపరిస్రావణసగ్గ్రస్రావహోమాంతంకు
ర్వీత - విశ్వేభ్యోదేవెభ్యస్సగ్గ్రస్రావంజుహోతిఅథవాప్రజాపతిర్మృత్యుస్సగ్గ్రస్రావ భాగాస్థేయజుఃప
త్వాజుహుయాత్ - అనాజ్ఞాతత్రయస్య విశ్వేదేవాబుషయఃఅగ్నిర్దేవతా - ఆద్యాత్రిష్టుభౌ - తృతీయా
నుష్టుప్- అనాజ్ఞాతదోషనివృత్యర్థేజపేవినియోగఃఅథమృత్యోపరిహారార్థం భువస్వాహేతిజుహు
యాత్_ అత్రబుస్యాదిప్రాగెవాభిహితం॥ అథయతఇంద్రస్వస్తిదేతిచాభ్యాం జుహుయాత్ - ఎతయోర్విశ్వే
దేవాబుషయఃఅనుష్టుప్ఛందఃఅన్యాతిరేకపరిహారార్థేవినియోగఃఅథయన్మఆక్మనఃపురగ్నిఇతిద్వే
ఆహుతీజుహుయాత్ - క్రమేణమంత్రయోరెతయోర్విశ్వేదేవా బుషయఃఆద్యస్యాగ్నిజాతవెదాదేవ
తా- ద్వితీయస్యాగ్నె బృహన్పత్యశ్వినౌదేవతేఃకర్మణస్సగుణత్వర్థేవినియోగఃఅథేదం విష్ణుస్త్రీయం
బకమిత్యాభ్యాంహోమాఃతత్రక్రమేణవిశ్వేదేవాబుషయఃవిష్ణుర్దేవతేయథాక్రమం-క్ర
మేణగాయత్ర్యనుష్టుప్ఛందఃసయూధమస్యపాగ్ంసురే-విష్ణవే॥ అథాభిగీర్భిరిత్యనయాజాపాయేత్_
అస్యావిశ్వేదేవాబుషయఃఇంద్రోవారిర్వాదెవతాత్రిష్టుప్ఛందఃవిగుణకాలస్వస్థానలోపపరిహా
రార్థేవినియోగఃఅథపునస్త్వనయావ్యస్తవ్యాహృతిభిశ్చహోమాఃవ్యాహృతీనామప్యాదీని ప్రాగభి
హితాని - పునస్త్వేత్యస్యఅగ్నిరుషిఃవసురుద్రాదిత్యాదెవతాఃత్రిష్టుప్ఛందఃమంత్రచతుష్టయస్యావఘూ
తదోషపరిహారార్థేవినియోగఃఅత్రవ్యాహృతిభిర్హుత్వా-పునస్త్వేత్యనయావహుత్వాధనస్తస్తవ్యాహృ
తిభిర్జుహుయాత్ ॥ పరిషేచనాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతంకర్మకుర్వీత - ఎతచ్చయావంతివ్రతతినాంతేపు ప్ర
తిదినమావర్తనీయం ॥ అథకూశ్మాండహోమాస్తైత్తిరీయశాఖాసమామ్నాయగృహీతామంత్రాఅంగభూ
వంభజంతఇతితత్రకాండానుక్రమేణార్షమభిహితం - అథశాఖాంతరానుసారేశాపభేదెపినవిరోధఃఎవ
మేవోత్తరగుణహోమేప్యవగంతవ్యం ॥ మహోణవాఖ్యేమహాతేంద్రబంధేమాంధాత్రినామ్నోమదనాస్యజ
స్య - సత్కర్మమామణిక్యగణేనపూణేపూర్ణోద్వితీయఃప్రధీకస్తరంగఃసమాప్తఃఇతిశ్రీ పండితపారిజాతక
తారిమల్లేత్యాదిబిరుదరాజవిరాజమాన శ్రీమదనభూపాలపుత్రస్య మాంధాతుర్నిబంధె మహోణవాభిధానే
కర్మవిపాకె ద్వితీయస్తరంగఃసమాప్తఃఇతిశ్రీ పండితపారిజాతకతారిమల్లేత్యాదిబిరుదరాజవిరాజమాన శ్రీమదనభూపాలపుత్రస్య మాంధాతుర్నిబంధె మహోణవాభిధానే

ప్రాణానాయమ్యామకప్రత్యాయనాథఁంసప్తాహంసవనత్రయంగణహోమంహోష్యామీతి సంకల్ప్య-స్వస్వగృహ్యానుసారేణాగ్నిస్థాపనప్రభృతిస్థాలీపాకప్రతిష్ఠితంచర్వభిఘారణాంతంకృత్వాపాత్రీప్రయోగకాలేప్రోక్షణపాత్రేణసహప్రణీతాపాత్రంతంతుపేష్టితంకలశంచప్రయుజ్యప్రణీతాప్రణయనకాలేప్రణీతామాసాద్యకలశేనపవిత్రేణఆనియోత్పూయనిదధాతి॥ ఆజ్యంవిలాపనప్రభృత్యగ్నిముఖాంతేకమఁణికృతేచరౌఘృతమన్వాధ్యాఁముపస్తీర్యద్విరవదాయాభిఘార్యాగ్నేనయేతివడచేఁన సహస్రశీషేఁత్యష్టాదశచేఁన అగ్నేమన్వేతి ద్వావింశత్యృచేనమృగారసూక్తేనయావామింద్రావరుణేతి చతుర్మఁంత్రేణయోవామింద్రావరుణేత్యనేన చాష్టమంత్రేణపవమానస్యవరిత్యనేనానువాకేన సప్తదశచేఁనయద్దేవాదేవహేడనమితి వింశత్యృచేన అచ్ఛిద్రపరితేనానువాకేనవైశ్వానరోనఊత్యేభ్యష్టమంత్రేణైతమష్టభిగుఁణైఃప్రతిమంత్రంజుహోతిఅపివాసకృదపహత్యజుహుయాదద్యాత్ - తతోజయాదయఃజయాదిహోమంపఠేజయాదీక్కృత్వాస్విష్టకృతంజుహోతి - తత్రసకృదుపస్తరణసకృదవదానంద్విరభిఘారణంచ - తతశ్చావశిష్టంకమఁయథాగృహ్యంకుర్వీత - అస్యకమఁణఃప్రాయశ్చిత్తార్థఁత్వేశమ్యాఃపరిధయఃప్రకారాంతరత్వేపరిధిప్రహరణంభవతి - తతఃకలశమాదాయచతుష్పథంగత్వాపాదప్రక్షాళనంకృత్వాచమ్యప్రాఙ్ముఖఆసీనఃకలశమాదాయసిహ్మోవ్యాఘ్రీతిత్రినువాకేనకలశస్థాంస్వాత్మనశ్చాయాందృష్ట్వాపత్నీభిస్సకలకృత్వస్వాత్మనశ్చాయాందృష్ట్వా - సుమిత్రానఆపఓషధయస్సంత్వితిభూమ్యాంకించిజ్జలమానీయదుఖఁత్రాన్తస్మైభూయాసురిత్యాదినాపృష్ఠతఃకలశంపిఁఛిత్ ॥ యస్యామస్యాదిశిద్వేష్యోభవతితత్రాహ-ఊపస్పృశ్యగృహంవ్రజేత్-ఎవంసప్తాహంత్రిషసవనేషుకృత్వాశీర్వచనంకారయేత్ - బ్రాహ్మణభోజనంకుర్వీత- సప్తాహంసవనత్రయేమానవ్రతీసకృద్ధవిష్యాశినియతేంద్రియశ్చభవేత్ ॥ ఇత్యాపస్తంబీయగణహోమఃఅథబోధాయనగణహోమఃకామ్యానాంకమఁణామూఢానస్యవాఆదాయదాపవిత్రకామనాతదాగణహోమంకుర్యాత్ ॥ పూర్వాహ్ణేప్రతిష్ఠాపనాంతంకృత్వాప్రాణానాయమ్యసకలపాపక్షయార్థంశేషకమూఁనుష్ఠానయోగ్యతాసిధ్యర్థఁంవాగణహోమంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య॥ తత్రసవితాదేవతా-ఆజ్యాంతం తంత్రమిత్యాదిసంకల్ప్యపక్వహోమాంతంకృత్వాఅవశిష్టచరోఃప్రభూతమాజ్యమానీయమేఖణేనోదఘూతంజుహోతి ॥ అగ్నేనయేతిషడృచేన పవిత్ర సూక్తేన సహస్రశీషేఁతి పురుషసూక్తేనఅష్టాదశచేఁన అగ్నేమన్వేతి మృగారసూక్తేన ద్వావింశత్యృచేన చతుష్పథికేనయావామింద్రావరుణేతిచత్వారోమంత్రాస్సానుషంగాఃయోవామింద్రావరుణౌవగ్నావిత్యష్టౌమంత్రాఃఇత్యంహోస్తాముచాభ్యాంగణాభ్యాంపవమానస్యవరిత్యేతేనఅనువాకేనసప్తదశర్చేనయద్దేవాదేవహేడనమిత్యచ్ఛిద్రపరితేనానువాకేనవింశత్యృచేనవైశ్వానరోనఊత్యేత్యష్టభిరిష్టాభిగుఁణైస్సూక్తరంశతంవారుణంజపిత్వా - స్విష్టకృతమాదాయవ్యాహృత్యాస్విష్టకృతాదివరదానాంతంకృత్వా ఉదకపాత్రమాదాయ నైఋఁతీందిశంగత్వాచతుష్పదెఉపవిశ్యోదపాత్రంపురోనిధాయతత్రాష్మనోరూపమవేక్షమాణఃపాష్మనోపనిధీన్వాష్టానంపిబ్యతత్రనిధాయవినీధీఁనంకాఁసిహ్మామేమన్యురిత్యేద్యంతమనుకాకంనిగద్యవినీయూషఃపరాస్యపాత్రమనవేక్షమాణ ఆగత్యహస్తౌపాదౌ ప్రక్షాళ్యతేనైవావసథమేత్యస్నానంకుర్యాత్ - ఎవమేవసప్తాహంసవనత్రయేకృత్వాసప్తాహంతేపాయసేనసపిఁషాబ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాతేభ్యోగోభూమితిలహిరణ్యాన్యిదత్వాసర్వేభ్యఃపాప్మభ్యఃమహతఃపాతకాత్క్రమ్యానాంకర్మణామాధానాదికమఁణాంచయోగ్యోభవతి - ఇమాంక్రియామాచార్యఃపితృమాతృవ్యాన్మాతులశ్చకుర్యాత్-నాన్యస్యకుర్వన్నశ్నాతి - కారయిత్వాసహస్రాహ్వాపాత్పరిముచ్యతే - అబ్దాయనతుఁమాసపక్షాఅనికల్పితాఃకాలాఃకర్మవిపాకక్రమంశే-తృతీయస్తరంగః. 5

అష్టానాంగణానాం హోమమాత్రమపి కుర్యాత్ ॥ ఏకంవాగణంజుహుయాత్ - జపేద్వాదశ పూర్వాద శాపరానాత్వాంచైకవింశకంయావచ్చపశ్యతితావత్పునాతి - యఎతద్వ్యాచయతియావైచ తదాహాయస్మాఎత దాహేత్యాహ భగవాన్బోధాయనః॥ ఇతిబోధాయనోక్తగణహోమవిధిః. అధ మంత్ర వాదానుష్ఠానక్రమ సూత్రంప్రదర్శ్యతే- అత్రాపిగురులఘుకల్పాభిచారేకూశ్మాండహోమోత్తైవగ్రాహ్యవ్యవస్థా- ఆధానం వాచికీషుకః కామ్యకమాణివాచికీషుక స్రదాదాయదావా సాగ్నౌద్వాదశవార్షికాదిప్రాయశ్చిత్తా వివయ మృతపాపనివృత్తికామనాతదావాయజమానస్యాగ్నాన్యకమకసుపర్ణాగ్న్యసహాధికారః - స్వపత్నీసహితః పత్నీ బహుత్వే అసిషిద్ధాభి స్తాభిశ్చ సహితః పాపకుయాథక మస్యకమకణాః స్వయమేవైకః పవిత్రపాణి ర్దక్షేష్వాసీనః ప్రాణాన్నాయమ్యాముక్రయోజనాథంసప్తాహంసవనత్రయేగణహోమం హోష్యామీ తిసంకల్ప్య సంకల్పాత్పూర్వంపశ్చాద్వాయథాగృహ్యాగ్నింప్రతిష్ఠాప్య- యథాశాఖంవ ప్రధానచరు హో మాంశ్చాగభూతహోమానూకరణపక్షేసఖితాదేవతా- ఆసారవత్తంత్రవిత్యాద్యఖిలప్రస్థాలీపాకవత్పశ్చాన్న వహంతీత్యాకిప్రతిష్ఠితచర్వభిఘారణాంతంకృత్వాపాత్రప్రయోగసమయేప్రోక్షణీపాత్రేణ సహప్రణీతాపా త్రంతథాభూతంతంతుపేష్టితంకలశంచ ప్రయుజ్య ప్రణీతాప్రణయనకాలె ప్రణీతాద్యాపాద్యాతతస్సపవిత్రే స్రుపఆనీయోత్పూయప్రణీతాపాత్రస్యోత్తరతోనిదధీత - తతశ్చబ్రహ్మప్రతిష్ఠాపనాద్యా విలాపన ప్రభృత్యగ్ని ముఖాంతంకృత్వాంగభూతపక్వహోమాగణపక్షేచరుమవదానధర్మేణ బోధాయన కూశ్మాండహోమాదా క్మరీత్యాగాయత్రీపుర్వానువాక్యామనూవ్యతమేవయాజ్యాంపరిధ్యాస్యాహోతిపవిత్రఖిత్యుద్ధేశత్యాగః - ఆవ స్థంబమతె - అగ్నిముఖానంతరమేవప్రధానచరుహోమాగః - బోధాయనమతేత్వంగభూతపక్షిహోమానూనం తరంఅథవాచరౌప్రభూతంఘృతమానీయదర్వ్యామపస్తీర్యద్విరవదాయాభిఘార్యాగ్నెనయేతిసూక్తెనాన్యైశ్చ వక్ష్యమాణైఃపురుషసూక్తాదిభిస్తూత్తరగంశతంప్రతిమంత్రం జుహుయాత్ బోధాయనమతేత్వవదానధర్మేణాదా య పూర్వోక్తెరెవమంత్రైర్మోక్షణేనోపభూతంజుహుయాత్-అగ్నెనయేతిషడర్చస్యసవిత్రస్యవిశ్వేదేవాఋ షయఃఅగ్నిర్దేవతా- త్రిష్టుప్ఛందఃచరుహోమేవినియోగః - సహస్రశీర్షేత్యష్టాదశర్చస్యపురుషసూ క్తస్యప్రజాపతిఋషిఃజగద్బీజపురుషోనారాయణోదేవతా-ఆవ్యాఃపంచదశానుష్టుభఃఅంత్యాస్తిస్రస్త్రిష్టు భఃచరుహోమేవినియోగఃఅయమపరోగణఃఅగ్నెమన్వేతిద్వాదశర్చస్యహైమగారసూక్తస్యవిశ్వేదె వాఋషయఃఅంగోక్తాదేవతా - ఆసితస్యప్తోపరిష్టాజ్జ్యోతిషఃఅష్టమీచతుష్పదాపఙ్క్తిఃతతఃపంచోపరి ష్టాజ్జ్యోతిషఃచతుర్దశీపంచదశీషోడశ్యోనుష్టుభఃసప్తదశీగాయత్రీ - తతస్త్రిష్టుసూజేకొనవింశీచో పరిష్టాజ్జ్యోతిషాఅన్యేద్వ్యేత్రిష్టుభౌచరుహోమేవినియోగఃఅయంతృతీయోగఃఇంద్రాయమింద్రా వరుణాదేవతాబుషయఃఇంద్రావరుణాదేవతే- చరుహోమేవినియోగఃఅయంచతుర్థోగణఃయోవామిద్రావరుణాఎత్యష్టానాంయజుషఇంద్రాణాం విశ్వేదెవాబుషయఃఇం ద్రావరుణాదెవతే- అయంపంచమోగణఃపవమానస్సువర్జనఇతిసప్తదశచాగ్నువాకస్యసోమబుషిఃలిం గోక్తాదెవతా- ఆద్యేద్వేగాయత్ర్యౌ-తృతీయానుష్టుప్-చతుర్థీపంచమ్యౌగాయత్ర్యౌ - తతోత్రిష్టుభౌ- అష్టమిగాయత్రీ - తతోష్టావనుష్టుభఃఇ - సప్తదశీ త్రిష్టుప్ చరుహోమేవినియోగఃఅయంతుషష్ఠోగణఃఅ ద్భున్వేనాదెవహోఽవమిత్యచ్ఛిద్రపఠితస్యవింశత్యృచస్యానువాకస్యవిశ్వేదెవాబుషయఃలింగోక్తాదెవతాం ఆద్యాత్రిష్టుప్ - ద్వితీయాషడవపానాజగతీ - మహాపఙ్క్తిఖ్యానుష్టుప్ - చతుర్థీత్రిష్టుప్- పంచమీసప్తపదాశక్వరీ - షష్ఠీత్రిష్టుప్-సప్తమీషడవసానాజగతీ- అష్టమీషట్పదాతిజగతీ - నవమీబృహతీ

తతోద్వేషట్పదేద్వాదశీత్రిష్టుప్ త్రయోదశీసప్తపదా - అష్టిశ్చతుదశ్యనుష్టుప్ - పంచదశ్యనుష్టుప్ - విరాట్షోడశీ - గాయత్రీ- తతస్త్రిష్ట్రిస్త్రిష్టుభః - వింశత్యనుష్టుప్ - చరుహోమేవినియోగః - అయమనువాకస్య సప్తమోగణః ॥ వైశ్వానరోనటూత్యే - తృతీయఋజగతీ - తతస్త్రిష్టుభః - సప్తమిజగతీ - అష్టమీత్రిష్టుప్ - చరుసోమేవినియోగః.తత్రసప్తమీరుగస్మాకమగ్నే వషువత్సంధారయాఋత్ర మన్తరం సువీర్యం - వహంజయేమశతి - తవోతిభిః - వైశ్వానరస్య - మభిద్రీఃఇతో జాతో విశ్వమిదం స్వాహేతి స్విష్టకృజ్జుహుయాత్ ॥ జయాద్యుక్తరణపశ్చాత్ప్రధాన హోమానంతరం స్విష్టకృతం జుహుయాదిత్యాపస్తంబ మతం-బోధాయన మతేతు ప్రధాన చరుహోమానంతర మవదాన ధర్మేణస్విష్ట కృత మవదాయ పూర్వోక్తప్ర్కారేణవుత్తోనువాక్యామనూచ్యయాజ్యయాజుహుయాత్-ఏవం స్విష్టకృతంహుత్వా బ్రహ్మవరప్రదానాంతరం కర్మకుర్వీత - ఆపస్తంబమతేతు స్విష్టకృతంహుత్వానూయాజమిధ్మసన్నహానం చాగ్నౌ ప్రహృత్యతతో స్యకర్మణఃప్రాయశ్చిత్తార్థేన పరిధిప్రహరణాభావః॥ ప్రకారాంతరత్వేతు బహిరంజనపరిధిప్రహరణ సగ్ స్రావహోమాంతం కర్మకృత్వా తతఃప్రాయశ్చిత్తాహుతీర్జుహుయాత్ - సగ్ స్రావాదిహోమప్రకారస్తు సమంత్రకోవిశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సగ్ స్రావభాగేభ్య ఇత్యాదినా గ్రంథేనబహిరంజనపరిధిప్రహరణసగ్ స్రావహోమాంతంకర్మకృత్వాతతఃప్రాయశ్చిత్తాహుతీర్జుహుయాత్ - సగ్ స్రావాదిహోమప్రకారోపిసమంత్రకోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యఇత్యాదినా గ్రంథేజయాదిహోమానంతరంకూశ్మాండ ప్రకారేణదర్శితః - అథమతద్వయేపిబ్రహ్మవిసర్జనాంతేకర్మణికృతేపూర్వాదికాస్థితకలశమాదాయ నైఋుతీంది శంగత్వాచతుష్పథంప్రవిశ్య పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య కలశంపురోనిధాయతత్రపత్నీభిస్స హకర్తృత్వేతాభిస్సహైకస్యైకర్తృత్వేస్వయమేవ యజమానఃకలశఆత్మనోరూప మవేక్ష్యమాణోవినిధి సంజ్ఞికమంత్రసముదాయాత్మకంసింహామేమన్యుర్విశ్యనువాకేబోధాయనాచార్యప్రణీతకల్పసూత్రస్థంపఠేత్ - అస్యానువాకస్యసౌత్రత్వాద్దేవతాబుష్యాదయో నదర్శితాః - సిహ్మనువాకంజపేత్ - సిహ్మామేమన్యో— బ్రహ్మహత్యాయ్యేమేకిల్బిషం-ఆపేపిపాప్మక్రపువరవనాశితోభవానఃపాప్మక్రసుకృతస్యలోకే| పాప్మక్రదేహ్యాధే విహృతోయోనఃపాప్మనజహితమక్త్వాజహీనోవయంఅన్యక్రాస్మిన్నివశతాంసహాస్రిణోఅమర్త్యోయో నోద్వేష్టిసరివ్యతుయమద్వమస్తమజహీత్పృథిమంత్యై - యస్యామస్యదిశిద్వేష్యోభవతితాందిశమేతాఆపఉపసించేత్ - పృథ్వతస్నుమిక్రాణఆపఓషధయస్సంతర్మిక్రా- వయందిష్మఇతి - ఆథాపఉపస్పృశ్య- పాత్రమనవేక్షమాణోయథేదం దేవయజనంప్రవిశేత్- తతస్నాయాత- ఎవంసప్తావంసవనేషుక్రమకృత్వాంతె ఆశీర్వచనంకారయిత్వాపాయసేన సపిషా యథాశక్తిబ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాతేభ్యోగోభూతిల హిరణ్యాని దద్యాత్- యావద్వ్యతీతంసవనత్రయేమానీసకృద్ధవిష్యాశీయతెంద్రియశ్చభవేత్ - ఎవంకుర్వన్ సర్వేభ్యఃపాప్మభ్యఃప్రముచ్యతె - వహోరాత్రాఖ్యేనహితెపబంధేమాంధాతృనామ్నోమదనాత్మజస్య - సత్కర్మమాణిక్యగణేనపూర్ణెకపూర్ణస్తృతీయఃప్రథిత స్తరంగః. ఇతికర్మవిపాకపరిధాపాయాంప్రాసంగికంపరిసమాప్య ప్రకృతమనుసరామః. ❋

—❋ అథవ్యాధివిపర్యాయః. ❋—

అథకర్మణయోపాయకృచ్ఛ్రవ్యాధివిపర్యయా॥ క్లైశాసహత్వాత్తత్రాజ్యోగాం దద్యాద్వ్యాధిక శీతః - ఏకాకృచ్ఛ్రేతి కృచ్ఛ్రోద్వితిస్రశ్చాంద్రాయణేవ్రతే - గవామధావెసక్తుంవా సాశీతిశతకృచ్ఛ్రభిదః - జపదానేపితత్సాక్తుంకూశ్మాండగణహోమకృత్ - సర్వపాపప్రణుత్యేత్థ మథవ్యాధివిపర్యయః | ఎతేశ్లో

కాఃకూశ్మాండహోమాంతాప్రిగావ్యాఖ్యాతాః- తత్రాథవ్యాధిపర్యయఇత్యనేనవ్యాధిప్రతికృదానంవక్ష్యతి
తిపరిజ్ఞాతం- తదానీంవివక్షు స్తమపయుక్తంకించిదాహప్రతిమాయామాతంకనామ్నిదేవతాభవతి- తత్రప్రూ
జ్యాధిదేవతాతత్రవ్యాధిప్రతికృతిపూజాకర్మణ్యాధిదేవతాసూర్యమూర్తిఃపూజ్యాఅధునావ్యాధి ప్రతికృతి
ద్రవ్యపరిమాణమధిదేవతాపరిమాణంచాహ ॥ హేమ్నఃపలాత్తదర్ధా న్వాప్రకల్పయేత్ - సూర్యప్రతిమా

—* సూర్యప్రతిమాలక్షణమ్. *—

లక్షణమాహ॥ సూర్యంద్విలోచనం పద్మే ద్వేదధానంకరద్వయే।వ్యాధిప్రతిమాలక్షణం తత్తద్వ్యాధిహారికర్మ
ప్రకణేపృథక్పృథగభిధాస్యతే- వ్యాధిభేదాత్ప్రతిమా లక్షణాన్యపిచిహ్నాని - మంటపపరిమాణం వేదికాపరి
మాణంచాహ - షోడశద్వాదశాష్టావాహస్తాస్తైర్మంటపెకృతే । తత్పాదేనోత్తర ప్రాచ్యాంహస్తోచ్ఛా
యాంచవేదికాం ॥ షోడశవా ద్వాదశవా అష్టావాహస్తాత్పరిమిత్యాశక్తికపక్షభూభవతి। తైర్హస్తై
స్సంఖ్యాకహస్తపరిమిత మంటపోభవేత్ । తస్మిన్మంటపెకృతెతత్పాదేనమంటపస్యచతుర్థాంశేన వేదికా
మేకహస్తోన్నతాంకుర్వీత మంటపస్యచతుర్థాంశాయామశ్చతుర్థాంశశ్చవ్యాయామోవేదికాయా భవతీ
త్యర్థఃఽ ఉత్తరప్రాచ్యాంమంటపాంతరీశానదిశి - బ్రాహ్మణంవేదశాస్త్రజ్ఞం దాంతంశాంతంకుటుంబి
నం। సత్యసంధం సదాచారం నివృత్తంచ ప్రశిగ్రహాత్ ॥ ఆచార్యం వ్యణుయాద్భక్తినమ్రస్తాక్గపూర్వ
కాత్ - యథాశక్త్యాను సారెణ వస్త్రాలంకార దానాన్యాచార్యాయ వరణకాలేదత్వాచార్యాధీనోభవేత్-
భక్తినమ్రమడుచ్యతే ॥ సతాక్గరోగంధపుష్పాదిభిఃపూజనం ॥ ఆచార్యకృత్యమాహ ॥ కృతోపచారసతాక్గరాం
రాత్రౌప్రత్యధివాస్యచ । తాంప్రతిమా మధిదేవతా రూపసూర్య ప్రతిమా మాతంకనామ్ని మముకవ్యా
ధిదేవతా మధివాసయామీతి వేదికాయా ఉపరిప్రతిమాం గంధపుష్పాద్యైరధివాస్యాతంకనామ్నైన్ని అముక
వ్యాధిదేవతామైనమఇహిపీఠస్యోపచారపూజాంవిదధీత - అథసౌరాష్టాక్షరమంత్రేణ పూజయేత్ -ఏవంరో
గదేవతామధివాస్యాధిద్రైవతంసూర్యమధివాసయేత్ - తతస్సౌరాష్టాక్షరైఃపూజయేత్ - తదనంతరకృ
త్యమాహ ॥ అర్ధరాత్రెసపూతోవైశ్చతుర్భిఃమంటపాద్బహిఃఽ ప్రాచ్యాంపాయసమాంసాది బలింని
క్షిప్యమంత్రతఃఽవిప్రైఃపూతఆచార్యఃబలిదానమంత్రఃఽఆకిత్యావసవోరుద్రా దేవాభూతాని పన్నగాఃఽబలినా
నేనదత్తేనశాంతింకుర్వంతునర్వశఃఇతిజాగరితోవసిస్నాత్వాచారయాన్వాససీనవేఽనిష్ఠలేచంద్రవచ్ఛుక్లేళు
క్లమాల్యానులేపనఃసాలంకారేస్నపర్యంతెమంటపస్యపర్యంతఇత్యన్వయఃఽ - అథవేదికాంవేదికాయా ఉపరి
చతురశ్రంవామండలం॥తన్మధ్యేష్టదళాంబుజంలిఖిత్వాపిష్టచూర్ణేనతత్రోపర్యుపరిక్రమాత్ - తిలానాంపంచ
చతురైస్త్రిభిర్ద్వాభ్యాంవాతామ్రపాత్రంభవేన్నవం॥శాలీయైరక్షతైఃపూ
ర్ణంసౌరేణాష్టాక్షరేణతాం। స్నాపితాంపంచగవ్యేనవస్త్రాలంకారశాలినీం॥ మండలంచతురశ్రం వెత్యాది
గోమయేనమండలాకారంచతుష్కోణంవోపలింపెత్॥ వెదికాయ ఎవోపరితో పర్యుపక్రమాత్ - తత్రాష్ట
దళాంబుజెవత్యూణద్రవ్యాణ్యేకస్యోపర్యుక్తాన్యేవంక్రమాద్భవంతిత్యర్థఃఽ- పంచవాచత్వారోవాపంచవ
తురాఃతైఃపంచచతురైఃత్రయోవాచత్వారోవాపంచవాష్టౌ వెతి తిలద్రోణానాంసంఖ్యా ॥ అత్రాయంక్రమఃఽ
ఉపలిప్తెవేదికాప్రదేశేష్టదళపద్మస్యోపర్యుక్తసంఖ్యాకాస్తిలాస్థాపనీయాఃఽ - తస్మింస్తిలరాశౌపలద్వయేన చ
తుష్టయేనవాఘటితంతామ్రపాత్రంనిక్షిపేత్ - తత్పాత్రమక్షతైఃపూరయేత్, అథసౌరాష్టాక్షరేణతాం
ప్రతిమామపినిన్యస్యోత్తరత్రవక్ష్యమాణమనుయుజ్యతె- తేనాయమర్థఃఽతాంప్రతిమాంరోగప్రతిమా మధిదే
వతాప్రతిమాంవపంచగవ్యేనాష్టాక్షరేణమంత్రేణస్నాపితాంవస్త్రాలంకారేణ పూజితాంతామ్రపాత్రస్యో

పరిఅఽతమష్టదళంపద్మంలిఖిత్వావశ్యమాణంకుర్పీఠతెతి ॥ ఓంభృణిసూర్యాయఆదిత్య ఇత్యష్టాక్షరస్యమం త్రస్యదేవభాగఋషిఃగాయత్రీచ్ఛందఃసూర్యోదేవతా- అనంతరకృత్యమూహ - ప్రతిమూమపివిన్యస్యతత్ర దేవండివాకరంచదివ్యమూనంప్రభావంతంసాంద్ర సిందూరభూషితం । పద్మేదధానంహస్తాభ్యాంస్మేరవక్త్రం త్రిలోచనం ॥ దివ్యాభరణసంపన్నంసర్వగంధం రక్తవాససం । సాంగ హేమారవిందస్యకర్ణికాయాం నిషేదుషం ॥ మూలేపూర్వాదిపత్రాణాం శుక్రాంగార బుధాంస్తతః । గురుమందేందు కేతూంశ్చ నక్షత్రాణిత్రిశస్త్రిశః ॥ మధ్యతశ్చ పూర్వదళాగ్రేదేవత్యంతానివిన్యసేత్ ॥ ప్రతిమూమపీత్యాది ॥ అపి శబ్దస్సముచ్చయే ॥ అతఎవ రోగ ప్రతిమూం దివాకర ప్రతిమూం విన్యసేదిత్యర్థఃఁ ॥ సిద్ధోభవతి ॥ సాంగహేమారవిందస్యేతి ॥ అంగానిదళాన్యష్టదళోపేత సౌవర్ణకమలస్య కర్ణికాయాం మధ్యభాగేనిషేదుషం ॥ దివాకరం విన్యసేదిత్యస్వయఁఃఁ ॥ మూలేఆదిభాగేతమఃరాహుర్మధ్యతఃపూర్వదళాగ్రేచధ్యతఃకర్ణికామధ్యే పూర్వదళస్యాగ్రేపూర్వదళస్యాంచైఅయేమర్థఃఁ ॥ సౌవర్ణకమలస్యపూర్వదళ ప్రథమభాగే శుక్రంస్థాపయేత్। ఎవమాగ్నెయాదిదళాదిష్వంగారబుధలోకపాలాక్రమేణస్థాపయేత్ ॥ కర్ణికామధ్యే సూర్యసమీపి అశ్విని భరణి కృత్తికాచేతి త్రీణినక్షత్రాణిస్థాపయేత్ । పూర్వదళస్యాగ్రెగోహిణ్యాదిత్రీణి। ఎవముత్తరత్రాపి ప్రదక్షిణాకారం త్రీణిత్రీణి నక్షత్రాణి విన్యసేదితి॥ తతఃకిమిత్యత్రాహ। యథాస్వనామమంత్రేణగంధపుష్పాక్షతాదిభిఃసపోఽపచారైశ్చాభ్యర్చ్యఽన్నీరాహారంనివేదయేత్ - నామమంతేణేతి సూర్యపూజాత్వష్టాక్షరేణసారమంత్రేణ వ్యాధిప్రహామాయాశుక్రాదిగహాణామశ్విన్యాదినక్షత్రాణాం చతుర్థ్యంతేననమోయుక్తేన తత్తద్దేవతానామమంత్రేణ చతుర్భి ఋత్విగ్భిస్సహిత ఆచార్యస్తత్రైవ శిలరాశి సమీపె వెదికాయాం పూర్వస్యాందిశి ధాన్యరాశౌ వక్ష్యమాణ గుణోపేతాన్యాం స్థాపయేదత్యత్రాహ ॥ తత్రైవసహితో విప్రైశ్చతుర్భిలోహితాంశ్చేతా - సిత్రవర్ణాంశ్చ మహారత్రైర్యుక్తాంశ్చామీకరేణచ । అశ్వస్థానాద్గజస్థానాదశ్మీకాత్తీర్థసంగమాత్ ॥ రాజద్వారాచ్చశకత్రైర్మృత్తికానాంసచందనైఃఁ । మృత్తికానాంశకత్రైఃఖండైరిత్యర్థఃఁ॥ అశ్వస్థానాదిభ్య ఆహృత్రైర్మృత్తికానాంశకత్రైశ్చందనసహితత్రైర్యుక్తానిత్యన్వయఃఁ॥ రోచనాగుగ్గులుభ్యాంచ పుణ్యతీర్థేనపూరితాన్ । పల్లవాలంకృతముఖాంచ్ఛ్వేతవస్త్రేణవేష్టితాన్ ॥ పంచాభిషేకకలశాన్దాన్యరాశౌవినిక్షిపేత్ ॥ తతఃకింకుర్యాదిత్యతఆహ॥ ఆపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైర్హిరణ్యేత్యాదిభిస్త్రిభిఃఁ। పవమానానువాకేనశన్నఇంద్రానువాకతఃఁ । శన్నోవానువాకేనశుభయేచ్ఛాంతివాచనం॥ ఆపోహిష్ఠేతిఋచస్సింధుద్వీపఋషిఃఁ- ఆపోదేవతా-గాయత్రీచ్ఛందఃశాంతిపాఠెవినియోగఃఁ హిరణ్యవర్ణాఇత్యృచస్యాగ్నికాండాంతఃపాఠిత్వేన అగ్నిఋషిఃఁ। ఆపోదేవతా-త్రిష్టుప్ఛందఃఁ- శాంతిపాఠెవినియోగఃఁ- పవమానస్సునజఽనఇత్యనువాకోగణహోమప్రకరణె ప్రదర్శితఃఁ- శన్నఇంద్రానువాకెనేత్యనయా ఆశ్వలాయనశాఖా పరిపఠితాశుభశాంతిఃఁ- శాంతికల్పకృతె- అత్రచ వేదితక్రమేణ ప్రథమతఇష్టం శాంతిఃపఠనీయాపశ్చాద్యాజుషీశాంతిఃఁ ॥ అథాశ్వలాయన శుభశాంతౌ ఋష్యాదిప్రథమమభిధీయతె॥ ఆనోభద్రెతిదశర్చసూక్తం గౌతమేన వైశ్వదేవమాద్యా పంచసప్తమీజగతీ - వష్ట్యా విరాట్స్థానాశేషాస్త్రిష్టుభఃఁ- స్వస్తినోమిమీతామితిపంచచోఽవగఽ ఆత్రెయేణ స్వస్త్యాత్రెయేనదృష్టఃఁ - వైశ్వదేవస్త్రిష్టుభోద్వేఅనుష్టుభా- శన్నఇంద్రాగ్నిఇతి పంచదశర్చం సూక్తం వసిష్ఠార్షం వైశ్వదేవం త్రిష్టుభౌప్రక్షోభణమితిత్ర్యృచం సూక్తం అరిష్టనేమినాతార్క్ష్యోఋషిరుక్తం- ఆద్యంత్రైష్టుభం- సర్వేషా మేతేషాం శాంతిపాఠెవినియోగఃఁ- ఎవమాషాదివిధిత్వా శాంతిపాఠంపఠఽ భద్రమశ్నుతె - ఇత్యాశ్వలాయనీ

—* ఘోషశాంతిః. *—

యు ఘోషశాంతిః॥ అథ తైత్తరీయ ఘోషశాంతిః ॥ తత్ర శన్నోదేవీరిత్యనువాకస్య సోమ కాండాంతర్గత పాతిత్వాత్సోమకాండఋషిః- తతాదయోలింగోక్తాదేవతాః ప్రథ్యావట్పదాజగతీ- ద్వితీయా గాయత్రీ- ఇడామైవా స్వసీవద్వేయజుషీ - ఆవాతవాహీద్వేఅనుష్టుభౌ - యువతోనాతతధిషి త్రిష్టుప్-శన్నోవాతేతిద్వేగాయత్యౌ- సుమిత్రానఇత్యంతరిక్షంమంత్రస్యేతి ప్రాణాపానావిలిచ త్రీణియజూంషిద్యుభిరక్తు భిరితిత్రిష్టుప్- కయానశ్చిత్రఇతి తిస్రోగాయత్యృచః- వయస్సుపర్ణఇతిత్రిష్టుప్ -శన్నోదేవీతిద్వేగాయత్రౌ- సుమిత్రానఇతి దుర్మిత్రాఇతిచద్వేయజుషీ- ఆపోహిష్ఠేతి తిస్రోగాయత్యృచః- పృథివీశాంతిరంతరిక్షగ్ంశాంతిర్ద్యౌశాంతేతి తయాహంశాంతేతి యేపాగ్నిశ్చేతిషడ్యజూంషి- ఉదాయుషేత్యనుష్టుప్- తచ్చక్షు రిత్యా కృతిః-యఉదగాదితి పఙ్క్తిశ్చతుష్టదా-బ్రహ్మణశ్చోచ్యసీతియజురాదికా- బృహద్వోధోదీతి ఏకపదాగాయత్రీ- మేధామనీషేతియజుః- ఆభిగీర్భిరిత్యనుష్టుప్- బ్రహ్మప్రసావాదిష్మేతి యజుశ్శాంతిపరేవినియోగః- ఇతితైత్తరీయ ఘోషశాంతిః- అథప్రాసంగికంపరిసమాప్య ప్రకృతమనుసరామః - పంచాభిషేకకలశాకధా స్వరాశావినిక్షిపేత్- అపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైర్హిరణ్యేత్యాదిభిః॥ పవమానానువాకేన శన్నఇంద్రానువాకరః। శన్నోవాతానువాకేన ఘోషమేచ్ఛాంతివాచనమిత్యధునా తదనుకృతమూహ ॥ తతో విధాయకత్వేచ బ్రాహ్మణాంశ్చతురోజపేత్। అయుతేనామిత్రైర్వాగ్నిర్ధేనచరణేనవా ॥ దేవతాలింగమంత్రాణాంబు జ్మంత్రైఃపరివారితః। అగ్నేయాందిశికుండేవా స్థండిలేవాహుతాశనం ॥ స్థాపయిత్వాస్వగృహ్యోక్తయుక్తో కకసమిధోహవిః। తత్సంపాద్యాజ్యతఃపాత్ర్యామవసిచ్యాభిఘార్యచ॥చరుంతిలాశ్చస్వాహాంతం మూలమంత్ర ముదాహరక్। వారాంత్యవ్రసంవాష్టశతమష్టావింశతిమేవచ॥ హుత్వాస్రూణాకహుతించాంతే ప్రణీతామోత్తమూచలేత్ ॥ విధాయకత్వేబ్రాహ్మణమిత్యాది॥ విధాయకత్వే బ్రాహ్మణంవృత్వాతథా దేవతా లింగమంత్రాణాం జపేచతురోబ్రాహ్మణానాం ప్రత్యేత్యన్వయాః ॥ విధాయకత్వమపద్రష్టృత్వం- బ్రహ్మహ్యపద్రష్టా భవతి - బ్రహ్మవరణంనకేవలం వక్ష్యమాణక్రమార్థమపితు విశిష్టసకల కర్మార్థమపి దేవతాలింగ మంత్రాణామితి బహువచనాన్మంత్ర బహుత్వమవగమ్యతే ॥ మూల మంత్రశ్చ ఋణిసూర్యఇత్యేక ఎవదర్శితః- తస్మాదయమభిప్రాయః॥ రోగప్రతిమూదానే సర్వత్రసూర్యఎవ అధిదేవతా- వ్యాధిదేవతాచభిన్నా- వ్యాధీనాం భిన్నత్వాత్- అతశ్చజలరోగాదిషు వరుణాదయో దేవతా భవంతీతి తదభిప్రాయేణ మంత్రాణామితి బహువచనం॥ కించ- ఎకస్మిన్నపి కర్మణ్యాతంక సూర్యాదిగ్రహనక్షత్రాణాం పూజ్యత్వాభిప్రాయేణాపి మంత్రాణామపి బహువచనం- అతఎవ మూలమంత్రజపేన చతురోబ్రాహ్మణాన్వరీత- ఇతరమంత్రజపేత్వేక మేకం యథాసంభవంవా- తత్రజపసంఖ్యామాహ ॥ అయుతేనామిత్రైరిత్యాదినా ॥ అయుతేనవాగ్నైరయుతా వృత్తైశ్చార్థకః ॥ అమిత్రైర్వాగ్నైరతోధికైర్వేకశ్చార్థకః ॥ అర్ధేనాయుతార్ధేన చరణేనాయుత పాదేన - ఇయంచ సంఖ్యాప్రధానమంత్రజపే సూర్యవ్యతిరిక్తే తద్గ్రహనక్షత్రజపేతు శక్త్యనుసారేణ ప్రధానమంత్రజపసంఖ్యాతో న్యూనసంఖ్యకల్పాన్యైర్బ్రాహ్మణైః పరివారితఇతితైరాచార్యైః బ్రహ్మ ప్రభృతిభిః కుండేవా స్థండిలేవాపరివారితే తత్ర హుతాశనం స్థాపయేదిత్యన్వయః ॥ అకకసమిధోహవిః- తత్సంపాద్యాతతస్తిన్హోమే అకకసమిధోద్భవం హవిశ్చభవతి- హవిషాకామాజ్యం హవిశ్చతతః పాకానంతరం చరుస్థాల్యామవసిచ్యాభిఘార్య తదనంతరం చరుముత్తరత ఉదాస్యాభిఘార్య సమిధో హుత్వాజ్యంచహుత్వా తతశ్చరుం తిలాంశ్చజుహుయాత్- స్వాహాంతంమూలమంత్రముదాహరిన్మూలమంత్రః- వ్యాధిప్రతిమాదేవతా భూత

వాయువరుణాది దేవతా ప్రకాశకోమంత్రః - ఆరోగ్యం భాస్కరాదిచ్ఛేచ్ఛివం పవనాధిదేవతా రూపసూర్య ప్రకాశకః - ప్రాగభిహితో మూలమంత్రః - హోమ సంఖ్యామాహ ॥ వాక్కాయమనస్రు వాహ్యశత మష్టావింశతిమేవవేతి- అత్రిప్రధానహోమే వ్యాధిప్రతిమాదేవతోద్దేశేన హోమః - మూర్త్యాద్దేశేనహోమశ్చ - తతస్సూర్యవ్యతిరిక్తగ్రహనక్షత్ర హోమమే పప్రధానహోమాపేక్షయాన్యూనసంఖ్యాపరికల్ప్య- హుత్వాపూర్ణాహుతీనాంచాంతే ప్రణీతామోక్షణమాచరేత్ - ఎవంపూర్వోక్తప్రకారేణ హుత్వాంతేపూర్ణాహుతిపపిపత్యమాణ మంత్రైర్హుత్వా ప్రణీతామోక్షణే పూర్ణపాత్రంవిమోక్షయేత్- అథదేవతాఅంగమంత్రాణామిత్యనేనపదేనసూచితా మంత్రాఃప్రదర్శ్యంతే. శుక్రాంగారకాపదుః-యత్ర యాదేవతాః వాయువరుణాదిరూపాదేవతాఃతద్దేవతాప్రకాశకోవైదికోమంత్రోగ్రాహ్యాఃఆధ్యాత్మికాధిప్రతిమాదానేసౌరమంత్రఎవగ్రాహ్యాః - సవపూజాభేదేనభవతి-ఉదయన్నద్యమిత్రమిత్యాది - ద్విషతోవధమిత్యంతసౌరోమంత్రోః ॥ శుక్రమంత్రస్యభార్గవ్యాజబుషిః - శుక్రోదేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - పూజాదావినియోగః- అగ్నిర్మూర్ధేత్యంగారకమంత్రస్య - విరూపబుషిః అంగారకోదేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః - బృహస్పతే అతియద్యస్య మంత్రస్య గుర్బ్రహ్మబుషిః - బృహస్పతిర్దేవతా - ప్రాస్తుప్ఛందః- శంనోదేవీరితిశనైశ్చరమంత్రస్య - సింధుద్వీపబుషిః శనిర్దేవతాగాయత్రీచ్ఛందః - కేతుంకృణ్వన్నితికేతుమంత్రస్య - కేతుర్దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః ఇతిగ్రహమంత్రాః ॥ అథవస్త్రమంత్రాః ॥ తేషామృష్యాదయఃప్రదర్శ్యంతే - అగ్నిర్మూర్ధాపాశుక్రత్తికేత్యాదీనాంమంత్రాణాంనవర్షిపరిపఠితానాం విశ్వేదేవాబుషయః- క్రమేణాగ్నిఃప్రజాపతిస్సోమో రుద్రోదితిర్బృహస్పతిస్సర్పాఃపితరోర్యమా భగస్సవిత్వష్టావాయురింద్రాగ్నిమిత్రశ్చేంద్రః ప్రజాపతివిశిష్టాస్తబుషిరాపోవిశ్వేదేవాబ్రహ్మవిష్ణుశివస్సవశ్చంద్రాత్మకోవరుణోజపేకపాదహిర్బుధ్న్యఃపూషాశ్వినాయమశ్చతిదేవతాః-త్రిష్టుప్ఛందః - ఆద్యాశ్చానుష్టుప్ - పురందరాయేతిజగతీ జపేవినియోగః - యత్రయత్రకర్మణీహోమాదికర్తవ్యంభవతి తత్రతత్రకర్మణిహోమాదావినియోగోవావాచ్యః - లభపూర్ణాహుతిమంత్రః । సముద్రాదూర్మిరిత్యృచస్యగౌతమోవామదేవబుషిః - అగ్నిర్దేవతాత్రిష్టుప్ఛందః - మూర్ధానందేవశ్చేత్యస్య బార్హాస్పత్యోభరద్వాజబుషిః - వైశ్వానరోదేవతా త్రిష్టుప్ఛందఃపువస్త్వాదిత్యేత్యస్య అగ్నిబుషిః - వసుర్మాదిత్యాదేవతాః - త్రిష్టుప్ఛందః - పూర్ణాదర్వేత్యస్యమంత్రస్య - విశ్వేదేవాబుషయఃశతక్రతుర్దేవతా అనుష్టుప్ఛందః - సప్తతేత్యస్యాగ్నిబుషిః - సప్తవాన్నగ్నిర్దేవతా - జగతీత్రిష్టుప్ఛందః - సర్వేషాంమంత్రాణాంపూర్ణాహుతౌ వినియోగః - ఎవంపూర్ణాహుతేః ప్రణీతామోక్షస్యఆనంతరంకిం కుర్యాదిత్యతఆహ - అనులోమాన్యథాలింగమభ్యర్చ్యాచమనపాదతఃప్రాఙ్ముఖస్యోష్ణసంపాతైరభ్యర్చ్యాగ్నిరోగిణఃll అచ్ఛిన్నాగ్రేణదర్భాణాంహోమగర్భేణముష్టినా । సంమృజ్యాచమతశ్శాంతిం వాచయేద్బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ గృహశాంతించసిద్ధ్యర్థమబ్ధాయాంతువిమోక్షణం । పూర్వాభిముఖమాచార్యమభ్యర్చ్యప్రతిమాంతుతామ్॥ ప్రదద్యాద్దక్షిణాంతస్మైశ్రమధ్యాహ్నాసముపస్థితే॥ అనులోమాదిత్యాది - అనులోమాదానులోమ్యేనఅనుపాదతః పాదపర్యంతంశిరఃప్రభృతిపాదపర్యంతమిత్యర్థఃll యథాలింగంతత్తవయవస్థోగనిరాకరణద్యోతకః - మంత్రపదం లింగంతదనతిక్రమేణ - అక్షిభ్యాంతేనాసికాభ్యాం పశ్చాత్ అష్టసంపాతైస్తోమకాలేప్రత్యాహుతిరేకస్మిన్నాపాత్రేష్టబిందవస్థాపనియాస్తెబిందవఅష్టసంఖ్యాకాఃస్యుశ్చేత్ - అయమర్థఃll అష్టసంపాతైఃప్రాఙ్ముఖస్యరోగిణఅంగాన్యానులోమ్యేనఅభ్యర్చ్యాచార్యఅక్షిభ్యామేతత్పూర్వోక్తం పఠన్నచ్ఛిన్నాగ్రేణదర్భాణాంముష్టినానువణశేలాకాదర్భణశిరఃప్రభృతిపాదపర్యంతంరోగిణోంగాని యథాలిం

గంత్రిః ప్రమృజ్యతతశ్శాంతిపాఠంకుర్వ్యాద్బుత్విగాదిభిర్బ్రాహ్మణైస్సహితైస్తైః పూర్వస్థాపితైః స్నానకల శాంభోభిరభిషిఞ్చ్యస్వయమాచార్యః పునర్యథాపూర్వమానలోమ్యేనాషేభ్యామిత్యేతత్సూక్తంపఠన్నేవదభ్రేణ వాససాపరిమార్జయేదితి - అత్రాభిషేకకాలే పూర్వస్థాపితకలశస్థిత మంత్రపూతంపాథః పరిశేషయేదగ్రేమంగళస్నానార్థ మతఎవపాత్రాంతరేమంత్రపూతంపయోగృహీత్వాస్వస్యశాఖోక్త శాంతిపాఠం కుర్వన్నభిషేకఃకార్యః - రుగ్ణావృత్పితిగృహ్ణాయాదితిరుగ్ణస్యరోగిణఆవృత్పరిపాటీరోగశాంతిప్రతికిమేశ్వర్థకః॥ అథసదక్షిణంవ్యాధిప్రతిమాదానం ప్రతిగృహ్ణాత- ఆచార్యాదియంప్రతిగృహ్ణాయాత్ - ఆతురోరోగీశ్వేత వస్త్రాదిభిరలంకృతఉత్తరాభిముఖస్సన్పూర్వాభిముఖమాచార్యమభ్యర్చ్యతాంప్రతిమాంవ్యాధిప్రతిమాంసూ ర్యప్రతిమాంచదద్యాత్ ॥ గ్రహశాంతింకారాగృహేబద్ధానాంచ పదబంధవిమోచనం - సతీసంధవేగ్రహ శాంతింనవగ్రహశాంతింసాచాగ్రేదర్శయిష్యతే - అత్రసూర్యప్రతిమాయాఆవరణపూజారూపేణగ్రహపూ జాప్రదర్శితా- నప్రాధాన్యేన ॥ అతస్సమర్థశ్చేదేవం గ్రహపూజాం కుర్వీతేతిముఖ్యఃకల్పః - అసమర్థ శ్చేదావరణపూజయైవగ్రహణాంపూజాంనివర్తయేదితిగౌణఃపక్షః ॥ తాంప్రతిమాందద్యాదిత్యుక్తం - త త్రప్రతిమాదానేమంత్రమాహ ॥ పద్మోద్భవఃపద్మకరస్సప్తాశ్వస్తథావహ్నిః । ప్రతిమానేనదత్తేన తుష్యే త్సర్వజగద్గురుః ॥ ఇహజన్మనియత్పాపమన్యజన్మనినాకృతమ్ । సప్రత్యూప్రత్యయాభ్యాం తత్సర్వం శమ యత్యసౌ ॥ ప్రత్యయోజ్ఞానం- మంత్రేణానేనదత్వాతంప్రణిపత్యప్రసాద్యచ ॥ క్షమాప్యచ॥ ఆసీమాంతము న్మ్రవ్రజ్యతన్ముఖంనావలోకయేత్ ॥ తన్ముఖంగృహీత్వాముఖం॥ ఆచార్యేణాభ్యనుజ్ఞాతఃప్రవిష్టోభవనంనిజం- ఆచార్యస్యప్రతిగృహీతృత్వపక్షేతదనుజ్ఞయా॥ బుత్విగ్భ్యోభ్యర్థదక్షిణాందత్వాకృత్వారాధనమిశ్వినోః- ధన్వం తరించసంతప్తదీనానంధానుపస్థితాన్ । మంగళధ్వనినాతోమైస్సగరోవధిపల్లవైః ॥ మంత్రాభి మంత్రిత స్నాతఃకృతకౌతుకమండనః । ప్రసన్నచేతాఃపుణ్యాహంవాచయిత్వా శతంద్విజాన్ ॥ తదధ్వంవాతదర్థం వా క్రియాసాద్గుణ్యసిద్ధయే । మృష్టాన్నైర్భోజయిత్వార్థస్వయంభుంజీతబంధుభిః ॥ యేయేరోగాఃప్రభా ధంతేరాజయక్ష్మజ్వరాదయః । తేషాంప్రతిచ్ఛందదానైరిజ్యాప్రత్యధిష్టపూజా॥ అక్షీభ్యామిత్యేతేనసూక్తే నరోగిణోంగాని మార్జయేదిత్యుక్తం ॥ అక్షీభ్యామిత్యస్యవడుచస్యసూక్తస్య - కాశ్యపోవృసూరుషిః- యక్ష్మశమనీదేవతా ॥ అనుష్టుప్ఛందః - యక్ష్మనిహరణే వినియోగః - అస్యసూక్తస్యాశ్వలాయన శాఖానుసారేణాయంపాఠఆషఙ్చ - తైత్తిరీయశాఖానుసారేణత్వగ్నికాండాంతఃపాఠేత్వేనాగ్నిరుషిః- ఊరుభ్యామిత్యస్యారుచీకశ్చ- నస్వరవర్ణయోర్భేదః - శేషంసమానం॥ మహోర్ణవాఖ్యేమహితే ప్రబంధే మాంధాతృనామోమదనాత్మజస్య సత్కర్మవర్ణేనపూర్ణేపూర్ణశ్చతుర్థఃప్రథితస్తరంగః॥

ఇతి శ్రీపండితపారిజాతకతారిమల్లేత్యాదికర్మవిపాకే చతుర్థస్తరంగః

—* రోగప్రతిమాదానవిధిరుక్తః *—

రోగాశ్చ॥ త్రివిధాః॥ కర్మజాదోషజాఉభయజాశ్చేతి॥ తథాచాయుర్వేదః॥ కర్మప్రకోపేనకదా చిదేతే దోషప్రకోపేనభవంతిచాన్యే । తథాపరేప్రాణిహకర్మదోషప్రకోపజాఃకాయమనోవికారాదితి ॥ ఎతేచరోగాదోషజాః కర్మజాఉభయజాశ్చ- తత్రప్రథమతరిప్రాయశ్చిత్తం విధాయపశ్చాత్ప్రతికృతి చా నాని కుర్వీత - తథాచ కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ ప్రాయశ్చిత్తమకృత్వాతునకుర్యాత్తరమకించన । అనిస్తీ ర్ణాకమయంనిత్యం వర్ధతేద్విగుణంపునః ॥ దానైర్దయాదిభిరపిద్విజదేవతాగో వేదాచనాప్రణతిభిశ్చజ ప్తైస్తపోభిఃఇత్యుక్తంపుణ్యనిచయైరుపనీయమానాఃప్రాగ్జన్మపాత్యమశుభంప్రశమంనయంతి ॥ గోదేవార్చనా

వేదవిద్బ్రాహ్మణ పూజావేద పుస్తకార్చనా ప్రణతిభిర్దేవతా నమస్కారైర్ఽశేషతస్సూర్యనమస్కారైః ఆరోగ్యం భాస్కరాదిచ్ఛేచ్ఛివనమస్కారప్రియస్సూర్య ఇత్యపిచ స్మరణాత్- తథాప్రణతిశబ్దేన అశ్వత్థప్రద క్షిణక్రియాదిలభ్యతే- జప్యైశ్చ. గపాతాయణ మహాసౌర శతరుద్ర పురుషసూక్త సహస్రనామా పామార్జన విష్ణ్వాదయాదిజప్యైరశుభంభోగం-దృష్టాపచారజఃకశ్చిచ్ఛశ్చిత్పూర్వాపచారజఃతత్సంకరాద్భవత్యన్యోన్యవ్యాధి రేవం త్రిధామతః - దృష్టాపచారజోదోషోశ్వత్థ పూర్వాపచారజఃకర్మజః ॥ సంకరజ ఉభయజః - ఎతే షాం భేదజ్ఞానోపాయ ॥ ధా నిదానం దోషోశ్థం కర్మజో హేతుభివినా । మహారం భోల్పకేహేతావంతకోదోష ॥ యథానిదానం ॥నిదానమనతిక్రమ్య॥సమనంతరదృశ్యమానమహా రవైషమ్యాది నిదాన మనతిక్రమ్యాయజ్ఞా అతెతద్దోషోశ్థం - హేతుభివినా సమనంతర దృశ్యమాన హే తుభివినా - యదాదోషస్య మహాసంభః సకర్మజోదోషః - అల్పకేహేతావంతకః- స్వల్పనిమిత్తెఅధిక వ్యాధా అంతకః అంతినుస్మృతీయ్యః॥ పక్షోభవెత్ - తమేవాహ॥ దోషకర్మజఇతి॥ తథా॥ నిమర్శాద్యాదో షజన్మాతు దోషజస్యాషధనహి । ఉభయుజ్జాయమానస్తు నిమర్శాద్యాషధసేవయా ॥ అపగచ్ఛేదిత్యర్థః ॥ ఆదోషజన్యాకర్మభవ ఇత్యర్థకాః॥ యత్రాపికర్మజత్వదోషజత్వ నిశ్చయస్తత్ర ప్రాయశ్చిత్తాద్యాషధం చ కర్తవ్యం॥ ప్రణతిశబ్దేన శ్వత్థ ప్రదక్షిణ క్రియాలభ్యత ఇత్యుక్తం॥ తత్రాశ్వత్థాభిమంత్రణమంత్రః ॥ ఆరాత్తఇత్యస్యాగ్నికాండాంతః- ప్రతిత్యేనాగ్నిఋషిః- వనస్పతిర్దేవతా- అనుష్టుప్ఛందః-వనస్పత్యభిమం త్రణేవినియోగః - తథాపౌరాణికశ్లోకెపిస్మర్యతె ॥ అశ్వత్థస్పందంభుజస్పండం దుస్వప్నందుర్విచింతనం । శ త్రూణాంచసముత్పన్నమశ్వత్థశమయస్వమే ॥ శత్రూణాం సంబంధిత్వేన సముత్పన్నభయంచ శమయస్వేత్య థః ॥ శత్రూణాంచ సముత్థానమిత్యపిపాఠః ॥ ఇత్యశ్వత్థాభిమంత్రణప్రకారః - అథవేదపారాయణవిధిః ॥

—* వేదపారాయణవిధిః. *—

స్థండిలం కల్పయిత్వాగ్నిముపసమాధాయ సంపరిస్తీర్యాజ్యేనైకాభ్యో దేవతాభ్యోజుహోతి ॥అగ్నయెస్వా హాయేంద్రాయ విశ్వేభ్యోదేవెభ్య ఋషిభ్యశ్చ ఋగ్భ్య యజుభ్యస్సామభ్యశ్ఛన్దోభ్యో- ప్రజ్ఞాయై-మేధా యై - ధారణాయై - శ్రియై - హ్రీయై- సాంత్రైష్టు - సవిత్రె- ప్రజాపతయే కాండఋషయే సోమాయ కాండఋషయె అగ్నయె కాండఋషయె విశ్వెభ్యోదేవెభ్యః కాండ ఋషిభ్యః సాంహితీ దేవతాభ్యఉ పనిషద్భ్య ఔపనిషదీదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యవారుణీ దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య హావ్యవాహాయ విశ్వే భ్యో వరుణెభ్యోనుష్టుభ్యై స్విష్టకృతేచపృథక్సాన్వహాకారేణ హుత్వా వ్యాహృతిభిశ్చ పునఃపరిషించతి - స మాప్తెయజుషాతపయతి - ఎవమృగ్వేదస్య కాండఋషీణాం వజ్ఞమా స్విష్టకృతస్తెషాంస్థానేశతచిఛ్రోత్ర మాధ్యమేభ్యో గృత్సమదాయ విశ్వామిత్రాయాత్రయే భరద్వాజాయ జమదగ్నయె గౌతమాయ వసిష్ఠా య ప్రగాయేభ్యఃక్షుద్రసూక్తెభ్యో మహానామ్నిభ్యఇతి ॥తతోవెదాది మారభ్య సంతతమధీయీతేత్యాహ భగవాన్బోధాయనః ॥ ఇతివెదపారాయణోపక్రమవిధిః. అథ వెదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారః॥

—* వెదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనమ్. *—

తీర్థెచ దేవాలయేగహే ప్రశస్తెసుపరిష్కృతే । కలశంసుదృఢంతత్ర సుఛిద్రంసుభూషితం ॥ పుష్పపల్ల వమాలాభిశ్చందనైశ్చ కుంకుమాదిభిః । మృత్తికాయవసంమిశ్ర వేదిమధ్యేన్యసెత్తతః ॥ పంచాశద్భిఃకుశైశ్చాగ్రైర్బ్రహ్మపశ్చాన్ముఖస్థితః । బ్రహ్మాపధానేదత్వాతంతతస్సన్నిస్త్యయనంపఠేత్ ॥ ప్రతిష్ఠాం కార యేత్పశ్చాత్పూజాద్రవ్యమథోచ్యతే । యజ్ఞోపవీతనైవేద్య వస్త్రచందన కుంకుమైః ॥ ప్రగ్ధూపదీపతాం

బూవైరక్షత్తైశ్చపితామహామ్॥బహ్మజజ్ఞానమితిచగాయత్ర్యాచప్రపూజయేత్॥ఉపాధ్యాషంచసంపూజ్యయ
థాపోథంపఠెత్తతః॥ ఇతినేదపారాయణకలశప్రతిష్ఠాపనాదిప్రకారః. అనశ్నన్వారాయ ణమ్. ఆథానశనపా
రాయణవిధిః॥అథాతోనశన పారాయణవిధింవ్యాఖ్యాస్యామఅసమాప్తెనాశ్నీయాద్యథాశక్తింవా ఉపయోఫలాన్యో
దనంవాహావిష్యమూత్రమల్పంచుక్త్వాతదాశేషమధీయీత -గ్రామాత్పాచీముదీచీంవాదిశముపనిషక్రమ్యా
గ్నిముపసమాధాయ పరిస్తీర్యోధ్మాక్ష ప్రదాయాజ్యేనైతాభ్యో దేవతాభ్యోజుహోతి॥ అగ్నయెసోమా
యెంద్రాయప్రజాపతయెబృహస్పతయే విశ్వేభ్యో దేవెభ్యో బ్రహ్మణే ఋషిభ్యో ఋగ్భ్యో యజుభ్యో
స్సామభ్యశ్ఛన్దొభ్యో మేధాయై ప్రజ్ఞాయై ధారణాయై సద సన్పతయెను మతయె శ్రియై హ్రీయై సావి
త్ర్యై సవిత్రే ప్రజాపతయె కాండఋషయె సోమాయకాండఋషయె అగ్నయె కాండఋషయె
విశ్వేభ్యోదేవెభ్యఃకాండఋషిభ్యస్సాంగ్రహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్య యాజ్ఞకీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిష
ద్భ్యోహవ్యవాహనాయ విశ్వేభ్యోవరుణేభ్యోసుమత్యై స్విష్టకృతెచ పృథక్స్వాహాకారెణహుత్వా వ్యాహృతి
భిశ్చ పునః పరిషించతి సమాప్తెచైతాన్యజుషా తర్పయతి ఎవమ్యగ్వెదినాంకాండ ఋష్యాదివజఁమా స్విష్ట
కృతస్తెషాం స్థానెశతర్చిభ్యోగ్నిగృత్సమదాయ విశ్వామిత్రాయ వామదెవాయాత్రయె భరద్వాజాయజమద
గ్నయెగౌతమాయ వసిష్ఠాయ ప్రగాథెభ్యః పావమానీభ్యః క్షుద్రసూక్తెభ్యః మహాసూక్తెభ్యో వషా నా
మ్నిభ్యఇతి॥తతోవెదాదిమారభ్య సంతతమధీయీతనాస్యాంతరా నధ్యాయోనాస్యాంతరాజనన మరణె అశౌ
చిర్నాంతరావ్యాహరెత్ ॥ నాంతరావిరమెత్ । యావదంతరమధీయీత - తదాంతరావిరమెత్త్రీన్వా
ణానాయమ్యప్రణవంచాత్రవిధాయ యావత్కాలమధీయీత - తతస్స్వాధ్యాశోనిశాంతరం సంగ్రామాదర
ణ్యసలిలం లోడ్యాపరిదధ్యాత్ ॥ ఆదావంతెచ బ్రాహ్మణ భోజనం దక్షిణా దానం విందెత్ - యఎతెన
విధానెన వెదమధీయీతసతతః పూతోవెదొభవతి ॥ మనశ్శుద్ధిశ్చభవతి- ద్వాభ్యాంపారాయణాభ్యాం రుగ్భ
శ్చాభోజ ఇశూధీతే అనృతెభ్యః ప్రముచ్యతే త్రిభిర్బహుభ్యఃపతసియపాతకెభ్యశ్చాద్రాయాంరెతస్సిక్త్వాగం
గావున్మజ్జంశ్చభవతి చతుర్భిశ్చాద్రాన్న భోజనాత్తత్సెవనాత్ - తత్త్రిసెవనాత్పంచభిరయాజ్యయాజ
నాత్పూతోభవతి - అగ్రాహ్యగ్రహణాదసద్భిక్షాపనాచ్చ షడ్భిర్బ్రాహ్మణలొహిత కరణాత్పశుహన
నాత్త్రిభిర్లొహితకరణాత్సువణఁస్తెయాత్పతితసంయొగాచ్చసప్తభిః ప్రాజాపత్యానాం హీనాచరణాద్యజ్ఞో
పవెధనాచ్చాష్టభిశ్చాంద్రాయణస్యాచరణాద్గురుతల్పగమనాద్రజ స్వలాగమనాన్నవభి స్సురాపానాద్దశ
భిరశ్రోత్రియయాజనాదసోమపానాదర్యాయతస్తైశ్చైకాదశభిర్బ్రాహ్మణహననాద్ద్వాదశభిః పూర్వజన్మ్రో జ
న్మకృతెస్సప్తభిఃప్రముచ్యతే - స్వగఁలొకంచగచ్ఛతి - అగ్నిష్టొమాదీక్ర క్రతూన్యజతిత్రైః క్రతుభిరిష్టంభవతి
వెదాధ్యాయాసద్వైవచ్యానపాప్తాసత్యవాక్కుచిః । యంయంకామయతెకామం తంతంవెదెన సాధయెత్॥
ఆసాధ్యంనాస్తియతిరూంచి ద్బ్రాహ్మణొపిఫలంమహత్ ॥ఇతి సమాప్తెచైతాయజుషాతర్పయతీతి - సమాప్తె
వెదపారాయణెఎతాదెవతాః పూర్వొక్తాః అగ్నిసొమాద్యాగ్యజుషాతర్పయతి - యజుర్వెదెన సహితపఁ
యతి - యజుర్వెఁదపారాయణె తస్యవెదస్యాక్షరాసామ్యమిత్యుచ్యతే - అథవాభూరాదివ్యాహృతి జననచ
తుష్టయాత్మకంయజుశ్శబ్దెనగృహ్యతే - తెనైతదుక్తంభవతి ॥ భూదెవాంస్తర్పయామీత్యెనెన ప్రకారెణత
ర్పయిత్వాగ్ని సొమాదీంస్తర్పయెదితి ॥ ఉపక్రాంత వెద పారాయణ మధ్యె నవ్యాహరెన్నాధ్యాప
యెత్ ॥ తథాచొక్తికవచనమపినబూయాత్ - ఃహితనిత్యనైమిత్తికకామ్యానుసయుక్తా ముక్తిం నకుర్యాది
త్యర్థఁః ॥ నిశొనశాంతర్బంసంగ్రామారణ్యసలిలంలొష్యపరిదధ్యాదితి ॥ లొష్యభిత్వాపరిహార్యవర్జయిత్వా

తియావత్ - పరిసమాప్యేత్ ॥ శాంతేరంశీధస్సంధ్యావాసలిలముదకం దృష్టిసమాపోభూమికా నిశాదికాలాక్ష జేశాంశ్చవజ్రాయిష్వాసమాపయేదిత్యర్థః - సతేపూతోవేదోభవతీతివేదోభవతివేదాత్ కోభవతి - ఉతర్పుష్టస్తావాన్పవిత్ర థ ॥ స్వాధ్యాంపారాయణాభ్యాన్పగ్భిశ్చేరుగ్భిః॥ పారాయణేభ్యః పావమానస్వయాచావమానీశ్చపళితోక్తఫలాయుపరికల్పయేత్సర్ధః॥ఎవముత్తరత్రపారాయణత్రయేణగంగా స్నానంమిళిత్వానాధనంనిష్పజ్ఞంశ్చభవతి-పూతోభవతీత్యర్ధః॥ పాజాపత్యాదీనాం చరణంప్రక్రాంత ప్రాజాపత్యానాయుస్యాగ్నం ఎంచాద్రాయణస్యనీచాచరణంయజ్ఞోపవేధనంయజ్ఞవినాశః-ఇత్యనశ్నన్పారాయణవిధిః॥

—* సౌరమంత్రాః. *—

అథ సౌరమంత్రాణాం మృత్యుర్యభిధీయతే॥ పూర్వాచార్య క్రమేణోదుత్యం జాతవేదసమితి త్రయోదశర్చా సూక్తం కాత్యేనప్రసర్పణ్వేనదృష్టం గాయత్రమంత్రాంశ్చ తత్రసోనుష్టుభస్త్రైబోధనద్యాశ్చాచో రోగ మధ్న ఉపనివదంక్యాద్విషన్నాశని ॥ చిత్రందేవానాముదగాదితి పడృచం సూక్తం అంగిరసేన కృత్సేన దృ ష్టంత్రైష్టుభమింద్రం మిత్రా వరుణయోరితి ద్వ్యృచజౌశిధ్యేన దీర్ఘ తమసా దృష్టం త్రైష్టుభో హంసశ్చ చిషదిత్యేషా గౌతమవ్రత్రేణ వామదేవేన దృష్టా జగతీయత్వా సూర్యేత్యేషా భూమిపుత్రేణాత్రిణా దృష్టా అనుష్టుప్- యదస్యసూర్యేత్యేతాఽత్యాస్యర్యఇతి తిస్రఉద్వేతీతిచ తిస్రోధ్వా ఉదుత్యద్దర్శితం వపురితియా ఎ తాః మైత్రావరుణినా వసిష్ఠేనదృష్టా స్త్రిష్టుభాః - ఉదుత్యద్దర్శితం వపురితి బృహతీశార్జస్యస్తాఇతి సతే హబృహతీతితచ్చకుంరితివుర ఉష్ణిక్ బ్రహ్మహం ఆసీశిధ్రువేణభృగుపుత్రేణజమదగ్నినాదృష్టాః పూర్వాబృహ త్యుత్తరాసతో బృహతీనమో మిత్రస్యేతద్వాచశ్చతం శుక్లం సూర్య వ్రత్రేణాపి తపసా దృష్టజాతం శ న్నో భవేదితి త్రిష్టుప్ - సూర్యోనోదివఃపాత్వితి పంచర్చం సూక్తం శుక్లం సూర్య వుత్రేణ చక్షుషా దృ ష్టం గాయత్రం భిభ్రద్బృహదితి చతూరుచం శుక్లం సూర్యపుత్రేణవిభ్రాజా దృష్టంజాగతం విభ్రాజెజ్యోతి షేత్యస్తారపజ్క్తిః ఆయంగౌరితిత్రిచం సూక్తం సావర్ణ సాత్యాయంగాయత్రం సవర్ణతేసూర్యో దేవతాం త్యం సూక్తం కెచిదాత్మస్తవంమన్యంతే ॥ యజుషిస్వాహా యామితి ధ్యానవ్యోయ ఎతేన సౌర్యేణ సూర్యమ హరహరుపతిష్ఠంతె ॥ తేఅయుష్మంతఆరోగ్యవంతోభవంతి ఎతేసూర్య సాయుజ్యం గచ్ఛంతి ॥ మహార్ణ వాఖ్యేమహితే పూర్ణస్తరంగోపి పంచమాఖ్యః.

ఇతి శ్రీ పండితపారిజాత కవారిమల్లెక్యాది బిరుద రాజ విరాజమాన శ్రీమదన భూపాల పుత్రస్య మాం థాతృనిబంధే మహార్ణవాభిధానే కర్మవిపాకే పంచమస్తరంగస్సమాప్తః.

—* అథరుద్రవిధిః. *—

తత్ర తావదుపయుక్తేతు వినియోగాదికం చింత్యతే ॥ వినియోగోనామాభిసంబంధః సవాంగాంగీ భావరూపః ఎకస్యైవ మంత్రస్య ఽధివద్బలాదనెకేషు నియమ్యేషు కర్మస్వంగత్వం ॥ యస్మిక్కర్మణి యదంగభావం భజతె తదా తస్మిక్కర్మణి వినియోగొజ్ఞెయః - ఎవంచ యద్యపి చరమాయామిష్టకాయాం శత రుద్రియం జుహొతీత్యాదిభి ర్బ్రాహ్మణవాక్యైరగ్నిచయనేచరమేష్టకాయా మేకాదశభీరుద్రానువాక్యె హొమొవిహితఇతి హొమాఖ్యె కర్మణ్యంగత్వం ॥ రుద్రానువాకానాం- తథాహి జాబాలిశ్రుతె ॥ కింజ ప్యైనావృతత్వంనోబ్రూహి శతరుద్రీయకేనెతి ॥ తధారుద్రాధ్యాయామువ్యతే సర్వపాప్మైరితి ॥ తథారు ద్రాణాం జపహొమాచనవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామఇత్యాది శ్రుతి స్మృతిపురాణ వాక్యైర్జప హొమాభి షేకెవినియొగా విజ్ఞెయాఇతి వినియొగః ॥ అథరుద్రమంత్రవిభాగః ॥తత్ర మంత్రాంత్రైః కర్మాదీం స్తన్ని

పాతయేదుఖాస్రుక్స్రువస్తంబకం॥మంత్రాంతైర్మంత్రసమాప్తిభిః కర్మాదికర్మోపక్రమాత్ సన్నిపాతయేద్యోజయేత్ ॥ సమగ్రంమంత్రం పఠిత్వా కర్షకుర్యాదిత్యర్థః॥తద్యథా-నమస్తేరుద్రమన్యవఇషవేనమఃబాహుభ్యాముతతేనమస్వాహేతి స్వాహాకారాంతే హవిరగ్నౌ ప్రక్షిప్య రుద్రాయేత్యుద్దేశత్యాగః కార్యఃఇతి మంత్రవిభాగశ్చ రుద్రానువాకేషునానావిధః - తత్రైకాదశినీకర్మణి చరమాయాంపిష్టకాయాం జుహోతీత్యుక్త్వాతేధావిభాగం జుహోతి ॥ త్రయఇమేలోకాఇతి త్రిధా రుద్రానువాకానామేకాదశానువాకానాం విభాగఉక్తః। తథా- తిస్రఆహుతీర్జుహోతి॥వట్సంపద్యంతే॥ షడ్వాబుతవఇతి షోఢా విభాగోపబర్హిః తఃనమస్తేరుద్రమన్యవఇత్యేతాననువాకాన్త్రేధావిభజ్యాపితాక్ప్రథమముపక్రమ్యనమస్తక్షభ్యఇతి జానుదఘ్నోధాయమానోరథకారేభ్యశ్చవఇత్యుపక్రమ్య నమస్త్వాయుధాయేతి నాభిదఘ్నోశేషేణప్రాగవసానేభ్యఃజస్యదఘ్నుహుత్వా సహస్రాణి సహస్రశఇతి దశాభ్యాతానక్షడక్ష్వారోహం జుహోతి ॥ నమోరుద్రేభ్యోయేపృథివ్యామితిజానుదఘ్నోధారయమాణోనమోరుద్రేభ్యోయేంతరిక్షఇతినాభిదఘ్నోనమోరుద్రేభ్యోయేదివీత్యస్యదఘ్నుహుత్వేతి ।తేధాషోఢావిభాగో దర్శితో బోధాయనేన ॥అపరఃప్రకారఃతతఃప్రథమేనువాకే పంచదశచేత్ పంచదశ మంత్రాఃద్వితీయే త్రయోదశయజూంషిత్రయోదశ- తృతీయచతుర్థయోఃప్రత్యేకం సప్తదశ యజూంషి-షట్సుపంచస్వనువాకేషూభయతో నమస్కారమంత్రాఃపంచమషష్ఠానువాకయోఃప్రత్యేకం పంచదశయజూంషి - సప్తమేషోడశ- అష్టమేసప్తదశ- నసమఏకోనవింశంతిఃషట్సుపంచస్వనువాకేమ ఏకతోనమస్కారమంత్రాఃతత్రాపి పురస్తాన్నమస్కారః- నవమానువాకే నమోవఃకిరిభ్యోదేవానాగ్ం హృదయేభ్య ఇత్యతోదేవానాం హృదయేభ్య ఇత్యుత్తరమంత్ర చతుష్టయే ప్యనుషజతి। తద్యథా। నమోవిక్షీణకేభ్యోదేవానాగ్ం హృదయేభ్య ఇత్యయంచానుషంగో యత్రహోమాదిష్వే తేషాం మంత్రాణాం పృథక్పృథగ్విభజ్య ప్రయోగస్తత్రైవ - యత్రతు జపాదౌపృథక్కరణంన తత్రాపితు యథాధ్యయనమేవపాఠఃఎవం సవషట్కారాద్యనుషంగస్థలేషుజ్ఞేయం. అత్రచ ద్వితీయాదినవమాంతేష్వనువాకేషు నమస్కారాంతం - నమస్కారాద్యమేకంయజురితిశాకపూణిః-నమస్కారాద్యేకంయజురితియూస్కఃఅష్టానువాకావష్టయజూంషితికాశకృత్స్నఃతత్రశాకపూణిపక్షే ఉభయతోనమస్కారేషుసుకరోమంత్రవిభాగఃఅన్యతరో నమస్కారేష్వేవ మూహ్యఃతద్యథా ॥ నమో భవాయచ రుద్రాయచ నమశ్శర్వాయచపశుపతయేచేత్యత్ర ద్వితీయోనమశ్శబ్దఃపూర్వమంత్రస్యచాంతత్వేనోత్తర మంత్రస్యాదిత్వేనేత్యుభయాత్మకమామ్నాతం. కాకాక్షీవదుభయత్రాపిసంబంధ్యతే ॥ తథాచ-నమోభవాయచ రుద్రాయచనమఇత్యేకోమంత్రఃపునరపితమేవనమశ్శబ్దముపాదాయ నమశ్శర్వాయచ పశుపతయేచ నమఇత్యపరోమంత్రఃఎవముత్తరత్రాపివిజ్ఞేయం - అథవా- నమోభవాయచ రుద్రాయచేత్యాది ॥ ఎవమాదిశబ్దేనమఃపదేనమోనమశ్శబ్దఅనుకృష్యతే। ఎవముభయతో నమస్కారమంత్రాభవంతి-యాస్కఃపక్షేత్వన్యతర నమస్కారేషు స్ఫుటోమంత్ర విభాగఃఉభయతోనమస్కారేషూభ్యాం-తద్యథాఃనమోహిరణ్యబాహవే-పశూనాంపతయే నమోనమఇత్యత్రనమోహిరణ్యబాహవేసేనాన్యే దిశాంచపతయేఇత్యేకోమంత్రఃపురస్తాదేవైకనమస్కారఃయుక్తఃనమోవృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యఃపశూనాంపతయఇతి ప్రథమత ఎవద్వినమస్కారోద్వితీయోమంత్రఃఎవముత్తరత్రాపిచతుర్థానువాకేచరమమంత్రవజ్ఞేయం - చరమస్త్వాదౌద్వినమస్కారకఃఆత్రైకనమస్కారఇత్యుభయతోనమస్కారస్వీకారఃఎవంచాస్యవిభాగాబహుభిర్భాష్యకారైరనుపాత్తాఇతిబహుసంమతఃపూర్వోక్తఎవవిభాగోగ్రాహ్యఃతథాచ శాకపూణాదిభిరపి నవిరోధఃతథాహ్యా

ద్వితీయతృతీయచతుర్థానువాకాభిప్రాయేణ నమసారాదికమేకంయజురితిశాకపూణిరాహ ॥ అన్యాన్యశాఖాంతరమహావాక్యానివేదభాష్యేభట్టభాస్కరేణదర్శితాని - తస్మాత్పూర్వోక్తన్యాయేనాదిత ఆరభ్యనవనవానువాకేషు చతుశ్చత్వారింశదధికంశతంచమంత్రాః - దశమేనువాకేద్వాదశే ద్వాదశమంత్రాః- ఏకాదశానువాకేమంత్రత్రియజుషేరదశచేత్త్రయోదశమంత్రాః - ఏకాదశస్యనువాకేషమంత్రా ఏకోనసప్తత్యుత్తరంశతం - చమకానామేకమనువాక.క్రమేణ హుత్వాంతేవసోర్ధారాంజుహుయాత్| అయంచ హోమప్రకారః- సర్వద్రవ్యసాధారణః ॥ సర్వత్రవసుధారాచాజ్యేన - ఎవమేవరుద్రైకాదశిన్యాం షడ్రుద్రేతి రుద్రేచద్రష్టవ్యం - కల్లక్షణానిచామ్నాశాతాతపః॥ షడంగైకాదశీరుద్రో రుద్రైకాదశ రుద్రతః॥ ఎకాదశభిరేతాభిర్మహారుద్రశ్చకథ్యతే ॥ ఎకాదశమషారుద్రైరితిరుద్రఇతీరితఇతి॥ తద్యథా॥ విధినానమస్కారావృత్తిరుద్రస్యైకాదశాత్మికారుద్రస్యైకాదశావృత్యారుద్రైకాదశసనిస్మృతా॥ఎకాదశభిరేతాభిర్మహారుద్రస్తుకథ్యతే - ఎకాదశమహారుద్రైరరుద్రఇతీవ్యతఇతి ॥ ఆనయోరర్థఃకి ॥ వక్ష్యమాణ షడంగన్యాసాదిపూర్వకమేకాదశ నమకానువాకానాంజపానంతరమేకంచమక ప్రథమానువాకంజపేత్ - నమఃపూర్వకం నమక జపానంతరం ద్వితీయం చమకానువాకంపఠేత్ - ఏవమేకాదశవారంనమకాన్పఠేత్ ॥ క్రమేణైకమేకం చమకానువాకముదీరయేత్ | ఆనేనచప్రకారేణ నమకైకాదశానువాకానామేకాదశధా ఆవృత్తిష్షడంగైకాదశీత్యుచ్యతే ॥ ఎవంరుద్రఇతిసంజ్ఞాంలభతే ॥ ఎకాదశరుద్రః - పూర్వోక్తస్యరుద్రస్యైకాదశనివేతి వ్యపదేశద్వయభాగ్భవతి ॥ ఎకాదశభిరేతాభీరుద్రైకాదశనీభిరితిపర్యాయనామ్నిభిరేకాదశసంఖ్యాకాభిర్మహారుద్రః కథ్యతే ॥ మహారుద్రస్యైకాదశావృత్తిరతిరుద్రఇతి ॥ చమకనమకయోర్మంత్రవిభాగః- అత్రమంత్రవిభాగప్రకరణేమతే తేషాందర్శితత్వాత్ - కస్మిన్భాగేకతిమంత్రాఇతి మంత్ర సంఖ్యా తథాకృత్వావిచ్ఛేదఎతత్పరిదృశ్యతే - తథాదశాంగన్యాసహోమాదికేకథ్యాహుతయ ఇత్యేతదధిథాగ్యతే - తత్రస్తుత్యాస్తైర్ధాప్రోఢాచవిభాగోదర్శితః - సోత్రత్రేధాపిభాగంమనసిధాయబోధాయనోప్యాహ। నమస్తైరుద్రమన్యవఇత్యేతాఅనువాకాస్త్రిధావిభజ్యంతే - అత్రాపిచ్ఛిన్నానామనువాకానాంత్రైధాకరణపక్షేఆద్యశ్చత్వారోనువాకాఎకోంశః ॥ ఎవంచానువాకమధ్యేవిచ్ఛేదమంతరేణ త్రైవిధ్యంఘటతే - యథాగవాంశతం దక్షిణేత్యత్రతషోడశత్వేజాందక్షిణావిభాగః - తద్యథా ॥ ప్రథానబుధ్నోక్చతుష్టయ స్యాధికనఇతిసంజ్ఞా | తదనంతరమృత్విక్పుష్టయాధికనఇత్యేవంసంజ్ఞా ॥ తదనంతరాణాం చతుర్ణాంమృత్విజాం తృతీయాధికనఇతి॥ తతోవశిష్టానాంచతుర్ణాం యాజినఇతి- ఎషాంశతంగావోవిభజ్యదాతవ్యాః - తత్రాప్యయంనియమః - అధికనామథం తృతీయాధికనాం ద్వితీయోంశః ॥ అధికనాంచతుర్థోంశఇతి ॥ అధికనాంచ ద్వావాదసమ్యేతత్ప్రప్రథమాధికనాం గోశతార్థంపంచాశద్గావోభవంతి - ఎవంచక్రియమాణో ద్వితీయాధికనాం పంచాశతోర్ధంపంచవింశతిః ॥ తృతీయాధికనాంపంచదశ తృతీయాంశే క్రియమాణె షోడశభవంతి-గోద్వయమవశిష్యతే ॥ తత్రత్రిపుస్థలేషు విభజ్యస్థాపితుమశక్యం ద్రవ్యద్వారాచ విభాగోసిషిద్ధః - తస్మాదధికనామష్టాచత్వారింశత్ ॥ ద్వితీయాధికనాం చతుర్వింశతిః - తృతీయాధికనాం షోడశ అధికనాం ద్వాదశేతిగవాంపరిచ్ఛేదాయశతంగావోవిభక్తాః - అనేననాయేన ప్రకృతే ప్యేకాదశానువాకానామనువాకస్వరూపవిచ్ఛేదాయ పూర్వోక్తరీత్యాచరమానువాకత్రయస్య ఎకంమంత్రమంగీకార్యం ॥ ఎవంచరమానువాకానామేకావృత్యాజపంతే యదిహోమమంకర్తుం చికీషతి ॥ తదాహోమమాత్రమేవ - తదాతస్మిన్పక్షేత్రయోమంత్రాస్త్రిప్రసూనుతయోభవంతి - ఎవం చరమానువాకానామేకజపంతేహోమచికీర్షాయాం

కేవలహోమత్వేచ్ఛాయాంవాచమకేషుప్రథమాదుగేకోమంత్రః - విశిష్టానువాకాఏకాదశమంత్రాః॥ ద్వాదశభిర్మంత్రైస్తూష్ణీమాహుతయః - వసుధారాపూర్ణోక్తరీత్యైవ॥ ఇత్యేకఃప్రకారః॥ అథాపరస్త్రి

—*‡ త్రేధావిభాగః. ‡*—

ధావిభాగోనమకేమ - అత్రచమకాలంత్రేధావిభక్తంజుహోతీత్యేతదేవ శ్రుతివాక్యం - తత్రనమస్తే రుద్రమన్యవఇత్యారభ్య సభాపతిభ్యశ్చవోనమఇతిఏకోభాగః - నమోఅస్త్వేభ్యఇత్యారభ్యవార్యాయచేశ్యంతో ద్వితీయాః॥ నమఃప్రతరణాయచేత్యారభ్యా సమాప్తేస్తృతీయాః॥ ఎనంత్రయో మంత్రాఇతి జపాంగ హోమాంగ హేతుభూతస్వతంత్రహోమేతిస్రఆహుతయాః - ద్వితీయఃప్రకారః॥ అథాన్యష్ట్రోధావిభాగాత్మకఃత్రస తతం పూర్వోక్తవిభాగప్రకారేణైవ ప్రథమద్వితీయాగ్రాహ్యా॥ తృతీయేవిభాగేతు నమఃప్రతరణాయచే త్యారభ్యయఎతావంతఇత్యృచాసహిత ఎకోమంత్రః - నమోరుద్రేభ్యోయే పృథివ్యామిత్యారభ్యత్రీణియజూం షి అత్రచనమోరుద్రేభ్యఇతిచఎషామిత్యేతత్పదంచఖిషవస్తైభ్యఇత్యావితృతీయోమంత్రః - ఏవంపూర్వోక్తై స్త్రిభిర్మంత్రైస్సహావణ్మంత్రాః। అస్మింశ్చవిభాగేత్రేధావిభక్తంజుహోతీత్యుపక్రమ్యషట్సంపద్యంత ఇత్యం తాశ్రుతిప్రమాణత్వేన పూర్వంచదర్శితా - అధునావినియోగ సంగ్రహైక్యం ప్రమాణక్రియతే ॥ ప్రథమేతు పంచమేప్రోక్తశ్శతరుద్రీయహోమే సభాపతిభ్యఇత్యంత ఎకోమంత్రః ప్రకీర్తితఃతతఃఅవార్యాయ చేశ్యంత ఎక స్తన్మనసీత్యంతఉత్తరః ॥ నమోరుద్రేభ్యఇత్యేషపృథివ్యాదివిభాగతస్త్రిధాభిన్నస్తతోహోమే వణ్మంత్రా ఇహకీర్తితాఇతి ॥ అస్మిన్విభాగే- షడాహుతయోభవంతి- జపాంగహోమేస్వతంత్రహోమేవా॥ ఇతితృతీయః

—* షోడశధావిభాగః. *—

ప్రకారః ॥ అథషోడశధావిభాగవానన్యతరఃప్రకారః॥ తత్రనమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యారభ్య నమస్తక్షభ్య ఇ త్యంతంప్రథమోవిభాగః - రథకారేభ్యశ్చవ ఇత్యుపక్రమ్య నమస్కాయుధాయ చేత్యంతో ద్వితీయో విభాగః- సుధన్వనేచేత్యారభ్య సహస్రాణి సహస్రశ ఇత్యేతదృక్పర్యంతం తృతీయో విభాగః ॥ ఇతి త్రయోదశమం తాస్సహస్రాణిసహస్రశఇత్యారభ్యనవమోదశమంత్రాః ॥ తత్రాష్టాయజూంషికాశకృత్స్నమతేనేత్యాది ఎతేచపూర్వైకస్సహత్రయోదశమంత్రాః- యేపృథివ్యామిత్యవశిష్టంవాక్యంపూర్వోక్తరీత్యాత్రీణియజూగ్ంషి త్రయోమంత్రాః - పూర్వంపూర్వోక్తైస్సహషోడశమంత్రవిభాగబోధాయన వచనంప్రమాణం తచ్చాపిప్రథమోపక్రమేనమస్తక్షభ్య ఇత్యాది ప్రథమజపాంగహోమే స్వతంత్రహోమేవా॥ షోడశాహుతయోభవంతి॥ ఇతిచతుర్థఃప్రకారః ॥ అష్టాచత్వారింశన్మంత్రవిభాగః. అథాష్టచత్వారింశన్మంత్రవిభాగాత్మకప్రకా రః ॥ తత్రప్రథమానువాకేపంచదశర్చఃపంచదశమంత్రాః ॥తత్రాష్టానువాకాఅష్టయజూంషి - కాశకృత్స్న మతేత్యాదితఆరభ్య నవస్వనువాకేషు త్రయోవింశతిః ॥ దశమేనువాకేద్వాదశచేతి ద్వాదశ । ఎతేచపూ ర్వైకస్సహ పంచత్రింశత్ - ఏకాదశానువాకే దశర్చఃస్త్రీణి యజూగ్ంషి - త్రయోదశైవం- పూర్వైస్సహా ష్టాచత్వారింశదతోజపాంగ స్వతంత్రహోమేచతావత్య ఏవాహుతయాఃఇతి పంచమ ప్రకారః ॥ అథైకోనస ప్రత్యుత్తరశతమంత్రవిభాగయుక్తఅన్యతమఃప్రకారః ॥ సచవినియోగః - ప్రకరణానంతరమేవ ॥ తత్రప్ర థమానువాకే పందదశర్చఃఇత్యాదినా గ్రంథేనదర్శితః - అతశ్చ జపాంగహోమే ఎకోన సప్తశ్శత్ర రశతమాహుతయః - ఇతిషష్ఠఃప్రకారః ॥ ఇత్యేకవారంనమకావృత్తౌమంత్రవిభాగ భేదేన పట్సప్తతిప్రద శితాః ॥ అథపునర్ద్వికాదశిన్యాదిషు పూర్వోక్తపటిసంఖ్యానావృత్తిభేదాత్సంఖ్యాభేదః ప్రదర్శ్యతే - నమ కానామేకవారమావృత్తౌదశాంశహోమప్రాప్తిరేవశాస్తి ॥ ఏకాదశధావృత్యాత్మికేరుద్రాఖ్యేవిద్యతే - తత్ర

దశాంశహోమమెకత్రవ్యేతేధా విభాగషడ్విధ్యాశ్రయణేన త్రిస్ర ఆహుతయఃి - నవమకస్యైకాదశేతి పూర్వాభిస్సహ సప్తాశీత్యుత్తరం ॥ తతోవసోర్ధారా - అష్టాచత్వారింశత్సంపూర్ణహోమపక్షేప్రతిరూపకం త్రిస్త్రిస్రఆహుతయఇతి త్రయస్త్రింశత్ - రూపకాంతే చమకానువాకే నైకాహుతీ రిత్యేకాదశ. పూర్వాభిస్సహచతుశ్చత్వారింశత్ - అంతేవవసోర్ధారా - షోఢా విభాగాశ్రయణ పక్షేతు దశాంశ హోమమెవడాహుతయఃి - తతోవసోర్ధారా - సమగ్రహోమేతు ప్రతిరూపకంవట్షడీతిపడు త్తరావష్టిఃి- పూర్వోక్తరీత్యా - చమకానువాకాహుతయ ఎకాదశేసప్త సప్తత్యాహుతయఃి ॥ అంతేవసోర్ధారా- షో డశవిభాగపక్షాంగీకారే దశాంశహోమేషోడశాహుతయో వసోర్ధారావ - సంపూర్ణహోమేతుప్రతి వారంషోడశ షోడశేతిషట్స ప్తత్యుత్తరశతమాహుతయఃిపూర్వవ చ్చమకశ్చైకాదశశ్చేతి పూర్వాభిస్సహా సప్తాశీత్యుత్తరంశతం. తతోవసోర్ధారా- అష్టాచత్వారింశన్మంత్ర విభాగ పక్షాంగీకారేదశాంశహోమై కాదశేతిమిళిత్వైకోనచత్వారింశదేవ ॥ తదనంతరంవసోర్ధారా ॥ సమగ్రహోమె ప్రతిరూపక మష్టాచ త్వారింశదిత్యష్టావింశత్యుత్తరాపంచశతీ భవత్యాహుతినాం పూర్వవ చ్చమకాను వాకానామెకాదశేతిమి ళిత్వైకోనచత్వారింశదుత్తరాణి పంచశతాని - తతోవసుధారాచ ॥ ఎకోనసప్తత్యుత్తర శతమంత్రవిభా గపక్షాశ్రయణేతు దశాంశహోమ ఎకోనసప్తత్యుత్తరశత మాహుతయఃి - సమగ్రహోమేతు - ప్రతిరూ పక మెకోనసప్తత్యుత్తరశతమిత్యేకసహస్రమష్టశతాన్యేకోనవష్టిశ్చేత్యాహుతయోభవంతి. పూర్వవ చ్చమకానువాకానామెకాదశేతి మిళిత్వైక సహస్రమష్టాశతాని సప్తతిశ్చతతోవసోర్ధారాతిరుద్రెఆహుతి సంఖ్యా ॥ అథరుద్రైకాదశిన్యా మాహుతి సంఖ్యా ॥ అష్టైకవింశత్యుత్తరం శతం రూపకం భవతి ॥ అత శ్చతుశాంశహోమోప్యత్రాఽతిష్యతే॥ అవకాశసంభవాత్ ॥ యథాచశతాంశహోమస్తదా శతరూపకాణామేక రూపకావృత్యాహోమఃి - నతత్రాపి త్రేధాషోఢేత్యాది మంత్రవిభాగభేదేనానేక పక్షాస్సంభవెయుఃి॥ తత్రత్రైవిధాగశతరూపకాణామేకరూపకావృత్యాత్రిస్రఆహుతయఃి - చమకానువాకైరేకాదశేషోడశాహు తయఃి - అంతెవసోర్ధారాచ- శతాంశహోమపక్షఏవషోఢావిభాగాశ్రయణేశతరూపకాణామెక రూప కావృత్యాషడాహుతయఃి - అవశిష్టైకవింశతిరూపకాణాంకృతెనమస్తెరుద్రమన్యవ ఇత్యాదిభిస్తిస్రభీ రుగ్భిఃి ప్రతిరితితస్రిఃి - నమోరుద్రేభ్యో యేపృథివ్యామిత్యాదిభిఃపూర్వోక్తప్రకారయుక్తైస్త్రిభిర్యజుభిఃస్తిస్రఆ హుతయ ఇతిపూర్వోక్తాభిస్సహద్వాదశచమకానువాకైరేకాదశేతిమిళిత్వాత్రయోవింశతిఃి- అంతెవసోర్ధా రాచశతాంశహోమపక్షఏవషోడశభాగాంగీకారె రూపకశతస్యైకరూపస్యైకావృత్యాషోడశాహుతయఃి- అవశిష్టానాంరూపకాణామెఃవింశతిఃి - కృతేప్రథమస్యైకాహుతిఃి పూర్వోక్తరీత్యా యజుష్మేకాహుతిఃి యజుషాపూర్వోక్తప్రకారేణసప్తత్యుత్తరశతమాహుతయఃి పునఃప్రథమాభిస్తిసృభీరుగ్భిఃి ప్రత్యేక మేకైకే తి తిస్రఃి - అంత్యైస్త్రిభిఃి పూర్వోక్తప్రకారయుక్తైర్యజుభిఃి ప్రత్యేకమేకైకేతిస్రఇతి మిళిత్వాచతుర్వింశతిఃి ॥ చమకానువాకైరేకాదశేతిపూర్వోక్తాభిరేకాంహుత్వాత్రిస్రఆహుతయఃి సహ పంచవింశత్తతోవ సుధారా శతాంశహోమపక్షఏవ అష్టావత్వారింశద్రూపక విభాగాశ్రయణెవ తస్యరూపకాణా మేకావృ త్యాష్టాచత్వారింశదాహుతయఃి । త్రిధావిభాగమాశ్రిత్యపునరెవ రూపకావృత్యాత్రిస్రఆహుతయఃి ॥ అవ శిష్టపక్షాణాం కృతేప్రథమస్యైకాహుతిఃి - సమగ్రహోమేతి ప్రతిరూపకమేకెన యజుషా పూర్వోక్తప్రకార యుక్తెనచైకాహుతి రిత్యేవం త్రిపంచాశత్ - చమకానువాకైరేకాదశేతిమిళిత్వా చతుర్వష్టిరంతేవ సుధా ధారా శతాంశహోమపక్షఏకైకొన సప్తత్యుత్తరశతమంత్రవిభాగాశ్రయణే శతరూపకాణామేకరూపకా

వృత్యా ఎకోనసప్తత్యుత్తరశత మాహుతయః - త్రేధావిభాగమాశ్రిత్యపునరేకరూపకావృత్యా తిస్రఆహు తః - అవశిష్టరూపకాణాంకృతే ప్రథమాభిస్తిసృభీ రుగ్భిః ప్రత్యేకమేకైకేతితిస్రః అంతైర్యైః పూర్వోక్తప్ర కారయుక్తైస్త్రిభిర్యజుర్భిఃప్రత్యేకమేకైకేతి తిస్రః-ఎవంపూర్వోక్తాభిస్సహాష్టాధికస ప్తత్యుత్తర శతమాహు తయ శ్చమకానువాకైరేకాదశేతిమిళితైర్ఎకోననవత్యుత్తరశతమాహుతయఃరుద్రైర్ఏకాదశిన్యా మేకాదశహోమా మపక్షాశ్రయణేత్రేధావిభాగాంగీకారేఎకవింశత్యుత్తరశత రూపకాణాం ద్వాదశరూపఎకాదశోఽభాగః- ద్వా దశాహుతయః - ప్రథమచైత్యకాంత్యయా ద్విరితిస ప్తత్యుత్తరశత రూపరైకైకేతి మిళిత్వా అష్టావింశచ్చ మకానువాకైరేకాదశేతి పూర్వాభిస్సహైకోనపంచాశత్. అంతేవసోధారాచ ॥ దశాంశహోమఎవ షోఢా మంత్రవిభాగె దశమాంశో ద్వాదశాంశో ద్వాదశ రూపకస్తేషు ప్రత్యావృత్తిపట్ । వడితిద్విసప్తతి రాహుతయఃప్రథమచైత్యకాంత్య యజుషాచైకైకేతి చతుస్సప్తఽఃచమకానువాకైరేకాదశేతి మిళిత్వా పంచాశేతి స్తతోవసోధారా - దశాంశహోమఎవ షోఢామంత్రవిభాగేద్వాదశ రూపకాణాంప్రత్యావృ త్తిషోడశషోడశేతి ద్వ్యధికనవత్యుత్తరంశతమాహుతయఃప్రథమచైత్యకాంత యజుషాచైకావమకాను వాకైరేకాదశేతి మిళిత్వా పంచోత్తరం శతమాహుతయఃఅంతెవసోధారాచ - దశాంశహోమఎవాష్టా చత్వారింశన్మంత్రవిభాగె ద్వాదశ రూపకాణాం ప్రత్యావృత్యాష్టాచత్వారింశదితివట్సప్తత్యుత్తరాపంచశెతి భవత్యాహుతీనాం - ప్రథమయాచైత్యకాంత్యయజుషాచాపరా - చమకానువాకైరేకాదశేతి మిళిత్వా నవ త్యుత్తరపంచశతీ అంతెవసుధారాచ- దశాంశహోమఎకైకోనసప్తత్యుత్తరమంత్ర విభాగె ద్వాదశ రూప కాణాంప్రత్యావృత్యైకోనసప్తత్యుత్తరశతమితి ద్వే సహస్రే అష్టావింశతిశ్చాహుతయఃప్రథమచైత్యకాం త్యయజుషాచాపరావమకానువాకైరేకాదశేతి పూర్వాభి స్సహద్వే సహస్రే ఎకచత్వారింశచ్చ - అథరు ద్రైకాదశిన్యామేవసమగ్రహోమపక్షేత్రధాపిత్రేధామంత్రఽభాగఎకవింశత్యుత్తరశతరూపకాణాం ప్రతిరూప కం తిస్రస్తిస్రస్తస్యేతిత్రిణిత్రివష్టిశ్చాహుతయోభవంతిసమగ్రహోమపక్షఎవషోఢామంత్రవిభాగ ఎకవింశ త్యుత్తరశతరూపకాణాంప్రతిరూపకం షట్సప్తతీతి సప్తశతాని షడ్వింశశ్చాహుతయఃఅథ సంపూర్ణహోమపక్ష ఏవషోడశమంత్రవిభాగ ఎకవింశత్యుత్తరశత రూపకాణాం ప్రతిరూపకం షోడశేత్యేకసహస్రం నవశతా ని షట్త్రింశత్యాహుతయఃఽ॥ సంపూర్ణహోమపక్షఏవ అష్టాచత్వారింశన్మంత్రఽభాగఎ వింశత్యుత్తరశత రూపకాణాంప్రతిరూపకమష్టాచత్వారింశదితి పంచసహస్రాణ్యష్టౌశతాన్యష్టాచాహుతయఃఽ సమగ్రహో మఎకైకోనసప్తత్యుత్తరశతమంత్రవిభాగఏకవింశత్యుత్తర రూపకపంచశతానాం ప్రతిరూపకమెకోన సప్త త్యుత్తరశతంమంత్రాఇతిఽవింశతిసహస్రాణి చత్వారించ్ఛతాని ఏకపంచాశదాహుతయఃఽ - సమగ్రహోమ పక్ష ఽసర్వేష్వేకాదశరూపకాచ్చమకస్యభవతి –సర్వత్రచాంతేవసోధారాచ॥ ఇరుద్రైకాదశిన్యాహుతిసం ఖ్యా ॥ అథమహారుద్రాహుతిసంఖ్యా ॥ తత్రైకవింశత్యుత్తరస్యైకాదశభిగుణఎకసహస్రం త్రీణిచకతాని ఎక త్రింశచ్చ రూపకాభవంతి - అత్రచశతాంశస్త్రయోదశరూపకఃఽ - రూపకాణామెకత్రింశదవశిష్యతె - శ తాంశహోమ పక్షాంగీకారేత్రాపిత్రేధామంత్రవిభాగేశతాంశస్య త్రయోదశ రూపకాణాం ప్రతిరూపకం తిస్రస్తిస్ర ఇత్యేకోన చత్వారింశదాహుతయఃఽ । అవశిష్టానామేకత్రింశద్రూపకాణాం కృతే ఆద్యాభిస్తిసృ భీరుగ్భిఃప్రత్యేక మేకైకేతితిస్రఃఽ ॥ అంతైర్యైఃపూర్వోక్తప్రకారయుక్తైస్త్రిభిర్యజుర్భిఃప్రత్యేకమేకైకేతితి స్రఃఽ । అంతైస్తిసృభిర్యజుర్భిఃప్రత్యేకమేకవింశతిస్త్రిస్ర ఇతి మిళిత్వా పంచచత్వారింశ దాహుతయఃఽ చమకానువాకైరేకైకాదశానువాకైర్ఏకాదశేతి పూర్వోక్తాభిస్సహ షట్పంచాశత్ అంతేవసోధారాచ॥

శతాంశహోమపశు ఏవషోఢామంత్రవిభాగే త్రయోదశరూపకాణాంప్రతిరూపకంషట్పడిత్యష్టసప్తతిరాహుతయః ॥ అవశిష్టైకత్రింశద్రూపకాణాం కృతే ఆద్యాభిస్తిసృభీరుగ్భిః ప్రత్యేక మేకైకేతిస్రసః - ఎవం మిళిత్వా చతురశీతిః పూర్వవచ్చమకానువాకైరేకాదశేతి పూర్వోక్తాభిస్సహా పంచనవతిస్తతో వసోర్ధారాచ ॥ పశుఎవషోడశధా మంత్రవిభాగే త్రయోదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకం షోడశేతిద్వేశతే అష్టచత్వారింశదాహుతయః ॥ అవశిష్టైకత్రింశతోరూపకాణాం కృతే పూర్వమృగ్భిస్తిస్రస్తిస్ర ఆంత్యాయజుర్భిస్తిస్రస్సంతితిపట్॥పూర్వవదేవ చమకానువాకైరేకాదశేతి మిళిత్వాద్వేశతే పంచవింశతిశ్చాంతెవసోర్ధారాచ ॥ శతాంశహోమపశుఎవ అష్టచత్వారింశన్మంత్రవిభాగే త్రయోదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకమష్టాచత్వారింశదితి షట్సహస్రాణి త్రీణిశతాని చతురశీతిశ్చాహుతయోభవంతి ॥ అవశిష్టైకత్రింశద్రూపకాణాం కృతే ప్రథమాభిస్తిసృభీరుగ్భిః ప్రత్యేకమేకైకేతిస్రసః - పూర్వోక్తప్రకార యుక్తైర్యజుర్భిస్తిస్రసః పూర్వవచ్చమకానువాకైరేకాదశేతి పూర్వోక్తాభిస్సహైకచత్వారింశదుత్తరాషట్సహాహుతీనాం తతోవసుధారాచ - శతాంశహోమపశుఏకైకోనసప్తత్యుత్తరశతవిభాగే త్రయోదశరూపకాణాం ప్రతిరూపక మెకోనసప్తత్యుత్తరశతమితి ద్వేసహస్రేఎకశతంసప్తనవత్యాహుతయః - అవశిష్టైకత్రింశద్రూపకాణాం కృతే పూర్వవత్ప్రథమాభీరుగ్భిస్తిస్రసః అంత్యాయజుర్భిస్తిస్రసః పూర్వవదేవచమకానువాకైరేకాదశేతి మిళిత్వాద్వేసహస్రే ద్వేచశతే చతుర్దశచ - అథమహారుద్ర ఎవ దశాంశహోమపక్షే ఎకసహస్రం త్రీణిశతాని ఎకత్రింశచ్చేతి రూపకాణాం దశమోంశఏక శతం త్రయత్రింశచ్చేతి భవతి - ఎకఎవ రూపకోవశిష్యతే - అత్రచ త్రేధామంత్ర విభాగే త్రయస్త్రింశదధికైక శతస్య రూపకాణాం ప్రతిరూపకం త్రిస్తిస్ర ఆహుతయ ఎకోన చతుశ్శతాహుతీనాం అత్రచమకానాం దశాంశో ద్వాదశరూపకోభవతి - తత్రప్రతిరూపక మేకాదశానువాకైరేకాదశైకాదశమిళిత్వా త్రింశదుత్తరం శతమాహుతయః - ఎతచ్చ పూర్వాభిస్సహా పంచశతాన్యేక త్రింశచ్చ ॥ అంతెవసోర్ధారా- దశాంశహోమపశు ఏవషోఢామంత్రవిభాగే త్రయస్త్రింశదుత్తరశత రూపకాణాంప్రతిరూపకంవట్పడితిసప్తశతాన్యష్టనవతిశ్చాహుతయః-చమక ద్వాదశరూపకాణాం పూర్వవత్ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతిద్వాత్రింశదుత్తరమేకశతం-ఎతాశ్చపూర్వాభిస్సహనవశతానిత్రింశచ్చాహుతయః॥తతోవసోర్ధారాచ - షోడశమంత్రవిభాగెత్రయస్త్రింశదుత్తరశరూపకాణాంప్రతిరూపకంషోడశషోడశేతిద్వేసహస్రే ఎకశతమష్టావింశతిశ్చాహుతయః - పూర్వవచ్చమకద్వాదశరూపకాణాంప్రతిరూపక మేకాదశైకాదశేతి ద్వాత్రింశచ్చపూర్వాభిస్సహైతాభిర్ద్వే సహస్రే ద్వేచశతే షష్టిశ్చాహుతయః - అంతేవసోర్ధారాచ - దశాంశహోమపశుఏవాష్టాచత్వారింశన్మంత్రవిభాగేత్రయస్త్రింశదుత్తరశతరూపకాణాం ప్రతిరూపకమష్టాచత్వారింశదితి షట్సహస్రాణిత్రీణిశతాని చతురశీతిశ్చాహుతయః - పూర్వవచ్చమకద్వాదశరూపకాణాంప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతి ద్వా తింశ దధికమేకశతం ఎతాశ్చ పూర్వాభి స్సహషట్సహస్రాణిపంచశతాన్యేషోడశభవంతి - అంతెవసోర్ధారాచ - దశాంశహోమపశుఎవైకోనసప్తత్యుత్తరమంత్రవిభాగేత్రయస్త్రింశదుత్తరశతరూపకాణాంప్రతిరూపకమేకోనశతిశ్శతమేకోనసప్తతిశ్చమిళిత్వాద్వాదశసహస్రాణిసప్తసప్తతిశ్చాహుతయః - పూర్వవచ్చమకద్వాదశరూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతి ఎకశతంద్వాత్రింశచ్చపూర్వాభిస్సహైతాద్వావింశతిసహస్రాణిషట్శతాననవచభవంతి-అంతెవసోర్ధారాచ- అథమహారుద్రఎవ సమగ్రహోమపక్షెత్రాపిత్రేధామంత్రవిభాగఎకసహస్రంత్రిణిశతాంన్యేక వింశతిశ్చేతి రూపకాణాంప్రతిరూపకంత్రిస్తిస్రఆహుతయఇతి త్రీణిసహస్రాణి నవశతాని త్రినవతి శ్చాహుతయో

చమకస్యైకసహస్రం త్రీణిశతాని చతుష్షట్యాహుతయః - అంతేవసోర్ధారా ॥ సమగ్రహోమపక్షు వీషపో
ధామంత్రవిభాగె చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చేతిరూపకాణాంప్రతిరూపకం వట్సడితి మి
శ్రిత్వాసప్తాశీతి సహస్రాణ్యష్టశతాని షట్చత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ చమకస్యైకసహస్రం త్రీణిశతాన్యేకత్రిం
శచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతీరూపకమేకాదశేతిమిశ్రిత్వా చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశ చ్చా
హుతయః - ఎతాశ్చ పూర్వోక్తాభిస్సహ ఎకలక్షం ద్వేసహస్రైచత్వారి శతాన్యేకచత్వారింశచ్చేతి సప్తాశీతి
శ్చాహుతయః ॥ అంతే పంచాశచ్చాహుతయః ॥ చమకస్యైక సహస్రంత్రీణి శతాన్యేకత్రింశచ్చేతి రూపకా
ణాం ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతిమిశ్రిత్వా చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చాహుతయః ।
తతశ్చవసోర్ధారా॥సమగ్రహోమపక్షుఏవ అష్టాచత్వారింశన్మంత్రవిభాగె చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యే
కచత్వారింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకమష్టాచత్వారింశత్సప్తలక్షాణి ద్వేసప్తశతా న్యష్ట షష్టిశ్చాహు
తయః _ చమకస్యైకసహస్రం త్రీణి శతాన్యేకత్రింశచ్చేతి రూపకమేకాదశేతి మిశ్రిత్వా చతుర్దశ సహస్రా
ణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సప్తహైతాస్సప్తలక్షాణి సప్తదశసహస్రాణిషట్శ
తాన్యేకచత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ అంతేవసోర్ధారాచ॥ సమగ్రహోమపక్షుఏవైకొనసప్తత్యుత్తరశతమం
త్రవిభాగేచతుర్దశసహస్రాణిషట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చేతిరూపకాణాంప్రతిరూపకమేకొనసప్తత్యుత్తరశత
మితి మిశ్రిత్వాచతుర్వింశతిలక్షాణిచతుస్సప్తతిసహస్రాణిత్రీణిశతాన్యేకొనత్రింశచ్చాహుతయః॥ చమకస్యైక
సహస్రం త్రీణిశతాన్యేకత్రింశచ్చేతి రూపకాణాంప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతిమిశ్రిత్వాచతుర్దశసహస్రాణి
షట్శతాన్యేకత్రింశత్సహస్రాణి నవశతాని త్రయోవింశతిశ్చాహుతయః. చమకస్యైకసహస్రం త్రీణిశతాన్యేక
కత్రింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకమేకాదశేతి మిశ్రిత్వా చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశ
చ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తాభిస్సప్తహైతాష్షట్పంచాశత్సహస్రాణి పంచశతాని చతుష్షష్టిశ్చాహుతయః ॥అం
తేవసోర్ధారాచ ॥ సమగ్రహోమపక్షుఎవ షోధామంత్రవిభాగె చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వా
రింశచ్చేతి రూపకం వట్సడితిమిశ్రిత్వా సప్తాశీతిసహస్రాణి అష్టాశతాని షట్చత్వారింశచ్చాహుతయః - చమ
కస్యైకసహస్రం త్రీణిశతాన్యేకవింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతీరూపకమేకాదశైకాదశేతి మిశ్రిత్వా చతుర్దశ
సహస్రాణి షట్శతాన్యేకవింశచ్చాహుతయః ॥ ఏతాశ్చ పూర్వోక్తాభిస్సహ ఎకలక్షం ద్వేసహస్రే చత్వారి
శతాని సప్తాశీతిశ్చాహుతయః ॥ అంతేవసోర్ధారా ॥ సమగ్రహోమపక్షుఏవ షోడశధామంత్రవిభాగెచతు
ర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకవింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూపకం షోడశషోడశేతి మిశ్రిత్వాద్వేలక్షేచ
తు స్త్రింశత్సహస్రాణి ద్వేశతేషట్పంచాశచ్చాహుతయః ॥అంతేవసోర్ధారా ॥ సమగ్రహోమపక్షుఏవ అ
ష్టాచత్వారింశన్మంత్ర విభాగె చతుర్దశ సహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చేతి రూపకాణాం ప్రతిరూప
కమేకాదశైకాదశేతి మిశ్రిత్వా చతుర్దశసహస్రాణి షట్శతాన్యేకచత్వారింశచ్చాహుతయః ॥ పూర్వోక్తా
భిస్సప్తహైతాస్సప్తలక్షాణి సప్తదశసహస్రాణి చత్వారిశతాని నవచాహుతయః॥ అంతేవసోర్ధారా ॥ సమ
గ్రహోమపక్షుఏవైకొన సప్తత్యుత్తరశతమంత్ర విభాగే చతుర్దశ సహస్రాణి షట్శతాన్యేక చత్వారింశచ్చే
తిరూపకాణాం ప్రతీరూపకం ఏకొనసప్తత్యుత్తర శతమితి మిశ్రిత్వా చతుర్వింశతి లక్షాణి చతుస్సప్తతిస
హస్రాణి త్రీణిశతాన్యేకొనవింశత్యాహుతయః ॥ చమకస్యైకసహస్రం త్రీణిశతాన్యేక త్రింశచ్చేతీ రూపకా
ణాం ప్రతిరూపకమేకాదశైకాదశేతి మిశ్రిత్వా చతుర్దశసహస్రాణి నవశతాని సప్తతిశ్చాహుతయః॥ తతో
వసోర్ధారా॥ ఇత్యతిరుద్రాహుతిసంఖ్యా॥

—※ నమకాదిపిభేదేనజపహోమవిధిః. ※—

గురుబ్రహ్మశ్చ దృష్టోయంయోజ్యశ్చక్తాశ్చవ్యాపేక్షయా॥ ఇతినమకరుద్రైకాదశనీమహారుద్రాతి రుద్రేషుమంత్ర విచ్ఛేదప్రకార ఆహుతిసంఖ్యా విశేషశ్చ ॥ దశాంశహోమే స్థండిలకుండనిర్మాణవిధిః ॥ తతఃస్వల్పసంఖ్యాక హోమస్థండిలం సమంతతోహస్తమాత్రం ద్విహస్తపరిమితం వాస్తుహోమానుసారేణ కల్పయేత్ ॥ అక్షికసంఖ్యాకహోమేతు కుండంచకల్పయేత్ ॥ తచ్చ నవగ్రహమఖేచోక్తప్రకారేణ స్కందపురాణే నవగ్రహమఖే కుండంహస్తమాత్ర మమంభవేత్ ॥ చతురశ్రమిథోహస్తంయోనివక్త్రంసమేబలం । చతురంగుళవిస్తారాఢ్యఖాతద్వదుచ్ఛ్రితా ॥ హస్తంచతుష్పోణం అధోహస్తం అధఃఖాతమపి హస్తపరిమితం యస్యతత్తథోక్తం। యోనివక్త్రంవక్ష్యమాణ లక్షణలక్షితా యోనివక్త్రస్య తత్తాదృఙ్మేఖలా॥ మేఖలాప్రమాణమాహ ॥ చతురంగళవిస్తారేత్యాదినా- తద్వదుచ్ఛ్రితా- గజోష్ఠసదృశీతద్వదాయతాచ్ఛిద్రసంయుతాఎతత్సర్వేషుచింతామణౌ - వితస్తిమాత్రయోనిస్యాత్షట్సప్తాంగుళవిస్తృతా । కూర్మపృష్ఠోన్నతామధ్యే పార్శ్వయోశ్చాంగుళోచ్ఛ్రితా ॥ గజోష్ఠసదృశీతద్వదాయతాచ్ఛిద్రసంయుతా । ఏతత్సర్వేషు కుండేషు యోనిలక్షణముచ్యతే॥ మేఖలోపరిసర్వత్ర అశ్వత్థదళసన్నిభా - వితస్తిమాత్రేతి ॥ ఏతచ్చయోనెర్దైర్ఘ్యాంషట్సప్తాంగుళవిస్తృతేతి - షడంకుళవిస్తృతా సప్తాంగుళవిస్తృతా- తావతివ్యాయామేతికల్పాశీ - తద్వదాయతేత్యనేనవైర్ఘ్యస్య ప్రాప్తఖాంతరమాహా ॥ ఉక్తలక్షణలక్షితా ॥ గజోష్ఠసదృశీ అశ్వత్థపత్ర సదృశేవాయో నిర్భవతీత్యర్థః ॥ ఇయంచయోనిః కుండస్యపశ్చిమదిగ్భాగేమేఖలోపరికార్యా ॥ మంటపలక్షణం స్కందపురాణే ॥ గృహస్యోత్తరపూర్వేణమలటపంకారయేద్బుధః । రుద్రాయవనభూమావా చతురశ్రమదక్లేవమ్ ॥ దశహస్తమథాష్టౌవాహస్తాఃకార్యావిధానతః । తస్యద్వారాణిచత్వారికర్తవ్యానిచపక్షతైః ॥ ప్రాగుదక్ప్రవణాంభూమిం కారయేద్యత్నతోనరః । ప్రాగుత్తరంసమూసాద్య ప్రదేశం మంటపస్యతు ॥ శోభనంకారయేత్తుర్ణం యథావల్లక్షణాన్వితం । అథప్రకారాంతరేణకుండనిర్మాణవిధిస్తత్రైవ ॥ ద్విహస్తవిస్తృతంతద్వచ్చతుర్హస్తాయతంపునః - లక్షహోమేభవేత్కుండంయోనివక్త్రంతిమేఖలం - పూర్వపశ్చిమయోర్హస్తద్వయావిస్తృతంచదక్షిణోత్తరయోశ్చకుర్హస్తాయతంచతురశ్రంహస్తోత్తంచకుర్యాత్రశ్రంకుండంవిధేయమిత్యర్థః ॥ యోనిలక్షణంతత్రాగుక్తం ॥ ద్వ్యంగుళోచ్ఛ్రితాకార్యాప్రథమామేఖలాబుధైః । త్రిరంగుళోన్నతాకార్యాద్వితీయాసమునాహృతా॥ ఉచ్ఛ్రాయవిస్తృతాభ్యాంచతృతీయాచతురంగుళా॥ త్ర్యంగుళస్తత్రవిస్తారఃపూర్వయోరపివిస్తృతా॥ పూర్వయోర్ద్వితీయతృతీయమేఖలయోః॥ చతుర్హస్తకుండేమంటపప్రమాణమాహ॥ అథాషోడశహస్తాన్నమంటపాచ్చచతుర్ముఖాత్॥ మాత్స్యేనదీంసంగమేచైవసురాపామగ్రతస్థితా।సంగమేభూమిభాగేవదేవతాథిష్ఠితేనృప ॥ బుధ్వాగ్నిగురుణాచైవ సాధకంస్థాపయేత్తతః ॥ అనన్యైస్తత్రకుండంచ సుసజ్జంహస్తమాత్రకం॥ ద్వ్యంగులంతదుహోమేచ కోటిహోమేచతద్గుణం॥యుగ్మశోబుధ్వాఋత్విజఃప్రోక్తాఃఅష్టౌతేవేదపారగాఃకందమూలఫలాహారాఃదధిక్షీరాశినోపిచ॥ ఆష్టావృత్విజఇత్యుపలక్షణం॥ అత్ర ॥ యత్రకర్మతివేగేనసిద్ధ్యర్థంభవతి- తత్రయావద్భిఋత్విగ్భిఃకర్మవేగేనసిద్ధ్యతి- తత్రఋత్విజోన్యూనేత ॥ యద్యప్యస్వత్వన్యూనాఃయజమానేనైవకార్యం॥తథాపిబహుకర్మకహోమేత్యాగస్యాభిన్నకాలత్వేనత్యాగకాలస్యాజ్ఞాతుమశక్యత్వాత్క్రమఏవజ్ఞాతవ్యస్తత్కృత్యంయజమానేనకార్యమిత్యంచమనసినిధాయేదంయథాసైవలుప్తైవిస్వత్వవజీకతాంబహుమాత్రాంస్యవంకృత్వాతత స్తంత్రద్వయోరపి - ఘృతధారాంతథాసమ్యగ్రాహయేత్ అత్ర వసుధారావంత్రాస్రుక్సువాకాః - మంత్రాంతరాణ్యపి త్రూయాదంతే॥ శాద్రవం

వైష్ణవంరౌద్రమైందవం - మహావైశ్వానరంసమ్యక్ జ్ఞేష్ఠంచామచపాతయేత్ ॥ ఇతిస్థండిలకుండనిర్మాణవిధిః॥
అధబోధాయనోక్తపంచాంగరుద్రన్యాసవిధిః ॥ పంచాంగరుద్రశబ్దస్యచాయమర్థః ॥ పంచప్రకారా
అంగన్యాసాయస్మిక్తసపంచాంగరుద్రః - ఏవంషడంగరుద్రపి ॥ తత్పంచాంగన్యాసేషుశిఖాద్య స్వాహాం
తమేకత్రింశదంగన్యాసః- ప్రథమః॥ మూర్ధాది ॥ తదశాంగన్యాసోద్వితీయ్యః - పాదాదిమూర్ధాం
తం పంచాంగన్యాసస్తృతీయుః - గుహ్యాదిమస్తకాంతంపంచాంగన్యాసశ్చతుర్థః -హృదయాద్యస్త్రాంతంపం
చాంగన్యాసః పంచమః - ఎవంపంచాంగన్యాసః ప్రజననాదిసర్వాంగపర్యంతంషోడశాంగన్యాసఅపరః॥
అయంచషష్ఠోన్యాసః - పూర్వోక్తపంచప్రకారన్యాససహితః పంచాంగరుద్రః షట్పీకారసహిత ష్షడంగ
రుద్రః ॥ అథాతఃపంచాంగరుద్రాణాం న్యాసపూర్వకజపహోమార్చనాభిషేకవిధింవ్యాఖ్యాస్యామో—
మకూన్యాసఖండవత్ - యాతెరుద్రేతిశిఖాయాం- ప్రముంచధన్వనఇత్యస్త్రం - యఏతావంతశ్చేతిదిగ్బంధః-
ఓంనమోభగవతేరుద్రాయేతి నమస్కారంన్యసేత్ ॥ ఓంకారంమూర్ధ్నివిన్యస్య ముఖెతత్పురుషంన్యసే
త్- ఈశానంమూర్ధ్నె- శివః॥ హంసహంసేతి ॥ శివః॥ ఈశానంమూర్ధ్నివిన్యస్యే దిత్యస్యాయమర్థః॥
ఎవంకృతేహంసోనామహంసఇతి ప్రసిద్ధస్సదాశివోభవేత్॥ త్రాతారమింద్రం త్వంనో అగ్నె - దిత్యువిన్యస్య॥
ఎవమేవాత్మనిరౌద్రీకరణంకృత్వా - త్వగస్థిగతైఃజ్వలంతంపశ్యంతం - మనోజ్యోతిరబోధ్యగ్ని-స్యభిమంత్ర్యా
ఆత్మరక్షాకర్తవ్యా ॥ శివసంకల్పగ్ం - హృదయం- పురుషసూక్తగ్ం- రథంకవచం - శతరుద్రీయమిత్య
స్త్రం- పంచాంగగ్ంసకృజ్జపేత్- అష్టాంగంప్రణమ్య- అథాత్మానగ్ంఎవం ధ్యాత్వాతతస్సమ్యక్తతోదేవయజన
మారభేత్- ఇతిపంచాంగరుద్రన్యాసవిధిః ॥ అథరుద్రాభిషేకవిధిః ॥ అభిషేకెపూర్వోక్తన్యాసాభిస
ముచ్చీయంతె- అథాతోరుద్రస్నానాచమనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో—స్థాపయేత్ ॥ ప్రజననేబ్రహ్మ
శిగతు - వాయుస్తిష్ఠతు ॥ తతోబహిస్సవతో-స్తిష్ఠంతు ॥ సర్వేష్వంగేషు—ష్ఠంతు ॥ మాగ్ంరతుంతూ
అగ్నిమెఎవాచిశ్రితఇతి - ఆత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ = ఆరాధితోమనుష్యైస్తు - మాంగృహాణ మహేశ్వ
ర ॥ త్ర్యంబకంయజామహ—ధయేత్ ॥ తత్రమంత్రాః - అగ్నిమేఎవాచిశ్రిత ఇత్యాదయః ॥ ఎవమంగా
నిసంస్పృశ్యాత్మా ॥ అష్టైవంగంధాదిభిరాత్మానంప్రత్యారాధయేత్ ॥ రుద్రరూపోజీవాత్మానంస్వశరీరేపి యజే
దిత్యర్థః - తత్రావాహనమంత్రాః - ఆరాధితఇత్యాది- ఆరాధనవ్యతిరిక్తెతరోపచారెత్రియంబకంయజామ
హెఇత్యయంమంత్రాః - అత్రనైవేద్యమపిమానసంపరికల్పయేత్ ॥ ఎవమాత్మయాజనేన తత్ర శివయాజనప్ర
కారమాహ ॥ ఆత్మావహంతు—హవ్యాయశర్వాం ॥ ఇత్యావాహ్య ॥ సంస్థాపితేత్యావాహనం- సద్యో
జాతమిత్యాసనందదాతి ॥ సద్యోజాతాయవైనమోనమఇత్యావాహనందదాతి ॥ భవేభవేనా - పాద్యందద
దాతి ॥ భవోద్భవాయ- మనం ॥ వామదేవాయ-అర్ఘ్యం-దదాతి ॥ ఆపోహిష్ఠేత్యాద్యాః ॥ అథాద్భిస్తర్ప
యతి ॥ భవందేవంతర్పయామి- మహాంతందేవంతర్పయామీతితర్పయిత్వా ॥ జ్యేష్ఠాయనమః- వస్త్రం॥
త్రాతారమింద్రంసతర్పయామి॥ అథైభిర్మంత్రైఃపుష్పవుష్పాణిదదాతి ॥ భవాయదేవాయనమః—మహతే
రుద్రాయనమః ॥ అథాఘోరతనూరుపతిష్ఠతె ॥ అథాస్యాఘోరతనూరిత్యస్యాయమర్థః ॥అథపూర్వోక్త
పూజానంతరమస్యరుద్రస్యాఘోరతనూఘోరాదిశరీరాణ్యుపతిష్ఠతే - కెనాఘోరేభ్య ఇత్యాద్యనువాక
శయేన తదుచానుజాకాఅగ్రే ప్రదర్శ్యంతెయివ్యమూర్తాఅపిసాకర్యార్థమత్రలిఖ్యంతే ॥ అఘోరేభ్యఇత్యాది॥
రుద్రాంతరకృష్ణ్యామాహ్వా ॥ అఘోరస్యహరణ్యేవమూర్ధ్నికలశేనసంతతంధారాణ్యభిషించెన్మధునా సర్పిషా
ఽమృతాచెత్పురసేనవా ఆమ్రేరసేనతదభావాదుదకెనవా నమస్తేరుద్రఇత్యేకాదశానువాకానామగ్నిష్టుత్

ఇత్యేకాదశానువాకా... ఉత్తమారాధనే - తదనన్వి... నం అంతతఛా... మి... ంతతపదంనహస్రకృత్వ
శాభిషేకస్యాప్యుపలక్షణ...ఎతదేవఘమాదిస్నానమిత్యుచ్యతే-అతస్తత్సాన్నా... ధాయాపిపూర్వోక్త పం
చాంగన్యాసాదికం కార్యం - సర్వేషాంపారఇత్యాది సర్వేషామభిలషితనమకావృత్తివేషాణాంపాఠే
నపరిపూర్ణత్వాయ - అభిషేకానంతరందేవంపుర... పూజయేత్ ॥ పునరారాధ
యేదుత్తరారాధనమితి వారే ఉత్తమారాధనాభిషేకానంతరంపూజాంపునరి పశ్చాదారాధయేత్ ॥ కుర్వ
తేత్యర్థః ॥ ప్రథమపూజాపేక్షయా నత్వభిషేకాదిషుప్రోక్తమిత్యపసంహారః ॥ ఉత్తమారాధనం-తదేత
ద్విధానమిత్యుక్తం-అధునావ్యాధివిమోచనార్థాయఅభిషేకకర్మణివిశేషందర్శయన్నధికారిభేదాభిన్నా
నిఫలానిదర్శయంతి - తేనాభిషిక్తేనోదకేన అక్షిభ్యామిత్యనువాకేబ్లింగాభిశ్చ పాదాత్సమృష్ట్వాపాపక్ష
యార్థేవ్యాధివిమోచనార్థేజీవితార్థేశ్రీకామశ్శాంతికామః - పుష్టికామోమోక్షార్థేచకుర్యాత్ ॥ఏవం
కుర్వంత్సిద్ధిమాప్నోతి - ఆచార్యాయదక్షిణాందదాతి- దశగావస్సవత్సాస్సువర్ణవిభూషితాబుషభైకాదశ
తడల్పవీరాంగాందద్యాదిత్యాహభగవాన్బోధాయనః - అక్షీభ్యామిత్యనువాకోరోగప్రతిమాదాన విధేరంత
ర్భశికతః - ఆపోహిష్ఠేత్యాదయశ్చబ్లింగాబుచ ఆశ్వలాయన ఘోషశాంతౌప్రదర్శితాః॥ఇతి రుద్రాభి
షేకవిధిః ॥ అథనమకాంగన్యాసమంత్రాణాం బుషిదేవతాచ్ఛందాంసి॥ తత్రాషాంగం॥ యాతెరుద్ర నమస్తు
ర్యాయనమోవః కిరికేభ్యోసున్వంతమయజమానం మనోజ్యోతిర్యమాయస్వాహేత్యేషాం అగ్ని రస్మిన్నహ
న్యేణవే సపాత్రుశో నీలగ్రీవఇతిద్వయోనఇమోగణస్యేతిచైవదువాసాహంసచ్ఛుచిషత్వన్నో అగ్నెఇత్యే
తయోర్వామదేవః ॥ త్రియంబకంయజామహఆనోనియుద్భిరిత్యనయోర్వసిష్ఠః ॥ మానస్తోకేనమస్తేఅస్త్వా
యుధాయనమోశ్వినేనమో అస్తు నీలగ్రీవాయేత్యేషాం భగవానవతత్యధనుః ప్రముంచధన్వన ఇత్యనయో
ర్నారదోయేతీర్థానియేభూతానాంయేపథాంయఏతావంతశ్చేత్యేషాందేవలః ॥ సద్యోజాతాది పంచాను
వాకానాం తామగ్నింనఃపృతనాజితమితి ద్వయోశ్చసాహితీదేవతాగ్ంఉపనిషదోనమోహిరణ్యబాహవ ఇ
త్యస్య మంచూకో హిరణ్యగర్భోయాయః ప్రాణత ఇత్యనయో హిరణ్యగర్భ మిధుష్టనుశివతమేత్యస్య త్రై
రాజోజాతవేదసఇత్యస్యాశ్మహాగ్నేత్వంపారయాగ్నేత్యనయోరగస్త్యో విశ్వానినోఇత్యస్యావహ్రుతోమానో
మహాంతమిత్యస్యాదేవతాః ॥ ఎషతే రుద్రభాగస్సగంనః పంథామిత్యనయోరద్భ్యస్సంభూత ఇత్యనువాకస్య
బ్రహ్మజజ్ఞానం యాతెఅగ్న ఇత్యనయో ర్విశ్వేదేవా అధ్వనోచదిత్యస్యాః కణ్వస్త్రిశీర మింద్రముపశ్వాస
యేత్యనయోర్గర్గస్తర్వాయామీత్యస్యాశ్మున శ్నేషోవయం సోమేత్యస్యబంధుస్సుబంధు శ్చతబంధుశ్చతమీశా
నమిత్యస్యారాహుగణో రుద్రేత్యస్యాగాధః స్యోనాపృథివినమహీద్యౌరిత్యనయోమేధాతిథిరబోధ్యగ్నిరిత్య
స్యాధ్వర్యుషిర్మూర్ధానమిత్యస్యా విరూపోమయూణీత ఇత్యస్యా వాయుజాతవేద ఇత్యస్యా స్వ
యంభూబ్రహ్మ ॥ యజ్జాగ్రతఇతిసూక్తస్య శివసంకల్పం సహస్రశీర్షేత్యష్టాదశర్చస్య సూక్తస్య ప్రజా
పతిః । షోడశర్చస్యసచిత్యస్యనారాయణః ఆశుశ్శిశానఇత్యనువాకస్యాప్రతిరథః । సత్వమగ్నేరుద్రఇత్యను
వాకస్య హవ్యవాహఇత్యాశ్వలం॥ అథవైష్ణవం ॥ హగ్ంస్సశ్శుచిషదిత్యస్యా సూర్యోమానస్తోకే నమస్తే అ
స్త్వాయుధాయయాతేహేతిరిత్యస్య భగవాన్ హిరణ్యగర్భోయాయః ప్రాణతఇతి శంభుస్త్రిశీర మిత్యస్యాశ్మ
శుశానఇత్యనువాకస్య చేంద్రశ్చేత్యార్ష్యా బృహస్పతిస్త్రయోదశ్యాః కణ్వస్త్వన్నో అగ్న అభోధ్యగ్నిరగ్న
నయయాతెఅగ్న ఇత్యగ్నిః ॥ సుగన్నఃపంథాం యమాయస్వాహేతి యమోసున్వంతమితినిబుధితస్తత్వాయా
మీతివరుణఆనో నియుద్భిరితిశాం మనో జ్యోతిరిత్యాసోనవ్యో మూర్ధానం జాతవేదా ఇతి వైశ్వానరో

మమూఁజీతివమూఁదయో లింగోక్తాయజ్జాగ్రత ఇతి సూక్తస్య నమస్సహస్రశీర్షేత్యస్య సూక్తస్య జగ్బుదీ జం వ్రరుషో నారాయణోవా అదభ్యస్సంభూత ఇత్యనువాకస్య నారాయణో ముహోవ్యోరితి వ్యాఖ్యాపృథివ్యాగ్న ఉపశ్వాసయేతిరథోదూమభయాశ్చావశిష్టానాం రుద్రస్త్రియంబకమితి మృత్యుంజయో రుద్ర స్త్వమగ్నేరుద్రఇ త్యనువాకస్యాగ్నిర్ఋషి రుద్రఇతి త్రైష్టుభం ॥ అథచ్ఛందః ॥ హంసశ్శుచిషదితి తైత్తిరీయకేతిజగతీ ॥ మూన స్తోకేమూనో మహాంతంతమీశానం త్వమగ్నే రుద్రమీధుష్టమేతిజగత్యౌ ॥ సద్యోజాతమితిబృహతీ॥ హిరణ్య గర్భోఁజాతవేదసేతామగ్నివర్ణాఁమగ్నేత్వంపారయ విశ్వానినఃపృతనాజితంత్రాతారంత్వంవామున్నగన్నఅ నున్వంతం తత్వాయామి ఆనోనియుద్భిరస్తే రుద్రామనోజ్యోతిరబోధి మూర్ధానంమూఁణితే జాతవేదా యజ్జాగ్రత ఇతి సూక్తం సహస్రశీర్షేత్యుత్తరనారాయణ మతేచాపస్తంబానుమతా స్త్రిసోద్భవ్యస్సంభూత ఇ త్యాశుశ్శానఇతిసూక్తమూశ్వలాయనపారే బ్రహ్మజిజ్ఞాన ముపశ్వాసయాగ్నేనయ ఇత్యేతాస్త్రిష్టుభో మీ ధుష్టమేతి పంచపదా స్త్రిష్టుప్ జగతీశానస్సర్వవిద్యానామిత్యనువాకోవయంసోమసోశానా పృథివిద్యారతి గాయత్రీయంతెఅగ్నఇత్యతిశక్వరీ ॥ అథశిష్టారుచోనుష్టుభో యాతెరుద్రాథూరేషతి స్వరాడనుష్టుప్ ॥ శిష్టానియజూంషి ॥ ఇతిచ్ఛందః ॥ ఇతి నమకాంగన్యాస మంత్రాణాం ఋషిదేవతాశ్ఛందాంసి ॥ అథనమకాం

—* అథ నమకాంగన్యాసమంత్రాః *—

గన్యాసమంత్రాః॥ యాతెరుద్రేతి శిఖాయామస్మిన్మహో యాతెహేతిరిత్యుపబాహ్వోః॥ ఉపబాహుమ ణిబంధోపరిభాగః ॥ యేతీర్థానీతిచహస్తయోః- యేభూతానామితి గుహ్యా- జాతవేదస ఇత్యగ్నేత్వం పా రయేతి విశ్వానినఇతి పృతనాజితమిత్యేతైరపానేమానోమహంతమిత్యూర్వోః ॥ యఎతావంతశ్చేతిపాదబంధః॥ ఇతి దిగ్బంధసహిత నమకన్యాసః ॥ తత్ర ఓన్నమో భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారంన్యసేత్ ॥ ఇతి పూ ర్వయతే ॥ అస్యాయమేకోర్థఃశ॥ నమస్కారమంత్రంపూర్వోక్తం పఠిత్వా నమస్కారంకుర్యాదితి॥ అథాన్యో ర్థఃశ ॥ నమస్కారంన్యసేత్॥ పూర్వోక్తమేకమంత్రం వక్ష్యమాణప్రకారేణ నమోంతంన్యసేదితి॥ తద్యథా॥ ఓంమూర్ధ్నేశనమఇత్యాది॥ యంపాదాభ్యాంనమఇత్యంతంన్యసేత్।అథాపరఃప్రకారః ॥ ఇత్యేభిరఙ్గైః- క్రమేణ మూర్ధాంతం తత్తత్పదేనన్యసేదితి॥సంస్పృశేదితి।అత్రచాయంక్రమః॥ పూర్వోక్తదిగ్బంధన్యాససహి తన్యాసం విధాయ- ఓంనమోభగవతే రుద్రాయేత్యుచ్చార్యప్రణమ్య మూర్ధ్నేశనమఇత్యాదిన్యాసంకుర్యాత్ ॥ అయంద్వితీయోన్యాసః॥ అథాన్యోన్యాసః॥ సద్యోజాతమితి పాదయోః- వామదేవాయనమఇత్యూరు మధ్యే ॥ అఘోరేభ్యఇతి హృదయే- తత్పురుషాయేతి ముఖే- ఈశాన ఇతి హంసఓంగితి మూర్ధ్నిశ- ఇతి తృతీయోన్యాసః॥ అథసంపుటం కుర్వీత॥ ముద్రితాంజలిప్రదర్శనం సంపుటీకరణం॥ తచ్చవక్ష్యమాణంసైవంకు ర్యాత్॥ త్రితారమింద్రం త్వన్నోగ్నే స్యోనాపృథివీతి॥ ఇతిసంపుటీకరణమంత్రాః॥ అథేంద్రాదినమస్కా రః॥ అత్రాపి పూర్వోక్తామంత్రాయేవగ్రాహ్యాః॥ సంపుటీకరణేనమస్కారే చంద్రాది ప్రకాశికాగ్రాహ్యాః॥ ఇతిపూర్వోక్తావ మంత్రాగ్రాహ్యాఇతి నియమః ॥ అథగుహ్యాద్యభిమంత్రణం ॥ అయమేవచతుర్థోన్యాసః॥ మనోజ్యోతిరితిగుహ్యా- బిభోళ్యగ్నిరిత్యుదరే- మూర్ధాచమితి హృదయే- మమాగ్నేతిముఖే- జాతవేదా ఇతిశిరసి- ఇతి చతుర్థోన్యాసః॥ ఇదమేవ గుహ్యాద్యభిమంత్రేణ ఇత్యాత్మరక్షోచితాభ్యాపత్తిశ్చతే ॥ ప్రథమం శివసంకల్పన్యాసః ॥ తత్రశివసంకల్పసూక్తం॥ యజ్జాగ్రతోదూరముదైతిదైవం జ్యోతిరేకం తన్మే మనశ్శివసంక ల్పమస్తు॥ యేనకర్మాణ్యపసో- యదపూర్వం- యన్మనసోదివ ॥ యత్ప్రజ్ఞానముతచేతో యాస్మాన్న తన్మే మ నశ్శివసంకల్పమస్తు॥ యేనేదం భూతం- యేనయజ్ఞస్తాయతే సప్తహోతా॥ యస్మిన్ఋచఃసామ- యస్మిన్యజూంషి- తన్మే మనః-

మస్తు ॥ సుపారథి-హ్యశ్వ్రతిష్ఠంత-స్తు ॥ ఇత్యేశత్యూన్తం పరిత్వాహృదయాయనమ ఇతిహృదయం ॥ సహస్ర
శీషేఽతిసూక్తం పరిత్వా శిరసేస్వాహేతిశిరసి॥ ఎతచ్చ సూక్తం గణహోమ ప్రకరణెదర్శితం॥తచ్చాష్టా
దశచఽం షొడశచఽంవా॥ఉత్తరనారాయణం॥అద్భ్యస్సంభూతఇత్యాది॥ అనేనసూక్తెనశిఖాయైవషట్॥అ
థాప్రతిరథం ॥ ఆశుశ్శానఇత్యాది॥ అనేనక వచాయహుం॥ ఇతికవచం॥ అథ శతరుద్రియం ॥ త్వమగ్నేరు
ద్రస్త్వమగ్నెరుద్రఇత్యనువాకౌ ॥ అనేనాస్త్రీయపఢిత్వాస్త్రం ॥ ఇఁ శివసంకల్పాదిన్యాసః ॥ అయంపంచ
మోన్యాసః॥ అథవత్వ్యమాణమంత్రైరష్టాంగంప్రకామః॥ అథాభిషేకేషష్ఠోన్యాసః॥ సబాభిషేక విధానఎ
వ ప్రాక్పపంచితః॥ ఎవం న్యాసవిధిం కృత్వాతతోయజనమారభేత్ । యజనంజపఃపూజాహోమశ్చ ॥ అథ
నమకస్యాషాఽధ్యభిధియ్యాతె|తత్రపూర్వఽమముకదేశేఅముకకాలే నమకజపం రుద్రజపం రుద్రైకాదశినీజపం
మహారుద్ర జపంవాకరిష్యె॥ తథానమకాఽష్వన్యతమేనాభిషెకంవాకరిష్యఇతి సంకల్పయెత్ ॥ పరఃపెషి
తశ్చేత్తత్కరిష్యామీత్యభిలపెత్ ॥ తతశ్చాంగన్యాసానంతర మూషాఽదిజానీయాత్ ॥ తద్యథా॥ అథ నమ
కానువాకానా మృషిదేవతాశ్ఛందాంస్యుపక్రమిష్యామొ నమస్తెరుద్రయాతెరుద్రెత్యనయొఃకాశ్యపోయా
తఇషురిత్యస్యాగ్రతెయొ యామీతి ద్వయొగౌఽతమొ ధూర్మొవాధ్యవోచ దిత్యస్యాఃకణ్వ అసాయస్త్రాను
ష్టుభిత్యనుష్టుప్ - నమొ అస్తు నీలగ్రీవాయ యాతె హెతిరితి తృతీయ పంచమ వష్టాష్టమానుష్ట
వాకానాం నవమానువాకె నమొవఃకిరికెభ్య ఇతి యావన్తానస్తాకె పరిణొ రుద్రస్యె త్యెషాం భగవాఽ
తృతీయానువాకస్య దెవొవా నవమానువాకె శిష్టస్యాగ్నిఃప్రముంచ ధన్వనఇతి తిస్రఃస్త్రీ॥ సహస్రాణి సహస్ర
శెత్యాసాం నారదొ ద్వితీయానువాకస్య సహస్రాణి సహస్రశ ఇతిచతస్రాణాంచ దువాఽసాః ॥ సప్త
మానువాకస్యసొమః॥ ద్రాపెఅంధసొషికిరిదెత్యనయొఃపులస్త్యొ యాతెరుద్ర శివెత్యస్యాస్సుందఇమాగ్ం
రుద్రాయెతి ద్వయొర్మృకఽండెయొ మానొమహాంత ఇత్యస్యా దెవరాజొరాత్తఇత్యస్యా వైయ్యాశ్ఘొ మీ
ఢుష్టమెత్యస్యా వైరాజొ యెవృష్ణెత్యారభ్యాసమాప్తెదెవల ఇత్యృషయః॥ అథదేవతాః ॥ అసౌ యస్తామ్ర
ఇతి ద్వయొరాదిత్యరుద్రా యాతెరుద్రెత్యస్యాస్సుందరూపీరుద్రొమానొమహాంతమిత్యస్యా నందీశ్వరాత్మ
కొ రుద్రొయాత ఇత్యధ్యవోచన్నమొఅస్తునీలగ్రీవాయెత్యాసాం చతుర్థ పంచమ షష్టానువాకానాం ఆ
రాత్రెమిఢుష్టమెతి ద్వయొశ్చ శంభుర్యాస్త ఇతి తిస్రాణామష్ట మానువాకస్య నవమానువాకె నమొవఃకి
రికెభ్య ఇత్యతఃప్రాక్ మానస్తాకె పరిణయ ఇత్యేతేషాం భగవానవశిష్టానాం రుద్రఇతిదేవతాః॥ అథచ్ఛం
దాంసి॥ అసౌయస్తామ్ర ఇత్యస్యద్రాపే అంధస ఇత్యస్యశ్చాస్తారపఙ్క్తిరసౌయొవసపర్దతీతి షట్పదాజగతీ ॥
ఇమారుద్రాయేతివతత్రిష్టుబాద్యాజగతి అరాత్తఇతి తిస్రస్త్రిష్టుభొ మిఢుష్టమేతి పంచపదాత్రిష్టుప్ మహాబృహతీ
అవశిష్టాబుచొనుష్టుభొ యాతెరుద్రెతి స్వరాట్ ॥ త్రివృదనుష్టుబధ్యవోచ ఇత్యనుష్టుప్ త్రివృదాద్యవశిష్టా
నియజూంషి ॥ తత్రాపరొ విశెషొద్వితీయానువాకెషు అత్ర క్రమెణ మహాగాయత్రీ బృహత్యుష్ణిగితిప్ర
థమద్వితీయాతృతీయెషు తతొద్వయొరుక్షహావిరాణ్మహాపఙ్క్తిరత్రద్వయొరుక్షహానుష్టుప్ ॥ఇతిచ్ఛందాంసి॥
ఇతివిశెషతొనమస్కుర్యాదితి॥అథసాహాన్యతస్సకలస్యాపి నమకసముదాయస్యాగ్నికాండాంతఃపాతిత్వాద
గ్నిఋషిః॥రుద్రొదేవతా॥మహావిరాట్ఛందః-అథవాభగవాన్ఋషిః-శంభుర్దేవతా- ఛందొమహావిరాడ్దేవ-
అథచమక నమకానువాకానామగ్నికాండఋషిః-ఆద్యాగాయత్రీ-అగ్నావిష్ణవేశిష్టంయజుః యాజాదయొన్నా
దివిశెషాదేవతాః|జపెవినియొగః॥ హొమెక్రియసూత్రె వినియొగఇతివాచ్యం॥ అథ తైత్తిరీయశాఖానుసా
రెణ నమకానువాకాః ప్రపఠ్యంతె- నమస్తెరుద్ర--నమొ హిరణ్యబాహవె నమస్సహమానాయెత్యాదయ

శ్చమకానువాకాఃఅగ్నావిష్ణూజైర్విశ్వమిత్యాదయ ఎకాదశ ॥ అథ నమకేచామాంతర వాక్యానాం ప్రయో
గః ॥ భాస్కరాదివినిదిష్ట భావ్యదృష్ట్యాభిధాస్యతే । నమకాశ్రితమంత్రాణాం ప్రయోగఃఫలగోచరః ॥
నమస్తెరుద్రఇత్యస్యాఃపునశ్చరణసిద్ధయే । ప్రాజాపత్యంచరిత్వైకం జపేన్మంత్రమముంతతః । ఎకాదశ
సహస్రాణి తస్మిన్నకాతే నిరంతరం । ప్రదక్షిణనమస్కారా కుర్యాదీశస్యమంత్రతః॥ నిరంతరమితి నిత్యకర్మా
విరుద్ధ- నిశీథాదివ్యతిరిక్తెచకాలఇత్యర్థఃకాః ॥ మంత్రతఇతి నమస్తెరుద్రమన్యవఇత్యనేనైవమంత్రేణ ప్రతిదినం
ప్రదక్షిణనమస్కారా జపావిరోధికాలే పంచాష్టావష్టావింశతిరష్టోత్తరశతంవా కుర్వీతేత్యర్థఃకాః॥ ఎవంచ
కృత పునశ్చరణోభవతి ॥ ఎతచ్చ కర్మహవిష్యాశినా కతఃకర్తవ్యం ॥ హవిష్యాశిన్వంచోత్తర మంత్రతెచాపి స
మానం - తధానిత్యకర్మాదికమపి పురశ్చరణ సిద్ధస్య దక్షిణామూర్తిఃక సన్నిధా ॥ ఎకాదశ సహస్రాణాం
జపాత్సవాఃకఘనాశనం । తతోలక్షజపాత్సప్తజన్మ పాపంప్రణశ్యతి ॥ తత్ర గృహ్యవిధానెన స్థాపయిత్వా
హుతాశనం । పాయసంశ్రపయిత్వాజ్యయుక్తంతజ్జుహుయాద్ధవిఃకాః॥ దశాంశసంఖ్యయాపశ్చా త్సాక్షాద్దేవం
ప్రపశ్యతి ॥ తత్రెతి దక్షిణామూర్తిఃక సన్నిధా ॥ సవఃతోరత్నిమాత్రెణ కుండంకృత్వాథ పావకం । సంస్థా
ప్యజుహుయాల్లక్షం కాపిలెనైవసర్పిషా ॥గాణాపత్యంసలభతే మంత్రెణానెనసువ్రత । అథైతదచఃయా
రాజాలప్స్యతేఫలముత్తమం ॥ పురశ్చరణసిద్ధెన శుచినాప్యగ్రజన్మనా । కారయేదచఃనంలింగె తతోలింగ
స్యదక్షిణె ॥ అగ్నికుండంనిధాయాథమథిత్వాగ్నింనిధాయచ । అగ్నివత్సాపయేత్తత్ర సర్పిఃహఃవ్యంచ తండు
లాఃక ॥ శమీసమిధఇత్యేతత్పత్యేకంజుహుయాద్ధవిఃకాః । సహస్రాణ్యత్రతత్సంఖ్యా జపోదేవస్యసన్నిధా ॥ దే
వాలయేస్యతత్సంఖ్యాఃప్రదక్షిణనమస్క్రియాఃకాః । ఈశాండవంతనుయాదీశ సమీపేవానమస్కృతిఃకాః ॥ భవేత్తస్యైవ
పురతస్సహస్రాష్టకసంఖ్యయా । ఎతైశ్చకమఃభిస్తస్య ప్రసన్నోభగవాన్భవేత్ ॥ ఆకణఃకృష్టెధనుషిజ్వలం
తీం దేవీమిషుంభాస్వతిసందధానం । ధ్యాయేన్మహేశంమహనీయవేషం విద్యాయుతంయోధతనుం యువా
నం ॥ ఇతినమస్తెరుద్రమన్యవ ఇత్యస్యప్రయోగఃకాః ॥ అథయాతఇషురిత్యస్యప్రయోగఃకాః॥ దినానిద్వాదశైవాముం
పక్వభోజీజపేన్మనుం । అనిషిద్ధెషుకాలేషు పురశ్చరణసిద్ధయేఃవినియోగ్యంభవేద్యోగ్యస్తత స్తస్మిన్నకామనా
తిలతండులసంమిశ్రం పావకెంబుజకెసరం ॥ ఎకావశసహస్రాణి జుహుయాదన్నసిద్ధయె । రాజారాష్ట్ర
సమృత్పన్న దుర్భిఃకస్యోపశాంతయె ॥ కారయేద్విప్రవర్యేణ హోమమంలక్షెణసంఖ్యయా ।స్వాగ్నౌహవిస్తత్ర
చరుం గుడయుక్తెనమిశ్రితం ॥ ధ్యాయేద్దేవంసస్మితం స్యందనస్థం దేవ్యాసాధఃకం తేజసా దీప్యమానం ।
ఇష్వీప్వాసాలంకృతాభ్యాం కరాభ్యాం శూగాకాం స్తూయమానంసురౌఘైఃకాః ॥ ఇతియాత ఇషురిత్యస్యప్ర
యోగఃకాః॥వాసరత్రితయంయావన్నిశ్చింతరజవాత్వరంనిత్యఃకాఃకవిరోధెన పురశ్చరణవాన్భవేత్ ॥తతఃప్రయో
గయోగ్యస్యాన్యద్యథానోశాంతికమఃకణా। గోవ్యేహస్తమితంకుండం నిర్మ్మాయాథహుతాశనం॥ మథిత్వాతత్ర
సంస్థాప్య జుహుయాదయుతాహుతీఃకాః । వైకంకఃక అనాగఃకస్యనిధోమధుసర్పిఃకవా ॥ అక్తాస్థాహవిఃపో
క్తాగవాంశాంకకమఃకణి ॥ సమిత్సాయావమధూకస్యాపి పోవాం జఃద్రవైఃకాః । అథాపరఃప్రకారోయం
గవాంవైశాంతికమఃకణి ॥ కలశేతీర్థజం నాథఃకృ గంధాదివాసితం । విప్రవర్యాజ్జపిత్వాథ మంత్రంలక్షే
ణసంయుతం ॥ హోమయేద్వాభవేచ్ఛాంతిస్సవాఃకర్షిత నిష్పాదనే ॥ త్రైరానవంచంద్రకళావతంసం గంగాధ
రం శైలసుతాసహాయం । త్రిలోచనంభస్మభుజంగభూషణం ధ్యాయేత్పశూనాంపతిమీశితారం ॥ ఇతి యాతె
రుద్రస్యప్రయోగఃకాః ॥ అథయామిషుంశివేనవచసేత్యనయోఃప్రయోగఃకాః॥ ఎతౌరుగ్వ్యాయమంత్రౌ ॥ నిరంతరం
జపేత్మంత్రం దినానామేకవింశతిం ॥ పురశ్చరణమేవంస్యాత్ప్రయోగాహఃస్తోభవేత్ ॥ అకాలమరణా

ద్రాజ్యంసౌఖ్యమాపాదయేద్యది।మహీపతిశ్శాంతికర్మ కారయేత్తుద్విజన్మనా॥రుగ్భ్యంద్వాభ్యాంతిలప్రేహి గో
ధూమయవకల్పితం। హవిఃప్రజుహుయాల్లక్షం వాసరేష్వేకవింశతౌ॥ అకాలమరణంజాతం సాధ్వసం శాం
తిమృచ్ఛతి॥ తత్రతిలాక్ష సతిసంభవే సముచ్చయః॥ అలాభేవికల్పః॥ సాంగ్రామికేన వపుషాప్రవిరాజమా
నం దృష్ట్వాపురత్రయతృణౌనిచమందహాసం। వైక్యోక్తదిధక్షుమచలేశ్వగ చాపపాణిం ధ్యాయేత్పురారి
మమరౌఘరథాధిరూఢం॥ ఇతియామిషుంశివేనవచసేత్యనయోః ప్రయోగః॥ అథార్ధ్యవోచదిత్యస్య ప్రయో
గః॥ ఆధ్వక్కృచ్ఛంచరిత్వాథ వాసరాన్పంచసంయతః। శాకమూలయావాన్నాశీ దివాహవ్య న్నిరంతరం॥
జపన్పురశ్చరణకృత్ప్రయోగ మథప్రయోజయేత్। రక్షో పురస్సరం రాజా కారయం శ్చిరజీవితం॥ కార
యేద్విధినాకర్మ వక్ష్యమాణంద్విజన్మనా। శ్వేతసర్షపమూర్వాగ్ర యవైస్తండులమిశ్రితైః।ఆజ్యసిక్తై
రాత్మనోగ్న మధ్యేతీవాచ్యయేద్ధుతం। నిత్యంపంచసహస్రాష్ట సహస్రగణనాన్వితం॥ తిలైగుడపయో
భ్యాంచ మిశ్రేణచరుణాపునః। హోమమశ్చాష్టసహస్రంస్యా చ్చిరాయుర్జాయతేనృపః॥ దక్షిణాంశక్తితో
దద్యాదాదావంతేత్రకర్మణి॥ దక్షిణామిత్యాది॥ అత్రాస్మిక్కర్మణి ఆదావంతేచ దక్షిణాముత్తమాం
మధ్యమాం కనిష్ఠాంవాశక్తితోదద్యా దిదమేవ పూర్వోక్తేషువక్ష్యమాణేషువ కర్మసుశక్తితో దక్షిణా
దానం॥ కర్మాంతవేవ॥ అత్రత్వాచార్య దక్షిణాదానంచాగ్రేవక్ష్యతే॥ అథాపరఃప్రయోగోయం ప్రత్యే
కంప్రథమాక్రమాత్॥కాపాకసబీజలవణ సిద్ధాన్నమునామునా। ఏకాదశచధాన్యాని అభిమంత్ర్యశుచి
స్వయం॥ గవ్యాశాంవజయిత్వైకాం దిక్ష్వన్యానుప్రతిక్షిపేత్। రక్షఃప్రభృతిభూతేభ్యో ముచ్యతేనా
త్రసంశయఃII

—‡ అథగర్భరోగనాశవిధిః ‡—

అథాన్యోగర్భరోగస్యనాశాయోపాధ్యతేవిధిః॥ సహస్రకృత్వోమనునాశతకృత్వోథవాపునః। అభిమం
త్ర్యఫలంసర్వగ్గంధంపయసినిక్షిపేత్॥ క్వాథయిత్వాతతశ్చాగ్నౌహోమంకుర్యాద్విధానతః। తత్రసంఖ్యా
భవేదష్టోసహస్రాణిశతానిచ॥ శేషంకేచిత్ప్రయోగశ్చరోగమేవంప్రణశ్యతి। చంద్రార్ధమూళిం కాలా
రింవ్యాళయజ్ఞోపవీతినం॥ జ్వలత్పావకసంయుక్తంధ్యాయేద్భీమంత్రిలోచనమ్॥ ఇత్యధ్యవోచదిత్యస్యప్రయో
గః॥ అసౌయస్తామ్రోఅసౌయోవసర్పతీత్యనయోఃప్రయోగః॥ అత్రాపిరుద్ధ్వాయమేకచఃII కృచ్ఛ్రమే
కంచరేత్పూర్వంతఃష్షోడశవాసరాన్॥ నిరంతరంజపేన్మంత్రంనిత్యకర్మావిరోధిని॥ కాలేహవిష్యభుగ్భూ
త్వాపునశ్చరణసిద్ధయే। అనావృష్టిభయేఘోరేసముత్పన్నేసమంతతః - అనేనవిధినారుద్రం పూజయేచ్చా
సురాత్మకమ్। పురశ్చరణసంసిద్ధౌపంచవ్యయశస్విద్విజాన్। కణకంతకరధ్వాజ భూషోష్ణీషాంశుకై
శ్శుభైఃII పూజయేత్తానథోకర్మతేకుర్యుర్వృష్టిసాధనమ్। కర్మణోపక్రమోవాస్యాత్తత్సమాప్తిక్రియా
దర్శనే॥ హవీంషివాయసంతత్రతండులాశ్చతిలాయవాః। నైతద్యమిథశ్చాపిథవేయుస్తండులాదయః।
మధ్వక్తావాహుతాక్తానాదుగ్ధాక్తాస్సమిధఃపునః। ఏతైస్సహస్రాణిహోమస్తేషుతేషుపృథక్పృథక్॥ పంచతి
ర్వాసహస్రాణిజుహుయాత్పాయసాదినా। పంచానాంతుజపేదేకశ్చత్వారోజుహుయుర్ద్విజాః॥ ఏకాద
శదినైస్సాధ్యమఖిలంకర్మవృష్టిదమ్। ఏకాంతికమలేరక్తకమలైఃపూజయేద్ధరిమ్॥ సహస్రాణ్యష్టపు
ష్పాణిసకృజ్జప్త్వాభిమంత్రితమ్। దేవమావాహ్యమూర్తౌతండ మెకైకేనాథపూజయేత్। కర్మకాలేవా
న్యచేతాఃకర్మకుర్యాద్యథోదితమ్॥ యదిస్ఖలితచిత్తస్యాదుపస్పృశ్యతదారవిమ్। నిరీక్ష్యప్రనరాసీతప్రా
యశ్చిత్తీయతేన్యథా॥ అసమాప్తైరగ్నిరక్షాకర్తవ్యోవంశ్యతేతతః। అవసానదినేదేవోమహావృష్టిం ప్రముం

చతి ॥ అథాపరఃప్రయోగోయం రక్షప్రీణనకోహతి । వైతసైఃకుసుమైర్హోమ అయుతంస్యాత్తధార
విమ్ ॥ జపేత్తిన్యాపతిత్వైతత్సంధ్యయోరుభయోరపి । నవనాసరనిష్పాద్యంప్రయోగమపరంవిదుః ॥ కంటద
ఘ్నేజలేస్థిత్వాజలపూర్ణాంజలౌరక్షమ్ ॥ ధ్యాయన్జపేత్సప్తదినం మంత్రపుష్పసహస్రకమ్ । ఏవంకృతేమ
నఃకామందదాత్యవసరంరవిః ॥ బంధూకకుసుమైఃకుర్యాన్మధ్వక్తంయావత్సహస్రవిః - హోమసంఖ్యా భవే
త్తత్రసహస్రాణ్యేకవింశతిః ॥ జాతిస్మరోభవేదేవంచతుర్వేదకులేజనిః । మండలాంతరగతంహిరణ్మయంభా
జమానవపుషంశుచిస్మితం ॥ చండదీధితిమఖండవిద్యుతిం చింతయేన్మనిజనేనసేవితం । ఇత్యసాయస్తోత్రమి
సాయోవసర్జతీత్యనయోః ప్రయోగః - నమోఅస్తునీలగ్రీవాయేత్యస్యప్రయోగః ॥ అలయేపశ్చిమద్వారే
మహేశస్య సమీపతః ॥ జపిత్వాదివసాన్పంచసతతంసంయతస్తతః । సమంతతోరత్నిమాత్రే కుండేతు మథి
తానలమ్ ॥ సంస్థాప్యవిధివత్తత్రసమారభ్యనేదినే । సహస్రంజుహుయాదరూపుష్పైర్దశదినావధి ॥ నివే
దయేద్దశదినందేవాయఘృతపాయసమ్ । పురశ్చరణమేవంస్యాత్పీయూంజీతతతోమనుం ॥ పుత్రకామఃపు
రారాత్తేరాలయేవోతగోష్ఠకే । నదీతీరేథవాకమ్ర వక్ష్యమాణంసమాచరేత్ ॥ నదీతీరేచగోష్ఠేచ దేవ
మాహాయేద్ధుటే । ఈశస్యపశ్చిమేభాగే సంస్థాప్యవిధినానలం ॥ శమీసమిద్భిరారూఢ్యాజ్యమధు
నాభృశమ్ । ఏకాదశసహస్రాణిహోమఃకాలవిధిఃపునః ॥ దినానిత్రీణివాపంచకాలేచాస్మిన్దినేదినే । అ
ష్టోత్తరసహస్రాణ్యర్ధంవా శతాన్యష్టాపివేశితుః ॥ పంకేరుహాణి శిరసి విన్యసేత్తత్ర భావతః । శమీపత్రాణి
తావంతి విన్యసేదీశమూర్ధని ॥ ఏవంకృత్వాత్రదివసేబ్రాహ్మణాన్భువసంఖ్యయా । శతంవా భోజయేద్ర
వ్యందద్యాద్భూరిస్వశక్తితః ॥ ఏకాదశద్విజాన్రుద్ర రూపాంత్సంపూజ్యభోజయేత్ । తేభ్యశ్చదక్షిణాం
దద్యాదాచార్యాయవిశేషతః ॥ ఆచార్య దక్షిణాభూస్యాదుప్తబీజామృతన్మితిః । నవారత్నిప్రమాణేన దం
డేనాష్టశతాత్మికా ॥ దినేదినే పాదనివ్య హోమతస్తైర్వినిర్దశేత్ । నిమాయకుండలేనేనతస్మాదేవనివే
దయేత్ ॥ దద్యాత్తస్తైశ్చ కాంస్యపాత్ర మేకాగౌరేవ మేవహి । ఏవంకృతే మహారుద్రఃపుత్రమస్తైప్ర
ప్రయచ్ఛతి ॥ వషట్మధ్యేభవేత్వంచ సప్తజన్మానుగంఫలమ్ । యావచ్చదక్షిణాభూమిస్తావత్సంతతిసంతతిః॥
శరచ్చంద్రప్రకాశేన వపుషాశీతలద్యుతిం। ధ్యాయేత్సింహాసనాసీనముమయాసహితం శివమ్ ॥ ఇతినమోఅ
స్తునీలగ్రీవాయేత్యస్య ప్రయోగః ॥ అథప్రముంచధన్వనఇత్యాదీనాంప్రయోగః ॥ అయంచత్రిచః ॥ ఏకోమం
త్రతః ॥ కృచ్ఛ్రమేకంచరిత్వాదౌజపేన్నవమవాసరాత్ । ఏవంకృతేభవేత్సిద్ధిఃపురశ్చరణకర్మణా ॥ మహో
త్పాతేరాజధానీయుద్ధకాలేసమాగతే । అభిమంత్ర్యత్రిచేనాథజుహుయాత్తుశకంటకమ్॥ *

ప్రముంచధన్వనస్త్వమిత్యాది తిస్రూణాం రుచాంనారదబుషిః - అనుష్టుప్ఛందః - శ్రీరుద్రోదేవతా॥
ధ్యానం ॥ దివ్యద్భాసకరకోటిప్రకాశంసదీప్తదహనచూడాంకం । భీషణభుజంగభూషణాఢ్యంధ్యాయే
ద్విధాయుధంరుద్రం॥ ఇతి ఏకంకృచ్ఛ్రంచరిత్వానవదినానిజపేత్॥ సిద్ధిస్యాత్ ॥ రాత్రౌ యుద్ధకాలేకుశ
కాండైఃసహస్రంజుహుయాత్ ॥ ఆయుధానిచాభిమంత్ర్యాదద్యాత్ ॥ సర్వశత్రవఃపలాయంతే॥౧౧ —
యాతేహేతిర్మీఢుష్టమేత్యాది తిస్రూణాం రుచాం రుద్ర బుషిః ॥ అనుష్టుప్ఛందః - రుద్రఎవదేవతా॥
ధ్యానం ॥ ప్రణమదమరకోటిమౌళిమాలాకుసుమరజోరుణపాదపద్మయుగ్మం । అనవరత మనుస్మరేద్భవా
న్యాసహజగతాంపితరంపినాకపాణిం ॥ ఇతి పురశ్చరణం పూర్వవత్ । రాజావిజయం కాంక్షతేచెత్సజ
యతి ॥ హోమాచ్చజపాచ్చ ॥ ఏతాభిస్సహస్రగుణజపః ॥ తైలేన ఏకాదశశతసహస్రదీప మాకోప్య రా
త్రౌ రాష్ట్రప్రత్యాసన్నే రాజానంవినాసేనానీఃపురోగచ్ఛేత్॥శత్రుసేనాభగ్నాగచ్ఛతి॥ నశ్యతిచ।అన్యదపి॥

శక్తోస్విజఃకశ్చిచ్ఛత్రుగరచక్రుప్రథచేవాలయె వాశంకుంశతసహస్రాభి మంత్రితం నిధాయగచ్ఛేత్॥సంవత్స రాన్నగరంవశ్యతి ॥ శ్రీవేదవ్యాసోక్తంపసస్కృతి రప్యతత్ పర్యతాం ॥ నమస్తేఅస్తుభగవ న్విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ త్రిణంబకాయ త్రిపురాంతకాయప—శ్రీమన్మహాదేవాయనమఇతి॥౧౫॥—ఇతిప్రథమోనువాకః॥ నమోహిరణ్యబాహవఇతి ద్వితీయానువాకస్య ॥ షంమూకబుషిః మహాగాయత్రీచ్ఛందః ॥ రుద్రోదేవతా॥ ధ్యానం ॥ ముక్తాలంకృతసర్వాంగ మింపగంగాధరంహరమ్ । ధ్యాయేత్కర్పూరతరోమూర్తి నుభాసీకంప హేరూమయూ ॥ ఇతి ఏకక్షుద్రంచరి ద్వాచతుర్భోజీసన్మహాదేవచేవాలయెఅష్టసహస్రంజపేత్ ॥ ఏతమేవమం త్రంజపక అష్టసహస్రప్రపద్మహోమంకుర్యాత్ ॥ తతో దవమారాధ్య ఏకాదశ రుద్రదూపాక బ్రాహ్మణాక భోజయేత్ - వణకచతుష్టయంవశేకపూకామ: సలాశాశ్చ్ఛాపూగక వైకంకతానాం సమిద్బిరయు తంజుహుయూత్ ॥ శ్రీకామఃకుసుమసాగంధికకాశవాలాశానాముయుతంజుహుయూత్ ॥ మేధాకామఃకా పిలఘృతాభ్యక్తానిపలాశకసుమాని అయుతంజుహుయాత్ - సర్వజయకామోజవాహ్మణాన్యేకాదశ సహ స్రంజుహుయాత్ ॥ శత్రుసంహారకామస్తుత్రిలాభ్యక్తాకపూ ర్ణకజుహుయాత్ ॥ లక్షహోమ్రం గడూచక ల్యేన చేవమనులిష్యశత్రూ చామగ్రహణపూర్వకం అష్టసహస్రంజపేత్ ॥ ఏకాదశదినా చ్ఛత్రోర్మరణం స్యాత్॥—నమస్సపంమూనేభ్యస్స్తత్పరీయానువాకస్య ॥ రుద్రబుషిః - బృహతీచ్ఛందః॥ రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యా నం ॥ పంచవింశతినేత్రోపేసోమాయుధారక్తవేషిణం ॥ సమూవ్యలోచాలవైశ్చక్షభిశ్చాతిమనోహరైః ॥ గద్ద ర్చిరగ్రతోద్వైత్రీకిరాతవపురీశ్వరం ॥ ఏవంమూజోయుహూలేఖాస్తుచ్ఛ్రయోజగతాంగురుం ॥ కృచ్ఛ్రంచరిత్వా పంచసహ సంజపేత్ - కృతపురశ్చరణోభవతి॥ రాష్ట్రీవ్యాధిఃమంత్రసిద్ధి రేకాదశథిశ్శాంతింకారయేత్- పంచజుహుయుః పంచజపెయుః ॥ ఎకోబ్రహ్మ ॥ త్రిలోచనంధ్యాత్వాతే తిలానైరేకాదశ సహస్రంజు హుయుః ॥ ప్రతిమంత్రంవమసుద్రవ్యైః రాష్ట్రీవ్యాధినిర్మర్దతి॥ ఖాసానరోగతిలమిశ్రపిష్టాపూపై రేకాద శసహస్రంహోమంవయెత్ ॥ వ్యాధితోహామూగడలంచుగైరష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ స్త్రీనాగాన్నవశ్యస్థత మిద్భిశ్శతసహస్రంహోమంయేత్ ॥ నగరవ్యాధినశ్యతి ॥ మహారోగైః ప్రత్యేకమష్టసహస్రం జుహుయాత్॥ నమఆవ్యాధినీభ్యోశ్వేశ్యానువాకస్య ॥ మూర్ధావసబుషిః - ఉష్ణిక్ఛందః - శంభుదేవతా ॥ ధ్యానం॥ భస్మో ద్ధూళితసర్వాంగంజటామకుటమండితం । ధ్యాయేత్త్రిణేత్రమీశానంవృషారూఢంగణేశ్వరమురుపంహరం ॥ ఇతివీక కృచ్ఛ్రంచరిత్వానవసహస్రంజపేత్ ॥ తతోదేవాలయేమంత్రంజపన్నేవాష్టసహస్ర ప్రపత్తీడాని తుర్యాత్॥ కృతపుగశ్చరణోభవతి॥ ఇత్రీవ్యాధిఃస్పర్శహీనాల్మిమార్లంకుడంభాత్వాగ్నిమూర్ధాయు - తస్యపుంస్తోక్వే దికాంకృత్వాతంతువెష్టితంకుంభంవెదికాయాంన్యస్య - అనేనానువాకేనదేవమూవాహ్యగంధపుష్పవాయసక పూర్వ స్మృత్యగీతవాద్యైర్దేవమారాధయేత్ ॥ ఏకాదశదినాన్తిదీక్షిత్వా ॥ ప్రథమదినేనిత్యకమూంతె ప్ర థినమస్కారమూజ్యేనజుహుయాత్ ॥ తత్సన్నిధావేకంశలిక్పతోన్యజపెత్ ॥ తతఃపరంశోనిత్యంకృత్వాలా లాజదూవాఁప్రీహియవైరాజ్యాకైజుఁహుయాత్ ॥ ప్రథనమస్కారమేకాదశకృత్వోనువాంతి జప్యం ॥ ఏ వం త్రీణిదినాని మధుసపిఁషోజుహుయాత్ ॥ తతోదినద్వయమశ్వత్థాహామూగఁసమిద్భిజుఁహుయాల్ ॥ త తస్త్రిదినముదయప్రభృతి ఆవశ్యకావిరోధేన నిరంతరం జపెత్ ॥ ఎకాదశదినేఅష్టసహస్ర కమత్రైః ప్రతి నమస్కారం జేవమారాధయేత్ ॥ తతో గౌరిమారాధ్య బ్రాహ్మణాం స్తర్పయిత్వా తుయవ్యాధి మోచ నం॥ రాజాకారయితాచెదష్టసహస్రం తదర్ధమష్టశతం వానిష్కంనదద్యాత్ ॥ ఇతరేష్టసహస్రం తదర్ధం

పంచవింశతినివర్తంవాదద్యుః ॥ ప్రతిదినం చైకైకనివర్తంధేనుందద్యుఃి దేవమంతె కుంభజలెనాభిషించెత్ప్రీ
తుయిత్వాతుయోవ్యాధివిముచ్యతి॥ దేవప్రసాదాద్ధీఘూయుర్భవతి ॥ మోహంధఃస్వాగ్నౌ ప్రతినమస్కార
మాజ్యేనాష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ మోహోనశ్యతి ॥ కుష్ఠవ్యాధినామప్యవమేవవిధిః ॥ జపిద్వావ్యాధ
యోవినశ్యంతి ॥ జ్వరేసన్నిపాతెనాభిమూత్రజలేస్థిత్వా సహస్రం పద్మాన్యనువాకెన దేవాయప్రక్షిపేత్ ॥
శేషేణపూజాకర్తవ్యా ॥ జ్వరస్సన్నిపాతా వినశ్యంతి ॥ నమోభవాయచ - నమోజ్యేష్ఠాయచేత్యనువాక
ద్వయస్య రుద్రఋషిః - మహావిరాట్ఛందః - రుద్రోదేవతా - ధ్యానం ॥ గౌరీకరాంబుజగ్రస్తస్వర్ణ
శైలశరాసనమ్ । ఇషుహస్తం వృషారూఢం నరనారీతనుంస్మరేత్ ॥ ఇతి త్రిరాత్రంచరుభోజీ ఏకాద
శినానినిరంతరంజపేత్ ॥ కృతపురశ్చరణోభవతి ॥ శ్వేతైఃపద్మైఃప్రతినమస్కారమర్చయేత్ ॥ శ్రీ
మాన్భవతి ॥ రాజ్ఞో జన్మనక్షత్రే అశ్వత్థసమిధాం దధ్యక్తానాం ఏకవింశతి సహస్రం జుహుయాత్ ॥ దూ
ర్వా సహస్రంచ రాజ్ఞామాయువర్ధతే ॥ యుద్ధేశత్రోఃప్రత్యాసన్నె మహానసాగ్నౌ అపరరాత్రౌ సోపదం
శం దధి ఘృతమన్నం ప్రతి నమస్కారం అనువాకె నైకాదశకృత్వో హుత్వా హుతశేషం పరసేనామధ్యె
విక్షిపేత్ ॥ పరసెనానష్టాభవతి ॥ అనేనాయుధానిచ స్పృష్ట్వాసహస్రకృత్వోజపేత్- తైర్యుద్ధంకుర్వాత్॥
అప్రతిహతోభవతి ॥ అనేనభోజ్యమన్నంచభిమంత్ర్యభక్షయేత్ ॥ విషమప్యమృతంభవతి ॥ పుత్రికామస్యో
దుంబరసమిద్భిరధ్యక్తాభిః ప్రతినమస్కారమష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ నమస్కారగణితైఃకలశైరేకాద
శకృత్వోభిమంత్ర్యస్త్రియమభిషించెత్ ॥ అనేనమంత్రైర్దేవస్యాభిషించేత్ ।సప్రసూతికాజనిత్వాదక్షిణం చ
కుర్యాత్ ॥ అనేనహవ్యంపిష్టంవాభిమంత్ర్యపతింప్రాశయేత్ ॥ అనేనశమీపత్రైఃచుల్యాం ప్రతినమస్కార
మేకాదశకృత్వోజుహుయాత్ ॥ రుద్రసమఃపుత్రోభవతి ॥ అనేనపాయసంస్పృష్ట్వాజప్త్వాదేవాయ నివెద
యేత్ ॥ శంకరోభవేత్ - అనేనతంతూనభిమంత్ర్యగర్భిణీహస్తెబంధయేత్ - గర్భరక్షాభవతి॥ అనే
నకుమారంగ్రహగ్రస్తంస్పృష్ట్వాజప్త్వాసిద్ధోభవతి ॥ రాత్రావనేనశిఖాంబధ్వాస్వాపయేత్ ॥ కుమార
గ్రహభయంనస్యాత్॥ నమోదుమ్దుభ్యాయచేత్యనువాకస్య ॥ హేమకోశానలబుషిఃిపఙ్క్తిశ్ఛందః ॥ రుద్రో
దేవతా ॥ ధ్యానం ॥జటాభిలంబమానాభిర్వృత్యం తమభయప్రదం ॥ దేవంశుచిస్మితంధ్యాయేద్వ్యాఘ్ర
చర్మపరివృతం ॥ అస్యపురశ్చరణమేకముపవాసంకృత్వాష్టశతం జపేత్ ॥ ఔదుంబరాశ్వత్థప్లక్షన్యగ్రోధ
సమిధామష్టసహస్రం జుహుయాత్ - మేధావీభవతి ॥ ఆరోగ్యకామిభూతిర్దధిస్నుతాక్తైఃష్టసహ
స్రంజుహుయాత్ ॥ దూర్వాంకురైఃపంచసహస్రమిత్యన్యే ॥ శ్రీకామఃశ్వేతకమలైర్దధ్యక్తైఃపంచాశత్స
హస్రైఃఅపూపైరాహుతిమాత్రైరష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ తదన్నమెచాలక్ష్మీర్నశ్యతి ॥ వశ్యకామః
కాపాసబీజైర్మధ్వక్తైరయుతంజుహుయాత్ ॥ పశుకామోమహాదేవాలయే ఏతమనువాక మష్టసహ
స్రంజపేత్ ॥ ప్రదక్షిణంచకుర్యాదనువాకమేతంజపన్ గవాంప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥ పుత్రకామఃపలాశసమి
ద్భిరుధ్వక్తైరయుతం ॥ ఔదుంబరశమీసమిధాందధ్యక్తానాంఅష్ట సహస్రంజుహుయాత్ ॥ విద్యార్థీపప
లాశాశ్వత్థ సమిద్భిరుధ్వక్తాభి రాజ్యక్తైరిత్యన్యే ॥ శతసహస్రం జుహుయాత్ ॥ దూర్వాకాండైరా
యుష్కామఃిి ముక్తికామ ఏతమనువాకంజపన్చాంద్రాయణంచరిత్వా అతశ్చరుభోజీఏకవింశతి సహస్రంజ
పిత్వాహుతఃప్రదక్షిణంపంచసహస్రంజపఃకార్యఃి ॥ పంచసహస్రనమస్కారాఃి ॥ తతఃప్రదక్షిణంసర్వాంగప్ర
దక్షిణం - తతఃశివసన్నిధౌ పలాశాశ్వత్థసమిధాందధ్యక్తానాంలక్షత్రయంజుహుయాత్ ॥ ముక్తోభవతి. రా

రవెమజ్జనానాచాంధవాశ్మినవురేరమంతే॥—నమస్సోమాయచేత్యాది - ప్రక్షిప్తతేచేత్యంతమేకోమంత్రః॥ అస్యామంత్రస్య పూర్వవన్మహాకోశానలఋషిః ॥ పజ్క్తిఃఛందః - రుద్రోదేవతా-ధ్యానం॥ పినాకపాణిం భూతేశమువ్యత్యూర్యాయుతప్రథమ్ ॥ భూషితంభుజగైర్యాఽయెతక్రంరేకాలంకపర్దినమ్ ॥ ఇతి అస్య పురశ్చరణంకృచ్ఛ్రం ంచశతంజపః - చాంద్రాయణ మమావాస్యాయాంకుర్యాత్ ॥ శత్రుజయ కామః- శత్రుంఖాదిరరూపంకృత్వాఘటజలేదేవమావాహ్య శమీసమిధ్భి ర్బిడాలిరుధిరాక్తాభిశ్శతసహస్రంహోమాః- యథాశక్తిఃప్రాగ్వోజయేత్॥ రాజాతు - అనేనబ్రాహ్మణైఃజపంకారయేత్॥ఆజ్యాహుతీశ్చహావయెత్।యా వదిచ్ఛతితావద్రాజ్యంసిద్ధ్యతి॥—నమోవఃకిరికేభ్యఇత్యస్యమంత్రస్య ॥ రుద్రఋషిః - జగతీచ్ఛందః- రుద్రో దేవతా - ధ్యానం ॥ విశ్వతోవనిపాదాబ్జం విశ్వతోక్షిశిరోముఖమ్ । జ్వలంతం విశ్వమావృత్య తేజోరా శింశివంస్మరేత్ ॥ ఇతి అస్యపురశ్చరణంపరాకంకృత్వావింశతిసహస్రంజపేత్ ॥ మంత్రశోధనార్థం గురు సన్నిధౌఅష్టసహస్రంజపేత్ ॥ సిద్ధోభవతి ॥ దక్షిణామూర్తిసన్నిధౌ తిలానాం శతసహస్రలజుహుయాత్॥ సువర్ణంలభతే ॥ అపామార్గవేణుబీజయవానాంశతసహస్రంజుహుయాత్ ॥ సువర్ణముత్పద్యతే ॥— కన్యాకామో గల్వీలమయీం కన్యాం కృత్వా తాంస్పృష్ట్వా పంచాశత్సహస్రం జపేత్ జుహుయాద్వా ॥ కన్యాంలభతే ॥ పద్మోత్పల కుముదానాం శతి సహస్రం జుహుయాత్ ॥ శ్రీమాన్భవతి ॥ వంశాం కురాణామష్టసహస్రంజుహుయాత్ - యఋరాత్రిసభూతాదిభ్యో భయంనశ్యతి ॥— అశ్వత్థబిల్వఫలానాంఅ యుతంజుహుయాత్సువర్ణసహస్రంలభతే ॥ శమీసమిధాందధ్యక్తానాం అయుతంజుహుయాత్పుత్రం లభతే॥ శ్వేతవచాంపలార్ధం చూర్ణీకృత్య రజిత పాత్రేనిధాయ కపిలాఘృతేనాలోడ్యస్పృష్ట్వామంత్రమయుతంజ ప్త్వా పిబేత్సమహాకవిర్భవతి - ఔదుంబరసమిధాం దధ్యక్తానామయుతంజుహుయాన్మహామేధావీభవతి॥— బ్రాహ్మేఅంధసస్పతే ఇత్ర్యుచః పులహఋషిః॥ అనుష్టుప్ఛందః॥ రుద్రోదేవతా॥ ధ్యానం॥ ఆగుల్ఫాసితకంచు కీధమరుచిస్ఫిగ్ధోల్లసచ్ఛేఖర। శ్చేలీకుండలితశ్రవాస్సతిలకో ధంధంక్వణన్నూపురః ॥ శ్రీమాన్స్మేరలదంతప జ్క్తికిరణైశ్శ్వేతాయమానాననో ధ్యేయోభైరవవేషభూషితతనుర్దేవోమృడానీపతిః ॥ఇతి॥ అస్యపురశ్చర ణమేకోపవాసః ॥ అయుతంజపః॥ కపిలాజ్యేనాయుతం జుహుయాత్సిద్ధోభవతి ॥ జ్వరసన్నిపాతే తస్యశిరో భాగే దూర్వాణాం పంచ సహస్రం జుహుయాత్ ॥ జ్వరాన్ముక్తోభవతి॥ వైకంకతసమిధామయుతంజుహు యాదభిచారానభవంతి ॥ తిలలాజానామయుతం జుహుయాత్సర్వేభ్యోభూతెభ్యోభయంనభవతి॥ ఆపదిమం త్రంజపేత్సర్వదావాఆపదోమోక్తోభవతి ॥ యాతెరుద్రశివాతనూశ్శివేత్యస్యమంత్రస్య సదాందోనామఋషిః॥ అనుష్టుప్ఛందః॥ సదాందరుద్రోదేవతా॥ ధ్యానం॥ తప్తచామీకరప్రఖ్యం శక్తిపాణింషడాననం । మయూర వాహనారూఢం సదాందరూపం శివంస్మరేత్ ॥ ఇతి ॥ అస్యపురశ్చర్యా॥ అష్టశతం ప్రాణాయామాన్ పంచసహస్రం జపేత్ సిద్ధోభవతి ॥ తృతీయేమాసి దూర్వాణామయుతం జుహుయాద్గర్భరక్షో భవతి ॥ ఇమాగ్ంరుద్రాయతవసే కపర్దినఇతి ॥ మృడానోరుద్ర ఇతి రుగ్వ్యాయమేకోమంత్రః॥ మాండవ్యఋషిః॥ జగతీచ్ఛందః ॥ రుద్రోదేవతా ॥ రుగ్వ్యతిరిక్తపక్షేమంత్రోదాహ్యా ॥ అనుష్టుబ్జగత్యోర్ధ్యానం॥ దివ్యసింహాసనా రూఢం సూయమానం మహర్షిభిః ॥ ప్రసన్నవదనంధ్యాయే న్నానాభరణధారిణం॥ ఇతి ॥ అస్య పురశ్చరణంకృచ్ఛంచరిత్వా సహస్రం జపేత్ ॥ మంత్రద్వయం కృచ్ఛపర్యంతం నవ సహస్రం జపేత్ ॥ సరర శాంతయే దూర్వాభిరయుతం జుహుయాత్ ॥ తత్రవిశేషః ॥ అమావాస్యాయాం చతుష్పథేగ్నిమాధాయ

దధిధారయాష్టసహస్రం జుహుయాత్ ॥గవాశ్వాదీనాం శాంతిభవతి॥ గంధోదకపూరితకుంభం స్పృష్ట్వా సహస్రంజపేత్ ॥ తేన గవాశ్వాదీన్పోషయేత్ ॥ శాంతిభవతి॥ నవంజలం సహస్రకృత్వోభిమంత్ర్యపాయయేచ్ఛాంతిభవతి॥ మానోమహాంతమిత్యస్య- దేవరాతఋషిః - జగతీచ్ఛందః- రుద్రోదేవతా॥ ధ్యానం॥ బాలేందుమకుటం దేవం తరుణాదిత్యసన్నిభం ॥ ధ్యాయేన్నందీశ్వరారూఢం గణేశ్వరసమావృతం॥ ఇతి ॥ అస్యాపురశ్చర్యా ॥ ఉపవాసత్రయంకృత్వా పంచసహస్రం జపేత్ ॥ తిలాశ్చాజ్యాప్తాయుక్తైఃఆజ్యేసిద్ధైర్ఘృతసహస్రం హునేత్ ॥ బాలవృద్ధానాం శాంతిభవతి ॥ ప్రతిసంవత్సరమాద్రాస్నాతఃపురేఅనేనాయుతంహునేత్ ॥ రాజాసామంతోవశగతోభవతి ॥ మానస్తోకఇత్యస్యారుచఃఋషిః - రుద్రబుషిః - జగతీచ్ఛందః- రుద్రోదేవతా ॥ ధ్యానం॥ దధానమేకాదపిభక్తదేహం కాంతాంవిగుద్ధస్ఫటికప్రకాశం ॥ తేజోనిధింశూలివరిందమూళిం విచింతయేదత్రసదైకరుద్రం ॥ ఇతి ॥ అత్రపురశ్చర్యా॥ ఏకంకృత్వాసంనిధ్యా ఉదుంబరపాత్రేగవ్యసర్పిరాసీయ సహస్రకృత్వోభిమంత్ర్యాస్వాగ్నౌ మధితాగ్నౌవా దుంబరైవాజ్యసహస్రం జుహుయాత్ ॥ తతోవ్యాహృతీహుత్వాజ్యశేషం పిబేత్ ॥ బ్రాహ్మీయాత్ ॥ ఏనం త్రిరాత్రం కృత్వా సిద్ధోభవతి ॥ ఆయుషార్థమస్తిలానామయుతం జుహుయాత్ ॥ శ్వేతపద్మాయుత హోమాచ్ఛ్రీమాన్భవతి ॥ దూర్వాణామయుతంజుహుయాచ్ఛతాయుర్భవతి ॥ దశవాఅష్టావింశతిర్వాశతంవా అష్టావింశతి శతంవా సహస్రం వాఅపరిమితాన్వాకలశాన్జలపూర్ణాన్కృత్వా స్నపయిత్వాప్రతికలశమభిమంత్ర్య ప్రయచ్ఛేత్పుత్రార్థీ పుత్రాన్ - అగదోభవతి ॥ అపమృత్యుశాంతికామః అపామార్గసమిద్భిఃఅష్టసహస్రం జుహుయాత్ ॥ ఉన్మత్తపత్రేలపలాశపార్థమఃతిలానామయుతంజుహుయాత్ - శ్వేతపద్మాయుతేహోమాచ్ఛ్రీమాన్భవతి ॥ దూర్వాణామయుతంహుత్వాచిరంజీవీభవతి ॥ సర్వసారమిదంగుహ్యంపవిత్రం పాపనాశనం ॥ నిత్యమష్టసహస్రమష్టశతం వాజపేత్ ॥ మహాపాతకైరుపపాతకైశ్చముచ్యతే ॥ పలాశసమిధాంసహస్రంజుహుయాత్ ॥ మోఘాపి భవతి ॥ అస్యమంత్రస్యజపాదేవ సర్వవ్యాధయోనశ్యంతి ॥ మంత్రేణానేనాసాధ్యంకార్యంనాస్తి ॥ నగ్నా థకసాధకోయంమంత్రః ॥ సంక్షేపతోపినియోగ ఉక్తః ॥ ఆరాత్రేగోఘ్నఇత్యస్యాంబరీస్ - అత్రిబుషిః- త్రిష్టుప్ఛందః- రుద్రోదేవతా - ధ్యానం ॥ శంఖచక్రవరాభీతిహస్తం కుర్వాణంసన్నిధౌ దేవ్యాఃదేహమానంచతుర్బాహుమ్ ॥ ఇతిఅస్యపురశ్చర్యాత్రిరాత్రముపోష్యత్రిరాత్రంజపేత్ ॥ అయుతపూర్ణమస్యజన్మనక్షత్రేసర్పిషాసహస్రంహుత్వాసహస్రంజపేచ్ఛతాయుర్భవతి ॥ ఏకంసర్వత్రప్రయోగేషు వాకుర్యాదార్ద్రాయాంపూర్వాషాఢాయాంఅగ్నిసమిద్భిఃప్రత్యేకమష్టసహస్రంజుహ్యాచ్ఛూద్రశతాయుర్భవతి॥ శుభ్రితందుగ్ధైరష్టసహస్రంజుహుయాచ్ఛ్రీమాన్భవతి ॥ పశ్చిమద్వారిశివాలయేకేవలమిష్ట్వాసహస్రం పఠేద్దీర్ఘాయుర్భవతి ॥ స్తుహిశ్రుతంగతసదమిత్యస్యాంబరీషం ఋషిం ॥ వ్యాఘ్రబుషిః ॥ త్రిష్టుప్ఛందః- శంభుర్దేవతా - ధ్యానం ॥ ఉద్యద్భాస్కరకోటిప్రకాశనిలయమనభీషణమ్ ॥ భీతిఘ్నంచాభయవరదంధ్యాయేద్రుద్రంనిశాకరవతంసం॥ ఇతి అస్యపురశ్చర్యా॥ ఏకరాత్రముపోష్యత్రిరాత్రంజపేత్ ॥ నైకంకలసమిధాంహైలాభ్యక్తానాంఅయుతంసహస్రంవాజుహ్యాయాత్ ॥ సర్వేశత్రవఃపలాయంతే ॥ అష్టసహస్రంజపేత్- సర్వవ్యాధిశాంతిర్భవతి ॥ పరిణోరుద్రస్యహేతిర్వృణక్త్విత్యస్యమంత్రస్యరుద్రబుషిః - రుద్రోదేవతా - త్రిష్టుప్ఛందః - ధ్యానమ్ ॥ గజచర్మావృతతనుంస్ఫురత్సర్పిహగణోజ్వమ్ ॥ సర్వపాపహరంధ్యాయేద్దేవం కుంజరభేదినమ్ ॥ ఇతి కృచ్ఛ్రంచరిత్వానవసహస్రంజపేత్ ॥ కృతపుత్రశ్చరణోభవతి ॥ పుత్రకామఃపశ్చిమద్వా

రేశివాలయెపలాశఖాదిరాణాంచదధిమధుఘృతాక్తానాహుయుతంజుహ్యాద్దంపతీ పూర్వేద్యుశ్చేరుభోజనే స్యాతాం - కుంభంనిధాయభగవంత మావాహ్యానవసహస్రం జపిత్వాభిషేచయేత్ ॥ ఎకైకావాంబ్రాహ్మ్ర ణానష్టసహస్రషట్టశతమేకాదశాంతంజుహుయాత్ ॥ హోమశక్తాపశ్చిమద్వారే శివాలయె అయుతంజ పెత్ ॥ ప్రదక్షిణంకుర్వంశ్చాంతంజపేత్ ॥ వీకవింశతివినందీక్షిత్వా ప్రతిదినంజపెత్- అష్టశతప్రదక్షిణం కుర్యాత్ - ధామికంపుత్రంలభతే - మిధుష్టమేత్యస్యమంత్రస్య ॥ వైరాజఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః- మహాదేవోదేవతా - ధ్యానమ్ ॥ మంగళాయతనందేవం యువానమతిసుందరమ్ । ధ్యాయేద్వనచరాకార మాగచ్ఛంతంపినాకినమ్ ॥ ఇతి అస్యపురశ్చరణ మేకరాత్రముపోష్యపంచ సహస్రం జపేత్సిద్ధిభవతి ॥ అ థనాశెఆత్మప్రాణనాశెవా ఆజ్యేనాష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ హోమశక్తాంచతుగుణంజపేత్॥ వికిరి దేత్యస్యమంత్రస్య ॥ పులహఋషిః ॥ అనుష్టుప్ఛందః ॥ రుద్రోదేవతా॥ ప్రసన్నవదనంసౌమ్యంరచితోద్వా హమండనమ్ ॥ అంబయాసహితంధ్యాయేత్సురసంఘైరభిష్టుతమ్॥ఇతిధ్యానం॥త్రిరాత్రచరభోజీ జపన్నష్టస హస్రంప్రదక్షిణంకుర్యాత్సిద్ధోభవతి॥మహాజనపిరోధేఅష్టసహస్ర తిలహోమేనసంప్రతిపత్తిభవతి॥ సధాజయ కామఃకపిలాఘృతాభ్యక్తాఖరపామూగసమిద్భిరష్టసహస్రంజుహుయాత్॥ భయె - అపాంసమీపే స్వాగ్ని మాధాయ కపిలాఘృతెనాష్టసహస్రం జుహుయాత్ ॥ అభయంభవతి ॥ సహస్రాణి సహస్రధాబాహువో రిత్యస్యమంత్రస్య ॥ నారదఋషిః ॥ రుద్రోదేవతా ॥ అనుష్టుప్ఛందః ॥ ధ్యానం ॥ సర్వపాపహరందే వంసర్వాభరణభూషితమ్ । సర్వాయుధధరంధ్యాయేత్సర్వలోకమహేశ్వరమ్ ॥ ఇతి అస్య పురశ్చరణా యపంచసహస్రజపః ॥ శాల్మలివైకంకతసమిద్భిరష్టసహస్రం జుహుయాదుపద్రవానశ్యంతి ॥ అపమృత్యు జయకామఃశాల్మలీకృదమూదాయలింగంకృత్వాదేవమావాహ్యసంపూజ్యద్రోణెన పయసాభిషించెత్తతో దేవముద్వాస్యమృదమూదాయ నద్యాంప్రక్షిపేత్తతస్తస్మిన్నెవాగ్నిముపసమాధాయాజ్యేనాష్టసహస్రంజు హుయాదపమృత్యుర్నశ్యతి ॥ మహాంతంపంచానంగచ్ఛెత్ అష్టకృత్వోభిమంత్ర్యస్నెహృదయె విలిప్యగ చ్ఛేత్ ॥ మహాశత్రుకోపోపహతాచాం తత్సన్నిధౌ ఆజ్యేనాష్టసహస్రంజుహుయాత్ ॥ కుక్కుటమాంసేన బలిముపహరెత్ప్రసన్నోభవతి ॥ క్షెత్రపాలకవినాయక వీరభద్రాదీనాంకోపెనెనచైవంహోమంబలిందద్యా త్తైచప్రసన్నాభవంతి ॥ ఇతివశమానువాకః ॥ సహస్రాణిసహస్రశోయేఇత్యస్య చతస్రఋచః ॥ ఎకోమం త్రః - అ స్యదూర్వాసఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః - రుద్రోదేవతా - ధ్యానం॥ దంష్ట్రాకరాళవదనం జ్వాల జ్జ్వలనమూర్ధజమ్ । బిభ్రాణంత్రిశిఖందీప్తంధ్యాయేద్భుజగభూషణమ్ ॥ వ్యాధాకల్పావివమనయనా వి ద్రుమాతాంరుభాసో జాయామిశ్రాజటిలశిరసశ్చంద్రరేఖావతంసాః । నిత్యానందానియతలలితాస్స్నిగ్ధక ల్మషకంతాదేవారుద్రాధృతపరశవస్తైభవిష్యంతిభక్తాః ॥ ఇతి సహస్రాణిసహస్రశఇతి దశవఇతి దశావ తారసంజ్ఞామంత్రాః - తేధనూంష్యవతతజ్యాఃపాథయంతే॥ తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఇతిసర్వత్రాన్వ యముషజ్యతె ॥ ఆన్యంతయోరుపదిష్టక్వాన్మధ్యవర్తినాంమంత్రాణాంసాకాంక్షత్వాత్ ॥ పారాయణ గ్రహ ణార్థ్యాయనవజ్ఞం ॥ అన్యత్రజపాదావనుషంగమిచ్ఛంతి॥తేషాంచతుణాంగాంచాంద్రాయణంచరిత్వాపంచస హస్రంజపెత్సిద్ధోభవతి ॥ శాల్మలివైకంకతానాంశతసహస్రహోమాచ్ఛత్రవః పలాయంతే॥ చూర్ణానాం ఘృతాక్తానాఅష్టసహస్రంజుహుయాత్పరాభి చారదోషానశ్యంతి ॥ షట్టసహస్రంజపేత్సర్వ వ్యాధిశాంతి భవతి ॥ యెవృక్షేష్విత్యాదీనాంషణ్ణాంరుచాం ॥ దేవలఋషిః - అనుష్టుప్ఛందః- రుద్రోదేవతా - ధ్యా నప్రయోగాదికం పూర్వవత్ - విశేషోపి ॥ రుద్రుగమనకాలె కాపిలపయసా అష్టసహస్రం హుత్వాగచ్ఛే

ద్ధామిఽకరి పుత్రోభవతి ॥ మతాంతరె - యేపథాంపథిరక్షయాఇతి ఋగ్ద్వ్యాయమేకోమంత్రః - అస్యపూర్వ వత్ప్రయోగః - అస్యదేవతాబుషిః - అనుష్టుప్ఛందః రుద్రోదేవతా - నమోరుద్రెభ్య ఇతి త్రీణియజూగ్ం ష్యేకోమంత్రః అస్యదెవరాతబుషిః - అనుష్టుప్ఛందః - రుద్రోదెవతా ॥ ధ్యానం ॥ వృషాధిరూఢందెవె శంసర్వాలొకైకకారణం ॥ ధ్యాయెద్బ్రహ్మాదిభిస్తుత్యం పార్వతీసహితంశివమ్॥ ఇతి అస్యపురశ్చరణమేకొ పవాసంకృత్వాఎకరాత్రంజపేత్సిద్ధోభవతి ॥ యంయంకామంకామయతెతంతముద్దిశ్యత్రిరాత్రంజపెత్సిద్ధ్యతి॥ ఎతద్యజుస్త్రయంసమస్తంవ్యస్తంచ ॥ వ్యస్తజపంయదియథాకామఫలప్రదమ్ ॥ పురశ్చర్యానంతరంకృచ్ఛ్రద్వ యంచరిత్వాఎకాదశసహస్రంజపెత్ ॥ తత్సర్వఁంపశ్చిమద్వారశివాలయెకతఁవ్యం ॥ నమోరుద్రెభ్యోయె పృథివ్యాంయేషామన్నమిషవస్త్రిభ్యోయెంతరిక్షెయెషాంవాతఇషవస్తెభ్యోయేదివియెషాం వర్షమిషవస్తెభ్య ఇత్యాద్యనుషరి - అస్యరుద్రసముదాయస్యకేవలజపమాత్రెణ సర్వసిద్ధిభవతి - త్రివర్షంస్థాయీ జపెత్స పంచమహాపాతకాత్పూతోభవతి॥

ఇతి రుద్రకల్పంసమాప్తమ్.

—‡ పురుష సూక్తవిధిరుచ్యతే. ‡—

అగ్నికార్యంజపవిధిస్తోత్రంచైవతదాత్మకం । కుర్యాద్యథోక్తవిధినాప్రాఙ్ముఖశ్శుద్ధమానసః ॥ ప్రథ మాంవిన్యసేద్వామే ద్వితీయాందక్షిణేకరే । తృతీయాంవామపాదేతు చతుర్థీందక్షిణెతథా ॥ పంచమీం వామజానౌతు షష్ఠీంవైదక్షిణేతథా । సప్తమీంవామకట్యాంతు దక్షిణాయాంతథాష్టమీం ॥ నవమీంనాభి మధ్యేతు దశమీం హృదివిన్యసేత్ । ఎకాదశీంకంఠదేశే ద్వాదశీంవామబాహుకె ॥ త్రయోదశీం దక్షిణేవ ముఖమధ్యేచతుర్దశీం । అక్ష్ణోఃపంచదశీంచైవ షోడశీంమూర్ధ్నివిన్యసేత్ ॥ ఎవంన్యాసవిధిం కృత్వా పశ్చాద్ధోమంసమాచరేత్ ॥ హోమంసమాచరేదిత్యుపలక్షణం ॥ తస్మాజ్జప పూజాయాం హొమేచాయమే వన్యాసప్రకారః ॥ ఎవంన్యాసవిధింకృత్వా పంచాంగానిసమాచరేత్ ॥ బ్రాహ్మణొస్యేత్యాదికాభీరుగ్భిఃపం చాంగకల్పనా ॥ బ్రాహ్మణోస్యముఖ మాసీదిత్యాద్యాం పంచఋచఃపంచాంగన్యాసె గ్రాహ్యాః ॥ ఆశ్వలా యనపాఠక్రమయుక్తాః ॥ హృదయం శిరశ్శిఖాకవచమస్త్రంచేతి పంచాంగాని ॥ బ్రాహ్మణోస్యముఖమిత్యృ చంపఠిత్వా హృదయాయనమఇతి హృదయే ॥ చంద్రమామనఇతి పఠిత్వా శిరసేస్వాహేతి శిరసి - నాభ్యా ఆసీదితి శిఖాయైవౌషడితి శిఖాయాం- సప్తాస్యాసన్నితి కవచాయహుం - యజ్ఞెన యజ్ఞమిత్యస్త్రం ॥ ఎత చ్చన్యాసద్వయం సంకల్పానంతరం కర్తవ్యం ॥ తద్యథా ॥ అముకదేశేఅముకకాలే అముకకామనయాపురు షసూక్తస్య సూక్తెన హొమం ఆరాధనంవాకరిష్యఇతి సంకల్ప్య ॥ పూర్వోక్తన్యాసద్వయం విధాయ- ఋషిదేవతాచ్ఛందాంస్యపిధిత్వా - జపాదికమ్మసమాచరేత్ ॥ తత్రచయదాజపొహొమొవా క్రియతే ॥ తదాపి పరమేశ్వరం సమారాధ్య జపొహొమశ్చకార్యఇతి ॥ ఆరాధనప్రకారోభిధియ్యతే ॥ ఆద్యయావాహ యేద్దేవ మృచాతుపురుషొత్తమం । ద్వితియ్యయాసనందద్యా త్పాద్యంచైవతృతీయయా ॥ చతుర్థ్యార్ఘ్యంప్రదాతవ్యం పంచమ్యాచమనంతథా । షష్ట్యాస్నానంప్రకుర్వీత సప్తమ్యావస్త్రమేవచ ॥ యజ్ఞొపవీత

మపట్టస్యా నవమ్యాభరణంతథా । దశమ్యాగంధదానంస్యా దేకాదశ్యాచమాల్యకం ॥ ద్వాదశ్యాధూప దానంస్యాత్త్రయోదశ్యాచదీపకం । చతుర్దశ్యాతునైవేద్యం పంచదశ్యానమస్క్రియా ॥ ఉద్వాసనంతు షోడశ్యా ఉపచారాస్తుషోడశ । స్నానేవస్త్రేచనైవేద్యే దద్యాదాచమనీయకం ॥ దద్యాత్పురుష సూక్తేన యఃపుష్పాణ్యాపఎవచ । అపిహతంతేనవైసర్వం త్రైలోక్యంసచరాచరం ॥ దక్షిణాంచయథాశక్త్యాషోడ శేనప్రకారయేత్ । పూజాదిసాద్గుణ్యార్థంయా దక్షిణాదీయతే ॥ తాంషోడశేనయజ్ఞేనయజ్ఞమిత్యనేన మంత్రేణ దద్యాదిత్యర్థః । తతః ప్రదక్షిణంకృత్వా జపంకుర్యాత్సమాహితః ॥ యథాశక్తిజపిత్వాతుసూ క్తంచాస్యైనివేదయేత్ । దేవస్యదక్షిణేభాగే కుండంస్థండిలమేవవా ॥ కారయేత్ప్రథమచార్తు ప్రోక్షణం తుద్వితీయయా । తృతీయయాగ్నిమాదధ్యాచ్చతుర్థ్యార్తుసమింధనం ॥ పంచమ్యాత్వాజ్యసంస్కారంచరో శ్చక్రపణంతథా । షష్ఠ్యానలస్యమధ్యేతు కల్పయేత్పద్మమాసనం ॥ చింతయేత్తత్రదేవేశం కాలానలసమ ప్రభం । వివృతాస్యంసహస్రశీర్షం రక్తాస్యంరక్తవాహనం ॥ వాహోహాయః ॥ ఎవంధ్యాత్వా సప్తమ్యాది భిః పంచబుగ్భిఃక్రమేణ గంధాదినైవేద్యాంతపంచోపచారపూజాం దేవస్యానుజ్ఞయా కుర్యాదిత్యతఆహ॥ తతోగంధంచధూపంచదీపంచైవనివేదనం॥అనుజ్ఞాప్యతతఃకుర్యా త్సప్తమ్యాదియథాక్రమం।సమిధఃప్రత్యృచం పూర్ణాం జుహుయాదభిఘారితాః ॥ తతోఘృతేనజుహుయాచ్చరుణాచపునఃపునః । ఎవంహుత్వాతతస్తా త్వా సమిష్టేస్తోత్రముచ్చరేత్ ॥ జితంతేపుండరీకాక్ష నమస్తేవిశ్వభావన । నమస్తేస్తుహృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ ॥ నమోహిరణ్యగర్భాయ ప్రధానావ్యక్తరూపిణే । ఓంనమోభగవతేవాసుదేవాయ శుద్ధజ్ఞాన విభావినే ॥ దేవానాందానవానాంచ సామాన్యమధిదైవతం । సర్వదాచరణద్వంద్వం వ్రజామిశరణంతవ॥ ఎకస్త్వమసిలోకస్య స్రష్టాసంహారకస్తథా । అధృశ్యశ్చానుమంతాచ గుణమాయాసమావృతః ॥ సంసా సాగరంఘోరమనంతక్లేశభాజనం । త్వామేవశరణంప్రాప్య నిస్తరంతిమనీషిణః ॥ నతేరూపం నచాకారో నాయుధానినచాస్పదం । తథాపిపురుషాకారో భక్తానాంత్వంప్రకాశసే ॥ నైవకించిత్పరోక్షంతే ప్రత్యక్షోపి నకస్యచిత్ । నైవకించిచసిద్ధంతె నచసిద్ధోసికస్యచిత్ ॥ కార్యాణాంకారణంపూర్వం వచసాంవాచ్య ముత్తమం । యోగానాంపరమాంసిద్ధింపరమంతేపదంవిదుః ॥ అహంభీతోస్మిదేవేశ సంసారేస్మిక్ష భయా వహే । పాహిమాంపుండరీకాక్ష నజానేశరణంపరం ॥ కాలేష్వపిచసర్వేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత । శరీరెపిగతౌచాపి వర్తతేమేమహద్భయం ॥ త్వత్పాదకమలాదన్యన్నమేజన్మాంతరెష్వపి। నిమిత్తంకుశలస్యాస్మి యేనగచ్ఛామిసద్గతిం ॥ విజ్ఞానంయదిదంప్రాప్తం యదిదంజ్ఞానమార్జితం । జన్మాంతరేపిమేదేవమా భూత్తస్యపరిక్షయః ॥ దుర్గతావపిజాతాయాం త్వద్భక్తోమేమనోరథః । యదినాశంనవిందేత తావతాస్మి కృతీసదా ॥ నకామకలుషంచిత్తం మమతేపాదయోర్స్థితం । కామయేవైష్ణవత్వంతు సర్వజన్మసుకేవలం॥ సర్వేషుదేశకాలేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత । కింకరోస్మిహృషీకేశ భూయోభూయోస్తికింకరః॥ ఇత్యేవం మునయస్తుత్వాస్తుత్వాదేవందినెదిదే| కింకరోస్మీతిచాత్మానందేవాయైవన్యవేదయత్ ॥ జితంతేపుండరీకాక్ష త్వారభ్యఎతావత్పర్యంతం స్తోత్రం ॥ అథఫలవిశేషకర్తవ్య విశేష ప్రశంసాచ ॥ పురుషస్య హరేస్సూక్తం స్వర్గ్యంధన్యంయశస్కరం । ఆత్మజ్ఞానమిదం పుణ్యం యోగజ్ఞానమిదంపరం ॥ ఫలాహారోజపేన్నిత్యం ప శ్యన్నాత్మానమాత్మని । ఫలాన్యభుక్త్వాషవసేన్మాసమద్భిశ్చవర్తయేత్ ॥ అరణ్యేస్మినవసేన్నిత్యం జపన్నిమ మ్యాషిముత్తమం । ఋగ్భిస్త్రిషవణంకాలే స్నాయాదప్సుసమాహితః ॥ ఋషిర్మంత్రః ॥ ఇమమ్యాషింపురుష సూక్తాత్మకం ఋగ్భిస్త్రిషవణమితి ॥ పురుషసూక్తెనానేననిత్యశః ॥ ఆజ్యాహుతీరనేనైవం హుత్వైవం చిం

తయేద్ఋషిం । అత్రబుషిసూక్తద్రష్టా నారాయణఎవ-చంచింతయేత్ ॥ ఎవంమాసంఫలాహారం మాసము దకాహారంచకృత్వా త్రీణివషాణి ఫలాహారస్తు పౌరుషంసూక్తంజపేత్ ॥ వాకశ్చేద్వాదశవషాణి ॥ ఎవం సాక్షీకృతేదేవో దృశ్యతఇత్యాహ ॥ అథమాసఫలాహారస్త్రీభివఽప్రేజఽపేదిమం । తద్భక్తస్తన్నా యుక్తో దశవషాణ్యనన్యభాక్ ॥ సాక్షాత్పశ్యతితందేవం నారాయణమనామయం । జ్ఞానగమ్యంపరంసూ క్ష్మం వ్యాప్యసవఽమవస్థితం ॥ గ్రాహ్యమత్యంతయత్నేన స్రష్టారం జగతోవ్యయం । అథనాసాధ్య మానోపి భక్తినపరిహారయేత్ ॥ భక్తానుకంపీభగవాన్ జాయతేపురుషోత్తమః । యేనయేనచకామేనజపేత్తత్ప్ర యతస్నదా ॥ ససకామస్సమృద్ధస్యాచ్ఛ్రీధానస్యకుర్వతః। హోమంవాప్యథవాజప్యమువహారమథైవతు॥ కుపీఽతయేనకామేన తత్సిద్ధిముపధారయేత్ । జాతిశ్రీవృద్ధ్యంమహద్విత్తంయశోలోకేపరాగతిః । వాపేన విప్రమోక్షుశ్చ భవేత్సవఽంనసంశయః ॥ అథాభిధీయతేకర్మ పుత్రకామస్యవైష్ణవం । శుక్లపక్షేశుభేవారే సునక్షత్రేసుగోచరే ॥ ద్వాదస్యాం పుత్రకామస్తు చరుంకుర్వీతవైష్ణవః ।దంపత్యోరుపవాసస్యా దేకాద శ్యాంసురాలయే।బుగ్భిష్షోడశభిస్సున్యగచఽయిత్వా జనార్దనం । చరుంపురుషసూక్తేనశ్రపయేత్పుతకా మ్యయా।ప్రాప్నుయాద్వైష్ణవంపుత్రమచిరాత్సంతతిక్షమం॥ చరుంపురుషసూక్తేన స్వగృహ్యోక్తవిధినాపా యసచరుంశ్రపయన్పురుషసూక్తంపఠేత్।ఎవంచరుంశ్రపయిత్వాపశ్చాత్పురుషసూక్తేనచరుంజుహుయాత్॥ సూక్తేనేత్యేకవచనాత్సకలమపి సూక్తమవిచ్ఛిన్నంహోమసాధనం-నతుప్రత్యేకమృచః- హోమస్సహస్రం॥ ఎతద్దశగుణితోజపః - అయమథఃకృష్ణే॥ కాదశ్యాముపక్రమ్యజపిత్వా శుక్లైకాదశ్యాందంపతీ ఉపోష్య ద్వాదశ్యాంచరుంశ్రపయిత్వాసహస్రాహుతీర్జుహుయాదితి ॥ అథాపరఃప్రకారోయ మేకాదశ్యామభోజ నమ్ । దంపత్యోఃపురుషస్తత్రనిత్యకర్మావిరోధినీ ॥ కాలెజపెదిదంసూక్తమేకాదశ్యాం నిరంతరమ్ । ద్వా దశ్యాంప్రయతోభూత్వా పాయసంనివఽపెచ్చరుం ॥ ద్వాదశద్వాదశీష్వేవం పయసానివఽపెచ్చరుమ్॥ ఎవమిత్యేకాదశ్యుపవాసాదికంకృత్వేత్యర్థఃకృతాం జలిపుటోభూత్వా స్తవంతాభిఃప్రయోజయేత్ ॥ తాభిరితిషోడశభిరి

న్యాయేన స్వల్పాపాయశ్చేత్కాంక్షత ॥ ఋలయః - తదధ్యతమేవాన్యా భార్యాగచ్ఛన నిషేధాత్ ॥ భూరిదాత్యా మృతావృతాపితృభూరిణహరాత్ప్రాప్తిరుక్తిత్తస్యాఃనిమిత్తిః ॥ అపిచనియమాచిక్రుపవాగ్రజనిశదుచితయోగా త్స్వల్పాయశ్చిత్తమిత్యాహుః - లఘుర్విధ్యన్యైకమేకంప్రాజాపత్యాంకల్పయేత్ ॥ శక్త్యా॥ అశక్తస్యాగ్నిరాత్ర ద్విగ్రహాదిః - ప్రకృతమనుసరామః ॥ అపుత్రాయామృతపుత్రాచ యాచకాన్యాయ ప్రసూయతే । మ్రియంతాజన యేత్పుత్రమృశ్యశృంగోయథాబ్రవీత్ ॥ ఇతి ఋష్యాశ్వానోక్తపురుషసూక్తవిధిః. అథాషాడిః షోడశర్చస్యపురుషసూక్తస్యనారాయణఋషిః - పురుషోదేవతా - అనుష్టుప్ఛందః- అంత్యాత్రిష్టుప్ - జపహోమాభిషేకేవినియోగః ॥ అథవిష్ణుసహస్రనామాని - శ్రీవైశంపాయనః - శ్రుత్వాధర్మానశేషేణ— షత॥ జపెవినియోగః - విశ్వంవిష్ణుర్వషట్కారో—అంతంపరేత్ ॥ సర్వప్రహరణాయుధః । సర్వప్రహరణా యుధోన్మనఇతి॥ ఇతిపంకీర్తనీయస్య—చావుత్పత్తిర్యాత్పత్తిజాః । భక్తిహానర్థసందోహాయ—జాయతే॥ ఇషం త్రకషధీయాఃఃః

వరాహంనారసిహ్మంచవామనంవిష్ణుమేవచ । ధ్యాత్వాన్యసమూహితోభూత్వా దిక్షునామానివిన్యసేత్ ॥ పూ
ర్వేనారాయణఃపాతువారిజాక్షస్తుదక్షిణే । ప్రద్యుమ్నఃపశ్చిమేపాతువాసుదేవస్తథోత్తరే ॥ ఈశాన్యాం
రక్షతాద్విష్ణు రాగ్నేయ్యాంతుజనార్దనః । నైఋత్యాంపద్మనాభస్తువాయవ్యాంమధుసూదనః ॥ ఊ
ర్ధ్వేగోవర్ధనధరోవ్యాధరాయాంత్రివిక్రమః । ఎతాభ్యోదశదిగ్భ్యశ్చ సర్వతఃపాతుకేశవః ॥ అంగు
ష్ఠాగ్రేతుగోవిందం తర్జన్యాంతుమహీధరమ్ । మధ్యమాయాంహృషీకేశ మనామిక్యాంత్రివిక్రమమ్ ॥ కని
ష్ఠాయాంన్యసేద్విష్ణుం కరమధ్యేతుమాధవమ్ । ఎవమేవాంగళిన్యాసఃకర్తాదంగేషువిన్యసేత్ ॥ శిఖా
యాంకేశవంన్యస్య మూర్ధ్నినారాయణంన్యసేత్ । మాధవంతులలాటేతు గోవిందంతు భ్రువోన్యసేత్ ॥
చక్షుషఃపాతుమధ్యేన్యసేద్విష్ణుంకర్ణయోర్మధుసూదనమ్ । త్రివిక్రమంకర్ణమూలెవామనంతుకపోలయోః ॥ నా
సారంధ్రిద్వయేచాపి శ్రీధరంకల్పయెద్బుధః । ఊర్ధ్వోష్ఠేహృషీకేశంపద్మనాభంతధాధరే ॥ దామోదరం
దంతపఙ్క్తౌతువరాహంచుబుకేన్యసేత్ । జిహ్వాయాంవానుదేవంచతాల్వోశ్చైవగదాధరమ్ ॥ వైకుంఠం
కంఠమధ్యేతుఅనంతంనాసికోపరి । దక్షిణేతుభుజెవిప్రవిన్యసెచ్ఛ్రీరుపోత్తమం ॥ వామెభుజెమహాయోగం
రాఘవంహృదివిన్యసేత్ । వక్షస్థలెమాధవంచ కక్షయోర్యోగశాయినమ్ ॥ పీతాంబరంస్తనతటెహరినా
భ్యాంతువిన్యసేత్ । దక్షిణేతుకరెవిప్రతతస్సంకర్షణంన్యసేత్ ॥ వామేరిపుహరంవిద్యాత్కటి మధ్యేజ
నార్దనమ్ । పృష్ఠేహృషీకధరంవిద్యాదచ్యుతంసర్వసంధయోరపి ॥ వామఊర్ధ్వేవారిజాక్షం దక్షిణేజల శాయి
నమ్ । స్వయంభువంమేఢ్రమధ్యే ఊర్వోశ్చైవగదాధరమ్ ॥ చక్రాయుధంజానుమధ్యెజంఘయో రచ్యుతం
న్యసేత్ । గుల్ఫయోర్నారసిహ్మంతు పాదపృష్ఠెమితౌజసమ్ ॥ అంగుళీషు శ్రీధరంచ పద్మాక్షం సర్వసం
ధిషు । నఖేషుమాధవంచైవ న్యసెత్పాదతలెచ్యుతమ్ ॥ రోమకూపెషుడాకేశంకృష్ణంరక్తాస్థిమజ్జసు। మనో
బుధ్యోరహంకారే చిత్తెన్యస్యజనార్దనమ్ ॥ ఏవంన్యాసవిధింకృత్వాయతార్ద్యంద్విజతచ్ఛృణు । వైష్ణవేన
తుకర్తవ్యంసర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ దక్షాకాలెతుదేవస్య స్నానకాలెతథైవతు । హొమాకారంభెతుకర్త
వ్యంత్రిసంధ్యానుచనిత్యశః ॥ అభయస్సర్వభూతేభ్యోవిష్ణులోకంసగచ్ఛతి ॥ విష్ణులోకంసగచ్ఛత్యోన్నమ
ఇతి ॥ ఓమ్ నమఃపరమార్థాయెత్యపామార్జనస్తోత్రస్య- పులస్త్యఋషిః - శ్రీవృసిహొస్తాదేవతా - హా
రాముక్స్యేతిబీజమ్ - అచ్యుతానంతగోవిందేతిశక్తిః - తప్తహాటకకెశాంతేతికీలకమ్ - సమ్యగభిలషితా
ర్థే వినియోగః - ఓంనమఃపరమార్థాయపురుషాయమహాత్మనే । అరూపాయవిరూపాయవ్యాపినేపరమా
త్మనే ॥ నిషర్మషాయశుద్ధాయధ్యానయోగరతాయచ । నమస్కృత్వా ప్రవక్ష్యామియత్తన్నిస్యతు
మేవచః ॥ వరాహాయనృసిహ్మాయవామనాయమహాత్మనే । నమస్కృత్యాప్రవక్ష్యామియత్తన్నిస్యతుమేవ
చఃకు ॥ పరాహనారసిహ్మాశవామనేశత్రివిక్రమ । హయగ్రీవెశసర్వెశ వృహీకెశహరాశుభం ॥ అప
రాజితచక్రాద్యైశ్చతుర్భిఃపరమాయుధైః । అఖండితానుభావైస్తుసంసర్వదోవహొభవ ॥ హరాముక
స్యదరితం దువృతందుష్కృతోదితమ్ । మృత్యుబంధాత్భయదం దుర్నిష్టస్యచయత్నుమ్ ॥ పరాభిధ్యా
నసహితైఃప్రయుక్తంచాభిచారికమ్ । గదస్పర్శమహారోగ ప్రయోగంజయాజయ ॥ హరయే వాసుదేవా
యనమఃకృష్ణాయనిత్యకి । నమఃపుష్కరనేత్రాయ కేశవాయాదిచక్రిణె ॥ నమఃకమలకింజల్క పీతనిషంగల
వాసనె । మహావరిపుస్కంధ దృష్టచక్రాయశార్జిణే ॥ దంష్ట్రోద్ధృతక్షితిధరత్రయీమూర్తిక మతెనమః।
మహాజ్ఞవరాహాయశెషభొగానభొగినే ॥ తప్తహాటకకెశాంతజ్వలత్పావకలొచన । జ్వాలాదికనకస్పర్శ

దివ్యసిహ్మనమోస్తుతే ॥ కాశ్యపాయాతిహ్రస్వాయబుగ్యజుస్సామమూర్తయే । తుభ్యం వామనరూపా
యక్రమతేగాన్నమోనమః ॥ వరాహశేషదుష్టానిసర్వపాపఫలానివై । మదమదమహాదంష్ట్రిమదమ
దచయత్నం ॥ నారసింహకరాళస్యదంతప్రాంతానలోజ్వల । భంజభంజనినాదేన దుష్టన్యస్తాతినా
శన ॥ బుగ్యజుస్సామగర్భభివాగ్బీర్వామనరూపధృత్ । సేత్రదుఃఖంశిరోదుఃఖం దుఃఖంచోవర సంభ
వమ్ ॥ అనుచ్ఛ్వసమతిశ్వాసంపరితాపంసవేపథుం । గుదభ్రూకాంక్షిరోగాంశ్చకుక్షిరోగంతథాఽరుయం॥
శ్విత్రాదినఖజాకోగాన్వగస్థ్యంతర్బహిస్థితాక । కామిలాదీంస్తథారోగాన్పిమేహాంశ్చాతి దారుణాక ॥
భగంధరాతిసారాంశ్చముఖరోగాంశ్చవల్గులం । అశ్మరీమూత్రకృచ్ఛ్రాంశ్చ రోగానన్యాంశ్చ దారుణాక॥
యేవాతప్రభవారోగాయేవాపిత్తసముద్భవాః । కఫోద్భవాశ్చయేరోగాయేచాన్యేసన్నిపాతకాః ॥ ఆగం
తుకాశ్చయేరోగా లూతావిస్ఫోటకాదయః । ప్రశమంయాంతులేసర్వే వాసుదేవాపమార్జితాః ॥ విలయం
యాంతులేసవేవిష్ణోరుచ్చారణేనతు । ఋయంగచ్ఛంతురోగాస్తె చక్రేణాభిహతాహగేః ॥ అచ్యుతానం
తగోవిందనామోచ్చారణభేషజాత్ । నశ్యంతిసకలారోగాస్సత్యంసత్యంవదామ్యహం॥ సత్యం సత్యం పునస్స
త్యముద్ధృత్యభుజముచ్యతే । వెదాచ్ఛాస్త్రాత్పరంనాస్తినదైవం కేశవాత్పరం ॥ స్థావరం జంగమంచైవ కృత్రి
మంచాభయద్విషం । దంతోద్భూతంనఖోద్భూతమాకాశప్రభవంవిషం ॥ లూతాదిప్రభవంచైవ విషమ
త్యంతదుఃఖదం । శమంనయతుతత్సర్వంకీర్తితోస్యజనార్దనః ॥ గ్రహాన్పైత్రగ్రహాంశ్చైవతథావైడాకినీ
గ్రహాక । బేతాళాంశ్చపిశాచాంశ్చ గంధర్వాన్యక్షరాక్షసాక ॥ శాకినీపూతనాద్యాశ్చ తథావైనాయక
గ్రహాక । దుష్టమండలికాక్రూరాక రేవతీన్పృద్ధరేవతీక ॥ వృద్ధికాంక్షాక్రగ్రహాంశ్చోగ్రాకతథామా
తృగ్రహానపి । బాలస్యఃష్ణోశ్చరితంహంతుబాలగ్రహానిమాక ॥ వృద్ధానాంయెగ్రహాఃకెచిద్యేచబాలగ్రహాః
క్వచిత్ । నారసిహ్మస్యతేదృష్ట్యాదగ్ధాయేచాపియవ్వనే ॥ సటాకరాళవదనో నారసిహొ్మమహా రవః।
గ్రహానశేషాన్నిశ్శేషాక కరోతుజగతోహితః ॥ నారసిహ్మమహాసిహ్మజ్వాలామాలోజ్వలానన । గ్రహాన
శేషాంహ్యవేశఖాదఖాదాగ్నిలోచన ॥ యేరోగాయేమహొత్పాతాయద్విషంయెమహాగ్రహాః। యానిచ
క్రూరభూతాని గ్రహపీడాశ్చదారుణాః ॥ శస్త్రక్షతేఽగ్నియెదోషాజ్వాలాగదభకాదయః । తానిసర్వా
ణిసర్వాత్మక పరమాత్మకజనార్దన ॥ కించిద్రూపంసమాస్థాయ వాసుదేవాశునాశయ । క్షిప్త్వాసుదర్శ
నంచక్రంజ్వాలామాలావిభూషణమ్ ॥ సర్వదుష్టప్రశమనం కురుదేవపరాచ్యుత । సుదర్శన మహాజ్వాల
చ్ఛింధిచ్ఛింధిచమారయ ॥ సర్వదుష్టానిరక్షాంసిక్షయంయాంతు ఃభీషణ ॥ ప్రాచ్యాంప్రతీచ్యాంచదిశిదక్షిణో
త్తరయోస్తథా ॥ రక్షాంకరోతుభగవాన్నారసిహ్మస్వగర్జితైః। భూమ్యంతరిక్షేచతథాపార్శ్వతఃపృష్ఠ
తోగ్రతః ॥ రక్షాంకరోతుభగవాక బహురూపీజనార్దనః । యథావిష్ణుర్జగత్సర్వం సదేవాసురమానుష
మ్ ॥ తేనసత్యేనసకలం దుష్టమస్యప్రశామ్యతు । పరమాత్మాయథావిష్ణుర్వెదాంతేష్వపిగీయతే - తెన
సత్యేనసకలంయన్మయోక్తంతథాస్తుతత్ ॥ శాంతిరస్తుశివంచాస్తు ప్రణశ్యత్వసుఖంచయత్ । వాసుదేవశరీ
రోత్థైఃకుశైస్సమ్యగ్జితంమయా ॥ అపామార్జనగోవిందోనరోనారాయణస్తథా । తథాస్తుసర్వ
దుఃఖానాంప్రశమోవచనాద్ధరేః ॥ శాంతాస్సమస్తాోగాస్తెజ్వరాస్సర్వేవిషాణిచ । భూతానిచప్రయాంతి
శేసంస్తుతేమధుసూదనే ॥ ఎతత్సమస్తరోగఘ్నభూతగ్రహభయేషుచ । అపామార్జనకం శస్త్రం విష్ణునా
మాభిమంత్రితమ్ ॥ ఎతెనశావిష్ణుశరీరసంభవాజనార్దనోహంస్వయమేవచాగతః । హంతుం మయాదుష్ట

ముత్తేషమస్మత్పుత్రాభరత్వేషయధావచోహరేః ॥ శాంతిరస్తుశివంచాస్తుపుష్టిరస్త్వభిరామ్యతు । యదవస్థగురి తలకించిత్తత్తు ప్రలవతాంభవే ॥ స్వాస్థ్యమస్తుశివంచాస్తు హృషీకేశస్యకీర్తనాత్ । యతఏవాగతం పాపంత త్రైవప్రతిగచ్ఛతు ॥ ఏతత్రోగాదిపీడానుజంతూనాంహితమిచ్ఛతాం । విష్ణుశ్చక్రేనకర్తవ్య మహామాజకపకంపరమ్ ॥ అనేనసవఁదుఃఖాని ప్రశమంయాంత్యసంశయుః । సవఁభూతహితార్థాఁడకుర్యాత్తన్మాత్స్వ మైవహి॥

ఇత్యపామార్జనస్తోత్రసూక్తమ్.

—:అథవిష్ణుహృదయస్తోత్రమ్.:—

అస్యశ్రీస్తోత్రస్యసంకర్షణబుషిః· అనుష్టుప్త్రిష్టుప్ గాయత్రీచయథాయోగంచందః-శ్రీమహావిష్ణుఃపరమాత్మాదేవతా - అభిలషితార్థేజపేవినియోగః - సంకర్షణః - మమాగ్రతస్సదావిష్ణుః పృష్ఠతశ్చాపి కేశవః । గోవిందోదక్షిణెపార్శ్వేవామేచమధుసూదనః ॥ ఉపరిష్టాత్తువైకుంఠో వరాహఃపృథివీతలె । అవాంతరదిశొయాస్యస్తాసుసర్వాసుసాధవః ॥ గచ్ఛతస్తిష్ఠతోవాపిజాగ్రతస్స్వపతోపివా । నఁసిహ్నాకృతాగుస్తిహాఁసుదేవమయోహ్యహమ్ ॥ అవ్యక్తంచైవాస్యయోనౌవదంతివ్యక్తంతేహం దీపుమాయుగతించ । వహ్నింవక్త్రంచంద్రసూర్యౌచనేత్రేదిశశ్శ్రోత్రేప్రాణమాహుశ్చవాయుమ్ ॥ వాచంవేదాహృదయం వైనభశ్చపృథ్వీపాదౌతారకారోమకూపాః । సాంగోపాంగాహ్యధిదేవతాశ్చ విద్యాహ్యుపస్థంతెసర్వఎ తెసముద్రాః ॥ తందేవదేవంశరణంప్రజానాంయజ్ఞాత్మకంసర్వలోకప్రతిష్ఠమ్ । యజ్ఞంవరెణ్యంవరదం వరిష్ఠంబ్రహ్మణమీశంపురుషంనమస్తె॥ఆద్యంపురుషమీశానంపురుహూతంపురుష్టుతమ్।ఋతమేకాఽక్షరం బ్రహ్మవ్యక్తావ్యక్తసనాతనం ॥ మహాభారతకాఖ్యానంకురుక్షేత్రంసరస్వతీం । కేశవంగాంచగంగాంచ కీర్తయన్నావసీదతి ॥ ఓంభూఃపురుషాయఃపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః । ఓంభువఃపురుషాయఃపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః ॥ ఓంసువఃపురుషాయఃపురుషరూపాయ వాసుదేవాయనమోనమః। ఓంభూర్భువస్సువఃపురుషాయఃపురుషరూపాయవాసుదేవాయనమోనమః । ఓంప్రద్యుమ్నాయపురుషాయ వాసుదేవాయనమోనమః ॥ ఓంఅనిరుద్ధాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । ఓంభవోద్భవాయఃపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ ఓంకేశవాయపురుషాయ వాసుదేవాయనమోనమః । నారాయణాయపురుషాయ వాసుదేవాయనమోనమః ॥ మాధవాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । గోపీందాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ విష్ణవెపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । మధుసూదనాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ త్రివిక్రమాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । వామనాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ శ్రీధరాయపురుషాయవాసుదెవాయనమోనమః । హృషీకేశాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః ॥ పద్మనాభాయిపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః । దామోదరాయ పురుషాయ వాసుదెవాయనమోనమః ॥ సత్యాయపురుషాయవాసుదెవాయనమోనమః । ఈశానాయపురుషాయవాసుదెవాయనమోనమః ॥ తత్పురుషాయపురుషాయ వాసుదేవాయ నమోనమః ।

సత్పురుషాయపురుషాయవాసుదేవాయనమోనమః॥ప్రణవేంద్రవిష్ణు శతసహస్రనేత్రపురుషాయవాసుదేవాయ నమోనమః। యశ్చదంవిష్ణుహృదయమధీతేబ్రహ్మహత్యాయాఃపూతోభవతి॥పతితసంభాషణాత్పూతోభవతి॥ సురాపానాత్పూతోభవతి - సువర్ణస్తెయాత్పూతోభవతి - పతితసంభాషణాత్పూతోభవతి - అసత్యభాషణాత్పూతోభవతి - అగమ్యాగమనాత్పూతోభవతి - వృషలీగమనాత్పూతోభవతి - అభక్ష్యభక్షణాత్పూతోభవతి - బ్రహ్మచారీసుబ్రహ్మచారీభవతి - అనేకక్రతుసహస్రైరిష్టంభవతి - గాయత్యాశ్చషష్టిసహస్రాణిజప్తానిభవంతి - చత్వారోవేదాశ్చాధీతాభవంతి - సర్వవేదిషున్నాతోభవతి - సర్వతీర్థేషున్నాతోభవతి- యదికస్యచిన్నబ్రూయాచ్ఛ్రోత్రీభవతి - అష్టబ్రాహ్మణోక్తగ్రాహయిత్వావిష్ణులోకమాప్నోతి - మానసేనగతిర్భవతి - ననశ్యతిమంత్రః॥ యత్రయత్రైచ్ఛేత్తత్రతత్రోపజాయతే - స్మరతిచాత్మానంభగవాన్మహావిష్ణురిత్యాహ॥

ఇతి శ్రీవిష్ణుహృదయస్తోత్రం సమాప్తం.

అథవినాయకశాంత్రిం.

తద్యథా॥ రుద్రంజపేల్లక్షపుష్పైఃపూజయిత్వాత్రియంబకమ్। ఏకాదశజపేద్రుద్రాక్ష శతాంశంగుగ్గులేనతు॥ హుత్వాభిషేచనంకుర్యాన్మంత్రైర్వరుణదైవతైః। శాంతికేగణశాంతిశ్చగ్రహశాంతిక పూర్వకమితి। అథతొగ్రప్రతిమాదాన విధ్యంతరమపరిశ్లోకఃప్రదర్శితః। దానైర్దయాదిభిరపిద్విజదేవతాగోవేదాచనాప్రణతిభిశ్చజాపైస్తపోభిః। ఇత్యుక్తపుణ్యానిచమైరపచీయమానాఃప్రాక్పాపజాతమశుభంప్రశమంనయంతీతి। ఎతచ్లోకత్రయవ్యాఖ్యానప్రసంగేన వెదవారాయణ విద్యాదయోవిష్ణుహృదయ స్తోత్రపర్యంతాఃఅథశాంతికేగణశాంతిశ్చగ్రహశాంతికపూర్వకమిత్యనేనవినాయకశాంతిర్నవగ్రహశాంతిశ్చేత్యుభయముపక్షిప్తం॥ తత్రగణపతిశాంతిరభిధీయతే॥యజ్ఞవల్క్యాః॥వినాయకశాంతికమసిద్ధ్యర్థంవినియోజితిఃగణానామాధిపత్యేచరుద్రేణబ్రహ్మణాతథా॥ఎవంవినాయకస్యాది కారికంవ్యాపారమభిధాయతెనగృహీతస్యస్వప్నదర్శనానిప్రత్యక్షదర్శనానివాతేనోపస్పృష్టోయస్తస్యలక్షణాని నిబోధత॥ స్వప్నెవగాహతేత్మర్థంజలం ముండాంశ్చపశ్యతి॥ కాషాయవాససశ్చైవక్రవ్యాదాంశ్చాధిరోహతి। అంత్యజైర్వదభైరుష్టైస్సహతత్రావతిష్ఠతే॥ వ్రజన్నపితథాత్మానంమన్యతేనుగతంపరైః। విమనాఫలారంభస్సీదత్యనిమిత్తతః॥ తెనోపస్పృష్టో లభతే నరాజ్యంరాజనందనః। కుమారీవచభర్తార మపత్యంగర్భమంగనా॥ ఆచార్యత్వంశ్రోత్రియశ్చ శిష్యోధ్యయనంతథా। వణిగ్లాభంనచాప్నోతికృషించాపికృషీవలః॥ ఏవంవినాయక గృహీతస్యచిహ్నాన్యభిధాయవినాయకోపసర్గపరిహారకంకర్మాహ।స్నపనంతత్రకర్తవ్యంపుణ్యాహ్నావిధిపూర్వకమ్॥ గౌరసర్షపకల్కేనసాజ్యేనోత్సాదితస్యచ। సర్వౌషధైస్సర్వగంధైర్విలిప్తశిరసస్తథా॥ భద్రాసనోపవిష్టస్యస్నాస్తివాచ్యద్విజాంచ్ఛుభాక్। మృత్తికాంరోచనాంగంధాక్షగుగ్గులుంచాత్రనిక్షిపేత్॥ యాఆహ్వాశ్చైకవర్ణైశ్చతుర్భిఃకలశైఃక్రమాత్। చర్మణ్యానమహోక్షస్యసాహ్యంభద్రాసనంతతః॥ సహస్రాష్టశతైర్ధారమృషిభిఃపావనంకృతంతేనత్వామభిషించామిపావమాన్యఃపునంతుతె। భగంతెవరుణోరాజా భగంసూర్యోబృహస్పతిః॥ భగమింద్రశ్చవాయుశ్చ భగంసప్తర్షయోదదుః। యత్తెకెశేషుసౌర్భాగ్యంసీమంతెయచ్చమూర్ధని॥ లలాటెకర్ణయోరక్ష్ణోరాపస్తద్ధంతుసర్వదా। స్నాతస్యసాహ్లపంతైలంస్పృవెణొదుంబరేణతు॥ జుహుయాస్మాధ్వనికుశాక్ష సర్వెనపరిగృహ్యతు। మిశ్రిశ్చసమ్మితైశ్చైవతథాసాలకటంకటా॥ కూశ్మాండోరాజపుత్రశ్చె

త్యేతేసాహాంతనామభిః । నామభిర్బలిమంత్రైశ్చనమస్కారసమన్వితైః ॥ అంతేస్వాహాసమేతైర్మూ
ధ్నని జుహుయాదిత్యన్వయః - ఎవంతథాసిద్ధైర్బలిమంత్రైర్బలిందద్యాత్ - ఉత్థాప్యహృత్యోజ్యం ॥ బలిప్రకా
రమాహ ॥ దద్యాచ్చతుష్పథేసూర్యే కుశానాస్తీర్యసర్వతః । కృతాకృతాంస్తండులాంశ్చ గుడలోదనమేవ
చ ॥ మత్స్యాన్మాంసాన్పక్వాంస్తథైవామాన్మాషమేకావదేవతు । పుష్పంచిత్రంసుగంధంచ సురాంచత్రివిధామపి॥
స్థూలకంపూరికాపూపాంస్తథైవోండేరకస్రజః । దధ్యన్నంపాయసంచైవ గుడపిష్టంసమోదకమ్ ॥ ఎతాం
స్సంర్వానుపాహృత్యభూమౌకృత్వాతతశ్శివమ్ । వినాయకస్యజననీముపతిష్ఠేత్తథాంబికామ్ ॥ దూర్వాసర్ష
పపుష్పాణాందత్వాఘ్యంపూర్వమంజలిమ్ । కృతాకృతాస్సకృచ్ఛిరహతాకాః ॥ పటులోదనంతిలపిష్టమిశ్రమో
దనంఆమాఃఆపక్వాః - ఎతావదేవతు - పక్వమపక్వంచమాంసమిత్యర్థకాః ॥ దూర్వాసహితపపుష్పాణాం
దత్వాఘ్యంపూర్వమంజలిమ్ । పుష్పంచిత్రంరక్తకృష్ణపీతాది - సుగంధంగంధద్రవ్యం ॥ త్రివిధాసురాగౌడి
మాధ్వ్యేత్యాది - మూలకంకందాకారోభక్ష్యవిశేషోమూలంచ - ఉండేరకస్రజం - ఉండేరకాః పిష్టనికారానా
నావిధాస్తైః ప్రోతాస్స్రజఇత్యుచ్యంతే - గుడపిష్టంగుడమిశ్రంశాల్యాది పిష్టంఅన్యత్పసిద్ధం - ఉపస్థాన
మంత్రమాహ ॥ రూపందేహియశోదేహిభగంభవతిదేహిమే । పుత్రాంశ్చదేహిధనందేహిసర్వకామాంశ్చ దే
హిమే ॥ శుక్లాంబరధరశ్శుక్లగంధమాల్యానులేపనః । బ్రాహ్మణానాన్భోజయేద్దద్యాద్వస్త్రయుగ్మంగురోర
పి ॥ అసమర్థశ్చేద్గురోరాచార్యస్యవస్త్రయుగ్మమాత్రందక్షిణాందద్యాత్ ॥ అసమర్థశ్చేత్ ॥ స్వసామ
ర్థ్యానుసారేణవిత్తశాఠ్యంనకారయేదితి ॥ ఇతియాజ్ఞవల్క్యప్రోక్తవినాయకశాంతిః॥ అథాస్యైవప్రయో
గః ॥ అథోచ్యంతేతత్రసంభారారోచనాపంచమృత్తికాః- అశ్వస్థానాద్గజస్థానాద్వల్మీకాత్సంగమాద్వ్రిజాత్
చందనాగరుకస్తూరీ కర్పూరాజ్యాస్సుగంధయః ॥ గౌరసర్షపకల్కశ్చగవాజ్యేనవిమిశ్రితః । గుగ్గులశ్చాపి
సంశుద్ధః ॥ సురమాంసిపచాకుష్ఠంశైలేయంరజనీద్వయమ్ । సటీపంచకముస్తాదసవోషధిగణస్మృతః ॥ చ
త్వారఃకలశాఎకవర్ణాఅస్ఫుటాఅక్షతాఃః ప్రాదోదకమధాపిస్యాన్నిమ్నగాసంగతోదకమ్ । సుగ్రీవాపు
చ్ఛమారక్తంచవస్త్రంచానడుహస్తథా ॥ శ్రీవర్ణికాష్ఠపీఠంచ సహకారస్యపల్లవాః । అశ్వత్థపల్లవాస్సమ్యక్
కుసుగంధకుసుమాన్యపి ॥ అజశ్శోభనః ॥ ఆచార్యదక్షిణార్థంతు మహాహవ్యంవసనద్వయమ్ । పంచవర్ణా
నిపిష్టానిస్వస్తికస్యాపివిధ్యతేః । శైలంచ సాక్షతంతద్వదుదుంబర వినిర్మితః । సృవశ్చ కుశాశ్చరుస్థా
లీస్థాలీపాకార్థతండులాః ॥ కించిద్ధతాఃక్రియాశ్లుప్తా స్తండులాశ్చాపరేతథా । తిలపిష్టేనసంయుక్తమో
దనంశూర్పమేవచ ॥ పక్వాశ్చమత్స్యాశ్చపక్వా మాంసపక్వమపక్వకమ్ । గౌడీమైష్టీకమాధ్వీచేత్యేవంవై
త్రివిధాసురా ॥ మత్స్యాస్వికంసుఖాంతంచసిద్ధంయస్యయచ్చయత్ । నగ్రాహ్యంతువిశేషేణ ద్విజైస్తస్యా
జ్యాసురాతథా ॥ యజమానస్తుశూద్రశ్చేద్విజస్తాన్నియోజయేత్ । ప్రత్యక్షమూలికంవాస్యాదుతభక్షం
తచాకృతి ॥ నిమిత్తాస్రజఉచ్యంతే ఉండేరకసమాఖ్యయా । దధ్యన్నంపాయసంచైవపిష్టంచగుడమిశ్రితం॥
లవ్డికాశ్చతథాపూర్వస్సర్వవాగాసన్నిధాః। గణేశప్రతిమాచైవగౌర్యాశ్చపతిమాతథా॥ ఎవంసంభృతసం
భారశ్శాంతింకుర్యాచ్ఛుభేదినే । వినాయకశాంతింకృత్వాకామస్యచంద్రతారాబలోపేతేశుభేదినేకృతబాహ్యాం
తరశాలేవేత్యాదిమాఙ్గనంతరమముకప్రయోజనాధ్యర్థమేతత్కర్మకరిష్యఇతిసంకల్ప్య ॥ శ్రుతాధ్యాయనసంపన్నం
బ్రాహ్మణమాస్తృణ్వతీత్యాదినాచార్యత్వంకుర్యాత్తిగంధపుష్పాక్షతాదిభిర్వ్యాహృతిభిశ్చ ॥ తథాన్యాంశ్చతురఋత్విజో
వృణీతే ॥ అథఋత్విగ్భిస్సహితఆచార్యఃకరోతి- గోమయేనోపలిప్తేత్వలంకృతేదేశేపంచవర్ణైఃపిష్టైఃభ
ద్రాసనార్థమేకంస్వస్తికంవ్యసేత్ - తస్యోస్వస్తికస్యపూర్వాదిషుదిక్షుచతుస్స్వస్తికంకారయేత్ ॥ తేత

చ్ఛుద్ధిఞ్చస్వస్తి కేకలశస్థాపనార్థంతతమాదిక్కుపలిప్తమానఘ ంచమోత్తరేలోమక్షాచీచగ్రీవాసం
స్థాప్య -తస్యోపరిశ్రీవణికాకృమిమిశ్రితపీఠసంస్థాప్య తెప్పరంశ్వేతవస్త్రేణప్రచ్ఛాదయేత్ ॥ తతశ్చఛుద్ధి
ఞ్చస్వస్తికేవస్త్రవణ్ణాక్షస్ఫరితాక్షకలశానేక వర్ణాంశ్చందనమిశ్రితాక్ష స్రగ్దామవేష్టిత కంఠాన్నవా
హతవస్త్రభూషితాక్షకలశాక్షధాన్య గాక్షాఢ్యాయప్రమోదకేన నదీసంగమోదకేనవా కలశానాపూరయిత్వా-
తతఉద్ధృతాసీతిమంత్రేణకలశేషుపంచపల్లవపల్లవాన్సంస్థాప్య - గంధద్వారేతిమంత్రేణ చందనాగరుకస్తూరీకపూ
రాదీక్షగంధాక్షగోరోచనాంగుర్లలంసిషీప్యసహాకారాది ప్రశస్తపల్లవేషు అన్యేతమానిపల్లవాని కలశేముఖ
పృష్ఠేయథాయోగంనిక్షిపేత్ ॥తతశ్చ క్వారబుత్విజఃపూర్వాదిదిగవస్థితకలశేషుస్వంస్వంసూత్రంఅగ్నే అగ్నేవరుణస్యే
తిమంత్రేణవాస్వక్షపరిపతితవరుణప్రకాశక్షైర్మంత్రాంతరైర్వాభూర్భువస్సువరితి వ్యాహృతిభిర్వావరుణా
యనమఇతినామమంత్రేణవావరుణఉపావాహ్యషోషశోపచారపూజాంనిర్వ్యాఖ్యాపూర్వోక్తామానోభద్రాంక్రత
పోయంతివిశ్వతఇత్యాదికాంవాశంనోవాతఃపవతామిత్యాదికాంవాన్యాంవాస్వక్షపరిపఠితాంవాశాంతింపఠే
యుఃఎతస్మిన్నేవసమయెఆచార్యోభద్రాసనస్యోత్తరభాగఈశాన్యాంవాపిసాయకంతేజ్జనన్యమంబికాంచపీఠా
దిషుప్రతిష్ఠాప్యతెషుపీఠాదిషుఆవాహనప్రభృతినివేదనపర్యంతాంపూజాంకుర్యాత్-ఎకదంతాయవిద్మహెవక్ర
తుండాయధీమహితన్నోదంతిఃప్రచోదయాత్ ॥ ఇతివినాయకమంత్రఃసుభగాయైచవిద్మహెకామమూలినైర్ఋచథీ
మహితన్నోగౌరీప్రచోదయాత్ ॥ఇత్యంబికామంత్రఃఅథగృహ్యోక్తవిధినాఅగ్నింప్రతిష్ఠాప్యచరుంశ్రపయిత్వా
తతోగవ్యాజ్యాలోలీకృతేనగౌరసర్షపకల్కేనోద్వర్తనాంగంథర్వోపధిచూర్ణైస్తథాచందనాగరుకస్తూరికా
దిభిశ్చవిలిప్తశిరసంయజమానంభద్రాసనేఉపవేశ్యగృహ్యోక్తమూగేఢణ స్వస్తివాచనాదికుర్వీత ॥ ఋత్వి
గ్బ్రాహ్మణసహితఆచార్యస్వస్తివాచనానంతరం జీవత్పతి వుత్రాభిస్త్రీభి రుపగుణశాలినీభి స్సువెషాభిఃకృత
మంగళం యజమానమభిషించేదాచార్యః - తత్రపూర్వదెశావస్థితంకలశమాచార్యసహాస్రాషంశతధారమృ
షిభిఃపావనంకృతంతేనత్వాఽభిషించామి పావమాన్యఃపునంతుతె ఇత్యనేనమంత్రేణాభిషించేత్ ॥ తతో
దక్షిణదిగవస్థితంకలశమాదాయభగంతేవరుణోరాజా భగంసూర్యోబృహస్పతిః । భగమింద్రశ్చ వాయుశ్చభ
గంసప్తఋషయోదదురిత్యనేనమంత్రేణ । తదనంతరం పశ్చిమదెశావస్థితంకలశంగృహీత్వాయత్తెకెశెషుదా
భాగ్యంసీమంతెయచ్చమూర్ధని ॥ లలాటెకర్ణయోరక్షొరాపస్తన్వంతుతే సచెత్యనేన మంత్రేణాభిషిం
చేత్ -ఎవమభిషిచ్యసవ్యపాణినాకుశాంతరితేన యజమానస్యమూర్ధనిసర్వమంత్రైఃమాదుంబరెణస్రువెణాదా
యావత్యమానమంత్రైర్జుహుయాత్ ॥ ఓంమిత్రాయస్వాహా।ఓంమిత్రాయస్వాహా।శాలాయస్వాహా । కటంక
టాయస్వాహా।కూశ్మాండాయస్వాహా।రాజపుత్రపాయస్వాహా।ఎవంషడ్భిర్మంత్రైర్హుత్వాధ్నిహుత్వాతదనంత
రంపూర్వపక్వేనచరుణాపూర్వొక్తెషష్ఠిర్మంత్రైస్తస్మిన్నెనాగ్నెచరుంహుత్వాగ్నే రింద్రాది వ్యభి
షెకశాలాయా ఇంద్రాదిలోకపాలెభ్యస్తన్నామమంత్రైర్బలిందద్యాత్ - నామమంత్రాస్తు ॥ ఇంద్రాయ
నమః । అగ్నయెనమః । వరుణాయనమః । సొమాయనమః । ఈశానాయనమః । బ్రహ్మణెనమః । అంత
రిక్షాయనమః ॥ అథయజమానస్నాత్వా- శుక్లమాలాంబరధరోగురుణాసహితోవినాయకాయాంబికాయైచ
కృతాకృతాంస్తుండులాంశ్చపటలోదనమేవచేత్యాదినాపినిదిష్టంకృత్వాకృతాదవ్యజాతముపహారాదత్వాతత
శ్శిరసాభూమింగత్వా- కుసుమసహితేనోదకెనప్రత్యేకంపూర్వొక్తవినాయకాంబికాగాయత్రీధ్యానమంత్రా
ధ్యాత్మఘ్యాందత్వా - దూర్వాసవర్షపపుష్పాంజలించదత్వావినాయకమంబికాంచోపతిష్ఠెత - ఉస్తాసవుః
క్రాస్తు ॥ రూపందెహియశోదెహిభగంభవతిదెహిమె ॥ పుత్రాన్దెహి ధనందెహి సర్వాకామాంశ్చదెహిమె।

అత్రమంత్రేభగవద్దేహీమే భగవతీత్యాహాంకృత్వాప్రథమతోఽనాయకముపస్థాయషశ్చాప్యథాపరితేనమంత్రే ణాంబికాముపతిష్ఠేత ॥ తతశ్చాచార్యశూన్యేవైకుశానాస్థిర్యఉపహారశేషం తత్రనిధాయచతుష్పథం గత్వా తత్పరిసూణబలింనిదధ్యాత్ ॥ మంత్రస్తు॥ బలింగృహ్ణంత్వమందేవా అదితిర్యావసవస్తథా। మరుతోవాశ్వినా రుద్రాస్సుపర్ణాఃపన్నగాగ్రహాః। అసురాయాతుధానాశ్చ పిశాచామాతరోగణాః ॥ శాకిన్యోయక్షబే తాళాయోగిన్యఃపూతనాశ్చినాః। భంజకాస్నిగ్ధగంధర్వానాగావిద్యాధరానగాః॥ దిక్పాలాలోకపాలా శ్చయేచవిఘ్నవినాయకాః। జగతాంసాధుకర్తారోబ్రహ్మాద్యాశ్చమహర్షయః॥ మావిఘ్నంమాచమేపా పంమాసంతుపరిపంథినః। సైన్యాభవంతు తృప్తాశ్చ భూతప్రేతా సురాగ్రహాః ॥ ఇతిచతుష్పథబలిదాన మంత్రః॥అనంతరంవస్త్రద్వయసహితాందక్షిణాంస్వశక్త్యానుసారేణదత్వాఽభవానుసారేణభూరిదక్షిణామపి ఋత్విగాదిభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యఃప్రతిపాద్యబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ ॥ *

ఇతి వినాయకశాంతిప్రయోగః॥

అథ నవగ్రహయజ్ఞః.

శ్రీకామశ్శాంతికామోవాగ్రహయజ్ఞంసమారభేత్ । వృష్ట్యాయుఃపుష్టికామోవా తథైవాభిచరన్నపి॥ గ్రహానాహ ॥ సూర్యస్సోమోమహీపుత్రస్సోమపుత్రోబృహస్పతిః । శుక్రశ్శనైశ్చరో రాహుఃకేతుశ్చేతిగ్ర హాస్తన్నామాః॥ గ్రహప్రతిమానిర్మాణద్రవ్యాణ్యాహ॥తామ్రకాస్స్ఫటికారకశ్చందనాస్సువర్ణకాఉభౌ।రా జతాఆయసీస్సీసాఃకాంస్యాఃకార్ష్ణ్యగ్రహాఃక్రమాత్ ॥ స్వణ్డైర్వస్త్రపటె లేఖ్యోగంధైర్మండల కేషు వా॥ పూజావిధిమాహ ॥ యథావర్ణంప్రదేయాని వాసాంసికుసుమానిచ । గంధోమలయజశ్చైవధూపో దేయశ్చగుగ్గులమ్ ॥ కర్తవ్యాగ్రహణేచైవచరవఃప్రతిదైవతమ్ । గ్రహమంత్రానాహ ॥ ఆకృష్ణేనరజసేతి మంత్రేణాగ్నిర్ధ్యాత్వా। ఉద్బుధ్యస్వేతిచబుచోయథాసంఖ్యంప్రకీర్తితాః ॥ బృహస్పతేఅతియదర్యస్తథైవాన్నా త్పరిస్రుతః । శన్నోదేవీస్తథాకుండాత్కృత్వాన్నిమాంస్తదా ॥ హోమీయసమిధఅహ ॥ అర్కపా లాశఖదిరాస్త్వపామార్గోత్థపిప్పలః । ఉదుంబరశ్శమీదూర్వా కుశాశ్చసమిధఃక్రమాత్ ॥ హోమసం ఖ్యామాహ॥ ఎకైకస్యత్వష్టశతమష్టావింశతి రేవవా । హోతవ్యామధుసర్పిర్భ్యాందధ్నాక్షీరేణ వాయుతాః॥ నైవేద్యార్థంబ్రాహ్మణభోజనార్థంచద్రవ్యాణ్యాహ॥ గుడోదనంపాయసంచహవిష్యక్షీరపాష్టికమ్।దధ్యో దనంహవిశ్చాన్నం మాంసంచిత్రాన్నమేవచ ॥ దద్యాద్గ్రహక్రమాదేవద్విజేభ్యోభోజనంబుధః । శక్తితో వాయథాలాభంసత్కృత్యవిధిపూర్వకమ్ ॥ గుడమిశ్రమోదనంగుడోదనం- హవిష్యమున్నాది - క్షీరపా ష్పికంక్షీరమిశ్రపిష్టమోదనం । హవిష్కృతోదనం - చూర్ణంతిలమిశ్రమోదనమ్ - మాంసంభక్ష్యమాంస మిశ్రమోదనం - చిత్రాన్నంనానావిధాన్నం ॥ గుడోదనాదీనామభావేయథాలాభమోదనాది సన్తానపూ ర్వకంనైవేద్యార్థంబ్రాహ్మణభోజనార్థంచదద్యాదిత్యర్థః॥దక్షిణామాహ ॥ ధేనుశ్శంఖస్తథానడ్వాన్హేమవాసోహయాఃక్రమాత్ । కృష్ణాగౌరాయసంనాగమేతావైదక్షిణాస్మృతాఃయశ్చయశ్చయథాచస్థస్తుతం యత్నేనపూజయేత్ । బ్రహ్మణైషాం పరోదత్తఃపూజితాఃపూజయిష్యథ ॥ గ్రహాధీనానరేంద్రాణాముచ్చ యాఃపతనానిచ । భావాభావౌచజగతస్తస్మాత్పూజ్యతమాగ్రహాః ॥

ఇతియజ్ఞవల్క్యోక్తాగ్రహశాంతిః.

—* అథనవగ్రహయజ్ఞప్రయోగః. *—

శుభేనేనిత్యేకమాఙ్ఞానంతరమముకప్రయోజనసిధ్యర్థఙం నవగ్రహముఖేన యత్క్యఇతి సంకల్ప్య ॥ స్వగృ హ్యోక్తవిధినాస్వస్తివాచనంవిధాయాచార్యవరణానంతరం బ్రహ్మాణంవృణీత । అథవా చతురృత్విజోవృణీ త। తథావస్కందపురాణేనవగ్రహముఖేకుర్యాదృత్విజశ్చతురశ్శుభాఙ్ ॥ అథవాచైకమభ్యర్చ్యే ద్విధినాబ్ర హ్మణాసహేతి ॥ ఎతచ్చాపల్లక్షణం ॥ అతఎవాష్టోత్తరసహస్రసంఖ్యయా హోమంకర్తుఙంయదిచికీర్షతి॥ తహ్యేకమఙాణోనిర్వాహాయాగ్రహసంఖ్యకానృత్విజోవృణీత । సర్వత్రాచార్య బ్రహ్మాణోనియతా - అత్రచా యంవరుణప్రయోగః - వరణకాలెఎకఋత్విగ్దైయవస్త్రాలంకారాదిద్విగుణముదఙ్ముఖోపవేశితాయగుణ వ త్తమాయైకస్మైబ్రాహ్మణాయదత్వాస్వయంపూర్వాభిముఖస్సన్నహంగ్రహయజ్ఞేనయక్ష్యే । తతైర్భిశ్చందన పుష్పతాంబూలహేమాలంకారవాసోభిరహంవృణఇతి - తతోవృతోస్మీత్యాచార్యోబ్రూయాత్ తదర్థా లంకారానితరెభ్యోదత్వాస్మిక్కర్మణిఋత్విక్త్వేనత్వామహంవృణఇతివృణీత । తతఆచార్యాదయఃకర్మకుర్యుఃకుండాదినిర్మాణప్రకారస్తు - నార్ందేనవగహ్మఖేకుండంహస్తమాత్రసమంభవేత్ ॥ చతురశ్రమధోహ స్తంయోనివక్త్రంసమేఖలమ్ । చతురంగుళవిస్తారమేఖలాతద్వదుచ్ఛ్రితా ॥ మానహీనాధికంకుండమనేకభయ దంభవేత్ । చతుర్దిక్ష్వపికుండస్యహస్తమాత్రసమంభవేత్ ॥ చతస్రుష్వపిదిక్షుకుండస్యహస్తమాత్రకుండం భవతీత్యర్థఃి-అధోహస్తంఖాతమపిహస్తమాత్రంభవతీతియావత్-యోనివక్త్రంకుండస్యపశ్చిమదిగ్భాగెఉప రిమేఖలాయామధ్యేవక్ష్యమాణలక్షణోపెతాయాయోనిః - సైవవక్త్రంయస్యతత్తాదృక్ ॥ గజోష్ఠసన్నిభం యోనిప్రమాణంవక్త్రంవాపిప్పలీపత్రాకృతియోనివక్త్రంవాకుండంభవతి- తద్వదుచ్ఛ్రితా - త్రిరంగుళోన్న తాతద్వద్వితీయాసముదాహృతా - ఉచ్ఛ్రాయవిస్తరాభ్యాంచతృతీయాచతురంగుళా । ద్వ్యంగుళస్తంత్రవిస్తా రఃపూర్వయోరపిశేష్యతే ॥ పూర్వంతుద్వ్యంగుళాకార్యాప్రథమామేఖలాబుధైఃి । ప్రథమద్వితీయమేఖల యోర్యోనిలక్షణమభిహితం - వితస్తిమాత్రంయోనిస్స్యాష్టస్తాంగుళివిస్తృతా- షడ్వాసప్తవాచేతివికల్పఃి॥ కూర్మఃపృష్ఠాన్నతామధ్యేసాశ్వత్థయోనిశ్చాంగుళోచ్ఛ్రితా । గజోష్ఠసదృశీతద్వదాయతాచ్ఛిద్రసంయుతా॥ ఎ తత్సర్వేషుకుండేషుయోనిలక్షణముచ్యతే । మేఖలోపరిసర్వత్రఅశ్వత్థదళసన్నిభా ॥ అశ్వత్థదళసహితయోని ర్భవతీత్యర్థఃి ॥ లక్షణలక్షితకుండకరణాశక్తౌస్థండిలంచతురశ్రంహస్తపరిమితంకల్పయేత్ ॥ స్థండిలంవాప్ర కల్పయేదితి- స్థండిలస్యాప్యగ్న్యధిష్ఠానత్వేనవిధానాత్- ఏవంకుండంస్థండిలంవాకృత్వాతస్యోపరిపూర్వభా గెగ్రహాదిస్థాపనార్థంస్థండిలంవేదింవాపదీత ॥ తథాచ స్కందపురాణే ॥ తస్యైవోత్తరపూర్వేణస్థం డిలంహస్తమాత్రకమ్ । ద్వ్యవ్రంచతురశ్రంచవితస్త్యుచ్ఛ్రాయసమ్మితమ్ ॥ ద్వ్యవ్రమిత్యనేన వేదినిర్మాణము చ్యతే। అతఎవమత్స్యపురాణే ॥ గతఙస్యోత్తరపూర్వేణఃితస్రిద్వ్యవిస్తృతామ్। వ్రద్వ్యయుతాంవేదిం వితస్త్యుచ్ఛ్రాయసమ్మితామ్ । స్థాపనార్థఙంచ దేవానాం చతురశ్రాముదక్ప్లవామ్ ॥ గతఙస్యకుండస్యఉ త్తరపూర్వేణఈశానాదిదిగ్భాగెవ్రద్వ్యంమేఖలాద్వ్యంతత్రద్వ్యంగుళోచ్ఛ్రాయఃి-ప్రథమవఃిద్వ్యంగుళో చ్ఛ్రాయోద్వితీయస్యాఃి విస్తారఃుద్వయోరప్యంగుళిపరిమితఃిఉదక్ప్లవాం- ఉదఙ్ముఖాం- ఏవంస్థండిలంవేదింవా నిర్మాయఫలపుష్పాదివితతంవితానంతస్యోపరికుర్వీత- తదధిష్ఠానేగ్నింప్రణీయగ్రహయతనే గ్రహాదిదేవాఙ్ స్థాపయేత్ ॥ తథాచసూత్రేస్మ ॥ అగ్నిప్రణయనంకృత్వాతన్యామావాహయేత్సురాఙ్ । సంఖ్యాసురాణాంవి జ్ఞేయావింశతిర్ద్వాదశాధికా ॥ తస్యాంవేదికాయాంతత్రశుక్లతండులైస్సమంతతఃి పూరయిత్వా తతోమ

ధ్యేతాంబ్రవర్ణేస్తండులైస్సూర్యస్యమండలాకారమధిష్ఠానంకుర్వీత - తస్తాన్మండలాదాగ్నేయదిగ్భాగేశు
క్లతమైరక్తతండులైశ్చతురశ్రమధిష్ఠానంసోమాయ- సూర్యస్యమండలాద్దక్షిణతోరక్తచందనలిప్తై రక్తతండు
లైస్త్రికోణాకారమధిష్ఠానంమంగళాయ ॥ సూర్యస్యమండలాదీశాన్యాంసువర్ణవర్ణైరక్తతండులైర్బాణాకృ
తిమధిష్ఠానంబుధాయ ॥ మధ్యమండలాదుత్తరతః సువర్ణవర్ణైరేవారక్తతండులైర్దీర్ఘచతుస్రోణమధిష్ఠానం
గురవే - మధ్యమండలాత్పూర్వతశ్శుక్లతమైరేవతండులైఃపంచకోణమధిష్ఠానంభార్గవాయ - మధ్యమండలా
త్పశ్చిమతః కృష్ణవర్ణైస్తండులైర్ధనురాకృతిమధిష్ఠానంశనైశ్చరాయ ॥ మధ్యమండలాన్నిఋతికోణేసీ
సాఖ్యద్రవ్యవర్ణైరక్తతండులైఃకృష్ణవర్ణైర్వాశూర్పాకృతి మధిష్ఠానంరాహవే।మధ్యమండలాదేవవాయవ్యదిగ్భా
గేశుక్లైస్తండులైర్ధూమవర్ణైర్వా ధ్వజాకృతి మధిష్ఠానంకేతవేకల్పిత - తతశ్చమండలాకారచతురశ్ర త్రి
కోణ బాణాకృతి దీర్ఘచతురశ్ర పంచకోణ చాపాకృతి శూర్పాకృతి ధ్వజాకారేషు తామ్ర స్ఫటిక రక్త
చందన సువర్ణ చందన రజత లోహ సీస కాంస్య మయేషు మధ్యమాంగుళి మధ్యపర్వప్రమాణోన్నతేషు
సూర్యాదిప్రతిమానిమాఃకణద్రవ్యేమవత్యోమాణప్రకారేణోల్లిఖితాఃక సూర్యాదీన్మధ్యమాగ్నిదక్షిణేశానోత్త
రపూర్వపశ్చిమనిఋతి వాయుదిగ్భాగేషునిదధీత ॥ తత్రాపరవిశేషః ॥ స్కందపురాణోక్తః - శుక్రా
కాఃప్రాఙ్ముఖాజ్ఞేయాగురుసౌమ్యావుదఙ్ముఖౌ । ప్రత్యఙ్ముఖశ్శనిస్సోమశ్శేషాదక్షిణతోముఖాఇతి ॥ ఆదిత్యా
భిముఖానైవైతాఃగ్రహాదీఃస్థాపయేత్ - తథాచ ॥ చింతామణౌ॥ ఆదిత్యాభిముఖాస్సర్వేసాధిప్రత్యధిదేవతాఃఽ
స్థాపనీయామునిశ్రేష్ఠానాంతకేణపరాఙ్ముఖాఃఽ ॥ అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా ఉచ్యంతే- నాంతరేణే త్యాదిత్య
స్యాన్యస్యచస్థాపితగ్రహస్య మధ్యేన్యేగ్రహానస్థాపనీయాఇత్యర్థఃఽ॥ నపరాఙ్ముఖాస్థాపనీయాఇత్యర్థఃఽ ॥ న
చపరాఙ్ముఖాస్థాపనీయాఃఽ॥ ఎవముత్తరతాపిపూర్వోత్తరఈశానభాగెదక్షిణపూర్వకెఆగ్నేయ్యాందిశిదక్షిణ
పశ్చిమనైఋతిప్రదేశె పశ్చిమోత్తరతఃవాయవ్యేశుక్లతండులైగ్రహస్థాపనాయదేశం స్థండిలవేదింవాపరి
పూర్యశుక్లతండులానాపూర్యత త్తద్వర్ణతండులైరుపలక్షితేమ ప్రదేశేష్వాదిత్యాదీగ్రహాఃస్వస్వాయత
నానక్రమేణస్థాపయేన్నిదధ్యాత్ - అథవాత త్తద్వర్ణతండులోపలక్షితేమ ప్రదెశేషు గ్రహ ప్రతిరూపకా
న్వాశుక్లతండులైఃకృత్వాస్థాపయేత్ప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ ॥ గ్రహలక్షణాన్యపిమత్స్యపురాణే ॥ పద్మాసనఃప
పద్మకరఃపద్మగర్భసమద్యుతిఃఽ సప్తాశ్వస్సప్తరజ్జుశ్చబుధైర్జ్ఞేయస్సదారవిఃఽ ॥ శ్వేతఃశ్వేతాంబరధరోదశా
శ్వశ్శ్వేతభూషణఃఽ గదాపాణిర్ద్విబాహుశ్చకర్తవ్యోవరదశ్శశీ ॥ రక్తమాల్యాంబరధర శ్శక్తిశూలగ
దాధరఃఽ చతుర్భుజోమెషగమోవరదస్స్యాద్ధరాసుతఃఽ ॥ పీతమాల్యాంబరధరఃకణిత్కారదళద్యుతిఃఽ ఖ
డ్గచర్మగదాపాణిఃసిహ్మస్థోవరదోబుధఃఽ ॥ గురుశుక్రయోర్లక్షణమాహ ॥ దెవదైత్యగురూతద్వత్పీతశ్వే
తౌచతుర్భుజౌ । దండినౌవరదౌకార్శ్యౌసాక్షసూత్రకమండలౌ ॥ ఇంద్రనీలద్యుతిశ్శూలీవరదోగృధ్రవాహ
నఃఽ బాణచాపాసనధరఃకర్తవ్యోర్కసుతస్సదా ॥ కరాళవదనఃఖడ్గచర్మశూలివరప్రదఃఽ నీలసిహ్మాస
నస్థశ్చరాహురత్రప్రశస్యతే ॥ ధూమ్రాద్విబాహవస్సర్వెగదినోఃకృతాననాఃఽ గృధ్రాసనగతానిత్యం కేత
వస్స్యుర్వరప్రదాఃఽ ॥ నవగ్రహసాధారణధర్మకథ్యా దత్ర చతుర్థచరణేనచ కేతోస్సంఖ్యామహ ॥ స
ర్వేకిరీటినఃకార్యాగ్రహాలోకహితావహాఃఽ । ద్వాదశాంగంలిఖేచ్ఛుక్రం సోమంతుద్విగుణంలిఖెత్ ॥ భృగునం
దనాంగుళంచైవగురుంచైవషడంగుళమ్ । బుధంభూమిసుతంసౌరిం చతుస్త్రిద్వ్యంగళంలిఖెత్ ॥ సోమాద
ర్ధాంగుళింరాహుంకేతుమధ్యర్ధమంగుళిం ॥ ఎవమగ్నిప్రణయనానంతరంగ్రహవేదికాయాముక్తస్థానేషునూ

ర్ఘ్యవిప్రతిమూనిధాయవ్యాహృతిభిరావాహ్యస్థాపయేత్-అత్రాయంప్రయోగః॥ప్రణవస్యపరబ్రహ్మఋషిఃగాయత్రీఛందః-పరమాత్మాగ్నిర్దేవతా- వ్యాహృతీనాంక్రమేణజమదగ్ని భరద్వాజభృగవోఋషయఃఅగ్నివాయుసూర్యాదేవతాః- సూర్యాద్యావాహనార్థేవినియోగః - ఓంభూర్భువస్సువః కళింగదేశోద్భవఃకాశ్యపగోత్రసూర్యఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్య ॥ ఇహతిష్ఠేతి రక్తపుష్పాక్షతైః స్థాపయేత్ - ఓంభూర్భువస్సువఃయమునాదేశజఆత్రేయసగోత్రసోమఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్య శ్వేతపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ - ఓంభూర్భువస్సువః అవంతీసముద్భవభారద్వాజసగోత్రభౌమేహాగచ్ఛేత్యావాహ్యారక్త పుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః - మాగధదేశోద్భవఆత్రేయసగోత్రబుధఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్య పీతపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః - సింధుదేశోద్భవఆంగీరసగోత్రబృహస్పతెఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్యపీతపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ - ఓంభూర్భువస్సువఃభోజకటదేశోద్భవభార్గవగోత్రశుక్రఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్య పీతపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూర్భువస్సువఃసౌరాష్ట్రదేశజకాశ్యపగోత్రశనైశ్చరేహాగచ్ఛేత్యావాహ్య కృష్ణపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూర్భువస్సువఃవైరాటికావుద్భవపైఠీనసగోత్రరాహూఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్య- కృష్ణపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతి స్థాపయెత్ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః - అంతర్వేదిసముద్భవజైమినిసగోత్రకేతోఇహాగచ్ఛేత్యావాహ్యధూమ్రపుష్పాక్షతైరిహతిష్ఠేతిస్థాపయేత్ ॥ యథోక్తకుసుమతండులాభావేయథా లాభోపపన్నకుసుమైస్తండులైఃస్థాపయేత్ ॥ స్కాందపురాణే ॥ జన్మభూగోత్ర మెతేషాం జన్మస్థాన సుఖానిచ - యోజ్ఞాత్వాకురుతే శాంతింగ్రహా స్తేవావమానితాః ॥ ఉత్పన్నోరవిఃకళింగేషు యమునాయాంహి చంద్రమాః । అంగారకఃస్త్వవంత్యాంతుమగధేషుహిమాంశుజః ॥ సైంహవెమగురుజ్ఞాతశ్శుక్రోభోజకటెతథా । శనైశ్చరస్తుసౌరాష్ట్రెరాహువైరాటికావురే ॥ అంతర్వేద్యాంతథాకేతు రిత్యేతాగ్రహభూమయః । ఆదిత్యఃకాశ్యపోగోత్ర ఆత్రేయశ్చంద్రమాభవేత్ ॥ భరద్వాజోభవేద్భౌమస్తథాత్రేయశ్శశాంకజః । సురపూజ్యాంగిరాగోత్రశ్శుక్రోవైధాగ్నవస్తథా ॥ శనిస్తుకాశ్యపభవోరాహుఃపైఠీనసస్తథా । కేతవోజైమినీయాశ్చ గ్రహాలోకహితావహాః॥ ధానురంగారకోరక్తశ్శుక్లోశుక్రనిశాకరా । సోమపుత్రోగురుశ్చైవతావుభౌపీతకాస్మృతా ॥ కృష్ణఃశనైశ్చరంవిద్యాద్రాహుంచిత్రాశ్చకేతవః । కృష్ణరూపగుణైర్యుక్తాన్వ్యాహృత్యావాహయేత్తుతాన్॥ఎవంసూర్యాదీనావాహ్యస్థాప్యాశ్చాధిదేవతాః। ఓంభూర్భువస్సువఃఈశ్వర ఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిశ్వేతపుష్ప తండులైస్సూర్యదక్షిణ పార్శ్వే ఈశ్వరం ॥ ఓంభూర్భువస్సువః - ఉమెఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిసూర్యస్య దక్షిణపార్శ్వేఉమాం ॥ ఓంభూర్భువస్సువః - స్కాందఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి భౌమస్య దక్షిణపార్శ్వేస్కందం - ఓంభూర్భువస్సువః - విష్ణోఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి బుధస్యదక్షిణపార్శ్వేవిష్ణుం - ఓం భూర్భువస్సువః - బ్రహ్మన్నిహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిగురోర్దక్షిణపార్శ్వేబ్రహ్మాణం - ఓంభూర్భువస్సువః - ఇంద్ర ఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి శుక్రస్యదక్షిణపార్శ్వేఇంద్రం ॥ ఓంభూర్భువస్సువఃయమఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి - శనైశ్చరస్య దక్షిణపార్శ్వేయమం ॥ ఓంభూఃభువస్సువః - కాలెహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి రాహోర్దక్షిణపార్శ్వేకాలం ॥ ఓంభూఃభువస్సువః - చిత్రగుప్తెహాగచ్ఛఇహతిష్ఠేతి కేతోర్దక్షిణపార్శ్వేశుక్లపుష్పతండులైశ్చిత్రగుప్తంస్థాపయేత్॥ తతశ్చ ప్రత్యధిదేవతాశ్చస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూఃభువస్సువఃఅగ్నెఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి శుక్లపుష్పతండులైస్సూర్యస్యవామపార్శ్వేఅగ్నిం॥ఓంభూర్భువస్సువఃఆపఇహాగచ్ఛతఇహతిష్ఠతేసోమస్యవామపార్శ్వేఆపఃఓం

ఓంభూః - భూమెఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి భౌమస్యవామపార్శ్వే భూమిం - ఓంభూః - విష్ణోఇహా గచ్ఛే
హతిష్ఠేతిబుధస్య పార్శ్వేవామెవిష్ణుం ॥ ఓంభూః ఇంద్ర ఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిజీవస్యవామపార్శ్వేఇంద్రం-
ఓంభూః - ఇంద్రాణీహాగచ్ఛేహ తిష్ఠేతి శుక్రస్యవామ పార్శ్వే ఇంద్రాణీం ॥ ఓంభూః - ప్రజాపతే
హాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి శనైశ్చరస్యవామభాగె ప్రజాపతిం - ఓంభూః సపా ఇహాగచ్ఛంత్వీహతిష్ఠంత్వితి
రాహోర్వామపార్శ్వేసపాఇ ॥ ఓంభూఃబ్రహ్మన్నిహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతి కేతూనాం వామభాగెబ్రహ్మ
ణంశ్వేతకుసుమాక్షతైస్సాపయేత్ ॥ అధిదేవతాదక్షిణతోవామెప్రత్యధిదేవతాః - స్థాపనీయాఃప్రయత్నే
నవ్యాహృతిభిః పృథక్పృథక్ ॥ ఇతిసంగ్రహకారః - చింతామణౌ త్వధిదేవతాస్థాపనాప్రజేశఃప్రకారాంతరె
ణదర్శితః ॥ సూర్యస్యైశాన్యోత్తరె శంభుముమాంసోమస్యదక్షిణే | స్కందమంగారకస్యైవదక్షిణస్యాంని
వేశయేత్ ॥ సోమాత్పశ్చిమతోవిష్ణుం బ్రహ్మాజీవస్యపూర్వతః | ఇంద్రమైంద్ర్యాంసితాద్విద్ధిమందాదాగ్నె
యతోమయమ్ ॥ రాహోఃపూర్వోత్తరెకాలంస్వభూతభయూవహం | కేతోర్నైర్ఋతిదిగ్భాగె చిత్ర
గుప్తంనివేశయేత్ ॥ ఎవంగ్రహాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాస్థాపనానంతరం వినాయకాదీఇ పంచదేవతాస్థాప
యేత్ ॥ ఓంభూః వినాయకెహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిరాహూరుత్తరభాగెవినాయకంస్థాపయేత్ - ఓంభూఃదు
ర్గేహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిశనైశ్చరోత్తరభాగెదుగాఇంస్థాపయేత్ ॥ ఓంభూఃవాయోఇహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిసూర్యస్యో
త్తరభాగెవాయుంస్థాపయేత్-ఓంభూర్భువస్సువఃఆకాశేహాగచ్ఛేహతిష్ఠేతిరాహోర్దక్షిణ పార్శ్వే ఆకాశం
ఓంభూఃఅశ్వికుమారావిహాగచ్ఛతమేహతిష్ఠతమితికేతోర్దక్షిణ పార్శ్వెశ్వేతకుసుమాక్షతైరశ్వినీకుమారౌస్థా
పయేత్ ॥ మత్స్యపురాణే ॥ వినాయకంతథాదుర్గాంవాయుమాకాశమేవచ | ఆవాహయేద్వ్యాహృతిభిస్త
థైవాశ్వికుమారకౌ ॥ సంగ్రహకారః ॥ రాహుమంద దినేశానా ముత్తరస్యాం యథాక్రమమ్ | గణేశదు
ర్గావాయూంశ్చ రాహుకెతోశ్చదక్షిణె ॥ ఆకాశమశ్వినౌచేతి పంచైతాఇ స్థాపయేత్తతః | అథైతాన్సం
చోత్తగంస్థాపయెత్ ॥ ఎవంద్వాత్రింశద్దెవతా ఆవాహ్యస్థాపయిత్వానామమంత్రైఃపూజయెత్ ॥ తద్యథా॥
ఓంసూర్యాయనమ ఇత్యాసనం - సూర్యాయనమః - పాద్యం - సూర్యాయనమ ఇత్యర్ఘ్యఇం ॥ ఓం
సూర్యాయనమఃఇ - ఆచమనీయం- సూర్యాయ-స్నానం - సూర్యాయనమః - పునరాచమనీయం- సూర్యా
యనమః - వస్త్రం- సూర్యాయనమః- గంధం - సూర్యాయనమః పుష్పాణి - సూర్యాయనమఃఇ-ధూపం-
సూర్యాయనమఇతి దీపం- సూర్యాయనమఇతినైవేద్యం-ఎవం పూజయిత్వానామమంత్రైఃపూర్వోక్తంద్వా
త్రింశద్దేవతా ఆవాహనక్రమేణావాహయెత్ - అథవక్ష్యమాణైస్తత్తంద్దేవతాప్రకాశకైర్వైదికైర్మఇంత్రై
రాసనాద్యుపచారంకుర్యీత - తత్రాచమనీయదానానంతరం పంచామృతైస్నానంకారయేత్ - ఎతత్సకల
గ్రహపూజాకరణేపిసమానం॥ ఎవంసోమాదీనామపి దుగ్ధదధ్యాజ్యమధూని ॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య
గౌతమఋషిః - సోమాత్మకంపయోదెవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - క్షీరస్నానేవినియోగః - ఆప్యాయస్వే
త్యాదినా క్షీరస్నానం ॥ దధిక్రావుణ ఇత్యస్యమంత్రస్య - దధిక్రావాఋషిః - సురభ్యుత్పన్నందధిదేవతా-
దధిస్నానేనియోగః - దధిక్రావుణ్ణఇతిదధిస్నానం- శుక్రవసీత్యస్యయజుషః - ప్రజాపతిఋషిః- ఆజ్యందే
వతా - ఆజ్యస్నానేవినియోగః- శుక్రవసీత్యాజ్యేనస్నానం-స్వాదుఃపవస్వేత్యస్యవేనఋషిః-సోమాత్మికా
శర్కరా దేవతా - జగతీచ్ఛందః - శర్కరాస్నానేవినియోగః- స్వాదుఃపవస్వేతి శర్కరాస్నానం-
మధువాతాఋత్యస్య గౌతమఋషిః - మధుదేవతాగాయత్రీచ్ఛందఃి - మధుస్నానేవినియోగః - మధువాతా

ఇత్యాదినాశుద్ధస్నానం - ఎవంపంచామృతస్నానానంతరంపునరాచమనస్నానాంతరంపునరాచమనసన్నాంతాంసపర్యాంవిధాయానం
తరమింద్రాదీనష్టలోకపాలాక్సూర్యాభిముఖానావాహ్యపూజయేత్ - శిష్టసమాచారాత్ - అత్రామంత్రాః-
ఇంద్రంవోపశ్వతఃపరీత్యస్యామంత్రస్య - మధుశ్ఛందఋషిః - ఇంద్రోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - ఇంద్రపూ
జాయాంవినియోగః- ఇంద్రంవోపశ్వతఃపరీత్యాది ॥ అగ్నింధూతమిత్యస్యామంత్రస్య - మేధాతిథిఋషిః-అగ్ని
ర్దేవతా గాయత్రీచ్ఛందః - అగ్నిపూజాయాంవినియోగః ॥ అగ్నింధూతమిత్యాది॥ యమాయసోమమిత్య
స్యాయమఋషిః- యమోదేవతా - అనుష్టుప్ఛందః - యమపూజాయాంవినియోగః - యమాయసోమ
మిత్యాది ॥ మోషూణఇత్యస్యకణ్వఋషిః- నిఋతిర్దేవతా. గాయత్రీచ్ఛందః - నిఋతిపూజాయాం
వినియోగః - మోషూణఃపరేత్యాది- నిఋతిదుర్గతిర్నోపథాత్ -పరీష్టత్మైషయాసహా - త్వంనో అగ్నఇ
త్యస్యచమంత్రస్య ॥ వామదేవఋషిః - వరుణోదేవతా॥ త్రిష్టుప్ఛందః - వరుణపూజాయాంవినియోగః-త్వం
నోఅగ్నెవరుణస్యేత్యాది - తవవాతాయనుకృతస్యామంత్రస్య - వాధ్రియశ్వఋషిః - వాయుర్దేవతా - గా
యత్రీచ్ఛందః - వాయుపూజాయాంవినియోగః- తవవాతాయనుకృతస్యతే- త్వష్టర్జాతమాతర—మహో-
సోమోధేనుమిత్యస్యగౌతమఋషిః - సోమోదేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః- సోమపూజాయాంవినియోగః- సో
మోధేనుమిత్యాది- తమీశానమిత్యస్యగౌతమఋషిః - ఈశానోదేవతా జగతీచ్ఛందః - ఈశానపూజాయాం
వినియోగః- తమీశానంజగత—వయం॥ పూషానో—స్వస్తయే॥ ఎతేషమంత్రాఉపలక్షణార్థాఃఽ ॥ అథశి
ష్టాదిపరికల్పితైరింద్రాది పూజాకార్యా- అథవేంద్రాయనమఇత్యాది తద్దేవతానామంత్రైర్లోకా
పాలాన్పూజయేత్ - ఎవంలోకపాలాన్సంపూజ్యాదిత్యాదీనాంగ్రహాణాం తత్తద్వర్ణాకృక్ చందనప్రభృ
తిక్గంధాన్తత్తద్వర్ణపుష్పాణిచసమర్ప్య- ఆధిదేవతాదిలోకపాలానాం శ్రీచందనంయథోపపన్నపుసుమా
నిచసమర్పయేత్ - తతోధూపదానంచింతామణౌ ॥ దివాకరకుజాభ్యాంతు దాపయేద్రక్తచందనమ్। చం
ద్రభార్గవయోశ్చైవసితవర్ణంప్రదాపయేత్ ॥ కుంకుమేనతుసంయుక్తంచందనంజీవసౌమ్యయోః। అగ
రుంచందనందద్యాద్రాహుకేత్వర్కజేమత। గంధపూర్వాణిపుష్పాణి గాయత్ర్యాధూపమూహయేత్ ॥ ర
వేఃకుందురుకంధూపంశశినస్తు ఘృతాక్షతమ్। భౌమేసజ్జరసంచైవఅగరుశ్చబుధెన్మతః ॥ సిహ్లకంగురవే
దద్యాచ్ఛుక్రేబిల్వాగరుంతథా॥ గుగ్గులంమందచారేతులాక్షౌరాహవేశ్చకేతవే । కుందురుకం సల్లకీరసః। సి
హ్లకఃపిండకః। బిల్వాగరుర్బిల్వఫలపుష్పమజ్జాగరు- మందచారశ్శనైశ్చరః రాహవేఃకేతవేచ। లాక్షౌః। పూ
ర్వోక్తంకుందురుకాదిధూపాభావెసర్వేషాంగుగ్గులురేవధూపః ॥ తథాచయాజ్ఞవల్క్యాః ॥ ధూపోదేయశ్చ
గుగ్గులురితి - ఆదిత్యాదీనాంకుందురుకాదిధూప దానేతత్తదధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతయోరపి తత్తద్ధూపాః-
వినాయకాదీనాంగుగ్గులురేవ - తస్యసర్వసాధారణత్వాత్ - తతోగ్రహాణాందీపందత్వానైవేద్యంవడ్యమా
ణందద్యాత్ ॥ చింతామణౌ॥ గుడోదనంఘరవేదద్యాత్సోమాయఘృతపాయసమ్। లోహితాయహవిష్యా
న్నంబుధాయక్షీరషష్టికమ్ ॥ దధ్యోదనంగురోర్దద్యాచ్ఛుక్రాయచఘృతోదనమ్ । మిశ్రితంతిలమాషైశ్చ
నైవేద్యంచశనైశ్చరే॥ రాహవేమాంసోదనందద్యాత్కేతోశ్చిత్రోదనంతథేతి ॥ హవిష్యాన్నంమున్యన్నం
నీవారాది ॥ క్షీరమిశ్రషష్టికోదనంపూర్వోక్తవిధనైవేద్యాభావెలాభోపపన్నోదనానినివేదయేత్ ॥ యథా
హయాజ్ఞవల్క్యాః ॥ శక్తితోవాయథాలాభంసంసృత్యవిధిపూర్వకమ్ । ఎవమధిదేవతాదీనాం తత్తద్గ్రహ
నైవేద్యంయథాలాభోపపన్నమోదనాదివాసమర్పయేత్ ॥ వినాయకస్యమోదకాదితు- ఓదనాది- ఏవంనై
వేద్యందత్వాదానానంతరంగ్రహవేదికాయాం ఈశానదిగ్భాగే-అక్షతమకళంకం॥బహిర్దగ్ధ్వాక్షితాది ధూపి

తంచూతాదిపల్లవసంఛన్నంచూతాశ్వత్థవటోదుంబరపల్లవసంయుక్తంఫలవస్త్రయుగాన్వితమంత్రఃప్రక్షిప్తపం
చరత్నంశుభంనిర్మలజలపూర్ణకం దృఢం కలశమష్టతానాముపరిస్థాపయేత్ ॥ తత్రైకలశేవ రుణమావాహా
యేత్ ॥ తథాగంగాదీనితీర్థాని- తథాచ॥ మత్స్యపురాణే ॥ ప్రాగుత్తరేణతస్యాశ్చ దధ్యక్షతవిభూషితమ్।
చూతపల్లవసంఛంనంఫలవస్త్రయుగాన్వితమ్ ॥ పంచరత్నసమాయుక్తంపంచవర్ణయుతంతథా॥ స్థాపయే
దవ్రణంకుంభంవరుణంక్షత్రవిన్యసేత్ । గంగాద్యాస్సరితస్సర్వాస్సముద్రాశ్చసరాంసిచ ॥ పంచభంగాశ్చ
పూర్వోక్తాఃపూర్వోక్తాఃపంచపల్లవాఃగజాశ్వరథ్యావల్మీకసంగమాద్రధగోశులాత్॥మృదమానీయ విప్రేం
ద్రాసవోక్తవిధిసమన్వితామ్ । స్నానార్థంవిన్యసేత్తత్రయజమానస్యశాస్త్రవిత్॥ సురామాంసీవచాకుష్టం
శైలేయంరజనిద్వయమ్ । శతీచంపకముస్తాచసర్వౌషధిగణస్తథా॥ *

—‡ అథ వరుణావాహనమంత్రః. ‡—

తత్వాయామీత్యస్య మంత్రస్య- శునశ్శేఽఋషిః - వరుణోదేవతా , త్రిష్టుప్ఛందః - వరుణావాహనేవి
నియోగః , తత్వాయామీత్యాది-ఎతచ్చప్రదర్శనార్థంఅతఃఅన్యైరపి వరుణప్రకాశకైర్వైదికైర్మంత్రై
ర్వరుణాయనమఇతినామమంత్రేణవావరుణమావాహయేత్ ॥ ఆధగంగాద్యావాహనమంత్రః ॥ సర్వేసము
ద్రాస్సరితస్తీర్థానిజలదానదాః - ఆయాంతుయజమానస్యదురితక్షయకారకాః ॥ ఏవమాదిత్యదేవతావా
హనాదివరుణస్థాపనాంతంకర్మనిర్వర్త్యపూర్వప్రతిష్ఠాపితాగ్నావష్ట్యమాణవిధినాహోమకర్మసమారభేత్॥
తత్రాన్వాధానప్రయోగః - అస్మిన్కర్మణ్యాదిత్యాదినవప్రధానదేవతాః ॥ రుద్రాద్యనవాధిదేవతాః - అ
గ్న్యాద్యానవప్రత్యధిదేవతాః । వినాయకాద్యాఇరాఅప్యంగదేవతాః । సమిచ్చర్వాజ్యతిలప్రీహయోహా
విః । సమిచ్చర్వాజ్యమిశ్రితంతంత్రంసాంగేనకర్మణాసద్యోయత్కిఞ్చిదితిద్వేసమిధావగ్నౌనిక్షిపేత్- ఎవమన్వా
ధానంవిధాయనిర్వాపఃకార్యః - తత్రాయంప్రయోగః ॥ దేవస్యత్వాసవితుఃప్రస-స్తాభ్యాం ॥ సూర్యాయ
త్వాజుష్టంనిర్వపామీతిచతురోముష్టీన్నివపేత్ ॥ యథాష్టోత్తరశత సహస్రంవాహోమంకర్తుమిచ్ఛం
తి - ముష్టిచతుష్టయంనివాప్య సంపాదితద్రవ్యహోమపర్యాప్తత్వేనపూర్వోక్తనిర్వాపణానంతరంహోమప
ర్యాప్తద్రవ్యంతూష్ణీంనిర్వపేత్॥ ఎవంనిరూప్యదేవార్థంవాత్రిః ప్రక్షాళ్యచరుం శ్రపయిత్వాభి ఘార్యోదగు
ద్వాస్యప్రత్యభిఘారయేత్ ॥ కర్తవ్యామంత్రవంతశ్చచరవఃప్రతిదైవతమితి॥ఎవంచరుశ్రపణానంతరంయథాగృ
హ్యంపరిస్తరణాజ్యసంస్కారాంతకర్మకరణానంతరం యజమానోపి జప్యదేవతోద్దేశేనహోమీయద్రవ్యత్యా
గంకుర్వీత- యజమానికతాత్యాగస్యయుగపదనేఋత్విక్కాధ్యేకర్మణిప్రత్యాహుతిస్త్వత్యాగంకుర్వీత॥యజ
మానికతాత్యాగస్యకర్తుమశక్యత్వాత్ ॥ తత్రాయంప్రయోగః ॥ సూర్యసోమభౌమబుధబృహస్పతిశుక్రశ
నిరాహుకేతురుద్రోమాస్కందవిష్ణుబ్రహ్మేంద్రయమకాలచిత్రగుప్తాగ్నిజలభూవిష్ణుశుక్రేంద్రాణీప్రజాపతిబ
హ్మగణపతిదుర్గాక్షేత్రపాలాదిగృహ్యోక్తధరాదిదేవతాభ్యఃస్విష్టకృదగ్నయే సవేదితేసమిచ్చర్వాజ్యతిల
వ్రీహియవానహంత్యజామిత్యభిలష్యేత్॥కేచిన్గృహేపాకాదోదనముద్ధృత్యాగ్రహాదీనుద్దిశ్యజుహ్వతి ॥ తత్రశి
ష్టాచారఎవప్రమాణం-ఎవముద్దేశత్యాగేహుతేఇధ్మానాధాయాజ్యభాగావాచత్వారిహుత్వాపశ్చాత్పరిగ్రహాన
ష్టావింశతిరష్టోత్తరశతమష్టోత్తరసహస్రంవా సృక్వేణహోమఃకార్యఃతత్రాపిసమిచ్చర్వాజ్యతిలాదయఇతి

క్రమః - సమిదాజ్యచరుతిలాదయఇతివా- అధిదేవతాదీనామప్రధానత్వాద్ధోమేన్యూనసంఖ్యాసిద్ధికరణం- ఆ
సాంచసమిదః పలాశా ఏవ మత్స్యపురాణే - క్వచనయజ్ఞవల్క్యశ్చ ॥ అరఁకఃపలాశఃఖదిరస్త్వపామా
ర్గోఽథపిప్పలః - ఔదుంబరశ్శమీదూర్వాకుశాశ్చసమిధఃక్రమాత్ । ఎకైకస్యాష్టశతకమష్టావింశతిరేవవా॥
హోతవ్యామధుసర్పిర్భ్యాందధ్నాచైవసమన్వితా। అనేనవచనేనమధ్వాజ్యదధ్నాంసమిదంజనేసముచ్చయో
పగమ్యతే- యాజ్ఞవల్క్యమాత్స్యయోఃహ - హోతవ్యాశ్చమధుసర్పిర్భ్యాందధ్నాక్షీరేణవాపునరితిస్మృతి పురా
ణయోస్మన్నపక్షేః పాక్షిబల్యాత్పురాణవాక్యస్యస్థశ్చశబ్దోవాగ్రాహ్యాఃతథాచమధ్వాదీనిసమిదంజనేవికల్పితాని-
చింతామణౌ ॥ సమిదశ్చాత్రకర్తవ్యాఅష్టోత్తరసహస్రకాఃఅష్టోత్తరశతంవాధఅష్టావింశతిరేవచ ॥ సమి
ధాలక్షణంవక్ష్యేసంఖ్యామానంతథైవచ । విశీర్ణవిదళాహ్రస్వావక్రాస్ససుషిరాఃకృశాఃఁ ॥ అతిస్థూలా
తిదీర్ఘాశ్చసమిధఃకార్యనాశనాఃఁ । విశీర్ణాయుఃక్షయంకుర్యాద్విదళాపుత్రనాశినీ ॥ సుషిరావ్యాధిజననీ
కృశాచరిపువర్ధినీ । దీర్ఘావిదేశగమనీస్థూలాత్మవినాశినీ।అకృశానుసమాస్థూలాఆర్ద్రాచసపలాశినీ।ప్రా
దేశాన్నాధికాన్యూనాసమిత్సాత్సవకర్మణి ॥ అరోగనాశయతేవాధిఃపలాశస్సర్వకామదఃఁ । ఖదిరశ్చార్థ
లాభశ్చ అపామార్గస్సుపుత్రదఃఁ ॥ అశ్వత్థస్సవకామాయ సౌభాగ్యోదుంబరస్తథా । శమీశమయతేపా
పందూర్వాయుశ్చవిధినీ ॥ కుశాశ్చమూర్ధకామానాంరక్షకారక్షసాంవిదుఃఁ । అష్టోత్తరంతుసాహస్రం
శతమష్టాధికంతథా ॥ అష్టావింశతిరష్టావా ఎకైకస్యాంహోమయేత్ । హోమాంతేదక్షిణాందద్యాచ్ఛాం
త్యర్థంపుష్టివర్ధనమ్ ॥ దేవానామపిసర్వేషాంఉపాంశుపరమార్థవిత్ । స్వేనస్వేనైవమంత్రేణ హో
తవ్యాస్సమిధఃపృథక్ ॥ హోతవ్యంచఘృతాద్యత్రచరుభక్తాదికంపునఃఁ। మంత్రైర్దక్షాహుతీర్దద్యాద్ధోమో
వ్యాహృతిభిఃపునఃఁ ॥ మంత్రైర్దక్షాహుతీరిత్యాదిహోమార్థం సంపాదితేసమిధాదినాగ్నేయేభ్యఃప్రత్యే
కందక్షాహుతీర్దద్యాత్- అధిదేవతాదీనాంప్రత్యేకంతిస్రస్తిస్రఎకాంవాదద్యాదిత్యర్థఃఁ ॥ హోమోవ్యా
హృతిభిఃపునరితి ॥ భూస్వాహేత్యాభిశ్చతసృభిశ్చతస్ర స్తత్రఆహుతయోదేయాఃఁ ॥ ఉదఙ్ముఖాఃప్రాఙ్ముఖా
వాకుర్యాద్బ్రాహ్మణవృంగవాఃఁ । మంత్రవంతశ్చవాదద్యాచ్చరవఃప్రతిదైవతమ్ ॥ కృత్వాతుశాక చరూక్ష
మ్యకృతిహోమంసమారభేత్। ఆకృష్ణేనేతిమంత్రేణహోమఃకార్యోద్విజన్మనా ॥ ఆప్యాయస్వేతిమం
త్రేణసోమాన్యజుహుయాత్పునఃఁ । అగ్నేయాదిహోమంత్రంభూయాయపరికీర్తయేత్ ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్న
ఇత్యేవమంత్రంసోమసుతాయవై। బృహస్పతేఅతియదర్యఇతిదర్యచరురోర్మతఃఁ । అన్నాత్పరిస్రుతోరసశ్చ
క్రస్యాపినిగద్యతే ॥ శనైశ్చరాయచపునశ్చంనోదేవీతిహోమయేత్। కయానశ్చిత్రఆభువదితిమంత్రంరాహూ
రుదీరయేత్ ॥ ఆప్యాహిష్టేత్యాయాశ్చస్యానేతిస్వామివన్తథా। తథాయమస్యచాయంగౌరితి హోమఃప్ర
కీర్తితఃఁ ॥ కాలస్యబ్రహ్మజజ్ఞానమితిమంత్రఃప్రశస్యతే । చిత్రంగుప్తస్యచాజ్ఞాతమితివేదనిదోవిదుఃఁ ॥ అగ్నిం
దూతంవృణేమహ్యితివహ్నేరుదాహృతఃఁ । ఉదుత్తమంవరుణఇత్యాపాంమంత్రఃప్రకీర్తితఃఁ ॥ భూమేఃపృథివ్యం
తరిక్షమితివేదెషుపాఠితఃఁ । సహస్రశీర్షపురుషఇతివిష్ణోరుదాహృతఃఁ ॥ ఇంద్రాయేంద్రోమరుత్వఁఇతి శు
క్రస్యకథ్యతే- ఉత్తానవర్ణేసుభగఇతిదైవ్యాస్తూరభేత్ । ప్రజాపతేఃపునర్హోమఃప్రజాపతిరితిస్మృతఃఁ॥ వి
నాయకస్యాత్యూనఇతిమంత్రాహుతేస్మృతఃఁ ॥ సమోఅస్తుసర్పేభ్య ఇతిసర్పాణాంప్రకీర్తయేత్ ॥ ఎషబ్రహ్మ
యఋత్విజఇతిబ్రహ్మణ్యుదాహృతఃఁ। ఏనాయకస్యాత్యూనఇతిమంత్రాహ్యతిస్మృతా॥ జాతవేదసేసునవామ
తిదుర్గామంత్రఃప్రకీర్తితఃఁ । క్షాణాంశిరుగ్రహీనాంతత్తద్వాయోఃప్రకీర్తితఃఁ ॥ ఆదిత్యప్రథమేతి వ్యం
త్రఆకాశస్యప్రకీర్తితఃఁ । ఎషాఉషాపూర్వేతి అశ్వినోర్మంత్రఇష్యతే ॥ పూషాహోతిపంచమూర్ధానం

దివఇత్యధిపాతయేత్ ॥ అథహోమమంత్రాః ॥ ఆకృష్ణేనేతిసూర్యాగ్నిమంత్రస్యహారణ్యాస్తూపఋషిః - సవితా దేవతాత్రిష్టుప్ఛందః - సూర్యప్రీతయెసమిదాదిసంపాదిత ద్రవ్యహోమెవినియోగః - ఆకృష్ణేనేతి మాధ్యందినపాఠః - త్రైష్టరీయానాంతు ॥ ఆసత్యేనేత్యాది॥ విపశ్యన్నాహ్వేత్యంగం- ఆప్యాయస్వాహోసోమమంత్రస్యగౌతమఋషిః-సోమదేవతా గాయత్రీచ్ఛందః ॥ సోమప్రీతయే సమిదాదిద్రవ్యహోమే వినియోగః- ఇమందేవేతిమధ్యందినశాఖాపఠితస్యసోమమంత్రస్య గౌతమఋషిః ॥ సోమోదేవతాత్రిష్టుప్ఛందః-అగ్నిమూర్ధేత్యంగారకమంత్రస్య - విరూపఋషిః - అంగారకోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - అంగారకప్రీతయెసమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః- అగ్నిమూర్ధేఇత్యాది॥ ఉద్బుధ్యస్వేతిబుధమంత్రస్య- అగ్నిఋషిః- బుధోదేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః - ఉద్బుధ్యస్వేత్యాది ॥ అగ్నెవివస్వయంసుషఇతి- బుధమంత్రస్యప్రసుకణ్వఋషిః, బుధోదేవతా - బృహతీచ్ఛందః - బృహస్పతే అతీత్యాదిబృహస్పతి మంత్రస్య- గృత్సమదఋషిః - బృహస్పతిర్దేవతా - త్రిష్టుప్ఛందః - బృహస్పతి ప్రీతయేసమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః ॥ బృహస్పతేత్యాది- బృహస్పతేపరిదీయేతిబృహస్పతి మంత్రస్య - అప్రతిరథఋషిః - బృహస్పతిర్దేవతా - త్రిష్టుప్ఛందసి అన్నాత్పరిస్రుతోరథమిత్యాది - త్రైష్టరీయశాఖాపరిపఠితస్యశుక్రమంత్రస్య వైశ్వదేవకాండాంతఃపాతిత్వాద్విశ్వేదేవ ఋషయః - శుక్రోదేవతా- షట్పదాజగతీచ్ఛందసి- శుక్రప్రీతయెసమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమె వినియోగః - అన్నాత్పరిస్రుతో రసమిత్యాది॥ అయంమంత్రైష్టరీయబ్రాహ్మణద్వితీయకాండేసమామ్నాతః - తస్మిన్నవవాకఆద్యంతయోఃబుతేనసత్యమింద్రియమిత్యాదివాక్యచతుష్టయంసమామ్నాతం-మధ్యేపితత్రతేనసత్యమింద్రియమిత్యేకంవాక్యంపఠితం - అయంచమధ్యపాతినిబుతేనేత్యాదివాక్యచతుష్టయస్యానుషంగద్యోదనార్థకాః - అతఎవాద్యంతయోర్వాక్యచతుష్టయస్యసమామ్నాతస్యాన్నాత్పరిస్రుతస్యైవమాధ్యందినశాఖానుసారేణ శ్రీ సరస్వతీంద్రాబుధయఃఋక్రోదేవతా- అతిజగతీచ్ఛందసి - చింతామణౌతు - ప్రజాపతిఋషిః - జగతీచ్ఛందఇత్యుక్తం - తచ్చాఖాంతరాభిప్రాయెణ- శుక్రంతేఅన్యదితి శుక్రమంత్రస్యభరద్వాజఋషిః - శుక్రోదేవతా- త్రిష్టుప్ఛందసి ॥ శన్నోదేవీరితిశనైశ్చరమంత్రస్య సింధుద్వీపఋషిః - శనైశ్చరోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందసి - శనైశ్చరప్రీతయేసమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమేవినియోగః ॥ శన్నోదేవీరిత్యాది-శమగ్నిరితిశనైశ్చరమంత్రస్య- సింధుద్వీపఋషిః- శనైశ్చరోదేవతా - ఉష్ణిక్ఛందసి - కయానఇతిరాహుమంత్రస్య వామదేవఋషిః- రాహుర్దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందసి - రాహుప్రీతయే సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః- కయానశ్చిత్రఇత్యాది- కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీతిరాహుమంత్రస్య- రాహుర్దేవతా - అనుష్టుప్ఛందసి - కేతుంకృణ్వన్నితికేతుమంత్రస్య - మధుశ్ఛందఋషిః, కేతుర్దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందసి - సమిదాది సంపాదితద్రవ్యహోమేవినియోగః ॥ కేతుంకృణ్వన్నిత్యాది॥ అథాధిదేవతామంత్రాః - ఆయోరాజానమితిసూర్యాధిదేవతాభూతరుద్రమంత్రస్యవామదేఋషిః - త్రిష్టుప్ఛందసి- రుద్రప్రీతయె సమిదాదిసంపాదిత ద్రవ్యహోమెవినియోగః- ఆయోరాజానమిత్యాది॥ త్రియంబకమంత్రస్యవసిష్ఠఋషిః- రుద్రోదేవతా- అనుష్టుప్ఛందసి- కద్రుద్రాయేతి- రుద్రమంత్రస్య- కణ్వఋషిః - రుద్రోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందసి - ఆపోహిష్ఠేతిసోమాధిదేవతా - భూతోమామంత్రస్య సింధుద్వీపఋషిః - ఉమాదేవతా- గాయత్రిచ్ఛందసి - ఆపోహిష్ఠేత్యాది - గౌరీమిమాయెత్యుమామంత్రస్య- దిఘతమాఋషిః-ఉమాదేవతా- జగతీచ్ఛందసి-శ్రీశ్చఇత్యుమామంత్రస్య-ప్రజాపతిఋషిః-ఉమాదేవతా-అనుష్టుప్ఛందసి-హ్రీశ్చతఇతిత్రైత్తిరీయపాఠః-శోనాపృథివీతిమంగళాధిదేవతా - భూతస్కందమం

త్రస్క-దీక్షుకమెఘాతిథిబుషిః-సకాంవోదేవతా-గాయత్రీచ్ఛందసి-సకాంచ పీతయేసమిదాదిసంపాదిపద్రవ్యహో
మేవినియోగః - స్యోనాపృథివీతిమన్త్రస్య - మెధాతిథిబుషిః - మెధాదేవతా - త్రిష్టుప్
ఛన్దః - చింతామణౌతు ॥ యదగ్నాదచంద్రస్య - మెధాతిథిబుషిః - సకాంవోదేవతా - గాయత్రీచ్ఛ
ందః- ఇత్యేకం పన్నాత్రాంతరం - ఇనంవిష్ణుర్వితి బుధాధిదేవతా భూతవిష్ణు మంత్రస్య మెధాతిథిబుషిః- వి
ష్ణుర్దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందసి - విష్ణుప్రీతయేసమిదాది సంపాదిత ద్రవ్యహోమేవినియోగః - ఇనంవిష్ణుర్వి
క్రాన్తేతి - సహస్రశీర్షేతివిష్ణుమంత్రస్య - నారాయణబుషిః - పురుషోదేవతా- అనుష్టుప్ఛందసి -త్వమిత్నమిష
మనీషేబృహస్పతి పత్యధిదేవతా - భూతభగవన్మంత్రస్య। భగవబుషిః । బ్రహ్మదేవతా । బృహతీచ్ఛందసి-
బ్రహ్మప్రీతయెసమిదాది సంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః - త్వమిత్నమిధనసీత్యాది। బ్రహ్మణాతే బ్రహ్మ
యుజేబ్రహ్మనంతస్య- విశ్వామిత్రబుషిః । బ్రహ్మదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందసి । ఇన్ద్రమిద్దేవతాతయఇతి శు
క్రాధిదేవతా భూతేంద్రమంత్రస్య । మెధాతిథిబుషిః - ఇంద్రోదేవతా - త్రిష్టుప్ఛందసి - ఇంద్రప్రీతయె
సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః - ఇంద్రమిద్దేవతాతయఇత్యాది। ఇంద్రాయేంద్రోమరుత్వత
ఇతీంద్రమంత్రస్యకాశ్యపబుషిః । ఇంద్రంవోవిశ్వతస్పరీతీంద్ర మంత్రస్య । మధుచ్ఛందబుషిః । ద్వయోరపి
ఇంద్రోదేవతా । గాయత్రీచ్ఛందసి । ఆయుంగౌరితిశన్యగ్నిదేవతా భూతయమమంత్రస్యసర్వరాజ్ఞబుషిః । య
మోదేవతా । గాయత్రీచ్ఛందసి - యమప్రీతయేసమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమేవినియోగః । బ్రహ్మజజ్ఞా
నమిత్యాది ।కాశ్యపరసీత్యాది- కాలమంత్రస్యయజుస్సామబుషిః।కాలోదేవతా।అథవాకాశ్యకదసీత్యస్య।ఇదింబ
బుషిః।కాలోదేవతాత్రిష్టుప్ యమాయసోమధుమత్తమమితికాలమంత్రస్య।యమబుషిః।కాలోదేవతాబృహతీచ్ఛం
దసి అనాజ్ఞాతమితికేచిత్బుధదేవతా భూతచిత్రగుప్తమంత్రస్యవైశ్వదేవకాండే సమామ్నాతా ద్విశ్వేదేవా
బుషయః-చిత్రగుప్తప్రీతయె సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః । అనాజ్ఞాతమిత్యాది- చింతా
మణౌతు - అనాజ్ఞాతమితిమంత్రస్య । సోమబుషిః । చితగుప్తోదేవతా । జగతీచ్ఛందఇత్యుక్తం। అత్రాయమ
భిప్రాయః ॥ సౌమ్యకాండేసమామ్నాతోన్వస్యబుషిస్వా । శాఖాంతరాభిప్రాయెణ - చిత్రావసోస్వ
స్తిఇతిచిత్రగుప్తమంత్రస్య - యజుషామాగ్నేయ కాండాంతఃపాతిత్వాదగ్నిబుషిః । చిత్రగుప్తో దేవతా-
చింతామణౌతు ॥ చిత్రావసోస్వస్తిఇతిప్రజాపతిబుషిః । చిత్రగుప్తోదేవతా । అనుష్టుప్ఛందః । తత్రాపిపూ
ర్వోక్తఎవాభిప్రాయః ॥ సచిత్రచిత్రఇతిచిత్రగుప్తమంత్రస్య । భరద్వాజబుషిః । చిత్రగుప్తోదేవతా । త్రి
ష్టుప్ఛందః । ఇత్యధిదేవతామంత్రాః ॥ అథప్రత్యధిదేవతామంత్రాః ।అగ్నిందూతమితిసూక్తస్యప్రత్యధిదేవ
తా భూతాగ్నిమంత్రస్య । మేధాతిథిబుషిః। అగ్నిర్దేవతా । గాయత్రీచ్ఛందసి । సంపాచిత సమిదాదిద్రవ్య
హోమేవినియోగః । ఉదుత్తమమిత్యాది । పృథివ్యంతరిక్షమితిమంగళ ప్రత్యధిదేవతాభూతపృథివీమంత్రస్యప్రజా
పతిబుషిః । పృథ్వీదేవతా । ఉష్ణిక్ఛందసి । అనుష్టుబ్వా । పృథివీప్రీతయెసమిదాదిద్రవ్యహోమెవినియోగః-
పృథివ్యంతరిక్షంద్యోరాపఇత్యాది॥ సహస్రశీర్షాపురుషఇతిబుధప్రత్యధిదేవతా భూతవిష్ణుమంత్రస్యనారా
యణబుషిః । విష్ణుర్దేవతా । అనుష్టుప్ఛందసి । విష్ణుప్రీతయేసంపాదితసమిదాది ద్రవ్యహోమెవినియోగః-
ఇంద్రాయేందోమరుత్వతఇతిబృహస్పతిప్రత్యధిదేవతాభూతేంద్రమంత్రస్యాపబుషిః ॥ ఇందోదేవతా। గా
యత్రీచ్ఛందసి । ఇంద్రప్రీతయె సమిదాదిద్రవ్యహోమెవినియోగః । ఉత్తానవతేసుభగఇతిశుక్ర ప్రత్యధిదే
వతాభూతాదిత్యనివాసబుషిః । ఇంద్రాణీ దేవతా - అనుష్టుప్ఛందసి - ఇంద్రాణీప్రీతయెసమిదా

దిద్రవ్యహోమెవినియోగః - ఉత్తానవణ్ణఇత్యాది॥ చింతామణౌతు ॥ ప్రజాపతిఋషిః । తచ్ఛాఖాంతర పాఠాంతరానుసారేణ ప్రజాపతెనత్వదితి శనిప్రత్యధిదెవతాభూతప్రజాపతిమంత్రస్య హిరణ్యగర్భ ఋషిః- ప్రజాపతిదెవతా- త్రిష్టుప్ఛందః । ప్రజాపతిప్రీతయెసమిదాదిద్రవ్యహోమెవినియోగః ॥ ప్రజాపతఇత్యాది- నమోఅస్తుసర్పెభ్యఇతిరాహు ప్రత్యధిదెవతాభూతసర్పమంత్రస్య - సర్పరాజఋషిః । సర్పొదెవతాఅనుష్టుప్ఛందః - సపఁప్రీతయెసమిదాది ద్రవ్యహోమెవినియోగః ॥ నమోఅస్తుసర్పెభ్యఇత్యాది-ఏషబ్రహ్మేతికెతుప్రత్యధిదెవతాభూత బ్రహ్మమంత్రస్య వైశ్వదెవకాండాంతఃపాతిత్వెనవిశ్వెదెవాఋషయఃఁ బ్రహ్మదెవత్యాద్విపదాగాయత్రీచ్ఛందః । బ్రహ్మప్రీతయె సమిదాదిసంపాదితద్రవ్య హోమెవినియోగఃి ॥ ఎష బ్రహ్మేత్యాది॥

ఇతి ప్రత్యధిదెవతామంత్రాఃి.

అథవినాయకాదిపంచమంత్రాఃి.

ఆతూనఇతివినాయకమంత్రస్య - కుసీదఋషిః - వినాయకొదెవతా । గాయత్రీచ్ఛందః - ఆతూనఇంద్ర క్రతుం—స్తిడక్షిణెనస్వాహా। జాతవెదసఇతి దుగాఁమంత్రస్య । కాశ్యపఋషిః। దుగాఁదెవతా- అనుష్టుప్ఛందఃి- దుగాఁప్రీతయే సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః జాతవెదసఇత్యాది ॥ కాణొసిషురితివాయుమంత్రస్య । త్రితఋషిః । వాయుదేఁవతా త్రిష్టుప్ఛందః వాయుప్రీతయె సమిదాదిసంపాదిత ద్రవ్యహోమెవినియోగః - కాణొసిషుఁహీనాం—ద్వితాస్వాహా ॥ ఆదిత్యస్యైకాశమంత్రస్య - గృత్సఋషిః- ఆకాశొదెవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - ఆకాశప్రీతయె సమిదాదిసంపాదితద్రవ్యహోమెవినియోగః- ఆదిత్యస్యైతసొజ్యొతింపశ్యతివాసరం- పరియెదధ్యతెస్వాహా ॥ ఉషొఁఉషెత్యశ్వినమంత్రస్య - ప్రస్కణ్వఋషిః - అశ్వినౌదెవతా - గాయత్రీచ్ఛందః - అశ్వినీప్రీతయెవినియోగః - ఉషొఁఉషా అపూర్వ్యెత్యుచ్ఛతి ప్రియాదివఃసుషెవామశ్వినాబృహత్యాస్వాహా-ఎభిఁమంత్రైస్సూర్యాద్యావాహ్యదెవతానాంపూర్వొక్తప్రకారెణహొమంకృత్వాజయాది హొమఁప్రకరణపఠెజయాదిహుఁత్వాపాయశ్చిత్తాహుతీహుఁత్వామూర్ధాఁనందివఇత్యనెన పూణాఁహుతింజుహుయాత్ ॥ మూర్ధాఁనమితిపూణాఁహుతిమంత్రస్య - భరద్వాజఋషిః- వైశ్వానరొదెవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - పూణాఁహుతిహొమెవినియోగఃి - మూర్ధాఁనందివఇత్యాదిద్వ్యయంద - పూణాఁహుతిఃఫలసహితాభవతి - కెచనస్విష్టకృద్ధొమమిచ్ఛంతి- అతస్సిష్టకృద్ధొమపఠెపాయాశ్చిత్తాహుతిభ్యఃపూణాఁకంజయాదిహొమానంతరంస్విష్టకృద్ధొమఃి ॥ జయాదిహొమకరణపఠెప్రాయశ్చిత్తాహుతిభ్యఃపూర్వమేవస్విష్టకృత్ ॥ తథాహగొబిలఃి ॥ ప్రాక్సిష్టకృతఆవాపఇతి-అస్యార్థఃి ॥ ఆవాపఃిప్రఠెపఁ - గ్రహయజ్ఞెచసమిదాదిహొమాపిహితాఃి - జయాగయొపి కర్మసిద్ధికామెనహూయంతెి॥ అతస్సమృద్ధికామెన ప్రక్షిప్యంతెఇత్యావాపాజయాదయఃి ॥ ఎవమన్యత్రాప్యావాపశబ్దస్యార్థొఁజ్ఞెయఃి - ఆవాపస్విష్టకృతస్విష్టకృద్ధొమాఁ ఎగ్భవతీతి - అగ్నయెస్విష్టకృతెస్వాహెతిస్విష్టకృద్ధొమమంత్రఃి - అథవాకూశ్మాండ

డహోమప్రకరణోక్తోమంత్రోగ్రాహ్యః ॥ అతశ్చస్విష్టకృద్ధోమాత్పాక్కాళోక్తప్రకారేణజయాదిహోమప్ర
భృతీనుపహోమాన్గృహ్యాత్పథబహిఃకరంజనపరిధిప్రహరణాదిప్రాయశ్చిత్తాంతంకర్మనిర్వర్త్య ఫలభూయస్త్వ
కామో వసోర్ధారాం పాతయేదనలోపరి, ఔదుంబరీమథావాక్ంచ ఋజ్వీంకొటర వర్జితామ్,
బాహుమాత్రాంస్రుచంకృత్వాతతస్తంభద్వయోపరి ॥ ఘృతధారాంతథాసమ్యగగ్నేరుపరిపాతయేత్ । జాప
యేత్సూక్తంసూగ్నేయంవైష్ణవంరౌద్రమైందవమ్ ॥ మహావైశ్వానరంసమ్యక్జ్యేష్ఠసామచపారయేత్ । వహ్నే
రుపరి స్తంభద్వయఏధృతాంసూదుంబరీముక్తపమాణాంస్రుచంనిధాయతదుపరిశృంఖలావిధృతేన సమ్యగలఘృత
పూరితేనకుంభేనయవమాత్రచ్ఛిద్రేణాజ్యంముంచన్నగ్నేరుపరివసోర్ధారాంపాతయేత్ ॥ తస్యాంఘృతధా
రాయాంస్రుక్పరిమాణమాగ్నేయాదీనిసూక్తానిజాపయేత్ ॥ తత్రాగ్నేయమగ్నిమీళే పురోహితమిత్యాది మ
ధుచ్ఛందసఆషం, గాయత్రీచ్ఛందస్కం - వైష్ణవంతువిష్ణోర్నుకమిత్యాది॥షడృచంఛందస్కంరౌద్రం। ఆతే
పితరితిపంచదశర్చంగృత్సమదావం త్రైష్టుభమైందవం ॥ స్వాధివ్మయెత్యాదిదశర్చంగాయత్రం । మహావై
శ్వానరం । మహావైశ్వానరాఖ్యేఆరణ్యకేషష్ఠేప్రపణకేసామద్వయం , ఎతచ్చవైశ్వానరాషం, వైశ్వానర
దైవతం - జగతీపంక్త్యోర్బృహతీచ్ఛందస్కం జ్యేష్ఠసామతు। మూర్ధానందివఇత్యస్యాగ్మృచిగీతం । తచ్చ
భరద్వాజావం। వైశ్వానరదైవతం। త్రైష్టుభం। వసుధారాయాఃపితాశ్చమకానువాకారాదవిధానే
ప్రకరణెదర్శితాః । ఎతేషామాగ్నేయాదిసూక్తానాంగీత్యాత్మకస్యసామ్నోలిఖితుమశక్యత్వేనైవతాన్యాగ్నే
యాదిసూక్తానిపారతోనప్రదర్శితాని । ఎతేషామాగ్నేయాదిసూక్తానామనేకత్వాత్ ॥ యానిచాగ్నిమీళే
విష్ణోర్నుకంవీర్యాణిస్వాధిష్టయెతిప్రతీసూక్తానిదర్శితాని, ప్రదర్శితార్థాని ॥ అతఅన్యాన్యపిఆగ్నేయాదిదై
వతానిస్వస్వశాఖాసమామ్నాతానియథాధ్యాసంపరెత్ ॥ యెచసూర్యసోమాది ప్రకాశకా ఆకృష్టేనేత్యేవ
మాదిప్రకాశకాఆకృష్టేనేత్యేవమాదయోయథాధ్యాసంపరెత్॥హోమాదికర్మసుగ్రాహ్యస్తథాతత్తదాపాక
ర్యపివిజ్ఞేయం అథప్రకృతోపయుక్తామీమాంసాప్రస్తూయతె-తద్యథా॥చతురవస్థోవిధిః । ఉత్పత్తివిధిఃవినియో
గవిధిః। ప్రయోగవిధిః । అధికారవిధిఃఇతి ॥ అజ్ఞాతజ్ఞాపనముత్పత్తివిధిః । ఎతచ్చమీమాంసాయాం ద్వితీ
యాధ్యాయప్రథమశేషత్వజ్ఞాపనం । వినియోగవిధిః । ఎతచ్చతృతీయాధ్యాయజ్ఞాపనం । యత్ప్రతిపాద్యంప్ర
యోగవిధిః - ఇతికర్తవ్యతావిధిః । అంగానాంక్రమాదివిధిరిత్యర్థఃః॥ ఎతచ్చతుర్థపంచమాధ్యాయయోః
ప్రమేయం కర్మపదసంబంధబోధనం । కర్తృవిశేషవిధిరితి యావత్ - ఎవంచవిధిషష్ఠాధ్యాయప్రమేయః
ఏవంస్థితేపంచవిధయఃయత్రపృథగ్వాక్యాన్యుత్పత్తివినియోగాదివిధాయకానివిధ్యంతే॥తత్రచత్వారోవిధయ
శ్చతుర్భిర్వాక్యైర్వ్యస్తంపద్యంతే - యత్రత్రీణ్యేవవాక్యానితత్రయథాయోగంత్రిభిరేవవాక్యైర్విధిచతుష్టయని
ర్వాహః - యత్రతుద్వేత్రద్వాభ్యాంవిధిచతుష్టయనివృత్తిః ॥ యత్రచైకంతత్రైకమేవవాక్యంవిధ్యవస్థాచ
తుష్టయమనుభవతీత్యేవమీమాంసకసిద్ధాయఃి॥ ఎవమేవప్రకృతేప్యావాహనాథప్రభృతివిసర్జనాంతేషూప
చారేషుయత్రయత్రపృథగ్మంత్రావిహితాస్తత్రతత్రైకైస్మిన్మంత్రైస్తేషూపచారాః కర్తవ్యాః - యేషూప
చారేషువిశేషతోనవినియుక్తామంత్రాస్తేష్వప్యుపచారేషు తత్తద్దేవతా ప్రకాశకా ఆవాహనాదిషు వినియు
క్తా ఏవమంత్రాః ॥ కర్తృచ్ఛాయావిశేషతాం విశేషతాంభజంతే ॥ యద్యప్యగ్నిమూర్ధాదివఇత్యా
యోమంత్రాఅగ్న్యాదిప్రకాశకత్వేనఅగ్న్యాదిదేవతానామాదిప్రకాశకాస్తథాపైంద్యాగాహపత్యాదిక
ముపతిష్ఠతఇతిప్రకాశకరుచఃశ్రుత్వాగాహపత్యాదృత్విరివాగ్నిమూర్ధాదివఇతిపంక్తిం భోమాయకే

తం యేపిత్వాఽర్ఘ్యపూ స్రపదశకతిలవాసైస్సమిస్సూక్తాభ్యాం మంత్రకాం ధ్యాత్వా నత్వా నైవేద్యస్సోహనాన్ సాన్నశ్చీవసనేన పరిధాకథంచిదస్మృతిరవగుంతవ్యా - సాచమ్యత్తిరేనం - గత్వాఽగ్నిం ధ్యాతో దస్మిశ్చబ్రహ్మ
ణస్సం ॥ భోజపిగమనశీలం - అథవాస్మిన్వణక్యాదేచ్ఛవస్యాస్మిన్ శబ్దవాచ్యత్వం- ఉచ్ఛవస్యవాస్యనుకూలత్వప్రతీ అన
తిర్భవతీం ॥ అన్నాన్నస్యేగృహోరసమిశ్రమంత్రేపిహానం శుక్రమంతసఖిం శుక్రపరంవాముఖాశుక్రవతిక్షపే ॥ వ
స్త్రాదేపరిశిష్టమంత్రేతనినాపస్యాకస్యేవణాద్వ్యవస్యేవిస్మృతూనత్వాత్సన్మంత్రస్యనిర్లేపనకం। కపూనశ్చిత్ర మి
హపరిశిష్టచిత్రపదం ప్రయుక్తే ॥ చిత్రశ్చనాహ్యశ్వేతశ్చిరసాలక్ష్యతే ॥ అనయైపదిశా—అనవసన్నిభాసస్యా
పాపహారానిత్యుతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥లోహదానమంత్రః. యస్మాశ్శర్మాణి ర్మాణిస్వాచారాణిస్వా
ణా । హేలోహగాలాంగలాదీని తస్మాచ్ఛాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఛాగదానమంత్రః. ఛాగస్వంసర్వభుజ్ఞానామా
హుతిత్వేవ్యవస్థితః । యూనంవిభావసోశ్చత్వమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ శుక్లాగ్రహైమాక్తాదక్షిణాభూషితేన
ర్వేభ్యోయథాశక్త్యలంకృతామేకైకాంగాందద్యాత్ ॥ తత్రగోదానమంత్రః. గవామంగేషుతిష్ఠంతి భు
వనానిచతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛుభంమెస్యాదిహలోకేపరత్రచ ॥ సర్వేష్వపిచదక్షిణాపత్తేమపూర్వో
క్తందక్షిణావ్యతిరేకేణశయ్యాం రత్నాని భూమిమృష్విగోభ్యోవాన్యేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోదక్షిణాదెయాః- ఎత
చ్చసతినిభవే ॥ యస్మాదశూన్యంశయనం కేశవస్యశివస్యచ । శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తుతస్మాజ్జన్మనిజన్మ
ని ॥ ఇతిశయ్యాదానమంత్రః. అథరత్నదానమంత్రః. యథాసర్వేషురత్నేషు దేవాస్సర్వేప్రతిష్ఠితాః।
తథాశాంతింప్రయచ్ఛంతురత్నదానేనమెసురాః ॥ భూదానమంత్రః. యథాచ భూమిదానస్యకళాన్నా
ర్హంతిషోడశీమ్ । దానాన్యన్యానిమేశాంతి భూమిదానాద్భవిష్యతి ॥ ఎవంసంపూజయెద్బ్రహ్మాణిత్తా
శాత్యవివర్జితః । వస్త్రకాంచనరత్నాద్యైర్గంధమాల్యానులేపనైః ॥ ఎవంగ్రహాదీక్ష సంపూజ్య దక్షిణా
దానాంతంకర్మకృత్వావహ్నిం ప్రదక్షిణీ కృత్య గ్రహవెదిసమీపం గత్వా సూర్యాదీంశ్చప్రదక్షిణీకృత్యన
మస్కృత్య తేభ్యః పుష్పాంజలిందత్వా విసర్జయెత్ ॥ యాంతుదేవగణాస్సర్వే—గమనాయచ। అనేన
విధినాయస్తు గ్రహపూజాంసమాచరేత్॥ సర్వాన్కామానవాప్నోతి ప్రెత్యస్వర్గేమహీయతే । యస్తుపీడా
కరోనిత్యమల్పవిత్తస్యవాగ్రహః ॥ తంతుయజ్ఞేనసంపూజ్య శేషానభ్యర్చయేద్బుధః ॥ తంతుయజ్ఞేనేతి॥ తం
పీడాకరం గ్రహంయజ్ఞేనపూర్వోక్తరీత్యాఅధిదేవతాప్రత్యధిదేవతా సహితంపూజయిత్వా శేషానపి గ్రహా
న్మత్స్యాన్మాల్యాదిభిర్యథాశక్తిసంపూజయేత్ ॥ ఇయంచప్రతికూలగ్రహపూజాతద్వాదేకతవాక్యా॥ రాహు
కేతోస్తు పృథగ్వారాభావాత్ - మంచవాసరోగాద్యాః ॥ శన్యాదీన్మండవాదేషు పూజయేత్ప్రీయతోనర
ఇతిబోధాయనకారికాతః॥ గ్రహాగావోనరేంద్రాశ్చబ్రాహ్మణాశ్చవిశేషతః । పూజితాఃపూజయంత్యేతే
నిదహంతివ్యమూనితాః ॥ తస్మాన్నదక్షిణాహీనంకర్తవ్యంభూతిమిచ్ఛతా । ఏవాహూయస్సయజ్ఞేషుప్రతి
ష్ఠాపితుకమర్హసు ॥ నిర్విఘ్నాశ్చతంముఖ్యశ్రేష్ఠతోగ్వేగాద్భలేషుచెతి॥

ఇతి నవగ్రహయజ్ఞస్సమాప్తః.

—* అథనిష్కాదిప్రకరణమ్. *—

తేషోల్బణాతుతాస్త్రింశ్యోరాజసర్షపఉచ్యతే।గౌరస్తుతేత్రయస్షట్త్రయోమధ్యస్తులేత్రయః ॥ కృష్ణలకి పంచకోమాషస్తైసువర్ణస్తుషోడశ ॥ పలంసువర్ణాశ్చత్వారఃపంచవాప్రకీర్తితమ్। తేత్రయఃకృష్ణలఇత్యాది ॥ తేమధ్యయవాస్త్రయఃకృష్ణలోగుంజా ॥ తేకృష్ణలాఃపంచమాషః - తేమాషాషోడశసువర్ణాఃపలం ॥ అగస్త్యప్రోక్తేపి॥ యవస్యాత్సప్తభిర్వ్రీహిభిర్గుంజాతుస్యాత్త్రిభిర్యవైః। గుంజాభిఃపంచభిశ్చైకోమాషకఃపరికీర్తితః ॥ భవేత్షోడశభిర్మాషైస్సువర్ణస్తోఃపునస్స్మృతః। చతుర్భిఃపలమేతస్యగద్యైవధరణంవిదుః। ఎతస్యపలస్యదశాంశోధరణంవిదుః - దశపలానిధరణమిత్యర్థఃఁతథాచమనుః॥ పలంసువర్ణాశ్చత్వారఃపలానిధరణందశేతి హేమప్రకరణం ॥ *

—* అథరూప్యప్రకరణం. *—

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ ద్వేకృష్ణలేరూప్యమాషోభవతి ॥ మధ్యమయవవట్కపరిమితఎకోరూప్యమాషోభవతీత్యర్థఃఁ ॥ తేమాషాషోడశధరణం । దశభిర్ధరణైశ్శతమానమిత్యుచ్యతే । తదేవమభిధీయతే। చత్వారస్సువర్ణానిపలం । అత్రరజతప్రకరణే ॥ హేమప్రకరణోక్తమానవదిత్యర్థఃఁ ॥ అతఃపంచకృష్ణలోమాషఃఁ॥ సకృష్ణలద్వయపరిమితఃఁ । త్రైషోడశభిర్మాషైరేకసువర్ణఃఁ । తేచసువర్ణైశ్చతుర్భిర్నిపలం । హేమప్రమాణభూతచతుస్సువర్ణమానోన్మితంరజతంనిపలమిత్యర్థఃఁ ॥ మనుఃఁ ॥ ద్వేకృష్ణలేసమధృతే విజ్ఞేయోరూప్యమాషకఃఁ - తేషోడశస్యాద్ధరణంపురాణశ్చైవరాజతఃఁ । ధరణానిదశైవస్యుర్విజ్ఞేయోరాజమానవస్తురాజతఃఁ ॥ చతుస్సువర్ణికోనిష్కోవిజ్ఞేయస్తుప్రమాణతఃఁ ॥ సమధృతఇతి ॥ మధ్యమయవప్రమాణధృత ఇత్యర్థఃఁ ॥ యత్రచహిరణ్యనిష్కఇత్యభిధీయతే,సౌవర్ణఃసిష్టండద్యాదిత్యాదిషుతత్రహేమప్రమాణభూతసువర్ణచతుష్టయోన్మితంహేమద్రవ్యమేవనిష్కశబ్దవాచ్యం - నరజతద్రవ్యం ॥ అథధాన్యప్రమాణం ॥ స్కందపురాణే ॥ యవగోధూమధాన్యాని తిలాఃకంగుకశుష్ఠకాఃఁ। మాషాముద్గామసూరాశ్చనిష్పావాశ్యామసర్షపాఃఁ ॥ గవేధుకాశ్చనీవారఆఢకీత్యథసతీనకాఃఁ । కథకాశ్చేకతాశ్చైవ ధాన్యాన్యష్టాదశైవతుఁ ॥ మార్కండేయపురాణే ॥ జఙ్ఘిరేతానిబీజాని గ్రామారణ్యాభిధానిచ । ఓషధ్యఃఫలపాకాంతాఃశణస్సప్తదశస్మృతఃఁ॥ వ్రీహియశ్చయవాశ్చైవ గోధూమాఃకంగుకాస్తిలాఃఁ । ప్రియంగవఃకోవిదారాఃకోరదూషాస్సతీనకాఃఁ॥ మాషాముద్గామసూరాశ్చ నిష్పావాస్సకుళుత్థకాఃఁ। ఆఢకీశ్చణకాశ్చైవశణస్సప్తదశస్మృతాఃఁ ॥ ఇత్యేతాఓషధీనాంతుగ్రామారణ్యాశ్చతుర్దశ ॥ వరాహపురాణే ॥ పలద్వయంతుప్రసృతం ముష్టిరేకంపలంస్మృతమ్ । అష్టముష్టిభవేత్కుంచిత్కుంచిదష్టౌతుపుష్కలమ్॥ పుష్కలానిచచత్వారిఆఢకఃపరికీర్తితఃఁ।చతురాఢకోభవేద్రోణఇత్యేతన్మానలక్షణమ్ ॥ భవిష్యత్పురాణే ॥ పలద్వయంతుప్రసృతంద్విగుణంకుడుపంస్మృతమ్ । చతుర్భిఃకుడుపైఃస్థస్తుప్రస్థశ్చత్వారఆఢకఃఁ ॥ ఆఢకైస్తైశ్చతుర్భిశ్చ ద్రోణస్తుకథితోబుధైఃఁ । కుంభోద్రోణద్వయంశూర్పఃఖారీద్రోణస్తుషోడశ ॥ పలంచకుడుపప్రస్థఆఢకోద్రోణఎవచ । ధాన్యమానేషుభోద్ధవ్యాఃక్రమశోమీచతుర్గుణాఃఁ ॥ దోణైస్తైస్తైర్నవభిఃఖారీవింశత్యాకుంభఉచ్యతే । కుంభైస్తుదశభిర్వాహోధాన్యసంఖ్యాప్రకీర్తితా ॥ వింశత్యాకుంభఇతి ॥ వింశత్యాద్రోణైరిత్యర్థఃఁ ॥ అత్రధాన్యసంఖ్యోత్యాపలక్షణమ్ ॥ అతఏవ

ద్రవ్యవిషయేపి - స్కాందపురాణే ॥ పలద్వయంతుప్రస్కృతంద్వితీయంకుడుపంస్మృతమ్ । చతుర్భిఃకుడుపైఃపస్థఆఢకస్తైశ్చతుర్గుణైః ॥ చతుర్గుణోభవేద్రోణఇత్యేతద్రవమానకైరితి ॥ ద్రోణద్వయం కుంభఇత్యేకఃపతుః ॥ కుంభస్యైవశూర్పాంతరంసంజ్ఞాంతరం - వింశత్యాద్రోణైఃకుంభఇత్యపరఃపతుః॥ పలసహస్రపతిమాణంకుంభఇతిదానవివేకేద్వాదశ పలాధికపంచదశ తులాపరిమాణఃకుంభఇత్యపరే॥ఏతేచపక్షాదేశాంతరరోగబలశక్త్యాద్యపేక్షయాయోజ్యాఃత్రికాండ్యాంనిఘంటౌచ॥ మానంతులాంగలప్రస్థంగుంజాఃపంచాభ్యమాషకాఃl తేషోడశాటఃకర్షోస్త్రీ పలంకర్షచతుష్టయమ్ ॥ సువర్ణబిస్తా హేమ్నాక్షే కురువింద స్తుతత్పలే । తులాస్త్రియాంపలశతంభారస్స్యాద్వింశతిస్తులాఃll ఆచితోదశభారాస్స్యా ద్ధాకటోభారఆచితఃll ఇతిధాన్యాదిమానం ॥ అథ భూమిమానం ॥ మార్కండేయపురాణే ॥ పరమాణూఃపరంసూక్ష్మంత్రసరేణుస్మృతోహరిజఃl వాలాగ్రంవాథలీక్షాతు యూకావాథ యవాంగులమ్ ॥ క్రమాదష్టాంగుళానాహుర్యవానష్టశతాంగుళాత్ । షడంగుళంపదంప్రాహుర్వితస్తిర్ద్విగుణాస్మృతా ॥ ద్వావితస్తీకతోహస్తో బ్రహ్మతీర్థవివేష్టనాత్ । చతుర్దండోధనుర్హస్తోదాలికాతద్వికేనతు॥ క్రోశోధనుస్సహస్రేద్వేగవ్యూతిశ్చచతుర్గుణమ్। ద్విగుణంయోజనంతస్తైత్పోక్తంసంఖ్యానకోవిదైఃll వసిష్ఠఃll శతహస్తేనవంశేనదశవంశాస్సమంతతఃl పంచవాహ్యధికాందద్యాచ్చతద్ధ్రోచమత్చోచ్యతేll బృహస్పతిఃll శతహస్తేనదండేనత్రింశద్దండనివర్తనమ్ । దశతాన్యేవగోచర్మబ్రాహ్మణేభ్యోదదాతియఃll మత్స్యపురాణేll దండేనసప్తహస్తేనత్రింశద్దండనివర్తనమ్ । త్రిభాగహీనంగోచర్మమానమాహప్రజాపతిఃllఇతి భూమిమానమ్.

అథకర్మవిపాకప్రకరణోపయుక్తంకృచ్ఛ్రాదిలక్షణాని ॥ అత్రపాదకృచ్ఛ్రస్వరూపపరిమాణే ॥ ప్రాజాపత్యస్వరూపస్యజ్ఞాతుమశక్యత్వాత్ - ప్రథమంపాదకృచ్ఛ్రలక్షణమభిధీయతే ॥ యాజ్ఞవల్క్యఃll ఏకభక్తేననక్తేనతథైవాయాచితేనచ । ఉపవాసేనచైవాయంపాదకృచ్ఛ్రఃప్రకీర్తితఃll ఏకభక్తంనామమధ్యదినేవోదిత మధ్యాహ్నకాలయుక్తంనియమైరేకకాలకృతభోజనంll నక్తంతుసూర్యాస్తమయాశంతరముక్తకాలేసకృత్కృతభోజనంll దివారాత్రౌవాప్రార్థితోపనతసకృద్భోజనమయాచితం - దివైవాప్రార్థితోపనతమిత్యపరేll స్వకీయస్యపరకీయస్యవాన్నస్యయాచనంయస్మిన్నవిద్యతేతద్ధితమయాచితంl దివాచరాత్రౌచాప్యభోజనముపవాసఃll ఏవంచతురహస్సాద్యఃపాదకృచ్ఛ్రఃll ఏకభక్తాదౌచగ్రాససంఖ్యానియమఃllపరాశరేణోక్తఃll సాయంతుద్వాదశగ్రాసాఃప్రాతఃపంచదశస్మృతాఃl చతుర్వింశతిరాయాచ్యాఃపరంనిరశనంస్మృతమ్ ll సాయంనక్తంప్రాతరేకభక్తేll ఆపస్తంభస్తుప్రకారాంతరేణాహll సాయంద్వావింశతిర్గ్రాసాఃప్రాతష్షడ్వింశతిస్మృతాఃlచతుర్వింశతిరాయాచ్యాఃపరంనిరశనాస్త్రయఃl కుకుటాండప్రమాణంతుయథావాస్యంవిశేత్ముఖమ్ ll అనయోశ్చపక్షయోశ్శక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పఃll ఆపస్తంబస్తుయథాపేక్షంప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రంవిభావ్యవర్ణానుక్రమేణపాదకృచ్ఛ్రవ్యవస్థామాహll త్ర్యహంనిరశనంపాదఃపాదశోయాచితంత్ర్యహమ్lసాయంత్ర్యహంతథాపాదఃప్రాతఃపాదస్తథాత్ర్యహమ్॥ప్రాతఃపాదంచరేచ్ఛ్రాద్ధఃసాయంవైశ్యశ్చపాదభాక్ । అయాచితంతురాజన్యోత్రిరాత్రంబ్రాహ్మణేస్థితమ్ ॥ ప్రాతఃపాదఏకభక్తత్రయమ్ - సాయంపాదోనక్తత్రయమ్ । అయాచితమయాచితత్రయమ్।త్రిరాత్రముపవాసత్రయమ్ । అయాచితపాదనక్తపాదద్వయంమిళిత్వార్ధకృచ్ఛ్రఃl - పాదరహితమవశిష్టంపాదోనకృచ్ఛ్రఃll అతఏవాబస్తంబఃll సాయంప్రాతర్దివార్ధంస్యాత్పాదోనంనక్తమవజితమితిll అథకృచ్ఛ్రస్యప్రకారాంతర

మప్యాహ ॥ ఎవం॥ సాయంప్రాతస్తథైకైకందినద్వయమయాచితమ్॥ దినద్వయంచనాశ్నియాత్కృచ్ఛార్ధం తద్విధీయతే ॥

ఇతి పాదకృచ్ఛ్రాదిలక్షణమ్.

అథ ప్రాజాపత్యాదికృచ్ఛ్రలక్షణమ్.

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ యథాకథంచిత్త్రిగుణఃప్రాజాపత్యోయముచ్యతే ॥ అత్రాయమిత్యనేనసర్వనామ్నా ఏకభక్తేనన కేనతథైవాయాచితేనచ॥ ఉపవాసేనచైవాయంపాదకృచ్ఛ్రఃప్రకీర్తిత ఇతి ॥ సోక్తఃపాదకృచ్ఛ్రఃపరామృశ్యతే ॥ యథాకథంచిదిత్యనేన చత్వారఃపక్షాఃఉపాత్తాఃపక్షాఃపక్షాఃపక్ష

న్నగ్రాసమాత్రభోజనయోశ్శక్త్యపేక్షయావికల్పః . పాపాపెక్షోవాఅతికృచ్ఛ్రపాదఇతివ్యవస్థా ॥ ప్రాజాపత్యేపచెద్రష్టవ్యా-

ఇత్యతికృచ్ఛ్రలక్షణం.

—※ అథకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రలక్షణమ్. ※—

తత్రగౌతమః ॥ అతతృతీయంసకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రఇతిద్వాదశరాత్రమిత్యనువర్తతే ॥ అతోద్వాదశరాత్రముదకేనైవవర్తనమ్ ॥ తాన్యతీతేష్వ్యుక్తంభవతి- యమః ॥ ఏకైకపిండమశ్నీయాత్త్ర్యహంకాల్యే త్ర్యహంనిశి । అయాచితంత్ర్యహంపిండంవాయుభక్ష్యస్త్ర్యహంపరమ్ ॥ ఇతికృచ్ఛ్రంచరేదేతత్పవిత్రంపాపనాశనమ్। చతుర్వింశతిరాత్రంతునియతాత్మాజితేంద్రియః ॥ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమః ॥ కాల్యే—ప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకః - కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥

ఇతి కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రలక్షణమ్.

—† అథతప్తకృచ్ఛ్రం. †—

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ తప్తక్షీరఘృతాంబూనామేకైకంప్రత్యహంపిబేత్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చతప్తకృచ్ఛ్రఉదాహృతఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమఃకాల్యేప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃయాజ్ఞవల్క్యాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥ యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ తప్తక్షీరఘృతాంబూనామేకైకంప్రత్యహంపిబేత్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చతప్తకృచ్ఛ్రఉదాహృతఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమఃకాల్యేప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃయాజ్ఞవల్క్యాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥ యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ తప్తక్షీరఘృతాంబూనామేకైకంప్రత్యహంపిబేత్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చతప్తకృచ్ఛ్రఉదాహృతఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమఃకాల్యేప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃయాజ్ఞవల్క్యాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥

ఇతి కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రలక్షణమ్.

—† అథతప్తకృచ్ఛ్రం. †—

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ తప్తక్షీరఘృతాంబూనామేకైకంప్రత్యహంపిబేత్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చతప్తకృచ్ఛ్రఉదాహృతఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమఃకాల్యేప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃయాజ్ఞవల్క్యాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥ యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ తప్తక్షీరఘృతాంబూనామేకైకంప్రత్యహంపిబేత్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చతప్తకృచ్ఛ్రఉదాహృతఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతపకస్థానేద్విజోత్తమఃకాల్యేప్రాతఃఎకభక్తకాలఃకాల్యమితియావత్ ॥ పకస్థానమితి॥ ఎకయత్నేనపూర్వోక్తద్వాదశాహసాధ్యాతికృచ్ఛ్రద్వయేనైకఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రోభవతీత్యర్థఃయాజ్ఞవల్క్యాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంపయసాదివసానేకవింశతిమ్ ॥ నియమేనచతుర్వింశతిరాత్రసాధ్యే కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేభోజనదినేష్వేకగ్రాసమాత్రవిధానాద్దుగ్ధభోజనేపిపత్రపుటకాదిభిగ్రాసపరిమాణంకృత్వైకగ్రాసపర్యాప్తందుగ్ధమశ్నీయాత్ - ఏవంకర్తుమశక్యత్వేతత్కృచ్ఛ్రప్రతికృతిభూతప్రాజాపత్యోక్తరీత్యాసాయంతు ద్వాదశగ్రాసాఃసంఖ్యయాతావద్దుగ్ధంపేయం - భోజనదినేషుగౌతమోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపక్షేషుశక్త్యాద్యపేక్షయావికల్పః॥

ఇతి తప్తకృచ్ఛ్రలక్షణమ్.

—* అథ సాంతపనం. *—

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ కణాదధంతుత్రిపలం దధిమూత్రంశకృద్ఘృతమ్ ॥ ప్రాశ్నీయాత్పరేహ్యేపవసేత్కృచ్ఛ్రం సాంత సంచరన్నాస్యగాకేఽపాతరాః ॥ మితాక్షరపాఠస్తు - గోమూత్రంగోమయంక్షీరం దధిసర్పిఃకుశోదకమితి ॥ గోమూత్రాద్యేకైకంపృథక్పీత్వాహోరాంతరరహితస్సంతిష్ఠేత్ ॥ పరేహ్యుపవసేదితి దినద్వయ సాధ్యఃకృచ్ఛ్రః యాజ్ఞవల్క్యేనోత్తరర్ద్ధోక్తగోమయాదీనాం పృథక్పృథక్పునర్నిషేధప్రాశనవిధానాదత్రాపి మిశ్రితా నామేకదివసే ప్రాశనంగత్యంతే ॥ పరాశరః ॥ గోమూత్రంగోమయంక్షీరందధిసర్పిఃకుశోదకమ్ । నిర్దిష్టంపంచగవ్యంతు పవిత్రంకాయశోధనమితి ॥ గోమూత్రంతామ్రవర్ణాయాఃశ్వేతాయాశ్చైవగోమయమ్ । పయఃకాంచనవర్ణాయాఃనీలాయాశ్చతథాదధి ॥ ఘృతంచకృష్ణవర్ణాయాస్సర్వంకాపిలమేవచ । అలాభే సర్వవర్ణానాంపంచగవ్యేష్వయంవిధిః ॥ గోమూత్రేయవకానష్టాగోమయేబిల్వతుషోడశ । క్షీరస్యద్వావశప్రోక్తాదధ్నస్తువశకీర్తితాః ॥ గోమూతవత్కృష్ణతస్యాష్టౌతవధర్ణంతుకుశోదకే ॥ గాయత్ర్యాశ్చాయగోమూత్రంగంధద్వారేతిగోమయమ్ ॥ ఆపోహిష్ఠేతిచక్షీరంధిక్రాణ్ణేతివైదధి । శుక్రమసీతిదత్వాజ్యం దేవస్యత్వాకుశోదకం ॥ పంచగవ్యమృతాపూతంహోమయేదగ్నిసన్నిధౌ । సప్తపత్రాస్తుయేదర్భాశ్చిన్నాగ్రాస్తుతుకన్వషః ॥ ఎతైస్తుద్రవ్యైర్హోతవ్యం పంచగవ్యంయథావిధి । ఇరావతీతిమంత్రేణహోమానస్తోకేనసంసది ॥ ఎతాభిశ్చైవహోత్వాహుతశేషంపిబేద్ద్విజః ॥ ప్రణవేనసమాలోడ్యప్రణవేనాభిమంత్ర్యచ । ప్రణవేనసముద్ధృత్యపిబేత్ప్రణవేనతు ॥ మధ్యమేనపలాశేనపద్మపత్రేణవాపిబేత్ । తృతీయంతామ్రపాత్రంవా బ్రహ్మపాత్రాణితానివై ॥ ప్రథమాసంపాణిమాస్యామధ్యమావాస్యాంతథాపిబేత్ । బ్రహ్మహాపరదారీచ యేచాన్యేస్తేషిపలాగతాః । బ్రహ్మకూర్చోదహేత్సర్వంయథాగ్నిస్తృణమేవతు ॥ జాబాలిః॥ గోమూత్రంగోమయం క్షీరం దధిసర్పిఃకుశోదకమ్ । ఎకైకంప్రత్యహంపీత్వా త్వహోరాత్ర ముభోజనమ్ ॥ కృచ్ఛ్రోసాంతపనోనామసర్వపాపప్రణాశనమితి ॥ ఎతజ్జాబాలినోక్తంసప్తాహస్సాధ్యసాంతపనమ్.

ఇతి సాంతపనలక్షణమ్.

—* అథ యతిసాంతపనమ్. *—

శంఖః ॥ ఎతదేవత్ర్యహాభ్యస్తంయతిసాంతపనంస్మృతమ్ ॥ ఎతదేవేత్యనేనమిశ్రితంపంచగవ్యం పరామృశ్యతే - తత్పంచగవ్యందినత్రయమూహారాంతరమనపేక్షంపిబేదిత్యర్థఃll *

ఇతి యతిసాంతపనలక్షణమ్.

—* అథమహాసాంతపనమ్. *—

పృథక్సాంతపనంహ్యేతత్సప్తదహశ్చోపవాసకః । సప్తాహేనతుకృచ్ఛ్రోయంమహాసాంతపనస్స్మృతః ॥ గోమూత్రంగోమయంక్షీరందధిసర్పిఃకుశోదకానిసాంతపనద్రవ్యాణ్యేకైకస్మిన్దినఎకైకంపిబేత్ ॥ సప్తమదినముప

వాసః - ఎతానికుశోదకాదిప్రాశనాదీన్యాహారాంతరనివర్తకాని - ఎవమన్యత్రాపి ॥ యమః ॥ త్ర్యహంపిబెత్తుగోమూత్రంత్ర్యహంవైగోమయంపిబెత్।త్ర్యహందధిత్ర్యహంసర్పిఃస్త్ర్యహంక్షీరంతథాపిబెత్॥ మహాసాంతపనంహ్యేతత్సర్వపాపప్రణాశనమ్॥ఎతత్పంచదశాహసాధ్యం - జాబాలిః ॥ షణ్ణామేకైకమేతేషాంత్రిరాత్రముపయోజయేత్ । త్ర్యహంచోపవసేదంత్యంమహాసాంతపనంస్మరితి ॥ షణ్ణాంపూర్వోక్తగోమూత్రాదీనామయమేకవింశతిరాత్రిసాధ్యోమహాసాంతపనకృచ్ఛ్రః॥

ఇతిమహాసాంతపనలక్షణమ్.

—* అథపరాకలక్షణమ్. *—

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ ద్వాదశాహోపవాసేనపరాకఃపరికీర్తితః ॥ ఇతిపరాకలక్షణమ్.

—* అథయావకవ్రతమ్. *—

శంఖః॥గోపురీషాద్యవాన్నంచమాసంనిత్యంసమాహితః।వ్రతంతుయావకంకుర్యాత్సర్వపాపాపనుత్తయే॥ గోభక్షణాధికంయావాదత్వాతదనంతరం గోమయమిశ్రితాన్ యావాన్ గృహీత్వాత్రైర్యవైశ్చరువత్పక్త్వాతే సాన్నేనైకభక్తనక్తాని కుర్వన్మాసంనయేత్ ॥ ఎతద్యావకవ్రతమిత్యుచ్యతే ॥ పూర్వవదేవయవానాదాయగోమూత్రపక్వంవిధాయపూర్వవదేవమాసవ్రతేనగోమూత్రయావకవ్రతమిత్యుచ్యతే ॥ అతఎవాహయోగయాజ్ఞవల్క్యాః ॥ ఆతృప్తేశ్చారయిత్వాగాం గోధూమాన్యవమిశ్రితాన్ । గోమయోత్థాంశ్చ సంగృహ్యపిబేద్గోమూత్రయావకమితి ॥ ఇతియావకవ్రతమ్ ॥ తత్రకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రే ॥ పయసాదివసానేకవింశతిమితియాజ్ఞవల్క్యోక్తప్రకారేణ మాసమేకగాసమాత్రపయసావర్తనంపయోవ్రతమిత్యుచ్యతే॥ యస్మిన్వ్రతేయేనద్రవ్యేణశరీరవర్తనంక్రియతే- తద్వ్రతంతెనోపదిశ్యతే ॥ అతఎవమార్కండేయః ॥ పత్రైర్మూతఃపత్రకృచ్ఛ్రఃపుష్పైస్తుతత్కృచ్ఛ్రఉచ్యతే । మూలకృచ్ఛ్రస్మృతోమూలైస్తోయకృచ్ఛ్రోజలేనత్వితి॥

ఇతి పయోవ్రతమ్.

—* అథచాంద్రాయణమ్. *—

గౌతమః॥ అథాతశ్చాంద్రాయణంతస్యోక్తోవిధిః ॥ కృచ్ఛ్రఇతి ॥ కృచ్ఛ్రేప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రేవిధిరుక్తఇత్యర్థః ॥ తద్యథా ॥ తిస్రోదహోరాత్రావాసీతాచ్ఛిద్రకామస్సత్యంవదెదనార్యోనసంభాషేత - రౌరవగోధాజనేన్యంప్రయుంజీత।అనుసవనముదకోపస్పర్శనరూపోహితిస్రోదితిచతసృభిఃపవిత్రవతీభిఃమార్జయేత్।హిరణ్యవర్ణాఇత్యష్టాభిరగ్నోదకతర్పణం॥నమోమహామాయాయాధూన్యతే తాపసాయవునర్వసవేనమోమాజ్యాయయామ్యాయవసునివిధాయ సర్వవిధాయనమః ॥ పారాయసుపారాయ మహాపారాయ పారయిష్ణవేనమోరుద్రాయపశుపతయెమహాదెవాయత్ర్యంబకాయైక పరాయాధిపతయే హరాయశర్వాయెశానాం

గ్రాయవజ్రిణైనైకపృణికపర్దినేనమస్సూర్యాయావిద్మాయనమోనీలగ్రీవాయశితికంఠాయనమః కృష్ణాయపిం
గళాక్షాయనమోఽస్మేష్టాయరుద్రాయేంద్రాయహరికేశాయోగ్రకేతనేనమస్సేనాపత్యాయపాకవర్ణాయధూమా
యధూమరూపిణేనమోదీప్తాయదీప్తరూపిణేనమస్తీర్ణాయతీర్ణరూపిణేనమస్స్నాత్యాయపురుషాయమహాపురుషా
యమధ్యమపురుషాయోత్తమపురుషాయబ్రహ్మచారిణేనమశ్చంద్రలలాటాయకృత్తివాసనేనమ ఇత్యేతదేవాది
త్యోపస్థానమేతావాజ్యాహుతఇతి-అస్యార్థఃతిష్ఠేదహనిరాత్రావాసీతక్షీప్రకామఇతి- యస్తుప్రాజాపత్యాది
కృచ్ఛ్రద్వయాపనోద్యాత్తిప్రమేకేనైవకృచ్ఛ్రేణముక్తోభవిష్యామీత్యేవంకామయతేఅయమవ్యాన్నవశ్యంకర్తా
విరుద్ధేహుకాలేషుతిష్ఠన్రాత్రావాసీత- తథారౌరవగౌధాజనేసామనీనిత్యం కర్మాఽవిరోధికాలేషు ప్రయుంజీ
తపలేత్ - పునానస్సోమధామిత్యస్యావృచిత్రుచత్వేన గీయమాన సామసీరౌరవ గౌధాజమెఇత్యభిధీ
యేతే ॥ అనుసవనముదకోపస్పర్శనం- సంధ్యాత్రయెస్నానంత్రివవణస్నాన మిత్యర్థఃఽ ॥ హిరణ్యప
ర్ణామిత్యష్టాభిరపిమార్జనమేవైతచ్చమార్జనంస్నానానంతరం - అధోదకతర్పణమ్॥ఉదకతర్పణేనాత్ర
జలఎవతర్పణంనస్థలఇతిగమ్యతే-తత్రమంత్రాస్తు॥నమోమహామాయాయేత్యేవమాదయఃకృత్తివాసనేనమఇత్యే
తదంతాఃఅత్రసందర్భస్యాదావంతేవమశ్నివణాన్తంత్రాదామంత్రాంతేచనమశ్శబ్దోభవతి॥తథాచైవమంత్రప్ర
యోగఃనమోమహామాయాయధూన్వతేతాపసాణపునర్వసవేనమఇతిచఎవంనమోమాజ్యాయేత్యాద్యభ్యాస
ర్వవిదాయనమఇత్యేకోమంత్రః - ఎవముత్తరత్రాపి ద్రష్టవ్యం ॥ ఎతైస్త్రయోదశమంత్రైస్తర్పణంకుర్యాత్
తతశ్చైతదేవాదిత్యోపస్థానమితి ॥ ఎతదేవమంత్ర జాతమాదిత్యోపస్థానసాధనం ॥ కార్యకారణయోరభేదో
పచారఃఽ - తర్పణానంతరమేతైరేవమంత్రైరాదిత్యోపస్థానంకుర్యాదిత్యర్థఃఽ ॥ ఎతావాజ్యాహుతయఇతిఽ
ఎతైరేవమంత్రైరాజ్యహోమఃఽ కర్తవ్యఇత్యర్థఃఽ ॥ అయంచ హోమోలౌకికాగ్నౌ ప్రతిష్ఠాప్య కార్యఃఽ
ఎవంమాంధాతశ్చాంద్రాయణమిత్యస్యోక్తోవిధిఃఽ • కృచ్ఛ్రఇత్యనేనసాధారణధర్మమతిదిశ్యచాంద్రాయణేని
శేషధర్మానాహఽ॥ సాంతపనంచరేచ్ఛ్వోభూతాంపౌర్ణమాసీముపవసేదాప్యాయస్వసంతేపయాంసినవో
నవఇత్యేతాభిస్తర్పణమాజ్యహోమోమే హవిషశ్చానుమంత్రణముపస్థానంచంద్రమసోయద్దేవాదేవహేళనమి
తిచతస్భిర్జుహుయాదేవంకృతస్యేతి చాంతెసమిద్భిరోం భూర్భువస్వస్తపస్సత్యం యశశ్శ్రీర్ముగ్ధిరోజఃఽ
పురుషోధనఽగ్నివఇత్యేతైర్గాయత్రానుమంత్రణం ॥ ప్రతిమంత్రం నమస్వాహేతివాసర్వాన్తాన్సప్రణవాన మ
స్కారేణ భైక్షసక్తుయావక శాకపయోదధి ఘృత మూలోదకానివీంమ్యుత్తరోత్తరప్రశస్తాని ॥ పౌ
ర్ణమాస్యాంపంచదశగ్రాసాఽభుక్తైకాపచయేనాపరంపక్షమశ్నియాదమావాస్యాముపోష్యైకోపచ
యేన పూర్వపక్షం విపరీతమేకేషామేకచాంద్రాయణోమాస ఎతదాప్యాయిపాపోవిపాప్మాసవైనోహంతి-
ద్వితీయమాప్యాదశపూర్వాన్దశపరానాత్మానంచసంవత్సరంపఙ్క్తిఁంపునాతి - సంవత్సరంచంద్రమసస్సలో
కతామాప్నోతీత్యర్థఃఽ ॥ తదనంతరంచరేత్ - తపయతిపాపమితి తపనంతపనవ్రతం చరేదితి పారేవ్ర
తంచాంద్రాయణం తపనంవపనపూర్వకంచరేత్. అయమర్థఃఽ ॥ యదాప్రాయశ్చిత్తత్వేన చాంద్రాయ
ణాచరణంతదావపనపూర్వకంచరేదితి॥ తెననిమిత్తమంతరేణసుకృతార్థంచాంద్రాయణా చరణోపవాస
వంనాస్తీత్యుక్తంభవతి ॥ శ్వోభూతాంపౌర్ణమాసీముపవసేత్ - పౌర్ణమాసీంగ్రాసోపక్రమతిథింశ్వో
భూతాంరీత్యపూర్వతిథౌచతుర్దశ్యాముపవసేదిత్యర్థఃఽ - ఆప్యాయస్వేత్యాదిభిర్మంత్రోనవఇత్యేతైర్మం
త్రైస్తర్పణంకృత్వైతైరేవమంత్రైరాజ్యహోమంనిధాయతతోవావిరన్నమంత్రైర్మైతైరేవమంత్రైఃపశ్చా

డతైరేవమంతైర్హోమప్రమాణమాపస్థానంకుర్వీత- తతోయద్దివాదేవహోమనమితిచతస్రఘృతదేవకృతేస్యేత్యనయా సమిద్భిర్ఘృతకాహ్యోద్భవాభిర్జుహుయాత్ - కదాంతేపూర్వోక్తస్థానే ॥ అథతల్లిఖిసంఖ్యాకగాయత్రీకృతాహోనోంచూర్ధ్వవస్సువరిత్యాదిభిమంత్రైర్హోమమంత్రయీత ॥ ఓంభూర్భువస్సువఃమహాఃజనఃతపఃసత్యం యశఃశ్రీః - ఊక్ భిట్ ఓజఃపురుషఃధనఃత్విషిః- ఇతిమంత్రవిభాగః ॥ తత్ర్పతిపదంతమంత్రాంతే నమస్స్వాహేతివాప్రయుంజీత - ప్రణవాదిస్వకీయాంతానామప్యంతేనమస్స్వాహా యోగేపిచతుర్థీశ్రవణం ॥ మహరాదిషుచతుర్థీశ్రవణం భవత్యేవ- మహసేనమః- మహసేస్వాహా - ఇతివా ఎవమన్యత్రాపి జనాయ - తపసే- సత్యాయ- యశసే- శ్రియై- ఊర్జే- ఓజసే- పురుషాయ- ధనూయ- శివాయేతి ॥ గ్రాసప్రమాణం ॥ అన్యాసికారెణాస్యస్యముఖవ్యాదానే - యావదన్నంముఖంప్రవిశతి తావదన్నంగ్రాసప్రమాణంభవతీత్యర్థః -చతుర్దశ్యామువోషితస్యపౌర్ణమాస్యాదిషు తిథిషు - గ్రాససంఖ్యానియమహా - పౌర్ణమాస్యాంపంచదశగ్రాసానిత్యాదినా ॥ పూర్వమిత్యంతేన ॥ ఎతచ్చపిపీలికామధ్యం చాంద్రాయణమ్-

*

—* అథయవమధ్యా *—

విపరీతమితరేషామితి ॥ అస్మిన్నేవమధ్యచాంద్రాయణే అమావాస్యాయాముపవాసః - ప్రతిపదాదితిథిషుఏకైకగ్రాసోపచయః- పౌర్ణమాసీమభివ్యాప్యపునఃకృష్ణపక్షాదితిథి వ్యమావాస్యావధికాస్వేకైకగ్రాసాపచయః ॥ అమావాస్యాయాముపవాసాదిక్రమః - అత్రగ్రాసగ్రహణకాలేచంద్రోదయః - అభిమంత్రణంమంత్రవికల్పాదయశ్చాగ్రేకృష్ణసాధారణేతికర్తవ్యతాకథనసమయేనిరూపయిష్యతే ॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ తిథివృద్ధ్యాచరేత్పిండాంశ్చుక్లేశిఖ్యండసమ్మితాన్ । ఏకైకంహ్రాసయేత్కృష్ణే పిండంచాంద్రాయణేవరేత్॥ ఇందుక్షయేనభుంజీత ఏషచాంద్రాయణోవిధిః ॥ తిథిక్షయాత్ప్రథమద్వితీయాది చంద్రకళాయుక్త ప్రతిపద్ద్వితీయాదితిథివృద్ధ్యాచరేద్భక్షయేత్ -శుక్లే- శుక్లపక్షే ॥ శిఖ్యండసమ్మితాన్ముయూరాండప్రమాణాన్ । చాంద్రాయణం - హ్రాసవృద్ధిభ్యాంచంద్రస్యాయనంచరణమితిచరణంయస్మిన్కర్మణితచ్చాంద్రాయణం॥ *

ఇతిపిపీలికామధ్యయవమధ్యచాంద్రాయణమ్.

—* అథయతిచాంద్రాయణమ్. *—

యాజ్ఞవల్క్యః ॥ యథాకథంచిత్పిండానాంచత్వారింశచ్ఛతద్వయమ్ । మాసేనైవోపభుంజీత చాంద్రాయణమథాపరమ్ ॥ పిండానాంచత్వారింశదధికంశతద్వయంమాసేనోపభుంజీత యథాకథంచిత్ ॥ అత్రాయంక్రమః- దినేదినేష్టౌగ్రాసాన్భుంజీతనక్తంచతురోదినాచ - చతురఇతి ॥ అర్ధైకస్మిన్దినే చతురోపరస్మిన్దినద్వాదశపర్యంతమేకతరాన్ - ఉపోష్యాపరస్మిన్షోడశ - యద్వాదినద్వయ ముపోష్య తృతీయదినే ద్వాత్రింశదిత్యాదిప్రకారాణాంమధ్యేశక్త్యపేక్షయాభుంజీతేతి ॥ అథతిథ్యపేక్షయాగ్రాసనియమోనాస్తి ॥ ఉపక్రమస్తుశుక్లకృష్ణప్రతిపదోరన్యత్రయస్తునైరంతర్యేణైవంవిధచాంద్రాయణానుష్ఠానంకరోతి॥ తస్యతిథివృద్ధిహ్రాసవశేనకదాచిద్ద్వితీయాదిష్వారంభోభవతి- తత్రనదోషః - చంద్రమత్యనుసరణమంతరేణత్రింశద్దినాత్మకసావనమాసానుష్ఠేయత్వాత్ అత్రచాంద్రాయణోశబ్దోగౌణస్తద్వత్ప్రాప్తృథక్- కుండపాయినామయనే

మాసమగ్నిహోత్రంజుహోతీతివత్ - అస్మింశ్చాంద్రాయణేపూర్వప్రకాంతమేకాదశ్యుపవాసాదినము చ్యేత- తిథిరయమేవగ్రాసనియమాత్- యత్రతుతిథి యుభయ। గ్రాసనియమస్తత్రతుపూర్వప్రకాంతముపవాసాదికమన్యేనకారయేత్- ఏవ్వపిప్రకారేషు కచిన్నానావశేవసంజ్ఞావశ్కితా ॥ అష్టావష్టాసమశ్నీయాత్పిండాన్మధ్యందినేస్థితే । నయతాత్మాహవిష్మత్యా ప్రతిచాంద్రాయణంచరేత్ ॥ చతురఃగ్రాశ్నీయాత్పిండాన్మధ్యందినేస్థితే । చతురోనమితేసూర్యేశిశు చాంద్రాయణంచరేత్ ॥ యథాసంచిత్పిండానాం త్రిస్రోశీతస్నమాహితః । మూనే శన్మాధ్యస్య చం సైర్యాసలోకతాట్ । ఇతి - ప్రైస్థిపిండాన్నసశ్నీయాత్ప్రతాత్మాసమాహితః । మానిపాద్యసవైయూసంఋషిచాంద్రాయణంస్మృతమితి॥

ఇతి చయశిచాంద్రాయణమ్.

—→ఆం←—

—* అథ గోవధవ్రతమ్. *—

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ పంచగవ్యంపిబెద్గోఘ్నోనూసమూసీతసంయతః । గోష్ఠేశయోగోనుగామీగోప్రదానేనశుధ్యతీత్యేనత్॥ కృచ్ఛ్రంవైచాతికృచ్ఛ్రంచచరేద్వాపిసమాహితఃదద్యాత్త్రిగాత్రంవోపోష్యవృషభైకాదశాస్తుగాః॥ అత్రవ్రతవశిష్టమంపిహితం - అహోరాంతరనిరవేక్షోఽపంచగవ్యంపిబన్గోష్ఠేశయానఃప్రాస్యస్తాఃపునగచ్ఛంతీనుగచ్ఛేత్తిష్ఠంతీరనుతిష్ఠేత్ ॥ అన్యైరపినియమైర్యుక్తోనూసమూసీత - తతోమాసాంతేగాంబ్రాహ్మణాయదద్యాశుధ్యతీత్యేకంవ్రతం ॥ పంచగవ్యాహారవ్యతిరేకేణ పూర్వోక్తధర్మకయుతోమాసఃప్రాజాపత్యంచరేదితిద్వితీయం ॥ తద్వైవప్రాజాపత్యస్థానే అతికృచ్ఛ్రంమాసంచరేదితితృతీయం ॥ త్రిరాత్రోపవాసంకృత్వాఏకంవృషభందశగాశ్చదద్యాదితిచతుర్థకం ॥ అత్రేయంవ్యవస్థా ॥ అజ్ఞానతోజ్ఞాతిమాత్రబ్రాహ్మసంబంధిగోమాత్రవధేత్రిరాత్రంవోపోష్యవృషభమేకందశగాశ్చేత్ప్రేతత్ ॥ అజ్ఞానతఃక్షత్రియగోమాత్రవ్యాపాదనే- పంచగవ్యంపిబెద్గోఘ్నోనూసమూసీతసంయతఃగోష్ఠేశయోగోనుగామీగోప్రదానేనశుధ్యతీత్యేనత్ - అమత్యావైశ్యసంబంధిగోమాత్రవ్యాపాదనేమాసమతికృచ్ఛ్రంకుర్యాత్ - అజ్ఞానతశ్మూద్రస్యామికగోమాత్రవ్యాపాదనేమాసంప్రాజాపత్యంకుర్యాత్ - కామతస్తుతద్వైగుణ్యంకల్ప్యం ॥ అథమున్యాద్యుక్తానివ్రతానిపూర్వోక్తెషువిషయేషునివయాంతరేవా దేశకాలశక్త్యాద్యపేక్షయాయాయోజ్యాని- తానివ్రతాని మదనపారిజాతేస్మాభిస్సమ్యక్ప్రదర్శితాని॥ కర్మవిపాకపరిశేషేదెస్మిన్నేషా మత్యంతోపయోగాభావాన్నాత్రప్రదర్శితాని ॥ *

ఇతి గోవధవ్రతమ్.

—* అథ మాసోపవాసవ్రతమ్. *—

చింతామణౌ నారదః॥ భగవంచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛామి వ్రతానాముత్తమస్యచ । విధిమాసోపవాసస్యఫలంచాస్యయథోచితమ్ । యథావిధనరైఃకార్యాశ్చవ్రతవర్యాయథాభవేత్ ॥ ఆరభ్యతేయథాపూర్వం సమాప్యంహియథావిధి । యదావ్రతస్తుకర్తవ్యఃతాదృచ్ఛ్రోసిపితామహ ॥ వ్రతమేతత్సురశ్రేష్ఠనిస్తీర్ణంనూన

ఘ॥ బ్రహ్మ॥ సాధునారదతచ్ఛ్రేతత్పృష్టంవరతపోధన।యాదృఙ్మహిమతాంశ్రేవ్రతచ్ఛ్రీణుష్వబవీమితే॥సు
రాణాంచయథావిష్ణుస్తపతాంచయథారవిః । మేరుశ్శిఖరిణాంయద్వైనతేయశ్చపక్షిణామ్ ॥ తీర్థానాం
చయథాగంగాప్రజానాంచయథావణిక్ । శ్రేష్ఠంసర్వ్రతానాంతుతద్వన్మాసోపవాసనం ॥ ఏవంవ్రతేషు
యత్పుణ్యంసర్వతీర్థావగాహనే । సర్వదానోద్భవంచాపిలభేన్మాసోపవాసకృత్ ॥ అగ్నిహోత్రాదిభిర్య
జ్ఞైర్విధివద్భూరిదక్షిణైఃనతత్పుణ్యమవాప్నోతియన్మాసపరిలంఘనాత్॥తేనతప్తంతపస్సర్వంకృతాసర్వాఃక్రి
స్యథా । యఃకరోతివిధానేన నరోమాసముపోషణమ్ ॥ ప్రవిశ్యవైష్ణవంయజ్ఞం తేనాభ్యర్చ్యోజనాదనః।
గురోరాజ్ఞాం తతోలబ్ధ్వా కుర్యాన్మాసోపవాసనమ్ ॥ వైష్ణవానియథోక్తాని కృత్వాసర్వ్రతానితు॥
ద్వాదశ్యాదీనిపుణ్యానితతోమాసముపావసేత్ ॥ అతికృచ్ఛ్రంపరాకంచ కృత్వాచాంద్రాయణంతతః । మా
సోపవాసంకుర్వీతజ్ఞాత్వాదేహబలాబలమ్ ॥ వానప్రస్థోయతిర్వాపినారీవావిధవామునే । మాసోపవాసం
కుర్వీతగురువిప్రాజ్ఞయాతతః ॥ ఆశ్వినస్యాచ్ఛుక్లపక్షే ఏకాదశ్యాముపోషితః । వ్రతమేతత్తుగృహ్ణీయాద్వా
వత్రింశద్దినానితు ॥ వాసుదేవంసమభ్యర్చ్యకార్తికేసకలేనవః । మాసంచోపవసేద్యస్తు సముక్తిఫల
భాగ్భవేత్ ॥ అచ్యుతస్యాలయేభక్త్యాత్రికాలంకుసుమైశ్శుభైః । మూలతీందీవరైఃపద్మైఃకమలైస్తులసీగంధి
భిః ॥ కుంకుమోశీరకర్పూరైఃకల్హారసచందనైఃః । నైవేద్యధూపదీపాద్యైరర్చయేచ్చజనార్దనమ్॥
కర్మణామనసావాచాపూజయేద్గరుడధ్వజమ్ । కుర్యాన్నగ్రస్త్రిషవణం దృఢభక్తిర్జితేంద్రియః ॥ నామ్నా
మెవతథాలాపంవిష్ణోఃకుర్యాదహర్నిశమ్ । భక్త్యావిష్ణోస్తతోవాపి మృషావాదంవివర్జయేత్ ॥ సర్వసత్వ
దయాయుక్తశ్శాంతవృత్తిరహింసకః । సుప్తోవాసనసంస్థోవావాసుదేవంప్రకీర్తయేత్ ॥ స్మృత్వాలోకనగం
ధాదిస్వాదనంపరికీర్తనమ్ । అన్నస్యవర్జయేత్సర్వంగ్రాసానాంవాధికాంత్యజేత్ ॥ గాత్రాభ్యంగంశిరో
భ్యంగంతాంబూలంసవిలేపనమ్ । వ్రతస్థోవర్జయేత్సర్వంయచ్చాన్యత్రనిరాకృతమ్ ॥ నవ్రీతస్నస్స్నేహా
తిరిక్తంచిద్వికర్షస్థాన్నచాలపేత్ । దేవతాయతనేతిష్ఠన్గృహస్థశ్చరేద్వ్రతమ్ ॥ కృత్వామాసోపవా
సంతువ్రతంత్రింశద్దినోనితమ్ । కృత్వామాసోపవాసంతుసంయతాత్మాజితేంద్రియః ॥ తతోర్చయే తవైష్ణ
వ్యందాద్వశ్యాంగరుడధ్వజమ్ । పూజయేత్పుష్పమాల్యాదిగంధధూపవిలేపనైః ॥ వస్త్రాలంకరణాద్యైశ్చ
తోషయేదచ్యుతంనరః । స్నాపయేచ్చహరిందేవంతీర్థచందనవారిణా ॥ వస్త్రదానాదభిశ్చైవభో
జయేత్తుద్విజోత్తమాన్ । దద్యాచ్చదక్షిణాంతేభ్యఃప్రణిపత్యక్షమాపయేత్ ॥ విప్రాన్మామపయిత్వాతు
విసృజ్యాభ్యర్చ్యపూజ్యచ । ఏవంవిత్తానుసారేణభక్తియుక్తేనశక్తితః ॥ ఎవంమాసోపవాసంతు కృత్వాభ్య
ర్చ్యోజనాదనమ్। భోజయిత్వాద్విజాంశ్చైవవిష్ణులోకే మహీయతే ॥ ఎవంమాసోపవాసాని సంవత్సర్వా
ణ్యాత్రయోదశ । నిర్వాపయేత్తతస్సాక్షాద్విధినాయేనతచ్ఛృణు కారయేద్వైష్ణవంయజ్ఞమేకాదశ్యాముపో
షితః । పూజయిత్వాతుదేవేశమాచార్యంగుజ్ఞయాహరిమ్ ॥ విశుద్ధకులచారిత్రాన్విష్ణుపూజన తత్పరాన్।
పూజయిత్వాద్విజాంత్సవ్య గ్భోజయిత్వాస్త్రియోపశ । తాపంతివస్త్రయుగ్మాని భోజనాచ్ఛాదనాని చ॥యో
గపట్టాదిశుభ్రాణిబ్రహ్మసూత్రాణిచైవహి ॥ దద్యాచ్చేవంద్విజాంభ్యఃపూజయిత్వాప్రణమ్యచ । తతోను
కల్పయేచ్ఛయ్యాంశస్తాస్తరణసంస్కృతామ్ ॥ స్వాచ్ఛాసనాంశుభాంశ్రేష్ఠాఃసోపధానామలంకృతామ్।కా
రయిత్వాస్వనోమూర్తిరంకాంచసీంతుస్వశక్తితః ॥ న్యసేత్తస్యాంశుశయ్యాయామచయిత్వాస్రగాదిభిః।
ఆసనంపాద్యకేచ్ఛత్రంవస్త్రయుగ్మముపానహౌ ॥ పవిత్రాణిచపుష్పాణిశయ్యాయామపకల్పయేత్ । ఏవంశ
య్యాంతుసంకల్ప్యప్రణిపత్యచతద్విజాన్ ॥ ప్రార్థయేచ్ఛానుమోదంతాంష్టులోకంప్రజావ్యహమ్।ఎవ

మభ్యర్చ్యతాపిప్రాపదేయుర్వ్రతినంతచా ॥ (వజవ)జనప్రశ్నేవవిష్ణోస్సానమనామయమ్ । విమానంవైష్ణ
వందివ్యం గరుత్మంపరిష్ఠితం ॥ తేనవిష్ణుపదంయాహిసదానందమనామయమ్ ప్రాప్యపుణ్యజయేద్వైష్ణ
ప్రణిపత్యాహగవ్యేవ ॥ తతస్తుపూజయేద్భక్త్యాగురుంజ్ఞానప్రదాయకం । ప్రణమ్యశిరసాంతోగురువేస్థి
తఃపాదయేత్ ॥ కృత్వాతంసోపవాసాంశ్చరాత్ర్యాస్యవిధివన్మనే । కులానాంశతమున్నీయవిష్ణులోకంప్రజే
న్నరః ॥ యస్త్వేకజాతోమహాపుణ్యేకులేమాసోపవాసకృత్ । సర్వపాపవినిర్ముక్తోవిష్ణులోకేమహీయతే
నద్వాదశోపవాసానానాంకర్తాపుణ్యవతాంవరః । పిత్రూన్మాతృకులాభ్యాంచసమం పుణ్యంవజేత్నరః
సుమవర్ణమిదంసేవమూచాగ్లానికరంనృణామ్ । వ్రతంమాసోపవాసశ్చ భక్తిం జనయతేష్యతే ॥ పీడితస్య
భృశంచైవమమమూర్ధ్న్యర్పితస్తథా । త్యాగోవాసుగ్రహోవాథకిన్నుకార్యంపితౌనహ బహ్మ్ । వసిష్ఠం
కర్మశంస్యస్మాన్మమూఘంవాతబోధనమ్ । వసిష్ఠోవాబ్రాహ్మణస్తస్య కుర్యాన్నిష్కృతిమగ్రహమ్ । అమ్బు
తంవాయతేనీరమిచ్ఛయూనంసకృన్నిశి । యధెహవిషయుజ్యేత పాలయేన్నేహతద్విధిమ్ । అతిమూర్ఛాన్వితం
క్షిప్రంముమూర్ఘంత్యుత్పీడితం । వాయయిత్వాఘృతంక్షీరంరంతప్తేద్దత్వాఫలానిచ । అహోరాత్రంవ్రత
స్థంచ యోనిత్యంపరిపాలయేత్ । పయోమూలంభలందత్వావిష్ణులోకంప్రజేతసః । ఏవంమాసోపవాసస్తమా
రూఢంప్రాణసంశయే । అవ్రణఘ్నగుణైర్ద్రవ్యైఃపరీప్సేద్బ్రహ్మణాజ్ఞయా ॥ నైతేవ్రతం వినిఘ్నంతిమా
విర్విప్రానుమోదనమ్ । క్షీరాషధేగుగోరాజ్ఞాఆపోమూలఫలాదికమ్ ॥ ఎవంకృత్వాభిరక్షేతసగుడంపాయ
సంతథా । హాయయేద్రక్షితోయస్మాత్తస్మాద్విష్ణోతిపుర్వ్రితమ్ ॥ అథవిష్ణుర్వ్రతంవిష్ణు ర్వాతా విష్ణుర్వ్రి
తీతథా । సర్వంవిష్ణుమయంజ్ఞాత్వా వతస్థఃక్షీణముద్ధరేత్ ॥ యదాముమూర్ఘన్నిశ్చేష్టఃపతత్యేవమూ
ర్ధ్నితః । తదాసముద్ధరేత్క్షీణమిచ్ఛంతంప్రముఖేస్థితమ్ ॥ పరిపాల్యవ్రతీదేహంవ్రతశేషంసమాపయేత్ । య
ధోక్తద్విగుణంతస్యఫలంవిప్రముఖోదితమ్ ॥ ఇంద్రియార్థాంశ్చసంత్యజ్యసదైవవిమలామతిః ।పరితోషయతే
విష్ణుంసోపవాసోజితాత్మవాన్ ॥ కింతస్యబహుభిస్తీర్థైఃస్నానహోమపయోవ్రతైః । యేనేంద్రియ గు
ణోఘోరోసజ్జతోత్పుష్టచేతసా ॥ జితేంద్రియస్యదాంతస్యవీతభూతహితేరతః । వాసుదేవపరోనిత్యంన
క్లేశంకుర్వహతి ॥ కృష్ణానూనంయథోక్తంతు వైష్ణవంపురుషోత్తమః । విష్ణులోకమవాప్నోతి పునరా
వతిదులభమ్॥ యెస్మరంతిసదావిష్ణుంవిశుద్ధేనాంతరాత్మనా । తేప్రయాంతిభయంత్యక్త్వా విష్ణులోకమ
నామయమ్ ॥ ప్రభాతెవాధరాత్రేవా మధ్యాహ్నేదివసక్షయే । అచ్యుతంయేతుకీర్త్యంతేతెతరంతిభవా
ర్ణవమ్ ॥ ఆనందితోధదుఃఖాతఃకృద్ధశ్శాంతోధనాహరిమ్ । యోనుకీర్తయతే భక్త్యాసగచ్ఛేద్వైష్ణవంపు
రమ్ ॥ గర్భజన్మజరారోగదుఃఖసంసారబంధనైః । నివార్యతేనరోనిత్యంవాసుదేవమనుస్మర ॥ స్థాపచే
జంగమెచాథస్థాలెసూక్ష్మెశుభాశుభే । విష్ణుంపశ్యతిసవత్రయస్సవిష్ణుస్వయంనరః॥ *

ఇతివిష్ణురహస్యోక్తమాసోపవాసవ్రతమ్.

—* అథకృచ్ఛ్రచాంద్రాయణసాధారణతిథివ్యక్తాం. *—

యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ కుర్యాత్త్రిరవణస్నాయీకృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణంతథా । పవిత్రాణిచవేదోక్తాన్యాయ
త్యాచాభిమంత్రయేత్ ॥ త్రిరవణస్నానంతప్తకృచ్ఛ్రవ్యతిరేకేణ ॥ తత్తప్తకృచ్ఛ్రేకుమనునానాకృచ్ఛ్రస్నాయీసం
మాహితఃఇతి. శేషాభిధానాత్ -పవిత్రాణిసూక్తానిచాఘమనుమణ్డలకృత శుద్ధవస్త్రస్తనస్నానాదిత్యాది.

వసిష్ఠాదిప్రదర్శితాని ఋగ్యజుస్సామ సువ్యవస్థితాని యథాశాఖమంజసెత్ ॥ అవిరుద్ధేషు కాలేషు పిండాగ్నా
గాసాన్వష్టక్యైకంగాయత్ర్యాచాపి ఒత్రయేత్ - గ్రాసానుమంత్రణెగాత్ర మోక్షెహోంధూరిత్యాభిర్వ్యా
హృత్యస్సహగాయత్ర్యాకల్పః - ఏవయావదిష్వపక్షికార్యాణాం మంత్రాణాం కల్పః - భిన్నకార్య
కాంతముచ్యతఇతి వివేకః ॥ ౭౯ మహావ్యాహృతిభిహోతవ్యమేకతంత్రవ్యవస్థయమస్మహమ్ । అహీం
సాసహ్యాంగ్రోధవ జలవంచస ... ల్ ॥ తిహ్నైత్రిర్నిశాయాంతు సవాసాజలమాపిశెత్ ॥ స్త్రీశూ
ద్రపతితాంశ్చైవనాభిభాషేత్కదాచన । శయ్యాసనాభ్యాంవిహరన్నైకొయస్యస్యాలవా ॥ బ్రహ్మచారీ
ప్రతస్థోవాగరుడేవస్వాచార్చకః నాఽప్రపంచజపేన్నిత్యాఽవిలాణేచశక్తితః ॥ సర్వేష్వేవవ్రతెష్వేవం
ప్రాయశ్చిత్తార్థమాచరేత॥ తిరహ్నాత్యాది ॥ దివారాత్రౌత్రిరితియదత్రవట్సనేషు నాహ్నం కిచ్ఛ్రంని
యతం ఎవంన్యూనాధికస్యాపినాన్యాన్యాశక్తాపేక్షయాయోజ్యాని. జాబాలిః ॥ ఆరంభెసర్వకృచ్ఛ్రాణాంస
మాప్తౌచవిశేషతః । ఆజ్యేనైవహుశాలాగ్నౌజుహుయాద్వ్యాహృతీఃపృథక్ । శాద్ధంకుర్యాద్ధుతాగ్నౌచగో
హిరణ్యాదిదక్షిణా । స్త్రీణాంహోమోనకర్తవ్యఃపంచగవ్యంతథైవచ ॥ పరాశరః ॥ స్త్రీశూద్రా
ణాంవిశుద్ధ్యర్థం ప్రాజాపత్యంసమాచరెత్ । పంచగవ్యంచకుర్వీతస్నాత్వాపీత్వాశుచిభవెత్ ॥ స్త్రీశూ
ద్రయోఃపంచగవ్యస్యవిహితప్రతిషిద్ధత్వాద్వికల్పః జాబాలెనతుశాలాగ్నౌహోమంవిధాయస్త్రీణాంహోమో
నకర్తవ్యఇతినిషేధాత్ - గృహ్యాగ్నావేవహోమనిషేధః - అథస్త్రీశూద్రయోరపిబ్రాహ్మణద్వారాలౌకి
కాగ్నౌభవత్యేవ ॥ అయంచహోమోనిత్యఃకామ్యశ్చ ॥ సచకృచ్ఛ్రపత్యాశ్నాయభూత ప్రధాన
హోమః ॥ ఆరంభెసర్వకృచ్ఛ్రాణాంసమాప్తౌచవిశేషతః । ఆజ్యేనైవహుశాలాగ్నౌజుహుయాచ్చ్యాహృతీఃపృథగితి ॥ జాబాలేనవిశేషాభిధానాత్ - కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయభూతయోస్తుప్రధానభూతయోర్జపహోమ
యోస్స్త్రీశూద్రయోర్నాధికారః ॥ తథాచాంగిరాః ॥ తస్యాశ్చూద్రంసమాసాద్యసదాధర్మఉపదెక్ష్యతిఃప్రా
యశ్చిత్తంప్రదాతవ్యంజపహోమావివర్జితమ్ ॥ శూద్రశబ్దస్తూపలక్షణార్థఃతథాసమానధర్మత్వాత్ ॥
వైశంపాయనః ॥ స్నానంద్వికాలమెవస్యాత్త్రికాలంస్యాద్ద్విజన్మనామ్ । శంఖః ॥ ఎకవాసాఅదర్శవాసాల
ఘ్వ్యాశీస్యాదడిలేశయఇతి ॥హారీతః ॥ స్నాత్వాఘమర్షణంజలేజపిత్వాధౌతమహతంవాసరి పరిధాయసామ్నా
సామ్యేనాదిత్యముపతిష్ఠెతేతి ॥ వట్సంశ్నతేఃజపహోమూదియఃకించిత్కృచ్ఛ్రోక్తంసంభవేంతరె। సర్వం
వ్యాహృతిభిఃకుర్యాద్గాయత్ర్యాప్రణవెనచెతి ॥ శంఖఃి ॥ ఎకవారంచరెచ్ఛ్రాంస్నాత్వావాసోవపీడయెత్ ।
గాయత్ర్యాదశసాహస్రమాహ్నికంజపముచ్యతే ॥ బోధాయనః ॥ అహతంవాసోవసీత - సాంనిత్యాచ్ఛ్రీ
వ్యాహృతీశ్చైవజపేదష్టసహస్రకమ్ । ఓంకారమాదితఃకృత్వా రూపెరూపేచశాంతతిః ॥ చూడాసిరా
సనేయుక్తఃకుర్యాజ్జప్యంసుసంగతఃి । ఆసీనస్సల్పకాధ్యోవాపిబెద్గవ్యంపయఃపిబెత్ ॥ గవ్యస్యాభవయాస్తా లాభె
గవ్యమేవభవెద్దధి। దధ్నోలాభెభవెత్తక్రంతక్రాలాభెతుయావకమ్ ॥ ఎకమన్యతమేవయాస్తుచసహస్యాత్రితప్పి
బెత్ ॥ శల్యఃద్ధోఽతి ॥ వాశబ్దఉపమార్థె - శల్యవిద్ధఇవనిష్ణాపయఃపిబెదిత్యర్థఃి- యుషఃి ॥ అంగుళ్య
గ్రెస్థితంపిండంగాయత్ర్యాచాభిమంత్రితం । ప్రాశ్యాచమ్య పునఃకుర్యా దన్యస్యాప్యభి మంత్రణమ్ ॥ యేషు
ప్రాణాగ్నిహోత్రేధికారిణస్తేషామాపోశనకర్మానంతరంప్రాణాహుతయోపిపంచభి, గాత్రైభవంతి-త
త్రవపూర్వోక్తప్రణవగాయత్ర్యాద్యన్యతమమంత్రెగాత్రసానభిమంత్ర్యప్రాణాయస్వాహేత్యాద్యభిమంత్రం
త్రైఃప్రాణాగ్నిహోమఃకార్యఃి ॥ యదాత్వేకద్విత్రిచతురోవాగ్రాసాస్తత్ర బోధాయనోక్తో విశేషోగ్రా
హ్యఃి । తదయథాప్రాణాపానవ్యానోదానసమానానాంహుతపంచమం - యదావాక్వారస్తంధాద్యాభ్యాంప్రథమం

తతస్నా[illegible]స్యాన్యాసాదిమ్ - యదాత్వేకస్తథాసవైకరేచతంగసేవితి ॥ చాంద్రాయణచరుం శ్రేపయిత్వా స్నానమాచమ్య పూర్వవత్ప్రాణాయామత్రయాంతరుశేషాస్సంఢాక్షావిత్యాభిమంత్రికాగ్నీయాదితి ॥ జ్యోత్స్నాస్నానే తద్దైవతమంత్రేణ [illegible]ప్యతే ॥ నాధ్యర్ధాత్రావభోజనాదోషోస్తి - ఆదార్శమిలకమాత్రాస్తుగానాభ్రాద్ర ప్రదేస్థితాని [illegible]పహుటయస్తత్రికాచార్ధంచైవమాత్రికాః ॥

కృతికృచ్ఛ్రచాంద్రాయణసాధారణేతికర్తవ్యతా.

—:: అథకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః. ::—

నిశాపూర్వోక్తరీత్యాశేషవిధానాని ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రంప్రాప్నుయాచ్చ కేత్ - తదశక్తౌధేనుమేకాందద్యాత్ ॥ తదభావేనివర్తందద్యాత్ - నివర్తలక్షణంతుసరిమాణాత్రకంజైధ్యధాయి ॥ అథవాదేశకాలోచితంగో మూల్యంజేయం- తత్రాప్యశక్తౌచదథకంవాదంవాదద్యాత్ ॥ తథాచమితాక్షరాయాం ॥ గవామభావేని వర్తంవాతదర్థకంవాదమేవవా ॥ తథాప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రేయాశక్తౌధేనుందద్యాద్ధివ్యోత్తమః । ధేనోరభావే దాతవ్యంమూల్యంషట్సంఖ్యంగసంకీర్తితమితి॥ పరాశరః ॥ కృచ్ఛ్రేయుతంతుగాయత్ర్యాఉదవాసస్తథైవచ । ధేను పదానంవిప్రాయసమమేతచ్చతుష్టయమ్ ॥ కృచ్ఛ్రేప్రాజాపత్యే ॥ అయుతంతుగాయత్ర్యాఃఉదవాసఃఉ దకవాసఃస - సఆహోరాత్రం- మితాక్షరాయాం ॥కృచ్ఛ్రాదప్యయుతంచైవప్రాణాయామశతద్వయమ్ । తిల హోమసహస్రంతు వేదపారాయణంతథా॥సమృద్ధర్థాన్యేనప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేనద్వాదశసుని సేహుప్రతిదినం పంచపంచ విప్రాభోజనీయాః ॥ తేచమిళిత్వా వష్టిభవంతి ॥ తతోమితాక్షరాయాం ॥ కృ చ్ఛ్రేపంచాతికృచ్ఛ్రేత్రిగుణమహాసాంతపనేదేవంతృతియేచత్వారింశచ్ఛతమ్తే త్రిగుణనగుణితావింశతిస్సాస్యత్ప రాకే ॥ కృచ్ఛ్రేసాంతాపనాభ్యోభవతిషడధికావింశతిస్సైవహీనాదాభ్యాంచాంద్రాయణేస్యాత్తపసికృచ్ఛబలో భోజయేద్విప్రముఖ్యాన్ ॥ అత్రకృచ్ఛ్రేహరహఃపంచేత్యాదిషు - అహఃసూక్తిరప్రత్యేకంసంబధ్యతే॥ అల్ప ధాన్యస్తుద్వాదశవిప్రాన్భోజయేత్- తథాచతుర్వింశతిమతే ॥ విప్రోద్వాదశవాభోజ్యాఃపావకేష్టిస్తథైవచ।అథవాపావనేకేచిత్సాన్నహవ్యాహుతాసిణాఃఅత్రప్రతిదినంద్వాదశద్వాదశారూరుద్ధాదశైవవుద్యా తిథేఽధ్యుక్తప్రకారేణస్నాత్వా తదంగానుస్థానం విధాయ కేశాన్సంశోషయేత్ - ఎవంద్వాదశస్నానా నిప్రాజాపత్యాకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః ॥ తథాచపరాశరః ॥ కృచ్ఛ్రేదేయ్యయుతంచైవప్రాణాయామ శతద్వ యమ్ ॥ పుణ్యతీర్థేనాదీక్షశిరస్నానంఇతి॥ అనాదీక్షంశిరోయస్యాస్నావనాదీక్షశిరాః ॥ అనాదీక్షశిర స్నానం॥

ఇతిప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః.

—:* అథాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః. *:—

తతోఽతికృచ్ఛ్రకరణాశక్తౌయుగ్మేజ్ఞవల్క్యోక్తపాణిప్రూరకాన్నభోజనం వసుక్తాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేన ధేనుద్వయందద్యాత్ - తత్రాపవర్ష్టింశన్మతే। పరాశరతప్తాతికృచ్ఛ్రేప్రసిద్ధప్రస్తుగాస్తథేతి ॥ గవామభావే తదావంతోపిషాఢస్తాపంతిగోమూల్యానివాదేయాని - నిసారభోజనేపపక్షఃపాపంనాదద్యాత్ - అథవాయా వంతోధేనవస్తాశ్చంతిగాయత్ర్యాజపానామయతాని తాపవాసాఃవానానాపూర్వోక్తరీత్యాకార్యాః॥పూర్వతావంతి

ప్రాణాయామశతద్వయానివావంతివాహోమసహస్రాణి - అపితావంతి వెదపారాయణానిభవంతి ॥ అథ వాయావంత్యోధేనవస్తావంతోన్నకృచ్ఛ్రాభవంతి- అతోల్పధనేనధేనుస్థానసంఖ్యాద్వాదశవిప్రాస్తథాభోజనీయాః - ప్రతిదినంద్వాదశదినేష్విత్యర్థః - అత్రచమిళిత్వాశీత్యుత్తరశతంబ్రాహ్మణాభవంతి ॥ అథవాయావంత్యోధేనవస్తావత్సంఖ్యాయాస్నానం ద్వాదశద్వాదశ కర్తవ్యమిత్యాహ్నయాః ॥ అత్రచాన్నప్రకారః॥ ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయ ప్రకరణేదర్శితః ॥ ఇత్యతికృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రస్యవిహితత్వాత్ - కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రి కరణాశక్తౌత్రిసాధ్యేనవోదాతవ్యాః -తదభావెనిష్క్రయత్రయంసాధనీపోర్వావాపావోనసిపోర్వావాదెయాః- అథ వాగాయత్ర్యాయుతజపఃఉపవాసానపిత్రీక్ప్రాణాయామశతద్వయానివాతిలహోమసహస్రత్రయాణివాక్రీణి వేదపారాయణానివాకర్తవ్యాని ॥ అథవాసమృద్ధధాన్యేనాహరహస్త్రింశత్సంఖ్యాకాబ్రాహ్మణాభోజనీయాః - తథాచతుర్వింశతిమతే ॥ కృచ్ఛ్రేపంచాతికృచ్ఛ్రేత్రిగుణమహరహస్త్రింశదేవంతృతీయఇతి ॥ తృతీయే॥ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రే ॥ ఆహరహస్త్రింశద్బ్రహ్మణాభోజనీయాఇత్యర్థః ॥ ఏకచ్చత్వారింశద్బ్రహ్మణభోజనం ద్వాదశసుదినేషుప్రతిదినంకర్తవ్యం ॥ మిళిత్వాషట్శ్యుత్తరత్రిశతంబ్రాహ్మణా భవంతి ॥ అసమృద్ధధాన్యస్థేత్తదాతేనత్రిగుణితాద్వాదశ బ్రాహ్మణాభోజనీయాః - తేవమిళిత్వాషట్త్రింశత్ ॥ స్నానప్రత్యామ్నాయాస్తుప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయప్రకరణోక్తరీత్యాయావత్యోగావస్తావత్సంఖ్యయాజ్ఞెయాః॥ *

ఇతికృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథ తప్తకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః. *—

తద్వద్ద్వాదశాహసాధ్యేతప్తకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేనతిస్రోగావోదేయాః - పరాక తప్తాతికృచ్ఛ్రేత్వేకాధేనుః - త్ర్యహసాధ్యేతునిష్క్రయార్థందేయం - గవామభావెనిష్క్రయార్థంవెత్యాదికాఅన్యేప్రత్యామ్నాయాఃకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రప్రకరణోక్తరీత్యావిజ్ఞెయాః-సమృద్ధధాన్యస్యాయంవిశేషః॥ ద్వాదశసుదినేషుప్రతిదినంచత్వారింశచ్చత్వారింశదితి ॥ తథాచచతుర్వింశమతే ॥ కృచ్ఛ్రేపంచాతికృచ్ఛ్రేత్రిగుణమహరహస్త్రింశదేవంతృతీయేచత్వారింశచ్చతప్తఇతి - తదేతత్తప్తకృచ్ఛ్రేహరహశ్చత్వారింశదిత్యన్వయాః॥

ఇతి తప్తకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథసాంతపనయతిసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః. *—

తత్రసప్తదశాహసాధ్యస్యసాంతపనస్యసాధకప్రాజాపత్యస్థానేవిహితత్వాదేకాధేనుర్నిష్క్రయార్థంవాదేయం ॥ తథాచత్రింశన్మతే ॥ పరాకతప్తాతికృచ్ఛ్రస్థానేకృచ్ఛ్రతయంచశెత్ ॥ సాంతపవగ్ర్యాచాత్యర్థమశక్తావతమూచరెదితి ॥ దినద్వయసాంతపనెనిష్క్రయార్థందేయం - దినత్రయసాధ్యేయతిసాంతపనాఖ్యేధేనుమెకాందగ్ర్యాక్తఅయైవరీత్యాగాయత్రీజపాదిరూపాప్రత్యామ్నాయేష్వపి పరిపూర్ణాంకల్ప్యం ॥ యత్రైకాధేనుర్నిష్క్రయార్థంచదేయంభవతి - తత్రగాయత్ర్యాది అయుతజపోధేను మేకాంచదదాత్యక్ ॥ ధేనుస్థానేపంచసహస్రాణీత్యనయారీత్యాప్రత్యామ్నాయభేదస్తుపారిజాపత్యప్రకరణెద్రష్టవ్యాః ॥ *

ఇతిసాంతపనయతిసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథషడహసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః *—

తత్రైకవింశతిదినసాధ్యేమహాసాంతపనేప్రత్యామ్నాయత్వేనతిసోధేనవోదేయాఽష్టగవ్యంచదద్యాత్॥ పంచదశదినసాధ్యేతుధేనుద్వయంనిష్కార్ధంచదేయం-సప్తాహసాధ్యేతుపాదధేనుర్నిష్కార్ధంచదేయం ఏకతక్రల్పవాయాంమూలంషడుపవాసతుల్యప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయత్వేనధేనుపిధానం - సప్తాహసాధ్యేతుసాంతపనేనిష్కార్ధసహితధేనుదానమూలంసాంతపనప్రకరణేదర్శితం ॥ సాంతపనస్యచార్ధమితిఅనయాపిత్థాగాయత్రీజపాదిరూపప్రత్యామ్నాయప్రకరణేద్రష్టవ్యాః ॥ ౫

ఇతిమహాసాంతపనప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథపరాకప్రత్యామ్నాయాః. *—

చతుర్వింశతిమతే। పరాకతప్తకృచ్ఛ్రాణాంస్థానేకృచ్ఛ్రత్రయంచదేత్ । జపహోమాదికంవాపికల్పయేత్పూర్వకల్పనదితి॥ కృచ్ఛ్రత్రయస్థానేయత్వాత్పరాకస్య పరాకకరణాశక్తౌత్రిస్రోధేనవోదేయాః - తథాగాయత్రీజపాదిప్రత్యామ్నాయాఅపిత్రిగుణాఃకర్తవ్యాః॥తేచప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయప్రకరణేప్రాక్ప్రదర్శితాః ॥

ఇతిపరాకప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథయావకవ్రతగోమాత్రయావకవ్రతపయోవ్రతానాంప్రత్యామ్నాయాః. *—

తత్రయావకవ్రతేపయోవ్రతేచప్రత్యామ్నాయత్వేనపంచధేనవోదేయాః ॥ షడుపవాసాః॥ పృథక్ప్రాజాపత్యస్థానమితిపంచషట్కాభవంతీతి - కృత్వాయథాయావకవ్రతేప్రతిదినంయావకవ్రతంప్రతిదినంయావకంయుజ్యతే - తథాపిపూర్వోక్తయావకభోజనన్యాయ్యంతక్లేశసాధనత్వాదుపవాసతుల్యత్వంభవత్యేవ॥ పయోవ్రతేతు పయఃపానే క్లేశాభావేప్యేకగ్రాసమాత్రపర్యాప్తస్యైవపయసఃపానఉపవాసకల్పత్వం- గోమాత్రేయావకవ్రతేతుక్లేశాధిక్యాత్పూర్వప్రత్యామ్నాయత్వేనషడ్ధేనవోదాతవ్యాః - ఏవంగాయత్రీజపాదిప్రత్యామ్నాయాఅపికల్పనీయాః - తేచప్రాక్ప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయప్రకరణేదర్శితాః॥

ఇతియావకవ్రతగోమాత్రయావకవ్రతపయోవ్రతానాంప్రత్యామ్నాయాః.

తత్రచసమ్యగ్ధనేనచాంద్రాయణప్రత్యామ్నాయత్వేనఅష్టగవోదేయాః ॥ తథావత్తుర్వింశతిమతే। అష్టచాంద్రాయణేనేయాఃప్రత్యామ్నాయవిధాసతేతి ॥ తథా పిపీలికామధ్యయవమధ్యచాంద్రాయణయోగాఽతిమాయ్యుక్తాధికేతి కర్తవ్యాసహితయోరష్టచాంద్రాయణేనేత్యేతద్యోజ్యం ॥ అల్పధనేనతు తిస్రోగావోదేయాఃి ॥ తథావపరాశరనిబంధ ॥ ప్రాజాపత్యేగామేకామితి ॥ కృచ్ఛ్రద్వయంస్మృతం - చాంద్రాయణేపరాకేచతిస్రస్తాదక్షిణాతథేతి ॥ ఏతచ్చధేనుత్రయసంస్వేతికర్తవ్యతా సహితయోగ్యవమధ్యపిపీలికామధ్యచాంద్రాయణయోస్తథా ॥ యతిచాంద్రాయణాదివ్వపియోజ్యం - ఏవంశక్త్యపేక్ష

యాయావత్యోభేనవోదీయంతే తత్రతదభావేగవామబావేపక్రంన్యాయ్యంతదభావేగవామబావేపక్రంన్యాయ్యమితి
తవ్యం ॥ అథవాపతిభేనచాయుతమయుతంగాయత్రీపరోవా - తథాభేనుసంఖ్యాకా ఉపానాహావా భేనుదాన్
దశ దశకాన్యదశబ్రాహ్మణసంఖ్యాకాబ్రాహ్మణాయాను శతద్వయానివా భేనుసంఖ్యాకాఃవేపవాగాయుణా
నివానిత్యంఖ్యాకతిలహోమసహస్రాణివానిత్యా భేనుదాన్యదశ దాన్యదశనాన్నానావాకార్యాణి ॥ ఏతేచపక
ల్పాపేక్షిహోమవవస్థైవేచ్ఛికాః - అపిచోదితాఅనుదితహోమవద్వ్యవస్థితాః- వ్యవస్థాచదేశకాలాదవ్యపేక్షయా ॥
తథాదబోధాయనఃవ ॥ దేశంకాలంతథాత్మానంద్రవ్యంద్రవ్యోపయోగినం । ఉపపత్తించవస్థాప్యాత్మాత్మా
చంద్రకల్పయేదితి ॥ శౌచశబ్దేనశుద్ధికారిణంసంస్కారంధీయతే ॥ ఎకమన్యత్రాపిన్యూనాధికకల్పేషుశక్త్యా
దృష్టాపేక్షయాపికల్పోబోద్ధవ్యఃఅనేనైవాభిప్రాయేణమితాక్షరాదినిబంధనేషు న్యూనాధికపక్షాఃప్రదర్శితాః॥
తత్ర్యథా ॥ చాంద్రాయణంవృగాకేష్టిఃపరిక్లేష్టిస్తథైవచమిత్రాందవతుశ్చైవకృచ్ఛ్రంమాసత్రయంతథా॥
తిలహోమాయుతంచైవపరాకద్వయమేవచ । గాయత్ర్యాలక్షజప్యంచసంధ్యాన్యాహృబృహస్పతిఃఇతి ॥ తప
స్యాసమధ్యేనసమృద్ధనాన్యేనమాసావధికాలె ప్రహీదినంచతుర్వింశతిబ్రాహ్మణాభోజనీయాఃతథాచతు
ర్వింశతిమతె - కృచ్ఛ్రపంచాతికృచ్ఛ్రేత్రిగుణమహరహాస్నాత్వాతీయేతు త్రింశత్తత్తైద్వ్యస్రైంశదెనత్రిగుణవ
గుణితావింశతిస్నాత్వాపరాకెకృచ్ఛ్రే॥ సాంతాపనాఖ్యేభవతివడధికాఃపంశత్సైనవహీనాద్వాభ్యాంచాంద్రా
యణేప్యాత్తపసికృశబలోభోజయేద్విప్రముఖ్యానితి ॥ అస్యార్థఃవ ॥ అహరహరితిసర్వత్రాన్వేతి - కృచ్ఛ్రే
ప్రాజాత్యేద్వాదశసుదినేమప్రతిదినంత్రిగుణం - త్రైగుణ్యంచ పంచాపేక్షియాపంచదశేత్యర్థఃతృతీయేకృ
చ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రే పూర్వోక్తకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రదినేమ అహరహస్త్రింశత్తత్తై - తత్తకృచ్ఛ్రే॥ పూర్వాభిహితతత్తకృ
చ్ఛ్రదినేమ ప్రతిదివసంచత్వారింశత్ - పరాకేపరాకవ్రతసంఖ్యాదినేమ ప్రతిదినంత్రిగుణనగణితా పంశతఃవ
షష్టిరిత్యర్థఃవ ॥ సాంతపనేకృచ్ఛ్రేపూర్వవదేవాహరహఃషష్టింశతిః - చాంద్రాయణేచాంద్రాయణసం
ఖ్యాకదివసేమ ప్రతివాసరందాభ్యాంహీనాషడధికాపంశతిశ్చతుర్వింశతిరిత్యర్థఃవ - ఎతేచపూర్వవత్వవ శేవశ
క్త్యాద్యపేక్షయాయోజ్యాఃవ.

ఇతిచాంద్రాయణప్రత్యామ్నాయఃం

—※ అథగోమధప్రత్యామ్నాయఃం ※—

యాజ్ఞవల్క్యోక్తప్రతచతుష్టయంప్రాక్ప్రదర్శితం - తత్ప్రకరణేతత్రాజ్ఞానతో జాతిమాత్రబ్రా
హ్మణసంబంధిగోమూత్రవభేత్రిరాత్రముపోష్యకృష్ణభశ్చసిపూర్ధవం దశగావోఎకోవృషభశ్చదెయాఃవి- త్రి
రాత్రోపచాసాశక్తౌంపూర్వోక్తాగావోవృషభశ్చ నిష్క్రయఃవంచదేయం - కామతశ్చేద్ద్విగుణం - అజ్ఞాన
తఃక్షత్రియసంబంధిగోమూత్రవ్యాపాదనే - పంచగవ్యాపిబేద్గోష్ఠేమూసపూసీకసంయుతఃి । గాయత్ర్యశేష
గోనుగామీ గోప్రదానేనశుద్ధ్యతీత్యనేనప్రకారెణ మూసంపంచగవ్యంచరిత్వాంతేగాందదాత్॥ ఎతత్కృత
ణాశక్తౌప్రథమస్యాత్పంతక్లేశత్వేనప్రత్యామ్నాయత్వేనాష్టగావఎకవృషభఇత్యేవంనవధేనవోదెయాఃి॥అథాప
చాంద్రాయణెదెయాఃి ప్రత్యామ్నాయవిధౌసతి ॥ బహుక్లేశసాధ్యత్వాచ్చాంద్రాయణస్య తత్ప్రత్యామ్నా
యత్వేనాష్టగావోనిహితాఃి- చాంద్రాయణవదన్యప్రతిస్యాదిబహుక్లేశసాధ్యత్వాచ్చ సమానషడయత్వే

నాయుక్తమపష్టత్వానుకల్పనం। కామతస్త్వేకాదశధేనవః - ఏకాచదక్షిణాత్వేనేతి సప్తదశధేనవః - అజ్ఞాన
తః వైశ్యసంబంధి గోమాత్రవ్యాపాదనే మాసతిక్కృచ్ఛ్రంకుర్యాత్ - ఏతదాచరణాశక్తౌద్వాదశదిన సాధ్య
పాణిపూరణాన్నభోజనయుక్తాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయత్వేన గోద్వయదానస్యాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయప్రక
రణేప్రదర్శితత్వాత్తత్రమాసాతికృచ్ఛ్రే సప్తగావోభవంతి॥అనుక్తమాసమాత్రభోజనయుక్తస్యద్వాదశదినసా
ధ్యాకృచ్ఛ్రస్యాకరణాశక్తౌతిప్రాగావోపిహితాఇతిమాససాధ్యేతికృచ్ఛ్రే సప్తగావోనిష్కార్ధంచదేయం- త
త్రికామతోద్వ్యాగుణ్యేన క్రమేణదశపంచదశభవంతి - గవామభావెగోసంఖ్యయాతికృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయప్ర
కరణోక్తాః ప్రత్యామ్నాయాః ॥ శక్తాన్ప్రత్యేయా తవ్యాః ॥ అజ్ఞానతశ్చాద్రస్వామిక గోమాత్రవ్యా
పాదనేమాసప్రాజాపత్య విధానా త్తదశక్తౌగోద్వయంనిష్కార్ధంచదేయం . కామతః పంచగావః తదశ
క్తావితరేపూర్వోక్తాః ప్రత్యామ్నాయాః కార్యాః ॥

ఇతిగోవధప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథమాసోపవాసప్రత్యామ్నాయాః. *—

తత్రయదుపవాసతుల్యప్రాజాపత్యామ్నాయత్వేన ప్రాజాపత్యేతుగామేకామితి విధానాత్పంచ గావోభ
వంతి - మాసవ్రతేజప నియమాద్యనేకేకర్తవ్యతోపేతమాసవ్రతేతుక్లేశాధిక్యోపేతచాంద్రాయణవ్రత వ
దిత్యష్టకల్ప్యః॥

ఇతిమాసోపవాసప్రత్యామ్నాయాః.

—* అథప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః. *—

తత్రకర్మవిపాకానుపయుక్తమపితరప్రాయశ్చిత్తోపయుక్తంకించిదుచ్యతే॥ తద్యథా॥ దేవలః॥ కృచ్ఛ్రా
ణాందాయకోరాజానిదేష్టాధర్మపాలకః। అపరాధీప్రయోక్తాచరక్షితాకృచ్ఛ్రపాలకః ॥ మహాపాపేషు
కృచ్ఛ్రాణాంప్రాయశ్చిత్తానాందాయకోరాజాభవతి ॥ బ్రహ్మహత్యాదిప్రాయశ్చిత్తేషురాజ్ఞామాజ్ఞాం వినాద్వ
జాత్యైఃప్రాయశ్చిత్తంనోపపద్యతేనీయమిత్యర్థకరి ॥ ప్రాయశ్చిత్తస్యనిర్దేష్టాధర్మపాతకఇత్యుచ్యతే। య
స్మిన్ననువాదకశబ్దంలోకాఃప్రయుంజతే॥ అంగిరాః ॥ వేదవిద్యావ్రతస్నాతస్సత్యసంధోజితేంద్రియః। అనే
కధర్మశాస్త్రజ్ఞః ప్రోచ్యతేధర్మపాతకః ॥ అపరాధీ- పాపకారీ॥ కృచ్ఛ్రప్రయోక్తేత్యభిధీయతే ॥ రక్షి
తారాజపురుషః కృతాకృత్యప్రత్యవేక్షణేనప్రాయశ్చిత్తపరిపాలకఇత్యుచ్యతే ॥ ప్రకృతమనుసరామః ॥ ధ
ర్మనివృత్తౌ ॥ క్షత్రియోవ్యాత్రవైశ్యోవా శూద్రోవానకథంచన। ప్రాయశ్చిత్తాభిధానంహికుర్వంతీతివిదు
ర్బుధాః॥ అకృతానామనుష్ఠాతౄణాంజాతిమాత్రోపజీవినామ్। సహస్రశతయుక్తానాంపక్షిత్వంనోపపద్య
తే॥ పాతకేచతథాసంపక్షత్వసాహస్రమహాదాదిమ। ఉపపాపేచపంచాశత్సహస్రేస్వల్పతథాభవేత్। బహుభి
ర్వాద్వాభిక్షిప్తాశ్చాన్యాప్రాయశ్చిత్తంవిధేయమితి॥ శతాదిశబ్దానాంతాత్పర్యం- అతఎవయాజ్ఞవల్క్యాః॥
చత్వారోపదధర్మజ్ఞాసపక్షత్రైవిద్యఏవచా ॥ సాబ్రూతేయం సధర్మస్యాదేకోవాధ్యాత్మవిత్తమ ఇతి॥
మనుః ॥ త్రైవిద్యోహైతుకస్తార్కిఆత్మజ్ఞోధర్మపాతకః త్రయశ్చాశ్రమిణఃపూర్వేపక్షదేషాభవేదితి॥
తిస్రోవిద్యాఋగ్యజుస్సామాత్మికాఃసైవయస్యాసాత్రైవిద్యః - హైతుకఃఅనుమానజ్ఞఃతర్కాస్యాస్తీతి

తర్కసంశయేసత్యేకస్మిన్పక్షేప్రామాణికత్వేనోహ్యకృతే బాధకదర్శనాత్ప్రమాణే నాత్ర భవితవ్యమితి యఃప్రత్యయస్తతర్కః సచవేదశాస్త్రావిరోధీగ్రాహ్యః - ఎవంవిధాంపక్షదంప్రదక్షిణీకృత్యస్వకీయామనోనిజ్ఞాపయతీతి - తత్రాయమాశయః - అంగిరసాప్రాప్తపాపస్య పక్షదోనుపస్థానాత్పూర్వంభోజనంశిష్టం ॥ అస్యాప్యయమభిప్రాయః - పశ్చాత్తాపవాన్చవెత్ ॥ అనిలంబెనైవప్రాయశ్చిత్తంగృహ్ణీయాదితి॥ అన్యథాదీర్ఘకాలంభోజనపరిత్యాగాద్దేహధారణాభావేనప్రాయశ్చిత్తాచరణమేవనస్యాత్ - ॥ స్మాద్దైవవశాత్ప్రాయశ్చిత్తపిళంబెమితాహారాదిభిశ్శరీరధారణంకర్వీత - నస్వచ్ఛందచారీస్యాత్ ॥ ఇమాంస్మృతయుక్తిదృష్ట్యా వ్రతాగ్రహణాది నదత్వా భోజనంమన్వతే ॥ కలౌదృఢతరానుతాపస్యాసంభవాదుపక్రమదినే శరీరశుద్ధిరిప్సితత్వాచ్చ ॥ మనుః ॥ ప్రాయశ్చిత్తీయతాంప్రాప్య దైవాత్పూర్వకృతేనవా - నసంసర్గీవసేత్సద్భిః ప్రాయశ్చిత్తేకృతేద్విజైః । అంగిరాః ॥ ఉపస్థితస్తున్యాయేనతదాదెన మనర్హాతి । కృతేనిస్సంశయేపాపేనభుంజీతానుపస్థితః ॥ భుంజానోవధ్యతేత్వాపమసత్యంపక్షదిబ్రువన్ । సంశయేతునభోక్తవ్యంయావత్పాపస్యనిష్కృతిః ॥ ప్రహ్లాదశ్చనకర్తవ్యోయత్నేవాసంశయోభవేదితి॥ కృత్వాపాపంనగూహేత్తుగూహమానస్యవర్ధతే । బహువాస్వల్పకంవాపి కర్మనద్యోన్యనివేదయేత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తైసముత్పన్నేగ్రీమాన్సత్యపరాయణః । వృదురార్యస్సుసంపన్నశ్శుద్ధిందాచేతమానవః ॥ సచేలంవాగ్యతస్నాత్వాక్లిన్నవాసాస్సమాహితః । ఉదయోవాపివైశ్యోవాపక్షదంహ్యుపదిష్టతే॥ *

ఇతిప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారః.

—* అథ భస్మస్నానమంత్రాంతరాణి. *—

ఈశానాయనమఇతిహృదయే- వామదేవాయనమఇతిగుహ్యే- సద్యోజాతాయనమఇతిపాదయోః - ప్రణవేనసర్వాంగే ॥ అయమేకఃప్రకారః ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానామితిశిరసి - తత్పురుషాయనమఇతిముఖే-అఘోరేభ్యఇతిహృదయే - వామదేవాయేతిగుహ్యే- సద్యోజాతమితిపాదయోః - ప్రణవేనసర్వాంగే॥ అథవా ॥ అగ్నిరితిభస్మ- జలమితిభస్మ- నమఇతిభస్మ. సర్వంహవావిదంభస్మేత్యేతేమంత్రాఃగ్రాహ్యాః ॥ *

ఇతి భస్మస్నానమంత్రాః.

—* అథగోమయేనస్నానవిధానం. *—

తత్రమంత్రాః। మానస్తోకఇత్యాది - అథవా గంధద్వారామిత్యాది - అథవాఅగ్రమగ్రం చరంతీనామోషధీనాంవనేవనే - తాసామృషభపత్నీనాం సుభీణాంశతైరపి । ఉత్పన్నంలోకసౌఖ్యార్థంపవిత్రంకాయశోధనమ్ ॥ తన్మేరోగాంశ్చశోకాంశ్చనుదగోమయసర్వదా ॥ *

ఇతి గోమయస్నానవైకల్పికామంత్రాః.

—* అథ స్నానాన్హ్నికమ్. *—

తత్తమసః అక్షస్యక్రాంతఇత్యాది రేకోమంత్రః అక్షకేవలోదకస్నానం - తత్సవితుర్మంత్రః॥ ఆపోహిష్ఠేత్యాదిః। అథవా॥ ఇదమాపః ప్రవహతేత్యాది॥ అథపంచగవ్యాది॥ శత్రిగోమూత్రాత్పంచక్రమేణ మంచివాడేవతాదిర్మంత్రాః॥ దేవతాస్సంప్రవక్ష్యామి అనుపూర్వేణ యస్యయా। వరుణోదేవతా మూత్రేగోరుయేహన్యవాహనః - సోపిత్రీరేదధ్నివాయు ఘృతేరుద్రాహ్యుతథితి॥ అక్షస్తత్తద్దేవతాప్రకాశకుంతాః ప్రదర్శ్యంతే। తత్రగోమూత్రస్నానమంత్రాః। ధ్రువాసుత్వాసుసుక్షితషుక్షీయంతోవ్యాఖ్యస్మిత్యాసంవగుణోమురోచరేత్। అవోవన్వారుదితేరువస్వద్యసంపానంస్వస్తిభిస్సదానః - ఉపలక్షణమేతత్ - తస్మాద్వరుణప్రకాశకాః- స్మాత్రతావామంతాగ్రాహ్యాః॥ ఏవమన్యతాపి॥ అథగోమయస్నానమంత్రః - పాహినోఅగ్నఎకయేత్యాది॥ అథక్షీరస్నానమంత్రః - ఉపుష్యాగంఇత్యాది- అథదధిస్నానమంత్రః - ఆత్వాగంధర్వానామిత్యాది॥ ఘృతస్నానమంత్రః - కృష్వాన్నియోనమిత్యాది - అథపరాశరోక్తామంత్రాగాహ్యాః - గాయత్ర్యాదాయకోమూత్రమిత్యాది - అత్రాభిషించామీతి వాక్యశేషః పూరణీయుః - ఎవందశస్నానానికృత్వావాసః పరిధాయాచమ్యవైష్ణవశ్రాద్ధంకుర్వీతి - తద్యథా॥ విష్ణూద్దిశేత్రిభ్యోధికాన్యుగ్మాన్బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్॥ భోజనాసంభవెభోజనపర్యాప్తిమాత్రంహిరణ్యంవాదద్యాత్॥ ఎవంవైష్ణవశ్రాద్ధంవిధాయగోదానమాచరేత్॥అత్రగోదానమంతఃకరణం॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి—దశ। తస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదిమాలోకెపరత్రచేతి॥ ఇతిగోదానానంతరమాజ్యేనాగ్నౌవ్యాహృతిరష్టావింశతిరష్టోత్తరశతంవాహుత్వాపంచగవ్యంజుహుయాత్॥ తత్రపంచగవ్యహోమప్రకారః - తామ్రవర్ణాయాగోర్మూత్రం - శ్వేతవర్ణాయాగోమయం- కాంచనవర్ణాయాఃపయః - నీలవర్ణాయాదధి - కృష్ణవర్ణాయాఘృతం - సర్వంపంచగవ్యంకాపిలంవా - అసంభవేయథాలాభోపపన్నంవా పృథక్సంపాద్యపఉపరిమితంవామూషాష్టకంఅంగుష్ఠకపరిమితగోమయద్విగుణపరిమాణంవా గోమూత్రంపలాశమధ్యమపణనిమితేవా పద్మపత్రవిరచితేవా సువర్ణమయేవా తామ్రపాత్రేనిక్షిపేత్॥ పూర్వవన్నిక్షిపేత్ - అథసప్తపలంవాదశపలంవాంగుష్ఠపరిమితిగోమయాపేతయాచతుర్గుణంవాఘృతం - తేజోసత్యేనేయజుషా ప్రణవేనవా పూర్వోక్తపాత్ర ఎవనిక్షిపేత్॥ తదనంతరం చైకపలంవామూషచతుష్టయపరిమితంవాకశోదకందెవస్యత్వేత్యనేన యజుషాప్రణవేనవాపూర్వోక్తపాత్రేస్థాపయేత్॥ ఎవంగోమూత్రాదీనేకపాత్రే కృత్వా ప్రణవంచ సముచ్చార్యసమాలోడ్య పునఃప్రణవముచ్చార్యాజ్జోయకాష్ఠేననిమధ్యప్రణవెనాభిమంత్ర్య। సప్తపత్రైర్దూర్వాత్రికుశైః పంచగవ్యముద్ధృత్యేభిమంత్రైర్దశాహుతీర్జుహుయాత్॥అత్రాసృవస్థానేహరితాః కుశాఎవ -మంత్రాస్తు॥ ఇరావతీ ఇదంవిష్ణుమూనస్తోకెనంనఇంద్రాగ్నీ - అగ్నయెస్వాహా సోమాయస్వాహా గాయత్రిప్రణవవ్యాహృతిరగ్నయేస్విష్టకృతేచేతి దశాహుతీహుత్వావ్రతగ్రహణం కరిష్యఇతి బ్రాహ్మణాన్ పృష్ట్వావరుష్వేతి బ్రైరనుజ్ఞాతోహుతశేషంపంచగవ్యంప్రణవేనపిబేత్॥ ఎతచ్చ గ్రామాద్బహిర్నైఋత్రదశకనం కర్తవ్యం- హుతశిష్టంసర్వంపేయం - నాచ్ఛాద్యంభోజ్యం॥ అతఎవబాలవృద్ధశక్తాద్యపేక్షయా గోమూత్రాదీని పూర్వోక్తవైకల్పిక పరిమాణాన్యేవగ్రాహ్యాణిభోజనీయాఃకిం॥ ఇతివ్రతగ్రహణంకృత్వా తతఃపరం మౌనీభూత్వా తతఃపరమాత్మతోదుపవృతంసమాప్తిసిచించేయుస్నాతివాచయేత్॥ ఎవముపక్రాంతవ్రతం సమ్యక్సారంనిత్వాతత ఉదీచ్యాంగానికుర్వీతతఃపూర్ణాహుతిః ఇత్యాయంక్రమః॥ ప్రాయశ్చిత్తస్యసగుణార్థమూదీచ్యాంగానికరిష్యఇతిసంకల్ప్యగోన్యవ్యాహృతిభిరాజ్యంపూర్వవద్ధుత్వాపూర్వవదేవవైష్ణవశ్రాద్ధంవిధాయాంతేగోదానమాచరేత్- ప్రాచ్యాంగకర

ణవేళాయాంవైష్ణవశ్రాద్ధగోదానానంతరంహోమాదిః - సాధారణవైష్ణవశ్రాద్ధమితి శ్రాద్ధానంతరంగోదానాదేరపిహితత్వాద్ధోమానంతర మేవహుతశిష్టస్య పంచగవ్యాశనేన వ్రతస్యగృహీతత్వాచ్చ - ఉదీచ్యాంగతస్నానసమయే హోమానంతరంశ్రాద్ధగోదానాది । ఉపక్రమేహోమస్య సన్నిహితత్వా దవదానేసన్నిధానస్యోచితత్వాదేవమంతగోదానానంతరమవశిష్టాని దశదానానిదద్యాత్ ॥ తానిచశ్రాద్ధంకృత్వా వ్రతాంతే తుగోహిరణ్యాదిదక్షిణె త్యత్రాదిశబ్దేనోపాత్తాని ॥ దశదానస్వరూపాణిచసంగ్రహాకారేణదర్శితాని ॥ గోభూతిలహిరణ్యాది ॥ అత్రక్రమేణదానమంత్రాః ॥ గోదానమంతః పూర్వముక్తః ॥ అథభూదానమంత్రః. సర్వభూతాశ్రయాభూమివర్ధా హోణసముద్ధృతా । అనంత సస్యఫలదా అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ తిలదానమంత్రః - హిరణ్యదానమంత్రః - ఆజ్యదానమంతః - వస్త్రదానమంతః - ధాన్యదానమంత్రః- గుడదానమంత్రః - రౌప్యదానమంత్రః - లవణదానమంత్రః - ఇతి దశదానమంత్రాః॥ పాపానాంపరిపాకస్య శాంతికర్మవివక్షయా ॥ ఉక్తాన్యత్రవిధానానిహ్యుపయుక్తాన్యశేషతః ॥ మహాణవాఖ్యే మహితే పరిబంధమాంధాతృనామ్నోమదనాత్మజస్య॥ సత్కర్మమాణిక్యగణేన పూర్ణేపూర్ణస్తరంగఃఖలు సప్తమోత్ర॥

ఇతి శ్రీకండిత పారిజాత కర్మవిపాకే సప్తమస్తరంగః.

ఇతిపరిభాషాఖండస్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

కర్మవిపాకగ్రంథే— అష్టమతరంగ ప్రారంభః.

—‡ అథ రోగినిబర్హణాని. ‡—

తత్రతుయరోగనిబర్హణాని ॥ తుయారోగనిదానమాహ॥ యాజ్ఞవల్క్యాః ॥ బ్రహ్మహాతుయరోగిస్యాది త్యాది - తన్నివృత్త్యర్థకంపడబ్రాయశ్చిత్తంవర్ష్యాత్ - ప్రాయశ్చిత్తార్థమవశ్యంతి స్త్రియోరోగిణ ఎవచేతి రోగిణోధికప్రాయశ్చిత్తం- ఎతేనైవాభిధానాత్ - ఇతితుయరోగహరప్రాయశ్చిత్తం-తుయరోగహర కదళీదానం- పద్మపురాణే ॥ తుయాస్యాత్క్షేత్రమారణే ॥ క్షేత్రమారణం క్షేత్రగతసస్యమారణ ముదకదానాది ప్రతిఘాతాద్యనిష్టావరణే ॥ అథవా క్షేత్రేస్త్రియాంగర్భప్రతిఘాతః-బోధాయ్తైవశన్నివర్తకంకదళీదానమాహ ॥ కారయేత్కదళీంది వ్యాంపత్రైకస్సర్వతస్సంయుతాం ।ఫలపూగైశ్చసంయుక్తాం సువర్ణస్యఫలేనతు ॥ యథావిభవతఃకుర్యాద్వస్త్రేణావేష్టయేత్సూత్రకైఃl బ్రాహ్మణాన్భోజయేచ్చాపిభక్ష్యైర్నానావిధైశ్శుభైఃl హోమంచకారయేత్తత్రపూర్వవద్బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ కాంచనీంకదళీందద్యాన్వస్త్రాలంకారపూర్వికాం l పూజితాయదరిద్రాయవ్రతస్థాయాత్మవేదినే ॥ ధర్మజ్ఞాయాశిదాంతాయ మంత్రైణానే

నతుఖండ. హోమ - గర్భకపూ ర్వాదిప్రయోగోగజగన్మయ ॥ రంభాదానేనదేవేశచ్ఛత్రయంతుపయామేప్రభో । పూ
ర్వోక్తమూ లమంత్రాభ్యాం బాస్మణేస్వాహా ॥ శిష్టైరిష్టైర్బంధుభిశ్చసహాభోజనమాచరేత్ । పూగాదిత్యా
ది-ఫలానా పూగస్యేయూ హ్యం ॥ ఏలెనతు - పలస్వరూపంతుపరిభాషాయాంపరిమాణ ప్రకరణేద్రష్టవ్యం॥
యథా. భూతిః భవానుజాతేన సమర్థశ్చేత్పలాధికేనాపికదళింకారయేదిత్యర్థః ॥ సూత్రకైస్సూత్రైరిత్యా
వేష్టనేన కదళీపూజోపలక్ష్యతే - పూజామంత్రశ్చ ॥ త్రియంబకంయజామహేత్యాయం ॥ హోమంచ
కారయేత్తత్రపూ ర్వవిధిః ॥ పూర్వవచ్ఛబ్దేనాత్రత్యంజయమంత్రస్యోపసంహితత్వాత్ - కదళీదానమం
త్రేవపరఇ ప్రయవస్య ఒంత్రాధీనేనతా త్పర్యేనోపాదానాచ్చ ॥ తథాచకర్మణోపిమృత్యుసంబంధార్థకత్వా
త్ - త్రియంబకమంత్రశ్చపరిభాషాయాంకూష్మాండహోమప్రకరణేదర్శితః - హోమసంఖ్యాచాష్టోత్తరశత
తసహస్రమయుతంవా ॥ ద్రవ్యపూజ్యంసలాశ్చకదళీపూజానంతరంబ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వా హోమాంకు
ర్యాత్ ॥వచనపాఠక్రమబాధేప్రమాణాభావేన- ఎవంకదళీదానంకృత్వాస్వస్తివాచనానంతరంశిష్టైరిష్టైశ్చ
సహభుంజీత ॥ ఇతిపుయాగోగహగకదళీదానమ్.

—* రాజయక్ష్మప్రతికృతిః. *—

అథరాజయక్ష్మహరవ్యాధిప్రతికృతిదానం- బ్రహ్మాండపురాణే ॥ భృశంకాస్త్రీణ్యహోష్ణాయఃపాయశ్చిత్తం
దదాతియః । రాజయక్ష్మాభవేత్తస్య రోగఃపీడతిదారుణః ॥ పూర్వోక్తేనవిధానేన ప్రదద్యాత్ప్రతిరూ
పకమ్ ॥ పూర్వోక్తవిధిరస్మాభిఃపరిభాషాయాందర్శితోవ్యాధిప్రతికృతిదానప్రకరణే॥ ప్రతిమాలక్షణంతు
కర్మవిపాకసారే ॥ రాజయక్ష్మాకృశతనుఃశరవాశాసితర్జనిః|దధత్త్రిసేత్రోదంష్ట్రాభ్యాంఖట్వాంగంచ
తుముద్యతః ॥ ఇతిరాజయక్ష్మహరప్రతికృతిదానమ్.

—* అసాధ్యరోగప్రతికృతిః. *—

అథాసాధ్యసర్వరోగహరప్రతికృతిదానం ॥ బ్రహ్మాండపురాణే॥ బ్రహ్మ ॥ సువర్ణరత్నరచితైర్యథాశ
క్త్యనురూపతః । కృత్వాప్రతిమాంవ్యాధేర్దద్యాద్విప్రాయయత్నతః ॥ శ్వేతేనవాతదర్థేనగ్రంథశాస్త్రానుసం
ఖ్యయా । జాతరూపమయంవ్యాధిప్రతిరూపంతుకారయేత్ । నిధాయపాత్రేసంపూర్ణేతండులైస్సుశోభనే
పకైః ॥ అలంకృత్యచసౌవర్ణంరూపంత్వగులేపనైః । వాసోయుగేనసంవేష్ట్యహిరణ్యంబహుభూషణైః॥ అ
లంకృత్యవిధాయదద్యాన్మంత్రముదీరయేత్ ॥ మంత్రమాహ ॥ యేమాంరోగాధిదేవాస్తేదేహాస్థా
స్నతతంతతః। గృహ్ణీష్వప్రతిరూపేణశాంతిరోగాన్వినాశయ ॥ ప్రతిగృహ్యతురుఓతిమాహ ॥ భూతమిత్యే
వతద్రూపంగృహ్ణీయాద్వ్యాధిభిన్నవా । తస్యారోగ్యేవాతాచదీర్ఘాయుష్యంప్రపద్యతే ॥ సువర్ణరత్న
రచితైరిత్యాది - సువర్ణేనసశరీరనిమాణం- రత్నేనచక్షుషీ - రజతేనాంగాని - శ్వేతగౌరేణ ॥ ఎవంయ
థాశక్తిప్రతిమాంనిరూపతః - సుర్యాదిస్థకాది - నిబంధస్వరూపం పరిభాషాయాం పరిమాణ ప్రకర
ణేద్రష్టవ్యం - జాతరూపంసువర్ణంపాత్రేకాంస్యాదాతే ॥ కాంస్యందయత్కణెదేయమితి కర్మవిపాక సం
గ్రహేదర్శనాత్ ॥ ఇత్యసాధ్యసర్వరోగహరవ్యాధిప్రతికృతిదానమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణాసాధ్యసర్వరోగహరమ్. *—

ఋగ్విధానే ॥ అసాధ్యవ్యాధినాగ్రస్తఋగ్రేణ ప్రాణహారిణా । ఆతేరుద్రేణ సూక్తేన ప్రత్యహం హావ్యతభృచిః ॥ పూర్వమాజ్యాహుతీహుత్వా ఉపస్థాయచశంకరమ్ । హవిశ్శేషేణవతేతఏకాంతరమనంవితః ॥ పూజేఽమాసేజయేన్మృత్యుంరోగేభ్యశ్చప్రముచ్యతే । హోమమకుర్వాణ్యాశక్తానాంజపస్తస్యగుణోభవేత్ ॥ ఆతేరుద్రేణేత్యాది ॥ ఆతేపితరిత్యనేన రుద్రదైవత్యేన పూర్వమాజ్యాహుతీరితి ॥ ఉపస్థానాత్పూర్వంహవిశ్శేషేణేత్యాది - ఏకస్మిన్దినఉపవాసం - ఏకస్మిన్హవిశ్శేషేణపారణం - అగ్నిహవిశ్చరురపిచాజ్యమేవ- తథాత్వేరోగిణోమాసంనిర్వాహానుపపత్తేః - అతశ్చప్రతిదినంచరు హోమానంతరం ఆజ్యంహుత్వాశంకరోపస్థానంకార్యం- హోమంప్రత్యృచం- ఉపస్థానసూక్తేనవ్యాధితనుతమభావేనసూక్తావృత్యాశోటత్తరశతం సహస్రంవాహోమఃకార్యః - స్వయమశక్తశ్చేదాచార్యేణకారయేత్ - ఆచార్యస్యాప్యేకాంతరోపవాసః - పూర్వవదేవ - మృత్యుంరోగంజయేత్-ఆతేపితరీతిపంచదశర్చస్యసూక్తస్య-గృత్సమదఋషిః- రుద్రోదేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - విహితాధ్యేవినియోగః - ఆతెపితరిత్యాది॥ *

ఇతిప్రకారాంతరేణాసాధ్యసర్వరోగహరం.

—* అథశాతాతపోక్తరాజయక్ష్మహరమ్. *—

రాజహారాజయక్ష్మస్యాదేషాతస్యాపినివర్తికిః । గోభూహిరణ్యమృష్టాన్నజలవస్త్రప్రదానతః ॥ ఘృతధేనుప్రదానేనతిలకుంభప్రదానతః । ఇత్యాదికర్మణాజ్ఞేయఉపయోగఃప్రకాశ్యతి ॥ గవాదీని తిలకుంభాంతానిశక్తోగాచ్యానుపారేఽవ్యస్తానిసమస్తానిచాతవ్యాని - ఆదిశబ్దేనగ్రహశాంత్యాదయోలభ్యంతే - ఘృతధేనుస్తుమత్స్యపురాణే ॥ తత్రగుడధేనువిధానస్య యద్రూపమిహయాచ్ఞలమ్ । తదిదానీంప్రవక్ష్యామిసర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ కృష్ణాజినంచతుహస్తంపాగ్రీవంవిన్యసేద్భువి । గోమయేనోపలిప్తాయాందర్భానాస్తీర్యయత్నతః ॥ అత్రహస్తేతిరితిదానకాండే ॥ యావద్భిరంజిభైశ్చతుహస్తమితాభూరాచ్ఛాద్యతే- తావంత్యజినానిగ్రాహ్యాణీత్యర్థఃఅస్మిన్శబ్దస్యప్రాజేనపర్యాయత్వాదేకేనైవాజినేనాచ్ఛాదనం- అథవా॥ అయతిమిళిత్వాచతుహస్తమితంభైమం ॥ లక్ష్మోణాజినం తద్వద్వత్సస్యపరికల్పయేత్ - ప్రాఙ్ముఖీంకల్పయేద్ధేనుముదక్పాదాంసవత్సకాం। ప్రాఙ్ముఖీప్రాక్శిరావత్సోపితాధ్రువ ॥ ఉత్తమాగుడధేనుస్యాత్సప్తభారచతుష్టయా । వత్సంభారేణకుర్వీత భారాభ్యాంమధ్యమాస్మృతా ॥ అర్ధభారేణవత్సస్యాత్తృతీయాభారకేణతు। చతుర్థాంశేనవత్సస్యాశ్చర్గ్రహవిత్తానుసారతః । భారలక్షణంపరిభాషాయాంపరిమాణలక్షణేభ్యధాయి॥ గృహవిత్తానుసారతః - పూర్వోక్తమధ్యమాదికల్పనాభవతీత్యర్థఃఃః

విశ్వన్యాసుః - అత్రవస్యశ్చ కృష్ణసునాశైవసువర్ణశృంగా ఇతి ధేనుం - విప్రకాశ్యంవత్సా యేనేత్యస్యశేష త్వాత్ - ఇత్యేవంరవయిత్వాత్ ఫూపదేప్రైస్మంఫాచకత్వాత్ ।ఆధారంమంత్రాంతరం- ధేనోరస్యం పృథివీసర్వాయ స్తాత్రేకాశసన్నిభా॥ సర్వపాపహరాసిత్యమతశ్శాంతిం ఎయచ్ఛమే- ఎవమనేనమంత్రేణసంకల్పాంధేనుమామం త్రయీత ॥ తత్రామంత్రణమంత్రాంనామా- యాజ్ఞవల్క్యాః । యాలక్ష్మ్యాస్సహపూతాంనాం యాచదేవ ప్రవర్తిష్ఠ తా । ధేనురూపిణసాదేవీమమశాంతింప్రయచ్ఛ మే ॥ దేవతాయాచమాణీశంకస్యా పిదూసదా । ధేను రూపేణసాదేవీమమపాపంవ్యపోహతు ॥ నిర్ణోవ్యుసియాఃత్రీన్ప్రాన్నవోయాఃవిధావసో । వంత్రకర్మశ క్తిర్యాధేనుధేనురూపాస్తుచారిత్రై ॥ చతుసుఃఐస్యయాలక్ష్మ్యాస్త్రీర్యాఃత్రీర్ధనదస్యచ । లక్ష్మ్యాలోక పాలానాంసాధేనువరదాస్తుమే॥ స్వధాత్వంపిశ్చముఖ్యానాం స్వాహాయజ్ఞభుజాంతథా । సర్వపాపహరా ధేనుఃతిస్మాచ్ఛాంతింప్రయచ్ఛమే - ఎవమామంత్ర్యకాంధేనుంబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ ॥ బ్రాహ్మణస్తు ప్రచ్ఛదేశేప్రతిగృహ్యగ్నౌస్విష్టికుర్యాత్- ఎంగుడధేనుమభిధాయెనమెవవిధిం ఘృతధేన్వాదివ్యతిదిశతి- నిదాన హేతద్ధేనూనాం సర్వాపామిహచోచ్యతే॥ సర్వానాంప్రత్యేకధేనూనామపిశృంగిశ్వాది గాథావిభవతస్సమా నమేవ - యాస్తుపాపవినాశిన్య ఎనంతేవశధేనవః । తాసాంస్వరూపం వక్ష్యామి నామూనిచ నరాధిప॥ ప్రథమాగుడధేనుర్వాద్ధ్యుఃధేనుస్తథాపరా । తిలధేనుస్తృతీయాచతుర్థీ జలధేనుకా ॥ క్షీరధేనుస్సంచి ఖ్యాతా మధుధేనుస్తథాపరా । సప్తమిశర్కరాధేనుర్దధిధేనుస్తథాష్టమీ ॥ రసధేనుశ్చ నవమీదశమీస్నే త్యస్వరూపతః ॥ ప్రథ్యాతధేనురిత్యర్థ- ఃకుంభాస్స్యద్రవధేనూనామితరాసాంచరాశయః। కుంభశబ్దః కలశపర్యాయః - అథవాపరిమాణవచనః - తచ్చపరిమాణంపరిభాషాయాంపరిమాణప్రకరణేద్రష్టవ్యం- ను వర్ణంధేనుమిత్యత్రకేచిదిచ్ఛంతిమానవాః । నవసిత్తైశ్చరత్నైశ్చతథాన్యేపిసుహృద్వయాః ॥ ఎతదేవవిధానం స్యాదేతేచోపస్కరాస్మన్నతాః। మంత్రావాహనసంయుక్తాస్సదాపర్వణిపర్వణి ॥ యథాశ్రాద్ధం ప్రదాత వ్యాఉపరాగాదిపర్వసు ॥ ఇతిగుడధేనువిధిః ॥ తుయాఉయరోగనివృత్తయే పూర్వోక్తాం ఘృతధేనుం ద ద్యాత్- ఘృతధేనువిధానాన్యన్యాన్యపిబహూనిసంతి- తానిగ్రంథగౌరవభయాన్నప్రదర్శితాని ॥ అతశ్చఘృ తధేన్వాదిషువికల్పోవేదితవ్యః.

ఇతిశాతాతపప్రోక్తరాజయత్నహరమ్.

మాతాపుణ్యచరిత్రకీర్తివిభవాయస్యాంబికానామతశ్శాకల్యాపరమూర్తిరార్యచరిత శ్రీభట్టిపెద్దిభట్టుపికా। సోయంకౌశికవంశభూషణవిభుః శ్రీభట్టవిశ్వేశ్వరో వేదేస్మార్తమతేయచసపదే వాక్యే కృతీవర్తతే॥ మతిర్యేషాంశాస్త్రీప్రకృతిరమణీయావ్యవహృతిఃపరాశీలంశ్లాఘ్యాజగతిరుజవస్తేకతిపయేచిరంచిత్రతేషాం మునుగతలభూతేస్థితిమియాడియంవ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యఫణితిః ॥ మహార్ణవాఖ్యే మహితేపరిబంధే మాంధాతృనామ్నామదనాత్మజస్య । సకర్మమాణిక్యగణేపూర్ణేపూర్ణస్తరంగఃప్రథితోష్టమోత్ర॥ *

ఇతిశ్రీపండితపారిజాత కవారిమల్లేక్యాదిబిరుదవిరాజమాన శ్రీమద భూపాల పుత్ర మాంధాతృ

ర్నిబంధే మహార్ణవాభిధానే కర్మసిపాకేష్టమస్తరంగః.

—* అథశూలరోగహర ణి *—

యోజ్జవలర్యాః ॥ అన్నహరాద్యామయావీస్యా నామయాశూలరోగహరాక । ధాన్యందశభ్యఃకంఠేభ్యోహర
తోద్విశతందమః। తేనైవకనివృసాహసానాముపపాదకప్రాయశ్చిత్తం త్రైరుసికంకర్త
వ్యం । శూలమాత్రప్యాపి రోగస్యసాధ్యత్వేనిదానభూతి పాద్యాసరికల్పనయా షష్ఠాద్యాదివ్యాధేరల్ప
ల్వేప్రాయశ్చిత్తాల్పత్వమపికల్పనీయం॥ *

ఇతిశూలరోగహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

—* ఆథశూలరోగహర త్రిశూలదానమ్. *—

తదుక్తం॥ చతుర్వర్గచింతామణౌ ॥ శూలేనశూలీభవతిమనుష్యాణాంచహింసకః । పలేనాథతదర్ధే
నతదర్ధార్ధేనవాపృథక్ ॥ సౌవర్ణంరజతంవాపి శూలంకుర్యాత్ప్రయత్నతః । తామ్రేణవాయసావాపి
ఖాదిరేణాథవాపునః ॥ రక్తవస్త్రేణసంవెష్ట్యతిలానాముపరిన్యసేత్ । తిలానాంతుపరీమాణంద్రోణంవాపిత
దర్ధకమ్। తదర్ధంవాయథాశక్త్యాపూజయేద్బ్రహ్మణంశుచిమ్ । ఆచార్యాదిమూలమంత్రేణసోడశైవోపచా
రకమ్ ॥ క్రియాశ్చబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వాహోమమంప్రకల్పయేత్ ॥ శూలస్యదక్షిణేపార్శ్వేస్థండిలేగ్నిఃప్ర
ణీయతే । సమిదాజ్యతిలాక్తహుత్వా తతశ్శాంతింప్రకల్పయేత్ ॥ తేనోదకేనవాసించేచ్ఛూలినం రోగిణంన
రమ్ । ఉపచారైస్తుతంశూలం పూజయిత్వాస్వశక్తితః ॥ దద్యాత్సదక్షిణాకంశూలబ్రాహ్మణాయప్రయత్నతః
ఖః । మంత్రేణానేనపరయా భక్త్యాశర్వంహరిస్మరేత్ ॥ త్వంశూలబ్రహ్మణాసృష్టస్త్రిపురాణాం వినాశ
కః । దైత్యానాం చానవానాంచశంకరస్యాయుధంతథా ॥ ఋషిస్తుతీధ వాశ్వత్థ మథవాపృష్ఠసంగతమ్।శూ
లహింసాసముత్పన్నంవేదనామాశునాశయేతి ॥ పలేనేత్యాది॥ పలదోణయోలక్షణంపరిభాషాయాంప
రిమాణప్రకరణేధృతం ॥ పూజయేద్బ్రహ్మణశ్చిరిణిబ్రాహ్మణః పూర్వోక్తశూలినంపూజయేదిత్యర్థ ॥
మూలమంత్రేణౌపాస్యోక్తమ్యుపచారాగానిత్యర్థకః ॥మూలమంత్రశ్చైవపంచాక్షరోవారుద్రప్రకాశకోవైదిక మం
త్రోవా - శ్చైవపంచాక్షరస్యావామదేవఋషిః - పఙ్క్తిశ్ఛందః- శివోదేవతా - పూజా—గః- మంత్రస్తు- న
మశ్శివాయ - కేవలప్రణవాదికంపఠంతి- వైదికమంత్రస్తు- త్ర్యంబకమితి త్ర్యాదత్రోంబకమిత్యాదిరోంబకమిత్యవ సరిభాషా
యం - కతాః - సమిదాజ్యతిలాక్తహుత్వేతి సమిదాదిహోమేషు కమకవిధానసంగ్రహాచా - ర్తాంత
రాణ్ - ణి - ణాని ॥ తద్యథా॥ సమిద్ధోమేరావత్ - పురుషవేదమిత్యస్యనారాయణఋషిః - పురుషోదే
వతా - అనుష్టుప్ఛందః - సమిద్ధోమేఽగ్నియోగః - పురుషవేదమిత్యాది - సమిధశ్చేయాజ్యాః ॥ ఆజ్య
హోమేతి త్ర్యంబకమంత్రతః - తిలహోమేతు - యత్తఇంద్రభయామహఇతిమంత్రద్వయంపరి - పరి
మాణప్రకరణేదర్శితం - హోమసంఖ్యాఅష్టోత్తరశతాద్యాయుతాంతాలాభాధితతథా - స్యా ॥

తతశ్శాంతింప్రకల్పయేదితి శాంతిఘోషణశాంతిః - తత్రచానోభద్రాక్రత్వాగ్నేభ్య ఆశ్వలాయనీయాః ॥ శన్నో వాతఃపవతామితి సైత్తిరీయశాంతిః ॥ పరిభాషాయాంవ్యాధిప్రతిమాదానవిధౌద్రష్టవ్యం-ఏతచ్చోపలక్షణం॥ అతోయస్యశాఖాయాంశాంతిస్నానంతచ్చాభ్యైస్నానగ్రాహ్యం॥ ఏతచ్చశాంతివాచనంవారుణంకలశంనంస్థాప్య తస్యాగ్రేకుర్యాత్ - తతస్తేనోదకేన శాంత్యుదకేన శూలినంనరమాసించేత్ ॥ కలశస్థాపనప్రకారస్తునవగ్రహయజ్ఞేసూర్యాది పూజానంతరందర్శితః - అభిషేకప్రకారోపితత్రైవవసుధారానంతరందర్శితః-సర్వం పరిస్మరేదితి ॥ ఎవంవిధపాపాచరణోదయాం రోగస్సంజాతః - తస్యనివృత్తయేవక్ష్యమాణశూలదాన మం త్రస్థితవిశేషణవిశిష్టంఫలంసంస్మృత్యాచార్యాణాయదద్యాదిత్యర్థకః - ఎతచ్చసర్వశూలసాధారణం॥

ఇతి శూలహరతిశూలదానమ్.

—* అథారుచిశూలహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ శ్రద్ధాహీనోధనవాక్దీనేష్వరతిస్తామసదానీవాజాయేతాత్రైషనిస్తారః - చాంద్రాయణంచాతికృచ్ఛ్రంప్రాజాపత్యమథాపరమ్ ॥ హేమాద్రావపి ॥ చాంద్రాయణాదికుర్వీతవ్యాధ్యాదెరనుపూపతః। చాంద్రాయణాదీని యానిస్యుస్తానిసమస్తానివా శక్త్యనురూపాద్యపేక్షయా యోజ్యానీత్యర్థకః- హోమస్తుశూలహరత్రిశూలదానోక్తప్రకారేణఆడశబ్దేన విష్ణుసహస్రనామపామాజ్యనవిష్ణుహృదయాదిస్తోత్రాణిలక్ష్యంతే - తానిచపరిభాషాయాందర్శితాని- తథాచాంద్రాయణాదీన్యపి ॥ *

ఇత్యరుచిశూలహరమ్॥

—* అథప్రకారాంతరెణారుచిశూలహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ సాక్షాద్ధంతిగవాదీనియః వునర్జననాంతరె । శిరోరోగీశ్రోత్రరోగీశూలెన వ్యాధిమాన్భవెత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంవాషికంవా పాణ్మాసంవాత్రివార్షికమ్ । చరెద్ధృతవ్రతంచైవ గోహిరణ్యాదికాదిశెత్-అత్రగోహననంయజ్ఞసాధనత్వానిశిష్టగోహననం-ప్రాయశ్చిత్తస్యగురుత్వాత్-ఆదిశబ్దస్యాయజ్ఞఘాతోభూమ్యనృతంచ- వ్యాధిగురులఘు భావెనైకవార్షికాదిప్రాయశ్చిత్తానియోజ్యాని- గోహిరణ్యాదికమిత్యాదిశబ్దెన వాసోభిధీయతె॥ తదంతేచెతి చకారెణోద్యన్నద్యోత్పృచజపః ॥ జపసంఖ్యాచాయుతం- ఉద్యన్నద్యోత్పృచఃపరిభాషాయాముక్తం॥ *

ఇతిప్రకారాంతరెణారుచిశూలహరమ్.

—* అథాజీర్ణశూలహరమ్. *—

అథకర్మవిపాకసముచ్చయే॥ నిదానమాహ ॥ పృద్ధశాతాతపః ॥ శూద్రస్యైవతుభుక్త్వాన్నమవ్రతస్యద్విజస్యచ । శూలవ్యాధిభవెన్నిత్యమజీర్ణాచ్చాతిపీడితెరి ॥ శూద్రస్యైవాన్నంసతతం జనస్యాంతరెభుక్త్వాయేతన్నిమిత్తంప్రాయశ్చిత్తమభిధాస్యతె - యశ్చావ్రతస్యద్విజస్యనిత్యకర్మానుష్ఠానరహితస్యవాధూర్తపిక

స్యవాన్నంభుక్త్వాపూర్వవదాస్తే ॥ సశూలవ్యాధిమాన్భవేదిత్యర్థః ॥ అత్రైవంనిష్కృతిం కుర్యాదు పవాసత్రయమంతథా । దద్యాత్పలత్రయంహవ్యంబ్రాహ్మణాయసకాంచనమ్॥ పలమితిః ॥ పరిభాషాయాం పరిమాణప్రకరణేదశితం ॥ *

—* అథప్లీహశూలహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ విశ్వస్మివదాతాదప్లీహరూపాకాజాయతేనరః । చశబ్దాచ్ఛూలేచ- ఎతస్మిన్ని హారణార్థంతు ప్రాయశ్చిత్తంసమాదిశేత్ । చాంద్రాయణంపరాకంచతథోద్యన్నపవచ। అపామార్జ నకస్యాపి జపస్సంధ్యాత్రయేభవేత్ ॥ ఉద్యన్నిత్యాదిచతుర్ఋచఃపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యాః॥ జపసంఖ్యాత్వయుతం- అపామార్జనస్తోత్రమపిపరిభాషాయాంప్రతిమాదానఃథా విష్ణుసహస్రనామానంతరంద్రష్టవ్యం ॥ స్తోత్ర జపశ్చవ్యాధివిమోక్షసిధ్యర్థం చాంద్రాయణపరాకయోరపిఋణం పరిభాషాయామేవ ॥ *

ఇతిప్లీహశూలహారమ్

—* అథజఠరశూలహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ శ్రుతాధ్యయనసంపన్నం యాచితారమకించనం । బ్రాహ్మణందాంతమానీ యదానార్థంవదదాతియః ॥ సభవేజ్జఠరశూలీతథాధ్మానీచకహించిత్ । కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రచాంద్రాణిసకృ చ్ఛ్యావ్యాధినుత్తయే ॥ చాంద్రంచాంద్రాయణం ॥ కృచ్ఛ్రాదిస్వరూపంపరిభాషాయాముక్తం - ఎతానిసమ స్తానివ్యస్తానివారోగగురులఘు భావానుసారేణ యోజ్యాని ॥

ఇతిజఠరశూలహారమ్.

—* అథకటిశూలహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ గోగామీకటిశూలీస్యాత్తస్యచాంద్రాయణంతథా ॥ కృచ్ఛ్రంచైవాతికృచ్ఛ్రంచ జపంసౌరంచనిర్దిశేత్ । గాంవాసకాంచనందద్యాత్సహిరణ్యంఘృతంతథా॥ సౌరజపఃఉద్యన్నద్యజపః- పరి భాషాయాం దర్శితఃకి ॥ సంఖ్యాత్వయుతం- గవాదిదానమంత్రాఅపి పాగభిహికాఃగ - సహిరణ్యఘృతదానే అజ్యావేక్షణమంత్రః - అలక్ష్మ్యశ్చేచ్చదాస్థ్యాంమెయచ్చగాత్రేప్వవస్థితమ్ । తత్సర్వంశమయాజ్యల్వంలక్ష్మ్రీం హృద్బీజవధ్యయ॥ *

ఇతికటిశూలహారమ్.

—o—o—o—

—* అథహస్తశూలహారమ్, *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ పూర్వజన్మనిహస్తేనాస్తిత్యాత్సంధ్యాదికర్మతోద్విజః । హస్తశూలీసభవతినిష్ప్ర త్యవాయంవదేత్ ॥ భోజయేద్బ్రాహ్మణాంశ్చక్త్యాజపేదూహ్యుక్తంహిరణ్యదః । సౌరంసూక్తంమంత్రంవా అష్టోత్తరశతంవా ఉద్యన్నద్యేతివా- అనయోఃస్వరూపంనిష్ప్ర-స్వరూపంచపరిభాషాయాముదీరితం॥ సౌరసూ

క్తంతుడీషత్యంజాతవేదసమితి త్రయోదశర్చస్యసూక్తస్య - కణ్వప్రస్కణ్వాఋషిః - ఇత్యాదివినియోగః-హిరణ్యాదఖిలవిధవేదివిశేషః ॥ *

ఇతిహస్తశూలహారమ్.

—* అథ కర్ణశూలహారమ్. *—

కర్ణవిపాకసముచ్చయే ॥ మైసునంత్రిగుణమూర్ధ్వప్రకాకశూలీ భవేత్తరః । సాధ్యనైవ బహిఃకింతి త్కపాలేసవ్యాశబ్దవాక్ । నివక్రవింశతికందద్యాచ్ఛ్రీహ్మణాయకుటుంబినే ॥ విష్ణుసకాకరాన్మంత్రాత్కజ స్తేద్రోగప్రశాంతయే । అపామార్జనపాదేనమంత్రితంసజలంపిబేత్ ॥ భోజనంచాస్యతైలేన్యశ్చ ప్రదద్యాద్ధి ష్ణాంతథాఽమైధునశబ్దంబుద్ధిపూర్వకంత్రిగుణంయాద్యదీత్యర్ధః-నివక్రస్వరూపంపరిధాపనాంవిష్ణుప్రకాశకామంత్రాః - పురుషసూక్తంతద్విష్ణోరితి - ద్వయుచశ్చ- తద్విష్ణోరితిద్వ్యుచస్య॥ మేధాతిథిఋషిః - విష్ణుర్దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - జపేవినియోగః ॥ అపామార్జనస్తోత్రేణ పరిధాపాయాదేవ ॥ సజలం పిబేదితినరోగీ- పురుషసూక్తాష్టజపసంఖ్యావ్యాధ్యనుసారేణఆద్యోత్తరశతాద్యాయుతాంతాః కల్పాస్యాః॥

ఇతికర్ణశూలహారమ్.

—* అథనయనశూలహారమ్. *—

కర్ణవిపాకసంగ్రహే॥ నగ్నంపస్త్రీయందృష్ట్వా సూర్యంవాస్తమయోదయే । నేత్రశూలీభవేత్తస్య పినేపితుంతుమతేవృశా ॥ వచోఽమేదేహీమంత్రేణ హోమస్యాదప్తచాయుతమ్ । వయస్సుపణఇతిచనేత్రేసించేచ్చవారిణా ॥ అక్ష్ణోభ్యాంతఋతిజపేన్నేత్రశూలంప్రశామ్యతి । పరస్త్రీయందృష్ట్వేతికామతశ్ ॥ తథాసూర్యమపి ॥ వచోఽమేదేహీత్యనేన- వచోదాఅసివచోఽమేదేహీతి దశాక్షరోమంత్రోలక్ష్యతే-హోమకాలేచ్వాహాంతఃకల్పవర్గః - అస్యమంత్రస్యప్రాజాపత్యపరమేష్ఠీవామదేవాఋషయః - అగ్నిర్దేవతా- అతిశక్వరీచ్ఛందః - అష్టచాయుతమితి ॥ వయస్సుపణఇత్యస్య - గౌతమఋషిః- ఇందోర్దేవతా - అనుష్టుప్ఛందః - విహితాష్టకాజపెవినియోగః - వయస్సుపణఇత్యాది - యథాహోమంచజపసంఖ్యా ॥ నేత్రేనేచసంయావద్రోగనిముక్తి - యథాశక్తిబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ ॥ సూర్యపూజాచకార్యా - నేత్రాదిదేవతాత్వాత్తస్య ॥ *

ఇతినయనశూలహారమ్,

—* అథశాకాతపోక్తశూలరోగహారమ్. *—

శూలీపరోపతాపేనజాయతేవపుషాతనుః । అన్నదానంప్రకుర్వీత తథాహుర్బ్రంజపేద్బుధః ॥ వప్రసాదనుః కృశశరీరఇత్యర్థః ॥ వ్యాధితస్యతమభావేనాన్నదానాదెరిత్యాసః - రుద్రలక్షణం - రుద్రవిధా నాయంప్రవ్యం॥

ఇతిశాకాతపోక్తశూలరోగహారమ్.

—* అథశూలప్రతికృతిదానమ్. *—

శూలప్రతికృతిలక్షణంచకర్మవిపాకసారే॥ అనుక్తేషుతురోగేషు రోషాగ్నిజ్వలితేక్షణమ్। భ్రూభంగ భీషణంవక్త్రంశూలంపాశాంకుశౌదధత్ ॥ చక్రఖడ్గగదావజ్రశరత్రుర్ధనూంషిచ । నాసాగ్రగతతర్జన్యా కంపయన్పరిపార్శ్వగాత్ ॥ దంష్ట్రాధరయుతందూరాద్దూరాత్ప్రాణింమక్షణమ్। ఉద్యన్నభిముఖం ధావత్ప్రహర్తుకంపార్శ్వయోఃకృశాత్ ॥ విశీర్ణకేశంరోగాణాంప్రతిరూపంప్రకల్పయేత్ । శతంతస్యాధర్మం వాహోమ్నోఽపాకరణితేనతు ॥ తదేవప్రతిరూనూనం కర్మశాంతివ్యపిస్వతిః । అతస్వల్పేన యోదద్యాన్మహాదానంనరాధమఃఽ ॥ ప్రతిగృహ్ణాతివాతస్య దుఃఖశోకావహంభవేత్ । యేయేరోగాఃప్రబాధంతేదేవాస్తాస్సతతంత్వమామ్ ॥ గృహాణప్రతిరూపంతుమహారూపైర్ద్విజోత్తమ।మంత్రేణానేనతందద్యాత్పూర్వరీత్యాకృతార్చనమ్ ॥ బాధమిత్యేవగృహ్ణీయాత్తదూర్ధ్వంవ్యాధిభిస్సహ । ఆచార్యం యజమానస్తుఅనుయాయాచ్చతంపదమ్ ॥ అనుక్తేషుతురోగేష్విత్యాది- యత్రరోగప్రతిమావిశేషనాభిధాతం - తత్రరోగప్రతిమామేవం విధలక్షణోపేతాంకుర్యాదిత్యర్థఃఽ ॥ శక్త్యాదికండధత్-స్థితమిత్యర్థఃఽ - దధద్యచ్ఛల్॥ నిష్ఠస్వరూపంపరిభాషాయాంబోద్ధవ్యం ॥ కర్మశాంతివ్యపిస్వతఇతి - ఎవమన్యత్రాపి కర్మవిపాకశాంతిషుస్వతస్సామాన్యన్యాయేన ప్రాప్తత్వాత్పృథిమామానంకర్తవ్యమిత్యర్థఃఽ ॥ యద్యప్యేవంతథాప్యత్రచాన్యత్రచవ్యాధిగురులఘుభావాపేక్షయా ॥ శక్త్యాశక్త్యాద్యనుసారేణ ప్రతిమానం కల్ప్యం॥ నహ్యశక్యంవిదధాతిశాస్త్రం- ఎతచ్చస్వతఇతి పదాత్తదా ॥ దేశంకాలంతథాత్మానంద్రవ్యంద్రవ్యప్రయోజనమ్। ఉపపత్తిమవస్థాంచజ్ఞాత్వాశౌచంప్రకల్పయేదితిబోధాయనవచనేనశౌచపదస్యోపలక్షణార్థజ్ఞానమవగంతవ్యం ॥ యేయేరోగాఇతిదానమంత్రఃఽ- పూర్వరీత్యాకృతార్చనఇతి ॥ ఆతంకొజేవతాత్రతెత్యారభ్యపరిభాషాయాం వ్యాధిప్రతిమాదాన విధావుక్తప్రకారెణెత్యర్థఃఽ ॥ శతంపదమితి ॥ శతంపదానీత్యర్థఃఽ - సముదాయాపేక్షయైకవచనం- *

ఇతిశూలరోగవారప్రతికృతిదానమ్.

మాతాపుణ్యచరిత్రకీర్తివిభవాయస్యాంబికానామతశ్శాకల్యాపరమార్షికార్యచరితశ్శ్రీపెద్దిభట్టుఃపితా। సాయంకాశికవంశభూషణమణిఃశ్రీభట్టవిశ్వేశ్వరో వేదేస్మాత్మమతేచయేచ సపదే వాక్యేకృతీ వర్తతే॥ మతిర్యేషాంశాస్త్రేపరికృతిరమణీయావ్యవహృతిఃపరాశీలంశ్లాఘ్యంజగతిజవస్తైకతిపయె।చిరంచిత్తేతేషాం ముకురతలభూతేస్థితమియాదియంవ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యఫణితిఃఽ ॥ మహార్ణవాఖ్యే మహితే ప్రబంధే మాంధాతృనామ్నిమదనాత్మజస్య ॥ సత్కర్మమాణిక్యగణేన పూర్ణేపూర్ణఃప్రసన్నోనవమస్తరంగఃఽ॥

ఇతి శ్రీపండితపారిజాత కాశీనాథాఖ్యాది బిరుదవిరాజమాన శ్రీమదనభూపాలపుత్ర
మాంధాతృవిరచితే మాహార్ణవాభిధానే కర్మవిపాకే
నవమస్తరంగఃఽ

శ్రీర స్తు.

కవ్యవిపాకప్రారంభే— దశమ తరంగ ప్రారంభః.

—* అథజ్వరహారాణి. *—

తత్రగాగ్యః॥ శీతజ్వరహరమ్॥ యెపునఃక్రూరకర్మాణఃపాప్మానోమందచేతసఃి । తేభవేయుస్సదా శీతజ్వరవంతస్తచేనసఃి ॥ శాంతయెయుతసంఖ్యాకంప్రకుర్యాత్ప్రయతోజపమ్ ॥ జాతవేదసమంత్రేణబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్తతఃి ॥ సురామాంసోపహారాద్యైర్బలిస్సర్వత్రశస్యతేి సహస్రకలశస్నానంశస్తభోజనమేవచ॥ సదాశీతజ్వరవంతఇత్యాది ॥ ప్రతిదినంసీతజ్వరయుక్తాఃి- జ్వరప్రాదుర్భావకాలెశీతజ్వరపూర్వకజ్వరేణయుక్తాఇత్యర్థఃి ॥ జాతవేదసమంత్రేణజపంకుర్యాద్ధశాంతయే ॥ తత్రాయుత సంఖ్యాకమిత్యుపలక్షణం ॥ రోగగురులఘుభావెనజపెగురులఘుభావఃకల్ప్యఃి॥ ఎవంబ్రాహ్మణభోజనేపి- జపాంగామపరామభిషేకాంగాంగాంసురాదిభిర్బలిభిర్బలిరధికారభేదేన సహస్రకలశస్నానంతునమకానువాకైరీశ్వరస్యపురుషసూక్తేనవిష్ణోఃి - శీతజ్వరెతథాకుర్యాదభిషేకం హరెర్బుధఇతి ॥ కర్మవిపాక సంగ్రహాభిధానాత్ ॥ నమకానువాకానామృష్యాదీనితథారుద్రాభిషేకప్రకారశ్చపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యఃి - పురుషసూక్తాద్యపితత్తైర్వద్రష్టవ్యం ॥ జాతవేదసమంత్రస్య - కశ్యపఋషిఃి - జాతవేదాగ్నిర్దేవతా - త్రిష్టుప్ఛందఃి-విహితాభేదవినియోగఃి - జాతవెదసేసునవామేత్యాది ॥ *

ఇతి శీత జ్వర హరమ్.

—* అథోష్ణజ్వరహరిమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ వంగక్షేమచకాలెమ సతతంకోపవాన్నరఃి ।ఉష్ణజ్వరాభిభూతస్యాశ్శత్తత్ప్రాపస్యాశనుత్తయే ॥ సహస్రకలశస్నానంరుద్రజాపేశస్యకారయేత్ । బ్రాహ్మణాన్భోజయేచ్ఛక్త్యా జపేద్వైజాతవేదసమ్ ॥ తథామహాశ్వరతంత్రేపి ॥ ఉష్ణజ్వరేమహాశస్యాత్ప్రకుర్యాదభిషేచనమితి ॥ రుద్రేణశతరుద్రేణనమకానువాకైరిత్యర్థఃి- అస్యాషాడాదిపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యంజాతవేదస్యతుజప శీతజ్వరహరెజాతవేదస్గ్రహణం మృత్యుంజయస్యాప్యుపలక్షణం ॥ అస్యశ్వాషాడాది తైత్తిరీయ శాఖానుసారెణ పరిభాషాయాంకూశ్మాండహొమమ్రకరణేష్యధాయి - అత్రాశ్వలాయనశాఖానుసారెణాభిధీయతే॥ త్ర్యంబకంయాజామహెసుగంధిమత్యస్య వసిష్ఠఋషిఃి - మృత్యుంజయరుద్రోదేవతా- అనుష్టుప్ఛందఃి- వినియోగఃి ॥

ఇత్యుష్ణజ్వరహరమ్.

—* అథశాతాతపోక్తవివిధజ్వరహరమ్. *—

జేవర్రుమహారస్యైవ జాయతేవివిధజ్వరః । జ్వరోమహాజ్వరశ్చైవరౌద్రోవైష్ణవఎవచ ॥ జ్వరేరుద్రజపంకుర్యాన్మహారుద్రంమహాజ్వరే । మహారుద్రంజపేద్రౌద్రేవైష్ణవేతుద్వయంజపేత్ ॥ జ్వరేతు రుద్రజపమిత్యాది ॥ మహారుద్రలక్షణాతి రుద్రానువాకానామాపాతదిచపరిభాషాయాముక్తం - మహారుద్రంజపేద్రౌద్రఇతి॥ రుద్రసంబంధినిమహేశ్వరజ్వరేకఠినతమేఅసాధ్యజ్వరేచమహారుద్రసహస్రనామాపామార్జనవిష్ణుహృదయస్తోత్రాణిపరామృశ్యంతే- అతస్తద్వయంవిష్ణుసంబంధంచశతరుద్రపురుషసూక్తాదిజపేత్ ॥ శతరుద్రాదీనిపరిభాషాయాందర్శితాని॥

ఇతిశాతాతపోక్తవివిధజ్వరహరమ్.

—* అథసర్వజ్వరహరమ్. *—

కుంభదానం॥ అగారదాహేజ్వరవాన్జాయతేతత్రనిష్కృతిః। నవకుంభంసమానీయవ్యాఖ్యాయంచావ్రణంద్భుమ్ ॥ లోహితంకార్ష్ణ్యరహితంస్థాపయేత్తండులోపరి । పరిమాణంతండులానాం ద్రోణపంచకమిష్యతే॥ విశుద్ధాస్తండులాగ్రాహ్యాఃశ్వేతవస్త్రేణవేష్టయేత్। మధునాజ్యథవాజ్యేనఖండేనాథగుడేనవా ॥ తైలేనాథాంభసావాతంపూరయేచ్ఛక్తితోనరః । శ్వేతపుష్పైరలంకుర్యాత్కంగంధపుష్పైస్తథాపరైః ॥ హోమశ్చపూర్వవత్కార్యఃసమిదాజ్యచరూతథా । సువర్ణేనయథాశక్త్యాబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ ॥ తస్మైహుతవతేపృత్తశ్రుతశీలాయతంత్రకమ్। మంత్రేణానేనవిధివత్పూజయేచ్ఛజ్వరీనరః॥మహేశదేవదేవేశవాసుదేవపరాత్పర । కుంభేనానేనదత్తేన జ్వరఃక్షిప్రంప్రశామ్యతు ॥ ఏకాంతరంసన్నిపాతంతృతీయకచతుర్థికౌ। పాక్షికంమాసికంవాపి సాంవత్సరికమేవచ ॥ నాశయైతంమమక్షిప్రంవాసుదేవమహేశ్వర । ద్రోణపంచకమిత్యాది - ద్రోణస్వరూపంప్రరిమాణప్రకరణేద్రష్టవ్యం - శ్వేతవస్త్రేణవేష్టయేదితి - కుంభమిత్యన్వయః- కుంభంగంధపుష్పైస్తథాపరైరితి - అపరైరక్తపీతాదిభిరిత్యర్థఃహోమశ్చ పూర్వవదితి ॥ పూర్వోక్తప్రకారేణసచప్రకారశూలహరత్రిశూలదానేద్రష్టవ్యః - తిలస్తానేచరురిత్యేతావాన్విశేషః- కుంభదానమంత్రస్యరుద్రవిష్ణుప్రకాశకత్వాత్కుంభపూజాపిరౌద్రేణవైష్ణవేనవామంత్రేణకర్తవ్యా - హోమోప్యనయోరన్యతమేన- తత్రరౌద్రశ్లేష్మపంచాహరః- శూలరోగహరత్రిశూలదానేద్రష్టవ్యః - రుద్రగాయత్రీదధృహరోమామహేశ్వరదానేవక్ష్యతే - అన్యేచత్ర్యంబకమిత్యాదయః - పరిభాషాయాం దర్శితాఃా - వైష్ణవాఅపితద్విష్ణోఃపరమపదమిత్యాదయస్తత్రైవదర్శితాఃా - నారాయణాష్టాక్షరమంత్రస్తుఆంత్రవ్యద్ధిహరనారాయణమూర్తిదానేసిరూప్యతే॥ గోపాలమంత్రస్తునక్తాంధ్యహరే - సువర్ణేనయథాశక్త్యేతి- సువర్ణేనయుతంకుంభంనివేదయేదిత్యన్వయః - మహేశదేవదేవేశేత్యాద్యశ్లోద్వయం దానమంత్రః ॥

ఇతిసర్వజ్వరహరకుంభదానమ్.

—* అథజ్వరతర్పణమ్. *—

తత్రాయంక్రమః ॥ గోవిందసంజ్ఞకంకంచనతాపసంతథా వృత్రంతాపసాంతరంచ తిలోదకైరంజలిత్రయ

చానేనపృథక్పృథక్తర్పయిత్వాపశ్చాజ్జ్వరానుసారేణఅష్టోత్తరశతాద్యష్టకాంతం జ్వరముద్దిశ్యైకతర్ప్యం-
జ్వరతర్పణేరక్తాక్షతావారకపుష్పాణివాగ్రాహ్యాణి - తత్రతిలతర్పణమంత్రౌ ॥ యోసౌసరస్వతీతీరేకు
త్సగోత్రసముద్భవః । తిలాతజ్వరదాహేన మృతోగోవిందసంజ్ఞకః ॥ జ్వరాపనుత్తయేతస్మైదదామ్యే
తత్తిలోదకం । తథా ॥ నచాయంచనమాదాతీరే అపుత్రస్తాపసోమృతః । రాత్రౌజ్వరవినాశాయుదద్యాంత
స్మైతిలోదకమ్ ॥

ఇతిజ్వరతర్పణమంత్రాః.

—* అథజ్వరప్రతికృతిదానమ్. *—

త్రిపాద్భస్మప్రహరణస్త్రిశిరారక్తలోచనః । సమేప్రేతస్సుఖందద్యాత్సర్వామయపతిజ్వరః ॥ భస్మప్ర
హరణోథస్యాయుధఇత్యర్థః - పూజాదివిధానంచ్యాతంకోదేవతా తత్రేత్యారభ్య పరిభాషాయాం వ్యాధిప్ర
తిమాదానవిధాపుక్తం॥ *

ఇతిజ్వరహరప్రతికృతిదానమ్.

—* అథశ్వాసఖాసహరాణి. *—

అత్రనిదానంతు॥ ఉమామహేశ్వరసంవాదే ॥ కృతఘ్నోజాయతేమర్త్యఃకఫవాతశ్వాసఖాసవాన్ ।డు
ష్టజ్వరీచనిత్యంపిత్తరోగసమన్వితః ॥ ఏతన్నివర్హణకర్మవిపాకసముద్భవే ॥ చాంద్రాయణవ్రతంకు
ర్యాత్పంచాశద్విప్రభోజనమ్ । అగ్నిందూతాదిసూక్తేనచరుణాసపిషాయుతమ్ ॥ అష్టాధికంతుజుహుయా
దుక్తరోగస్యశాంతయే । అన్యచ్చవాయుపురాణే॥ తద్విష్ణోరితిసూక్తేనజపంకుర్యాద్ద్విజోత్తమాఃక । పూ
జయేద్భోజయేద్దద్యాత్తన్నానన్యమానసఇతి । చాంద్రాయణస్వరూపం కృచ్ఛ్రప్రకరణేభ్యధాయి ॥ చరు
ణాసపిషాయుతమితిప్రత్యేకంసంబధ్యతే – అగ్నిందూతమితి సకలం హోమమంత్రాః - ప్రత్యృచంవా॥
అయంచవ్యవస్థితోవికల్పః - వ్యాధిశక్త్యాద్యాధిక్యాత్యూనక్రంసకలం - అల్పత్వేపర్యృచమితి ॥ ఎవంసర్వ
త్రవేదితవ్యం- తద్విష్ణోరితిసూక్తేనేతి ॥ తద్విష్ణోఃపరమిత్యృచాహుతిర్యుజావి బోధయేత్యేతత్సూక్తంలక్ష్య
తే - తదంతగతత్వాత్తస్య - ఏకస్యాస్తస్యాబుచస్సూక్తవ్యపదేశాభావాచ్చ - తన్నానేతి ॥ దానంద
ద్యాదిత్యర్థః - తచ్చదేయంమధుసర్పిఃపాత్రాణ్యా దాసాంసి ॥ తత్రమధుదానమంత్రాః - యాస్తాత్వితృ
ణాంశ్రాద్ధేత్వంప్రీణంచెహ్యమృతోద్భవమ్ । మధోతవప్రదానేనపాహిమాందుఃఖసాగరాత్ ॥ ఆజ్యాదిదా
నమంత్రాస్తుప్రాయశ్చిత్తోపక్రమేప్రదర్శితాః - అగ్నిందూతమితిసూక్తస్యాద్యాదశర్చస్యస్య మేధాతిథిబు
షిఃక - అగ్నిర్దేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - విహితార్థేవినియోగః- అగ్నిందూతంవృణీమహ ఇత్యాది ప్రాత
ర్యుజావిబోధయేత్యేకవింశత్యృచస్యసూక్తస్యమేధాతిథి బుషిః - ఆదితశ్చతస్రోఅశ్విన్యశ్చతస్రోసావిత్యోద్వే
ఆగ్నేయ్యా - ద్వేదేవీనాం_ఎకేంద్రాణీవరుణీనాం ద్వేద్యావాపృథివ్యా- ఎకాపార్థివీ- షడ్వైష్ణవ్యః- గా
యత్రీచ్ఛందః- విహితార్థేవినియోగః – ప్రాతర్యుజాఃబోధయేత్యాద్యాః॥ *

ఇతికఫజ్వరయుతశ్వాసఖాసహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణశ్వాసఖాసహరమ్. *—

కపర్దిపాకసంగ్రహే॥ కురుష్టేక్షుతాదిజేశేషుకాలేషుగ్రహణాదిషు। మహాదానానిగృహ్ణీయాన్నిషిద్ధా న్యథవాస్వయమ్ ॥ అపాత్రభూతోదాతృభ్యోనిషిద్ధేభ్యశ్చమానవః। సపామశ్వాసఖాసైశ్చ కుష్ఠిస్త్రీమిథి స్తథా॥ కండూత్యాచైవపీడ్యేతతత్తద్రోగస్యశాంతయే । మహిషీంయఃప్రదద్యాత్తుదద్యాత్సోనసాంతతః ॥ రాష్ట్రంయద్ధియతేదానంతత్సమగ్రమిహైవహి । తత్సమగ్రంతుదోషాయ భవతీహపరత్రవ॥ జపేచ్చపౌరుషంసూక్తంనామ్నాంచైవసహస్రకమ్ । ఉద్యంత్యృచాచచర్వాజ్యహోమాంశ్చాష్టోత్తరాయుతమ్॥ హిరణ్యగర్భవాసాంసిపంచాశద్బ్రాభోజనమ్ । సహస్రకలశస్నానం ప్రకుర్యాద్రోగశాంతయే॥ నిషిద్ధానీత్యాది-నిషిద్ధానికాలపురుషాదీనిస్వయమపాత్రభూతో వేదనిత్యకర్మానుష్ఠానాదిరహితః పతితోవా - అనిషిద్ధానిభూధనాదీనివా అనాపదిగృహ్ణీయాన్నిషిద్ధేభ్యోదాతృభ్యః పతితాదిభ్యః - మహిషీదానప్రకారః - పరిభాషాయాంచెయవస్తుస్వరూపనిరూపణేద్రష్టవ్యం-మహిషీదానమంత్రస్తు॥ కాలమృత్యుస్వరూపాంతాంమహిషీంరక్తభూషణాం । సాలంకారాంప్రదాస్యామిమమశాంతింప్రయచ్ఛతు ॥ పురుషసూక్తసహస్రనామఉద్యన్నద్యేత్యృచానావృష్ట్యాదిపరిభాషాయామేవనిరూపితం-అత్రేవ్యాధిగురుత్వభావేన మహిషీదానాదీని శమస్తానివాయోజ్యాని॥ ఇతి ప్రకారాంతరేణశ్వాసఖాసహరమ్- పిశునోనరకస్థాంతెజాయతేశ్వాస ఖాసవాఙ్ఘృతంతేనప్రదాతవ్యంసహస్రపలసంఖ్యయా ॥ ఉద్యన్నద్యేజపఃకార్యో హోమశ్చవాజ్యయోరపి । పలస్వరూపం- ఉద్యన్నద్యత్యృచశ్చపరిభాషాయాముక్తం- జపహోమయోస్సంఖ్యాయోగానుసారేణకల్ప్యా॥

ఇతిశాఖాపోక్తశ్వాసఖాసహరమ్.

—* అథశ్వాసఖాసహరధ్వజపాశదానమ్. *—

పద్మపురాణే॥ శ్వాసఖాసయుతోమర్త్యోబలిగ్రహణతోభవేత్ ॥ బోధాయనః॥ ధ్వజంపాశంపలైకేన కుర్యాత్తుగజతేనవా। పలార్ధేనాథవాశుద్ధేస్ఫటికోపమమాదరాత్ ॥ రక్తైర్మంజిష్ఠకైస్సమ్యగ్బద్ధమంగేషుసర్వతః । కుంభేచస్థాపయేత్తత్రతిలానాంద్రోణపంచకమ్ ॥ కుంభస్యోపరిసంస్థాప్యధ్వజంపాశంచ శోభనమ్ । నిష్కద్వయయుతంతంతుబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్॥ వస్త్రేణవేష్టయేత్కుంభంగంధపుష్పాక్షతార్చితమ్ । శుభచిత్తసమేతాయశ్రోత్రియాయకుటుంబినే॥ వరుణస్యేతథావాయోఃప్రీత్యర్థంవినివేదయేత్ । నమఃపాశభృతేతుభ్యంనమోధ్వజకరాయతే॥ జలాధిపతయేతుభ్యంవాయోసర్వజనప్రియ । యువయోఃప్రీతయేదత్తోధ్వజపాశోసురార్చితో ॥ శ్వాసఖాసాపహారేతాంమేప్రీతౌసవఙ్జనాశ్రయౌ । యదాతు రజతేనతదాశుద్ధస్ఫటికోపమం - అంగేష్వవయవేషుతత్తత్ప్రదేశేషుమరకతరత్నైర్బద్ధం. యుక్తంధ్వజపాశంచకుర్యాత్ - కుంభంచస్థాపయేత్ - కుంభంచద్రోణతిలానాముపరిసంస్థాప్యతస్యకుంభస్యోపరిధ్వజంపాశంచనిక్షిపేత్ - కీదృశమిత్యతఆహ-నిష్కద్వయయుతమితి॥ నిష్కద్వయంసువర్ణంరజతంవానిష్కద్వయధ్వజపాశౌచకుంభైస్థాపయేదిత్యర్థః- బ్రాహ్మణాయనివేదనం - కుంభాదిపూజానంతరమేవ॥ పూజాప్రకారమాహ॥ వస్త్రేణవేష్టయేదితి - తత్రకుంభేవరుణవాయూతత్తత్ప్రకాశకమంత్రాభ్యామేవషోడశోపచారైఃపూజయిత్వాధ్వజపాశౌచనామమంత్రైస్సంపూజ్య॥ నమఃపాశభృతేతుభ్యమిత్యాది మంత్రేణ ధ్వజపాశౌ

ఉక్తలక్షణోయాబ్రాహ్మణోయానివేదయేత్ ॥ద్రోణనిష్కయోర్లక్షణంపరిమాణప్రకరణేద్రష్టవ్యం - వరుణ వాయువ్యమంత్రాణానవగ్రహమఖప్రకరణేదర్శితౌ ॥ *

ఇతిశ్వాసభాసహారధ్వజపాశదానమ్.

—* అథశ్వాసభాసమూర్తిదానమ్. *—

తల్లక్షణంకర్మవిపాకసారే॥ శ్వాసస్త్రిబాహుఃపాశాక్షకమండలుయుతోజ్వలక్ । భాసఃకూర్మాంగ సంస్థానోదీర్ఘదండధరఃకృశః ॥ కరేణనాదయక్ఘంటాంవిక్రకాక్షోపభీషణః । శ్వాసస్త్రిబాహురితి॥ అత్రవిశేషానుపాదానాద్దక్షిణపార్శ్వేబాహుద్వయంవామేత్వేకోబాహుఃఎవమన్యత్రాపివిషమ బాహుస్థలే విజ్ఞేయం ॥ కూర్మాంగసంధానఃకూర్మఇవసంకుచితాంగఇత్యర్థఃయదాశ్వాసభాసయోరేకైవమూర్తిస్తదాత్రిబాహుస్సంకుచితాంగశ్చేత్యేవంవక్తవ్యః - ఎతత్ప్రతిమాపూజావిధానంతు - అంతకోదేవతాతత్రేత్యారభ్యపరిభాషాయాముక్తం॥ *

ఇతిశ్వాసభాసహారప్రతిమాదానమ్.

—* శోభహారాణి. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ శోభేక్షచ్ఛత్రియంకుర్యాద్ధాయత్ర్యాఅయుతంజపేత్ । తిలహోమ సహస్రంచ జాపిన్మృత్యుంజయంతథా॥ తిలహోమస్తువ్యాహృతిభిఃగాయత్రీత్ర్యంబకమంత్రాణామృష్యాదితథాకృచ్ఛ్రలక్షణంచపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యం - మృత్యుంజయజపసంఖ్యాతిసహస్రం॥

ఇతికర్మవిపాకసముచ్చయోక్తశోభహారమ్.

—* అథకర్మవిపాకసంగ్రహోక్తశోభహారమ్. *—

అదాత్మనాగేహనదీతీరేచాయాయాంపుళినేచయేత్। మూత్రంపురీషంవల్మీకేయేప్రమంచేజ్జలేపివా॥ శ్వయథుర్వ్యాధిమాప్నోతీత్యేవమాహసదాశివః । ఛాయాయామితి ॥ వృషదేవాలయచ్ఛాయాయాంమూత్రపురీషం స్నేహనాదేరుపలక్షణంఅద్యాదిగ్రహణంపుణ్యస్థానోపలక్షణార్థం- ఇంద్రంవఇతిమంత్రంహిజఘ్నేదధ్యోత్తరాయుతమ్ । ఆపోహిష్ఠేతిహోమస్యాశ్చరుణాసర్పిషాయుతమ్ ॥ ఇంద్రంవోవిశ్వతస్పరీత్యేవఃపరిభాషాయాం నవగ్రహప్రకరణేలోకపాలమంత్రేషుద్రష్టవ్యః - ఆపోహిష్ఠేత్యృచస్తుపరిభాషాయాంరోగప్రతిమాదానవిధౌద్రష్టవ్యః- చరుణాసర్పిషాయుతమితిప్రత్యేకంసంబధ్యతే - వ్యాధిత్వరతమభావేన హోమానుసంఖ్యాయాన్యూనాధికభావఃపరికల్పనీయః॥ *

ఇతికర్మవిపాకసంగ్రహోక్తశోభహారమ్.

—❀ అథశోభనహారవస్త్రదానమ్. ❀—

తత్రవృద్ధబోధాయనః॥ విష్ణుకర్ణాచభోక్తృణాంశోభీభవతివస్త్రదానవత్॥తస్యశర్మవిచాకోక్తంవ్యాధినాశనముత్తమమ్ ॥ దానంవక్ష్యామ్యశేషేణసర్వశోభనినాశనమ్ । క్షౌమవస్త్రంసమానీయబహుమూల్యసముద్భవమ్ ॥ ముక్తాఫలానిబధ్నీయాద్వస్త్రప్రాంతేసమంతతః । కుంకుమేనాంకితం సమ్యక్కర్పూరాగరుధూపితమ్ ॥ తండులోపరిసంస్థాప్యతేందులాంశ్చస్వశక్తితః । ఉపచారైషోడశభిరాచార్యఃపూజయేత్తతః॥ హేమాంవాపిప్రకుర్వీతసమిదాజ్యతిలైఃక్రమాత్ । ఉద్భుధ్యస్వేతిసంవిష్టురథవ్యాహృతిభిస్తథా॥ మంత్రైఃక్రమేణజుహుయాత్సిష్టకృద్ధుతఃపరమ్ । హుత్వాహుత్వాతుసంపాతంపాత్రేసర్వంనివేశ్యతమ్ ॥సంఖ్యాచాష్టోత్తరశతమష్టావింశతిరేవవా । సంపాతేనాంగమున్మృజ్యాత్సర్వమేవహిరోగిణః ॥ అతీభ్యామితిసూక్తేన యథాలింగంతథైవచ । వాససామార్జనంకుర్యాన్మార్జయేద్దర్భముష్టినా ॥ ఆచార్యాయాథతద్వస్త్రం దద్యాచ్చైవసదక్షిణమ్ । మంత్రేణానేనవిధివద్దక్షిణాభిముఖశ్శుచిః ॥ ఋషీణాంప్రవరోగస్త్యోలోపాముద్రాపతిఃప్రభుః । క్షౌమవస్త్రప్రదానేనతుష్టోవ్యాధింవ్యపోహతు॥ బ్రాహ్మణేభ్యస్తదాతేభ్యోదద్యాచ్చక్త్యాచదక్షిణామ్ । తతస్స్నాత్వాశుచిర్భూతోవస్త్రమాల్యోపశోభితః॥ బ్రాహ్మణైఃసంధుభిస్సార్ధంభుంజీతసుసమాహితః । తండులాశ్చస్వశక్తితఇతి॥ భవంతీతిశేషః - ఆచార్యంపూజయేదితి ॥ క్షౌమవస్త్రమగస్త్యదైవతమాచార్యఃపూజయేదిత్యర్థఃకి ॥ అగస్త్యఃకి ॥ ఖనమానఖిత్యగస్త్యాంతేవాసీ బ్రహ్మచారీ ఋషిఃరుద్రోదేవతా- అథవా - అగస్త్యప్రీతయేదానాదీయతఇతివస్త్రపూజాయామగస్త్యోదేవతా . త్రిష్టుప్ఛందఃవాసఃపూజాయాంవినియోగః - అగస్త్యఃఖనమానఖిత్యాది ॥ ఉద్భుధ్యస్వేతిదంవిష్ణువ్యాహృతీనాంచపరిధాపాయాంనవగ్రహప్రకరణేకూష్మాండప్రకరణేచాపాఠదర్శితమ్ - తథాస్విష్టకృద్ధోమస్యచహుత్వాహుత్వాచసంపాతాఃసి- యదాజ్యహోమస్తదాప్రత్యాహుతిహోమానంతరంసంపాతాజ్యబిందూన్సాక్రాంతరేస్థాపయేత్॥తేనసంపాతాజ్యబిందుసముదాయేనరోగిణస్సర్వం గాత్రం పరిమార్జయేత్- కేనమంత్రేణ- అతీభ్యామితిసూక్తేన- ఏతచ్చసూక్తంపరిధాపాయాంరోగప్రతిమాదానవిధౌద్రష్టవ్యం- గాత్రపరిమార్జనద్రవ్యమాహ॥వాససామార్జనంకుర్యాదిత్యాదిపూజితవాససావస్త్రాంతరేణవాప్రథమవాససాపరిమార్జనం ॥ పశ్చాద్దర్భముష్టినా - తద్వస్త్రంపూజితవస్త్రమాచార్యాయదద్యాత్ -ఆచార్యాయేతిప్రతిగృహీతురుపలక్షణం- తచ్చదానంసదక్షిణంభవతి ॥

ఇతిశోభహారవస్త్రదానమ్.

—❀ అథశోభహారప్రతిమాదానమ్. ❀—

తల్లక్షణం కమఠవిపాకసారే॥ శోభఃపంచకరస్సింహోగశాశ్వరచాపధృక్ । దధానశ్చక్రికాంఘంటాంకులిశంచకృశస్తథా॥ పంచకరఇతిః దక్షిణేత్రయఃకరాః - వామేద్వావితి॥ పంచపూజావిధానంతు- ఆతంకోదేవతా- తత్రేత్యాదివ్యపరిభాషాయాముక్తం-వ్యాధిప్రతిమాదానవిధౌ ॥ ❀

ఇతిశోభహారప్రతిమాదానమ్.

—* అథపాండురోగహరమ్. *—

జీవద్విజద్రవ్యహరీ పాండురోగీభవేన్నరః। కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేకుర్యాత్సఃచాంద్రాయణమతంద్రితః ॥ కుర్యా
త్తూర్ధ్వాండహోమంచస్వర్ణచాంద్రదేచవాససీ । బ్రాహ్మణేభ్యోయథాశక్తిపాండురోగస్యశాంతయే॥ దే
వద్విజేత్యాది ॥ దేవాశ్చద్విజాశ్చచాంద్రంరజతం- కృచ్ఛ్రాదికూర్ధ్వాండహోమపర్యంతానాంస్వరూపాణి - త
థాసువర్ణాదిదానమంత్రాశ్చపరిభాషాయాంనిరూపితాః ॥ *

ఇతిపాండురోగహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

—* అథశిరోవేదనాసహితపాండురోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే। అగ్నిహోత్రాదికర్మాణిప్రక్రమ్యానసమాపయేత్ । సపాండురోగీభవశిరోవేద
నవాంస్తదా ॥ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేకుర్యాచ్చచాంద్రాయణమతంద్రితః । శతంచభోజయేద్విప్రాన్పృథక్పృథక్సే
నయథేప్సితమ్ ॥ కృచ్ఛ్రాదిలక్షణానిపరిభాషాయాముదీరితాని॥ *

ఇతి శిరోరోగ సహిత పాండురోగహరమ్.

—* అథపాండురోగహతపృథ్వీదానమ్. *—

తత్రశౌనకః॥ అంత్యజాగమనేమర్త్యఃపాండురోగీప్రజాయతే। తచ్ఛమితత్పృథ్వీకారందానహోమాదిక
మ్ ॥ పలత్రయేణకుర్వీత రజతేనవసుంధరామ్ । తదర్ధేనాథవాకుర్యాద్వృత్తశాత్యంనకారయేత్ ॥ స
పర్వతవనాంకృత్స్నంసముద్రపరివేష్టితామ్ । నవరత్నానినిక్షిప్యశ్వేతవస్త్రేణవేష్టయేత్ ॥ కాంస్యపా
తేనినిక్షిప్యపలాష్టకమితేతే । దేవీమావాహయేత్తత్రసర్వార్థారాంహరిప్రియామ్॥ ఎహ్యేహి దేవిధా
త్రీత్వందూష్యోస్మిక్షమ్యతామిశ । సహితావర్షతైర్ద్వీపైస్సముద్రైస్సమనోహరైశ ॥ ఏవమావాహ్యకాండే
వీంగంధమాల్యైస్సమర్చయేత్ । ఉపచారైష్షోడశభిరాచార్యస్సవశాస్త్రవిత్ ॥ హోమంచాపిప్రకుర్వీత
సమిదాజ్యతిలైరపి । భూమిభూతామ్నేతిమంత్రేణసమిద్ధోమఃప్రకీర్తితః। తదా॥ భూమిభూతామిమగాదిత్యపి
మంత్రఃప్రకీర్తితశ్చాగ్నౌజుహుయాత్సపిఘాతిలైః। అగ్నేరుత్తరతశ్చాసికుంభంవస్త్రేణవేష్టితమ్॥ స్థాప
యేదవ్రణంశుభ్రేమశ్వస్థానాదిమృత్తికామ్ । ప్రక్షిపేచ్చతథాశుద్ధవారిణాపరిపూరితమ్ ॥ సముద్రజ్యేష్ఠాఎ
వమాదిభిర్మంత్రైరభిషేకందకారయేత్ । శన్నోవాతానువాతేనశాంతించాపిప్రకల్పయేత్ ॥ అభిషిక్త
స్యచాంగాని వస్త్రేణపరిమార్జయేత్ । అక్షీభ్యామనువాతేన యథాలింగంసదర్భకమ్ ॥ ఆచార్యాయతు
తాంపృథ్వీందద్యాద్రోగీసమాహితః । మంత్రేణానేనవిధివత్పాద్మ్యాంహ్యుదఙ్ముఖాయహ్యుదఙ్ముఖః ॥ ధరాధరిత్రీభూ
తానాంవరాహేణోద్ధృతాపురా । రత్నగర్భాసముద్రైకవసనాసర్వశోభనా ॥ దానేనానేనసుప్రీతా
పాండురోగంవ్యపోహతు । పలత్రయేణకుర్వీతేత్యాది ॥పలస్వరూపంపరిమాణప్రకరణేద్రష్టవ్యం॥ గంధా
ద్యభిఃసమర్చయేదితిఆర్చనంతుభూమిభూతామ్నేత్యాదిమంత్రేణ- అస్యమంత్రస్యాగ్నిఋషిః - భూమిదే
వతా- ఉపరిష్టాద్భ్రమణతీపూజాయాంవినియోగః - సమిద్ధోమఇత్యాజ్యతిలహోమయోరప్యుపలక్షణం- అథ

వాతిలహోమోవ్యాహృతిభిః ॥ హూమసంఖ్యాచాష్టోత్తరశతాదిసహస్రాంతాభూమిపూజాదౌమంత్రవికల్పమాహ ॥ భూమిభూతమిమిత్యాదినా- అస్యాప్యగ్నిఋషిః- భూదేవతా- అనుష్టుప్ఛందః - వారిణాపూరితంకుంభంస్థాపయేదిత్యర్థః - కుంభస్థాపనప్రకారోమృత్తికాశ్చనవగ్రహపీఠకరణేద్రష్టవ్యాః ॥ పవమానాదిభిఃమంత్రైరితి - పవమానమంత్రాః - స్వాదిష్టయేత్యేవమాదయః - పవమానస్సువజనభృత్యానుపాకశ్చ - ఆదిశబ్దేనమృతాకారణాన్యానువాకాంతరాణిచ నానాశాఖాపరిపఠితాన్యభిషేకేవినియుక్తాని లత్యంతే- తానిచయథాశాఖంగ్రాహ్యాణి - స్వాదిష్టమెతిసూక్తంచుంత్రఅగ్నిప్రదక్షిణేతే - పవమానస్సువజనః - పావమానేనాభిషిక్తస్యాంగానిపరిమార్జయేదిత్యర్థః - అక్షీభ్యామితిసూక్తంరోగప్రతిమాదానవిధాద్రష్టవ్యం ॥ ఎవంపృథ్వీదానేకృతేఫలమాహ ॥ అనేనవిధినాదత్తంపృథ్వీదానంప్రయత్నతఃయజ్జాతంవైకృతంమర్త్యేఅంత్యజాగమనేనతు॥ తత్సర్వంనాశమాయాతిపాండురోగాదికంమహత్ । శాంత్యర్థంబ్రాహ్మణైస్సార్ధంకుర్యాత్పుణ్యాహవాచనమ్ ॥ ఎతచ్చపృథ్వీదానానంతరంకర్తవ్యం - అథస్వాదిష్టయేత్యస్యసూక్తస్యదశర్చస్యవైశ్వామిత్రోమధుచ్ఛందఋషిః - పవమానస్సోమోదేవతా- గాయత్రీచ్ఛందః - అభిషేకేవినియోగః - స్వాదిష్టయేత్యాది॥ *

ఇతి పాండురోగహరపృథ్వీదానమ్.

———o———

—* అథశాతాతపోక్తపాండురోగహరమ్. *—

ఉరభ్రనిహతైశ్చైవపాండురోగఃప్రజాయతే । కస్తూరికాపలందధ్యాద్బ్రాహ్మణాయసశుద్ధయే॥ ఎతేవగురులఘుపటువ్యాధితరమభావానుసారేణయోజ్యాః ॥ *

ఇతిశాతాతపోక్తపాండురోగహరమ్.

—* అథపాండురోగహరప్రతిమాదానమంత్రమ్. *—

తత్రప్రతిమాలక్షణం ॥ అనుక్తేపిపాండురోగేస్విత్యాదినాశూలప్రకరణేభిహితం ॥ అవశిష్టవిధిస్తు॥ఆతంకోదేవతా- తత్రేత్యారభ్యపరిభాషాయాంరోగప్రతిమాదానవిధావుక్తం ॥ *

ఇతిపాండురోగహరప్రతిమాదానమ్.

———o———

—* అథాంత్రపీడాహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ భిన్నాన్యాంత్రాణిజాయంతేవైశ్యహంతుస్తతఃపరమ్ । జ్వరాశీతోష్ణకాదాహఅపానేతన్నివర్తయే ॥ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్యాద్భక్షశతబ్రాహ్మణభోజనమ్ । ఉద్యన్నృచజపశ్చాస్యాదయూతత్రయసంఖ్యయా ॥ ఆతేసూక్తేనచర్వాజ్యంజుహుయాచ్ఛతమిత్యృచా । అథవామహిషీందద్యాత్ప్రతిరూపేణకాంచనమ్ ॥ జ్వరాశీతోష్ణకావిత్యాది ॥ శీతజ్వరశ్చోష్ణజ్వరశ్చకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రస్య స్వరూపముద్యన్నుద్యత్యృచశ్చపరిభాషాయాంద్రవ్యవ్యాః - ఆతేసూక్తేనేతి - ఆతేపితమరుతామితిసూక్తేన- ఏతచ్చసూక్తంపిత్తరోగహరప్రకరణేద్రష్టవ్యం॥ మహిషీప్రతిమాయాస్సువర్ణపరిమాణం - పిత్తానుసారేణ కల్పయ్యం॥

ఇత్యాంత్రపీడాహరప్రాయశ్చిత్తంమహిషీదానంచ.

—* అథాంత్రవృద్ధిహారిమ్. *—

నారాయణదానం ॥ తచ్చబాహ్మణప్రోక్తే- యజ్ఞఘ్నుకరోమత్యోఽజాయతేచాంత్రవృద్ధిమాక్ । వక్ష్యామితత్ప్రతీకారందానహోమాదికమ్మణా ॥ కుర్యాత్సువర్ణనిర్మాణాం మూర్తిం శుభాం నారాయణస్యతు- వ్యావహారికనిషాభ్యామేకేనాథతదర్థతః । నారాయణమూర్తిలక్షణంపాంచరాత్రాగమే ॥ నారాయ ణేచతుర్బాహౌశంఖచక్రంతథోత్తరే । దక్షిణేతుగదాంపద్మంనిలజీమూతసన్నిభమ్ ॥ వామేశీర్షాల్లకీహా స్తాత్తుష్టిఃపద్మకరాపరేతి ॥ నారాయణేశంఖాదీనివిన్యసేత్ - కథమిత్యతఆహ ॥ శంఖమితి ॥ - ఉత్తరే- వామభాగేశంఖమధస్తాత్ - చక్రముపరిదక్షిణే - దక్షిణభాగెఽధఃపరిగదా - పద్మమధస్తాత్ ఎవంచతుర్భుజా హరుషువిన్యసేత్-వామేనారాయణస్యవామపార్శ్వేవల్లకీహస్తాహస్తవ్యయస్థితైకవల్లకీముక్తాలక్ష్మీస్థాపనీయా- అపరేదక్షిణపార్శ్వేపద్మకరాఎకైకపద్మశోభితహస్తద్వయోపేతాపుష్టిస్థాపనీయా- లక్ష్మీతుష్టిప్రతిమేఅపి హేమనుమే- ఎవంవిధాంనారాయణమూర్తింనిర్మాణప్రకారేణ పూజయేదిత్యాహ॥ ప్రక్షాల్యపంచగ వ్యేనస్థాపయేత్తురంకుమోపరి । శ్వేతవస్త్రేణసంవేష్ట్యగంధమాల్యైశ్చమండయేత్ ॥ ఉపచారైష్షోడ శభిరాచార్యోవైష్ణవశ్శుచిః । సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞోబహ్మవిద్యాసునిష్ఠితః ॥ హోమంచకారయేత్తత్ర అగ్నేయాందిశిశాస్త్రతః । సమిచాజ్యతిలైశ్చైవ జుహుయాన్మూలమంత్రతః ॥ తిలాన్వ్యాహృతిభిర్హుత్వాసర్వరోగాత్ప్రముచ్యతే । రోగీతథావ్యయేచ్ఛ్రీమన్నారాయణమనామయమ్ । మూలమంత్రేణవిధివ న్నైవేద్యంచరురివ్యతే । నమోంతంనామసోంకారంమూలమంత్రఃప్రకీర్తితః ॥ తతస్తాంప్రతిమాంవద్యా త్ప్రాజ్ముఖోవాప్యుదఙ్ముఖః । మంత్రేణానేన సంపూజ్య భక్త్యాపరమయాయుతః ॥ నారాయణజగ న్నాథ శంఖచక్రగదాధర । పూర్వజన్మసియజ్ఞాదెర్విఘ్నాద్యైర్వినతంమమ॥ ఆంత్రవృద్ధి కరంరోగం దా నేనానేనతోషితః । చక్రహస్తగదాపాణేశమయాశుజగత్పతే। ఎవందత్వాతుతందేవంతిమూప్య బ్రాహ్మణం శతః । విప్రాణాంభోజనందద్యాత్సాన్నత్వాభుంజీతబంధుభిః ॥ ఎవంకృత్వాసమాప్నోతి నీరోగత్వంన రోభువి । అరోగయుక్తోనిత్యంఆయుశ్చిరంసుఖమేధతే ॥ అగ్నేయాందిశేత్యాది॥ నారాయణమూర్తిపూజా ప్రదేశాదాగ్నేయ్యాంశాస్త్రతఇతి-స్వగృహోక్తప్రకారేణాగ్నిప్రతిష్ఠాదివిధాయేత్కృతః॥మూలమంత్రతస్స మిచాజ్యయోహోమమ్ మూలమంత్రేణనారాయణమచ్చదేదిత్యర్థకః॥ విధివన్నైవెద్యమిత్యాది-విధివచ్చ రుంసంపాద్యచరోరుద్ధ్వాన్నైవెద్యంనారాయణాయదత్వావశిష్టేనహోమంకుర్యాదిత్యర్థకః॥విధివత్సంపా దనంనామ స్వగృహోక్తప్రకారేణనిర్వాపాదివిధిపూర్వకంచరుశ్రపణమ్॥ నమోంతంనామేతినమశ్శబ్దాంతేస్తి తిర్యస్యనామ్నస్తత్తాద్భక్ - మంత్రస్తు ॥ ఓంనమోనారాయణాయ - అస్యమంత్రస్య నారాయణఋషిః- గాయత్రీచ్ఛందః - నారాయణఃపరమాత్మాదేవతా- ఽహితార్థేవినియోగః - హోమసంఖ్యాచాష్టోత్తర శతాది దేశకాలవయశ్శక్త్యాద్యపేక్షయాకల్ప్య॥ వ్యాహృతీనావృప్యాది- కూష్మాండాది హోమప్రకరణే తథానవగ్రహాదిహోమప్రకరణేదర్శితఃకు॥

ఇత్యాంత్రవృద్ధిహరనారాయణమూర్తిదానమ్.

—* అథాంత్రవృద్ధిమూర్తిదానమ్. *—

తల్లక్షణంతుకర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ ఆంత్రవృద్ధిఃకృశోనృత్యన్దినేమపలాకయేత్ । ప్రలంబధారీసత

తంకపాలేనపిబన్మధు ॥ ప్రలంబిశబ్దేనాంత్రాణ్యుచ్యంతే- అథవా॥ అత్రద్వితీయ కర్తవ్యతా కలాపోరోగ ప్రతిమూదానవిధావాతంకోదేవతాతత్రేత్యాదినాదర్శితం॥ *

ఇత్యాంత్రవృద్ధిమూర్ఛాదానమ్.

అథ వ్రణహారాణి.

—* శాతాతపోక్తమస్తకవ్రణహరమ్. *—

జాత్యుత్తమస్త్రీగమనాజ్జాయతేమస్తకవ్రణీ । తత్ప్రాతకవిశుద్ధ్యర్థంప్రాజాపత్యవ్రతంచరేత్॥ ప్రాజాపత్యవ్రతంకృచ్ఛ్రప్రకరణేభ్యధాయి॥ *

ఇతి శాతాతపోక్తమస్తకవ్రణహరమ్.

—* అథనాసికావ్రణహరమ్. *—

శాతాతపరి॥ శ్రోత్రియస్త్రీప్రసంగేనజాయతేనాసికావ్రణీ । ఆచరేత్సవిశుద్ధ్యర్థం ప్రాజాపత్యచతుష్టయమ్ ॥

ఇతినాసికావ్రణహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణ నాసికావ్రణహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ కర్మకాలెకుక్కుటంచఖరాదీన్వాయఈక్షతే । సనాసికావ్రణీవస్యాదాద్యేనేత్రశ్చజాయతే ॥ ఉద్యన్నద్యేత్యృచేనాజ్యంజుహుయాదయుతంచరుమ్ । శ్రీసూక్తంచ జపేద్రక్తాం దూర్వాజ్యాక్తతిమిశ్రితాం ॥ శిఖాః పంచనిబధ్నీయాచ్ఛిన్నసంకల్పమంత్రితామ్ । కర్మకాలశిత్యాది॥ కర్మకాలెకుక్కుటఖరాదీఃబుద్ధిపూర్వకందృష్ట్వాపశ్చాత్తత్ప్రాయశ్చిత్తత్వేన ఆచమనప్రాణాయామాదీం స్తత్తత్కర్మస్వభిహితాన్యోనకరోతి - సఎవంవిధవ్యాధిమాఃభవతీత్యర్థఃి - ఉద్యన్నద్యేతి పరిభాషాయాం గ్రహ్యం - వ్యాధితరతమభావేనఅయుతంతద్ద్వయంఅధికంవాకల్ప్యం ॥ శ్రీసూక్తజపోపివ్యాధ్యాద్యపేక్షయాసహస్రాద్యయుతాం తాసంఖ్యాకల్ప్యా ॥ శివసంకల్పమంత్రితాంరక్తాంబధ్నీయాదిత్యన్వయాఃి- శివసంకల్పమూక్తంతుపరిభాషాయాందర్శితం ॥ హిరణ్యవర్ణాఃంహరిణీ మిత్యేతస్యపంచదశచఃస్య శ్రీసూక్తస్యాదౌచిక్లీశకదఃమ ఇందిరాసుతాఋషయాఃి-శ్రీర్దేవతా- ఆద్యాస్తిస్రోనుష్టుభాి - ఎకప్రస్తారపంక్తిరాఃి- ద్వేతిష్టుభౌ- సప్తమ్యాద్యాఅనుష్టుభాఃి - అంత్యాప్రస్తారపక్తిరాఃి - జపేవినియోగాఃి - హిరణ్యవర్ణాఃం హరిణీమిత్యాది -అథాస్యశ్రీసూక్తస్యఫలశ్రుతిఃి-యశ్శుచిఃిప్రయతోభూత్వా- స్సతతంజపేదిత్యాదిఫలశ్రుతిఃి॥

ఇతిప్రకారాంతరేణనాసికావ్రణహరమ్.

—* అథహృదయవ్రణహారమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే॥ స్వజాతిజాయాగమనేజాయతేహృదయవ్రణీ । తత్పాతకవిశుద్ధ్యర్థంప్రాజాపత్యద్వ్యం చరేత్ ॥ స్వజాతిజాయాగమనఇతి-స్వస్వజాతిజాయాయాఅగమనఇత్యేవసమాసః - అయమపిప్రాయః- బ్రాహ్మణాదయః - పురుషాయథాయోగంవర్ణచతుష్టయేపి - బ్రాహ్మణోంతత్రియాంవైశ్యాంశూద్రాంచే తిపరిణీతస్వస్వజాతిజాయాంబ్రాహ్మణాదిస్త్రియంపాతిత్యదోషాభావేవ్యుపభోగాత్పరిత్యజంతి - తేస్వజాతి జాయాగమనాఇతివ్యపదిశ్యంతే - తదాతేమహాపాతకాచరణాత్స్వజాతిగమనరూపేణవిధానకప్రయత్నేన దురితాపూర్వముత్పద్యతే - తేనచకాలాంతరేహృదయవ్రణవంతోభవంతి - అథసజాతీయామేవ స్త్రీయము ద్వాహ్యవ్యభిచారాదిరహితాస్తాంనోపభుంజతే- తేపితథాభవంతి॥స్వజాతిజాయాగమనమిత్యస్యాన్యోర్థఃబ్రా హ్మణస్యస్వజాతీయః - ఎవంక్షత్రియాదేరపిక్షత్రియాదిః - తస్యజాయాసవర్ణాపురుషాంతరభార్యేత్యర్థః॥ తస్యాఉపభోగః - స్వజాతిజాయాగమనం-ప్రాజాపత్యలక్షణంతుకృచ్ఛ్రచాంద్రాయణేద్రష్టవ్యం॥ *

ఇతిహృదయవ్రణహారమ్.

—* అథఉరోవ్రణహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ జలాగ్న్యబ్బంధనప్రాయనిమిత్తేనమ్రియేతయః । భవేదురసిదుష్టంహ్యవ ణంతస్యాపినిష్కృతిః ॥ సబద్ధ్వాగ్నిద్వయంసమ్యక్పంచాశద్విప్రభోజనమ్ । దక్షిణాంచయథాశక్తి ముక్తోభ వతిరోగతః ॥ అనధికారిణాఅవిహితమార్గే జలాదిమరణేకృతఇత్యర్థఃగోదానమంత్రస్తుపూర్వముక్తః-

ఇత్యురోవ్రణహారమ్.

—* అథదక్షిణాంగవ్రణహారమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే ॥ పితృష్వసాభిగమనేదక్షిణాంగేభవేద్వ్రణీ । తేనాపినిష్కృతిఃకార్యా సమ్యగ్దాసీప్ర దానతః ॥ సమ్యగితిః స్వశక్త్యనుసారేణాలంకృత్య దద్యాదిత్యర్థఃదాసీదానమంత్రస్తు ॥ ఇయందాసీ మమాతుభ్యంశ్రీవత్సప్రతిపాదితా । సదాకర్మకరీభోగ్యాయథేష్టంభద్రమస్తుతే॥ *

ఇతిదక్షిణాంగవ్రణహారమ్.

—* అథాంగుళీవ్రణహారమ్. *—

ఫలహారీచపురుషోభవేచ్చేవాంగుళీవ్రణీ। నానాఫలానామయుతంసదద్యాచ్చద్విజన్మనేః

ఇత్యంగుళీవ్రణహారమ్.

—o—

—* అథభగవ్రణహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ మృతేభర్తరియానారీ బ్రహ్మచర్యవిధూతినీ । సంభవేద్వ్రణదోషేణసంభోక్తుం

తమతేనచ ॥ సంభోగానంతరంతీవ్ర వేదనాపురుషస్యచ । దద్యాన్నీలవృషంగాంవై మధుసర్పిస్తిలానపి ॥ వ్రణదోషేణేతి ॥ వ్రణదోషేణయుక్తాభవేదిత్యర్థః - సంభోక్తుంనశమతఇత్యభిధానాదర్థాదేవవ్రణంవ శ్చాత్ స్త్రీపురుషయోరుభయోరపితీవ్రవేదనాభవతి ॥ లోహితోయస్తువర్ణేనముఖేపుచ్ఛేచపాండురః । శ్వే తఃఖురవిషాణాభ్యాం సనీలోవృషఉచ్యతే ॥ ఎవంలక్షణలక్షితాభావేవర్ణేననీలోగ్రాహ్యః ॥ వృషదానమం త్రస్తు ॥ నవగ్రహప్రకరణేద్రష్టవ్యః ॥ *

ఇతిభగవ్రణహారమ్.

—* అథభగంధరహారమ్. *—

వరాహపురాణే॥ యోగృహీత్వాద్విజోమోహాన్నియుక్తోభవమానిశ్చయే । భగంధరంభవేత్తస్య హ్యధ మాంవదతోముఖె॥యోగృహీత్వేతి-యోలోభాదుతోఽచంగృహీత్వాధమానిశ్చయెనియుక్తస్సన్నధర్మం వద తి॥ తస్యాధమాంవదతోభగంధరోభవతీత్యర్థః - పద్మపురాణే॥ ఆచార్యభార్యాగమనాద్భగంధరయుతోభ వెత్ । అత్రప్రతిక్రియామాహ॥ వృద్ధగౌతమః ॥ మాణిక్యంపద్మరాగంచవజ్రంవైడూర్యమేవచ । గోమేధి కంమరకతం పుష్యరాగంచమౌక్తికమ్ ॥ హరితంచనవైతానిస్వర్ణపాత్రోపరిన్యసేత్ ॥ అథవారాజతేతా మ్రేగవాజ్యేనప్రపూరయేత్ । నవగ్రహాణాంప్రీత్యర్థంబ్రహ్మణానిర్మితంపురా ॥ గంధపుష్పాక్షతైర్ధూ పైర్నైవేద్యైస్తతఃపూజయేత్ । స్వలింగైశ్చైవమంత్రైశ్చహోమఃకార్యశ్చపూర్వవత్ ॥ తతోబ్రాహ్మణ మాహూయసర్వశాస్త్రార్థకోవిదమ్ । ఆడత్యాదిగ్రహాస్సర్వెనవరత్నప్రదానతః ॥ వినాశయంతుమేహృ ష్టాఃప్రీపమేవభగంధరమ్ । అనేనకర్మణానూనంయథావద్సిహితేనతు॥ నరోనైరుజ్యమాప్నోతి నిస్సంది గ్ధంభగంధరీ । హరితంచేత్యాది ॥ హరితంహరితరత్నం- అథవారజతమితి ॥ అథవేతి ॥ పాత్రవికల్పః- యస్మిన్సువర్ణాదిపాత్రెనవరత్నానిస్థాపితాని।తత్పాత్రంగవ్యాజ్యేనపూరయిత్వాదిత్యాది గ్రహాణాంపురత స్స్థాపయెత్ ॥ తాగ్రహాస్స్వలింగైరాదిత్యాదిప్రకాశకైర్మంత్రైర్హిపూర్వవత్పూజయెత్ ॥ పూజాప్ర కారస్తుపరిధాపాయముక్తః ఆదిత్యాది గహాస్సర్వఇతి॥తతోస్మైతద్దానపాత్రమంత్రః॥ ఏవం పాత్రందత్వా పశ్చాన్నవగ్రహయజ్ఞఃఋత్విగ్భ్యోదక్షిణాందత్వాగ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారెణగ్రహయజ్ఞశేషంసమాపయెత్॥

ఇతిభగంధరహారమ్.

—* అథప్రకారాంతరెణభగంధరహారమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే॥ స్వగోత్రస్త్రీప్రసంగేనజాయతెచభగంధరీ । తేనాపినివృత్తిఃకార్యామేషీదానేన యత్నతః । మేషీదానవిధిరగ్నిమందాగ్నిప్రకరణేప్రదర్శయిష్యతే । అయంతువిశెషః॥ అత్తరజతమయో మేషః తత్రప్రత్యహమేషీవిశెషః - పొవణరజ్జురత్నాదిసలూపవిధిరత్రాపిగ్రాహ్యః - మేషీదానమంత్ర స్తుశాశ్యపః - దెవానాంయోముఖంహవ్య వాహనస్సర్వ పూజితః - తస్యత్వం వాహనం పూజ్య యజ్ఞే వెశైమఽహమిఃభిః -భగంధరఃపూర్వకర్మవిపాకాద్యస్తుమేషవెత్॥తత్సర్వంనాశయమీప్రసాద్యాంచాపిప్రవ ర్ధయ॥

ఇతిప్రకారాంతరెణభగంధరహారమ్.

—* అథపూయవహ్రణహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ అతిమానాదతిక్రోధాదతిస్నేహాద్భయాదపి । యోఽశుద్ధినిశ్చయం దాన మన్యత్ర కురుతేనరః ॥ సపూయశోణితవహ్రణీతచ్ఛాంతయెదృతమ్ । తప్తకృచ్ఛ్రం ప్రకుర్యాచ్చ తిలప్రస్థప్రదోభవెత్ ॥ హోమశ్చకుష్మతాధ్యాంచతిలైకసోత్తరంశతమ్ । సహస్రసంవాహ్యాహృతిభిః కుర్యాచ్చాహ్మణభోజనమ్ ॥ తప్తకృచ్ఛ్రలక్షణం - కృచ్ఛ్రప్రకరణేద్రష్టవ్యం - ప్రస్థలక్షణంతుపరిమాణప్రకరణే - వ్యాధిగురులఘుభావెనసహస్రంవాశతంవాహోమఃకార్యః - చాహ్మణభోజనంశక్త్యనుసారెణ॥ *

ఇతిపూయవహ్రణహారమ్.

—* అథనాడీవ్రణహారమ్. *—

ఉమామహేశ్వరసంవాదే॥ పరైపాంవ్రణభేదెనముష్టిఘాతేనచైవహి ॥ అసత్యవచనాచ్చైవప్లీహాశ్లీలయూతస్థా ॥ నాడీవ్రణీవపాతేనతద్రోగస్యాపనుత్తయె। చాంద్రాయణంచాతికృచ్ఛ్రంయతిచాంద్రాయణంచరెత్ ॥ ఆతేపితేతిసూక్తెనశతమష్టోత్తరాహుతీః । కూశ్మాండహోమఃకర్తవ్యఃసోమారుద్రజపస్తథా॥ యత్కించెదమిళంసన్యగ్జపేదయుతసంఖ్యయా । చాంద్రాయణాదివ్యాధిగురులఘుభావెనసమస్తానివ్యవస్తానివాయోజ్యాని - చాంద్రాయణాదిలక్షణానిపూర్వముక్తాని ॥ ఆతేపితెమరుతామితిసూక్తమసాధ్యసర్వరోగహరేద్రష్టవ్యం ॥ సూక్తెనసమగ్రహెహోమఃపరిభాషాయాందర్శితః - సోమారుద్రెత్యస్య చాహఁస్పత్యఋషిః - సోమోదెవతా- త్రిష్టుప్ఛందఃజపెవినియోగః - జపసంఖ్యాచాష్టోత్తరసహస్రం - సోమారుద్రాధారయఇత్యాది- యత్కించెదమిళస్యవసిష్ఠఋషిః - వరుణోదేవతా - జగతీఛ్ఛందఃజపెవినియోగఃయత్కించెదమిత్యాది॥

ఇతినాడీవ్రణహారమ్.

—* అథగండమాలాహారమ్ *—

వాసుపురాణే ॥ గళగండీగణగ్రహ్యతాఁభవతిసూనవః । దానేనతత్ప్రతీకారంవక్ష్యామిశ్రుణుధాస్కర ॥ మాణిక్యంవజ్రరాగంచవజ్రంమాక్షికమేవచ । వైదూర్యంపుష్యరాగంచవజ్రంమరకతంతథా ॥ ఏభిఃమాఁలాంపరికుర్వీతసూత్రమప్యత్రరాజతమ్। సూత్రమితివెధేపరికల్పయెత్ - తామ్రపాత్రేవినిక్షిప్యతిలాన్ముపరిన్యసెత్ । తిలానాంచపరిమాణంద్రోణపంచకమిష్యతే ॥ యద్వాతదర్ధమేవస్యాత్సవిశక్త్యావాపికారయేత్ । మహాశాంతింతథాకుర్యాద్బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైఃకుంభాన్ ॥ మహాశాంతిర్నవగ్రహశాంతిరితి ॥ చింతామణౌ। సచాస్థిభిఃపరిభాషాయాందర్శితాఆచార్యస్తుశుచిర్దక్షఃసర్వశాస్త్రార్థతత్వవిత్ ॥ శ్రుతవృత్తోపసంపన్నఃసర్వప్రాణిహితెరతఃగ ॥ ఎవంవిధంపూజయిత్వావస్త్రరూప్యాన్నులేపనైఃహోమంచకారయేత్తేన సమిదాజ్యచరూతథా ॥ ఆసత్యేనతథామంత్రసోస్మాంరాజానమిత్యపి । మంత్రైరస్నిష్టకృన్మంత్రైర్దశగండీచవాగ్యతఃకుంభేడానేనవిష్ణవెత్యాబ్రహ్మవిష్ణుశివాదిభిః ॥ ఇంద్రాదిలోకపాలైశ్చతథాసర్వాయుధైరపి । ఇయంమేకంతలగ్నాయెధారితాప్రీతిపూర్వకమ్॥ బ్రాహ్మణాయప్రదాతవ్యంగళగండంవ్యపోహతు । గ్రహశాంతిఃకృతాయెస్తు తేభ్యోదద్యాచ్చదక్షిణామ్ ॥ పు

ణ్యాహవాచనంకృత్వాభుంజీతసహబంధుభిః। హోమంచకారయేత్తేనేత్యాది ॥ అయంచహోమోగ్రహ యజ్ఞవీవ - నతతఃపృథగూహ్యః - అతఎవాదిత్యాదిప్రకాశకమంత్రోపలక్షణార్థకమాసత్యేనేత్యాదిమంత్రఇత్యాద్యుక్తం ॥ మంత్రేణస్విష్టకృతమితి - స్విష్టకృద్ధోమమంత్రస్తునవగ్రహప్రకరణేకూష్మాండహోమప్రకరణేద్రష్టవ్యః ॥ గళగండీవాగ్యతస్యక వక్ష్యమాణమంత్రేణ నత్నమూలాందద్యాదిత్యన్వయః - మాతేయమిత్యారభ్యగళగండంవ్యపోహత్వాత్యంతోదానమంత్రః ॥ బ్రహ్మాదిభిరమరైర్యోయం మూలాకంత లగ్నాసతీప్రీతిపూర్వకంధారితాసాబాహ్మణాయప్రదత్తా ॥ ఇయంమేగళగండంవ్యపోహత్వాత్యన్వయః॥ *

ఇతిగండమూలాహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణగండమూలాహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ అధ్యాపయతిశిష్యాంస్తుయఃప్రాకృర్మజుష్టస్తథా। శిష్యానుచ్చారయిత్వాయోధీతెతస్యతస్యచ ॥ జాయతెగండమూలాఖ్యో రోగస్తదుపశాంతయే । అభక్ష్యభక్షణాచ్చైవగండమూలీభవేన్నరః ॥ కృచ్ఛ్రత్రయంప్రకుర్వీతచాంద్రాయణమతఃపరమ్ । అష్టోత్తరహ్రస్తుజపేత్పురుషసూక్తకం॥ సౌరమంత్రజపస్తద్వదక్షీభ్యామితిపూజనమ్ । బ్రాహ్మణాన్భోజయేచ్ఛక్త్యాతతోరోగాద్విముచ్యతే॥ కృచ్ఛ్రాదిలక్షణంపూర్వంనిరూపితం - సౌరమంత్రజపస్తద్వదితి ॥ అష్టోత్తరసహస్రమిత్యర్థః॥ సచమంత్రఉద్యన్నద్యఃపురుషసూక్తంచఅయమ్మృచశ్చపరిధాపాయాం- అక్షీభ్యామితిసూక్తంచతత్త్రైవప్రదర్శితం॥ పూజనంశిరఃప్రభృతిపాదపర్యంతం- కుశైరభిమంత్రణంఅవమర్శనంచ॥ *

ఇతిప్రకారాంతరేణగండమూలాహరమ్.

—* అథసపిత్తవ్రణహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ చండాలాదివచశ్శ్రుత్వాయోభుంజానస్తథైవచ। భుక్తేరసపాటలతనుఃపిత్తోద్రేకేవజాయతె ॥ వ్రణవానపిజాయెతతత్ప్రపస్యాపనుత్తయే । కృచ్ఛ్రంతికృచ్ఛ్రేకుర్వీత చాంద్రాయణమథాపరమ్॥ యథావిభవతోదద్యాత్తిలాన్సేదనిజేతథా।యమసూక్తెనవిప్రేంద్రసర్పిఃపాయసహ్రస్రమన్నేనచ జుహుయాత్ - తథాయమమిత్రిశ్శ్యేపిసర్పిషాన్నేనసహస్రంజుహుయాత్ - సహస్రమితి ॥ అష్టాధికంసహస్రం ॥ సూక్తస్యత్రిరావృత్త్యేవంసంఖ్యాజాయతె - పరేయువాగ్ంసమితి షోడశర్చస్యాయమసూక్తస్యయమఋషిః మధుసూదనమిత్యస్యహోమపత్నేయమగుణోపేతోమధుసూదనోదేవతా - యమోద్దేశెనహోమేతుమధుసూదనత్పగుణవిశిష్టోయమోదేవతా॥ త్రిష్టుప్ఛందఃత్రయోదశీషోడశీచానుష్టుభౌ॥ పంచదశీబృహతీ- హోమేవినియోగః - పరేయువాగ్ంసమిత్యాది॥ ఇతిసపిత్తవ్రణహరమ్.

—* అథవ్రణఘ్నగజదానమ్. *—

వ్యర్థగాత్రమ్ ॥ పలేవాతప్రధేనతదథాంథేనవాపుః । కారయేచ్ఛాంతంహోంచతుర్దంతం తువారణా ॥ దంతాస్సువర్ణమయాఃకార్యాస్తైర్మానాపిధైర్యుతాః । సర్వాలంకారసంయుక్తాంకరిణంచో పకారకమ్ ॥ ఆచార్యఃప్రయతాత్మాతుతస్యసాశ్వేసమాహితః । ఉపచారైర్షోడశభిర్వాయేద్గంధపుష్ప కైః ॥ తతో బ్రాహ్మణమాహూయసర్వశాస్త్రార్థకోవిదమ్ । చత్వారోదిగ్గజాయేచ పప్రచ్ఛదంతాదయశ్చ యే ॥ సావర్ణభౌమాదయోయేచఆహుశ్శాంతోవయేచ్ఛుభాఃసమిదాజ్యతిలైర్హోమోగజస్యప్రీతయేభ వేత్ ॥ తస్మైక్రమాగతవతేసమ్యగ్గజప్రీక్ష్యథవాదృతః । మంత్రేణానేనపృథివద్ద్వ్యబ్దసమన్వితాఃసమన్వితాఃసమన్వితాః

—* అథ హస్తపాదస్ఫోటహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ చండాలకృతవాపీషుతటాకేకూపకాదిషు । స్నాత్వాపీత్వాచ సర్వాంగ దాహ హాఽహస్తపాదయోః ॥ స్ఫోటయుక్తస్తుసభవేత్కృచ్ఛ్రంసాంతపనంచకేత్ । గాంహరణ్యాంచ వాసచ్చేద్యాచ్చక్త్యనుసారతః ॥ కూపఏవకూపకః - చండాలేనయజమానేనకారితవాప్యాదిషు ఆతురోజ్ఞానపూర్వకమసకృన్నైమిత్తికస్నానాదికర్మకృత్ సర్వాంగదాహాదిమాఽభవేదిత్యర్థకః॥ *

ఇతిహస్తపాదస్ఫోటహారమ్.

—* అథస్త్రీస్తనస్ఫోటహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ అవమత్యంతుభర్తారంజారమాలింగ్యతేనచ । సాధఽంక్రీడతియానారీతమే వావాప్యసర్వదా ॥ తస్యాస్తుస్తనయోస్ఫోటో జాయతేజననాంతరే । భగేవరక్తంస్రవతి తద్రోగస్యప్రశాంతయే ॥ దద్యాద్ధాఃపంచలవణంహరిద్రాంధాన్యమేవచ । ఉమామహేశ్వరంచైవపూజయేచ్ఛధనేసతి ॥ నిషఽద్వాదశకందద్యాజ్జపేత్తామగ్నిసూక్తకమ్ ॥ అవమత్యేత్యాది ॥ అవనత్యంతుభర్తార మిత్యస్యైవ వివరణం జారమాలింగ్యేత్యాదికం - గాఽపంచదద్యాదిత్యన్వయః - ధనేసతినిషఽద్వాదకందద్యాత్ ॥ పూర్వోక్తగవాదిదానానంతరంధనవాంశ్చేద్వాదశసౌవర్ణనిష్కానిదద్యాత్ ॥ ధనరహితశ్చేన్నిష్కార్ధం యథాశక్త్యనుసారేణహుర్యాదిత్యర్థఃకః ॥ లవణాదీన్యపిధనాద్యనుసారేణదద్యాత్ ॥ తామగ్నివర్ణామిత్యేనజాతవేదసఇత్యంతమనువాకోలభ్యతే ॥ జాతవేదసఇతిపూర్వస్యానువాకస్యతామగ్నివర్ణాంతపూర్వస్యానువాకస్యతామగ్నివర్ణాంతపూర్వస్యానువాకస్యతామగ్నివర్ణాంత

—* అథగండమాలాహరప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంకర్మవిపాకసారే ॥ గండరోగఃకరైస్సడ్భిశ్శంఖచక్రపరశ్వధాక్ । పాశచాపాంకుశధరోవిప్ర కీర్ణశిరోరుహాః॥ ఇతికర్తవ్యతాకలాపస్తుపరిభాషాయామాతంకోదేవతాత్రైక్ష్యాదినారోగప్రతిమాదాన విధావభ్యధాయి॥

ఇతిగండమాలాహరమ్.

—* అథవ్రణమూర్తిదానమ్. *—

తల్లక్షణంచానుక్తమపిరోగహ్యాదినాశూలరోగహరప్రకరణెభిహితం ॥ పూజావిధానంచపరిభాషా యాంనిరూపితం॥

ఇతివ్రణమూర్తిదానమ్.

—* అథవాతరోగహరాణి. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ దేవానాంబ్రాహ్మణానాంవాధనాపహరణాత్తథా । స్వామిద్రోహాద్వాతరో గీభవేత్తస్యాపినిష్కృతిః ॥ కృచ్ఛాతికృచ్ఛ్రకుర్వీతచాంద్రాయణమథాపరమ్ । వాతఆవాతుమంత్రంహిజపేదయుతసంఖ్యయా ॥ అగ్నిరస్మీత్యృచంవాపిజపేచ్ఛుహుయాదపి।కృచ్ఛాతికృచ్ఛ్రస్వరూపంపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యం ॥ వాతఆవాతుభేషజమిత్యస్య ఆశ్వలాయనఋషిః గాయత్రీఛ్ఛందఃవిహితార్థేవినియోగః - వాత ఆవాతుభేషజమిత్యాది ॥ ఏవమగ్నిరస్మీత్యస్యాపి ॥ అస్యాఃదేవశ్రవాదేవరాతశ్చేతి ద్వావృషీ ॥ అగ్నిర్దేవతా॥ త్రిష్టుప్ఛందః ॥ విహితార్థేవినియోగః ॥ అగ్నిరస్మీత్యాదిఋఙ్మంత్రః॥ అగ్నిరస్మిజన్మనాజాతవేదాఃఘృతంమేచక్షురమృతమ్మఆసన్ - అరర్త్రిధాతురజసోవిమానోజసోగ్నిఘర్మోహవిరస్మినామధిత్॥ హోమద్రవ్యమాజ్యం - యథాశక్తిహిరణ్యదానంకుర్వీత ॥

ఇతి వాతరోగహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణవాతరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ గుర్వప్రత్యర్థితాంయాతోవాతరోగీభవేన్నరః । నాయుత్రయేణకుర్వీతజపం హోమంచశాంతయే ॥ అచ్యుతాయనమఃఅనంతాయనమః । గోవిందాయనమఇతినామత్రయమంత్రైఃకృత్వాతిలాజ్యాక్తాన్ హుత్వాతదశాంశేనతర్పణమార్జనంకుర్యాత్ । అస్యనామత్రయమంత్రస్యవసిష్ఠకాశ్యపనారదాఋషయః - మహావిష్ణుర్మహాపురుషోనారసింహోవాదేవతాఃఅనుష్టుప్ గాయత్రీజాగతానిచ్ఛందాంసి ॥ విహితార్థేవిహితనియోగః - జపహోమయోస్సంఖ్యాతురోగానుసారేణసహస్రాదిలక్షపర్యంతాకల్ప్యా ॥ హోమద్రవ్యమాజ్యం॥ కేచనలింగపురాణోక్తం ॥ ప్రభుశ్శంభురుమాపతిరిత్యభిన్నామత్రయంవర్ణయంతి ॥ *

ఇతిప్రకారాంతరేణవాతరోగహరమ్.

—* అథోన్మాదఘాతహరమ్. *—

మోహయిత్వాపరాన్యస్తుభుజ్యేత్-వస్తువిగర్హితమ్ । సోన్మాదఘాతయుక్తస్యాత్కృచ్ఛ్రం చాంద్రాయణంతథా ॥ కుర్యాత్సారస్వతంమంత్రంజపేద్బ్రాహ్మణతర్పణం। మోహయిత్వేతి॥ పరాన న్యాన్మిశ్రకత్వే నవ్యవస్థితాన్బ్రాహ్మణాచార్యరాజాదీన్ మోహయిత్వావంచయిత్వావిగర్హితంశాస్త్రనిందితంవస్తులశునాది-వ్యాధ్యపనోదనాదినిమిత్తమంతరేణ యోభుఙ్క్తఇత్యర్థః ॥ కృచ్ఛ్రాదిలక్షణంకృచ్ఛ్రప్రకరణేభ్యధాయి ॥ సారస్వతోమంత్రోయద్వాగిత్యృచః - అస్యనేమఋషిః - వాగ్దేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - జపేవినియోగః-క్వయద్వాగిత్యాది॥ అత్రాపిజపసంఖ్యావ్యాధ్యనుసారేణాయుతాదికాకల్ప్యా ॥ బ్రాహ్మణ తర్పణమితి ॥ కుర్యాదిత్యనుషంగః॥ యథాశక్తిబ్రాహ్మణాఁభోజయేదిత్యర్థఃం ॥ *

ఇతిఉన్మాదవాతహరమ్.

—* అథధనుర్వాతహరమ్. *—

కమకవిపాకసముచ్చయే॥ అనిచ్ఛంతీమతిశాంచహ్యుభుజ్యేత్పరస్త్రియం। బలాద్బాక్రమ్యసనరస్సర్వ సంధిషువేదనాం ॥ తీవ్రామూర్ధ్నోత్యరుచిమాస్ఫనువాతయుతోభవేత్॥ జ్వరీతదపనుత్త్యర్థంమహిషీదానమాచరేత్ ॥ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతచాంద్రాయణమథాపరమ్ । ఉద్యన్నద్యజపేచ్చవశక్త్యాబ్రాహ్మణత పణం ॥ నామత్రయంజపేన్మర్త్యోరోగశాంత్యర్థమాత్మనః । సహస్రనామకంచాపిస్తోత్రం సమ్యగ్విధానతః ॥ అచ్యుతానంతగోవిందేత్యేతన్నామత్రయంద్విజః । అయుతత్రితయావృత్త్యాజపేద్రోగస్యశాంతయే॥ పూషసూక్తంజపేద్విద్వాన్నరోరోగాత్ప్రముచ్యతే। అనిచ్ఛంతీమతిశాంమిత్యాది ॥ అతశాతుతుతయోనిం-పురుషేణభోగరహితామితియావత్ ॥ మహిషీవసవత్సాదేయా- ప్రదద్యాన్మహిషీంకృష్ణాంసవత్సాం పూజయేత్తతఇతిబ్రహ్మాండపురాణవచనాత్ ॥ మహిషీదానమంత్రస్తుశ్వాసఘాసహారేదర్శితః-కృచ్ఛ్రాదిస్వరూపం పూర్వముక్తం ॥ ఉద్యన్నద్యరుచఃప్రాగభిహితాఽ ॥ అత్రజపసంఖ్యాఅయుతత్రయం॥ ఎవంసహస్రనామాదీనామపి॥ నామత్రయమంత్రస్యాష్టావితిప్రకారాంతరవాతరోగహరేభ్యధాయి॥ విష్ణుసహస్రనామాని॥ పురుషసూక్తంపరిభాషాయాంనిరూపితమ్॥ *

ఇతిధనుర్వాతహరమ్.

—* అథపక్షవాతహరమ్. *—

శాకాతపప్రోక్తే॥ సభాయాంపక్షపాతీచజాయతేపక్షవాతవాక్। నిమ్నత్రయమితంహోమ సదద్యాచ్చ ద్విజాతయే ॥ శ్రాద్ధంచవైష్ణవంకుర్యాజ్జన్మనోహితమిచ్ఛతా । సప్తధాన్యానిహోమశ్చగోదానంతత్రకారయేత్॥ నిమ్నస్వరూపంబ్రాహ్మేరూపితం - శ్రాద్ధంవైష్ణవమితి ॥ శ్రద్ధయాదీయతఇతిశ్రాద్ధం- తదేవవిష్ణుదేవతాత్వాద్వైష్ణవం ॥ విష్ణూద్దేశేనబ్రాహ్మణాన్యథాశక్తిభోజయేదిత్యర్థఃం - సప్తధాన్యానివ్రీహ్యాదీని యథాలాభోపపన్నాని ॥ ద్రోణాదితదల్పపరిమాణానిదేయాని ద్రోణస్వరూపం పరిమాణ ప్రకరణే ద్రష్టవ్యం॥

ఇతిపక్షవాతహరమ్.

—* అథహిక్కావాతహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ యోకృత్వాబ్రాహ్మణోభుఙ్క్తేకాసానహోమజపాదికం। సహిక్కారోగసం
యుక్తస్తత్పాపస్యాపనుత్తయే॥ చాంద్రాయణత్రయంకుర్యాత్తీవ్రకృచ్ఛ్రంచసమాపయేత్॥ తామగ్నివర్ణా
మితిచజపిత్వోక్తంసమాహితః॥ చాంద్రాయణప్రాజాపత్యస్వరూపంకృచ్ఛ్రప్రకరణేభిహితం॥ తామగ్నివర్ణా
మిత్యేతత్సూక్తంతస్త్రీస్తనసోష్ణసహకేభ్యధాయి ॥ జపసంఖ్యాహవ్యాధ్యనుసారేణ సహస్రాద్యాయు తాం
తాకల్ప్యా॥

ఇతిహిక్కావాతహరమ్.

—* అథవాతవ్యాధిహరమృగదానమ్. *—

అస్యనిదానంవాయుపురాణే॥ వాతవ్యాధియుతస్యేయాతి ॥ శాంత్యుపాయమాహబోధాయనః॥ హరి
ణంకారయేత్తామ్రంఘునంతుదశభిఃపలైః। తదర్ధేనతదర్ధేనశృంగే రౌద్రమథేదృశౌ ॥ తండులోపరిసం
స్థాప్యబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ । అథకల్పితమంవాపితదర్థంవాస్వశక్తితః॥ ఏతేషుచతృష్వస్థాప్య కాంస్య
పాత్రచతుష్టయం ॥ వాయుదైవతమంత్రైశ్చహోమంతత్రప్రకల్పయేత్ ॥ సమిదాజ్యచరుంకృత్వాశతమష్టో
త్తరంద్విజకి॥ అష్టావింశతిరేవాథమంత్రేణానేనతంచిశేత్ ॥ వాయోచరసిభూతానామంతస్త్వం లోకపా
వన। వాహనస్యప్రదానేనవాతవ్యాధింవినాశయ ॥ అనేనకృతమాత్రేణయథోక్తేనవిధానతః - వాతవ్యా
ధివినాయుక్తోనీరుజస్సుఖమేధతే ॥ ఘునంతుదశభిః పలైరిత్యాది-ఘునంనిచిడం- దృఢమితియావత్॥ పలలక్ష
ణంప్రాగభిహితంచాహ్తాయనివేదయేదితి॥ హరిణంవాయువాహనాయనమఇతిమంత్రేణ షోడశోపచారైః
పూజయిత్వా - వాయుదైవతమంత్రైరిత్యేతి- అన్యేషామపిస్వశాఖాపరిపఠితానాముపలక్షణార్థం- అ
స్వశాఖోక్తోమంత్రోగ్రాహ్యః ॥ వికల్పేవాథవా - సమిదాజ్యచరూణాంత్రిత్వాత్తదపేక్షయాబహుత్వం ॥ అ
తఃఎతదుక్తంభవతి ॥ సమిదాజ్యచరుదైవతైఃపృథఙ్మంత్రైఃహోతవ్యమితి ॥ ఏత్రైకోమంత్రోవాతరోగహర
ప్రాయశ్చిత్తోదశితఃతః ॥ అపరేచమంత్రాఃనవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేదశితాఃతాః॥ సమిదాజ్యచరుంకృత్వేతి-ప్రా
జేశమాత్రాస్సవిధఇతిసమిత్కరణం॥ సవిధశ్చయజ్ఞేయాఃస్వగృహ్యోక్తవిధానాదాజ్యసంస్కారఃఆజ్యక
రణం- గృహ్యోక్తవిధివైవనివాపాద్యుద్వాసన ప్రతిష్ఠాభిఘారాంత సంస్కారైశ్చరునిష్పాదనంచరుకర
ణం॥ వాయోచరసీతిదానమంత్రఃతి॥

ఇతివాతవ్యాధిహరమృగదానమ్.

—* అథరక్తవాతహరమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే। రక్తకస్తుప్రవాళానాంహరిస్యాద్రక్తవాతవాక్। సవస్త్రాంమహిషీందద్యాత్పద్మరా
గసమన్వితాం ॥ వస్త్రమవిరక్తమేవ॥ మహిషీదానమంత్రస్తుశ్వాసభాసహకేద్రష్టవ్యఃతి॥

ఇతిరక్తవాతహరం.

—* అథవాతపిత్తహరలక్ష్మీనారాయణదానమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ సవర్ణాగమనేవాఽపిత్తవానపిజాయతే ॥ లక్ష్మీనారాయణంరూపంసువర్ణేన ప్రకల్పయేత్ ॥ పలేనవాతదర్థేనతదర్థేనాథవాపునః । లక్ష్మీనారాయణంరూపం స్వాదా సర్వకామికమ్ ॥ పద్మాసనగతంకుర్యాద్దైవదేవంచతుర్భుజమ్ । దక్షిణాధఃకరేనిత్యంశంఖమూర్ధ్వకరేన్యసేత్ ॥ వామోర్ధ్వేచకరేచక్రంలక్ష్మ్యాపృష్ఠేకరఃపరః। వామోత్సంగగతాలక్ష్మీరత్నపాత్రకరాభవేత్ ॥ దక్షిణశ్చకరోదేవ్యాఃపృష్ఠేదేవస్యచక్రిణః ॥ గరుడంరాజితంకుర్యాద్దైవదేవస్యావాహనమ్ । పక్షౌతస్యసౌవర్ణౌ తనచనాసికామ్ ॥ వస్త్రైరత్యంతరుచిరైఃపరిధాయాతికౌతుకమ్ । ముక్తాదామపరిచ్ఛన్నంచందనాగరులేపితమ్ ॥ అర్చయేత్తుర్ధ్వనుమైర్యగ్గ్రంలక్ష్మీనారాయణాత్మకమ్ ।ప్రసన్నంరమణీయంచ గరుడోపరి సంస్థితమ్ ॥ తతోవిప్రంశమాహూయ సుశీలంలక్షణాన్వితమ్ । స్వయంభక్త్యాసమానీయ పూజయేద్వస్త్రకుండలైఃకుంకుమాగరుకర్పూరైరుపవీతాంగుళీయకైః । పూర్వోక్తేనవిధానేన హోమంతత్రతుకారయేత్॥ మంత్రేణానేనతందద్యాత్సర్వలోకనమస్కృతమ్ । లక్ష్మీపతేదేవకినందనేశ క్షీరాబ్ధిశాయిన్వచ సామగమ్య ॥ గోవిందదామోదరవాతరక్తం వినాశయాశుత్వపితారివర్గ । లక్ష్మీనారాయణస్యైవంమూర్తిందద్యాచ్చభక్తితః ॥ ఆరోగ్యవాంఛుచిర్నిత్యంజాయతేనాత్రసంశయః । పలేనవేతి ॥ పలస్యరూపంపూర్వముక్తం ॥ పూర్వోక్తేనవిధానేనేతి- హోమంచకారయేత్తత్రేత్యారభ్య ఆంతవృద్ధిహర నారాయణ దానోక్తప్రకారేణేత్యర్థఃకర్తవ్యః ॥ యదాతువాతపిత్తహరణార్థమిదందానంక్రియతే - తదా- లక్ష్మీపతేదేవకినందనేత్యస్మిన్దానమంత్రే- గోవిందదామోదరవాతపిత్తంవినాశయేత్యూహ్యం॥ *

ఇతివాతపిత్తహర లక్ష్మీనారాయణదానమ్.

—* అథవాతపిత్తహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ లశునంగృంజనంకాశఫలంవాశ్నాతియోద్విజః । సవాతపిత్తరోగీస్యాత్తస్యచాంద్రాయణంచరేత్ ॥ ఔషధవ్యతిరేకేణలశునాదిభక్షణేచాంద్రాయణం ॥ కామతశ్చేద్ద్విగుణం॥ చాంద్రాయణలక్షణంతుపూర్వముక్తం॥ *

ఇతివాతపిత్తహరమ్.

—* అథవాతరక్తహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

రక్తవస్త్రప్రవాళానాంహారీస్యాద్రక్తవాతవాక్ । సచుచాంద్రాయణంకుర్యాదేతద్రోగస్యశాంతయేఃచాంద్రాయణస్వరూపంకృచ్ఛ్రప్రకరణేదర్శితవ్యం॥ అథవాతరక్తహరప్రాయశ్చిత్తాంతరం.

వృద్ధహారీతాయనఃకర్మ ॥ సవర్ణాగమనేవాతరక్తవాక్ జాయతేనరః । ఏతద్రోగనివృత్యర్థంషడబ్దంకృచ్ఛ్రమాచరేత్ ॥ షడబ్దకృచ్ఛ్రేణప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రేణామశీత్యుత్తరంశతంభవతి ॥ ఇదంప్రాయశ్చిత్తంస్వల్పరోగస్యాపిధనవతఃకర్తవ్యం - అధనస్యాప్యధికరోగతోవా॥ *

ఇతి వాతరక్తహరప్రాయశ్చిత్తమ్.

—* అథవాతరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారే॥ వాయుర్ధన్వయంకరఃపంగుఃపాశీధావక్రసమంతతః ।విక్షిణ్ణకేశఃపార్శ్వస్థాక్తేజ్యేత్రేవవాహనమ్॥ పూజావిధానంతుపరిభాషాయాందర్శితమ్॥

ఇతివాతరోగహరాణి.

—* అథపిత్తహరాణి. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ వైద్యశాస్త్రమతాద్యస్తుకృత్వౌషధమథాన్యథా। ప్రయోజయేన్నరస్యోయంరక్తపిత్తయుతోభవేత్ ॥ అష్టోత్తరాయుతంవహ్నావగ్నిందూతమితిత్ర్యృచా । చర్వాజ్యాభ్యాంతుజుహుయాద్రక్తపిత్తాపనుత్తయే ॥ వైద్యశాస్త్రమవాంజానామితిగర్వా దౌషధమన్యథాశాస్త్రేవిరుద్ధం కృత్వాపర్యాజయేత్ ॥ అథవౌషధంశాస్త్రేబద్ధమేవకృత్వాశాస్త్రేనుక్తమాగేణ యోదద్యాత్సరక్తపిత్తవాక్ జాయతఇత్యర్థః॥ అతశ్చవైద్యశాస్త్రమతాదిత్యనేనభిషగ్బిరాచరణమభిహితం - అతోవ్యాధితరతమభావేనభిషగ్బిరాచరితప్రాయశ్చిత్తాని చాంద్రాయణకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రపరాకాదీనివ్యస్తానిసమస్తానివాయోజ్యాని ॥ చాంద్రాయణాదీనితథాపూర్వోక్తహోమశ్చేతిమిళిత్వాద్వయమపీతిరోగనివృత్తిసాధనమ్ ॥ అత్రత్వగ్నిందూతమితి సూక్తేమంత్రఃపృథగ్వాబుగవేతి ॥ చరుణాయుతార్ధకం - ఆజ్యేనార్ధమిత్యయుత సంఖ్యా పూరణీయా॥ అథవావ్యాధిశక్త్యాద్యాధిక్యేచరుణాయుతమాజ్యేనాయుతంహోమఃి ॥ *

ఇతిపిత్తహరాణి.

—* అథప్రకారాంతరేణరక్తపిత్తహరమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే॥ మద్యస్యోరక్తపిత్తస్యాత్తదద్యాత్సర్పిషోఘటమ్। మధునోఘటంచైవసహారణ్యాంవిశుద్ధయే ॥ అత్రాపి మద్యప్రాయశ్చిత్తాని త్రైమాసికాదీని షడబ్దపర్యంతాని వ్యాధిశక్త్యాద్యపేక్షయా యోజ్యాని ॥ ఏకస్మిన్మాసికార్ధద్వయప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రపరిగణనయోస్త్రైమాసికప్రాయశ్చిత్తైనార్ధస్యప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాణిభవంతి ॥ ఏవమన్యత్రాప్యూహ్యం ॥ ఆజ్యమధుదానమంత్రౌతుపూర్వోక్తౌద్రష్టవ్యౌ॥ *

—* అథపిత్తరోగప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంచ ॥ అనుక్తేషుతురోగేష్విత్యాదినా శూలరోగహరప్రకరణోక్తమేవఅత్రాపివిజ్ఞేయం ॥ పూజావిధానంపరిభాషాయాముక్తం॥ *

—* అథశ్లేష్మహరాణి. *—

తత్రశాతాతపఃి త్రఫలాహరీతకీవృక్షపోజాయతేశ్లేష్మలస్తథా । ద్రవ్యాణామల్పసారాణాంస్తేయంకృత్వా వ్యవేశ్మని ॥ చరైశ్చాంతపనంకృచ్ఛ్రమితి॥ మనూక్తసాంతపనంచరేత్॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణశ్లేష్మహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ శ్రవుహరీచపురుషో జాయతెశ్లేష్మలస్తథా। ఉపోష్యదివసఃసోపిదద్యాత్పలశతత్రపు ॥ *

—* అథఅచికిత్సాన్వ్యాధిహరమ్. *—

యమః ॥ నిత్యానుష్ఠానవిముఖఃకఫరోగీభవెన్నరః । పరాభవంసమాప్నోతి చేత్యాహభగవాన్యమః॥ పరాభవంశ్లేష్మణాశత్రుభిశ్చసమాప్నోతి ॥ తచ్ఛాంతయేమాసమేకం యావకం భక్షయేన్నరః - సహస్రనామజప్యంచహోమాశ్చాష్టోత్తరాయుతం । నామత్రయేణకుర్వీత చర్వాజ్యంనహవిర్భవెత్ ॥ యావకస్వరూపంకృచ్ఛ్రప్రకరణేభిహితం ॥ తైర్నియామైర్యుతోమాసంయావకవ్రతంకుర్యాదిత్యర్థఃకి॥నామత్రయేణహోమఃకి॥ సహస్రనామసోత్రస్యజపఃకి । జపసంఖ్యాచవ్యాధ్యనుసారెణాష్టోత్తరసహస్రాదికాకల్ప్యా॥ *

ఇతిఅచికిత్సాన్వ్యాధిహరమ్.

—* అథశ్లేష్మరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంతుమూలరోగహరప్రకరణే॥ అనుక్తేషుతురోగేష్విత్యాదినాద్రష్టవ్యం ॥ పూజావిధానంతు పరిధాపాయాముక్తంగ్రాహ్యం॥

ఇతిశ్లేష్మరోగహరాణి.

—* అథాపస్మారహరాణి. *—

శాతాతపః ॥ భూతోపస్మారరోగీస్యాత్సతద్దోషస్యశాంతయె । బ్రహ్మకూర్చ్చ త్రయంకుర్యాద్ధెనుంచద్యాత్సదక్షిణామ్ ॥

ఇతిఅపస్మారహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరెణాపస్మారహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ గురౌస్వామినివాయస్తుప్రతికూలంసమాచరెత్ । సోపస్మారీభవేత్తత్ర కుర్యాచ్ఛాంద్రాయణంనరః ॥ సదసస్పతిమంత్రెణచర్వాజ్యంజుహుయాత్తతః । కయానశ్చిత్రఆహువదితి పంచదశర్చ్యసూక్తస్య - వామదేవఋషిఃకి- ఇంద్రోదేవతా- గాయత్రీఛ్ఛందసి - జపెవినియోగఃకి - కయానశ్చిత్రఆహువదిత్యాది॥ *

ఇతిప్రకారాంతరెణాపస్మారహరమ్.

—* అథాపస్మారహరవినాయకదానమ. *—

తత్రబోధాయనః ॥ బ్రాహ్మణశ్వాసరోధేవహ్యపస్మారీభవేన్నరః । వత్సేక్షితస్యగవీదానం దానహోమ మజపాదిభిః ॥ పలేనవాతదర్భేణతదధాకృష్ణవాపుషః । వినాయకప్రతిక్కృతిం కుర్యాన్నిష్కేణ శోభనామ్ ॥ రాజితంచతథానాగముపవీతంప్రకల్పయేత్ । వుపర్యంపద్మరాగేణహస్తంచత్రైనుప్రకల్పయేత్ ॥ వినాయకాధ్యమానేవహ్యుంజేవస్యకల్పయేత్ । తస్యాప్యాగేప్రదెయూనిరత్నాన్యపిథా చ ॥ మాజీకృత్యేవ పరికుర్వీతచత్వుషీతస్యశోభనే । పూర్వేవయ్యూట పంకుర్యాన్నాంత్రైహోమంసమాహితః ॥ యద్వాద్వావ శభిఃకుర్యాదవస్థాభివాక్రయత్నతిః । మంటపస్యచపుర్భాగంవేదికామపికల్పయేత్ ॥ రాత్రౌవినాయకస్యాపిన్యధివాసనమిష్యతే । చతుర్భిర్బ్రాహ్మణైర్నిత్యమాచార్యస్సంస్వశాస్త్రవిత్ ॥ స్వయమేవయథాచాన్యాథ మజ్ఞస్సన్యవాక్శుచిః । కులీనశ్చాపివృద్ధశ్చసర్వప్రాణిహితేరతః ॥ రాత్రౌజాగరణంకృత్వా మధ్యరా త్రేబలింహరేత్ । మత్స్యమాంసేనసహితందతథాక్షీరోదనేనచ ॥ ఆచార్యాః ప్రయతోభూత్వామంత్రేణానే వసంయుతః । పూర్వస్యాందిశితందద్యాచ్చబలింవైసార్వకామికమ్ ॥ ఆదిత్యావసవోరుద్రాః జెవాభూతా నిసర్వశః । తతఃప్రభాతెవిమలెస్నాత్వాచాహతవాససః ॥ భూషితాఃకటకైస్సమ్యఙ్ముద్రీతాంగుళీయకైః। కుండానిదిక్షుచత్వారిమేఖలాసంయుతానిచ ॥ కుర్యాత్తెషుప్రకుర్వీత హోమమంమంత్రైస్సస్వకైస్తథా। పూర్వస్మిన్బహ్వృచఃకుర్యాత్సమిదాజ్యచరూక్రటమ్ ॥ వినాయకంసముద్దిశ్యగణానాంత్వేతిమంత్రతః । అధ్వర్యుదక్షిణేకుండెకుర్యాద్ధోమంసమాహితః ॥ చుదోగఃపశ్చిమేకుండే సమిద్ధోమం సమాచరెత్ । అథర్వణశ్చోత్తరేచకుండెహోమంప్రకల్పయేత్ ॥ వస్తైస్త్రీణాన్యథైశ్శుభైస్త్రీణికపూరకటకాభిః । ఉపచారైస్సోడశభిర్నైవేద్యాయచమోదకాః ॥ యథాజెవేతథాచాగ్నెప్యలంకారాది కల్పయేత్ । ఆచార్యఃపరయాభక్త్యాగణెశాయప్రకల్పయేత్ ॥ అపూపాదితథాన్యచ్చకారయెద్భక్ష్యకాన్వితమ్ । నివేద్యపార్వతీంచాపి దెవదేవం మహేశ్వరమ్ ॥ పూజయెత్పరయాభక్త్యా తాచార్యఃపరమేవహి । తథైవరోగవాన్భక్త్యాసంపూజ్యగురునాయకమ్ ॥ గణానాంత్వేతిమంత్రేణ తూష్ణీంశూద్రస్తుపూజయెత్ । తతోమధ్యందినేప్రాప్తె ప్రతిమాం దక్షిణాయుతాం ॥ మంత్రేణానేనదద్యాచ్చసరోగీప్రాఙ్ముఖస్స్వయమ్ । ఉపఙ్ముఖోపవిష్టాయబ్రాహ్మణాయాతిభక్తితః ॥ వినాయకప్రసన్నాతెహరఃష్ణువినాశక । త్వందెవైఃప్రాపితఃకుర్వ విఘ్నంవిఘ్న పరాయణైఃః ॥ బ్రాహ్మణశ్వాసరోధేవయజ్ఞాతంమమవైకృతమ్ । పూర్వకర్మవిపాకెన హ్యపస్మారగదాదికమ్ ॥ మాస్యత్రైమాస్యషాణ్మాస్యాహ్యోబ్దకామేహ్యపస్మృతికి।త్వదచాయాఃప్రదానేన రోగమాశువినాశయ। చతు ర్ణాంబ్రాహ్మణానాంచదద్యాచ్చక్ర్యాచదక్షిణామ్ ॥ ఎవంకృత్వాగణపతెదానంమత్యాస్సుభవేదిహి॥ పలెనవాతదర్భెనేత్యాది ॥ పుపకారంకుండాదండాగ్రభాగః - హస్తమితికుండాదండః - చక్షుషీతస్యేతి- తస్యవినాయకస్య- వినాయకవాహనమూషికాయాశ్చ - మత్స్యమాంసేనేత్యాది - మత్స్యేన-మాంసేన- క్షీరెణోదకెనచ సహితంవిచిత్రమన్నంబలిందద్యాదిత్యర్థః - బలిదానమంత్ర మూహ ఆదిత్యావసవోరు ద్రాఇత్యాదినాశ్లోకద్వయేన॥ హోమమంత్రైస్స్వకైరిహి॥ స్వకైఃస్వకాఖ్యోక్తైఃవినాయకప్రకాశకమంత్రైరి త్యర్థః ॥ తత్రవినాయక ప్రకాశకమంత్రాఃవినాయకశాంతౌ నవగ్రహయజ్ఞెప్రదర్శితాః ॥ హోమసం ఖ్యాత్వష్టోత్తరశతాదినహస్రాంతాకల్పాశ్చ ॥ శక్త్యాశక్త్యపేక్షయా - పూర్వస్మిన్బహ్వృచఇత్యాది ॥ అత్రవి నాయకాధివాసనావెదికాంతఃపూర్వాదిదెశాగ్రాహ్యాః ॥ సతిసంభవెచత్రిపురుషిపు బహ్వృచాదిభి హోమాః కారయితవ్యాఃవేదచతుష్టయవిధానమథాపిస్వకాఖ్యెనవా బ్రాహ్మణెన - తస్యాప్యశక్తావెతస్మిన్కర్మణ్యశ

చాత్వత్వేవయోవృత స్తచ్ఛాఖానుసారేణాధివాసనవేదికాతః ఆజ్జెయ్యాందిశికుండాదివిధాయోద్దిష్ట హోమచ తుగుణంకారియేత్ - ఎవమాచార్య ఋత్విక్సహితోహోమంవిధాయపూర్ణాహుత్యంతే పూర్వాధివాసి తాంవినాయకప్రతిమాం పునస్స్నపనోపచారైఃపూజయేత్॥ ఇత్యాహఆచార్యఃప్రతిమాంతాంస్వీక్యాదినా॥ భక్త్యాకాస్వకాపూపాదినైవేద్యంకారయేదిత్యర్థః॥ ఆచార్యేణపూజితంవినాయకంరోగవాన్యజ మానోతి పూజయేత్ ॥ సచేద్యజమానశ్శూద్రస్తూష్ణీంమంత్రేణవినాపూజయేదిత్యర్థఃఁ - వినాయక ప్రసన్నోతిఁ హరేత్యారభ్య-రోగమాశువినాశయేత్యంతోమంత్రఃఁ ॥ *

ఇత్యపస్మారహరవినాయకదానమ్.

—* అథాపస్మారహరమూర్తిదానమ్. *—

తల్లక్షణశూలరోగహరప్రకరణెద్రష్టవ్యం ॥ పూజాదివిధిస్తుపరిభాషాయాందర్శితఃఁ - ఇత్యపస్మార రోగహరాజి ॥ *

—* అథశిరోరోగహరమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తెఃనాగహరీచసతతంపురుషశ్శీర్షరోగవాఁ ॥ సీసంపలశతందద్యాచ్ఛుపోష్య సతుష్వాస రమ్ ॥ నాగస్సీసఁ॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణశిరోరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ గురూపరోధీచశిగోరోగవాఁ జాయతేనరఃఁ ॥ కృష్ణాతిక్కృచ్ఛే కుర్వీత చాం ద్రాయణమథాపరమ్ ॥ ఔషధానిప్రదద్యాచ్చతిలపాత్రంతథైవచ| ఔషధానివైద్యశాస్త్రేశిరోరోగహర త్వేనోక్తాని ॥ *

—* అథకర్మవిపాకోక్తంశిరోరోగహరమ్. *—

ప్రాయోపవేశనాదీనాం వ్రతానాంత్యాగకారణాత్ ॥ శిరోరోగయుతోభూయాత్తన్నిష్కృతిరథోచ్యతే॥ గోహత్యాయావ్రతంకుర్యాత్పంచాశద్విప్రభోజనమ్ ॥ ఉద్యన్నుచంజపేచ్చైవహోమఃకూశ్మాండసంజ్ఞికఃఁ॥ భవేదిశేషఃఁ ॥ విప్రభోజనమితి ॥ ఉద్యన్నుద్యేతృచస్యజపసంఖ్యాతురోగానుసారేణాష్టోత్తరశత సహస్రాద్యయుతాంతాకల్ప్యఁ ॥ కూశ్మాండహోమఃపూర్వంప్రపంచితఃఁ ॥ *

—* అథార్ధశిరోరోగహరమ్. *—

నారదఃఁ ॥ బ్రహ్మచారీయదాశ్నీయాద్భిన్నపాత్రేవిశేషతఃఁ ॥ ఏకాంశేనశిరోరోగీభవతీత్యాహనారదఃఁ అ మ్లేభ్యాంతథాత్యేతత్పూర్వోక్త మష్టోత్తరంశతమ్ ॥ జపేచ్చరుఘృతాభ్యాంచ జుహుయాచ్చతథైవహిఁ ॥ ఔష ధానిప్రదద్యాచ్చ విప్రాన్ద్వాదశభోజయేత్ ॥ భిన్నపాత్రేవిశేషతఇతిఁ ॥ సౌవర్ణరాజితవ్యతిరిక్తభిన్నపా త్రేభోజనమ్ - శిరోరోగనిదానం - విశేషతోభిన్నకాంస్యపాత్రభోజనమిత్యర్థఃఁ ॥ జుహుయాచ్చతథైవ హీతి - అష్టోత్తరంశతమిత్యర్థఃఁ ॥ అత్రసమగ్రంసూత్రమాంలోనతుప్రత్యేకం - ఔషధానివైద్యశాస్త్రే శిరోరోగహరత్వేనోక్తానిఁ ॥ *

—* అథసూర్యావర్తహారమ్. *—

శాతాతపః ఔషధస్యాపహర్తృణాంసూర్యావర్తఃప్రజాయతే। తేనసూర్యఃప్రచాతవ్యోఽన్యైకస్య యథానిధి ॥ నివర్తపరిమితసువర్ణనిర్మితసూర్యప్రతిమాందద్యాదిత్యర్థః ॥ ఇతిసూర్యావర్తహారమ్.

—* అథకిరోరోగఘ్నయజ్ఞోపవీతదానమ్. *—

పద్మపురాణే ॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియవిట్శిరోరోగీతి ॥ అత్రఃషధృతిర్వాక్యముపురాణే॥ ఉపవీతంహిరణ్మయంసువర్ణనిర్మితం తుపలార్ధతః। తదర్ధేనతదర్ధేనయథావిభవతోపినా ॥ ఉత్తరీయంరాజితంచతావత్సంఖ్యాకృతంలథా। బ్రాహ్మణాయబ్రహ్మవిద్యేశోక్రియాయుక్తనివేదయేత్। మంత్రేణానేనాధివాస్యార్చితాయాంగుళీయకైః ॥ థాతావిధాతాజగతాంపరమాత్మాచతుర్ముఖః। వినాశయసుమేపీడంరోగమేతంశిరోగతమ్ ॥ యజ్ఞోపవీతమంత్రేధాతావిధాతేత్యాదిబ్రహ్మప్రకాశకశబ్దోపాదానాత్ - బ్రహ్మపూజాం షోడశోపచారసహితాంబ్రహ్మ ప్రకాశకైర్మంత్రైర్బ్రహ్మజజ్ఞానమిత్యాదిభిర్మన్మనోంతైర్మన్మనుమంత్రైర్వాఽనోత్తరీయయజ్ఞోపవీతం విధాయ యజ్ఞోపవీతంబ్రాహ్మణాయోక్తప్రకారేణదద్యాత్ ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానమిత్యాదయోబ్రహ్మయజ్ఞప్రకాశకమంత్రాఃనవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేదర్శితాఃకాఃకాఃక

—* అథముఖరోగహరాంతరమ్. *—

కర్మవిపాకసమాఖ్యయే॥ కూటసాక్షీభవేద్యస్తు రోగీశోణితపిత్తవాన్ । కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేకుర్వీతచాంద్రాయణమథాపరమ్ ॥ కుర్యాత్పూర్ణాండహోమంతుగాయత్రీమయుతంజపేత్ । దద్యాద్ధిరణ్యం స్రీహీంశ్చ ముఖరోగస్యశాంతయే ॥ హిరణ్యంప్రవిహాయవాంశ్చ విధానుపారేణ దద్యాత్॥ *

—* అథముఖరోగహరగజదానమ్. *—

బోధాయన: ॥ వాగ్విరోధంగురోఃకృత్వా ముఖరోగీభవేన్నరః । తస్యదానేన హేతుప్రతీకారోయ ముచ్యతే ॥ సౌవర్ణంరాజతంతామ్రంపలేనార్ధపలేనవా । కారయేత్కరిణంసౌమ్యంయథావిభవతోపి వా ॥ తస్యైవంకారయేద్దంతౌశుద్ధేనరజతేనతు । పుచ్ఛంసమూర్ధ్వకంకుర్యాద్రత్నానామష్టిణీతథా ॥ సంవేష్టయేత్పీతవస్త్రేణగంధపుష్పాక్షతాదిభిః । అర్చయేద్ధాన్యరాశిస్థందాన్యంద్రోణాఢకంమతమ్ ॥ శ్రోత్రియాయ్తో పసంపన్నంబ్రాహ్మణంసంయతేంద్రియం । ఆహూయపరయాభక్త్యావస్త్రాలంకారభూషణైఃపూజయేత్ప్రీయ తోభూత్వాతనాతతఃకారయేత్ । సమిదాజ్యహవిర్హోమంచాపిప్రవర్తయేత్ ॥ అగ్నినాగ్నిరి తథాభూమెశుక్రంజ్యోతిరితిక్రమాత్ । మంత్రాఎతేనినిర్దిష్టాఇధ్మంచాశ్వత్థముచ్యతే॥ కృత్వాచైవప్రణీతాం భస్తతోహస్త్యర్చనంభవేత్ । స్వాహాంతంకర్మకృత్వాథప్రణీతామోక్షణంతథా ॥ పలేనార్ధపలేనవే త్యాది॥ పలలక్షణంపూర్వముక్తం- తస్యైవంకారయెద్దంతౌఇత్యాది॥ యోహస్తీతామ్రేణ సువర్ణేనవాని ర్మితస్తస్యశుద్ధేనరజితేన కారయేత్ ॥ యదారజితేనహస్తినిర్మితస్తదారజితేనదంతవిధాన మనుపప న్నం । రజితస్యప్రాప్తత్వాత్ ॥ దోషిణస్వరూపంపూర్వముక్తం- సమిదాదిహోమెక్రమేణ మంత్రానాహ॥ అగ్నినాగ్నిరిత్యాదినా- అగ్నినాగ్నిరిత్యస్యమేధాతిథిఋషిః॥ ఆద్యపాదేనిర్మధ్యాగ్నిరాహవనీయశ్చాగ్నిర్దే వతా - గాయత్రీఛందః ॥ సమిద్ధోమెవినియోగః ॥ అగ్నినాగ్నిస్సమిద్ధ్యతఇత్యాది ॥ ఆఘాయేఅగ్నిమింధత ఇత్యస్యాస్త్రిశంకుఋషిః - అగ్నిరింద్రశ్చదేవతా - గాయత్రీఛందః ॥ ఆజ్యహోమోవినియోగః॥ ఆఘాయే అగ్నిమింధతఇత్యాది॥ శుక్రంజ్యోతిరిత్యస్యయజుషోగ్నికాండెసమామ్నానాదగ్నివిశ్వేదేవాఋషయాః- పురు షోదేవతా ॥ అథవాలింగోక్తాదేవతా - యజుషాంసఛందోనియమః ॥ తిలహోమెవినియోగః - శుక్రంజ్యో తిశ్చేత్యాది - ఇధ్మశ్చాశ్వత్థఇత్యత్రవిశేషోపాదానాద్ధోమసమిధశ్చపాలాశ్యావాభవంతి - తదభావెయజ్ఞి యకాష్ఠేధాత్రభవంతి ॥ హోమసంఖ్యాయాఅనిర్దిష్టత్వాత్ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం ॥ కృత్వాచైవ ప్రణీతాం భస్తతో ఇత్యాది॥ పలలక్షణంపూర్వముక్తం- తస్యైవంకారయెద్దంతౌఇత్యాది॥ యోహస్తీతామ్రేణ సువర్ణేనవాని ర్మితస్తస్యశుద్ధేనరజితేన కారయేత్ ॥ యదారజితేనహస్తినిర్మితస్తదారజితేన దంతవిధాన మనుపప న్నం । రజితస్యప్రాప్తత్వాత్ ॥ దోషిణస్వరూపంపూర్వముక్తం- సమిదాదిహోమెక్రమేణ మంత్రానాహ॥ అగ్నినాగ్నిరిత్యాదినా- అగ్నినాగ్నిరిత్యస్యమేధాతిథిఋషిః॥ ఆద్యపాదేనిర్మధ్యాగ్నిరాహవనీయశ్చాగ్నిర్దే వతా - గాయత్రీఛందః ॥ సమిద్ధోమెవినియోగః ॥ అగ్నినాగ్నిస్సమిద్ధ్యతఇత్యాది ॥ ఆఘాయేఅగ్నిమింధత ఇత్యస్యాస్త్రిశంకుఋషిః - అగ్నిరింద్రశ్చదేవతా - గాయత్రీఛందః ॥ ఆజ్యహోమోవినియోగః॥ అఘాయే అగ్నిమింధతఇత్యాది॥ శుక్రంజ్యోతిరిత్యస్యయజుషోగ్నికాండెసమామ్నానాదగ్నివిశ్వేదేవాఋషయాః- పురు షోదేవతా ॥ అథవాలింగోక్తాదేవతా - యజుషాంసఛందోనియమః ॥ తిలహోమెవినియోగః - శుక్రంజ్యో తిశ్చేత్యాది - ఇధ్మశ్చాశ్వత్థఇత్యత్రవిశేషోపాదానాద్ధోమసమిధశ్చపాలాశ్యావాభవంతి - తదభావెయజ్ఞి యకాష్ఠేధాత్రభవంతి ॥ హోమసంఖ్యాయాఅనిర్దిష్టత్వాత్ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం ॥ కృత్వాచైవ ప్రణీతాం భస్తతోహస్త్యర్చనంభవేత్ । స్వాహాంతంకర్మకృత్వాథప్రణీతామోక్షణంతథా ॥ పలేనార్ధపలేనవే త్యాది॥ పలలక్షణంపూర్వముక్తం- తస్యైవంకారయెద్దంతౌఇత్యాది॥ యోహస్తీతామ్రేణ సువర్ణేనవాని ర్మితస్తస్యశుద్ధేనరజితేన కారయేత్ ॥ యదారజితేనహస్తినిర్మితస్తదారజితేన దంతవిధాన మనుపప న్నం । రజితస్యప్రాప్తత్వాత్ ॥ దోషిణస్వరూపంపూర్వముక్తం- సమిదాదిహోమెక్రమేణ మంత్రానాహ॥ అగ్నినాగ్నిరిత్యాదినా- అగ్నినాగ్నిరిత్యస్యమేధాతిథిఋషిః॥ ఆద్యపాదేనిర్మధ్యాగ్నిరాహవనీయశ్చాగ్నిర్దే వతా - గాయత్రీఛందః ॥ సమిద్ధోమెవినియోగః ॥ అగ్నినాగ్నిస్సమిద్ధ్యతఇత్యాది ॥ ఆఘాయేఅగ్నిమింధత ఇత్యస్యాస్త్రిశంకుఋషిః - అగ్నిరింద్రశ్చదేవతా - గాయత్రీఛందః ॥ ఆజ్యహోమోవినియోగః॥ అఘాయే అగ్నిమింధతఇత్యాది॥ శుక్రంజ్యోతిరిత్యస్యయజుషోగ్నికాండెసమామ్నానాదగ్నివిశ్వేదేవాఋషయాః- పురు షోదేవతా ॥ అథవాలింగోక్తాదేవతా - యజుషాంసఛందోనియమః ॥ తిలహోమెవినియోగః - శుక్రంజ్యో తిశ్చేత్యాది - ఇధ్మశ్చాశ్వత్థఇత్యత్రవిశేషోపాదానాద్ధోమసమిధశ్చపాలాశ్యావాభవంతి - తదభావెయజ్ఞి యకాష్ఠేధాత్రభవంతి ॥ హోమసంఖ్యాయాఅనిర్దిష్టత్వాత్ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం ॥ కృత్వాచైవ ప్రణీతాం భస్తతోహస్త్యర్చనంభవేత్ - పూర్వోక్తధాన్యరాశిస్థంతంహస్తినం పూజ యేదిత్యర్థః - హస్తీచాత్రసుప్రతీకోదిగ్గజః దానమంత్రేసుప్రతీకశ్రవణాత్ - స్వాహాంతంకర్మకృత్వే తి ; పూర్వోక్తప్రకారేణకరిణం పూజయిత్వా స్వాహాంతం సమిదాది కర్మనిర్వృత్యపశ్చాత్ప్రణీతామో క్షణంపూర్వస్థాపితప్రణీతాపాత్రవిసర్జనంస్వగృహ్యోక్తవిధానేనకుర్యాదిత్యర్థః - ఎవంపూర్వోక్తకర్మా నంతరంకింకుర్యాన్నిత్యతఆహ ॥ తతశ్శుక్లాంబరధరశ్శుక్లగంధానులేపనః! తస్మైహుతవతేదద్యాత్కరిణం తంసదక్షిణమ్ ॥ మంత్రేణానేన విధివత్సాఙ్గ్రుంగాయవిశేషతః । సుప్రతీకగజేంద్రత్వం సరస్వత్యభిషేవకః॥ ఇత్రస్యవాహనోసిత్వం సర్వదైవైశ్చపూజితః! దానేనానేనవత్తేనముఖరోగంవినాశయ ॥ బ్రాహ్మణాఞ్ఛో జయేత్పశ్చాత్సానర్ధంభుంజీతబంధుభిః ॥ *

ఇతి ముఖరోగహరగజదానమ్.

—* అథజిహ్వారోగహరమ్. *—

శాతాతపః॥ పక్వాన్నహారిణాంచైవజిహ్వారోగఃప్రజాయతే। గాయత్ర్యాస్సజపేల్లక్షం దశాంతంజాహు
యాత్తిత్తిత్తిరిజపకరణాశక్తౌ గాయత్ర్యాయుతజపస్యైకకృచ్ఛ్రపరిభాషయాల్లక్షజపస్తాన్నైకకృచ్ఛ్రా
ణ్యాగాయత్ర్యాదశకృచ్ఛ్రాణిజుహుయాత్॥ *

ఇతి జిహ్వారోగహరమ్.

—* అథప్రకాంతరేణజిహ్వారోగహరమ్. *—

కశ్యపవిపాకసముచ్చయే॥ పరేషాందుఃఖకరణాత్సర్వదాన్నతథాషకాత్। జిహ్మభేదాత్తథాన్యేషాం
పక్షపాతాచ్చసంసది॥ జిహ్మరోగీభవేదాస్యేవ్రణీచైవాభిజాయతే। పరాకద్వితయంచైవహోమఃకూశ్మాం
డసంజ్ఞికః॥ కయానశ్చిత్రసూక్తస్యజపోహోమస్తథైవచ। వ్రీహ్యాదీనాంతథాదానమౌషధస్యవసంస్మృ
తమ్॥ సర్వజేతి॥ ఎతచ్చపదంకాకాక్షీవదుభయత్రసంబధ్యతే - అసకృదన్నేషాందుఃఖకరణాదసకృదన్న
తథాషణాచ్చేత్యర్థః - పక్షపాతాచ్చేతి॥ పక్షపాతోవ్యవహారిణః - కయానశ్చితిసూక్తెనజపో హోమశ్చ
కర్తవ్యః - జపహోమయోస్సంఖ్యావ్యాఖ్యానసారెణాష్టోత్తరశతాదికల్ప్యా॥సూక్తంసకలంమంత్రోనప్ర
త్యేచం - వ్రీహ్యాదీనామిత్యాదిశబ్దెనయవగోధూమముద్గాదీని సప్తలత్యంతే - ఎతానిశక్త్యానుసారెణద
యాని॥ ఔషధస్యాయుర్వేదెజిహ్మరోగహరత్వెనాభిహితస్య॥ *

ఇతిప్రకారాంతరెణజిహ్వారోగహరమ్.

—* అథశుచిరోగహరమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే॥ విషప్రదశ్చిరరోగీగాంచదద్యాత్పయస్వినీమ్। వకారాదెకకృచ్ఛ్రం సౌరమంత్రజప
శ్చసముచ్చీయతె॥ కృచ్ఛ్రశబ్దస్తపోరూపక్లెశసాధ్యచాంద్రాయణాదిపరః - అతోవ్యాధ్యాద్యనుసారెణ ప్రా
జాపత్యపరాకచాంద్రాయణాద్యన్యతమోగ్రాహ్యః॥ సౌరమంత్రశ్చసౌరాష్టాక్షరోవా - ఉద్యన్నద్యత్సహస్రాం
వా- మహాసౌరవగోవా - జపసంఖ్యావ్యాఖ్యానుసారెణాష్టోత్తరశతాద్యయుతాంతాకల్ప్యా॥ *

ఇతిచిరరోగహరమ్.

—* అథదంతపీడాహరమ్. *—

అసూన్నహర్తృజేచైవదంతపీడాప్రజాయతె। సదద్యాదశ్వినౌహోమనిషద్వయసమన్వితౌ॥ అత్రచా
శ్వినప్రకాశకమంత్రేణాశ్వినీదేవతాంపూజాంవిధాయ బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ సవమంత్రోనవగ్రహయజ్ఞ
ప్రకరణోదశితః॥

ఇతిదంతపీడాహరమ్.

—* అథదంతురత్వహారమ్. *—

శాతాతపః ॥ యాకేహతేబుద్ధిపూర్వందంతురోజాయతేనరః ॥ సదద్యాద్బ్రాహ్మణేశుద్ధ్యర్థంఘృతకుంభం సదక్షిణమ్

ఇతిదంతురత్వహారమ్.

—* అథశ్యావదంతత్వహారమ్. *—

శాతాతపః ॥ సురాపశ్యావదంతస్యాత్పాణిజాపత్యాష్టకంవరేత్ ॥ శర్కరాయాస్తులాందద్యాత్సపాపస్యవిశుద్ధయే ॥ జపిత్వాచమహారుద్రందశాంశంజుహుయాత్తిలాక్ । తతోభిషేకఃకర్తవ్యోమంత్రైర్వారుణైర్దేవతైః ॥ శర్కరాతులాపురుషదానం - ఆత్మానంశర్కరయాతోలయిత్వాతాంశర్కరాంబ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాదిత్యర్థః ॥ తులాదానమంత్రస్తు - త్వంతులెసర్వభూతానాం ప్రమాణం పరికీర్తితా। మాంతోలయసిసంసారాదుద్ధరస్వనమోస్తుతే॥ దశాంశహోమమంత్రవిచ్ఛేదస్తథాఆహుతిసంఖ్యాశబ్దవిశేషశ్చరుద్రవిధానఎవదర్శితః - వరుణదైవత్రైరిత్యుపలక్షణం - అతస్సవ్యాహృతిమూర్ధాభిషైర్వారుణైర్మన్త్రైశ్చాభిషేకంకృత్వా - తతస్స్నాతైరభిషేకఃకర్తవ్యః-స్నాతాశ్చేమంత్రాఃనవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేదర్శితాఃఇతిశ్యావదంతత్వహారమ్.

—* అథనిష్మురభాషిత్వహారమ్. *—

శాతాతపః॥ పరేషాంతర్కకరణాన్నిష్మురోక్తిఃప్రజాయతే॥ పరోక్తిహాస్యకరణాద్దద్యాన్నాక్తికకాంచనే॥ నాక్తికకాంచనయోర్దానంశక్త్యాద్యనుసారేణకార్యం॥ *

ఇతినిష్మురభాషిత్వహారమ్.

—* అథమూకత్వహారమ్. *—

శాతాతపః ॥ మూకోభాగినేయవధాచ్ఛేవతస్యైవంనివర్తిస్నాతాతేనకార్యంఃశుద్ధ్యర్థంయతిచాంద్రాయణత్రయమ్॥ వ్రతాంతేవుస్రకందద్యాత్సవణకపలసంయుతమ్ । బ్రాహ్మణాయచతుర్వేదవిదేవస్త్రైణసంయుతమ్ ॥ ఇతిమంత్రంసముచ్చార్యబ్రాహ్మణంతంఃసజ్జయేత్ । ఇతంమంత్రసముచ్చార్యవుస్మరందద్యాదిత్యర్థకర్॥ తమేవదానమంత్రమాహ ॥ నరస్యతిజగన్మాతర్శబ్దబ్రహ్మనిదేవతా । దుష్కర్మకారిణంపాపంరక్షమాంపరమేశ్వరిఇతి॥ ఇతిమూకత్వహారమ్.

—* అథమూకత్వహరతిలపద్మదానమ్. *—

వాయుపురాణే॥ స్వరోపఘాతీవాక్షాంవహతాదామూకఃప్రజాతే । వక్ష్యామితత్ప్రతీకారం యేనసంప్రాప్యతేసుఖం॥ వాచాంహర్తాగురోర్వనుజ్ఞామంతరేణవేదాగ్రహీతవుస్కహర్తాచ। కుర్యాత్సువర్ణమయం

పద్మంపలాధేనతదర్ధతః ॥ యథావిభవతస్సమ్యగ్వస్త్రశాఖ్యంనకారయేత్ । రక్తవస్త్రేణసంవేష్ట్య కాంస్యపాత్రోపరిన్యసేత్ ॥ కాంస్యపాత్రపరీమాణం పలానామష్టకంవిదుః। పీతవస్త్రేణసంవేష్ట్య పాత్రంతత్తుపినిక్షిపేత్ ॥ ఆధారద్వితయోన్మానతిలరాశౌప్రయత్నతః । ఉపచారైష్షోడశభిరాచార్యస్సర్వకాంస్యవిత్ ॥ రక్తచందనపుష్పాద్యైర్ధూపలేపానేనపూజయేత్ ॥ పద్మపూజామంత్రమాహ ॥ బ్రహ్మణశ్చనమస్తుభ్యంవిష్ణోరమితనాభిజ ॥ అశేషప్రీతికరంధానోస్కంధారుద్రస్యచైవహి । పూజాంమమగృహాణత్వంసర్వక్లేశవినాశక । పూజానంతరంకర్తవ్యమాహ ॥ ఆజ్జామాందిశవైహోమఃకర్తవ్యోమంత్రపూర్వకః సమిదాజ్యతిలైశ్చైవసావిత్ర్యాష్టోత్తరేణచ ॥ సమిద్ధోమంచకుర్వీతసర్వరోగప్రశాంతయే॥ ఆజ్యహోమశ్చకర్తవ్యోమిత్యేమిత్యనయారుచా ॥ తిలానాంయతఇంద్రేతివ్యాహృతీభిరథాపివా । అగ్నేరుత్తరదిగ్భాగే కలశస్థాపనంభవేత్॥ పూర్వోక్తేనవిధానేనవాభిషేకాదికారయేత్। ప్రణీతామోక్షపర్యంతంకర్మకృత్వావిధానతః॥ తస్మైస్రుతవతేపద్మం దద్యాత్సన్నిత్యచక్షుషమ్॥ దేవానామేవసర్వేషాంయతస్తత్స్వంప్రీతికారణమ్॥ విశేషతోబ్రహ్మణశ్చపరస్యత్యాహదేవపి। యత్కాగ్యాచాంనిరోధేనవైరూప్యం మమదేహజం - స్వరోపఘాతజంపూర్వకందుఃఖంరోగభవంతథా।తత్సర్వంనాశయంత్వద్య బ్రహ్మవిష్ణుశివాగ్నయః। త్రిదివాలయాశ్చయేదేవాహవిష్మంతస్థాభువి॥ ఎవంపఠిత్వాతుతత్పద్మం-స్థాపనాప్రజపాదాగ్నేయాంసమిద్ధోమే సావిత్రీపఠనరోమంత్రాః - సమిధశ్చాష్టోయాః - ఆజ్యహోమేచిత్రంజీవానామిత్యాది॥ తిలహోమేయత ఇంద్రేత్యనయావ్యాహృతీభిర్వాభవేత్॥ యతఇంద్రేత్యస్యాభగఋషిః - ఇంద్రోదేవతా - బృహతీచ్ఛందః - తిలహోమేవినియోగః -యతఇంద్రేత్యాది - హోమసంఖ్యాప్రత్యేకమష్టోత్తరశతంసహస్రంవా ॥ పూర్వోక్తేనవిధానేనేతి - అభిషేకప్రకరణోక్తవిధానేన- తిచ్చాస్తాభిర్నవగ్రహశాంతిప్రకరణెదర్శితం - ప్రణీతామోక్షపర్యంతమితి - ప్రణీతాపాత్రస్థోదకవిసర్జనపర్యంతంకర్మ స్వశాఖోక్తవిధినాకృత్వేత్యర్థః - దేవానామపిసర్వేషామిత్యాభ్య-హవిష్మంస్తథాభువీత్యంతఃపద్మదానమంత్రః ॥ *

ఇతిమూకత్వహరతిలపద్మదానమ్.

—* అథస్ఖలద్వాక్యజిహ్వత్వహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ వేదంవాధర్మశాస్త్రంవావిక్రీణాయాద్ధియోనరః। అధీతంతస్యనాయాతిజిహ్వామస్ఖలితంభవేత్ ॥ అపరిస్ఫుటవక్తావాజిహ్వాయాంవ్రణవానపి । కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంకుర్వీతచాంద్రాయణమథాపివా ॥ సూక్తంతావదగ్నివనాఖ్యాంజపేచ్చైవాయుతత్రయమ్ । దద్యాద్ధిరణ్యంవిప్రేభ్యోభోజనంవాస్వశక్తితః ॥ వేదంవాధర్మశాస్త్రమితి ॥ భృతకాధ్యాపనిత్యర్థః ॥ కృచ్ఛ్రాదీనివ్యాధిగురు లఘుభావెనసమస్తానివ్యస్తానివాయోజ్యాని॥ *

—* అథగద్గదత్వహరసరస్వతీదానమ్. *—

తచ్చనాయుపురాణే ॥ వాగ్విరోధంగురోఃకృత్వాభవేద్గద్గదవాఙ్నరః । తస్యవక్ష్యేప్రతీకారందానేనఋషిభాషితమ్ ॥ పలేనాథతదర్ధేనతదర్ధార్ధేనవాపునః । సరస్వతీంతుప్రతిమాంకుర్యాద్భూజచతుష్టయామ్ ॥ వరదంచాక్షసూత్రంచ బిభ్రతీంచతుషీణికరై । పుస్తకంచాక్షయంవామెదధానాంహంసవాహనాం॥

అతిశుభ్రేణరాత్రేణకూటస్వర్ణేనచాసనమ్ । పీఠంవిధాయతస్యోపరిసౌవర్ణంపద్మంన్యసేదిత్యర్థఃఽ పద్మస్యోపరిసంస్థాప్యదేవీంవాగీశ్వరీంపరామ్ । ముక్తాదామసమాయుక్తాంశుక్లవస్త్రేణసంయుతామ్॥ వాగీశ్వర్యాదిమంత్రేణ పూజయేత్పింగతండులైఃఽ శ్వేతైఃపుష్పైశ్చశ్వేతగంధైస్సతత్కృత్వావిధిపూర్వకమ్ ॥ వాగీశ్వర్యాదిమంత్రేణేతి॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనానీతిరుగ్ద్వయం ॥ బ్రాహ్మణస్సర్వశాస్త్రజ్ఞస్తైన హోమంసమాచరేత్ - పాయసంజుహుయాదష్టశతంశాలిమయంతథా । జుహుయాత్సమిధశ్చాపితదాజ్యంచతిలానపి ॥ కృతాధివాసనామేనామూచార్యాయనివేదయేత్ । సంపూజ్యబ్రాహ్మణంసమ్యగ్వస్త్రాలంకారభూషణైఃఽ మంత్రేణానేనవిధివత్పశ్చిమ్ముఖాయహ్యుదఙ్ముఖఃఽ యావత్కైబ్రహ్మణోదేవీయూసావాగీశ్వరీపరా॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివైశ్చాన్యైఃపూజితాసర్వవందితా ॥ తుష్టాభవతుదానేనదత్తేనానేనవాక్పరా । వాగ్వీరోధంగురోఃకృత్వాయస్మైగద్గదభాషణమ్ ॥ తత్సర్వంనమయఃశ్రీప్రంబాహ్మీత్వంలోకపావని। అనుజ్ఞాప్యబ్రాహ్మణంతంస్వయంభుంజీతబంధుభిఃఽ అష్టశతమితి॥ అష్టాధికంశతం - కృతాధివాసనామిత్యనేన రాత్రౌ జాగరణంలభ్యతఇతి ॥ అతఃపూర్వోక్తం రాత్రావధివాస్యజాగరణంవిధాయ ప్రాతఃపూజయిత్వాహోమానంతరం బ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ ॥ యావత్కైఇత్యారభ్య - లోకపావనీత్యంతోదానమంత్రఃఽ ॥

ఇతి గద్గదత్వహరసరస్వతీదానమ్.

—* అథైడమూకత్వహరమ్. *—

శాతాతపఃఽ విద్యాపుస్తకహారీచఎడమూకస్తుజాయతే। ఇతిహాసశతందద్యాద్బ్రాహ్మణాయసదక్షిణం॥ గురున్వనుజ్ఞామంతరేణవేదాధ్యేతావిద్యాహరీ - ఉత్పత్తిప్రభృతి దోషప్రతిబద్ధశ్రోత్రవాగింద్రియశ్చైడమూకఃఽ ఇతిహాసశతంమహాభారతమ్ ॥ పుస్తకదానమంత్రస్తు - మూకత్వహరేదశీతఃఽ ॥ *

—* అథస్ఖలద్వాక్త్వహరమ్. *—

శాతాతపఃఽ శుకశారికయోఘూకాన్నరస్ఖలితవాగ్భవేత్ । సచ్ఛాస్త్రపుస్తకందద్యాత్సవిప్రాయసదక్షిణమ్ ॥ ప్రత్యేకంశుకశారికయోర్వాననమిత్తమ్ ॥ సచ్ఛాస్త్రాణివేదావిరుద్ధాని మీమాంసాదీని - అబ్రాహ్మణపుస్తకదానేమూకత్వహరోక్తోమంత్రోగ్రాహ్యఃఽ ॥ *

—* అథసారఙ్గేనముఖరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

అనుక్తైర్ముఖరోగేష్వాద్యైర్నాద్రష్టవ్యం ॥అథ జిహ్వారోగప్రతిమాదానందంతరోగప్రతిమాదానంచ॥ తల్లక్షణంకర్మవిపాకసాగే॥ లంబాకారాస్థితౌజిహ్వాదంతరోగౌ ద్విబాహుకావితి ॥ తత్పూజాది పరిభాషాయాం నిరూపితం॥ ఇతిముఖరోగహారాణి.

—* అథనాసికారోగహు శీఙ్నాసికాపాదహస్తయుక్తఘుఘురస్వరత్వహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ అవణస్యాపహర్తాతు శీఙ్ఘూర్ణాంఘ్రిపాణికఃఽ ఘుఘురస్వరవాంశ్చైవజాయతేతస్యనివృత్తిఃఽ ॥ ఉద్యన్నర్కేశ్వేచరసమ్యగ్జ్ఞేదప్యుత్తరాయుతమ్ ॥ జుహుయాచ్చరుసర్పిర్భ్యాం

రక్తవాసాంసిధారయేత్ ॥ దద్యాద్ధైవద్విజగవాంపుర్యాహ్వాజాంస్వశక్తితః । హోమసంఖ్యా జపదశాంశకః ॥ చరుణాచపృథక్సంఖ్యా సపిఘాచపృథక్సంఖ్యా ॥ వాసాంసీతిబహువచనాత్ ॥ త్రిభ్యోనన్యూనాది దద్యాత్ ॥ కాంచనంశక్త్యానుసారేణదద్యాత్ - దేవద్విజగవాంపూజాదేవస్యసూర్యాదేస్సువర్ణతిలకాదిభిఃపూజా ॥ ఆదిత్యస్యసదాపూజాతిలకంస్వామినస్తథా । మహాగణపతేశ్చైవకుర్వంత్సిద్ధి మవాప్నుయాదితియాజ్జ్వలార్కోక్తిస్మరణాత్ ॥ స్వామిసర్వందః ॥ ద్విజపూజాం స్రక్చందనవాసస్సువర్ణాదిభిః। ❋

—❋ అథవక్రనాసస్వహరమ్. ❋—

శాతాతపః ॥ కుక్కుటెసిహతేచైవవక్రనాసఃప్రజాయతే । తేననిష్కృతిఃప్రదాతవ్యా బ్రాహ్మణాయహిరణ్మయీ ॥

ఇతివక్రనాసికత్వహరమ్.

—❋ అథనాసికారోగహరమాతిదానమ్. ❋—

తల్లక్షణంచాను క్తైమకురోగప్వితాదినాశూలరోగహరోక్తమ్రక్తాప్యవగంతవ్యం॥ పూజావిధానంతా తంకోదేవతాత్రతేజ్యాదినాదర్శితం॥ ❋

ఇతినాసికారోగహరమాతిదానమ్.

—❋ అథనేత్రరోగహారాణి. ❋—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ పరదృష్టివిఘాతేనభిషజ్మిథ్యాచరేణవ। కామాత్పరస్త్రియందృష్ట్వానేత్రరోగీభవేన్నరః ॥ చాంద్రాయణంపరాకంచపంచాశద్విప్రభోజనమ్॥ కుర్యాద్వ్యయన్నపణ్ణేతిచరుణాసపిఘాతథా ॥ అష్టోత్తరసహస్రంతుజుహుయాద్రోగశాంతయే॥వచోదాఆసీమంత్రంచజపేదాజ్యంసకాంచనం॥ దద్యాద్విప్రాయవిధివన్నేత్రరోగఃప్రశామ్యతి । భిషజ్మిథ్యాచరోభిషజ్మిథ్యాచరణం ॥ విప్రభోజనమితి॥ ఎతచ్చభోజనంసుఖభోజనం- మృష్టాన్నంబ్రాహ్మణేదద్యాన్నేత్రరోగాపనుత్తయ ఇతి బ్రహ్మాండపురాణస్మరణాత్ ॥ వయస్సుపణాఇత్యనయాచాచరుఘృతాభ్యాం పృథక్పృథగష్టోత్తరసహస్రంజుహుయాత్ ॥ ఇయంచరుర్నేత్రశూలప్రకరణేదర్శితా ॥ వచోదాఆసీమంత్రోపితత్రైవ ॥ జపసంఖ్యాతువ్యాధ్యనుసారేణ సహస్రాద్యయుతాంతాకల్ప్య ॥ సకాంచనాజ్యేసమీక్ష్య తచ్చబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ఆజ్యావేక్షణమంత్రస్తు కటిశూలహరేదర్శితః ॥ ❋

ఇతినేత్రరోగహారాణి.

—o—

—❋ అథనేత్రపూయహరమ్. ❋—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ దంపతిభ్యాంప్రవృత్తంతన్నేత్రక్షుభనంయోనిరీక్షతే । సనేత్రపూయయుక్తస్యాన్య దక్షిభ్యామితిమంత్రతః ॥ జవహోమాదకుర్వీత శక్త్యాక్షీరాహ్లాధోజనమ్ । సహస్రకలశేస్నానంహరేత్కు

ర్శాద్ధివ్రజోత్తమః ॥ నేత్రపూయయుక్తఇతి॥ సాజ్ఞోత్పాయంవాఅతిప్రసృత దూషికయాస్రూయమిత్యభిధీయతే ॥ అక్షిభ్యామితీయమ్బ్రహ్మంక్రమః ॥ జపహోమయోస్సంఖ్యావ్యాదిగురులఘు భావెనఅష్టోత్తరశతాద్యాయుతాంతాకల్పాన్య ॥ జపహోమాచేతి॥ పునరగ్నిశ్చేత్పురాదిత్యస్యజపహోమాసముచ్చీయెతే ॥ అయంచమంత్రోయన్మఆత్మనఇతిమిందామంత్రప్రస్తావేకూశ్మాండహోమెదర్శితః॥జపహోమయోస్సంఖ్యాతు పూర్వోక్తైవ - విష్ణోస్సహస్రకలశస్నానంమహాసౌరేణకుర్యాత్ ॥మహాసౌరంనామసూర్యదైవత్యారుచ సూక్తాని ॥ ఎతేషామాపాదిపరిభాషాయాందర్శితమ్ ॥ ఇదంచస్నానంమండలస్య మూతేకా వాకుర్యాత్॥ స్నానీయద్రవ్యంచదుగ్ధాజ్యపర్వితూరసవర్ణ్యతీర్థోదకాని ॥ యథాశక్త్యుపనన్యాసి॥

—* అథప్రకారాంతరేణనేత్రపూయహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ ఘృతచోరస్తుపురుషః జాయతేనేత్రరోగవాక్। ఉపోష్యసంప్రదద్యాద్వై ఘృతధేనుంవిధానతః ॥ ఘృతధేనువిధానంచయత్కరోగహరప్రకరణెద్రష్టవ్యం॥ *

—* అథాంధత్వహరమ్. *—

అంధత్వంనామప్రతిబంధదృష్టిత్వంనోక్ష్వాటితనేత్రత్వం ॥ శాతాతపః ॥ పిత్రపూచేతనాహీనోమాతృహీం ధఃప్రజాయతే । నరకాంతెప్రకుర్వీతప్రాయశ్చిత్తంయథావిధి ॥ చేతనాహీనోనిశ్చేష్టోనిబుద్ధిశ్చాపి ॥ అస్యాపివక్ష్యమాణప్రాయశ్చిత్తమేవరోగనివృత్తిహేతుర్ ॥ నరకాంతేంధఃప్రజాయతఇత్యన్వయః॥ ప్రాయశ్చిత్తమాహ ॥ ప్రాజాపత్యానికుర్వీతత్రింశచ్ఛ్రువిధానతః । వ్రతాంతేకారయేన్నావం సువర్ణపలసంఖ్యయా ॥ స్తంభంరౌప్యమయంచైవతాంత్రపాత్రంచపూర్వవత్ । స్తంభోపిపలైస్సైవ ॥ పలైశ్చతుర్భిర్ద్వాభ్యాంవాతాత్రపాత్రంభవేన్నవమితిపరిభాషోక్తప్రకారేణేత్యర్థః ॥ ఎతచ్చపాత్రంవక్ష్యమాణవాసుదేవమూర్తిస్థాపనార్థం ॥ హేమనిష్కాణకర్తవ్యోదేవశ్శ్రీవత్సలాంఛనః ॥ పట్టసూత్రేణసంవేష్ట్యపూజయేత్తంవిధానతః । నౌకాద్విజాయదాతవ్యాసవోపస్కరసంయుతా ॥ నౌకేత్యుపలక్షణమ్ ॥ పక్షేపతిమూచదాతవ్యా ॥ సోపస్కరేతి ॥ ఉపస్కరోనౌకాదండః - సోపిసావణ్ణఎవ - తంవాసుదేవంవిధానతః పూజయేదిత్యర్థః ॥ పూజావిధానంతుపరిభాషాయాంరుగ్విధాన స్వపురుషసూక్తస్యవిధాన మస్తాభిః ప్రదర్శితం ॥ అత్రాయంక్రమః - తాంత్రపాత్రేవాసుదేవమూర్తింసంస్థాప్య - తస్యపురస్తాన్నావంస్తంభంచాపినిక్షిప్యవాసుదేవంపూర్వోక్తప్రకారేణసమభ్యర్చ్య - నౌకాదిసహితాం వాసుదేవప్రతిమాంబ్రాహ్మణాయుదవ్యాదితి ॥ దానమంత్రమాహ ॥ వాసుదేవజగద్వంద్య సర్వభూతాశయస్థిత। పాతకాణ్ణవమగ్నంమాం తారయాశ్రితతారక ॥ ఇత్యుదీర్యప్రణమ్యాథబ్రాహ్మణంతు విసర్జయేత్ ॥ ఇత్యుదీర్యమంత్రముచ్చార్య - ప్రతిమాదికందత్వాప్రణమ్యవిసర్జయేదిత్యర్థః॥ అస్యోభ్యోపేభ్యోయథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ ॥

—* అథనీలలోచనత్వహరమ్. *—

శాతాతపః॥ శాకహారీతుపురుషోజాయతేనీలోచనః । బ్రాహ్మణాయప్రదాతవ్యంమహానీలమణివ్యయమ్॥

—* అథకపిలాక్షత్వహరమ్. *—

రీతిహృత్కపిలాక్షస్స్యాదుపోష్యాదివసద్వయమ్ । రీతేఃపలశతందద్యాదలంకృత్యద్విజాతయే॥ రీతిర్మానుతామ్రప్రకృతిజోధాతువిశేషః ॥ పిత్తళకమిత్యుచ్యతే॥ *

ఇతికపిలాక్షత్వహరమ్.

—* అథమందదృష్టిత్వహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ ఉచ్ఛిష్టస్సమ్యగాదిత్యంపశ్యేదుద్యంతమంబరే । మధ్యంగతమథాస్తంవాయాం తముచ్ఛిష్టవసక ॥ నక్షత్రాణ్యథవాచంద్రంసభవేన్మందదృష్టియుక్ । అత్రనిషిద్ధకృతిః - కూర్మపురాణే॥ ఘృతేనచరుణానేత్రరశ్మిహీనోహుతాశనే । జుహుయాదయుతం సమ్యగితిశాస్త్రస్యనిశ్చయః ॥ దద్యాదన్నంచవైరక్తవాసాంసివ్యాధికాంతయే । రోగాధిక్యేచరుఘృతాభ్యాంప్రత్యేకమయుతంజుహుయాత్।హో మమంత్రస్తూద్యన్నద్యరుచః ॥ స్వశక్త్యాబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ ॥ వాసాంసీతిబహువచనాత్త్రిభ్యోదద్యా దితిమందదృష్టిత్వహారమ్.

—* అథతిమిరహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ దేవద్విజగృహేతీర్థేపుణ్యస్థానేచసంస్థితమ్ । ప్రదీపంభంజయిత్వాతు తిమిరవ్యాధిమాప్నుయాత్ ॥ రూపప్రకాశకైర్మంత్రైరభిమంత్ర్యజలంతతః । గాత్రాణిప్రోక్షతేతస్తాన్మోక్షోభవతికిల్బిషాత్। సహస్రకలశస్నానమీశ్వరస్యాపికారయేత్ ॥దేవద్విజగృహఇత్యాది- దేవగృహేద్విజగృహే పుణ్యస్థానేపురాణశ్రవణస్థానేచతుష్పథాచౌచ-రూపప్రకాశకైర్మంత్రైఃగుణవచనేన-రూపశబ్దేనరూపవచనేప్రకృష్టప్రకాశవదాదిత్యలక్షణే ॥ అతస్సూర్య ప్రకాశకైర్మంత్రైర్జలమభిమంత్ర్య - గాత్రాణ్యంగాని నేత్రప్రధానానిప్రోక్షయేద్వ్యాధ్యపగమనివృత్తిః ॥ పరిభాషాయాం ప్రదర్శితః॥ అన్యచ్చ - మహాసారపరిభాషాయాముక్తం ॥ తథా- పునరగ్నిశ్చటుర్దాదితి-కూశ్మాండహోమమేమిదాంమిత్రయోదర్శితః ॥వరోచమేదేహీతి ॥ వయస్సుపణేతిచమంత్రౌనయన శూలహరేప్రదర్శితౌ ॥ ఏతేమంత్రాఃవికల్పేన గ్రాహ్యాఃఏకాథాఽప్తువికల్పేరన్నితిన్యాయాత్॥ *

ఇతితిమిరహారమ్.

—* అథాక్షివేదనాహరగరుడదానమ్. *—

పద్మపురాణే॥ పరేషామతిరోధేనజాయతేహ్యక్షివేదనా। వక్ష్యామితత్ప్రతీకారంబ్రహ్మణోనిమితంపురా ॥ పలేనకారయేద్దేవ్యాగరుడంపక్షివాహనమ్ । రాజతౌచతథాపక్షౌరత్నపక్షౌసువిస్తృతౌ ॥ కతర్వ్యంచాక్షియుగళంమాణిక్యాభ్యాంప్రకల్పితమ్।పాదయోస్సువర్ణకటకేరత్నాభ్యాంపరికల్పయేత్ ॥ రత్నాభ్యామితి ॥ రత్నయుక్తంకటకద్వయంకుర్యాదిత్యర్థఃగ్రైవేయకంసువర్ణయుతంగ్రీవాయామపివిన్యసేత్। నాసికాయాంతుపైడూర్యంమౌక్తికైఃపరికల్పయేత్ ॥ మౌక్తికైర్యుక్తంవైడూర్యమిత్యర్థఃగ్ । వస్త్రైర్నానావిధైర్బద్ధమలంకృత్యశుభాకృతిమ్ ॥ స్థాపయేత్పురతోవిష్ణోఃప్రీత్యర్థంచశుభాధిపం । వేదవేదాంగకుశలంవేదవిద్యావిచారదమ్ ॥ గంధపుష్పాక్షతైర్వస్త్రైర్వృణీతబ్రాహ్మణోత్తమమ్ । పూజయేత్తంశుచిభూత్వాగంధపుష్పాక్షతాదిభిః ॥ హోమశ్చశక్తితకర్తవ్యోమంత్రైస్తద్వాచకైశ్శుభైః । యద్వాగరుడగ్రహమిత్యాదిసమిదాజ్యతిలాదిభిః ॥ అగ్నౌప్రతిష్ఠాకార్యాచస్వగృహ్యోక్తవిధానతః । విష్ణోఃపురతఇతి ॥ విష్ణ్వాలయేవిష్ణోఃపుణఃస్థాపయిత్వైవతత్కుకర్తవ్యమిత్యర్థఃకి ॥ అథవాసాలగ్రామస్యపురతఃకార్యఃమ

త్రైస్త్రిద్వావకైరితి ॥ తద్వావకైగరుడప్రకాశకైమకంతైరితి ॥ బహువచనంస్వస్వశాఖాగతమంతో పలక్షణార్థం ॥ తత్రైకోమంత్రోమనోజవాయజనూనాథితి - అస్యమనోభాగవబుషిః - నుపర్ణోదేవతా- అనుష్టుప్ఛందః - విహితార్థేవినియోగః - మనోజనాథిత్యా-గరుడగాయత్ర్యాద్యాస బుషిః-బ్రహ్మావా ॥ గాయత్రీఛందః ॥ గరుడోదేవతా - విహితార్థేవినియోగః ॥ పక్షిరాజాయేత్యాదిః సమిదాజ్య తిలాదిభిరితి ॥ ఆదిశబ్దేనచరుయవక్రీహయోగృహ్యంతే ॥ హోమసంఖ్యాచ సహద్రవ్యమష్టోత్తరశతం - ఏవం పూజయిత్వాకింకుర్యాదిత్యత్రఆహ ॥ పుణ్యాహవాచనంకార్యంబ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।తస్మైహుతవతేవ ద్యాతోసౌప్రీత్యర్థమాదృతః ॥ భక్ష్యాసంపూజ్యవిధివద్భక్ష్యాకటకాదిభిః । ఏతచ్చపుణ్యాహవాచనం చావానంతరంకార్యం- దానమంత్రమాహ ॥ దేవదేవజగన్నాథలక్ష్మీప్రియపరాయణ ॥ వాహనస్యా ప్రదానేనహరకమకవిపాకజం । అపిరోగంజగన్నాథనారాయణజగన్మయ ॥ పుష్పంవాపటలంవాపివాత రక్తమథాపివా । రక్తంవాప్యథగక్తాభ్యంతథాబుదమథాపివా ॥ తతోవిసృజ్యశిష్టైర్బ్రంశిష్టైర్బంధుభిశ్చబంధుభిః। స్నాత్వావిప్రాక్భోజయిత్వాసుఖీభవతిమానవః ॥ చానానంతరంస్నాత్వా పుణ్యాహవాచనవిధాయా జ్యావేక్షణంకృత్వా విప్రాక్భోజయిత్వాబంధుభిస్సార్ధంభుంజీతేత్యర్థః - ఆజ్యావేక్షణంతు బ్రహ్మండపురాణేభిహితం - అక్ష్ణోరధ్వరోగాణామాజ్యంకనకసంయుతమ్ । దద్యాద్విప్రాయవిధివత్తద్రోగస్యాపనుత్తయే ॥ ఆజ్యావేక్షణమంత్రస్తుపూర్వముక్తః॥ *

ఇతిఅష్టీవేదనాహరగరుడదానమ్.

-:* అథనక్షత్రాంధ్యహరగోపాలదానమ్. *:-

బ్రాహ్మేత్యాది॥ నక్షత్రాంధ్యంజాయతెతస్యయోగవాంనయనద్వయె । కరోతిశూలప్రక్షేపం తస్యవక్ష్యామి నివృతిమ్ ॥ విష్ణోశ్శిగోపవేషస్యయథాశక్త్యాచభక్తితః। సువర్ణేనప్రతికృతింవేణువాదనతత్పరామ్ ॥ బహుపీడాకసంయుక్తాం ద్విభుజాంభువనోత్తరామ్ । కారయిత్వాశుభాకారాంప్రక్షాల్యశుచివారిణా॥ వస్త్రేణవేష్టయిత్వాచగంధైర్మాల్యైస్సుచర్చయేత్ । తండులోపరిసంస్థాప్యదేవంశక్త్యనుసారతః ॥ ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞోవేదవేదాంగపారగః । పూజాంచమంత్రశాస్త్రైశ్చకుర్యాద్దేవస్యభక్తితః ॥ భక్ష్యనుసారతోసమర్చయేదిత్యన్వయః - పూజాంచమూలమంత్రేణేతి పారె । పూజామంత్రోద్ధారస్తోకశ్చమంత్రశాస్త్రై ॥ కృందామధ్యగతాష్టాయిగోప్యనాంతాయల్లభధ్యగాః । గోపీజనవకారాస్యా భాయ స్వాహాస్మరాధిపః ॥ ఉద్ధృతమంత్రః ॥ శ్రీకృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయస్వాహా॥ అస్యనారదబుషిః- గోపీజనవల్లభోదేవతా- గాయత్రీఛందః - విహితార్థేనినియోగః - హోమంచతత్రకుర్వీత సమిదాజ్య తిలైరపి॥ ఇదంవిష్ణుఃప్రతద్విష్ణుర్విష్ణోర్నుకమితిక్రమాత్ ॥ మంత్రగృహ్యోక్తమార్గేణ చాగ్నెస్సంస్థాపనంభవేత్। జుహుయాన్మూలమంత్రేణమంత్రశాస్త్రవిధానతః ॥ ప్రణీతామోక్షపర్యంతం కృత్వాదేవం ప్రపూజయేత్। దేవస్యదద్యాన్నైవేద్యంహవిస్సర్వంసమాహితః ॥ ఇదంవిష్ణ్వాదయోమంత్రాఃక్రమేణసమిదాదిహోమమంత్రాభవంతీత్యర్థః ॥ సమిద్ధోమానంతరంపూర్వోక్తేనమూలమంత్రేణ విధిసంపాదితం స్వగృహ్యోక్తప్రకారేణైవచరుంహుత్వాపశ్చాదాజ్యహోమాదికార్యం ॥ హోమసంఖ్యాప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతం- ఇదంవిష్ణోరిత్యస్యబుష్యాదినవగ్రహప్రకరణేవశీతం ॥ ప్రతద్విష్ణుర్విష్ణోర్నుకమిత్యేతయోస్తు- దీర్ఘతమాబుషిః-

విష్ణుర్దేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః - క్రమేణౌజ్యాతిలపాయాస్రువోర్విన్యోగౌ ॥ ఏవంహోమసంవిధాయ ప్రణీ
తామోక్షుపర్యంతంకృత్వాపునరపి గోవిందంప్రార్థయేత్ ॥ అస్మాంపూజాయాంహోమస్తంసంపాదితం
మవిష్ణవేవేద్యా ॥ అన్యూన్నసంపాదితంపూర్ణమస్తు పద్మాన్వాది - ఎవంవైవేద్యంద ద్యాత్ - పశ్చాచ్ఛమంత
ఆ దేవమభితః పరితోదద్యాత్- అస్మాభిసుకృతుబలిహరణైర్యస్మాత్, పూర్ణోస్త్వేకమాణవకం తేన వ్య
మూహా ॥ తతస్తన్నివేదనపరిభాషణాయగంధానులేపనం ॥ దద్యాత్రిరోగీప్రాన్నముఖం ప్రదక్షిణం దాదనదక్షి
ణం హస్తేనాచమనీయమస్మాకంగృహ్ణ ॥ దానమంత్రం - గోసంజగోపీజనవల్లభేన కృపానుకంపాస్మదభీ
ప్సితప్రద ॥ గోవర్ధనాద్రిప్రవరోద్ధరేణ హస్తేనసంస్పృశతాశేషసతామధీశ ॥ గోవర్ధనశ్యామినిగోధనే
నజాతాపిమాంద్యంమవనాశయాశు ॥ వ్యతీపుపానంహిసుదుష్టమేతన్నక్తాంధ్యమేతత్పనపాకరోతు వీరంధ్ర
త్వాప్రతీకారంగోపతేపస్యకాతః ॥ అచిరాశేవచత్తుశీర్జాయతేనాత్రసంశయః ॥ ❊

ఇతినక్తాంధ్యహరగోపాలచానమ్.

—❊ అథకామిలాహరమ్. ❊—

•వ్యద్దగౌతమః ॥ కామిలాభక్తచోరస్యతస్యనప్రాణమినిగ్రహమ్ ॥ కుర్యాచ్చపక్షిరాజానంస్మరన్విష్ణో
నముత్తమమ్ ॥ సువర్ణేనయథాశక్త్యాపక్షయోర్మాక్తికద్వయమ్ ॥ నాసికాయాంతథాపజ్రముత్తరీయంచ
రాజితమ్ ॥ ఏవంకృత్వాగరుత్మంతంపూలక్రోణోపరిన్యసేత్ ॥ దోర్భిలక్షణంపూర్వముక్తం ॥ వస్త్రేణతం
సమావేష్ట్యశ్వేతమాల్యైస్సమర్చయేత్ ॥ సర్వశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞోవైష్ణవోధర్మనాతనః ॥ బ్రాహ్మణస్త్వ
ర్చితోభక్త్యాయజమానేనశక్తితః ॥ ఉపచారైస్షోడశభిర్విజమభ్యర్చయెత్తథా ॥ ద్విజంపక్షిణంగరుత్మంత
మితియావత్ ॥ వృతోబ్రాహ్మణః ॥ శ్వేతవస్త్రైస్సభిర్విజమభ్యర్చయెదిత్యర్థః ॥ ఆగ్నేయాందిశిహోమశ్చ
కర్తవ్యస్సండిలేశుభే ॥ సమిదాజ్యాహుతైస్తత్రపాలాశ్యస్సమిధస్మృతాః ॥ మంత్రోగరుడగాయత్రీసమిదాజ్య
హుతోభవేత్ ॥ తిలహోమోవ్యాహృతిభిస్తతస్స్విష్టకృతంభవేత్ ॥ ఆజ్ఞెయాందిశీత్యాది - గరుడపూజాస్థా
నాదాగ్నేయ్యాందిశి - హోమసంఖ్యాముపరిపృష్టమస్యోత్తరశతం ॥ గరుడగాయత్రీత్వక్షీవేదనాహారగరుడ
చానేదశకతా ॥ స్విష్టకృతంభవేత్ ॥ స్విష్టకృద్ధోమశి కర్తవ్యం ॥ స్వస్వగృహ్యోక్తెన ॥ స్థాపయెదవ్రణం
కుంభంసితవస్త్రేణవేష్టయెత్ ॥ సిక్థేపత్వంచరత్నానిమృత్తికాశ్చపిరోచనమ్ ॥ అశ్వత్థోనాదిత్యాదిపంచ
మృత్తికాః ॥ పంచపల్లవానిస్యుఃపూరయెత్తీర్థవారిణా ॥ అతఃపరక్రమేణవ్యవస్థితిః - అతోహోమా
త్పూర్వంగరుడపూజాసమయఎవ - తదనంతరంవాఈశాన్యాందిశికలశంస్థాపయేత్ ॥ రోచనం గోరోచనా ॥
ఆమాశ్వత్థవటప్లవోదుంబరాణాం-పల్లవాస్యపితేషామేవ-అస్మిన్కలశేవారుణ్యైర్వరుణాయనమఇతి
నామమంత్రెణవరుణమావాహయేత్ ॥ వీవంగరుడపూజాకలశస్థాపనహోమానంతరంకర్తవ్యమాహ - తే
నాభిషేకంకుర్వీతహస్యపోహిష్ఠాపరిక్రమాత్ ॥ హిరణ్యవర్ణాఇతిచపవమానేనచైవహి ।పవమానేనస్వాదిష్ట
యెతి - పవమానస్యవజనఇత్యనువాకెనచ - అభిషేకానంతరంస్నాత్వాశుచీకోగి-శ్రీకృష్ణపరమానందజ
గతః పరిపాలక ॥ పూర్వజన్మనియత్పాపంభక్తచౌర్యం మయాకృతం । తేనప్రాప్తంచవైరూప్యంయన్మయా
త్యంతదుస్సహం ॥ కామిలోద్ధరిదందేవతవవాహనదానతః । వినాశయాశుమేకృష్ణజగతాం పాలకోహ్యా

సి ॥ ఎవంగరుడదానంతుకృత్వామత్యఃస్నుఖీభవేత్। ఆచార్యంభోజయిత్వాతుప్రణిపత్యవిసర్జయేత్॥ ॐ

ఇతికామిలాహరమ్.

—* అథకేకరాఖుణత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ తరక్షోనిహంతేచైవజాయతేకేకరేఖుణః। దద్యాద్రత్నమయీంధేనుంశతపాతకనాశినీమ్॥ తరక్షుమ్మూగాదనః ॥ రత్నధేనువిధిస్తుఖయరోగహరేఖృతధేనుప్రసంగెదర్శితః ॥ *

—* పింగాఖుత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ మార్జాలెనిహంతేచైవజాయతేపింగళేఖుణః। తేనవైడూర్యరత్నాని దాతవ్యాని స్వశక్తితః ॥ రత్నానీతిబహువచనంన్యూనత్వప్రతిఘూతార్థం- స్వశక్తితఇతి ॥ తిష్వేషుచత్నేషు మూల్యగతాల్పత్వబహుత్వద్యోతనార్థం- తిభ్యోప్యధికసంఖ్యాద్యోతనార్థంచ॥ *

—* అథనేత్రరోగహరతర్పణమ్. *—

తత్రాయంవైదికమాంత్రికసంప్రదాయః ॥ తద్యథా॥ ఉద్యన్నద్యత్యచెనపచ్ఛేదశోరుక్ష్యాద్యర్థం మచదశసస్తెనత్యృచేనేతి - అస్యకలశస్యతర్పణప్రయోగస్యవ్యాధ్యనునారెణోష్టావింశతి రష్టోత్తరశత మిత్యాద్యావృత్తిఃకల్పనీయా ॥ అత్రతర్పణెరక్తాఖుతా రక్తపుష్పాణివాగ్రాహ్యాణి - జపశ్చతర్పణప్రకారెణనకెవలంనేత్రరోగహరః - అపిఖుకూర్మాదిహరోపి ॥ *

—* అథసాధారణ్యెననేత్రరోగహర ప్రతిమూదానమ్. *—

తల్లఖుణంకర్మవిపాకసాతె ॥ త్యృక్షోక్షిరోగనూనీపుచాపభృద్వారదాభయాఃపూజావిధానంతుపూర్వముక్తం॥ *

—* అథకణ్ణరోగహరాణి. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహె ॥ మాతాపిత్రోర్గురూణాంచదెవబ్రాహ్మణయోస్తథా। శ్రుణోతిఃందాంవిద్వన్యఃకర్ణాభ్యాంతస్యశోణితమ్ ॥ పూయంచప్రస్రవత్యస్యశాంతిఃకృచ్ఛ్రచతుష్టయమ్ । హిరణ్యరత్నదస్త్రీణాందానాద్బ్రాహ్మణభోజనాత్ ॥ జపాద్ధోమాచ్చభవతిసౌరమంత్రెణశక్తితఃఇతిసూత్రసంబధ్యతె- అతఃకృచ్ఛ్రెష్వపిశక్త్యనుసారెణప్రాజాపత్యపరాకచాంద్రాయణాదీని గ్రాహ్యాణి ॥ హిరణ్యాదిదానాన్యపిశక్త్యనుసారెణకుర్వీత- జపహొమాదుశ్చసమస్తమంత్రాణాంషట్సప్తతరశతావిఃకార్యఃకార్యఃసౌరమంత్రశ్చాతోద్యన్నద్యత్యృచఃఇతి ॥ *

—* అథక్రిమికర్ణరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయె ॥ సర్వాచారవిహీనశ్చ ప్రెతశాద్ధాశనాదనః। సభవెత్క్రిమికర్ణస్తుతత్పాపస్యాపనుత్తయె॥ దద్యాన్నీలవృషాన్పంచయథొక్తవిధినానరః। వృషదానెనుభొనద్వాక్తసఖుక్లాంబరకాంచనః ॥ వృషదానమంత్రస్తునవగ్రహాద్యుక్తప్రకరణెవక్ష్యతె ॥ *

—* అథబధిరత్వహారమ్. *—

శాతాతపః॥ స్వస్నఘాతీక్షబధిరోనరకాంతేప్రజాయతే। తేనకార్యంవిశుద్ధ్యర్థం యతిచాంద్రాయణ
త్రయమ్ ॥ వ్రతాంతేపుస్తుకందద్యాత్సువర్ణఫలసంయుతమ్ । బ్రాహ్మణాయచతుర్వేదవిదెవస్త్రేణసంయు
తమ్ ॥ ఇమంమంత్రంసముచ్చార్య పుస్తుకందద్యాదిత్యర్థః ॥ దానమంత్రమాహ ॥ సరస్వతిజగన్మాతశ్శబ్ద
బ్రహ్మాధిదెవతె । దుష్కర్మకారిణంపాపంరక్షమాంపరమేశ్వరి ॥ *

—* అథకుబ్జత్వహారమ్. *—

శాతాతపః ॥శయ్యాందద్యాత్సవిప్రాయసోపధానీయతూలికామ్,శయ్యాదానమంత్రస్తు పూర్వముక్తః॥

—* అథకర్ణరోగహారప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారె ॥ కర్ణరోగస్సువర్ణఘంటస్సకపాలోజపద్ధితిః। పూజావిధిస్తుపరిభాషాయాందర్శితః॥

ఇతికర్ణరోగహారాణి.

—* అథకంఠరోగహారాణి. *—

శాతాతపః ॥ అశ్వెవినిహతేచైవవక్రకంఠఃప్రజాయతే । ప్రాజాపత్యానిచత్వారిసప్తధాన్యానిచోత్సృ
జేత్ ॥ శతంపలానిదద్యాచ్చచందనంచద్విజాతయె । సప్తధాన్యాని - వ్రీహియవశాలిగోధూమాష్ఠకాదీని॥
యధావిభవందద్యాత్ ॥ *

—* అథదీర్ఘగళత్వహారమ్. *—

కంఠరోగేషు ॥ బ్రహ్మాండపురాణే। అనత్యుభయతోదోషాత్తుకంఠరోగఃప్రజాయతె । కృచ్ఛ్రత్రయంప్రకు
ర్వీత దద్యాద్ధెనుంసదక్షిణామ్ ॥ దద్యాద్వైకంఠరోగార్తొంకంబళంకమలోద్భవ । కంబళదానమంత్రస్తు।డూ
ఢాఛాదనలోకానాం శీతవాతభయాపహ ॥ సర్వదుఃఖహరంయస్మాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ *

ఇతిదీర్ఘగళత్వహారమ్.

—* అథవికృతస్వరత్వహారమ్. *—

శాతాతపః॥ ఉష్ట్రెవినిహతేచైవజాయతెవికృతస్వరః । సతక్ర్తాపవిశుద్ధ్యర్థంకృచ్ఛ్రమెకంచరెన్నరః॥
కర్పూరస్యపలందద్యాత్తారద్రవ్యాణిశక్తితః । కర్పూరదానమంత్రస్తు ॥ కర్పూరంరుచిరంవిప్ర గృహాణె
మంనుపూజిత । పుష్పగంధస్థితాసామెకమలాప్రియతాంమమ॥ *

ఇతివికృతస్వరత్వహారమ్.

—* అథకంఠరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారే ॥ కంఠరోగఃకరాళాస్యో ద్విభుజశ్శూలపాశకుంతభృత్ । కపాలమాలీ దుర్దర్శఃసో
ష్ణీషోహారభూషణః ॥ పూజావిధిఃపరిభాషాయామ్దర్శితఃకృతః ॥ *

ఇతికంఠరోగహరాణి.

—* అథపాణిరోగహరేషుపీతపాణిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ పారావతేవనిహతే పీతపాణిః ప్రజాయతే । పారావతంచసౌవర్ణం ప్రదద్యాన్నివక్ష
మాత్రకమ్ ॥ *

—* అథహ్రస్వపాణిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ కందమూలస్యహరణాద్ధ్రస్వపాణిః ప్రజాయతే । జీవకాయతనంకుర్యాదుద్యానంతస్య
శాంతయే ॥ చాంద్రాయణంచకుర్వీతబ్రహ్మకూర్చవిధానతః ॥ *

—* అథస్విన్నపాణిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ క్రౌరాపహారీపురువస్స్విన్నపాణిః ప్రజాయతే । సదద్యాచ్ఛ్వవిప్రాయకాశ్మీరంరుచి
రంతథా ॥ కాశ్మీరంకుంకుమకేసరః ॥ తద్దానమంత్రస్తు - కర్పూరదానమంత్ర ఎవ - తత్రకర్పూరం రుచి
రంఇత్యత్రకాశ్మీరంరుచిరమిత్యాహ్యాః ॥ *

—* అథభుజస్తంభశమనమ్. *—

శాతాతపః ॥ అయోనాచైవగమనాద్భుజస్తంభఃప్రజాయతే । సహస్రకలశస్నానంశంభోఃపూజాయ
థావిధి ॥ చాంద్రాయణస్యచరణాత్తప్తకృచ్ఛాచ్చనిష్కృతిః । పూజాప్రకారశ్చరుద్రవిధానేదర్శితఃకృతః ॥
తత్రస్నానేచరుద్రానువాకమంత్రాఃll *

—* అథకునఖిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ కునఖీనరకస్యాంతే జాయతేవిప్రహేమహృత్ । ససువర్ణకపలందత్వాకృత్వా చాంద్రా
యణత్రయమ్ ॥ కునఖీజాయతఇత్యన్వయః ॥ *

—* అథపాణిరోగహరప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంచానుక్తేషుచరోగేష్విత్యాదినాపరిభాషాయాందర్శితం ॥ *

—* అథహృదయరోగహరాణి. *—

శాతాతపః॥ఉదక్యావీక్షితంభుక్త్వాజాయతేక్రిమిళోదరః।గోమూత్రయావకాహారస్సప్తరాత్రేణశుద్ధ్యతిll

—* అథహృత్కృమిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ అథక్యుభక్షణేచైవ జాయంతేక్రిమయోహృది । యథావత్తద్విశుద్ధ్యర్థముపోష్యంభీష్మపం

చకమ్ ॥ యథావత్- బ్రహ్మదర్భదక్షీకాదానాదిగుణయుక్తమిత్యర్థః ॥ కాకీకకుక్కైకాపశ్చాదీఃపంచదినాని భీమ్మపంచకమిత్యుచ్యతే॥ *

—* అథక్రిమికుక్షీగ్వహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ గజేనసిహతేచాసౌక్రిమికుక్షీఃప్రజాయతే॥ తథాఽమ్మతేభవత్కరియూనారీనీల వస్త్రంప్రధారయేత్ । సామ్మతానరికంయూతిక్రిమికుక్షీస్మృతఃపరమ్ ॥ నరకోపభోగానంతరంమానుషం శరీరమాసాద్యేత్యర్థః ॥ ససీలవృషభాభ్యంచదద్యాచ్చాంద్రాయణవ్రతమ్ । కుర్యాత్త్రింశద్దినాయాథ దద్యాచ్చక్తాతథౌషధం ॥ ఔషధం- క్రిమికుక్షీత్వహరత్వేనవైద్యశాస్త్రోక్తం॥ *

—* అథకృశోదరత్వహరమ్. *—

శాతాతపః॥ భుక్త్వాచాస్పృశ్యసంస్పృష్టంజాయతేవకృశోదరః। త్రిరాత్రంవైష్ణవంకుర్యాత్పాతకాద్వి ప్రముచ్యతే॥ వైష్ణవంవిష్ణ్వుద్దేశేనక్రియమాణంవ్రతముపవాసాత్మకంకుర్యాదిత్యర్థః ॥ *

—* అథోదరగుల్మహరమ్. *—

ఋక్షోర్వికారహర్తాతు భవేదుదరగుల్మవాక్ । గుడధేనుఃప్రదాతవ్యా తేనతద్దోషశాంతయే ॥ గుడధేనువిధిస్తుపూర్వముక్తఃll *

—* అథవాతగుల్మహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ గురుప్రత్యర్థిశాంయాతోగుల్మవాక్జాయతేనరః । గుల్మవాన్వాతగుల్మవానిత్యర్థఃll ఆచరేత్తన్నివృత్త్యర్థంమాసమేకంపయోవ్రతమ్। మంచామిత్యేతిసూక్తేన ప్రత్యృచంచరుసర్పిషా ॥ జుహుయాదయుతంసమ్యగ్వాతఆవాతభేషజమ్ । ఎతత్సూక్తంజపేద్దద్యా దన్నదానంచ శక్తితఃll మంచామిత్యేతిపంచర్చస్యసూక్తస్యప్రజాపత్యోయక్ష్మనాశనఋషిఃయక్ష్మఘ్నోదేవతా - త్రిష్టుప్ఛందః - అంత్యానుష్టుప్ - హోమేవినియోగః - మంచామిత్యేత్యాదిll *

—* అథగుల్మహరవినాయకదానమ్. *—

పద్మపురాణే ॥ గుల్మీస్యాదంత్యజాగామీతి ॥ అత్రశాంతిప్రకారమాహబోధాయనఃll సౌవర్ణంరాజతంతామ్రంకారయేత్కాంస్యతోపివా ॥ యద్వారక్తచందనకాష్ఠేనవిఘ్నేశంభక్తితోనరఃll పుష్కరంకల్పయేద్దైవమిత్యాది ॥ రాజతప్రతిమాదౌద్రష్టవ్యం - అఖుంచకల్పయేత్తస్యయథాదేవో వినిర్మితఃకl యథాయేనసువర్ణాదినా దేవోగణేశోవినిర్మితస్తేనైవాఖుమపికల్పయేదిత్యర్థఃll నాగయజ్ఞోపవీతంచకల్పయేత్తస్యగుల్మవాక్ । చందనాగరువస్త్రైర్వ్యైఃపూజితంతంవినాయకమ్ ॥ సహిరణ్యంబ్రాహ్మణాయస్వశక్త్యాపూజికాయచ । కృతహోమాయశాంతాయసర్వశాస్త్రార్థదర్శినే ॥ మంత్రైకానేనవిధివద్దక్షిణాభిముఖాయచ । దద్యాదితిశేషఃll - వినాయకంపూజయిత్వాత్రైరేవ - హోమమప్యాజ్యేనాష్టోత్తరశతంసహస్రంవావ్యాధ్యనుసారేణవిధాయతంవినాయకంస్వశక్త్యనుసారేణహిరణ్యోపేతంబ్రాహ్మణాయదద్యాదిత్యర్థఃll దానమంత్రఃll - వినాయకగణేశానసర్వదేవనమస్కృత । పార్వతీనందనమమగుల్మమాశువినాశయll కృతేనానేనదానేన నీరోగోజాయతేనరఃll వినాయకపూజాయోంహోమేచమంత్రాఃll తస్యగాయత్రీదానా

యకశాంతౌదశితాః - తథాన్యేపివినాయకప్రకాశకాఃమంత్రాస్సస్వస్వశాఖోక్తాగాహ్యాః॥ *

ఇతి గుల్మహరవినాయకదానమ్.

—* అథయకృత్ప్లీహజలోదరహరమ్. *—

శాతాతపఃగర్భపతనజారోగాఃయకృత్ప్లీహజలోదరాః।తేషాంప్రశమనార్థాయప్రాయశ్చిత్తమిదం స్మృతమ్ ॥ ఎతేషుదద్యాద్వ్రాయజలధేనుర్విధానతః । సువర్ణరూప్యతామ్రాణాం పలత్రయసమన్వితం॥ ప్రాయశ్చిత్తమిదంస్మృతమితి - ఇదంకర్మవిపాకసామాన్యప్రాప్తం షడ్వార్షికమిత్యర్థకః ॥ ఎతచ్చషడ్వార్షికంసాశీతకృచ్ఛ్రమిత్యనేన పరిభాషాయాందర్శితం॥జలధేనువిధానంతుతుయరోగహరేదర్శితం॥పలత్రయసమన్వితమితి ॥ సువర్ణస్యైకపలం- రజతస్యైకం ॥ తథాకాంస్యస్యాపిపలత్రయం॥తేనయుక్తం॥ *

—* అథప్లీహోదరహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥భృతకాధ్యాపకోయస్తుకన్యాదూషణతత్పరః । ప్లీహవాంత్సభవేద్వ్రోజపెచ్ఛ్రీసూక్తమంత్రహే॥ అయుతత్రయసంఖ్యాకంప్లీహోదరవిముక్తయే। ప్రత్యృచంచభవెద్ధోమశ్చరుణాసర్పిషాప్లుతః ॥ హోమస్తువ్యాధిశక్త్యాద్యనుసారేణాయుతత్రయమథఃంవాదశాంశంనాభవతి॥ *

—* అథోదరవ్యాధిహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ యోబ్రహ్మవిష్ణురుద్రాణాంభేదముత్థమభావతః । సాధయేదుదరవ్యాధియుక్తోభవతినూనవః ॥ కుర్యాత్కృచ్ఛ్రంచాతికృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణమథాపరమ్। సహస్రకలశస్నానమీశ్వరస్యతుకారయేత్ ॥ జపేదయుతసంఖ్యాకముద్యన్నాద్యేత్యృచంతథా । అతేపితరతస్మాన్తాథ్మృతేన చరుణాపృథక్ ॥ అష్టోత్తరసహస్రంహి జుహుయాచ్చతతఃపరమ్ । మధునాజ్యేనసంయుక్తంహిరణ్యంశక్తితోదిశేత్॥ సహస్రకలశస్నానంశతరుద్రేణ ॥ మధునాజ్యేనసంయుక్తంహిరణ్యమితి - శ్రీణ్యపి పృథక్పృథగ్దద్యాత్ ॥ అథవాహిరణ్యంప్రధానం- మధుసర్పిషీఅంగం- అథయుదాపృథగ్దద్యాంతెశదాదానమంత్రాఅపి పృథగేవ॥ తత్రాజ్యదానమంత్రోహిరణ్యదానమంత్రశ్చపూర్వముక్తః ॥ మధుదానమంత్రస్తుపాగధిసీతశః - యుదాతుహిరణ్యప్రాధాన్యేనమధుసర్పిషీదీయ్యేతే - తదాకేవలమేవహిరణ్యదానమత్రముచ్చార్యమధ్వాజ్యేపితంహిరణ్యంతుభ్యమహంసంప్రదదఇతిప్రయోగః॥ *

—* అథజలోదరహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ రాజ్ఞావాతస్నేయుక్తైవనియుక్తోభవతినిశ్చయే । పురోహితఃప్రాహ్వివాకస్యచివోవాన్యథాచరేత్ ॥ జలోదరత్వంప్రాప్నోతిస్యవక్ష్యామినిసర్భృతం। పయసావతతయేన్మాసత్రయంవ్రతముత్తమమ్ ॥ సహస్రకలశస్నానంమహాదేవస్యచైవహి । భోజయేచ్ఛతంవిప్రాణ్ముచ్యతేకిల్బిషాత్ततः॥

ఇతిజలోదరహరమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణజలోదరహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ తస్యౌదానంపథ్యమ్॥ ఉదరవ్యాధియుక్తస్తు భక్షెద్గుర్వంగనాగమె। ఉదర వ్యాధిర్జలోదరఇత్యర్థఃగ॥ అత్రనిషధ్యశివమూహ - బోధాయనః॥ కుర్యాత్తుచుకరంసమ్యగాజితం తామ్రమె వవా। పలత్రయేణద్వాభ్యాంవాయద్వైకేనశుభాకృతిమ్॥ పుచ్ఛేరతాన్నిదెయాసికటింరౌప్యేణ కారయేత్। నేత్రేస్వర్ణమయేకుర్యాజ్జిహ్వంరీత్యాప్రకల్పయేత్॥పాదయోఃప్రక్షిపేత్తత్రఘృతపాత్రేపురోద్వయోః। యా దాతామ్రేణనిర్మితోమకరస్తదాయంవిశేషః॥ కటింరౌప్యేణకారయెదితి॥ శిష్టపక్షద్వయెనాపి సమానం। రీతిఃపిత్తళాఖ్యేః - పాదయోఃప్రక్షిపేదితి - అగ్రిమపాదద్వఇస్యపురతోస్థాపితపాత్ర ద్వయం ప్రక్షిపేదిత్య ర్థఃగ॥ కృష్ణవస్త్రేణసంవెష్ట్యచందనాగరుచర్చితం - తామ్రేతుజలపాత్రెతంస్థాపయేన్మకరంశుభమ్। ప్రా హ్మణంవృత్తసంపన్నంవృద్ధందాంతమలోలుపమ్॥ వస్త్రోఃకటకకేయూరైఃపూజయేదంగుళీయకైఃగ। హూ మోవరుణదైవత్యోమకరంతంనివెదయెత్॥ వరుణదైవత్యైరితిబహువచనం స్వ స్వశాఖోక్తవరుణ మం త్రగ్రహణార్థం॥ అతవరుణప్రకాశకామంత్రాఃత్వన్నోఅగ్నెసత్వన్నోఅగ్నెతత్వాయామీత్యాదయోమం త్రాఃగ - నవగ్రహప్రకరణెదర్శితాఃగ॥ హోమసంఖ్యాష్టోత్తరశతం-హోమద్రవ్యమాజ్యం। హోమశ్చవరు ణపూజాంమకరపూజాంచవిధాయ - స్వగృహ్యోక్తవిధానాదగ్నింప్రతిష్ఠాప్యకార్యఃగ॥ తతఃకింకుర్యాదిత్య తఆహ॥ తతస్స్నాతరికెప్రేమకరంతంనివెదయెమ్ - మకరాదరికెవిప్రెభ- విప్రాయాదద్యాదిత్యర్థఃగ॥ దా నమంత్రఃగ॥ జలాధిదేవదేవెశపశ్చిమాశాపతెఽభో॥ ఉదరవ్యాధినాశంమేకురుదానేనతోషితఃగ॥ *

—* అథగుల్మప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారె॥ గుల్మఃపుంచితిసర్వాంగోదండధారీభయంకరఃగ। దధానఃకింకిణీమాలాంబద్ధకేశోద్వ లోదనఃగ॥ పూజాదికర్తవ్యతాపరిభాషాయాముక్తా॥ *

—* అథయకృత్ప్లీహహరప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారె॥ ప్లీహాయకృదుదర్యౌతౌసుసీలాంబరధారిణౌగ। కృశాంగౌపరిదృక్ప్రోక్ష్యౌఖడ్గదండభృ యంకరౌగ॥ దధానఃకించిదుదకంగుదజోరోగఉచ్యతెగ। అత్రవిశేషణెవవచనలింగవ్యత్యయశ్ఛందసఃగ॥ పూజా ప్రథానంపరిధాప్రోక్తప్రకారెణకార్యం॥ *

—* అథమహోదరత్వహరమ్. *—

కర్మవిపాకసారె॥ మహోదరామయశ్శ్యావఃక్రూరోమహివపృష్ఠగఃగ। ఖడ్గచర్మధరశ్శ్యామస్తథాకీ తాంబరావృతఃగ॥ పూజాదికర్తవ్యతాపరిభాషాయాంవదర్శితా॥ *

—* అథమందాగ్నిహరాణి. *—

కర్మవిపాకసారె॥ మందోదరాగ్నిభవతిసతిద్రవ్యెనవైద్యజేత్।సతిద్రవ్యెకదన్నదఇత్యపిపాఠఃగ॥ ప్రా జాపత్యత్రయాంకుర్యాద్భోజయేచ్చశతంద్విజాఃగ॥ నవైద్యజేదితి॥ నిత్యనైమిత్తికాదిసాయంప్రాతర్హోమాదమ వైశ్వదేవప్రాయశ్చిత్తహోమాదీన్యనాపదియోనకుర్యాదిత్యర్థఃగ॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణమండాగ్నిహారకమ్. *—

వృద్ధపారాశరః॥ గోమాంసఖాదకోమంద జఠరాగ్నిభవేన్నరః। ప్రాజాపత్యంచరేత్కృచ్ఛ్రమతికృచ్ఛ్రం తథైవచ॥ అగ్నిమంత్రంజపేన్నిత్యంశ్రీసూక్తంచవిచక్షణః। అగ్నిరస్మీతిమంత్రోజాతరోగహరేఃపదర్శితః॥ శ్రీసూక్తస్యాష్టాదినాసికావ్రణహరేధిహితం - అనయోశ్చజపోయావద్రోగశాంతిస్తావన్నిత్యదిన మష్ట వింశాదికోభవేత్॥ *

—* అథకర్మవిపాకోక్తమండాగ్నిహరమ్. *—

సకారణంగరందత్వాప్రపూపయతియఃపుమాన్ । సమంద్రాగ్నిభవేదేవమృతకల్పశ్చజాయతే ॥ ఆతే రుద్రేతిసూక్తేనచరుంచజుహుయాద్ఘృతమ్ । అష్టోత్తరాయుతంసమ్యక్తత్పాపస్యాపనుత్తయే ॥ తామగ్ని వర్ణామితిచజపేత్సూక్తంసహస్రకం । బ్రాహ్మణాంభోజయేత్సమ్యక్చత్వారింశత్సుఖీభవేత్ ॥ ఆతేరుద్ర ఇత్యాది॥ ఆతేపితమరుతామిత్యేతత్సూక్తమృగ్విధానోక్తానాధ్య సర్వరోగహరే ప్రదర్శితం - తామగ్నివ ర్ణామిత్యేతత్సూక్తంస్త్రీస్తనస్ఫోటహరేప్రదర్శితమ్॥ *

—* అథబోధాయనోక్తమండాగ్నిహరమేషదానమ్. *—

ఆగ్నేయాద్యంభవేత్తస్యయస్తేజాగ్నివినాశకః । వక్ష్యామితత్ప్రతీకారంయథోక్తం బ్రహ్మణాపురా ॥ పలార్ధేనతదర్ధేనతదర్ధార్ధేనవాపునః । రాజికంకారయేత్సామ్యమగ్నేర్వాహనముత్తమం॥ అగ్నేర్వాహనంమేషః - సౌవర్ణాశ్చేక్షురాః కార్యాశ్చేన్మేషస్తైర్వణవేష్టయేత్ ॥ శ్వేతమాస్తైశ్శ్వేతగం ధైర్ధూపందద్యాన్మృణాత్కుటమ్ । తండులోపరిసంస్థాప్యవాహనంపూజయేత్సుధీః ॥ తండులానాం పరీ మాణందోణద్వయముదాహృతమ్ । ఏవంపూజయిత్వాపూజాఫలాదాగ్నేయ్యాందిశిహోమః కార్యఇత్యాది హ ॥ ఆగ్నేయ్యాందిశిహోమశ్చసమిదాజ్యతిలైరపి । ఆచార్యేణవినీతేన సర్వశాస్త్రోక్తవేదినా ॥ బహ్వృ చేనతుకర్తవ్యస్తత్రమంత్రానిహోచ్యతే । అగ్నిమూర్ధేతిమంత్రేణసమిద్ధోమఃప్రశస్యతే ॥ ఆగ్నేన యేత్యాజ్యహోమోహ్యగ్నేనాగ్నిస్తిలైస్తథా । మంత్రాధ్యాయోక్తమాగ్నేయణచాగ్నేస్సంస్థాపనంభవేత్॥ ప్రణీతాయోఽపకర్షంతేకృతేస్నానంవిధీయతే । ఆపోహిష్ఠేత్యపీరుచాహిరణ్యేనేత్యృచేనచ ॥ పవమానా నువాకేన మార్జయేద్రోగిణంతథా । శంన్నోవాతానువాకేనశాంతించాపిప్రకల్పయేత్ ॥ తస్మైహుతవ తేరోగీప్రాఙ్ముఖాయహ్యుదఙ్ముఖః । సదక్షిణంపూజితాయ దద్యాద్వాహనముత్తమమ్ ॥ తత్సర్వంనాశ యేత్క్షిప్రంవాహనస్సర్వపూజితః । తస్యత్వేవవాహనం పూజ్యం దేవైస్సంబ్రహ్మహర్షిభిః ॥ అగ్నిమాం ద్యంపూర్వకర్మవిపాకేయత్తుయన్మమ । తత్సర్వంనాశయక్షిప్రం జఠరాగ్నింప్రవర్ధయ ॥ ఎవంవిధాయ యోదద్యాదగ్నేర్వాహనముత్తమం । బలవానగ్నిమాన్మర్త్యో జీవేద్వర్షశతంపునః ॥ తతస్స్వబంధుభి ర్విప్రస్నాత్వాభుంజీతమానవః । అగ్నివాగ్నిరితిమంత్రో ముఖరోగహరవానే - అగ్నేనయేత్యస్యాగస్త్య ఋషిః - అగ్నిర్దేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః ఆజ్యహోమేవినియోగః - అగ్నేనయేత్యాది ॥ మంత్రాధ్యాయో క్తమూర్ధేతి - మంత్రాధ్యాయోగృహ్యం - ప్రణీతాపాత్రస్పోదకవిసర్జనమ్ ॥ ఏతదంతేకర్మణికృతే సతి స్నానంవిధీయతే ॥ వక్ష్యమాణమంత్రైరభిషేకః కార్యఇత్యర్థః.అతాభిషేకవిధానం అగ్నివాహనపూ జాప్రదేశాదీశానదిగ్భాగేకలశంస్థాప్యతత్రవరుణం నవగ్రహయజ్ఞప్రకరణోక్తైర్మంత్రైర్నామ మంత్రేణా వాహ్యపూజయిత్వాతతఃపూర్వోక్తప్రకారేణహుత్వాతంరోగిణంవరుణకలశస్థోదకేనాభిషించేత్ ॥ అభిషేక

మంత్రానాహ ॥ ఆపోహిష్ఠేత్యాది- పవమానస్యేవజ్ఞానమిత్యనువాకేనేత్యంతేన॥ తత్ర పోహిష్ఠామయో భువఇత్యృచోహిరణ్యాక్షేణా ఇత్యృచశ్చపరిధానాయాంరోగప్రతిమాదానవిధావుక్తాః ॥ పవమానస్యేవ జ్ఞానమిత్యనువాకోగ్నహోమ ప్రకరణేదర్శితః - శన్నోవాతానువాకేనేతి ॥ అనేనస్యస్యకాశోక్తా శాంతి రుపలక్ష్యతే ॥ తత్రకన్నోదేవీరభిష్టయ ఇత్యృక్తైత్తరీయశాఖాయశాంతిః । తథాఆశ్వలాయనశాఖాయశాంతిరనుపరిధా నామాం॥ *

ఇతిబోధాయనోక్తమండాగ్నిహరణమపిషదానమ్.

—* అథాజీర్ణహరణమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ అష్టోత్తరసహస్రంతుజుహుయాచ్చజపేత్తథా। ఉపవాసత్రయంప్రాజాపత్యం చాపిసమాచరేత్ ॥ ఉపవాసత్రయపక్షేప్రాజాపత్యయోశ్శరీరదార్ఢ్యానుసారేణవ్యవస్థాజ్ఞేయా ॥ చరుదానపక్షేపాపజుహుయాత్ ॥ అయంచహోమోజ్ఞపానంతరం- జపోపిసహస్రద్వయం ॥ అగ్నేరస్మిత్యస్యాపాదివాతరోగహరప్రాయశ్చిత్తేప్రదర్శితం ॥ ప్రకారాంతరం - ఋగ్విధానే ॥ యస్యభుక్తం నజీర్యేతనవిష్మేద్వాకథంచన। ధ్యాత్వాచాతురమన్యస్యహ్యగ్నేరస్మిత్యృచంజపేత్ ॥ ధ్యాత్వాచాతుర మన్యస్యస్మర తఃఆతురంధవేదిత్యృషిః ॥ *

—* అథాన్యప్రకారేణాజీర్ణహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ పరాన్ననిష్కృకరణాదజీర్ణమపిజాయతే।లఘుహోమంవకుర్వీతప్రాయశ్చిత్తంయథావిధి॥ లఘుహోమప్రాయశ్చిత్తం- యద్వాసమర్థశ్చేల్లఘుహోమమపికృత్వాయథావిధిప్రాయశ్చిత్తం - కృచ్ఛ్రచాంద్రాయణాదీనివ్యాధ్యనుసారేణవ్యస్తానిసమస్తానివాకుర్వీత ॥ లఘుహోమప్రకారశ్చనవగ్రహయజ్ఞప్రకరణోక్తగ్రహపూజాంకుండమంటపాదికంచవిధాయవ్యాహృతీభిర్గాయత్ర్యావా తిలవ్రీహియవైర్లఘుసంఖ్యయాహోమంకుర్వీత ॥ తతోవసుధారాంనివర్తయేత్- ఎతచ్చసర్వంపరిభాషాయాంద్రష్టవ్యం ॥ *

—* అథమండాగ్నిప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లఘుణంతుఅనుక్తేపుంసురోగేష్విత్యాదినాశూలరోగహరప్రకరణోక్తమేవాత్రాప్యనుసంధేయం - పూజావిధానంత్వాతంత్రికోదేవతాతత్రేత్యాదినాదర్శితం॥ *

ఇత్యగ్నిమాంద్యహరాణి.

—* అథప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి. *—

అగ్నిమాంద్యస్యాంతశ్శరీరగతత్వేనతత్పరిహారకర్మానంతరంఆంతరత్వేనబుద్ధిన్యత్వాదస్యప్రకరణస్యసంగతిః ॥ పరాశరః ॥ పరాపరజ్ఞానన్మర్త్యశ్చసంసిద్ధింపరమేదయామ్ । అతిక్రమ్యేమం తదాకుర్యాచ్ఛాంద్రాయణజ్ఞానమన్వితమ్ ॥

ఇతిప్రజ్ఞాహీనత్వహరాణి.

—* అథప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహరఘంటాదానమ్. *—

బ్రహ్మవైవర్తే॥ గురోశ్చాప్యననుజ్ఞాతేయోవేదాధ్యయనంచరేత్ । కుర్యాదిత్యర్థతః ధాతూనామనేకార్థకత్వాత్ ॥ సజడఃప్రజ్ఞయాహీనస్సంసారీజాయతేనరః । వక్ష్యేమిత్రప్రీతికారంశుద్ధకాంస్యమయీందృఢామ్ ॥ శోభనాంకారయేద్ఘంటాంశుభైరేవవిభూషితామ్ । పలైశ్చకుర్యాద్వింశత్యాత్రింశత్యాశ్చావా తదర్ధతః ॥ సుస్వనాంతామతీక్ష్ణాగ్రాంపంచగవ్యేనధావయేత్ । శ్వేతవస్త్రేణసంవీతాం తండులోపరి విన్యసేత్॥ తండులానాంపరీమాణం ద్రోణత్రితయమిష్యతే । తదర్ధషష్ఠభాగ్రాహ్యంపరిమాణంస్వశక్తితః ॥ ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞో వేదవేదాంగతత్పరః । ఆజ్ఞాయపరయాభక్త్యాపూజయేత్తంవిధానతః ॥ ఏతేనాచార్యేణఘంటాపిపూజాకర్తవ్యేత్యాహ । తేనైవకారయేత్పూజాంవిధితశ్శాస్త్రచోదితైః ॥ ఉపచారైష్షోడశభిమంత్రేణానేనభక్తితః । ఆవాహయేత్తువాగీశాంఘంటాయాంపరమేశ్వరీమ్ ॥ ఆవాహనమంత్రః॥ ఏహ్యేహిదేవిసర్వేశిఘంటాయాంసన్నిధింకురు । సర్వసత్త్వోపకారీత్వంభానుముద్రెపరాత్పరే ॥ ఎవమావాహ్యతాంఘంటాంబ్రాహ్మణంచాపిపూజయేత్ । తాంఘంటామితి । అగ్రేఘంటాయామావాహితాసరస్వతీలక్ష్యతే॥ అస్యాస్తుపూజా- యాద్వాగిత్యృచా॥ అయంవిత్యృచఉన్మాదవాయువారేప్రదర్శితః । బ్రహ్మప్రకాశకమంత్రస్తు - బ్రహ్మజజ్ఞానమితినవగ్రహప్రకరణేదర్శితః - పూజానంతరం - స్వగృహ్యోక్తప్రకారేణప్రతిష్ఠాప్యహుతాశనమ్ । హోమంకుర్యాత్ప్రియత్నేనసమిదాజ్యతిలైరపి ॥ నైవేద్యంపాయసందద్యాద్ధివ్యైశ్చబ్రహ్మణైతథా । సరస్వతిత్రిరిదమితిమంత్రేణతుసమంతతః ॥ ఆత్రపూజాయాంహోమకర్మణిచ అయంవామంత్రోయద్వాగితిత్యృచోవావికల్పేనగ్రాహ్యాః ॥ సరస్వతిత్రైదమవేతిమంత్రప్రశ్న సమామ్నాతాగ్నిఋషిః - సరస్వతీదేవతా ॥ అనుష్టుప్ఛందః - పూజావిధిమపినియోగః - సరస్వతి త్రైదమవేత్యాది॥ తస్మైప్రహుతవతేదద్యాద్ఘంటాంతాంపూజితాయతు । మంత్రేణానేనవిధివద్రోగీపూర్వముఖఃశుచిః॥ దాన మంత్రః ॥ గురోరవజ్ఞయాయచ్చస్వాధ్యాయాధ్యయనంకృతమ్ । సరస్వతిజగన్మాతర్జడత్వంహరవరాననే ॥ ఘంటాదానేనతుష్టాత్వంబ్రహ్మాణీమిహతంపురా । వీవందానంతుదత్వాతు తమాచార్యంతుమాపయేత్ ॥ అన్యేభ్యశ్చశక్తితోదద్యాచ్చబ్రహ్మణేభ్యోథభోజనమ్ । తతస్స్వబంధుభిస్సాకంస్వాత్మాత్వాభుంజీతమానవః ॥ ఎవంయఃకురుతేదానంప్రజ్ఞాహీనోజడోపివా । ప్రజ్ఞావానజడోయంతుజాయతేవాక్పతిర్యథా ॥ *

ఇతిప్రజ్ఞాజాడ్యత్వహరఘంటాదానమ్.

—* అథచేతనాహీనత్వహరమ్. *—

కాకాతపః॥ పిశృహాచేతనాహీనోమాతృహాంధఃప్రజాయతే ; నరకాంతేప్రకుర్వీతప్రాయశ్చిత్తంయథావిధి ॥ నరకాంతేమానుషశరీరమాసాద్యతత్రచేతనాహీనోజాయతఇత్యర్థకః ॥ ప్రాయశ్చిత్తస్వరూపం సవిశేషంనేత్రరోగహరప్రకరణేంధత్వహరేదర్శితం॥ *

—* అథప్రజ్ఞాహీనత్వహరప్రతిమూదానమ్. *—

తల్లక్షణంశూలర్యోగహరప్రకరణెజ్ఞెయం॥ పూజాదికర్తవ్యతాపరిభాషాయాంచదర్శితా॥ *

—* అధమాత్రకృచ్ఛ్రహారాణి. *—

శాతాతపః। గురుజాయాభిగమనాన్మాతృకృచ్ఛ్రంప్రజాయతే। తేనాపినిష్కృతిఃకార్యాశాస్త్రదృష్టేనవర్త్మనా॥ శాస్త్రేగ్నిష్టవర్త్మనేత్యనేనద్వివిధానిష్కృతిరుచ్యతే। తత్రైకాపాజాపత్యాది కృచ్ఛ్రరూపా॥ సాచనరకోపభోగేచకర్మణాం క్షీణత్వాద్గురుతల్పప్రాయశ్చిత్తన్యూనత్వం- తదర్ధంవాశక్త్యాద్యనుసారేణకల్ప్యా॥ అపరాంనిష్కృతిమాహ ॥ స్థాపయేత్కుంభమేకంతుపశ్చిమాయాంశుభంచిరే ॥ నీలవస్త్రేసమాచ్ఛన్నంనీలమాల్యాభిభూషితమ్ । తస్యోపరిన్యసేచ్ఛైవంలోహపాత్రేప్రచేతసమ్ ॥ సువర్ణనిష్కరూపంచకూర్మిణంవిశ్వరూపిణమ్ ॥ వరుణమూర్తిమస్తు ॥ పాశవరదకరామకరవాహనాభవతి ॥ సామవిద్బ్రాహ్మణస్తత్రసామవేదంసమూపయేత్ । సువర్ణపుత్రికాంకృత్వానిష్కవింశతిసంఖ్యయా ॥ దద్యాన్నివేదనాయసంపూజ్య నిష్పాపస్త్వమితిబ్రువన్ । యాదసామధిపోదేవోవిశ్వేషామపిపావనఃసంసారాబ్ధేఃకర్ణధారోవరుణఃపావనోస్తుమే । ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యఆచార్యాయయథావిధి॥ దద్యాద్దేవమలంకృత్యసూత్రకృచ్ఛ్రప్రశాంతయే ॥ అత్రాయంప్రయోగః ॥ స్వానుకూలేశుభేదినేస్థండిలముపలిప్యాలంకృత్య- తత్రపశ్చిమదిగ్భాగేకలశంసంస్థాప్య ॥ తదుపరిపాయసపాత్రం నిక్షిప్యతత్రోక్తవరుణప్రతిమాంనిధాయ- తథావింశతినిష్కనిర్మితాంసౌవర్ణీంసూత్రకృచ్ఛ్రపుత్రికామపినిక్షిప్య- తతోవరుణంపురుషసూక్తేనషోడశోపచారైఃపూజయేత్॥రోగప్రతిమాంసూత్రకృచ్ఛ్రాధిదేవతాయైనమఇతి నానుమంత్రేణార్చయేత్ ॥ అథసామవిద్బ్రాహ్మణేనపూజితాయాంప్రతిమాయాస్సన్నిధావేవ వేదపారాయణంకారయేత్ ॥ తదభావెబహ్వృచేనవాయథాసంభవంసామాథ్యాయినావావేదపాదాయణం నిష్పాదయేత్॥ రోగనివృత్తిరూపదృష్టప్రయోజనస్యైవమపినిష్పత్తెర్వేదపారాయణవిధిఃపరిభాషాయాందర్శితః - యావత్పారాయణసమాప్తిస్తే ప్రతిదినంపూర్వోక్తరీత్యా వరుణంరోగ ప్రతిమాంచ పూజయేత్ ॥ సమాప్తేచపారాయణేతాంరోగప్రతిమాంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ - తత్రాయంప్రయోగః - అముకగోత్రాయాముకశర్మణే- అముకరోగశాంత్యర్థమముకరోగప్రతికృతింతుభ్యమహమిత్థంబ్రహ్మదైవత్యాయ- అహంనిష్పాపస్త్వమితిబ్రువన్ప్రతిగృహ్యేత్రేరోగప్రతిమాందద్యాదితి॥తతోయాదసామధిపఇత్యముంశ్లోకముచ్చార్యవరుణప్రీతిమాంతేనైవాన్యేనవాదద్యాదితి ॥ యజేత్పురుషసూక్తేనేతి - పురుషసూక్తేనపూజాప్రకారఃవేదపారాయణవిధిశ్చపరిభాషాయాంప్రపంచితఃకి॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణమాత్రకృచ్ఛ్రహారమ్. *—

శాతాతపః ॥ పశుయోనౌచగమనాన్మాతృకృచ్ఛ్రంప్రజాయతే । తిలపాత్రత్రయంచైవ సదద్యాచ్ఛాస్త్రశుద్ధయే ॥ తిలపాత్రదానమాహ - విష్ణుః ॥ తామ్రపాత్రేతిలాన్కృత్వా పలషోడశకల్పితే ॥ సహిరణ్యంస్వశక్త్యావా విప్రాయప్రతిపాదయేత్ ॥ నాశయే త్త్రివిధంపాపంవాఙ్మనఃకాయసంభవమ్ । ప్రకారాంతరేణతిలపాత్రదానం ॥ కూర్మపురాణే ॥ తిలపూర్ణంతామ్రపాత్రం సహిరణ్యంద్విజాతయే । ప్రాతర్దత్వాతువిధివద్దుస్స్వప్నంప్రతిహంతిసః ॥ తిలపాత్రంతథాప్రోక్తంకనిష్ఠోత్తమమధ్యమమ్। తామ్రందశపలంయత్తజ్జఘన్యంపరికీర్తితమ్ ॥ ద్విగుణంమధ్యమంప్రోక్తంత్రిగుణంచోత్తమంస్మృతమ్ । స్వర్ణమేకం జఘన్యేతుద్విగుణంమధ్యమేక్షిపేత్॥ త్రిగుణంచోత్తమేతద్వత్సువర్ణాంపరికీర్తితమ్ ॥ సువర్ణందక్షిణాందద్యాత్సర్వపాపక్షయోభవేత్ ॥ *

—* అథమూత్రకృచ్ఛ్రహరాంతభేదః. *—

కమలావిపాకసారే॥ మత్సరీగురుణాయశ్చవిధవామభివాంఛతి। సఖవెన్మూత్రకృచ్ఛ్రీతుగురుతల్పాధ్యమాచరేత్ ॥ గురుతల్పవ్రాయశ్చిత్తస్యాధ్యయం॥ వడ్వాషికవ్రాయశ్చిత్తమాచరేదిత్యధ్యయః ॥ *

—* అథమూత్రకృచ్ఛ్రహర తిలపద్మదానమ్. *—

వాయుపురాణే॥ సురాపోమూత్రకృచ్ఛ్రీస్యాదితి ॥ అత్రనిషధ్యాతిమాహ ॥ బోధాయనః॥ సౌవర్ణకారయేత్పద్మంపలేనార్ధపలేనవా । యథాస్వశక్త్యమతిమాత్రవృద్ధమువ్యదళంశుభమ్ ॥ నిత్తశాత్యంనకుర్వీతభవేన్నిష్ఫలమన్యథా । తిలద్రోణార్ధకేనాపిశామ్రపాత్రంజలాన్వితమ్ ॥ నిదధీతేతిశేషః ॥ ద్రోణపరిమితేవాతిలరాశౌజలపూరితంతామ్రపాత్రంనిదధీతేత్యర్థః ॥ పాత్రమధ్యేతుతత్పద్మం నిదధ్యాత్కుంకుమాన్వితమ్ । బ్రాహ్మణంశ్రుతసంపన్నందవిద్రంవాగ్నిహోత్రిణమ్ ॥ ఆహూయాగతమాత్రమూల్యాద్యైర్విధివాదాతిథక్తితః । అర్చయేదితిశేషః ॥ ఏవంబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్యనవమంభాస్కరంపద్మమధ్యే పూజయిత్వాచతత్పద్మంవత్స్యమాణలక్షుడాయదద్యాత్ ॥ బోధాయనప్రోక్త మీవం తిలపద్మదానానంతరం ఆజ్యేనచ తిలైర్హోమఃకార్యశ్చాష్టోత్తరంశతం- వడ్బ్రహ్మావాహయేద్దేవం భాస్కరంగ్రహనాయకమ్ । ఏహ్యేహిభగవజ్జేవపద్మేస్మిన్సన్నిధింకురు ॥ త్రయీతనోద్వాదశాత్మన్సహస్రైర్జ్యోతిషివృతేః॥ఆవాహనమంత్రః॥ ఆవాహ్యతస్మిన్జేవేశంపూజయేద్రక్తచందనైః । పుష్పైశ్చరక్తైరపరైఃకుంకుమాగరుచందనైః ॥ నైవేద్యంపాయసందద్యాదలాభేక్షీరమేవచ। ఆజ్యహోమస్తిలహోమశ్చవ్యాహృతీభిఃకార్యః ॥ తతఃకింకుర్యాదిత్యతఆహ ॥ తతస్స్వర్ణమయంపద్మందద్యాన్మంత్రేణసంయుతమ్ । దానమంత్రఃఖగఃపూషాపతంగోసాద్వాదశాత్మాత్రయీతనుః ॥ పద్మేనానేనదత్తేనప్రీత స్తరణిరస్తుమే । కృతేనానేన మనుజో మూత్రకృచ్ఛాత్ప్రముచ్యతే॥ ఎతచ్చపద్మదానమాదిత్యవాసరేకార్యం॥ పద్మదానప్రయోగంచఆదిత్యేహనికారయేదితిబోధాయనస్మరణాత్ ॥ *

—* అథాశ్మరీహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ మాతుస్సపత్నీగమనేజాయతేశ్వశ్మరీగదః । సతుపాపవిశుద్ధ్యర్థంప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తమాత్రమాసికమ్ ॥ దద్యాద్విప్రాయవిదుషేమధుధేనుంయథోచితమ్ । తిలద్రోణశతంచైవహిరణ్యేనసమన్వితమ్ ॥ మధుధేనువిధానంతుయథోగహ్యేదర్శితమ్ ॥ *

—* అథబహుమూత్రహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ దుగ్ధబోవస్తుపురుషోజాయతేబహుమూత్రవాన్ । సదద్యాద్దుగ్ధధేనుంవ బ్రాహ్మణాయయథావిధి ॥ దుగ్ధధేనుఃధిఃపితృయోగహరేగుడధేనుప్రస్తావేద్రష్టవ్యః ॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణబహుమూత్రహరమ్. *—

కమలవిపాకసముచ్చయే॥ సోదరీగమనేరోగీజాయతేబహుమూత్రవాన్ । పరాకద్వితయంచత్వారింశద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ అతేసూక్తేశజుహుయాదష్టోత్తరసహస్రకమ్ । సర్పిషాచరుణాతేన జపస్తావా

స్నాతేనతు ॥ సహస్రంచాంచమ్యాంసూక్తస్య పౌరుషస్యచశక్తితో-గాయత్ర్యాశ్చజపఃకార్య్యస్తత్సాపస్యానుష్ఠ
యే ॥ రోగనాశాయజపేత్పవమానీంచహోమతి ॥ ఆథిక్యేపుసకంసూక్తమృత్యోర్హోమాయతి ॥ పవమాన్యేపిచరు
ణాఃపృథక్సపిఃపాయసాఃపృథక్ ॥ జపస్తానివానితి ॥ అష్టోత్తరసహస్రమేవ ॥ తేనాతేపితదీప్యేవ సూక్తైవ ॥ స
హస్రనామ్నాంపురుషసూక్తస్యగాయత్ర్యాశ్చజపక్తిర్హోభవతి॥అష్టోత్తరసహస్రాదధికంసూక్తంవేస్యగ్నిః॥
తేపామృష్యాదిపరిభాషాయాముదితం॥ *

—* అథకూష్మాండఘృతప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారే ॥ మూత్రకృచ్ఛ్రాపయఃఖర్జ్జకపర్తరీవ్రజధ్వక్రూరం । కర్తనంచేపసంఖాండకాకరణం
అనేనచ్ఛేదనసాధనశేషోలక్ష్యతే - తదసాధ్యస్తికర్తరీకరణితిక్రూరఇత్యర్థః - పూజావిధిస్తుపరిభాషా
యాంరోగప్రతిమాదానవిధాపుక్తం॥ *

—* అథప్రమేహహరరాజీ. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ చండాలీగమనాన్మత్యోఃప్రమేహవ్యాధిమాప్నుయాత్ । తృట్పిపాసాతురశ్చైవ
వజాయతేతస్యదుఃఖితః ॥ చాంద్రాయణత్రయంకుర్యాద్ధవనమధ్యం తథాపరమ్ । అపరంపిపీలికామధ్యే
చాంద్రాయణంచేత్యర్థః ఇమాఆపఃప్రవతఇతిడుంబరమంత్రైకయా ॥ జుహుయాత్సర్పిషాసైకాంజలేన్మం
త్రాంత్సమాహితః ॥ ఇమాఆపఃప్రవహతఇత్యస్యాఋగ్వాఆంధిబుషిః ॥ ఆపోదేవతా ॥ అంత్యాఽర్చస్యాలి
గ్నిర్దేవతా ॥ అనుష్టుప్ఛందః - ఇదమాపో—అద్యాస్వచారిషం- ఇత్యాది- విహితాఽస్యావినియోగకి - ఉ
డుంబరమంవరుణేత్యాది-జపహోమాయోస్సంఖ్యావ్యాఖ్యానసారేణాష్టోత్తరసహస్రాద్యయుతాంతాకల్ప్యా॥

—* అథసశూలప్రమేహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ తిర్య్యగ్గామిసకూతేన ప్రమేహేనయుతోభవేత్ । కుర్యాత్కాన్తపనాదీనిప్రా
యశ్చిత్తంయథావిధి ॥ సాంతపనయతిసాంతపనమహాసాంతపనానీత్యర్థః ॥ *

—* అథవాతప్రమేహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ పర్వ్వవ్యవాయీమనుజఃకన్యాగామీతథైవచ । వాతప్రమేహయుక్తస్యాత్కుర్
ర్యాచ్చాంద్రాయణత్రయమ్॥ *

—* అథమధుప్రమేహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ మధుమేహీమృత్యగామీసతతంజాయతేనరః । పితృభార్య్యాగామీచ జలమే
హీనరాధమః ॥ యోగచ్ఛేద్భగినీంనిత్యమిక్షుమేహీతినిశ్చయః । పితృభార్య్యాసపత్నీజననీ - సతతంమధుమే
హీనిత్యమిక్షుమేహీత్యన్వయః - ఏతేనరోగాధిక్యంసూచ్యతే- ప్రాయశ్చిత్తంక్రమాదత్రషడ్వర్షాణ్యాపిపంచ
చ- త్ర్యబ్దమిత్యాదినైవోక్తంతోరోగాత్పరిముచ్యతే॥ షడబ్దంపంచాబ్దంచక్రమాత్ప్రాయశ్చిత్తంభవతీత్యర్థః-
సర్వమంత్రసారమంత్రేణజపహోమాసూచనకర్తవ్యా ॥ సంఖ్యాచాష్టోత్తర సహస్రం ॥ సారమంత్రాశ్చబహవః
ఉద్యన్నద్యేత్యాదయః - పరిభాషాయాంవర్ణితాః॥ *

—* అథప్రమేహఘ్నసువర్ణధేనుదానమ్. *—

వాయుపురాణే॥ బ్రాహ్మణస్వర్ణహారీచప్రమేహీజాయతేనరః॥ వృద్ధగౌతమః॥ ధేనులస్వర్ణమయీం కుర్యాత్పూర్వేణవిధినాతతః। పూర్వేణవిధినాపలేనవాతదర్థేనవేతి॥ ధేనుంకుర్యాదిత్యర్థః - ఘృతాస్థ్యాద్యాదీతికర్తవ్యతాకలాపస్తుక్షయరోగహరప్రకరణేగుడధేనుదానప్రసంగెనదర్శితః॥ స్వర్ణశృంగీమితిపూర్వవత్॥ బ్రాహ్మణంశ్రోత్రియసంపన్నంవైష్ణవంచకుటుంబినమ్। ఆచారవంతంధర్మిష్ఠంద్విజశ్రేష్ఠంవిభూషణాదృతమ్॥ గృహమాహూయవిధివత్పూజయేద్భూషణాదిభిః। యథావిభవతోదద్యాద్ధోమంపూర్వవదేవహి॥ పూర్వవత్స్వగృహోక్తవిధానాదగ్నిస్థాపనాదికృత్వేత్యర్థః - మంత్రైస్తువైష్ణవైస్సమ్యక్పలాశసమిధస్తిలాః। హోమసంఖ్యాచాష్టోత్తరశతం॥ వైష్ణవమంత్రాస్తద్విష్ణోరిత్యాదయః॥ తత్రతద్విష్ణోరితికూశ్మాండహోమప్రకరణెదర్శితః - అన్యేపిస్వస్వశాఖోక్తవిష్ణుప్రకాశకాగ్రాహ్యాః॥ నారాయణాష్టాక్షరమంత్రఆంత్రవృద్ధిహర నారాయణమూర్తిదానే— గోపాలమంత్రస్తు నక్తాంధ్యహర గోపాలదానే ప్రదర్శితః॥ హోమాంతేతుప్రదద్యాచ్చమంత్రేణానేనహోమవాక్॥ మంత్రమాహ॥ చక్రంసుదర్శనం యస్యరాజతే బ్జేతథైవహి॥ ప్రమేహంహరతుక్షిప్రంవిష్ణుగరుడవాహనః। అబ్జెశంఖపద్మ॥ శంఖచక్రగదాధారీత్యర్థః॥ దానంప్రమేహరోగఘ్నమెతదార్యంమనీషిభిః। కృతేనానేనశాంత్యంతిప్రమేహాదారుణాఅపి॥ *

—* అథప్రకారాంతరేణప్రమేహహరమ్. *—

శాతాతపః॥ తపస్వినీప్రసంగేనప్రమేహోజాయతేగదః। మాసంరుద్రజపఃకార్యోదద్యాద్భక్త్యాచ కాంచనమ్॥ తపస్వినీప్రసంగస్తపస్వ్యాగమనం॥ రుద్రలక్షణంపరిభాషాయాందర్శితం॥ సువర్ణకాయథాశక్తి దద్యాత్॥ *

—* అథప్రమేహప్రతిరూపకృతిదానమ్. *—

కర్మవిపాకే॥ ప్రమేహఃపాణిమధ్యమృదక్షీణంప్రాణిభిషణాః। పాటఃపాశ్వేక్షణాఃకుర్వన్నాచాషూతంచగజతి॥ పూజావిధిస్తుపరిభాషాయాందర్శితః॥ *

—* అథలింగహానికరవ్రణవ్యాధిహరాణి. *—

శాతాతపః॥ మూత్రగామీభవేద్యస్తుతస్యలింగంవినశ్యతి। చండాలీగమనేచైవ హీనకుక్షిఃప్రజాయతే॥ తస్యప్రతిక్రియాం కర్తుంకుంభముత్తరతోన్యసేత్। ఉత్తరతశ్శుద్ధప్రక్షాలితప్రదేశస్యోత్తరదిగ్భాగే ఉదకాభిపూరితంకలశంస్థాపయేదిత్యర్థః॥ అత్రచకలశస్థాపనాదీనినవగ్రహయజ్ఞప్రకరణెభిహితాని॥ కృష్ణవస్త్రసమాచ్ఛన్నంకృష్ణమాల్యాదిభూషితమ్। తస్యోపరిన్యసేత్కాంస్యపాత్రేదేవంధనేశ్వరమ్॥ సువర్ణనిష్కషట్కేననిర్మితంనదవాహనమ్॥ యజేత్పురుషసూక్తెనధనదంవిశ్వరూపిణమ్। ధనదంవరదాభయకరంచకుర్యాత్॥ యజేత్పూజయేత్॥ పూజాప్రకారశ్చ పురుషసూక్తవిధానేదర్శితః॥ అథర్వవేదవిద్వాన్థర్వాణంసమూపయేత్। అథర్వవేదపారాయణంకుర్యాదిత్యర్థః - యావద్భిర్దినైర్వేదపారాయణసమాప్తిర్భవతి॥ తావత్సుదినేముకుటెరపూజావత్యుమాణప్రతిమాపూజాచకార్యా॥ పారాయణవిధిస్తుపరిభాషాయాం॥ అథనవేదవిదామభావెబహ్వృచేనవాయథాలాభోపపన్నశాఖాధ్యాయినావా వేదపారా

యణంకారయేత్ ॥ అనేనకర్మణానాగోగవృత్తిరూపదృష్టార్థోపయోగాత్-వేదాంతపారాయణేనాపిదృష్టార్థసిద్ధేః॥ అథర్వవేదపారాయణాంతుయక్షగంధర్వపిశాచాదీనాంతద్వేదప్రియత్వాత్ - ధనదస్యవయక్షరాట్త్వంప్రసిద్ధమేవ ॥ కుబేరంప్రతిదినమావేదపారాయణసమాప్తిపూజయేదిత్యుక్తం - తద్వత్సేవరోగప్రతిమామపిపూజయేదిత్యాహ ॥ సువర్ణపుష్పీకాంకృత్వానిశ్చ-వింశతిసంఖ్యయా। దద్యాద్విప్రాయసంపూజ్యనిష్పాపస్స్యామితిబ్రువన్ ॥ ఇయంప్రతిమారోగప్రతిమా - అస్యాలక్షణమెతత్పూర్వకరణాంతేవ్యుత్పాదయిష్యతే- అతఏవలింగహానిప్రతిమాధిదేవతాయైనమఇత్యనేనమంత్రేణైతాంప్రతిమాంపూజయేత్ ॥ ఏవంప్రతిదినంసంపూజ్యవేదపారాయణస్యాంతే- అనేనప్రతిమాదానేనాహంనిష్పాపస్స్యామితిబ్రువన్నిమాంప్రతిమాంవిప్రాయదద్యాత్- ధనదప్రతిమాదానమంత్రః- నిధీనామధిపోదేవశ్శంకరస్యప్రియస్సఖా । సౌమ్యాశాయాంపతిశ్శ్రీమాక్ మమపాపంవ్యపోహతు ॥ ఇమంమంత్రంసముచ్చార్య ఆచార్యాయయథావిధి । దద్యాదేవంహీనకుష్ఠీలింగనాశీచశుద్ధ్యతి ॥ ప్రయోగప్రకారోమూత్రకృచ్ఛ్రహరప్రకరణేభిహితః॥ ❋

ఇతిలింగహానికరవ్రణవ్యాధిహరాణి.

—❋ అథషండత్వహరమ్. ❋—

శాతాతపః ॥ దుష్టవాదీతుషండస్యాత్సదద్యాచ్చిత్రజాతయె । రౌప్యంపలత్రయందుగ్ధఘటత్రయసమన్వితం ॥ రజతదానమంత్రస్తుపూర్వముక్తః॥ ❋

—❋ అథవ్రణవ్యాధిహరమ్. ❋—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ నృపాపరాధేనవినాయోమువక్రంయస్యకస్యచిత్ । ఛేదయేత్తస్యముపక్రంతుభవేద్దగ్ధమివాగ్నినా ॥ శిలాపిష్టసదృక్షశ్చసుక్షణశ్చాపిజాయతే। రుధిరంప్రస్రవేత్పశ్చాత్తస్యోపరినివర్తతిః పరా ॥ శతరుద్రంజపేత్సమ్యగష్టోత్తరసహస్రకమ్ । యతిచాంద్రాయణంచైవ కుర్యాద్దద్యాచ్చగాంతతః విష్ణ్వర్పితి ॥ జాయతేవ్రణజేఽస్య వ్యాధిఃపరమదారుణః। జపిత్వాదశసాహస్రంముచ్యతేరుద్రసంహితాం॥ రుద్రాధ్యాయాష్టోత్తరసహస్రదశసాహస్రయోస్తువ్యాధితరతమభావాపేక్షయావికల్పఃఅష్టోత్తరసహస్రందశసాహస్రమిత్యనేనచమహారుద్రాతిరుద్రాదిజపోలక్ష్యతే ॥ రుద్రవిధానేదర్శితః ॥ యానిచాత్రపీడాప్రకరణోక్తానితానిసర్వాణ్యపివ్రణవ్యాధిహరాణివిజ్ఞేయాని ॥ గోదానమంత్రస్తుపూర్వముక్తః॥ ❋

—❋ అథలింగహానిప్రతిమాదానమ్. ❋—

వ్రణవ్యాధిహరప్రతిమాదానంతల్లక్షణంచఅనుక్తేపుచరోగేష్విత్యాదినాశూలరోగప్రకరణోక్తమేవాత్రాప్యనుసంధేయం - పూజావిధానంతుపరిభాషాయాంరోగప్రతిమాదానవిధావుక్తం॥ ❋

—❋ అథగుదరోగహరాణి. ❋—

శాతాతపః॥ సురాలయెజలేవాపిసకృద్విష్మాంకరోతియః । గుదరోగోభవేత్తస్యపాపరూపస్యదారుణః ॥ మాసంసురాచఅనేనైవగోదానద్విగుణేనచ ॥పూజాపత్యేనచైకేనశామ్యంతిగుదజారుజః ॥ అతఏవసురాచఅనమితిసామాన్యేనాభిహితం - తథాపిసూర్యప్రాథాన్యేనవిష్ణురుద్రపూజా ॥ ఆరోగ్యంభాస్కరా

దిచ్ఛేదితిస్మృతేః ॥ పూజాస్వశక్త్యాద్యనుసారేణగంధపుష్పవస్త్రాలంకారాదిభిస్సురాచ్ఛాదనం- గోదానవ॥ ప్రాజాపత్యాచరణేషుక్రమోపపాతక్రమఎవతద్బాధకక్రమానాభావాత్॥ గోదానమంత్రాస్తుక్రమ పద్ధతౌద్ర ష్టవ్యాః॥

ఇతిగురోరోగహారః.

—* అథప్రసవద్గురోరోగహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ విణ్మూత్రోత్సర్జనంకృత్వాముక్త్వాచాపినేజనే ॥ భుజ్ఞేగుర్వాజ్ఞయాంతరేయ థోక్తభవేత్సప్రసవద్గురుః ॥ భవేచ్చదారుణాపీడాతత్రకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రకే ॥ చాంద్రాయణంచకర్తవ్యంత థాక్షీరంచసర్పిషా ॥ అక్షీభ్యామితిసూక్తేనసహస్రంజుహుయాచ్ఛుచిః ॥ ఉద్యన్నద్యేత్యృచంచైవ జపే త్సూర్యోక్తసంఖ్యయా ॥ సర్పిషాసహితంక్షీరంహవిః ఆజ్యమిశ్రితంయద్వగ్ం జుహుయాదిత్యర్థః - అక్షీభ్యా మితిసూక్తంపూర్వమూహ్యం - తతోద్యన్నద్యేత్యృచోపి- హోమస్తుప్రత్యృచం॥ *

—* అథాశోకరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకే॥ దత్వాచవేతనంయోధ్యేత్యాదాయాపిచవేతనమ్॥ అధ్యాపయేచ్చజుహుయాదశోకరోగ యుతోభవేత్ ॥ తస్మిన్నృతౌత్రిపక్షుర్వీతకృచ్ఛ్రంచైవాతికృచ్ఛ్రకమ్ ॥ చాంద్రాయణంచైవతథాజపేత్సూక్తం చపూరుషమ్ ॥ ఉద్యన్నద్యేత్యృచంవిష్ణుహృదయంచజపేత్తథా ॥ కామగ్నివర్ణాఇతిచ జపేత్సూక్తంసమా హితః ॥ హిరణ్యంసఘృతందద్యాచ్ఛ్రోత్రియాయకుటుంబినే ॥దత్వాథవేతనమిత్యాది- భృతకాధ్యాపకశ్చేది త్యర్థకః॥ యశ్చేశాస్త్రంపిహితత్వీగ్రక్షణాదివ్యతిరేకేణస్వపరికల్పితభృతింగృహీత్వాపరార్థంజుహుయాత్॥ జపేచ్చసోశోకరోగయుతోభవేదిత్యర్థః - కామగ్నివర్ణాఇత్యస్యత్వాపాదిస్త్రీస్తవస్పోటహారే దర్శి తం - పురుషసూక్తాదీనాం సర్వేషాంజపసంఖ్యావ్యాధితరతమభావేనాప్యుత్తరసహస్రాదికా - తథాశ క్త్యపేక్షయాహవనాదికాకల్పనీయా ॥ సహిరణ్యంఘృతందద్యాదితి- ఆజ్యేహిరణ్యంనిక్షిప్య ఆజ్యావేక్ష ణంకృత్వాదద్యాదిత్యర్థకః - ఆజ్యావేక్షణమంత్రస్తుకటిశూలహారేదర్శితః - తథాశ్రోత్రియాయ కుటుం బినే ఏకవచనపర్యాప్తంధనందద్యాత్ ॥ అనేనైవాభిప్రాయేణబ్రహ్మగీతాసువచనంసమామ్నాతం॥ కుటుం బినేశ్రోత్రియాయహ్యాధికనేచవిశేషతః॥ అపాధ్యవ్యాధినాగ్రస్తోధనందద్యాద్విశాంపతయెఇతి ॥ కృచ్ఛ్రాదీ న్యేతానివ్యాధికర్తవ్యానుసారేణవ్యస్తానిసమస్తానివాయోజ్యాని॥ *

—* అథాశోకరోగహరసువర్ణధేనుదానమ్. *—

పాద్మే॥ ఆశోకవాక్గోవధాన్మర్త్యఇతి॥ అత్రపరిభాషామాహ ॥ బోధాయనః ॥ సౌవర్ణీంగాంప్ర కుర్వీతపలార్ధైకేవవాపురుః ॥ విప్తిశాత్యంతకుర్వీతచతుర్థాంశేవతర్ణకమ్ ॥ తర్ణకోవత్సః॥ రుక్మశృం గాంరౌప్యఖురాంనానావస్త్రైరలంకృతామ్ ॥ గ్రహాణాముపరిన్యస్యేన్నవధాన్యానివిన్యసేత్ ॥ హోమస్తుపూ ర్వవత్కార్యోగోవిందప్రీతయేతథా ॥ గ్రహాణాముపరీతి॥ నవగ్రహస్థాపనాప్రకారేణ దుపరీత్యర్థకః ఎతేనానవ గ్రహాదిష్వేకతరేవ్యస్తేష్వుక్తంభవతి ॥ సచపరిభాషాయాం - సువర్ణధేనోరభావేనవధాన్యాని నవసం ఖ్యాకాప్రీతియవాదీని- సతిసంభవేనూతనాన్యేవవిన్యసేత్ ॥ హోమస్తుపూర్వవదితి - గోవిందప్రీతయ ఇతి - సువర్ణగవాందానస్య గోవిందప్రీత్యర్థత్వాత్తద్దేశేనాపిహోమస్యకర్తవ్యతాందర్శయతి॥ అస్మిన్

హోమమంత్రాన్దర్శయతి ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధోరుగాయ ఇతి క్రమాత్ - సమిదాజ్య చరుంపాత్వా
పూర్ణాహుత్యంతమేవహి ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధోరుగాయ ఇతి ప్రకరణేదర్శితం- ప్రతద్విష్ణు విష్ణోర్ము
కమిత్యవయోస్తువక్ష్యమాగోపాలచాత్రే। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధోరుగాయ ఇతిమంత్రాస్సమిదాదిహోమ పుక్రమేణభ
వంతి ॥ హోమమెత్వన్యోవక్రమః - సమిద్ధోమానంతరంచరుహోమ ఇతి॥ హోమసంఖ్యాతూవ్యవహారాంతమ్మో
వలస్సోత్తరశతాదికాకల్ప్యా ॥ పూర్ణాహుత్యనంతరమితి ॥తతః॥ పర్యుప్తస్తుతతోగోగ్రాహ్మణాంవెదవారి
గమ్ । శుక్లవస్త్రోపసంపన్నంకులీనంవయసాన్వితమ్ ॥ భక్ష్యాస్సయాంసమానీయ పూజయేద్భక్తిపూర్వకం।
మంత్రేణానేనవస్త్రైర్ధాందద్యాద్గోగ్రాహ్మణాయ తాస్మవాక్ ॥ గోవిందంవనసాధ్యాయ గవాంమధ్యేస్థితంశు
భమ్ । గోపందగోపీజనవల్లభేశ్యానేన ॥ వక్ష్యమాణప్రకారేణాధునాగోపందధ్యానశ్లోకమాహ ॥ బహ్వ
పీడేనసంయుక్తంవేణువాద్యపరాయణమ్ । గోపీజనైఃపరివృతంవన్యపుష్పానతంసకమ్ ॥దానమంత్రః॥ గో
విందగోపీజనవల్లభేకకంసాసురఘ్నేతిదశేంద్రవంద్య । గోదానతుష్టఃకురుమెదయాళో అశోకవినాశం తుప
తారివర్గ ॥ దానేనానేనధేనుర్మేశశ్వత్సోజాయతేషయాః । తస్మాత్పుత్రాత్ప్రియతమేనాప్రియాశ్రేష్ఠాభవేత
దశకసః॥

—* అథగుదరోగహరప్రతిమూదానం. * అశోకరోగప్రతిమూదానంచ. *—

తత్రగుదరోగప్రతిమూలక్షణంశూలరోగహరప్రకరణేద్రష్టవ్యం ॥ అశోకరోగ ప్రతిమూలక్షణంతు॥
కమ్మవిపాకే ॥ అశోకరోగఃకృశోవక్రఃఖడ్గచర్మభృదూర్ధ్వదృక్ । ఉభయత్రపూజాదికంకర్తవ్యంశాపి
శేషస్తుపరిధాపాయాంరోగప్రతిమాదానవిధాపుక్తః॥ *

—* అథాతిసారరోగహరాజి. *—

కమ్మవిపాకసముచ్చయే ॥ స్నాతాగ్నింశమయెద్వస్తుసోతిసారయుతోభవేత్ । అగ్నిరస్మేత్యృచండ
స్త్వాదశాంశంగుగ్గులేనతు॥ సపిఘాచాహుతీర్దద్యాద్ధిరణ్యంబ్రాహ్మణాయవై।స్నాతాగ్నిరోచాసనాగ్ని
రిత్యేతాః ॥ అతపేవాగ్నిముత్సాద్యప్రాయశ్చిత్తంపిత్తైర్మానసికంకర్తవ్యం ॥ అగ్నిరస్మీతిరుగ్వాతరోగహరేద
శకతా- జపఎవవ్యాహృతిరతమధావెనప్రతిదినం యావద్రోగశాంత్యష్టోత్తరశతమష్టోత్తర సహస్రం వాహో
మఃకార్యః॥ అథవాయుతద్వయాదికంవాసంకల్ప్యసంకల్పపరిపూతిఃకర్తవ్యా ॥ దశాంశహోమమెవ్యేవ
మేవ - యద్యప్యిప్రాణాశస్తిలహోమెవ్యాహృతయోత్రమంత్రాదృష్టాః ॥ తథాప్యగ్నిస్మితమంత్రేణైవ హో
మస్తన్యాయ్యత్వాత్పాదగ్నిరస్మీత్యేవైవహోమమంత్రః - హిరణ్యంచశక్త్యానుసారేణదద్యాత్॥ *

—* అథాతిసారహరపథ్యాపూతికాదానమ్. *—

పాద్మే॥ అతిసారీసఘృతంపుస్తైలాగ్నినాశకః। అత్రప్రతీకారోబోధ్యాసిద్ధ్యై॥ సువర్ణేనాథకాత్మో
ణకుర్యాత్స్త్రీకృతంబుధః। వహ్నేశ్చక్త్యనుసారేణపలేనాథనవావుధః॥వహ్నిమూతికాలక్షణంతుచించామ
ణ్యాదిపుసర్శితం॥తథాజ్వాలావలాంరక్తవందనేనపలేపితాంరక్తవస్త్రైఃసంవీతాంమెషస్యోపరిసంస్థికామ్।
కనకాచలవర్ణాభాంద్వాదశాదిత్యనిభాంశుభామ్.ప్రతవర్ష్యన్వితేవిప్రేకిష్కేచాగ్నిహూత్రిణి।అంగుళీయక
వస్త్రైర్వైభూషిత్వైకాంనివేదయేత్ ॥ మంత్రేణానేనవిధివదగ్నిప్రీత్యర్థమాదృతః । విప్రేకిష్కే చాగ్ని

హోత్రిణీతి ॥ అత్రాకనిష్ఠఇతిపదవిభాగః ॥ అకనిష్ఠేజ్యేష్ఠేస్వాచారోపిహేడుత్తనఇతియావత్ - కనిష్ఠఇతిపద విభాగేకనిష్ఠేఅవృద్ధేతరుణఇతియావత్ ॥ ఎవంవిధేవిప్రేప్రతిమాంనివేదయేత్ ॥ ఒశిష్టాయవిప్రాయదద్యాదిత్యర్థకః - జానమంత్రిః - త్రితారూపోగ్నిరీడ్యస్త్వమాంతరస్త్వంహిదేహినాత్ । త్వంచేద్ధం ప్రాక్తనం పాపమతిసారంవినాశయ ॥ ఎవందత్వానరస్సమ్యగతిసారంవ్యపోహతి- వ్యపోహతిబుజంవినాశయతీత్యర్థః॥ నీరుజస్తుసుఖీత్యందీర్ఘమాయుశ్చవిందతి ॥ ❋

—❋ అథశాతాతపప్రోక్తం అతిసారహరమ్. ❋—

స్వనృహంశాతిసారీస్యాదశ్వ్దాన్రోపమెద్దశ ॥ దద్యాచ్చశర్కరాధేనుంభోజయేచ్చశతంద్విజాన్ । శర్కరాధేనువిధిశ్చపూర్వముక్తః ॥ ❋

—❋ రక్తాతిసారహరాణి. ❋—

శాతాతపః ॥ దాయూగ్నిహాపకశ్చైవరక్తాతీసారవాఁభవెత్ । తేనోదపానం కర్తవ్యంరోపణీయస్తథావటః ॥ ఉదపానమితి - ఉదకంపీయ్యతేస్మిన్నిత్యుదపానం - కూపోవానిపానంవాప్రపావా॥ ❋

—❋ అథగ్రహణీరోగహరమ్. ❋—

కమఁవిపాకసంగ్రహే॥ అనన్యగతికాంభార్యామదుష్టాంకారణంవినా । పరిత్యజతియస్సోథగ్రహణీరోగవాఁభవేత్ ॥ శివసంకల్పసూక్తస్యజపస్సాస్యాత్తత్పశాంతయె । అష్టోత్తరసహస్రం హిరణ్యంచ తథామథు ॥ దద్యాద్విత్తానుసారేణసౌరమంత్రజపస్తథా ॥ శివసంకల్పస్యరుద్వ్యాది రుద్రవిధానేంగప్రస్తావే దర్శితమ్ - అష్టోత్తర సహస్ర మిత్యుపలక్షణం - వ్యాధికారతమ్యానుసారేణ సహస్రాదప్యధికం ద్విగుణ త్రిగుణాధికంకల్ప్యం ॥ సౌరమంత్రస్తుచః - అన్యత్వాషాఁదిపరిభాషాయాముక్తం ॥ అత్రాపిజపసంఖ్యా పూర్వవదేవ ॥ కెవలంశివసంకల్పాదిజపఎవన ॥ కింతుధేనుమపిదద్యాదిత్యాహ- ధేనుం సదమ్మీతాందద్యా ద్వస్త్రాభరణసంయుతామ్ । పయస్వినీంగుణోపేతాంబ్రాహ్మణాయకుటుంబినే ॥ ❋

—❋ అథగ్రహణీహరధేనుదానమ్. ❋—

పద్మపురాణే ॥ గ్రహణీవానపత్యేహి॥ నిదానమభిహితమ్- అత్రగౌతమోనివ్యాకృతిమాహ ॥ ధేనుంపయస్వినీందద్యాద్ఘంటాభరణభూషితామ్ । హేమశృంగీంరౌప్యఖురాంవాసోభిర్వేష్టితాంనరః॥ నవధాన్యైస్సమాయుక్తామెకైకంద్రోణపంచకమ్ । నవధాన్యాన్యుక్తాన్యేవ ॥ ధేనుకాలోచితాని ॥ సహిరణ్యంతుతాందద్యాదితి ॥ అలోలుపాయశాంతాయధర్మజ్ఞాయవిశేషతః । హేమాదిపూర్వవత్పూర్వాదితి-సహిరణ్యమితిక్రియావిశేషణం - దక్షిణాంచయథాశక్తిస్సువర్ణందద్యాదిత్యర్థకరి - పూర్వవదితి- తత్రయథాస్వగృహ్యోక్తవిధినాసమిద్ధోమానంతరంచరుహోమః ॥ఎవమత్రాపిసర్వంకార్యమితి॥ యద్యపితత్రహోమమంత్రాదాస్తథాప్యత్రవైష్ణవాః - స్వస్వశాఖోక్తాఃద్రష్టవ్యాఃతత్రేదంవిష్ణురితిమంత్రః కూష్మాండహోమక్రమణే దర్శితః॥ ప్రతద్విష్ణుర్విష్ణోర్నుకమితిద్వామంత్రౌనక్తాంధ్యహరగోపాలదానెదర్శితౌ॥ ఎతేత్రయోమంత్రాస్సమిచ్చర్వాజ్యహోమెతుకర్మణిగ్రాహ్యాః ॥ అత్రచవైష్ణవమంత్రగ్రహణేఅయంహేతుః - దేవకీపుత్రే

ఠ్యాదినాచానమంత్రేణవిష్ణోర్దేవతాత్వప్రతీతిః ॥ తథాచార్కాణామాంత్రవర్ణకోదేవతాభవతీత్యుక్తం ॥ తద్ధితేనదేవతుష్ట్యాదామంత్రవర్ణేనచేష్యతే ॥ దేవతాసంగతిస్తత్రదుర్బలంతుపరంపరమితి - హోమసంఖ్యాతుప్రత్యేకమష్టోత్తరశతాదికాకార్యా- గాంధర్వ్యాంవిష్ణురూపాయమంత్రేణాసేనసంయుక్తః- మంత్రమూహ ॥ దేవకీపుత్రచాణూరకంసాష్టకవినాశన ॥ నాశయగ్రహణీంచేమాంగోపేజనపనోహర । కృతేనానేనవిధినాగ్రహణీశాంతిమృచ్ఛతి ॥ తస్మాచ్ఛేతస్తుకర్తవ్యంగ్రహణీరోగిణాసదా॥

—* అథాతిసారరోగప్రతిమూదానమ్. *—

కమఠవిపాకసారే ॥ అతిసారోసిఫలకీకింకిణీనూపురీకృశః ॥ ఇతిప్రతిమూలక్షణమ్.

—* అథగ్రహణీరోగప్రతిమూదానమ్. *—

గ్రహణీరోగప్రతిమూలక్షణంతుశూలరోగహరోక్తంవిజ్ఞేయం- ఉభయత్రౌత్తికర్తవ్యకారాకలాపస్తు పరిభాషాయాముక్తప్రకారేణజ్ఞేయః ॥

—* అథపాదరోగహరాణి. *—

—‡ తత్రభంజత్వహరిమ్ । స్తబ్ధపాదత్వహరంచ॥ ‡—

శాతాతపః ॥ హరిణేనివాతేభంజఃసృగాలస్తబ్ధపాదకః । అశ్వస్తేనప్రదాతవ్యస్సువర్ణంనిష్కసంమితం॥ నివృత్తపరిమితేనసువర్ణేనాశ్వంకారయిత్వాశ్వినీమంత్రేణాశ్వినీంపూజయిత్వాశ్రోత్రియాయదద్యాదిత్యర్థః- అశ్వినోరశ్వాధిదేవతాత్వాదాశ్వినఎవమంత్రోగ్రాహ్యః ॥ అశ్వినాయజ్వరీరిషఇత్యస్యర్చ్యస్యమధుచ్ఛందఋషిఃఅశ్వినౌదేవతా- గాయత్రీఛందః - విహితాధ్రేవిసియోగః-అశ్వినాయజ్వరీరిషఇత్యాదిఉపలక్షణమేతత్- అశ్వినీప్రకాశకాస్సువస్వాఖోక్తాఃమంత్రాగ్రాహ్యాః ॥ అశ్వదానమంత్రస్తునవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేవిహితః ॥

—* అథవక్రపాదత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ జాయతేవక్రపాదస్తుహతేశునిమానవః । నివృత్తత్రయమితందద్యాత్సువర్ణం విశుద్ధయే॥ ససువర్ణంవిశుద్ధయఇతిపాఠః ॥ అస్మిన్పాఠేసువర్ణనివృత్తత్రయస్యైవదానం - ప్రథమపాఠేతుసౌవర్ణమితితద్ధితశ్రవణాన్నివృత్తత్రయస్యైవదానం ॥ ప్రథమపాఠెతుసౌవర్ణమితితద్ధితశ్రవణాన్నివృత్తత్రయపరిమితసువర్ణనిర్మితంశ్వానం॥ దేవస్తుత్యాచరణాయ ప్రకాశకైర్మంత్రైస్సంపూజ్యబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ఇంద్రస్యదూరీరితమితిసరమూప్రకాశకస్యమంత్రస్యకాశ్యపోభూతాంశఋషిః -సరమూదేవతా ॥ త్రిష్టుప్ఛందః - సరమూపూజాయాంవినియోగః - ఇంద్రస్యదూరీరితమిత్యాది॥ అన్యేఋిస్వస్వశాఖోక్తాస్సరమూధిదేవతాప్రకాశకామంత్రాః - గ్రాహ్యాః ॥

—* అథాధికాంగత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ అజాభిభూతనైశైవమధికాంగఃప్రజాయతే ।అజాతేనప్రదాతవ్యావిచిత్రవస్త్రసనాన్వితా ॥ అ

జాయాఃప్రాజాపత్యాయాఃప్రజాపతిప్రకాశకమంత్రేణసంపూజ్యప్రజాపత్యుద్దేశేనతావజ్జాయథాశక్తిపశూన్వాంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ప్రాజాపత్యత్వమిత్యాదయఃప్రజాపతిప్రకాశకామంత్రాఃనవగ్రహయజ్ఞప్రకరణేదర్శితాఃవ ॥ అజాదానమంత్రోపితత్రైవదర్శితఃవ॥ *

—* అథపాదరోగహరమ్. *—

కాతాతపః ॥ మూగఃహాపాదరోగీస్యాదశ్వదానంసమాచరేత్ । అత్రాపిఖంజత్వహరోక్తప్రకారేడాశ్వినోఃపూజాంకృత్వాఇసంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ అయంతువిశేషఃతత్రసావకాశ్వేశ్వినీపూజాఅత్రత్వక్షితపూజాదిష్వశ్వినావావాహ్యపూజయేదితి ॥ *

—* అథవల్మీకపాదత్వహరమ్. *—

బ్రహ్మగీతాసు ॥ పతితేనతుసంసర్గేవల్మీకవ్యాధిమూఢభవేత్ । పతితేనతుసంపరేఇతిపాఠాంతరం॥ గోమూత్రయావకాహారోమాసాఛేదనవిశుద్ధ్యతి ॥ సహిరణ్యంఘృతందద్యాత్తస్మాపస్యవిశుద్ధయే । యావకవ్రతంపూర్వముక్తం ॥ ప్రతిమాలక్షణంతు- ఆత్మనోరోగశాంత్యర్థఁవ్యాధిరూపందద్యాదిత్యర్థఃవ- ప్రతిమాలక్షణంతు ప్రకరణాంతెవిధాస్యతే॥ *

—* అథశ్వీపదరోగహరమ్. *—

కర్మవిపాకసారె ॥ స్వగోత్రస్యాభిగమనాచ్ఛ్వీపదీజాయతేనరఃవ। యోన్యామస్పృశ్చభవతితత్రచాంద్రాయణంచరెత్ ॥ మాసంపయోవ్రతంచైవతస్మాదోగాత్ప్రముచ్యతే ॥ స్వగోత్రస్యేత్యత్ర లింగమవివక్షితం॥ యోనిశబ్దెవ మైథునసాధనమింద్రియంలక్ష్యతే ॥ అతస్త్రీపుంసయోరప్యుభయోరొగిణొరెతత్కర్మభవతి ॥ చాంద్రాయణపయోవ్రతయోలక్షణం కృచ్ఛ్రప్రకరణెభ్యధాయి॥ ... ... *

—* అథశ్వీపదరోగ ప్రతిమాదానమ్. *—

కర్మవిపాకసారె ॥ శ్వీపదస్త్రిపదఃకుంభఃపతశ్చరధనుర్ధరఃవ ॥ ఇతి కర్తవ్యతా విశేషస్తు పరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదాన ముక్తఃవ॥ ... ... *

—* అథ పాదరోగ ప్రతిమాదానమ్.*—

తల్లక్షణంతుశూలరోగ ప్రకరణొక్తమేవ ॥ పూజాదికర్తవ్యతా విశేషస్తు పరిభాషాయాం ద్రష్టవ్యఃవ ॥

—* అథత్వగ్దోషహరాణి. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ పరుషంభాషతేత్యర్థం యస్తుత్వగ్దోషయుతోభవేల్ ॥బాంద్రాయణత్రయంకుర్యాత్పిదద్యాద్వాషధానిచ ॥ వైద్యకొక్తానివిప్రాయ శక్త్యాబ్రాహ్మణ భోజనం ॥ వైద్య శాస్త్రొక్తానిచక్రమదాదీని ॥ *

—* అథ దుశ్చర్మత్వ హరమ్. *—

- కర్మవిపాక సంగ్రహె । గురుతల్పగదోషాచ్చ గవిమైథునదోషతః ॥ దుశ్చర్మాస్యాదసాధుర్వాగ్గురు

తల్పాతిదేశతః ॥ ప్రాయశ్చిత్తంయథాప్రాప్తం తతోదోషాత్ప్రముచ్యతే ॥ గురుతల్పాతిదేశతః ॥ ప్రాప్తంప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాదిత్యన్వయాః ॥ షడ్వార్షికంకుర్యాదిత్యర్థః ॥ వ్యాధిగురుత్వే సంపూర్ణం । ద్వాదశవార్షికంకర్తవ్యం ॥ కార్యస్యవ్యాధెర్గురుత్వేన కారణస్యాపి పాపస్యాభ్యాసాదినా గురుత్వేనావగతేః ॥ ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమప్రకారస్తు పూర్వముక్తః॥ *

—* అథపాపావహారమ్. *—

కమ్రపిపాక సంగ్రహే ॥ అనులుంపతియోన్యేషాం వివయాన్పూర్వజన్మని। సోన్యజన్మనిపాపూవాక్ భవేత్పూవతిశోణితం ॥ సపూయంతిస్నివృత్యర్థమువవాసత్రయంభవేత్।భోజయేచ్చద్విజాన్దాంతాక పుచాశత్సంఖ్యాన్వితాక ॥ అక్రాపి గురులఘుభావేన న్యూనాధికభావః పరికల్పనీయః ॥ అనులుంపనం వినాశనం అపహారోవా । విషయాః ప్రక్చందనానులేపనాదయః॥ *

—* అథసదూకహర ఉమామహేశ్వరదానమ్. *—

బోధాయనః ॥ బ్రాహ్మణానధయోహింస్యాద్బ్రహ్మరోగీభవేన్నరః । తస్యోపశమనంవక్ష్యే సువర్ణేన సతుకారయేత్ ॥ సువర్ణంషోడశమాషాత్మకం ॥ మాషప్రమాణంచ పరిమాణప్రకరణేభ్యధాయి ॥ సువర్ణాభ్రేనవాపుర్యాత్పాదేనాప్యథవాపునః । ఉమామహేశ్వరంరూపం వృషభాధిష్ఠితంపరం ॥ చతుర్భుజంతుద్విభుజామువాంకుర్యాద్విచక్షణః । ఏకవక్త్రోభవేత్తత్ర త్రినేత్రశ్చసుహృద్భుజః ॥ అక్షమాలాత్రిశూలం చ తస్యదక్షిణహస్తయోః । దేవీపృష్ఠగతస్త్వేకో వరదశ్చాపరఃకరః ॥ వామోత్సంగగతాదేవి శివపృష్ఠప్రభాపాణికా । వృషభోరాప్యతఃకార్యో ఘంటయాలంకృతోభవేత్ ॥ స్వశక్త్యానిత్తశాఠ్యంతుకుర్వతో నిష్కలంకవేత్ । తస్మిన్నారోప్యదేవేశ ముమయాసహితంప్రభుం ॥ వస్త్రైర్మూలైర్యస్తథాగంధైర్మూలమంత్రేణపూజయేత్ ॥ మూలమంత్రస్త్వేవపంచాక్షరః॥ హ్రూమేరుద్రగాయత్రీ। మంత్రశ్చ రుద్రగాయత్రీ సర్వత్రహివిశ్చిత ఇత్యగ్రేవక్ష్యమాణత్వాత్ ॥ సర్వత్రేతి సర్వశబ్దస్య పూజావ్యతిరిక్తో హ్రూమోవిశేషః ॥ అథమూలమంత్రోరుద్రగాయత్రీ ॥ అతస్సర్వత్ర పూజాదావవికల్పేనాంగభావం భజతే ॥ యతోహ్రూమేరుద్రగాయత్రీమంత్రశ్చ- వికల్పేన మంత్రావిధాస్యంతే ॥ పూజానంతరంకర్తవ్యమాహ। తతో బ్రాహ్మణమాహూయ దరిద్రం ధర్మకోవిదం॥ శృతవృత్తోపసంపన్నం శాంతంచైవాత్మవేదినం ॥ వస్త్రాంగుళీయకైస్తస్య పూజాం శక్త్యాప్రకల్పయేత్ ॥ హోమంచకారయేత్తైవ సమిదాజ్యతిలైరపి ॥ మంత్రశ్చరుద్రగాయత్రీ సర్వత్రేతివినిశ్చయః ॥ రుద్రగాయత్రీ లింగపురాణేభిహితా॥ సర్వేశ్వరాయవిద్మహే శూలహస్తాయధీమహి - తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ అస్య శ్రీవేదవ్యాస ఋషిః - రుద్రోదేవతా - గాయత్రీచ్ఛందః - విహితాధేనివినియోగః ॥ ఏవం రుద్రగాయత్రీపూజాయాం హోమేవ సర్వత్రేతి వినియుజ్యతే ॥ తిలహోమెపిక్రమేణ మంత్రాంతరాణ్యపివికల్పేన వినియుక్తాని । యద్వాత్రియంబకేనైవసమిధోజుహుయాత్సుధీః ॥ రుద్రుద్రాయేతిమంత్రేణ జుహుయాదాజ్యమాప్లుతః ॥ తిలాంశ్చమూలమంత్రేణేత్యేవం మంత్రక్రమోభవేత్ ॥ హోమసంఖ్యా ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం । త్ర్యంబకమంత్రస్యాష్టోత్తరసహస్రవారదర్శితం ॥ రుద్రుద్రాయేత్యస్యకణ్వఋషిః - రుద్రోదేవతా - గాయత్రీఛందః - ఆజ్యహోమేవినియోగః ॥ మూలమంత్రః పంచాక్షరోవా। రుద్రగాయత్రివా - హోమానంతరం ॥ తథాబ్రహ్మోద్వాసనాంతే మిథునంబ్రాహ్మణాయతు । వృషభోపరివి

న్యస్యభక్త్యాతువినివేదయేత్ ॥ మంత్రేణానేనవిధివద్బ్రహ్మరోగీజితాత్మవాక్ ॥ బ్రహ్మోద్వాసనంనామస్వ
గృహ్యోక్తప్రకారేణ బ్రహ్మణః రుత్విజోవిసజ్జనం ॥ మిథున ముమామహేశ్వరాత్మకం - దానమంత్రైః ॥
కైలాసవాసీభగవానుమయాసహితఃపరః । త్రిణేత్రస్సహగోవద్రుగోగమాశువ్యపోహతు ॥ తతశ్చబ్రాహ్మణాం
సమ్యక్ప్రణిపత్యతుమాపయేత్ । బ్రాహ్మణాన్భోజయేచ్చాపి స్వయంభుంజీతవాగ్యతః ॥ ఎవందత్వామహాదా
నం దద్రురోగాత్ప్రముచ్యతే॥ ... ...

—* అథ లూకిత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ గోత్రహాలూతకీచైవ బ్రాహ్మణాపత్యవ్రతంచరేత్ । వ్రతాంతేమేదినీందద్యా ద్ధేనుయుగ్మంచైవ
భారతం ॥ భూమేరలాభే మేదినీప్రతినిధిత్వేనగాం పయస్వినీమలంకృతాందద్యాత్ ॥ గోదానమంత్రస్తు
పూర్వముక్తః ॥ భారతశ్రవణ ప్రకారస్తు మహాభారతే దర్శితః ॥ తతఃపరంప్రవక్ష్యామియానిదేయానిభా
రతే । వాచ్యమానేతువిప్రేభ్యో రాజన్పర్వణిపర్వణి ॥ స్వస్తివాచ్యద్విజానాదౌ తతఃకార్యంప్రవత్సతే।
సమాప్తెపర్వణితతస్స్వశక్త్యాతపయేద్ద్విజాన్ ॥ ఆదౌతువాచకంపుష్ప రసగంధనమన్వితం। విధివద్భోజయే
ద్రాజన్ మధుపాయసముత్తమం ॥ స్వస్తివాచ్యేత్యాది॥ విధివిధానంపురాణపాఠః ॥ తస్యాదౌస్వస్తివాచ్య
స్వగృహ్యోక్తప్రకారేణ స్వస్తివాచనవిధానం । తతఃకార్యంప్రవత్సతే ॥ పుస్తుకపూజా నంతరం భారత
పాఠ రూపం కార్యంప్రవత్సతే ॥ తతఃపురాణపాఠఇతి॥ ఎతచ్చ సర్వ పురాణసాధారణం ॥ శేషం భా
రతే పఠితం॥ ... ...

—* అథ చచ్చరాంగత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ లోహహారీచ పురుషో భవేద్వైచచ్చరాంగకః। లోహంపలశతందద్యా దుపోష్యసతు
వాసరమితి ॥

—* అథ కృష్ణాంగత్వ హరమ్. *—

శాతాతపః ॥ కారుకాణాంచదుష్కృష్ణా రూపశ్చాంగెప్రజాయతే । తేనతత్పాపశుద్ధ్యర్థం దేయోవై
వృషభస్సితః॥ కారుకాశ్శిల్పినః ॥ వృషభదానమంత్రస్తు పూర్వముక్తః॥

—* అథకండూతి రోగహరమ్ *—

శాతాతపః॥తైలచౌర్యేణభవతి నరఃకండూయకస్యచా।ఉపోష్యసోపివిప్రాయదద్యాత్తైలఘటద్వయం॥

—* అథ శీతాంగత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ వస్త్రహారీచశీతాంగస్యప్రదద్యాత్సుశోభనం । హేమత్రయమితంవస్త్రయుగ్మందద్యా
ద్ద్విజాతయే॥ హేమనిష్కత్రయమితంవస్త్రయుగ్మంచదద్యాదిత్యర్థః॥ వస్త్రయుగ్మంపీతవర్ణం॥ దానమం
త్రస్తాదృశలింగదర్శనాత్ ॥ హిరణ్యదానమంత్రస్తునవగ్రహయజ్ఞప్రకరణెవర్ణితః॥ వస్త్రదానమంత్రః॥
పీతవస్త్రయుగంయస్మాద్వాసుదేవస్యవల్లభం॥ప్రదానాదస్యమెవిష్ణురతశ్శాంతింప్రయచ్ఛతు॥సహసమభివ్యా
హారాత్సర్వాణమపివాసుదేవప్రీత్యర్థమెవదద్యాత్॥

—* అథదద్రుమండలహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ స్వామ్యంగనాభిగమనేజాయతెదద్రుమండలః । కృత్వాలోహమయీంధెనుంపలషట్టోప్రమాణతః॥ కాపాఁసధావసంయుక్తాంసప్తధాన్యసమన్వితాం । దద్యాద్విప్రాయవిదుషెపాపంపెఁ్ాాాాతి ॥ అత్రయద్యపిచామాన్యతరి పాపంక్షయ్యెకామిత్యుక్తం ॥ తథాపి దద్రుమండలనిదానభూతం పాపం ఁాాాత్ర భూతోగోగోపిక్షీయ్యతామిత్యుచ్చార్య కాపాఁసాదిసమన్వితాం లోహమయీం ధెనుందద్యాల్॥ *

—* అథ గజచర్మత్వహరమ్. *—

శాతాతపప్రోక్తే॥ విశ్వస్తభార్యాగమనే గజచర్మప్రజాయతె । తత్పాపస్యవినాశాయ ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతె। విశ్వస్తభార్యాగమనే గురుతల్పప్రాయశ్చిత్తస్యాతిదెశాత్పష్ఠ్యాషికం ప్రాయశ్చిత్తంకర్తవ్యం॥ ప్రాయశ్చిత్తశబ్దెన నివర్తతిరభిధీయతె ॥ సాచకృచ్ఛాది రూపాదానరూపాచ॥తదుభయమపి ప్రాయశ్చిత్తమిశబ్దెనోపాత్తం॥ తత్ర వ్యాధిగురులఘుభావెన ద్వయోస్తమున్యతరోవికల్పాచ్చావగంతవ్యం॥ ఏవం ప్రాజాపత్యాదిరూపనివర్తతిపర్యంతామభిధాయేతరాంవివిచ్యదర్శయతి॥ కృత్వాకాంస్యమయీంధెనుం నివర్తివింశతిసంఖ్యయా । సర్వోపస్కరసంయుక్తాం ఛత్రోపానహసంయుతాం ॥ దద్యాద్విప్రాయవిధివ ఁాాాాత ముదీరయేత్ ॥ సర్వోపస్కరసంయుతామితి ॥ సువర్ణశృంగాదియుతామితి ॥ సురభీవైష్ణవీమాతానిత్యం విష్ణుపదస్థికా । గోదానంతుమయాదత్తం మమపాపంవ్యపోహతు॥

—* అథ బభ్రుమండలత్వహరం. *—

శాతాతపః ॥ నకులస్యాభిభూతెన జాయతెబభ్రుమండలం । నివర్తద్వయమితందద్యాన్నకులంసవిశుద్ధయెఇతి ॥ శక్త్యానుసారెణ సౌవర్ణరాజితౌవా నిష్కాభవతః ॥ విశేషానుపాదానాత్॥ *

—* అథ కృష్ణమండలత్వహరమ్. *—

శాతాతపః॥ మయూరభూతనైచైవ జాయతేకృష్ణమండలం।నివర్తత్రయమితోదెయస్తైనస్వాతామయిష్ణీ॥

—* అథ శ్వేతమండలత్వహరమ్. *—

శాతాతపః॥ హంసహంతాభవేద్యస్తుతస్యస్యాచ్ఛ్వెతమండలం । రూప్యంపలద్వయమితం హంసందతాస్య విశుద్ధ్యతి॥ *

—* అథ విసర్పహరమ్. *—

కుష్ఠవిపాకసమున్చయె ॥ అమేధ్యస్యప్రచాతాతు విసర్పవ్యాధిమాన్భవేత్ । మాసంపయోవ్రతంకుర్యాద్దద్యాదంతెపయస్వినీం ॥ పయాస్వినీంగాం॥ *

—* అథ విసర్పహర నాగ దానమ్. *—

తత్రైవ ॥ పలేనవాతదధ్నెనతదర్ధాధ్నెనవాపునః । కుర్యాన్నాగంసువర్ణెనఫణపంచకసంయుతం ॥ మాణిక్యానిచదెయాని ప్రత్యెకంఫణపంచకె । రత్నంపుచ్ఛెతథాదెయం వజ్రంలోచనయోస్తథా॥ ఎవంకృత్వాశుభంనాగం కుంకుమెనానులెపయెత్ । రక్తవస్త్రెణసంవెష్ట్య తామ్రపాత్రోపరిన్యసెత్ ॥ తామ్ర

స్యాత్పరిమాణంపలానామష్టకంవిదుః । ఉపచారైష్షోడశభిరవయేన్నాగముత్తమం ॥ పరిమాణం హిరణ్యమసంఖ్యాచపృథగ్భవేత్ ॥ ప్రత్యేకమష్టోత్తరసహస్రాదిభవేదిత్యర్థః ॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యఇత్యాసాం తిస్రాణామగ్నిఋషిః ॥ సర్పోదేవతా॥ అనుష్టుప్ఛందః ॥ క్రమేణసమిదాజ్యతిలహోమేవినియోగః ॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యఇత్యాది ॥ ఎధిమంత్రైస్సమిదాదిహోమోభవతి॥అత్రాజ్యహోమేఅయమపరోవిశేషః హుత్వాహుత్వావశిష్టాజ్య బిందూన్వాక్రాంతకేస్థాపయేత్ ॥ తేనచబిందవస్సంపాతాఇత్యుచ్యంతే ॥ తేనచసంపాతాజ్యేన ఆచార్యోరోగిణోంగాన్యభ్యుజ్యాదితి ॥ తదేవాహ ॥ హుత్వాహుత్వాజ్యసంపాతైఃపాత్రేచైకీకృతైస్స్వయం। ఆచార్యోంగానిచాభ్యజ్యరోగిణంతువిసర్జయేత్ ॥ తత్రకుశాదిభిస్సంమార్జనయేదిత్యర్థాన్నహార్యః॥ సంమార్జనమంత్రమాహ ॥ ఋగ్వేశ్వసాపరాజ్ఞీభిభూమిఘూర్ణమ్నాదిభిఃక్రమాచితి । స్వస్థోయథాసౌభవతి గాత్రాణ్యస్యాపరోగతః ॥ భూమిభూర్ణమ్నాదిభిఃక్రమాదితి ॥ భూమిభూర్ణమ్నేతీమామారభ్యక్రమాత్తిస్రభీరుగ్భిరిత్యర్థః ॥ యథాసౌరోగిస్వస్థోనీరోగోభవతీతి సంక్షేపేణకథనం ॥ ఎతదేవవివిచ్యకథయతి॥ గాత్రాణ్యస్యాపరోగతఇతి ॥ గాత్రాణ్యంగానియథారోగతఃరోగాదపగతాని భవంతి తథా సంమార్జనయేదిత్యర్థః ॥ సవాఽవయవానపియథాయోగం సంమార్జనయేదితితాత్పర్యం ॥ భూమిభూర్ణమ్నేత్యాసాంతిస్రాణాం సపరాడగ్నిఋషిః - అగ్నిర్దేవతా- ద్వితీయతృతీయయోరాత్మా సూర్యోవాగ్నిర్దేవతా- సర్వత్రలింగోక్తాదేవతా - ఆద్యానుష్టుప్ - ఇతరేగాయత్ర్యౌ- సంమార్జనేవినియోగః ॥ భూమిభూర్ణమ్నేత్యాది॥ ఆయంగౌస్త్రింశదృచేత్యాది ॥ సంమార్జనానంతరం॥ గుగ్గులంచసుగంధంచ ధూతిదారుచనిష్కమేత్ । ప్రకల్ప్యకలశంకుర్యాదభిషేకంజలైశ్శుభైః ॥ నమోఅస్తు సర్పేభ్యఇతి సాధర్ణంతల్లింగకైరపి । హిరణ్యవర్ణాఃశుచయఃపవమానాసువాకతఃి ॥ ఆపోహిష్ఠాచయఇతి శన్నోవాతముదీరయేత్ ॥ గుగ్గులంచేత్యాది ॥ గుగ్గులుఃప్రసిద్ధిః ॥ సుగంధిఃధూర్ణాది॥ ధూతిదారు దేవదారు సజ్జరసవృక్షో ॥ అతస్తంచకలాన్యత్రగృహ్యంతే ॥ తాన్యభిషేకకలశేక్షిపేత్ ॥ ప్రకల్ప్యనిక్షిప్య॥ తంకలశమభిషేకోపయుక్తైస్తీర్థాదిజలైఃపూర్ణంకుర్యాత్ ॥ నాగపూజాప్రదేశాత్పశ్చిమభాగే కలశంసంస్థాప్యతీర్థోదకేన పూరయిత్వా గుగ్గులాదీంస్తత్రనిక్షిప్యనాగం స్వప్రతిమాయాం పూజయిత్వా పూర్వస్థాపితేకలశేనవగ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారేణ వరుణమావాహ్యసంపూజ్య॥ నమోఅస్తు సర్పేభ్యఇత్యాదిభిర్మంత్రైస్తదుదకమష్టోత్తరశతాద్యాశ్చపృథ్యాశభిర్మంత్యై॥ పూర్వోక్తం హోమమంవిధాయసంపాతైఃరోగిణోంగానిసంమృజ్యపశ్చాదభిషేకంకుర్యాదితిక్రమః॥ తత్రాభిషేకమంత్రానాహ ॥ నమోఅస్తు సర్పేభ్య ఇత్యాదినా ఆపోహిష్ఠేత్యంతేన॥ అత్రాభిషేచయేదిత్యధ్యాహారః ॥ తల్లింగకైరభిషేకప్రకారైర్హిరణ్యవర్ణాఇత్యాదిభిస్నాతం॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యఇత్యాచేనాభిషించేదిత్యర్థః ॥ అయంచ తృచఃసాంప్రతమత్రైవదర్శితః॥ హిరణ్యవర్ణాఃఆపోహిష్ఠాఇత్యాచాపరిభాషాయాం ॥ పవమానాసువాకస్తు గణహోమప్రకరణేపఠితః ॥ శన్నోవాతముదీరయేదితి ॥ ఏతేనచస్వస్వశాఖోక్తశాంతిపాఠఉపలక్ష్యతే ॥ శన్నోవాత ఇత్యాది త్రైతిరీయశాంతిః ॥ తథాశ్వలాయనశాఖిశ్చ ॥ అయంచ శాఖిపాఠఅభిషేకానంతరంకార్యః ॥ తతః॥ ఉత్సారితాంగంరుచిరం లింపేదగరుచందనైః । తతశ్శుక్లాంబరధర శ్శుక్లమాల్యానులేపనఃి ॥ గంధ పుష్పాక్షతాదిభి స్సపరివారైవత్యమంత్రైరాచార్యేపి సమర్చయేత్ ॥ అనంతరంసర్పరాజ మాచార్యాయనివేదయేత్ ॥ ఉత్సారితాంగఃప్రోక్షితాంగఃవస్త్రేణాపాకృతశరీరసలిలఇత్యర్థఃి ॥ తంరుచిరంయథాభవతితథా - అగరుణాశ్రీచందనాదిభిశ్చలింపేత్॥ స్వయమితరోగి ॥ ఎతచ్చ సమర్చనందానకాలే - పూర్వకృతపూజాతోన్యదేవ ॥ సపరివారైవతోక్తమంత్రోత్రైవ హోమాంగత్వేనదర్శితః॥ అధునానాగదానమంత్రమాహ ॥ యోధత్తేపృథివీంకృత్స్నాంసం

స్నైలవనకాననాం। క్షీరాద్ధ్యాయశ్చకయ్యాచ వాసుదేవస్యశాఙ్గీణఃశ్లోకేన నాగోసా తుష్ట్యావాశీర్వ్యపోహతు। వైసపీకఃకారంవా త్వగ్దోషజనకంతథా॥ రక్తదోషోద్భవంవాపిమూత్రకృతఃపిత్తలోపివా। అంగప్రత్యంగసంభూతం వికారంమేవ్యపోహతు ॥ ఇతి ॥ ఏవంచత్వాహుతంనాగమాచార్యాయసదక్షిణాం ' భూమూప్రణమ్యశిరసా శనైస్నేతపదంవ్రజెత్ ॥ ఆచార్యానుజ్ఞయాజెపిత్యర్థఃశ॥ ఆచార్యేతత్యుపలక్షణం ॥ ప్రతిగృహ్యాత్రనువ్రజనం కుర్యాదితియుక్తవత్ ॥ ఆచార్యేణహ్యనుజ్ఞాతస్స్వగృహంప్రవిశేత్సుధీఃశ। బ్రాహ్మణాంభోజయిత్వాను స్వయంభుంజీత బంధుభిఃశ ... ... *

—* ఇతి విసర్పహర నాగరాజదానవిధిస్సంపూర్ణఃశ. *—

—* అథ దుగ్ధాంగత్వ హరమ్. *—

శాతాతపఃశ॥ సౌగంధికస్యహరణాద్దుగ్ధాంగఃప్రజాయతే। లక్ష్మేకరిచపద్మానాం జుహుయాజ్జాజ తవేదసే ॥ సౌగంధికంచకల్హారంశ॥ సుగంధిద్రవ్యంచ॥ జాతవెదసేఇత్యనేన- జాతవేదసే సునవామ ఇత్యాదిచ ఉపాదానంశ॥ అతోహెూమమంత్రోస్యయమేవ॥ అస్యస్యాదిశీతజ్వరహరేడుక్తఃశ॥

—* అథ విస్రగంధత్వ హరం. *—

మధుచోరస్తుపురుషో జాయతేవిస్రగంధవాక । సదద్యాన్మధుధేనుంచ ఉపోష్యాథద్విజాయతుశ॥ మధు ధేనువిధానంతుపూర్వముక్తం ॥ చశబ్దాత్ప్రాయశ్చిత్తంసముచ్చీయతే॥ తచ్చవ్యాధ్యనుసారేణ చాంద్రాయణాదికల్ప్యంశ॥ ... ... *

—* త్వగ్దోషప్రతిమూచానం. *—

ఎతల్లక్షణంచానుక్తెషుతురోగేష్విత్యాదినా శూలరోగప్రకరణేవిజ్ఞేయంశ॥ ఇతికర్తవ్యతాకలాపస్తు పరిభాషాయాంరోగప్రతిమూచాన విధాపుదీరితఃశ॥ ... ... *

—* అథ కుష్మహరమ్. *—

శాతాతపఃశ॥ బ్రహ్మహానరకస్యాంతే పాండుకుష్మీప్రజాయతే। ప్రాయశ్చిత్తంప్రకుర్వీత తత్పాతక విశుద్ధయే ॥ ప్రాయశ్చిత్తంషడ్వాషికంకుర్వీత ॥ పాపస్యోపభోగేనక్షీయమాణత్వాత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తోపక్రమ ప్రకారమ్తు ప్రాయశ్చిత్తపద్ధతావుదీరితఃశ॥ ఎవం కృతప్రాయశ్చిత్తస్యతదనంతరం కర్తవ్యతామాహ॥ చత్వారఃకలశాఃకార్యాఃపంచపల్లవ సంయుతాఃశ। పంచరత్నసమాయుక్తాస్సితవస్త్రేణవెష్టితాఃశ॥ అశ్వత్థాదిమృద్యుక్తా స్తీర్థోదకసుపూరితాఃశ। సర్వౌషధిసమాయుక్తాస్తాన్యప్రతిదిశంతతఃశ॥ మృదశ్చపూర్వముక్తాఃశ॥ ప్రతిదిశంపూర్వాదిదిక్షు- ఎవంచతురఃకలశాన్స్థాపయిత్వా- తన్మధ్యేపరంకలశంసంస్థాప్య- తస్యోపర్యష్టదళం రౌప్యంపద్మంనిధాయ తత్రవాసుదేవంస్థాపయేదిత్యాహ॥ రౌప్యమష్టదళం పద్మం మధ్యకుంభోపరిన్యసేత్। బ్రాహ్మణాఃపాఠయేయుస్స్వైరుగ్వేదప్రభృతీంఛనైఃశ॥ దశాంశేనతతోహోమో గ్రహశాంతిపురస్సరం। తత్రకుండంవిధాతవ్యం ఘృతాక్తైస్తుతిభైర్యవైఃశ॥ ద్వాదశాహమిదంకర్మ సమాప్యద్విజపుంగవఃశ॥ భద్రాసనేయజమాన స్యాభిషేకంసమాచరేత్॥ యథాశక్తిప్రమాణేనేతి॥ పలేనవా తదర్ధేనే

తి ॥ యజేత్పురుషసూక్తేనేతి॥ యజేతూపాజయేత్॥ పూజాప్రకారస్తు పరిభాషాయాం- ద్వాదశదివసాధ్యమేతత్కర్మ తత్ర ప్రతిదినం ప్రాతర్మధ్యం సాయంకాలేష్వాచార్యేణ పూజితందేవం యజమానోపి గంధపుష్పాదిభిః పూజయేత్ ॥ తథాపూర్వస్థాపితేషుచ తస్పృషు కలశేషు రుగ్వేదాదీక్ పాఠయేయుః - ఋగ్వేదాదిచతుష్టయ పారాయణం కారయేయురిత్యర్థఃకుంభేఋగ్వేదం - దక్షిణకుంభే యజుర్వేదం- పశ్చిమకుంభేథర్వాంగిరసం - ఉత్తరకుంభే సామవేదం పాఠయేత్ ॥ వెద చతుష్టయ విచామథావెయథాసంభవం తచ్ఛాఖాధ్యాయిభి శ్చతుర్భిర్బ్రాహ్మణైశ్చత్వారి వేదపారాయణాన్యకారయేత్ ॥ దృష్ట్వా థర్వాదస్యకర్మణాః రోగనివృత్తిశ్చదృష్టం ప్రధానప్రయోజనం॥ అవాంతరప్రయోజనంతు దురితా పూర్వనివృత్తిః॥ సాచవేదపారాయణ చతుష్టయసాధ్యా॥ వేదానామపిచాతువిధ్యంస్వతస్సిద్ధం ॥ ఇతి వేదపారాయణకథనం ॥ వేదపారాయణవిధిస్తు పరిభాషాయాం ॥ యద్యపిసామసుపర్యుపాణేషు వెదాంతరాణామనధ్యాయోవెదాంతరేషు పఠనానేషుసామ్నాం ॥ తథాపివేదచతుష్టయపారాయణవిధిబలాదేతత్కాం భద్దాపనాచ్చ యావతాపగస్పరసంచారోధికరణాఽహుతిశ్చనభవేత్తావతి భూభాగేకలశచతుష్టయం స్థాపయిత్వామధ్యేవానుదేవాధిష్ఠానకలశంస్థాపయేత్ ॥ తద్దశాంశేనహోమమిత్తి ॥ యస్మిన్దివసే యావాన్వేదపారోజాయతే తావద్గ్రంథసంఖ్యాయా గణయిత్వా తద్దశాంశసంఖ్యాయా హోమోవ్యాహృతిభిఃకార్యోరి ॥ అత్రాయం పరిగణనాదిప్రకారరి ॥ మంత్రబ్రాహ్మణేనమిళిత్వా యస్మిన్వేదేయావాఞ్ గ్రంథస్తావంతం ద్వాదశధావిభజ్య ప్రతిదినమేకైకసంఖ్యాయా వ్యాహృతిభిహోఽమఃకార్యఇతి॥ హోమద్రవ్యంచపృతౌక్తాస్తిలాయవావా ॥ ఏషుకర్మదినేషు ప్రథమదినఎవ నవగ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారేణాదిత్యాది గ్రహాన్స్థాపయిత్వాగ్రహశాంతిం హోమాంతాంనిర్వర్త్యే యావత్కర్మసమాప్తిస్తావత్థ్సాపితాఞ్ గ్రహాన్ ప్రతిదినం గంధాదిభిస్సమభ్యర్చయేత్ ॥ కమూఞ్చేదక్షిణాదీక్దద్యాత్॥ గ్రహపూజాప్రకారశ్చ పరిభాషాయాందర్శితఃరి॥ ద్విజపుంగవఇతి ॥ ద్విజపుంగవఃఆచార్యఃరి॥ భద్రాసనఇతి ॥ భద్రాసనస్వరూపంతు వినాయకశాంతౌ దర్శితం ॥ అభిషేకంసమాచరేదితి॥ ఎవంవిధభద్రాసనోపవిష్టస్యారోగిణ అభిషేకమాచార్యఃరి ఇతర బ్రాహ్మణసహితోవైదికైర్మంత్రైఃకుర్యాత్ ॥ అభిషేకసమయేచ వాసుదేవాధిష్ఠిత కలశోదకంవేదపారాయణోదకంచైకస్మిఞ్ పాత్రేనిధాయ వినాయకశాంతౌ నవగ్రహయజ్ఞోక్తప్రకారేణ యజమానమభిషించేయుఃరి ॥ తతఃకింకుర్యాదతఆహ ॥ తతోదద్యాద్యథాశక్త్యా గోభూహేమతిలాదికం । బ్రాహ్మణెభ్యస్తథాజేయ మాచార్యాయనివేదయేత్ ॥ ఏవంపూర్వోక్త వాసుదెవప్రతిమాం ॥ ఎతత్ప్రతిసూచానమంత్రఃరి॥ ఆదిత్యావసవోరుద్రాః విశ్వేదేవామరుద్గణాః । ప్రీతాస్సర్వేవ్యభీష్టంతు మమపాపంసుదారుణం ॥ ఇత్యుదీర్య ముహుర్భక్త్యాశతమాచార్యంతోషయేత్ । ఏవంవిధానైర్దివసైశ్చతుర్భిర్విశుద్ధ్యతిరి॥ *

—* అథ ప్రకారాంతరేణకుర్వహరమ్. *—

శాంతాతపఃరి॥ కుష్ఠిగోవధకారీస్యాన్నరకాంతెస్యనిషూచికరి । స్థాపయెద్ఘటమేకంతుపూర్వోక్తద్రవ్యసంయుతమ్ ॥ సమనంతరప్రోక్తపాండుకుష్మహరేణూనిపంచపల్లవాదీనిద్రవ్యాణ్యభిహితాని- తైర్యుక్తమేకంకలశంస్థాపయేత్ ॥ దక్షిణాదిశి - తంకలశందక్షిణాదిశి - కుండస్యదక్షిణభాగఇత్యర్థఃరి - తామ్రపాత్రంన్యస్యేత్తత్రతిలపూణంసుపూజితమ్ । తత్రకలశే ॥ తస్యోపరిన్యసేద్దేవం హోమనిషూచికమితంసుమమ్ । యజేత్పురుషసూక్తేనపాపంమెశామ్యతామితి । యమమూతికస్తుదక్షిణహస్తేనదండధారిణే ॥ వామహస్తెనాభయదామహిపారూఢాభవతి ॥ పురుషసూక్తేనయజేతూపాజయేత్ ॥ పూజాప్రకారస్తు పరిభాషాయాం పాపం

మెశామ్యకామితి। వాసంశరీరేవతత్కామానంరోగరూపం తన్నిదానభూతందురితంచశామ్యకామితిసంకల్ప్య
వ్యర్థకాః॥ సామపారాయణంకుర్యాత్కలశేతత్రకామ్యతః। దశాంశంసర్పిషాహుత్వాపావమాన్యభిషేచ
నే॥ విహితేఽన్యత్రరాజంతమాచార్యాయనివేదయేత్। సామవేదవిదభావేబహ్వృచంవా యథాలాభోపపన్న
శాఖాధ్యాయినంవావేదవారాయణేవృణీత - యావత్పారాయణసమాప్తిపర్యంతమంపూర్వోక్తప్రకా
రేణపూజయేత్॥ హోమమంత్రాఃవ్యాహృతయః - దశాంశేహోమక్రమకారశ్చ పాండుకుష్ఠరోగహరోక్తరీ
త్యాసప్తశ్లోకాయుః॥ పావమాన్యేతి॥ పవమానస్సువర్జనః - స్వాధిష్ఠయేత్యాద్యాస్సువస్వ శాఖోక్తాగ్రాహ్యాః-
దానమంత్రమాహ॥యమోమహీవమూరూఢోదండపాణిర్మహాయాయావహాః- దక్షిణాశాపతిర్దేవో మమపాపం
వ్యపోహతు॥ ఇత్యుచ్చార్యవిసృజ్యైనంమూసంగోభక్తిపూర్వకం। బ్రహ్మగోవధయోరేవాస్యాదన్యా నా
స్తినిష్కృతిః॥ బ్రహ్మవధస్యసమనంతరపూర్వోక్తంకపిలాగోవధస్యేతదితివిభాగః॥ *

—* అథాపరంకుష్ఠహరమ్, *—

శివగీతాయామ్॥ యోనరోహంతివైజంతూక్కుష్ఠరోగీభవేచ్చసః। సాంతాపనంప్రకుర్వీతభగవా నాహ
శంకరః॥ సాంతాపనంసాంతపనం॥ తుల్యజంతుహననేనిష్కదంప్రాయశ్చిత్తం॥ తత్రాపివ్యాధేరల్పత్వేఽనసి
లఘూనిగురుణిగురూణీతిగౌతమవచనాత్॥ *

—* అథకుష్ఠరోగహరవృషభదానమ్. *—

వాయుపురాణే॥ కుష్ఠీస్యేయాభవేదిత్యుపక్రమ్య-అభిహితం॥ అథకుష్ఠహరంవక్ష్యేవృషదానమనుత్తమం॥
యత్కుర్యాత్కుష్ఠరోగార్తశ్శరీరసుఖకారకమ్। పలైస్త్రిభిస్తుకుర్వీతద్వాభ్యాంమేకేనవాపునః॥ రాజతం
వృషభంశుద్ధంహేమశృంగఖురంతథా। మహేశ్వరేణోమయాచకుర్వీతతదధిష్ఠితమ్॥ మహేశ్వరస్యోమా
యాశ్చప్రతిమేద్వేనువర్ణస్యపలైస్త్రిభిర్వాద్వాభ్యామేకేనవాకారయేదిత్యనూ॥ సోవర్ణేప్రతిమేద్వేతు
పూర్వోక్తేనక్రమేణతు। యథావిభవదానేనవిత్తశాఠ్యంనకారయేత్॥ అత్రవృషభదానస్యప్రాధాన్యా
దుమామహేశ్వరప్రతిమేవిహితపలత్రితయాదిపరిమాణాదపిన్యూనపరిమాణేనసువర్ణేనకృతేఅపిదోషాఅపి
దోషాయనేత్యేతత్సూచయతి విత్తశాఠ్యమిత్యనేన - వృషభప్రతిమాతూక్తపరిమాణేనైవకార్యా॥ ప్రధాన
త్వాత్ - పలాష్టకేకాంస్యపాత్రేస్థాపయేత్తాంవిచక్షణః॥ శ్వేతపుష్పైరక్షతాద్యైశ్శ్వేతవస్త్రైరలంకృతమ్।
ఏవంవిధంతంవృషభంకాంస్యపాత్రేవినిక్షిపేదిత్యర్థకాః- బ్రాహ్మణంవిద్యాయుక్తంస్వాచారం సంయతే
ంద్రియమ్। సర్వశాస్త్రప్రవక్తారంప్రతిగ్రహపరాఙ్ముఖం॥ గృహమూహాయభక్త్యాతం యథావిధిసమర్చ
యేత్। హోమంచపూర్వవత్కుర్యాన్మంత్రైర్మూర్ధాహేశ్వరైస్తథా॥ పూర్వవదితి - స్వగృహ్యోక్తప్రకా
రేణాగ్నింప్రతిష్ఠాస్యస సమిద్ధర్వాజ్యతిలహోమమూనశ్లోత్తరసహస్రసంఖ్యయా కుర్యాదిత్యర్థకాః - ఉమామ
హేశ్వరారుద్రప్రకాశకామంత్రాస్తత్తస్స్వస్వశాఖోక్తాగ్రాహ్యాః॥ పూర్వోక్తగుణవిశిష్టేనబ్రాహ్మణేన తం
వృషభం - వక్ష్యమాణదానమంత్రేష్టమూర్తేరధిష్ఠానమిత్యనేనశ్లోకేనోమామహేశ్వరపూజాంకారయిత్వా॥
తతోహోమమంనిష్పాద్యతత్కృత్వాథనిక్షిప్తంవృషభంబ్రాహ్మణాయదద్యాత్- దానప్రకారమాహ॥ ఉదఙ్ముఖాప
విష్టాయమహాదేవస్యసన్నిధౌ। బ్రాఙ్ముఖోవ్యాధితోదద్యాన్మంత్రేణానేనధర్మతః॥ దానమంత్రః॥ అష్ట
మూర్తేరధిష్ఠానంకృపయావృషభధ్వజ। శ్వేతమూదుంబరంసర్వశుభవాచిత్రమేవచ॥ త్వద్భోషజనితంయా

చ్ఛ మండలాన్యథవాహార । సవత్కకర్మవిపాకోద్ధంపావతీనాథసవత్క ॥ కుమ్మహాభవసర్పేశోత్తుమాంపా
వతీపతె । వృషభధ్వజెతి ॥ ధ్వజఇతిసంబుద్ధ్యంతంభిన్నపదం ॥ అష్టమూర్తేర్ధ్వజెతివృషభ ఽశేషణం॥

ఇతికుష్ఠహరవృషభదానమ్.

—* అథహీనకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ మాతృగామీభవెద్యస్తుతస్యలింగంవినశ్యతి । చండాలీగమనేచైవహీనకుష్ఠీ ప్రజాయతే॥
అత్రచప్రతిక్రియాలింగహానిమారెప్రసంగాత్పూర్వమెనదశితమితి నాత్రలిఖితా॥ *

—* అథరక్తకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ దీక్షితస్త్రీప్రసంగెనజాయతెరక్తకుష్ఠవాక్ । తక్షాపితకవిశుద్ధ్యర్థంప్రాజాపత్యంసమా
చరెత్॥

ఇతిరక్తకుష్ఠహరమ్.

—-* అథపీతకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ స్వసుర్గామనేచైవపీతకుష్ఠీ ప్రజాయతే । తస్యప్రతిక్రియాంకథం పూర్వతఃకలశంన్య
సేత్ ॥ పూర్వదిగ్భాగెహోమస్థానాపేక్షయెత్యర్థః । కలశెచపాండుకుష్ఠహరోక్తానిపంచపల్లవాదీని
స్థాపయెత్ ॥ యస్మింశ్చనియోవద్వత్క్రియమాణవెదపారాయణంజాయతె. తద్దశాంశహోమోవ్యాహృతిభిః
కార్యః ॥ హోమద్రవ్యంచఘృతాక్తాస్తిలాయవాః - అగ్నిస్థాపనంచస్వగృహ్యోక్తమాగెణ - దశాంశ
హోమెచశాంశకల్పనాప్రకారస్తుపాండుకుష్ఠరోగహరెఽభిహితః ॥ పూర్వతః కలశంన్యసేదిత్యుక్త మథునాత
త్కలశాలంకరణప్రకారమాహ ॥ పీతవస్త్రేసమాచ్ఛన్నంపీతమాల్యాదిభూషితమ్ । కలశంస్థాపయేత్పీతంవ
స్త్రేతుపీతవస్త్రాదిభూషితమితిచ్ఛేషః ॥ తస్మిక్కలశెవర్త్యమాణగుణోపేతమింద్రంస్థాపయెదిత్యాహ- తస్యోప
రిన్యసేద్దెవంహోమపాత్రెసురెశ్వరమ్ । సువర్ణపట్టనిషేణనిమితంవజ్రధారిణమ్ ॥ యాజెత్పురుష
సూక్తెన వాసవంవిష్ణురూపిణమ్ । సర్వౌషధియుతెకుంభెరుగ్వేదంతుసమాపయేత్ ॥ వజ్రధారిణమిత్యాది॥
ఇంద్రమూర్తిస్తువజ్రాభయకరావజ్రధ్వజాఐరావతమారూఢాచభవెత్ - యాజెత్పురుషసూక్తెనేతి ॥ యాజె.
త్పూజయెత్ ॥ పూజావిధానంతుపరిభాషాయాం - రుగ్వేదంసమాపయెదితి - రుగ్వేద పారాయణం కు
ర్యాదిత్యర్థః ॥ రుగ్వేదపదభావె యథాసంభవంశాఖాధ్యాయినావెదపారాయణంకారయెత్ ॥ యావ
ద్వేదసమాప్తిచప్రతిదినమింద్రంనిత్యైరాశక్తైఃస్వస్వసాఖోక్తైర్మంత్రైఃపూజయెత్ - ఇంద్రప్రకాశక మం
త్రాస్తుపూర్వముక్తాః - తథావర్త్యమాణప్రతియాపిప్రతిదినంపూజనీయా ॥ రోగప్రతిమాలక్షణంచఅన్యైర్వప్ర
కరణాంతేవ్యుత్పాదయిష్యతే ॥ అత్రప్రయోగస్తుమాత్రకృచ్ఛ్రహరవరుణమూర్తిదానోక్తోవిజ్ఞెయః॥ కలశ
స్థాపనాదిపశేషోత్రైవదర్శితఃతెః - రక్తకుష్ఠాధిదేవతాయైనమోనమః - పీతకుష్ఠాధిదేవతాయైనమోనమః॥
ఇతివరోగప్రతిమాపూజాయాంమంత్రాఊహ్యా - అధునాతామేవరోగప్రతిమామాహ ॥ సువర్ణపుత్రి
కాంకృత్వాసువర్ణదశకెనతు ॥ దద్యాద్విప్రాయసంపూజ్యనిష్పావస్యామితిబ్రువన్ । ఏకస్సువర్ణశబ్దో

త్రదర్శ్యవాచీ - అపరిపరిమాణవాచీ - సువర్ణలక్ష్మణంచపూర్వముక్తం - సాంప్రతమింద్రప్రతిమామా
హ ॥ దేవానామపియోజేవోవ్రజీవ్రజసికేతనః । శతయజ్ఞస్యసహస్రాక్షో మమపాపంవ్యపోహతు॥ ఇమం
మంత్రంసముచ్చార్య ఆచార్యాయయథావిధి । దద్యాద్దేవంసహస్రాక్షంస్వపాపస్యోపశాంతయే॥ *

—* అథగుల్మకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ భ్రాతృజాయాభిగమనేగుల్మకుష్ఠిప్రజాయతే । స్వవధూగమనేచైవశ్వేతకుష్ఠిప్రజాయతే॥
స్వవధూఃస్వపుత్రభార్యా - తేనకార్యంవిశుద్ధ్యర్థంప్రాగుక్తప్యార్ధకమేవచ । దశాంశహోమాస్సర్వ
త్రఘృతాక్తైఃకియతేతిలైః ॥ ।ప్రాగుక్తప్యార్ధకమితి ॥ ప్రాక్షడ్వాషికంప్రస్తుతంనదధ్నంవాషికప్రా
గుక్తన్యార్ధకమిత్యస్యసమనంతరం ఋష్యరోగోక్తస్యేథ్ధకః ॥ తద్యథా ॥ కలశస్థాపనప్రకారః పూర్వోక్త
ఎవ ॥ సువర్ణసిషక్రుతయేణేంద్రప్రతిమా - సువర్ణపంచకేనరోగప్రతిమా - ఋగ్వేదేతదభావేవేదాం
తరేవాసంహితామాత్రస్యసారాయణమితి - పూర్వోక్తార్ధకల్పనా ॥ పూజాదిప్రకారస్తుతద్వదేవ॥ *

—* అథకటికష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ పితృవ్యపత్నీగమనాత్కటికుష్ఠఃప్రజాయతే । నివృతిస్తైనకర్తవ్యాకన్యాదానేన యత్న
తః.॥ ఋతిరోగానుసారేణ త్రివర్షాదిసమాచరేత్ । కన్యాదానాసంభవెన్ధనాదినాప్రలోభ్యతస్తత్క
న్యాదానఫలంగ్రాహ్యం ॥ కన్యాదానజనితసుకృతాపనోద్యర్థ్వాదస్యదుష్కర్మణః । ఋతేతిపక్షాంతరం-
అత్రవాషికాదిప్రాయశ్చిత్తాచరణం॥ *

—* అథనేత్రకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ మాతులాన్యాస్తుగమనాన్నేత్రకుష్ఠఃప్రజాయతే । కృష్ణాజినప్రదానేన ప్రాయశ్చిత్తంస
మావత్ ॥ యదగమ్యానుసంబద్ధంప్రాయశ్చిత్తముదీరితమ్ । తదెవమునిభిఃప్రోక్తంనియతంతత్సుతాస్వపి॥
పూర్వోక్తత్రైవాషికంప్రాయశ్చిత్తంసమాచరెదిత్యర్థకః ॥ కృష్ణాజినదానంవిష్ణుస్మృతౌ ॥ అథవైశాఖ్యాం
పౌణమాస్యాంకృష్ణాజినంసఖురంసశృంగం ॥ సువర్ణశృంగంరౌప్యఖురంముక్తాలాంగూలభూషితం । ఆవి
కేఽస్త్రైప్రసారితెప్రసారయెత్॥తతస్తిలైఃప్రచ్ఛాదయెత్ ॥ సువర్ణనాభించకుర్యాత్ - అహతేనవాసో
యుగెనప్రచ్ఛాదయెత్ ॥ సర్వరత్నగంధైశ్చాలంకుర్యాత్ చతస్రఘృతపూర్ణాన్వారిత్రైజసపాత్రాణిక్షీరదధి
మధుసర్పిఃపూర్ణానిదద్యాత్ - అహితాగ్నయెబ్రాహ్మణాయాలంకృతాయవాసోయుగెనప్రచ్ఛాదయెదితి॥
అస్యార్థఃతెవకాలామాత్స్యేప్రదర్శితాః ॥ వైశాఖపూర్ణిమాచైవగ్రహణంశశిసూర్యయోః । పౌ
ణమాసీతథామాఘఆషాఢీకార్తికీతథా ॥ ఉత్తరాయణద్వాదశ్యాంతస్యాందత్తంమహాఫలమితి । వ్యాధి
మిత్తకాలశ్చాతాతపవచనేనప్రాక్ప్రదర్శితః ॥ కృష్ణమృగాజినంసఖురంసశృంగంసువర్ణశృంగసహితంపున
శ్చరౌప్యఖుత్రైమశృంగరజితదంతాలంకృతంముక్తికఘటితపుచ్ఛయుతంవిద్రుమాలంకృత పుచ్ఛోపేతంవా
నేత్రయోర్ముక్తికశోభితంకృష్ణమృగచర్మప్రసారయెత్ ॥ కంబళెకృష్ణాజినమాస్తీర్యతస్యా ఖురాదిషురౌ
ప్యఖురాదీనిస్థాపయెదిత్యర్థఃకః ॥ తథామాత్స్యె ॥ గోమయేనోపలిప్తెతుశుచౌదెశెనరాధిప । ఆదావేవస
మాస్తీర్యశోభనంవస్త్రమావికమ్ ॥ తతస్తశృంగంసఖురమాస్తరెతర్కృష్ణమాగ్రణమ్ । కృష్ణమాగ్రణం

కృష్ణమృగసంబంధిచర్మేత్యర్థః ॥ కర్తవ్యంచర్మశృంగంతదూర్ధ్వదంతంతథైవచ । లాంగూలే విద్రుమం చైవక్షేత్రయోర్మూర్ధ్నికంతథేతి ॥ తత స్సితైఃప్రచ్ఛాదయేత్ - సువర్ణనాభించ కుర్యాత్ - అహతేనవా సోయుగ్మేనప్రచ్ఛాదయేత్ - సర్వరత్నగంధైశ్చాలంకుర్యాత్ - చతస్రఘనిత్తుచత్వారిత్రైజసానివాఢ్యాణి క్షీరదధిమధుసపిఃపూర్ణానిదద్యాదితి ॥ తిలైఃప్రచ్ఛాదయేత్ అజినంతిలై రాత్మసమంరాశిమజినేకుర్యాదిత్యర్థః ॥ తత్రరాశౌసువర్ణంసోడశమాషాత్మకంవా - సువర్ణం హేమవాశక్త్యనుసారేణవాభిన్నాన్ని మధ్యేనిక్షిపేత్ ॥ ఎతదేవసువర్ణనాభిత్వం ॥ అహతంవాసోనూతనవస్త్రం ॥ అత్రవస్త్రేద్వ్యాయమువాత్తం॥ అత్రైకమేవాభిహితం ॥ అతోవస్త్రేవిషయేవికల్పః - కృష్ణాజినస్యచతన్నృషదిత్తుక్షీరాది పరిపూరితాని త్రైజసానిపాత్రాణిసౌవర్ణరాజితాదీనిపాత్రాణిశక్త్యనుసారేణనిదధీత - త్రైజసపాత్రేషుసర్వథా అశక్తశ్చేన్మృణ్మయానివాక్షీరాదిపూరితానిస్యుః ॥ సతిసంభవేత్రైజసానాం మృణ్మయానాంచ సముచ్చయః - అన్యథాశక్త్యపేక్షయావికల్పః ॥ ఎతదభిప్రాయేణైవమాత్రేయ ॥ తిలైరాత్మసమంకృత్వావాససాచ్ఛాదయేచ్ఛుభైః॥ సువర్ణనాభంతత్కుర్యాద్యథాశక్త్యావిశేషతః । రత్నైర్నవభిర్యథాశక్త్యాతస్యాంవిత్తుచవిన్యసేత్॥ ధాతుపాత్రాణిచత్వారిదిత్తుదద్యాద్యథాక్రమమ్ । మృణ్మయేషుచపాత్రేషుపూర్వాద్దిత్తుక్రమేణతు॥ ఘృతంక్షీరందధిక్షౌద్రమెవంకుర్యాద్విచక్షణఇతి ।విష్ణువచనాదిష్వాహితాగ్నయే కృష్ణాజినందద్యాదిత్యస్తి - అతఆహితాగ్నిముఖ్యస్యైవేదానే - తదభావెన్యోప్యనుత్సన్నాగ్నిర్గృహ్యాః ॥ అగ్రదానేఫల శ్రుతివిష్ణుస్మృతావేవోక్తా ॥ అత్రగాథాభవంతి - యస్తుకృష్ణాజినందద్యాత్సఖురంశృంగసంయుతం - తిలైఃప్రచ్ఛాద్యహేసోభిస్సర్వరత్నైరలంకృతం ॥ ససముద్రగృహాతేనసశైలవనకాననా । చతురంతాభవేద్దత్తాపృథివీపాత్రసంశయః ॥ కృష్ణాజినేతిలాన్కృత్వాహిరణ్యంమధుసర్పిషీ । దదాతియస్తునిష్ప్రాయస్సర్వంతిరతదుపక్రమతి॥

ఇతికృష్ణాజినదానవిధిః.

—* అథశ్వేతోష్ణత్వహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ తాంబూలహరణేచైవశ్వేతోష్ణస్సంప్రజాయతే । దక్షిణాసహితందద్యాత్సవైడూర్యమణింతథా॥

—* అథచిత్రకుష్ఠహరమ్. *—

శాతాతపః ॥ రూప్యశృంగరకస్యాంతేజాయతేచిత్రకుష్ఠవాన్ । ప్రాజాపత్యత్రయంకృత్వాదేయంరూప్యపలత్రయం॥

—* అథౌదుంబరకుష్ఠహరమ్.

శాతాతపః ॥ ఔదుంబరీతామ్రిచోరోనరకాంతేప్రజాయతే । ప్రాజాపత్యశతంకృత్వాతామ్రం పలశతందిశేత్॥

—* అథకుష్ఠరోగప్రతిమాదానమ్. *—

తల్లక్షణంకర్మవిపాకసారే॥ కుష్ఠీకుంచితసర్వాంగశ్శ్లేష్మాలయజ్ఞోపవీతధృక్ । ధావన్శ్వాణిహర శ్శుద్ధస్త్రైణేక్షఃకింకిణీయుతః ॥ పూజావిధానంశ్వాతంకోదేవతా తత్రేత్యాదినా పరిభాషాయాం రోగప్రతిమాదానేనిరూపితం॥ ఇతికుష్ఠరోగహరప్రతిమాదానమ్.

—* అథస్త్రీసౌమపుష్పవతీత్వాదిహారాణి. *—

తత్రాపితామహః త్రుటిత్విపాసాతురంనారీభతాకగమవమత్యాహ।మృష్టాన్నంస్వయమశ్నాతినసాలుపవతీ భవేత్ ॥ మిక్షునాసిచపంచాశద్భోజయేత్తస్మిన్నృత్తయే । చతుర్ణాంత్వబాగ్యవస్త్రాణితేభ్యశ్చక్తీనుసారతః॥ త్రిత్రువస్త్రవరాజంచహారిద్రాంచైవధాన్యకమ్ । విచారవచ్చగోక్షీరంకనూలంకుంభమంతథా ॥ లవణం చాష్టమంహ్యేతత్సౌభాగ్యవస్తుకముచ్యతే । స్త్రవరాజస్సౌభాగ్యకం ॥ సువర్ణాదావకక్రమవ్యమువ్యతే - కర్పూరో వాశర్కరావా - విచారవచ్చగోక్షీరమితి - క్షీరసమిత్యాభప్యాం విచారాభ్యాం - ఘృతాదినివా ॥ తత్ర్యు క్తమిత్యర్థః - త్రిత్రువస్త్రవరాజంచవస్త్రాత్రైవధాన్యకం॥ త్రి తః - నిష్పావాధాన్యవిశేషాః త్రి త్రువస్త్రవరాజశ్చజీరకంచైవధాన్యకమిత్యపివాపఠ్యతే ॥ అత్రప్రతిబంధ ఏకైకస్త్రీనుసారేణోక్తక్రమణ ఆవృత్తిరవశ్యకార్యా ॥ *

—* అథవంధ్యాత్వనాశనధేనుదానమ్. *—

యథా॥ వాయుపురాణేః చతుర్విధాతుయావంధ్యాత్వమవైష్యతిరూపతస్తాల్ । నష్టేశ్రీతస్య ప్రతిసంతత్స్వరూపంనిబోధమే ॥ హిరణ్యేనయథాశక్త్యాసవత్సాంకారయేద్బుధామ్ ॥ ధేనుంపలేనవత్సంచ తిలైశ్చనగురురబ్రవీత్ । హిరణ్యేనయథాశక్త్యేతి ॥ పలేనవాతదర్ధేనవతిశక్త్యనుసారేణకుర్యాదిత్యర్థః ॥ ధేనుంరూప్యఖురామితి ॥ ఘంటాంగళేనబధ్నీయాత్సవత్సాన్ప్రాఙ్ముఖాశ్శుచిః । చందనాగరుకర్పూరగంధమాల్యై స్సుశోభనైః ॥ ఉపచారైష్షడంగైశ్చనైవేద్యంపాయసంభవేత్ । మోదుకంచతథాపూపంగుడం లవణమేవ వా ॥ జీరకంచసువిస్తీర్ణేశూర్పేవేణుమయేదృఢే । ధేనూదకంప్రదాతవ్యంబ్రాహ్మణస్త్రీముఖైవహి ॥ షడష్టాదశవాదద్యాత్తదనంతరమేవచ॥ ఉపచారైరితి ॥ పూజయేదితిశేషః - మోదుకాదిభిఃపరిపూరితమేకం శూర్పంధేనోః పురస్తాత్స్థాపయిత్వాఉక్తద్రవ్యపరిపూరితాన్యేవశూర్పాణిషడష్టాదశవాసభర్తృకాభ్యో బ్రాహ్మణస్త్రీభ్యోదద్యాదిత్యర్థః - బ్రాహ్మణంసర్వశాస్త్రేషుకుశలంథమవేదినం । ఆహూయభక్త్యాసంపూజ్యవస్త్రైర్వైశ్యగంధపుష్పకైః ॥ వైనైకకారయేత్పూజాంపూర్వతోధేనువత్సయోః । హోమంచకారయేత్పూజాంపూర్వతోధేనువత్సయోః॥ హోమంచకారయేత్తత్రసమిదాజ్యచరూత్కటమ్ । పూజాయాంహోమేచమంత్రమాహ ॥ సోమోధేనుమితిమంత్రంసమున్చార్యతతఃపుమాన్ - అస్యగౌతమఋషిః - ధేనుర్దేవతా- త్రిష్టుప్ఛందః-విసోహాధేవినియోగః -సోమోధేనుమిత్యాదిసోమేవిని-యుక్తాయాఅస్యస్యాస్సంయోగపృథక్త్వన్యాయేనాత్రధేనురేవదేవతా-హోమముత్కటంకారయేదిత్యభిధానాత్సమిదాదీభిఃప్రత్యేకమష్టోత్తరసహస్రంకుర్యాత్ - ధేనుదానప్రకారమాహ ॥ మంత్రేణానేనవిధివత్పూచ్యేహస్తేనిధాయచ। దానమంత్రమాహ ॥ సాధుశ్లోకద్వయేన- ధేనుర్మాగంగిరసాంసత్రేప్రతిష్ఠాసురభేశ్చయా । ఇంద్రస్యవతథాభానోరగ్నేశ్చవరుణస్యచ ॥ యస్యగాత్రేషుతీర్థానిదేవనేషూపవనేషుచ । ప్రీణంతుతామమసదాయథాపుత్ర ప్రదాస్యసి ॥ ప్రయచ్ఛంతుదివాకాత్రమపిచ్ఛేదంచసంతతేః । ఎవందత్వాతుతద్దానంప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ ॥ ఆత్రకమణిస్త్రీపుంసయోమిళితయోఃప్రత్యేకంవాయథానిమిత్తమధికారః॥ *

—* అథగర్భస్రావహరయజ్ఞోపవీతదానమ్. *—

అత్రనిదానంపృచ్ఛగౌతమఆహ ॥ స్రవద్గర్భాభవేత్సాతుబాలకంహంతియాసిస్త్రీ: ॥ వాయుపురాణే॥య

బ్రహ్మోపవీతంకుర్వీతకాంచనంచస్వశక్తితః । అత్యంతపణ్ణయుక్తైనరాజితంచాస్తరీయకమే ॥ అప్పుడు [illegible]
యుక్తైనకాంచనేనేత్యన్వయః - ఉత్కృష్టమిత్యర్థః - తేనకాంచనేనవస్త్రసూత్రపరిమితేనస్వశక్త్యా
యజ్ఞోపవీతంకుర్వీతకారయేదిత్యర్థః ॥ తథాసమీచీనంరాజితముత్తరీయంచ - ఉభయత్ర ప్రమాణమాహ।
పలాషైకనతదధ్నైకనతదర్ధాఢ్యైకనవాపునః। గ్రంథిప్రదేశేదేయంతుమాక్షికంవజ్రమేవచ ॥ యజ్ఞోపవీత
స్యైగ్రంథిస్థానేమాక్షికం - ఉత్తరీయస్యతువజ్రమితివివేకః ॥ ప్రయోక్తవ్యంచగవ్యైరగాయత్ర్యాద్యాత్రిభాజ
నే। ద్రోణప్రమాణంతస్మిత్తునిక్షిప్తేద్దధిమధ్యతః ॥ ఆజ్యస్యోపరిసంస్థాప్యబ్రహ్మోపవీతంసుపూజితమ్ । గంధపు
ష్పాక్షతైర్ధూపైర్దీపైర్వేద్యైరపిభక్తితః ॥ పంచగవ్యస్థానేగాయత్ర్యామంత్రేణోపచారానావపశిష్ట పూ
జాయామపిసైవమంత్రః ॥ ఏవంప్రక్షాళితముపవీతముత్తరీయంచభాభాజనేనిక్షిపేత్ ॥ కథమిత్యతిఆహ॥
ద్రోణప్రమాణమిత్యాది ॥ అయమభిప్రాయః - ద్రోణప్రమాణంపథిస్థికాస్రుభాజనేమధ్యేనరి మధ్యేనిక్షిపేత్ ।
దధ్నఉపర్యాజ్యంతత్పరిమాణంయథాలాభోపపన్నప్రమాణంవాస్థాపయేత్ - ప్రాక్తద్రోణప్రమాణ పరిత్యా
గేకారణాభావాత్తత్పరిమాణత్వమాజ్యస్య - ఆజ్యస్యోపరిసంస్థాప్యముపవీతమిత్యత్రత్వాజ్యసుబంధిత్వేన ప
రిమాణాశ్రవణాత్ద్రోణపరిమితాజ్యాసంభవేయథాలాభోపపన్నప్రమాణమాజ్యమితివ్యవస్థా॥తత్రచాజ్యే ఉ
పవీతముత్తరీయంచనిక్షిపేత్ । తదుపవీతంసుపూజితంసుర్యాత్-యుక్తంచైతత్ ॥ ఉపవీతస్యగభస్థానీయ
త్వాద్దధ్నిక్షేపశ్చజరాయ్వాదిస్థానీయత్వాచ్చ ॥ ఉపవీతంసుపూజితమిత్యత్రోపవీతశబ్దసహచరిత ముత్తరీయమ
పిలక్షణయాతీతితత్సహచరితమేవోత్తరీయసహచరితముపవీతంనిక్షిప్యపూజయేదితి ॥ ప్రాసాదాంతరంకృత్యేమా
హ- తతోబ్రాహ్మణమాహూయహోమంతత్రచకారయేత్ ॥ తిలైరాజ్యేనమధునాబిల్వైరప్యుత్తరంశతం॥
హోమమంత్రాశ్చావ్యాహృతయోగాయత్రీచా - తస్యైహుతవతేదేయంవస్త్రాద్యైకాపూజికాయమ ॥ మంత్రో
హీనేనవిధివత్ప్రజ్వాల్యోపవీతకమ్ । ఉపవీతంపరమిదంబ్రహ్మణావిధృతంపురా ॥ భవనోకాస్యదానే
నగర్భంసంధారయేహ్యకామ్ । అత్రద్వితీయార్థఏవన్యాయ్యఇతికి - భవనోకా-సంసారేద్విజకర్మనిష్పాద
కత్వేనయతస్తారయిష్యంప్రవృత్తమతోనౌరివనౌకా- అథవా- భవనౌకా - భవఉత్పత్తిరేవహీ
నా-కాసామపత్యోత్పత్తిరేవహినా- కాసామపత్యోత్పత్తిచాయకత్వేనపున్నామ్నోనరకాత్త్రాయకత్వాన్నా
రినౌకా- షష్ఠంప్రష్ఠవ-ధనాన్యపిబ్రాహ్మణేభ్యోతస్మైకాలేప్రదాపయేత్।అనుప్రవజ్యతథాచార్యంప్రణిపత్య
తమపూపయేత్। గర్భనాశహారిద్రాపాదేపఒక్తత్వాదిమచ్యతే॥ అస్మిన్కర్మణిస్త్రీయాఅధికారఃగ ॥

—॥ అథప్రసవవ్యోనిశోణితహరణం ॥—

(పతి)

తత్రకర్మవిపాక సంగ్రహః ॥ మూసోపవాసినీనారీరేతఃప్రస్రావమేద్యది । యుగసంపర్కభోషేణజా
యతేషాన్యజన్మని ॥ ప్రసవప్రకాసమాయోనౌతస్మిన్పృక్తిఃహోచ్యతే ॥ మూసోపవాసంకుర్వీన లచామూసం
పయోగ్రహమ్॥

—॥ అథస్త్రీప్రసన్యాభరణహరణం ॥—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ క్షీరంముష్టాలియూనారీప్రూర్వజన్మనిపుత్రకా। జన్మాంతరేకులేజాతివైశ్యేరంన
ప్రసూతస్తనా। క్షీరాన్నంభోజనేదేయంబ్రాహ్మణాభ్యాంసమధుసర్పిషా ॥

—*అథ మృతపుత్రత్వహరమ్. *—

కాత్రాతపః ॥ బాలధూతీచపురుషో మృతవత్సఃప్రజాయతే । బ్రాహ్మణోబ్యాహానంచైవ కలత్రస్యంతేనశు ధ్యతి ॥ ప్రవణంహరివంశస్యకలత్రవ్యంచయథావిధి । మహారుద్రజపంచైవ కారయేచ్చయథావిధీ ॥ బ్రహ్మయజ్ఞ స్యదశాంశేనదూర్వామాజ్యపరిప్లుతాం। ఏకాదశస్వణకానిషోడశ ప్రజాతవ్యాశ్చదక్షిణా॥ ఎకాదశపశూం స్చైవ దద్యాద్విత్తానుసారతః । అన్యేభ్యోపియథాశక్త్యా ద్విజేభ్యోదక్షిణాందిశేత్ ॥ స్నాపితాదంపతీ పశ్చాన్మంత్రైర్వరుణజైవహైః । ఆచార్యాయప్రదేయాని వస్త్రాలంకరణానిచ ॥

ఇతి మృతపుత్రత్వహరమ్.

—*అథానపత్యత్వ హరమ్. *—

తత్ర కాత్రాతపః ॥ విప్రరక్షాపహారీయః సోనపత్యఃప్రజాయతే । తేనకార్యంవిశుధ్యర్థం మహారుద్ర జపాదికం ॥ మృతవత్సోక్తస్సర్వోవిధిస్తత్రవిధీయతే । దశాంశెహూమకిలతద్దశాంశేనయథావిధి॥

—*ఇత్యనపత్యత్వ హరమ్. *—

—*అథమృతపుత్రత్వచమఢకీలకత్వహరమ్.*—

కమఢవిపాకేసంగ్రహే ॥ అష్టకాదిపితృశ్రాద్ధ హీనోనిశ్శంకభూతకః । ప్రాణినాంసతతంచ్వాసీ గురుద్వేష్టి సేతథాపరః ॥ భక్షకోమృగశాబస్య నరకాంతేచజన్మని। మృతపుత్రశ్చకీలవ్యాధియుక్తోభవేచ్చసః॥దుమఢనా మైవజాయేతతస్యేయంనిష్కృతిఃపరా । కృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణంకుర్యాద్ధోమంకూశ్మాండసంజ్ఞికం ॥ గణ హోమంస్వణకదానం భూమిదానంతథాపరం । కన్యాదానంచపంచమ్యాం శ్రాద్ధంకుర్వీతయత్నతః ॥ స హస్రనామజాపీవ భవేదేవవిముచ్యతే ॥

—*ఇతి మృతపుత్రత్వవిశిష్ట చమఢకీలత్వహరమ్. *—

—*అథ చతుర్విధవంధ్యాత్వహార స్నానవిధిః. *—

శాంతిహోమాదికంభవిష్యత్పర్వే ॥ మృతవత్సాప్రయానారీ దుష్టగాబుష్పవజ్జితా। యోసూతేకన్యకా వంధ్యా స్నానమస్యాంవిధీయతే ॥అష్టమ్యాంవాచతుర్దశ్యాం పూజాజాపపరాయణా। ఋతౌశుద్ధావతుర్థేహ్ని ప్రాఙ్ముఖోస్థాపయేచ్ఛివా ॥ సదోక్తసంగమేకుర్యాత్పశ్చాత్సదోక్తవిశేషతః । శివాలయెతథాగోష్ఠే యదివాగ్నిగృహాంగణే ॥ ఆహూతాస్మింస్త్వజంకాంతం ధర్మజ్ఞంసత్యవాదినం । స్నానారంభంప్రకుర్వీత వేదమంత్రైర్విధానతః ॥ తతస్తుకుంటపంకుర్యాల్ చతురస్రముదక్ప్లవం ।గంధపంచనదూర్వాంచ గోమ యేనానులేపయేత్ ॥ తస్మిన్భద్రేశ్వేతరజసా సంపూర్ణంపద్మమాలిఖేత్ । ముక్తాస్తస్యముఖేదేవం స్థాపయే త్కుణేదొవరి ॥ పద్మాద్విశేషనంచాపీఠ చతుర్ముఖవిధిపూర్వకం ॥ సంపూజ్యవిధివత్సాదినా భృంగీ మహాకాళ గణేశానాం పరిగ్రహాః॥ ఇంద్రాదిలోకపాలాంశ్చ దశేష్వష్టసువిన్యసేత్ । దేవీంవినాయకంచైవ స్థాపయే

త్తత్రపాథివ ॥ దత్వాపుష్పాంగంధపుష్పంచ ధూపందీపంగుడోదనం । భక్ష్యాన్నానావిధాన్దద్యాత్ఫలా
నివిధానిచ ॥ చతుష్కోణేమభృంగారుమశ్వత్థదళపూరితం । ఏకైకంవిన్యసేద్బ్రహ్మ సర్వౌషధిసమన్వితం॥
మంటపస్యచతుర్దిక్షు దద్యాద్భూతబలింతథా । ఆగ్నేయాందిశికలశమ్ మంటపస్యసమీపతః ॥ మంట
టపస్యసమీపస్థో జపేద్రుద్రాన్వామత్సరః । యావదేకాదశగుణాన్ పునరేవజపేత్తుతాన్॥ ద్వితీయస్యాగ్నికా
ర్యస్యకర్తాచబ్రహ్మణోభవేత్ ॥ ద్వితీయస్యాగ్నికార్యస్యగ్రహ హోమస్య ॥ అగ్నికార్యం శుభేకుండె పత్ర
పుష్పైరలంకృతే । లవణంపయసాయుక్తం ఘృతేనచ మధునాసహ ॥ మానస్తోకేనయజుషా కృతేహోమేనవగ్ర
హై । రుద్రజాప్యకృతాచార్యం సితచందనచర్చితం॥ సితవస్త్రపరీధానం సితయజ్ఞోపవీతినం । శోభయే
త్తరంకణైరుక్మ కణవేష్టాంగుళీయకైః । పూర్వసుండలవకార్యంద్వితీయంమండలంశుభం॥ తస్యమధ్యేతు
సానారీశ్వేతపుష్పైరలంకృతే । సుఖాసీనోపవిష్టాస్యాదాచార్యోబ్రహ్మప్రజాపకః ॥అభిషించేత్తతస్తైనా మక
పత్రపుటాంబునా । చతుష్పథ్యరుచాంమంత్రైర్వ్యస్తేనైకాదశేనతు॥శతానిసప్తవర్గాణాం చతుర్భిరధికా
నితు ॥ పదాంతానామితిబుచాంతాసాం చతుష్షష్టిసంఖ్యానామేకాదశకృత్వః పరిజానామియంసంఖ్యా ॥ అచ్ఛి
ద్రేణేతిమంత్రేణ స్నానార్థంవినివేశయేత్ । అశ్వత్థాద్గజత్థాద్వల్మీకాత్సంగమాత్ హ్రదాత్ ॥ వేశ్యాం
గణాద్రాజగృహాత్ గోష్ఠాదానీయవైమృదం । సర్వౌషధీంగోచనాంచ నదీతీర్థోదకానిచ ॥ ఎతత్సంపృ
ష్యకలశే కుశలాకాచిదంగనా । రుద్రాభిజప్తైనతతః స్నాపయేత్కలశైనతాం॥ తోయపూర్ణైఃనకలశైరశ్వ
త్థదళపూరితైః । సర్వదిక్సంస్థితైరిపశ్చాత్స్నాపయేత్కలశాతతైః ॥ ఎవంస్నాతాస్నాపకాయదద్యాద్గాం
చధనంతథా । హేతుశేవాత్రనిర్దిష్టా దక్షిణాగాశిపయస్వినీ॥ బ్రాహ్మణానామథాన్యేషాం స్వశక్త్యాముని
పుంగవ । స్రగ్వస్త్రకాంచనాదీని దత్వాసర్వాతుమాపయేత్ ॥ కృతేనానేనవిప్రేంద్ర రుద్రస్నానేన భా
మినీ । సుభగాకాంతిసంయుక్తా బహుపుత్రాప్రజాయతే ॥ సర్వేష్వపిచమూసేషు బ్రాహ్మణానుమతేషుచ ।
తస్మాదవశ్యంకర్తవ్యం పుత్రస్త్రీసుఖమిచ్ఛతా ॥యాస్నానమాచరతిరౌద్రమిహావంధ్యా శ్రద్ధాయుతాద్విజవ
రానుమత్తేవసాసీత్ । శ్లేశాన్నిహత్యసకలాన్స్వశరీరభాజో భర్తుర్హరిప్రియాభవతిధారతజీవవత్సా॥

—* ఇతి వంధ్యాత్వహరం రుద్రస్నానం. *—

—*అథ ఏకవస్త్రస్నానమ్. *—

యత్త్వయాకథితంస్వామిన్ ఎకవస్త్రాభిషేచనం । దలపత్యోరనపత్యాది చాస్యాంగ్యశేషమంపరం ॥ విధిం
తస్యాఖిలంబ్రూహియథాశ్రుతినిరూపితం । దేవతాకాత్రకేమంత్రాఃకోవిధిఃకింపలంతతః ॥ కీదృగ్వస్త్రంనిబం
ధాథనం ఉదాహృత్యమేవతత్స్నానః । తత్కృతేకథమాపత్యస్సిద్ధిస్నాన్నస్మరయోషితోః ॥ శ్రీసూర్యఉవాచ॥ పురా
కల్పావసానేతు కల్పస్యాస్యసముద్భవే । ఉపదిష్టంయదాదిష్టం శ్రుతిస్మానవిశేర్షిభిః ॥ సస్మగతవయుక్తస
ప్రమనసాసప్రజాపతిః । తెయచాతపసాక్లిష్టానశేకుస్సిద్ధిసాధనే ॥ శివమారాధ్యతపసా ప్రసన్నంసమయూ
చత । ప్రజామేవప్రజాకామః ప్రజాపతిరువాచతం ॥ భగవత్తపసాక్లిన్నాం ప్రజాహోతోఃప్రజాసుతే । అక
ర్మవచనాదూరా మహోదారిసులక్షణాః॥తతోపిసఃప్రజాసిద్ధిర్నాస్మాకంశివజాయతే । పూజాధ్వంత్వాం
ప్రపన్నాస్మోబ్రూహితస్సిద్ధికృద్విధిం ॥ప్రార్థితస్తత్తదాశంభుఃతుణంచాత్మాత్వబవీచ్చతాన్ । శ్రుణుధ్వం
మునయస్సర్వేయదృష్టంజ్ఞానచక్షుషా ॥ అనపత్యకరంకర్మచక్రేయత్పూర్వసంస్థవే । కాలాచ్ఛక్తావశేషం
యదాధాగ్యం తత్ప్రకీర్తితం ॥ తస్యనాశాయవిధివత్ సనాపత్యేకవాససా । స్నాత్వాసన్యగ్విధింపుత్ర

సంశతేశ్చేయఅస్యేత | ఇక్ష్వాకవ్యాంశ్చ్యవనాధిశేరంతరకుక్షిముపాగతే ॥ అథైకవసనస్నాన విధింతత్తో
వదామ్యహం | యథాశ్రుతంతథాదృష్టం శ్రుతిభ్యోశిష్టసమ్మతం శుభేమాసిసితేపక్షే స్నానుకూల
గ్రహేదినే | నదనద్యోస్సమాయోగే మహానద్యోర్థవాయోగపి ధింవిధిమాస్థాయ పత్నీస్నానసహాసమ
హాణం | విధాయశ్రద్ధయాయుక్తో మంత్రి మంత్రయిష్యతే ఇతిసాక్షీక్షదగ్ధస్థ యన్మయాపూర్వ
జన్మని | పంచధాపత్యదుఃఖాఖ్యం దౌభాగ్యమతిదుస్సహం | ప్రాప్తంసవి శాచవిధివద్విధిమిత్త
మం | సహపత్న్యాదివానాథ తత్రసిద్ధిప్రదాస్మృతే ॥ ఏవమాచార్యసాద్వస్త్ర హరిద్రాత్మకం | సా
ధకంకర్వ్యాయామం పంచవింశకరోస్మ్యహం | విత్తానుసంతతిస్సత్యోతన్మ్యోతూజ్జితంఘనైః॥ యువా
సువాసామంత్రేణ మంత్రితంద్రైవవేదినా | సదత్తంతయాయపరిధ్యాస్థితం ॥ దృఢనీయంవిశే
న్నాభి దేశేత్రిర్ద్విగుణీకృతం | తచ్ఛేవందక్షిణాంస్థాపస్కంచుకట్టి పంపరిధ్యాస్థియత్నేన తేన
సంవృతమస్తకా | కేశాన్సంమృజ్యసంగోప్య ॥ ఉశన్తిజనాగా) తావుభౌశుభదంప
తీ | ప్రక్షాళ్యపాదావాహస్తౌచ చ్వాచాంతౌమచ్ఛంముఖౌ ॥ కుశపుష్పఫలస్వర్ణతోయపూర్ణాంజలీస్థితా।
వైవజ్ఞనోదితాకమంత్రాక్ష శ్రుత్వానోనలలోస్యఖా ॥ వైదికాన్లౌకికాన్సర్వాన్ధర్మాన్నౌజితేంద్రియా।
ఆపస్త్వమసిసర్వేషాం దేవానామగ్రణీఃప్రభో ॥ యాఃమోనీహపాపాఃత్తిణినో। హత్వాత్వా
న్మఖిలానీశ గర్భాంజేహిమమప్రభో॥ త్వయైవాధిష్ఠితాస్సర్వే నదీనదజలాశయాః। పునంతిపాపినస్సర్వాన్
గర్భాంజేహిమమప్రభో ॥ యానియానీహతీర్థాని యేచయేచజలాశయాః । త్వయైవపరివీతాస్తై గర్భాం
జేహిమమప్రభో ॥ ఆశామహేమసౌభాగ సంతతిలోకవావసిం । ప్రసన్నాద్భవతస్సాస్మిన్ గర్భాం జేహి
మమప్రభో ॥ భూతప్రేతపిశాచాద్యా యేనాసంతతిఘాతకాః । పాశేనాయవ్యతాన్సర్వాన్ గర్భాంజేహి
మమప్రభో ॥౭॥ సప్తైతేతాంత్రికా మంత్రాఃచ్ఛందసాఃపంచవారుణాః । శన్నఃప్రభృతయోద్వేచ వారు
ణావపరావపి ॥ ఇమమ్మేవరుణశ్శేతి ఆప్యాయంద్వాసమిత్యృక్తైః । ఎవంతజ్జలమాదాయ స్తుత్వామంత్రైఃప్ర
ణమ్యచ ॥ నిమజ్యోన్మజ్యచపునఃతత్రస్నానంసమాచరేత్ । ప్రయోగంవిధివత్కృత్వా పుత్రకామ సమృద్ధ
యే ॥ సాస్నాపహేనభగవాన్ ప్రచేతానౌప్రసీదతు। స్నాస్మియాయాతాంతతస్నాన ద్రవ్యైమంత్రాభిమ
ంత్రితైఃమృత్తాస్నగోమయగోమూత్రైఃద్రవ్యైర్దధిపయోఘృతైఃఫలామలకపిష్టైశ్చసర్వౌషధిశోదకైఃఃః

సంతర్ప్యపితృదేవతాః। సభార్యోదిఙ్ముఖోవాసకటపుష్పాక్షతాంజలిః॥ ఉపస్థాయతతఃపశ్చాత్ప్రణతాదేవంస
మాపయేత్ । తతస్తద్వైణవంపాత్రం శిరస్యాధాయశేషతరి॥ కుశాగ్రేణసమూలభ్య పరేన్మంత్రాన్నశాం
తికాక । సప్తస్వయానివిసూక్తాని దంపతీతౌజలాద్బహిఃసంస్థాప్యప్రాఙ్ముఖస్థిష్ఠేత్మం తంసంశ్రావయేదిని।
ఇమాంగిరఆదిత్యైభ్యో నంతద్వ్యయమిమంశుభం॥ శాన్వయేద్భవిపిన్యస్య పాత్రంతత్పూరణేచ్ఛుకా। తతో
న్యోవాససీశుభ్రే శుచినాపరిధాయతౌ । ఉపవిశ్యాసనేశుభ్రే పుష్పసక్చందనార్చితౌ ॥ తతస్సకనకం సర్పి
స్సమ్ర తేతనిఃక్షిప్యద్విజాక । ప్రణిపత్యతతస్సర్వం కర్మశేషంసమాపయేత్॥ఆచార్యస్యవిధానేనవైవజ్ఞైనా
నుమోదితః । కాస్యమాత్రేతతస్తత్ర స్థండిలేపాట్టంగళోచ్ఛ్రియే ॥ స్థాపయేద్విధివద్వహ్నిం నిజశాఖావిధాన
తః । పాయుసంనిదధేత్తత్ర వైధేయంవిధివత్తతః ॥ తస్మాదీశానభాగేతు స్థండిలేకలశంన్యసేత్ । అవ్రణంప
యసాపూర్ణం స్వర్ణప్రక్షేపదైర్యుతం॥ పూర్ణపాత్రంన్యసేత్తత్ర పూర్ణకంపుష్పఫలాక్షతైః । స్వస్వ
మంత్రైఃప్రతిష్ఠాప్య మహేశమునయోసహ ॥ తస్యాగ్నిప్రజపేయుస్తై ర్బ్రాహ్మణామంత్రకోవిదాః । పంచాం
గాక విధివన్మంత్రాక రుద్రసూక్తైశ్చయాజుషైరి॥ ఉద్వాస్యాథచరుంసమ్యక్ఆచార్యఃస్వవిధానతః। ఆఘా
రావాజ్యభాగౌచ హుత్వాబాహ్యాఃథావసుం । దిక్పతీన్పరితఃపూజ్య స్వస్వమంత్రైస్సమాహితః। ప్రజాపతే
తథాగ్నేయీం గభక్తంజేహీతిచాపరం।అపాంపృష్టంతథాహూతా ఇమంమేసప్తవారుణాక।తతస్సిష్టకృతం
కుర్యాత్ కర్మశేషంసమాపయేత్ ॥ హూత్వామాంతేశివమభ్యర్చ్య సశివంవిధిపూర్వకం । జపహోమంనివేద్యా
స్తైవిధివద్విధికోవిదః ॥ తతోవిప్రాయవిదుషే సుశాంతాంసుపయస్వినీం । వస్త్రస్రగ్దక్షిణోపేతాంసవత్సాం
ధేనుముత్తమాం ॥ తథాలంకృతసర్వాంగం వృషభంశుభలక్షణం। దత్వాతాదంపతీపశ్చాత్ తైవజ్ఞైనానుమో
దితౌ॥ శ్రుతిః ॥ ఆధత్తపితరోగర్భ మితిమంత్రేణమంత్రితౌ । ఆచమ్యవిధివత్పశ్చాత్ కర్మశేషంసమాపయేత్॥
మంత్రముచ్చారయేయాతాంవిధివద్విధాహర్తాజ్ఞేశ । దేవదేవజగన్నాథ సర్వపాపౌఘనాశన ॥ కర్మణానేన
చానేనతతోగోయుగళస్యతు । సంతుష్టశ్శంకరోభూత్వా సంతతిందేహినాప్రభో ॥ తతస్తువైణవంపాత్రం
శివస్యాగ్రేనివేదయేత్ । ఆచార్యాయదదానీతి యథాయోగ్యంస్వశక్తితః ॥గురవేవాససీదత్వా కర్మశేషంస
మాపయేత్ । ప్రణమ్యదేవతాంతాంశ్చ విసృజ్యవిధినాతతః॥తతఃకుంభాంభసావిప్రా అభిషించేయురాదృతాః।
మంత్రైశ్చవారుణైస్నానైఃశాంతింస్వస్త్యయనాదిభిఃపురాణైరాగమైస్తాస్తునానాఫలవిధాయిభిఃనాందీముఖేన
విధినా తతశ్రాద్ధంసమాచరేత్ ॥ నమస్మిదేతిమంత్రేణ నమస్కృత్యమహుర్మహుః। మధ్యమంపిండమశ్నా
తి పత్నీసర్వజ్ర మోదితా ॥ ఆధత్తపితరోగర్భ మితిమంత్రేణమంత్రితం । ఆచమ్యవిధివత్పశ్చాత్ కర్మశేషం
సమాపయేత్ ॥ శతంచభోజయేదన్యాక ద్విజాకసంతోష్యశక్తితః । కృతకృత్యాశచతాస్యాతాం పుత్రపౌత్ర
సుఖాన్వితౌ॥ *

—* ఇతి సూర్యారుణసంవాదోక్తమేకవస్త్రస్నానం. *—

ఆథాపరంవీరసిహ్మావలోకనేముద్రయామశే ॥ శుక్రేణసాధితశ్శంభుః ప్రణిపత్యజగద్గురుః । ఏకవాసో
విధింబ్రూహి స్వామికవిస్తరతోమమ ॥ శివఉవాచ ॥ శృణుభాగవయత్నేన దుఃఖవైధవ్యనాశనం । వం
ధ్యాత్వంవిలయంయాతి యస్మిక్తవస్త్రవిధాకృతె ॥ శివోనామేతిమంత్రేణ దంపతీపరిధాపయేత్। స్నాపయే
దేకవస్త్రేణ భావానుదితేసతి । అష్టపత్రంలిఖేత్పద్మం క్రమశశ్శుక్లతండులైః ॥ వేదోక్తవిధినామంత్రైఃసూ
క్తైర్వేదవిధానతః । పంచవక్త్రందశభుజం త్రిక్షేత్రంపార్వతీపతిం ॥ పద్మమధ్యన్యసేద్దేవంశివోనా

ేశిమంత్రతః। ఇదంవిష్ణ్వితిమంత్రేణ ఋంద్రహూగ్నేయకోణకే॥ యమేహమితిమంత్రేణ దక్షిణేవిశిపూర్వ
జాక్ష। యెదేవాసస్తుమంత్రేణ నైఋత్యేసనకాదికాక్ష॥ వరుణప్రార్థనామంత్రైఃపశ్చిమే వరుణంన్య
సేత్। గణానాంత్వేతిమంత్రేణ వాయవ్యాంచగణేశ్వరం॥ అభిగోత్రాణిమంత్రేణ ఉత్తరెగభక్ష మాతరః।
ఈశాన్యాంచగ్రహాన్సర్వాక్ష స్థాపయెత్సస్వమంత్రతః॥ ఋకూంస్థాతుతన్మంత్రైఃపూర్వస్యాంవిన్య
సేత్సర్వక్ష। తన్మధ్యేవిన్యసేత్కుంభం పూరితంతీర్థవారిణా॥ పూణక్షపాత్రయుతంమధ్యేసర్వావధిస
మన్వితం। సహిరణ్యంసవస్త్రంచ నారికెళేనసంయుతం॥ ప్రతిష్ఠాంచవిధాయాదా మంత్రైఃపూజనమా
రభెత్। రుద్రంసర్వంజసేత్తత్ర షడంగంవిధిపూర్వకం॥ స్త్రీపుంసాభ్యాంవిధాతవ్యం పూజనంవిధివత్తతః। అ
భ్యర్చ్యకెవలం సమ్యక్కృత్వాస్నానంవిధానతః। నాందీముఖాభిధంశ్రాద్ధం విధేముంవిధివత్పునః॥ గభో
సీతీహమంత్రేణ ప్రాశయేత్పిండమధ్యమం॥

—* జలప్రార్థనా *—

ప్రత్యగాశాపతెరాజఞ్జలానామధిపప్రభో। నష్టానష్టప్రసృష్టాత్వం గభక్షందేహిమమేప్సితం॥౧॥ న
ఢీనదతటాకాదిక్రమాదన్యజలాశ్రయాః। తభ్యంవినానశోభంతే గభక్షందేహిజలేశ్వర॥౨॥ పూర్వజన్మనియ
త్కాపంకుసంసగక్షత్స్వయంకృతం। ఇహోపసలిలేస్థాప్య గభక్షందేహిప్రసీదమే॥ ౩॥ అష్టషష్టిమతీ
థాక్షనాంనదీనామధిపోభవాక్ష సత్వానామపివాపీనాం రాత్రౌగభక్షందదస్వమే॥౪॥ త్వమేవవాశపాణిస్తు
త్వమేవహ్యంభసాంపతిః। ఆపస్తుప్రాణినాంజీవో గభక్షందేహిప్రసీదమే॥౫॥ తవహస్తేజలంవామేదక్షిణెజీ
వజీవనం। మస్తకెత్రజటాపింగాః గభక్షందెహిదయాపర॥౬॥ భూతప్రేతాదిదోషాణాం రోగాణామితర
స్యచ। అంతరాయాంప్రభోత్యక్త్వాగభక్షందేహిదయాంకురు॥౭॥

—* ఇతి జలప్రార్థనా *—

—* ఔషధిస్నానం *—

సర్వేషాంజగతోనామ్నాం గ్రహాణౌషధిపస్సదా। త్వంస్వామీసర్వదాసోమదెహిగభక్షం మహౌష
ధె॥ ౧॥ ఔదుంబరీంఫలవతీం శాఖామామంత్ర్యసర్వవిత్। ఔషధయస్సమిత్యేవంకామిన్యాగ్రాహయెద్బు
ధః॥ శాఖాయాలంబనం కార్యంహృదిచెతసిసిద్ధలె। సమూలంబ్యక్తరెయూర్వాం నారికెళాక్షతానపి॥
వరుణోపాసనంకుర్యా త్సూక్తపాతపరాయణః। బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ సోమశ్చ కండపొ నృషవాహనః॥ పా
ర్వతీసుభగాభద్రా సాక్షీ వస్త్రదెవతా। ఏతెహీవాససీశుభ్రె అన్యంగె గురుదైవతె॥ సర్వభూషణరమ్యెచ
గభక్షంమెదత్తవాంఛ్రితం। ముద్గతండులగోధూమయవ తండులశాలిభిః॥ రాజమాషాదిభిర్విద్వాక్ష వంశ
పాత్రంప్రపూరయెత్। నారికెళంచనారంగందాడివంబీజపూరకం॥ ఉత్తత్తీనుథపూగంచ సప్తమం మద
నంస్మృతం। కూర్మపృష్టసిభుపృష్టె క్షీరసీరప్రపూరితం॥ త్రిణెత్రం శంభుదైవత్యం నారికెళంసుభప్రదం।
విన్యస్యదీపకంపత్ర ఫలానాంసప్తకంతథా॥ ధాతావంతెతిమంత్రేణ ధాన్యస్నానంతుకారయెత్॥ పీతంకన
కవర్ణాభ సబీజంసుమనొహరం। తుహినెనసమంసీతం నారంగంగభదంమమ॥ ఫలంతెచ్ఛక్రదైవత్యంసు
సూత్యంసుపరివృతం। సుగంధంసొమదైవత్యం గభదంబీజపూరకం॥ ఉద్యదక్తసుపుష్ప ఫలంసింధూ
రసన్నిభం। బీజపూరయుతం యస్మాద్గభచండానడింమమ॥ ఫలంయచ్ఛక్రదైవత్యం సూత్యంవైసర్వశొ

రం। జ్ఞానయోనిర్ పూగణాంతుదెహాస్థం గభ: ముతమం ॥ పూగశ్చసూర్యైదైవత్యో లాక్షారససమప్రభ:।ఆ
ద్రఫలానాంప్రభవో గభ:ందద్యాస్సదా ॥ ఉన్నవెషుచసర్వేషు శుభదంసర్వదెహినాం। గొరో చ
నసమాభాసం గభ:దంమదనంఫలం ॥శిఫలసా : ... ... *

వధారకశ్చరాస్నాచ సహదెవీవచాతథా। ధాన్యనిశాచబహుళా సర్వావధ్యభిమాస్మృతా:। యా
ఔషధీతిమంత్రెణ సవౌషధ్యభిషెచనం ॥ కరెచమూర్ధ్నవిన్యస్య వంశపాత్రంబుధాగదవ । బుగ్వాద
స్యాష్టమంశక్త్యా తత్వాయామీతిపూర్వకాక్ ॥ ధీ ...స్సీత్యెడముచ్చార్య దంపతీస్నాపయెత్తతః । వరుణ: వా
విశాఎంత్రం వరుణొత్తంభనంతత: ॥ ఏతెశ:మమస్తెన ఇకమాపఃపునంతుమాం । ఇమాక్వెయాజుషా
న్మంత్రాక్షిరొమెత్యానురుక్తథా ॥ ఘృతవతీభువనానాం పావమానీపునఃపునఃసామ్నొవరుణసామ్నాయ పా
వమానఃసగస్వతీ॥ శంనొదెవీర్ధ్యధర్వణ మంత్రైస్నానముదాహృతం। తతొరుద్రజపస్నానం కర్తవ్యంసుతమి
చ్ఛతా ॥ ఆథభాగవసంస్థాప్యస్తండిలెపావకంశుభం। గృహ్యొక్తెనవిధానెన పాయసంశ్రపయేచ్చరుం ॥ అ
ఘొరావాజ్యభాగౌచ ప్రదెయాత్తత్రచాహుతీ: । ఆద్యాంపృష్టంతిహుత్వాచ పునస్త్వాచతథాసమిత్ ॥ వాజ:
పురస్తదాగ్నెత్వం ఆదిత్యంగభమెవచ । తతస్సగస్వతీయొన్యాంతత్పుత్నీభరతఃపరం । అదిత్యైరాస్నాతి
మంత్రెణ యెనసప్తషయొపిచ ॥గభొఅసొషధీనాంచ మంత్రాకాహుతయఃక్రమాత్ । ఏభిర్మంత్రైశ్చ
రుంహుత్వాతతఃస్విష్టకృతంహునెత్ ॥ఋషభంవాహ్మణెదద్యాత్ ఆచార్యెసురభిస్తథా । ఇతరెభ్యొపిపత్రై
భ్యొదక్షిణాంస్వెచ్ఛయాపునః॥ అభిషెకంతతఃకుర్యాత్పవిత్రంకుంభవారిణా। సురాస్త్వామితిమంత్రాద్యైఃా
పవిత్రైర్బ్రాహ్మణైస్తతఃా ॥ ఆశాస్యఃకామమెమితి చతస్రైర్యాదిసప్తకం । సదాతువంశపాత్రంచనీత్వా
పాయాచ్ఛివాలయం ॥ శివస్యపురతొముక్త్వా వంశపాత్రంప్రణమ్యచ। దెవదెవజగన్నాథ గౌరీనాథమహా
శ్వర ॥ భవెశానమహాదెవ నమొస్తుసుతదొభవ । అష్టాదొషాశ్చయెస్త్రీణాం నవమఃపురువస్యచ ॥ తత్త
ద్దొషవినాశాయ సస్త్రీకస్నానమాచరెత్। వికృతంయచ్చమెదెహె సంతానపరిపీడనం ॥ తత్సర్వంవస్త్రమా
యాతు సిదొషాన్యాత్సుపుత్రిణీ।వరుణత్వంచభూతానాం ముచ్యసెకారకఃప్రభుఃా తవతీర్థప్రభావెన సం
తానంకురుమెబహూ। తతశ్చరుపురొడాశమూధత్తెత్యాదినాశయెత్ । గభందెహీభగందెహీయంతునఃపి
తరస్తథా ॥ బ్రాహ్మణాన్భొజయిత్వాచ వరందత్వావిసర్జయెత్ ॥ ఇసంనిర్మూలమపి గూఢరెషుప్రచారా
ల్లిఖితం ॥ *

—శ్రీవీరసింహావలొకనొక్తమెకవస్త్రస్నానం—

—* అథ పుంసొహతవిర్యత్వహరం *—

సూర్యాయణసంవాదె॥ తపస్వీగమనాథ్యెన కర్మణామెహజారుజ: । అనుభూయపురాజన్మచరశ్చాకృతని
ష్కృతి: ॥ సొన్యజన్మనినిబిడొ భవెత్తస్యాస్థిలక్షణం । బహ్వీఖిరిపిసస్త్రీభిరతింకుర్యాద్యధారుచి ॥ నతస్తద్గ
ర్భసంభూతిఃతాసుస్త్రీషుప్రజాయతె । ప్రతీకారమాహ ॥ కిస్మింశ్చిచ్ఛొభనెమాసిశుక్లపక్షెశుభతిథౌ। అ
ష్టమ్యాంవాచతుర్దశ్యాం సుసెవిధిమానరెత్ ॥ మూసంసమచర్యెద్దెవంరుద్రంసంయతమానసఃా ప్రత్యహం
స్నాపయెద్దెవం కలశైశ్చతసమ్మితైఃా ॥ సుతీర్థపయసాపూర్ణైఃా సర్వగంధసుగంధిభిఃా । శుభ్రచందనకర్పూ
రైఃకెసరైరుపలెపయెత్ ॥ తతఃకమలకల్హార బిల్వపత్రైరసంహితైఃా । తమర్చయెన్మహాదెవం ధూపదీపైర్మ
నొహరైఃా । తదగ్రెప్రజపెత్సూక్తం యథాయచ్ఛతరుద్రియం ॥ జుహుయాత్తద్దశాంశెన తిలాంస్త్రీమధుర

ప్రకాశ్య । మానోమహాంతమిత్యాదిమంత్రైకాదశకేనసః ॥ తదాతద్దేవమభ్యర్చ్యవ్యంజనపూర్ణపాత్రేవిన్యస్యవిధివత్ప్రణమేదథతంభక్ష్యాదండవచ్ఛిద్రమాస్వితఃవిప్రాద్బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్యసమాహూయబహిర్ద్వారితి। అభ్యర్చ్యవిధివత్తస్మైసువర్ణద్రవ్యసమ్మితమ్॥ దద్యాత్సశక్త్యావిధివద్దక్షిణాంశుద్ధ్యర్థమేవయా। యాకాంక్షతేకిం మేత్తద్ధిక్రమంద్వైవజ్ఞచోదితమ్ ॥ యన్మయాతాపసీయోనారేతస్సేకాదశంమహాత్ । అనక్ష్యబ్ధిపూర్వంతదతిశ్రద్ధావశాత్కృతమ్ ॥ తేనసాపేనయుక్షేతఃషణంమేగర్భసిద్ధికృత్ । జాతంతన్యూనాధికంరుద్రరేతసమ్ ॥ ఘలద్వయమితేరాజ్యేపూరితంమధుసర్పిషా । స్యస్యాంగర్భశయేస్థాప్యకృత్వాభాగద్వయంతతి ॥ దత్తంమెరుద్రకృపయాతుభ్యంతత్వాపశాంతయే । అనఘూహాసానితిదాత్వానేనముద్రయా । వీక్ష్యత్వమనఘుశ్చేతిఉక్తవంతంపునర్ద్విజమ్ । అగ్నేనయేతిమంత్రాంతేప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ ॥ అన్యేభ్యోపిథాశక్త్యావిప్రేభ్యోదక్షిణాందిశేత్ । ఏవంకృతవిధేస్తస్యస్యాద్బీజంగర్భసిద్ధికృత్ ॥ *

ఇతి సూర్యారుణసంవాదేహూతవీర్యత్వహరమ్.

—* అథ్లక్కైబ్యహరమ్. *—

తత్రైవ॥ మహిష్యాగమనాదుక్తంయన్మయాపుంస్త్వనాశనమ్ ।తస్యకర్మచచిహ్నానినివర్త్యంశ్చవదామితే॥ నచయస్మిన్వయఃకాలేమహిష్యాగతఃపురా । తద్వయఃకాలమాసాద్యపుంస్త్వమస్యవినశ్యతి ॥ లక్షణంతస్యకర్తవ్యంకర్మణఃకర్షణేపివా ।ద్వైత్రైర్వాపంచవర్షైర్వాదినైస్తస్యాపిజాయతే ॥ పీడాకర్మానుమానేనవస్తిమెహనయోర్ముహుః । అల్పానల్పాస్థకంవాచ్యంతత్కర్మకరణావధి। అల్పమల్పంచబహుధాబహూతమంతస్యైవత్యసా । క్వచిద్భవేదసంబద్ధంక్వచిన్మూత్రస్యచగ్రహి॥ తజ్జాతిపశువత్పీడాపృష్ఠపాదకశోరుషు సితాసితంకియచ్చిహ్నంసుప్తోమూత్రీమతేవ్రజేత్ । శ్వాదిదష్టైవతస్పర్శేస్యాచ్చిరంసలిలైరపి ॥ ఇత్యాదిలక్షణైర్జ్ఞాతఃకర్మనివర్తయేత్ । దద్యాచ్చమహిషీంశాంతాంరక్తమాల్యానులేపనామ్॥కృష్ణవస్త్రావృతాంకంశేలంబవత్పృథుఘుంటకామ్ । పిత్తాశ్మకపిటికోపేతాంప్రలంబత్వాదబంధనామ్ ॥ బ్రాహ్మణాయసుపుత్రాయనిర్ధనాయకుటుంబినే । దద్యాత్పత్నీయోగపూర్వంసవిధివద్బహుదక్షిణామ్ ॥ విప్రమభ్యర్చ్యవిధివద్దానాంతెమంత్రముచ్చరేత్ । యన్మయాబాలభావేనసారభీమధిగచ్ఛతా ॥ పాపమాప్తమపుంస్త్వాఖ్యంసజ్జనైరతిగర్హితమ్ । తద్వినాశాయదత్తెయంసైరభీశుభలక్షణా ॥ దానేనానెనమేబ్రహ్మన్పుంస్త్వంమెప్రణశ్యతు। భూయాసమనఘుశ్చాహంప్రమదాయాఃప్రియావహఃః ॥ ఏవమస్త్వితిసోప్యుక్త్వా తామాదాయగృహంవ్రజేత్। అన్యేభ్యోపిత దాదద్యాద్విప్రేభ్యోబహుదక్షిణామ్ ॥ తతస్సకనకంసక్షీరిస్పృష్ట్వాకాంస్యోపసంవృతమ్। మామీత్యసుదభీస్పృష్ట్వాస్వస్తివాచ్యద్విజోత్తమాన్ ॥ వైవజ్ఞంగోయుగెనాచ్యాదత్తాశేస్వగృహాన్వ్రజేత్। ఐహికంలక్ష్మతస్యేతి కీర్తయేత్ప్రత్యయావహమ్॥ స్వపత్నాశ్యామతితల్లైర్బ్యంకించిత్కామోదయోన్మతః।కృతకమూగతెనాలెవయసఃక్లీబతాంవ్రజేత్ ॥ హతవర్ణబలూజస్కానిరుత్సాహప్రియాగమే । తదపత్రపయానిత్యంయోషితోతిజిగుప్సయా ॥ గహ్యమాణఃశ్వసన్కేతేపృచ్ఛమానోపిబంధుభిః । లజ్జయాకులచిత్తత్వాత్ప్రవాసమతినాంచ్ఛతి॥ గుదగుహ్యాదరేలింగెచిహ్నంతిలముఖానికమ్॥ *

ఇతిక్లైబ్యహరమ్.

—* అథాపరంక్లీబత్వహరమ్. *—

అథాపరంతత్రైవ ॥ ఫలావామపిహాతాయాఃక్లీబభేదఉదాహృతః । తస్యానిష్కృతిచిహ్నాని కీర్త్యమానానిమేశ్రుణు । నరస్యకామినోనిత్యంభుంజతోప్యంగనాగణమ్ ॥ కదాకదాపిజాయేతక్లీబత్వంవాతిదుఃఖకృత్। శుభేమాసిసితేపక్షేసుదినేసముపస్థితే । విశేషేణత్రయోదశ్యాంవైష్ణవేద్విజైస్సహ ॥ దేవతాయతనేయత్నాత్వైష్ణవేనద్విజైస్సహ । ఫలానివివిధాన్యత్రరాశింకుర్యాత్పృథక్పృథక్ ॥ నారికేళాన్యపోథానిఖర్జూరక్రముకానిచ। జాతీఫలైస్తుకంకోలాన్యాహృత్యవిశదాంభసా॥ ప్రక్షాళ్యశుచివస్త్రేణరాశింకుర్యాత్సవ్యయంశుచిః। అభ్యుక్ష్యచందనాద్యేనఅభ్యర్చ్యకుసుమైస్తైః ॥ అలంకృతేభ్యఃవిప్రేభ్యోగుణవద్భ్యఃసమాహితః । దద్యాత్ప్రత్యేకశస్తేభ్యఃఫలరాశీన్పృథక్పృథక్ । దానాంతేకేశవయేన్మంత్రంవైష్ణవోపనిమంత్రితమ్॥ యన్మయాకారిహరణంఫలానాంవిజిహీషయా । తత్తోమయైతత్సంప్రాప్తంఅపుస్త్వమతిగహ్యతామ్ ॥ తస్మాన్మత్యేతవైక్లైబ్యంయుష్మభ్యంఫలదానతః । ఇతివిజ్ఞాప్యతాఃవిప్రాఃప్రణిపత్యవిసర్జయేత్॥ అన్యేభ్యోపియథాశక్త్యావిప్రేభ్యఃఫలదోభవేత్ । ఏకాహికంలక్షణంస్యాద్వక్తవ్యంవైదవేదినా॥ వ్రణాన్యత్రఫలాకారంజాయతేస్యకళేబరే । లఘూనాంహరణాత్తేషాంలఘవోనాతిదుఃఖదాః ॥ గురూణాంగురవోనానాదుఃఖారతివిమూతకాః । ప్రమాదేనహృతానాంచనర్మణాప్రీడయాపివా॥ నాతికామోనచక్లైబ్యంనవావ్యాధిప్రమాదతః । శోకొచిహ్నాదివక్త్రాదొహస్తపాదాంగుళివ్రణాః ॥ జన్మజాత్యనుమంత్రాద్యంప్రాప్యవేశ్యాదిచింతనమ్। ప్రశ్నతశ్చవివేక్తవ్యంసుధియావైదవేదినా ॥ *

ఇతిసూర్యారుణసంవాదెక్లైబ్యహరమ్.

—* అథమృతభార్యత్వహరమ్. *—

మహాణవే॥ కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ జ్యేష్ఠభ్రాతర్యనూఢేతుయోనుజోద్వహతిస్త్రియమ్ । సభవేన్మృతపత్నీకఉష్ణజ్వరసమన్వితః ॥ ప్రాజాపత్యత్రయంకుర్యాద్వ్రీతత్రితయమేవవా । తామగ్నిమితిచాజ్యేన చరుణాజ్లోత్తరంయతమ్ ॥ జుహుయాద్భోజయేద్విప్రాఃఏవంపాపాత్ప్రముచ్యతే । తామగ్నవాఽమిత్యనేనజాతవేదసఇత్యనువాకొలక్ష్యతే - జాతవేదసఇతిసస్తచఽస్యఅనువాకస్య యాజ్ఞికీదేఽవతా -ఉపరిషదబుషిఃఆద్యయోర్మఽగాఽచతస్యాణాంఅగ్నిఃఅంత్యాయాఽష్టుదేఽవతా - త్రిష్టుప్ఛందఃపృతనాజితస్సహమానాముగ్రమగ్నింహువేతుపరమాత్సదస్తాత్ - సనఃపరుషదతిదుర్గాణివిశ్వాదుహితానివిశ్వాఽఽయుషూద్దేనోతిపరితాత్యగ్నిఃప్రతొనహితమీళ్యోఅధ్వరెషుతనాచ్చహోతాతొనస్యసస్మి - సొచాగ్నేతనువంప్రయాస్వభ్యంవ సొభగాయవర్ధస్వ-గోభిర్జుష్టమజుషొసిష్క్రంతవేంద్రనిర్ణోరనసంవమానానాకస్యపృష్ఠ ధిగంవసానొవైష్ణవీంలోకఇహమాగయంతామ్॥ *

ఇతిమృతభార్యత్వహరమ్.

అథాపరం॥ శ్రుతభార్యాగామీచ మృతభార్యఃప్రజాయతే । తస్యపాపప్రముక్త్యర్థఁద్విజమేకంవివాహయేత్॥అథప్రకారాంతరేణ॥అథమృతభార్యత్వహరంపరస్పరద్వేషహరంచ॥ బృహస్పతిః- సాధ్వీంభార్యాంద్విజంబంధుంపుత్రంవాపివియోజయేత్ । సకురాన్మృతభర్తృస్యాత్సభార్యంద్విజసత్తమమ్ ॥ యద్వాదాంపత్యమాసాద్యవిరోధయతియఃపురా । తస్యాన్యజన్మనిభవేద్ద్వేషఃపత్యాపరస్పరమ్ ॥ తత్రాశ్వత్థంశమీయుగ

క్తంపూర్వముద్వాహయేత్సుధీః । తులసీంవిష్ణునాసార్ధంవిధినాసరిణాహయేత్॥ వీవంతద్దోషశాంతిస్స్యా
ద్విజాతిసంభోజ్యభక్తతః । ఇతరచ్చవిగోధాయస్వయంశాస్త్రవినిర్ణయాత్ ॥ ఉమామహేశ్వరంచైవప్రతం
కుర్యాద్విధానతః॥ ఇతిమృతభార్యత్వహరాణి. *

—* అథస్త్రీవిరక్తిహరమ్. *—

మహాణకైకర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ ధర్మపత్న్యాంసుప్రకాయాంముఖమైథునకారిణః । పత్న్యాంవిర క్తి
ర్భవతిసువర్ణకలశేనసః ॥ ఉమామహేశ్వరంచేవం రుద్రైకాదశసంభవేత్ । స్నాపయేచ్ఛుద్ధయాయుక్తాహ్య
విచ్ఛిన్నాంబుధారయా ॥ త్రైయంబకేనమంత్రేణజుహుయాదపిపావకే।అక్షారాంబు గహణంరుద్రవిధానోక్తాభిషే
కద్రవ్యయుక్తానాంక్షీరేక్షురసాదీనాండపలక్షణమితిమహార్ణవః. ఉక్తంతుతదవిశేషేణాంబుగ్రహణేనక్షీరా
దీనాంబాధఇతి- తతఃసహస్రాభ్యయుతాంతంత్ర్యంబకమంత్రంజపిత్వాఆజ్యేనతావత్సంఖ్యాకఏవహోమఃకా
ర్యః- అత్రదేవాలయాదౌసర్వధాప్రతిమాలాభేన్యండుమామహేశ్వరంసువర్ణస్య కృత్వాకలశోపేతమభిషేకాం
తేబ్రాహ్మణాయదద్యాత్ - ఇతిమహార్ణవః॥ తత్రస్నానానంతరం పారక్రమేణజపస్యోక్తత్వాత్ రుద్రాభి
షేకంకృత్వైవహోమాః ॥ తతోదానమితి॥ *

ఇతిస్త్రీవిరక్తిహరమ్.

—* అథనోపసంస్కారోద్భవహరాణి. *—

—* తత్రబ్రహ్మరాక్షసభూపపిశాచత్వహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ అన్యాయపతితన్నృపతిసేవనాద్విప్రహింసనాత్ । మహాదానసహాదానాద్గురుధా
ర్యావిమర్దనాత్ ॥ దుష్టభృత్యైశ్చసనుభ్యశ్చ మరణాద్గురుసందయా । వేదస్యబ్రహ్మశాస్త్రస్య పతరాత్కర్మసే
వనాత్ ॥ జననీమైథునాచ్చైవపరస్త్రీగమనాత్తథా । శ్రుతాధ్యయనసంపన్నశ్రోత్రియబ్రాహ్మణస్యతు ॥ ఉ
ద్వాసనాత్సభామధ్యేకృత్వాభంగంసుదారుణమ్ । వేదాధ్యయనసంభూతఫలచానాద్విశేషతః ॥ దేవబ్రాహ్మ
ణరాజ్ఞాంచ స్వర్ణాపహరణాత్తథా । అరణ్యేఽజలదేశే జాయతేబ్రహ్మరాక్షసః ॥ గమ్భీరాద్ధంతుకృ
త్వాపిజపహోమాదిభిస్తథా । సర్వస్యాపకణాత్తస్యజపనాద్దేవనిత్యశః ॥ దేవతీర్థసేవాభిఃకన్యాదానే
నచైవహి । బ్రహ్మరాక్షసపైశాచాత్ ముచ్యతేనురబ్రవీత్ ॥ తచ్చగోభూహిరణ్యానాం తిలానాంశక్త్యా
నసారేణాకల్పయం॥ ఇతిబ్రహ్మరాక్షసత్వహరంపిశాచత్వహరంచ. *

—* అథగ్రహహరాణి. *—

—* తత్రప్రాగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ రజస్వలాగామినంచ తదుచ్ఛిష్టస్యభోజినమ్ । ప్రజాగ్రహాప్రగృహ్ణాతితతస్సజ్వ
రవాన్భవేత్ ॥ అతిసారీచకుష్ఠీచగార్తేసర్వత్రివాతవాన్ ।స్త్రీచేద్గర్భస్యనాశస్స్యాదత్రేయంనిష్కృతికిరితా॥
కృచ్ఛ్రచాంద్రాయణేచైవకుర్యాత్కాంతపనత్రయమ్ । అష్టోత్తరసహస్రంతుహవిష్యాజుహుయాత్తథా ॥ ప్రుష
మాత్రమేతిమంత్రేణ జపంపోరుషసూక్తికమ్ ॥ జపహోమాయోరనంతరంబలిదానమాహ ॥ కాంస్యపాత్రేన
వేవ్రీహితండులానాఢకోన్మితాన్ । సితేష్వజలకుంభేనసాధ్యంనిక్షాచతుష్పథే ॥ గంధపుష్పాదిభిస్తత్రసమ

భ్యర్చ్యబలింక్షిపేత్ । బలిమంత్రః ॥ ।పగృహ్ణీష్వబలించేమం ప్రజాగ్రహామహాబల । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్ర యచ్ఛత్వంమహాగ్రహ ॥ ఇతిప్రజాగ్రహాధికారమ్. *

—* అథైకాహికాదిజ్వరాధికారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే॥ తస్కరోయోవ్యథాప్రాణిహింసకోనిదయశ్చయఃి । ఆచారరహితోయశ్చతా నైకజ్వరసంజ్ఞికః ॥ గ్రహోగృహ్ణాతియన్మాత్రాదేకరాత్రిజ్వరీభవేత్ । ద్విరాత్రేణ త్రిరాత్రేణ చతురాత్ర జ్వరేణచ ॥ శీతజ్వరేణసతతం జ్వరేణోష్ణజ్వరేణచ । యుతోభవతితస్యేయంనిష్కృతిశ్శాస్త్రచోదితా॥ చాం ద్రాయణంప్రకుర్వీతకుర్యాత్కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రికమ్ । ఆజ్యహోమోవ్యాహృతిభిః అష్టోత్తరసహస్రకమ్ ॥ సహకారప్రవాళైశ్చఘృక్తైర్జుహుయాత్తథా। జాతవేదసమంత్రేణ దద్యాద్ధోమంచశక్తితః ॥ సహస్రక లశస్నానమీశ్వరస్యతుకారయేత్ ॥ అనంతరంబలిదానప్రకారమాహ ॥ కాంస్యపాత్రేమధ్వపూపపాయసా జ్యసుశర్కరాః। నిక్షిప్యాచ్ఛధ్వజైర్జాతికుసుమైశ్శ్వేతవాససా॥ అచ్ఛధ్వజైరచ్ఛధ్వజైః ॥ బలిదానమంత్ర మాహ ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమమేకాహికమహాజ్వర । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాగ్రహ ॥ వ్యా హికత్ర్యాహికజ్వరయోర్ద్వ్యాహికత్ర్యాహికేత్యాహుః - ఏవంచాతుర్థికమహాజ్వరేప్యూహ్యం - ద్వి రాత్రాదిజ్వరేషుబలిదానస్థానవిశేషానాహ ॥ ద్వ్యహికాఖ్యజ్వరేమాతృస్థానేశుద్ధబలింక్షిపేత్ ॥ త్ర్యాహిక నందికేశస్యసమీపేవృషభస్యవా ॥ ద్వ్యహికత్ర్యాహికజ్వరయోరి పూర్వవేబలిరి ॥ చాతుర్థికజ్వరేబలిః॥ చాతుర్థికజ్వరెబలిమాహ ॥ విష్ణోరాయతనేకుర్యాన్మండలేభవ్రపీఠకమ్ । చతుష్పదంస్థాపయిత్వాగ్రహాంసం పూజ్యయత్నతరి ॥ విష్ణోరాయతనేదద్యాచ్చాతుర్థికమహాజ్వరే । కుంభంసంస్థాపయేత్తత్ర పీఠస్యోపరిసం యతరి ॥ తస్మిన్కుంభేబలిందద్యాత్కృసరాపూపపాయసమ్ । లాజాన్మధుసురాంచైవ సర్పిఃపిణ్యాక మేవచ ॥ రక్తవాసోరక్తపుష్పంగృహ్ణీయాదర్చనావిధా । గంధధూపాదికంరక్తందద్యాద్రోగస్యశాంతయే॥ యజ్జాతీయానాంయాసురానిషిద్ధాతజ్జాతీయైఃసాబలికమణినగ్రాహ్యే ॥ శీతజ్వరేషువిశేషః ॥ విష్ణోరాయ తనేయద్యామూలేశ్వత్థదృమస్యవా। శీతజ్వరవిధానేనసంయతశ్చహరేర్బలిమ్॥ బలిహరాకృష్ణవస్త్రంకృష్ణవ వస్త్రోత్తరీయకరి। కృసరంపాయసంచైవతిలాంశ్చైవచతండులాన్ ॥ కాంస్యపాత్రేవినిక్షిప్యస్వర్ణంతదుపరిన్య సేత్ । పూర్ణకుంభేనసహితంబలింతత్రవినిక్షిపేత్ ॥ పూజయిత్వాగ్రహంధూపదీపాదిభిరతంద్రితః । బలిదా నమంత్రమాహ ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమం జ్వరితస్యజ్వరాపహమ్ । పక్షివాహనగోవిందవరాహవదనప్రభో ॥ అనురక్ష్ణసురశ్రేష్ఠనారసింహ్యగదాధరేతి ॥ ఉష్ణజ్వరేతువిశేషమభిదధాతి - ఉష్ణజ్వరేషుహోతానస మీపెబలిమాహరేత్ । అథవృక్షస్యచమూలెవాబలిఃపూర్వోక్తవిహి ॥ పూర్వోక్త-శీతజ్వరసూక్తిః - అత్ర మంత్రః ॥ గోక్షీరధవళాకారత్రిశూలధరగోపతే । భస్మోద్ధూళితదేవేశక్షేత్రేహరశంకర ॥ ప్రగృహ్ణీష్వ బలించేమంజ్వరితస్యమహాగ్రహ । ప్రయచ్ఛత్వంసుఖంసిద్ధింజ్వరంచాశువిమోచయేతి ॥ సతతజ్వరేవిశేషమభిధ త్తే । సతతజ్వరఈశానస్యాలయేబలిమాహరేత్ ॥ పూర్వోక్తకథితేష్వన్యన్మోబలిరుదాహృతః। తస్మిన్నేకా హికాదిజ్వరసూరేయాని పూర్వకథితానితేమ।బలిదానమంత్రమాహ ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమం హరత్వంసతత జ్వరమ్ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబలేతి॥ *

ఇత్యేకాహికాదిజ్వరహరణమ్.

—* అథవృత్రగ్రహహారం. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ నవగ్రహాఃప్రగృహ్ణంతిపరదారాభిమర్శనాత్ । కటీప్రదేశపృష్ఠేతస్య ప్రాజాపత్యంచరేన్నరః । గాయత్ర్యాశ్చైవతిలాన్‌హుత్వా గాయత్రీమపిజపేత్ । దద్యాద్ధేమస్వశక్త్యాచబలిం పూర్వోక్తవద్బలేత్

ఇతివృత్రగ్రహహారం.

—* అష్టకాపాత్రగ్రహహారం. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే । అష్టకాపాత్రగ్రహస్తాంవై గృహ్ణీయాద్యోవ్రజేత్త్రియమ్ । రజకాదీతతస్తస్మాదపతత్యాశుహీయతే । చాంద్రాయణంసాంతపనం కుర్యాద్రోగస్యశాంతయే । జాతవేదస మంత్రేణ మధ్వక్తా నామ్యపల్లవాక్ ॥ అష్టోత్తరసహస్రంతు జుహుయాజ్జాతవేదసి । జపస్సహస్రనామ్నాంతు దద్యాద్ధోమంచశక్తితః ॥ రజకాదేరితిత్యాది - రజకశ్చర్మకారశ్చనటోమురుడఏవచ । కైవర్తమేడిభిల్లాశ్చ సప్తైతేంత్యాన సాయినఇతి ॥ స్మృత్యంతరోక్తచర్మకారాదిరజకాదీత్యాది శబ్దేన । మృత్పాత్రేపిష్టపిణ్యాక లాజాన్హత్వాతిలాంస్తథాపూజయిత్వాగ్రహంరక్తగంధాద్యైశ్చైవతుష్టధీ నిశిక్షేపేద్బలింవిద్వాక్ మంత్రేణానేనసంయతః । ప్రగృహ్ణ్ణస్వబలించేమం మహాజ్వరమహాగ్రహ ॥ ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛస్వం బహాబల॥

ఇతిమహాజ్వరహరమ్.

—* అథకుంభగ్రహహారం. జంభగ్రహహారం. జంభకగ్రహబ్రహ్మపిశాచ. *—

కాశ్యాయనః ॥ అంత్యజాగామినంచైవపరస్త్రీగామినంగ్రహాః । కుంభకాఖ్యాఃప్రగృహ్ణంతిలలాటస్థజ్వరవాక్‌భవేత్ ॥ అసంబద్ధప్రలాపశ్చశ్వాసఘాసీచజాయతే । అత్రచాంద్రాయణంకుర్యాజ్జుహుయాత్తిలసర్పిషా ॥ మంత్రాంవ్యాహృతయఃప్రోక్తాఃజపేత్సూక్తంచపౌరుషమ్ । సావిత్రీంచహిరణ్యంచ దద్యాచ్ఛక్త్యానుసారతః ॥ బలిదానమంత్రమాహ ॥ అన్నంపిలీశ్చపిష్టస్యపిణ్యాకంపాయసంమధు । తైలంచమృణ్మయేపాత్రేకృత్వాగంధాదిభిర్వృతమ్ ॥ పూజయిత్వాపూర్ణకుంభంవస్త్రహేమసమన్వితం । బలించతుష్టధీరాత్రౌమంత్రేణానేననిక్షిపేత్ ॥ ప్రగృహ్ణాస్వబలించేమంకుంభకాఖ్యమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్స్వం మహాబలమ్॥

ఇతికుంభగ్రహహారమ్.

—* అథకపిలగ్రహహారమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ పిప్పలీవేదోశహృతభుజిప్రస్రవేద్యదితన్మహాః । కపిలాఖ్యాఃప్రగృహ్ణంతి తలోజఠరశూలవాక్ । సర్వాంగదాహవాంశ్చైవభవేత్పీతవిలోచనః ॥ త్రిరాత్రముపవాసఃస్యాత్తద్రోగస్యోపశాంతయే । సోమాయత్రేతివజపేత్సూక్తంత్వయితసంజ్ఞితమ్ । హిరణ్యంచయథాశక్తిదద్యాదధబలింన్యసేత్ । బలిదానప్రకారమాహ ॥ లాజాంస్తిలాంశ్చపిణ్యాకం పిష్టంయుధిరమేవచ । మాంసంచతైలపక్వంచకృత్వామృణ్మయేభాజనే ॥ రాత్రౌచతుష్పథేకుర్యాత్వస్త్రైర్వస్త్రగృహపూజనమ్ । హిరణ్యసహితేనాథపూర్ణకుంభేనసంయుతమ్ బలించత్రక్షిపేద్విద్వాన్మంత్రేణానేనసంయతః । ప్రగృహ్ణాస్వబలించేమంకపిలాఖ్యమహాగ్రహ॥ ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్స్వంమహాబల ॥

ఇతి కపిలగ్రహహారమ్.

—* అథశివపాదగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే॥ మాతుశ్చపితుర్దేవతాయా గుర్వ్వైర్య్యస్తుగర్వతశ్చ । అవజ్ఞాంకరుతేతంతుశి
వపాదాభిధోగ్రహశ్॥గృహ్ణాతితత్క్షణాన్మూర్ధ్నిజ్వరశ్చైవజాయతేతత్రనిష్కృ
తిః ॥ చాంద్రాయణంభవేదాతేసూక్తేనజుహుయాచ్చరుమ్ । ఘృతంచాష్టాధికశతంబలిదేయోయథావిధి॥
బలిదానప్రకారః ॥ పిష్టంతిలంచపిణ్యాకంలాజాన్ఘృత్వాధమృణ్మయే । మాగధద్వయ సమాయోగేవస్త్రాద్యై
ర్గ్రహమర్చయేత్ ॥ ప్రకారాంతరం ॥ పాయసంచఫలంకందంలాజాంశ్చాపూపకాన్దధి । తామ్రపాత్రే
వినిక్షిప్యసోదకంకుంభమేవచ ॥ చతుష్పథేక్షిపేద్వస్త్రగంధాద్యైర్గ్రహమర్చయేత్ । తతోబలిం క్షిపేద్వి
ద్వాన్మంత్రేణానేనసంయుతశ్॥ బలిదానమంత్రః ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమం శివపాదమహాగ్రహ । ఆతు
రస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబల॥ *

ఇతిశివపాదగ్రహహరమ్.

—* అథోర్ధ్వకేశగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ నిషాచరణంపరద్రవ్యహారిణందుశ్చికారిణమ్ । కణేజపంచోర్ధ్వకేశగ్ర
హోగృహ్ణాతిమానవమ్ ॥ స్ఫోటాస్తుతత్ప్రజాయంతేతస్యాంగేష్వఖిలేష్వపి । చాంద్రాయణం ప్రకుర్వీతకృ
చ్ఛ్రంవారోగశాంతయే ॥ ఆతేసూక్తేనజుహుయాచ్చరుమాజ్యంపృథక్పృథక్ । హోమోవ్యాహృతిభిశ్చై
వదద్యాన్నవాణాంచశక్తితః ॥ బలిదానప్రకారః ॥ పాయసంచఫలంకందంలాజాంశ్చాపూపకాన్దధి । తా
మ్రపాత్రేవినిక్షిప్యసోదకంకుంభమేవచ ॥ చతుష్పథేక్షిపేద్వస్త్రగంధాద్యైర్గ్రహమర్చ్యచ। బలిదానమం
త్రః॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమమూర్ధ్వకేశిమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబల॥ *

ఇత్యూర్ధ్వకేశగ్రహహరమ్.

—* అథవిష్టంభగ్రహహరమ్. *—

కాత్యాయనః ॥ స్వకీయమాచారవిశిష్టకబ్రాహ్మణప్రభృతీతరాణ । విష్టంభనామాగృహ్ణాతి గ్రహఃశీత
జ్వరీతతః ॥ హస్తపాదతలేదాహోవాగ్వ్యాకుంచితపాణియుత్ । స్ఫోటయుక్తశ్చజాయేతహస్తయోఃపాదయో
స్తథా ॥ విసూచీబధిరశ్చైవజాయతేతస్యనిష్కృతిః । చాంద్రాయణం ప్రకుర్వీత ఘృతాక్తైరామ్రపల్ల
వైః ॥ అష్టోత్తరసహస్రంవై హోమస్యాన్యజ్జాతవేదసా । సహస్రశీర్షసూక్తంవజపేదయుతసంఖ్యయా॥విష్ణో
ర్నామసహస్రంచసహస్రపంచాశ్వరంజపేత్ । సహస్రకలశస్నానం వాసుదేవస్యకారయేత్ ॥ దద్యాద్ధిరణ్య
దానంచబలిదేయోయథావిధి । బలిప్రకారమాహ ॥ పాయసంపిష్టగుళికామధ్వాపూపపయోదధి । తామ్ర
పాత్రశుభేకృత్వాపూర్ణకుంభంసహేమకమ్।నిక్షా చతుష్పథేతత్రిధ్వజాగ్ర్యైర్గ్రహమర్చ్యచ । విద్వాననేన
మంత్రేణ సంయుతోనిక్షిపేద్బలిమ్ ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమంవిష్టంభాఖ్యమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్ర
యచ్ఛత్వంమహాబలఇతి ॥ *

ఇతివిష్టంభగ్రహహరమ్.

—* వీతచేవివవృత్తాఖ్యగ్రహహరమపి॥ అథమహాజిహ్మాగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ ముసలోలూఖలాదీతథాయజ్ఞాయుధాన్యపి । ఆయుధాన్యపిపాదాభ్యాం లంఘ
యేద్యోనరస్తుతమ్। కాలకృమాత్వగృహ్ణాతిమహాజి హ్మాభిదోగ్రహః।తతోగద్గదవాక్యస్యాత్తోపిజిహ్మాగ్రణీభవేత్॥
ఆజ్యాహుమోవ్యాహృతిభి రుద్యాన్యజ్యేత్పచంజపేత్। గాయత్రీంచాత్రదానంచదద్యాచ్ఛక్త్యనుసారతః ॥ బలి
ప్రకారమాహ ॥ పక్వాన్నాత్కాన్యకతథాపక్వంతిలపిష్టంసురాందధి। రుధిరంసూపశాకాన్నం సూక్ష్యకృత్వాచ
తుష్పథే ॥ వస్త్రాద్వైగ్రహమభ్యర్చ్యబలిందద్యాద్విచక్షణః । బలిమంత్రః ॥ ప్రగృహ్ణీష్వ బలించేమంమ
హాజిహ్మామహాబల । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛంత్వమహాగ్రహ॥ *

ఇతి మహాజిహ్మాగ్రహహరమ్.

—* అథనవగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥సఖ్యుస్తపస్వినోవాపిగురోర్వాస్వామినోపివా । స్త్రీగామినం సంక్రమతేగ్ర
హరిష్టామంనవగ్రహః ॥ తతస్స్ఫోటీమేఢ్రిదాహీచార్ధ్వానీనేత్రరోగవాక్ । జాయతెనిషధృతి స్తత్ర తప్తకృ
చ్ఛ్రిద్వయంభవేత్ ॥ అతికృచ్ఛ్రిశ్చకృచ్ఛ్రిశ్చచాంద్రాయణమథాపివా । కూశ్మాండైర్జుహుయాత్సర్పిర్ధేనుం
దద్యాద్విజాతయే ॥ పౌరుషంచజపేత్సూక్తంకుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ । లాజైఃపర్యుషితాన్నేనపతా
కాధ్వజసంయుతైః ॥ పూర్ణకుంభేనసహితోబలిర్దేయశ్చతుష్పథే।అత్రమంత్రః ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలి చేమంన
వగ్రహమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబలేతి ॥ *

ఇతినవగ్రహహరమ్.

—* అథవాసవగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ వల్మీకభేదనాద్యేనసర్పబాధాంకరోతియః । తంవాసవగ్రహోనామాగృహ్ణా
యాత్తేనసజ్వరీ ॥ అధ్మానీచవిసర్పీచజాయతేతస్యసిషృతిః । ప్రాజాపత్యంభవేదాజ్య హోమో వ్యాహృతిభి
స్తథా । అగ్నిరస్మీత్యృచంజప్త్వాయత్కించేదంజపేద్యచమ్ ॥ దద్యాద్బ్రహ్మణ్యంయథాశక్తి బలిందత్వావిచక్షణైః।
అన్నంబహువిధంకృత్వా సమాధాయచతుష్పథే ॥ నిక్షిపేద్విధివద్గంధైఃపుష్పైర్నానావిధైర్ధ్వజైః। గ్రహ
మభ్యర్చ్యవిధినామం తేనానేనమంత్రితః ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమంవాసవాఖ్యమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖం
సిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబల॥ *

ఇతివాసవగ్రహహరమ్.

—* అథవాయసగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ దేవద్విజాగ్రహారాదౌతటాకాదిషుమోచనమ్। విష్ఠాయాంకురుతేయస్తం
గ్రహోగృహ్ణాతివాయసః ॥ ఆధ్మానీచాప్యరుచిమాక పాదదాహీచజాయతే । కృచ్ఛ్రమేకంచరేదాజ్య హోమో
మోవ్యాహృతిభిస్తథా ॥ అష్టాధికసహస్రంవాకుర్యాద్దద్యాచ్చకాంచనమ్॥ *

ఇతివాయసగ్రహహరమ్.

—* అథక్షేత్రపాలగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ దేవకానిధనాత్క్షేత్రపాలస్సంక్రమతేగ్రహః । తతోభవేన్మహోగోజిహ్మో

యాఃప్రభవేద్వ్రణిః॥ప్రాజాపత్యంప్రకుర్వీతక్షేత్రపాలాభిషేచనమ్ । శతరుద్రేణకుర్యాచ్చమహాజిహ్మ గ్రహోదితః ॥ బలిర్దేయస్తువిధినానుంతపూతస్యసమాహితః॥ ❋

ఇతిక్షేత్రపాలగ్రహహారమ్.

—❋ అథాచలగ్రహహారమ్. ❋—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ ఉపకర్తరిబంధౌవానుపకార్యాపవాదకైః । తస్కరైర్వాసఖ్యాకారీతంగృహ్ణాత్యచలగ్రహీ ॥ అచలగ్రహసంస్పృష్టోజ్వరీశ్వాసీచఖాసవాన్ । సర్వాంగరోగీత్వగ్దోషీమందాగ్నిశ్చప్రజాయతే ॥ కృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణంవాపికుర్యాత్కూశ్మాండహోమకమ్ । కయానశ్చిత్రఇత్యేవంఅష్టోత్తరశతంజపేత్ ఆగ్నేరస్మీతృచంవాపిసహస్రంచాథిరంజపేత్ । బలిప్రకారమాహ ॥ తిలచూర్ణయుతంచాన్నంద్రాక్షాక్షీరంచసక్తవః । అపూపారుధిరంచైవసురాచేత్యేషవైబలిః ॥ వస్త్రైర్వ్యగ్రహమభ్యర్చ్యపూర్ణకుంభయుతంబలిం। చతుష్పథేనిక్షిపేత్తుమంత్రేణానేనసంయుతః ॥ ప్రగృహ్ణాష్వబలించేమం అచలాఖ్యమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబల ॥ఇత్యచలగ్రహహారమ్. ❋

—❋ అథహస్తిపాదగ్రహహారమ్. ❋—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ దేవద్రవ్యంతుయోభుఙ్క్తే గామగ్నింబ్రాహ్మణంతథా । పాతస్థాన్నంవనిర్మాల్యంలంఘయేద్యస్తుతంనరం ॥ గృహ్ణాతిహస్తిపాదాఖ్యఃచిహ్నాన్యత్రనిబోధత । వల్మీకవ్యాధిమాన్వాదదాహీచ్ఛర్దిఃవిరేచనః ॥ ప్రాజాపత్యంప్రకుర్వీత హోమోవ్యాహృతిభిర్భవేత్ । హిరణ్యంచ యథాశక్తిద్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ ఇతిహస్తిపాదగ్రహహారమ్.

—❋ అథకర్ణగ్రహహారమ్. ❋—

కాత్యాయనః॥ దేవస్వముపభుఙ్క్తేయస్తంగ్రహఃకర్ణసంజ్ఞికః । గృహ్ణాతితేనజిహ్మేతునచలత్యస్యకర్ణయోఃకి ॥ బాధిర్యంజాయతేచాంగే కండూతిర్మహతీభవేత్ । అత్రచాంద్రాయణంకుర్యాద్ధోమోవ్యాహృతిభిస్తథా ॥ దృషదాదివేతిసూక్తంచసహస్రంచాష్టవైభవేత్ । బలిప్రకారః ॥ తిలవిష్టంసురాంమాంసం అన్నంలాజాంస్తథాదధి । కందశ్చేద్యఖిలంహ్యేతద్బలిరత్రప్రశస్యతే ॥ ధ్వజైర్గంధాదిభిర్ధూపైఃగ్రహమభ్యర్చయేత్తతఃతః । చతుష్పథేనిక్షిపేద్ధిబలిమంత్రేణమంత్రవిత్ ॥ మంత్రమాహ ॥ ప్రగృహ్ణాష్వ బలించేమం కర్ణాఖ్యస్త్వంమహాగ్రహ । అతురస్యసుఖంసిద్ధిం ప్రయచ్ఛత్వంమహాబల ॥ ❋

ఇతికర్ణగ్రహహారమ్.

—❋ అథ ధనగ్రహహారమ్. ❋—

కాత్యాయనః ॥ తపస్వినీసఖిస్వామిస్త్రీగామీగర్భిణీగమః । యస్తంధనగ్రహఃక్షిప్రంగృహ్ణాయాత్తత్రలక్షణమ్ ॥ అస్యస్యందోషమూత్రకృచ్ఛ్రిమూత్రానముపజిహ్మకా । జాయతేతన్నివృత్యర్థం తప్తకృచ్ఛ్రిస్వయంచరేత్ ॥ ధేనుందద్యాత్తథాహోమంకూశ్మాండాఖ్యంసమాచరేత్ । జపేచ్చపౌరుషంసూక్తంసహస్రాహుతిసంఖ్యయా ॥ ఇదమాపప్రవహత యత్కించేదమచంతథా । జలేస్థిత్వాజపేద్ధేమదద్యాచ్ఛక్త్యనుసారతఃతః॥ బలిక్రమమాహ ॥ అన్నంపర్యుషితంలాజాదత్తూరకుసుమానిచ । సహిరణ్యంపూర్ణకుంభో బలిరత్రవిధీయతే ॥ చతుష్పథేబలిమముంనిక్షిపేన్మంత్రతోనరః । అభ్యర్చ్యవస్త్రైర్గంధాద్యైర్గ్రహంయత్నేనసంయుతః । ప్రగృహ్ణాష్వబలించేమంధనగ్రహమహాగ్రహ । ఆతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాబల ॥ ❋

ఇతిధనగ్రహహారమ్.

—* అక్షిపుటతోల్లగ్రహాధ్యాయము. *—

కపుటకినాపరనుచ్ఛేదే । బాహ్యాపదోషవక్తవ్యం । పిచ్ఛ్రవణ్యవిక్రియా । పుగ్వ్యాశ్చేచాపకర్తారముపకల్ప్య
ణమాహరేత్ । స్వస్థ ఏవైనమిత్థ మాత్మనో ప్రయతిర్భూత్వా పరా । ఏతత్కార్యమేవమనుజ్ఞాప్య విగతోపజ్ఞాన్నమోజ్ఞ
నవ్యాపగతోష్ణ స్నిగ్ధకల్పోపచారే । క్షిప్యాం యుక్షపుస్థిత మిత్యేవ పుటమూర్ధ్వం । సహాప్రకలక
స్నావం స్యాత్ । ప్రపక్షమూర్ధ్వం । నాగాత్రాంకనఖచ్ఛిద్రో వాతాదిః కార్యస్తస్య గతిర్వక్ష్యతే । కపూనక్షిప్రతీకా
ప్రేణ సహాగ్రాహ్యమాజ్ఞాయ । అనుపరిక్రమ్య । ఇక్షేః వక్షిణేన ముపగ్రాహకం । కరి
రంచసు ంచైవ జలప్రాణాన్ప్రాణాన్ప్రవక్ష్యా ॥ గాతోపసంస్కృతైపక్వ్యా గంధైర్ధూపైశ్చ భీక్షణం । ఆచర
యిత్వాగ్నిధూపనమంత్రైర్వాసనం కరం ॥ ప్రగృహ్యోష్ణబలం చైన ముపతోలముపాగ్రహా । ఆతురస్య సుఖసేవ్యో
ప్రముచ్యేచ్ఛస్యంచుపాబల ॥ ఇత్యక్షితోల్లగ్రహాధ్యాయం.

—* జఫ కృష్ణగ్రహాధ్యాయం. *—

కృష్ణగ్రహాస్తైవ శశిగ్రహా జ్ఞాత్వాభినామ ॥ కర్మవిపాకసంగ్రహో ॥ సూర్య చంద్రోపరాగేతు యోభూ
త్తైక్షతంకృష్ణగ్రహాః । ప్రతిపృష్ణాత్పృథక్కరిపి కృష్ణోగ్రవక్ర కరకః ॥ భూసీకూలేవివర్ణశ్చ పీతనేత్రోభవేన్నరః ।
పిపీలికామస్యాహపా కుర్యాచ్చాత్రాయుఃంవ్రకం । అష్టోత్తరసహస్రంతు జపేత్యాక్తంవచోరుషం । అష్టో
త్తరశతంవాప్యాకాతేమాక్తంతత్తైవచ ॥ అగ్నిరశ్మిత్పృచంవాపి జపెత్పాద్యోక్తపుంష్యమా । బలిప్రకాటకి ॥
మేషిపుష్పబలికాంవస్త్ర గంధాత్పైర్నభిపూజ్యా । దత్వానైవేద్యమథతదుపర్యాదోప్యకాందనం ॥ చతుష్పథేషీ
పెజేతాం నుంత్రీణాశేవసంజ్ఞవః । ప్రగృహ్యోష్ణబలించెమా కృష్ణగ్రహమపాగ్రహా ॥ ఆతురస్య సుఖంసేవ్యో
ప్రియమప్యుచ్యంచుపాబల ॥ ఇతి కృష్ణగ్రహాధ్యాయం.

—* అనిశేషు గ్రహా ధ్యాయం. *—

కపుటవిపాక సముద్భవే ॥ జీవనాస్థాశుచా ర్య గోవిక్థాద్యవధూనిమ । శిశుగ్రహాస్సంక్రమతేత
తోజ్వరమృతోభవేత్ ॥ అపచాతిచాస్యశోమిపాణిపాదప్రపాపవాక । పక్షలాడాసామసంవమాంసంకుతూక్ష
టషేషజమ ॥ సహిర్యాక్రాంతకుంభోబనిర్భవతిశాంతిదః । రత్నైవస్త్రాదిభిస్సన్యక్ గ్రహావభ్యర్చ్యాయత్నై
తః ॥ వటంగాతోబలిశ్చాత్రోమంత్రైణా నేనమంత్రవిత్ । ప్రగృహ్యోష్ణబలించేం శిశుగ్రహా మహాగ్రహా ॥ ఆ
తురస్యసుఖసేవ్యో ప్రముచ్యేచ్ఛస్యంమహాబల । ఇతిశిశుగ్రహాధ్యాయం.

—* అభిషేచనీయాధ్యాయం. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహో ॥ బాలగ్రహాశ్చమూయుక్తా బాలమాగారయంత్యపుటః । ఆస్యనాశాపనంకుర్యాత్తు
దక్షాగ్నిశాంతివచమ్ ॥ మేషగ్రహస్యాంకమతే కతస్యనరకాద్భవేత్ । వామ్యప్రకోపనసర్వాంగే నేత్రేవామి
లితే ఘ్రా ॥ సైలాసాక్థికభోవృష్ణిశైక భూశ్యంగవేష్టితః । పాశిపాదప్రకంపేన జాయతేపక్షగాంతయే ॥
షీరవ్యాంక్సేవస్రావచాయుసంసక్తవస్తథా । లాజాగ్నిపూతమేధ్యేన పూర్ణఘటేనిధా ॥ గంధా
ద్యైర్గృహాభ్యర్చ్య శక్రాపాశ్యోక్తేనవిధానతః ॥ పూర్వో

క్తేనచేత్యనేనస్కందగ్రహాహారేణ- అజోమేషగ్రహగ్రాహీ తస్యతద్దోషశాంతయే । హ్రీరణ్యాశ్వేతవస్త్రాంచే త్యాదినాబలిదేయాః ॥ మేషగ్రహోద్దేశేనబలిమంత్రమాహ । ప్రగృహ్ణాప్వబలించేమంమేషగ్రహాయుషఃబల ॥ అతురస్యసుఖంసిద్ధింప్రయచ్ఛత్వంమహాగ్రహ ॥ ఇతిమేషగ్రహాహారమ్.

—* అథస్కందగ్రహాహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ కాలగ్రహాయతంబాలమాదాయోచ్చిష్టముక్తన్యాయమ్ । అగ్నింస్పృశేత్తం స్కందాఖ్యగ్రహస్సంక్రమతేతతఃి ॥ పాదయోర్హస్తయోశ్చైవ వికాసోవాయుజోభవేత్ ॥ బలిప్రదానమాహ॥ తిలపిష్టదధిక్షీర కృసరాపూపసక్తవః । రాజమాషాశ్చముద్గాశ్చ నిష్పావాస్కంధమూలకమ్ ॥ పక్వమాంసస్సురాచేతిపూర్ణకుంభయుతోబలిః । తిలపిష్టాదికంకాంస్యపాత్రేకృత్వాథవేష్టయేత్ ॥ వస్త్రద్వయేనకలశంరక్తసూత్రేణచైవహి । క్వచిచ్చపుణ్యాయతనే కుంకుమాదిరసైశ్శుభైః ॥ చతురస్రంచతుర్ద్వారస్థం మండలంపరికల్పయేత్ । తత్రదద్యాద్బలిమధ్యరాత్రేమద్యేనసంయుతమ్ ॥ రక్తమాల్యాంబరైస్కంద గ్రహమభ్యర్చ్యతత్పతిః ॥ బలిమంత్రమాహ ॥ బలాధీశస్కందమహాన్ రక్తమాల్యాంబరప్రియ । ప్రగృహ్ణాప్వబలించేమం పూజాఛిస్రహపుష్టిమత్ ॥ బలిమేవంవిధానేనదత్వాచాగత్యేమందిరమ్ । అగ్నింప్రతిష్ఠాప్యతతఃస్వాహాకృత్యాశ్చదేవతాః ॥ యష్ట్వాన్యేయమంత్రాభ్యాంహవిఃక్షీరాజ్యసషఃపమ్ । ద్రోణమాత్రంతు పక్వాన్నంపక్వాన్నాన్తాంస్తథారుషాక ॥ పక్వంమాంసందధితథాతిలపిష్టంచశోణితమ్ । హిరణ్యంచ బలిందద్యాత్పీదోషేవృక్షమూలికే ॥ రక్తచందనరక్తాగ్రక్వస్త్రైర్వైరపిపూజితమ్ ॥ *

ఇతిస్కందగ్రహాహారమ్.

—* అథస్కందాపస్మారగ్రహాహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ ఉత్సర్గంకురుతేయస్తు వహ్నౌ మూత్రపురీషయోః । గ్రహస్సంక్రమతేతంవై స్కందాపస్మారసంజ్ఞికః ॥ తతోసందంశజిహ్మాక్షుఫేనిలాస్యోబిజాయతే । అపస్మారీభవేత్తత్రపూర్వవద్బలిమాచరేత్ ॥ ఇతిస్కందాపస్మారగ్రహాహారమ్.

—* అథప్రకారాంతరేణస్కందగ్రహాహారమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ అగ్నేఃపరిసరేశేతేయోశుచిర్బాలకైస్సహ । స్కందగ్రహాప్రగృహ్ణాతి తం తత్కరిపాణిపాదయోః ॥ అస్యేచవాతజోవ్యాధిః ప్రజాయేతాతిదారుణః । బాలకైరిత్యత్రబహువచనమవివక్షితమ్ ॥ తిసృత్యత్రాప్యేకవచనమవివక్షితమ్ । అత్రచతమిత్యనేన యశ్చశేతేయశ్చబాలకస్తయోర్ద్వయోః॥ అతఎకబలిదానసంత్రేషు శిశుంవికారాన్కుంచెత్యాదీనిలింగానిదృశ్యంతే ॥ యత్తచ్చబ్దయోర్నిత్యసంబంధాచ్చ యఃశేతెసోపిలక్ష్యతే ॥ ఇతిమహాగ్రహవిః ॥ ప్రతీకారమాహ ॥ నవహస్తమితంకృత్వా స్థండిలంచతురశ్రకమ్। ఉపలప్యశ్వేతవర్ణైఃస్వస్తికాదీనివిన్యసేత్ ॥ ద్వారాణితత్రచత్వారిచతుర్దిక్షుప్రకల్పయేత్। తేషుశక్తించపూశంచమూషలంతోమరంలిఖేత్ ॥ మధ్యేపద్మదళపద్మంచలిఖిత్వాతదనంతరమ్।చతుష్కోణేమవిన్యస్యపూర్ణకుంభాంత్సమాహితః ॥ మధ్యేతత్రబలిందద్యాత్స్కందగ్రహవిముక్తయే । బలిస్వరూపాదిదర్శయతి ॥ కృసరాన్నం

చవిష్టంచక్షీరంచదధిఘృతంమధు। అపూపాసక్తవోముద్గాఃసిస్వావారాజమాషకాః ॥ చణకాశ్చసుసూరాశ్చ సురానూంపస్తథైవచ ॥ అథశికుక్కుటసంయుక్తంచ్ఛత్తమేషెణచిహ్నాతిః। రక్తవస్త్రంచరక్తాస్త్రంరక్తచందనమేవచ ॥ రక్తపుష్పాక్షధూపాంశ్చ పూర్ణకుంభస్సకాంచనః। అన్యానియాన్యవస్తూనిశిశుక్రీడనహేతవః ॥ వీతత్సర్వంకదంబస్య తూలేవాస్తృషమూలకే। సహిందస్యభవనేవాపిమంత్రేణానేనసిక్షేత్ ॥ ఆత్రికదంబమూలాదిమబలివానవిధానాత్- తత్రైవపూర్వోక్తస్కన్దపీఠంకల్పయేత్- స్కందభవనంస్కందదేవాలయుః॥ బలిదానశ్లోకమాహ ॥ బాలభానుద్యతేవీర్యస్సుమాగంగాధరప్రియ। సురసేనాపతెస్కంద షణ్ముఖక్రౌంచ సూదన ॥ లోహితాంగమహాభాగ కాలతుల్యగణేశ్వర। ద్వాదశాక్షమహావీర్యద్విషడ్భుజమహాబల ॥ కృత్తికానాంసుతజ్యేష్ఠశక్త్యాయుక్తశిఖిధ్వజ। బాలభాస్కరసంకాశరక్తమాల్యాంబరప్రియ ॥ ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమం పూజాద్వైస్సహబుద్ధిమత్ ॥ శిశుంవికారాన్సంచాద్య శివపుత్రశివంకురు ॥ గత్వాచిరంచెవరతభగవత్ త్వమమున్నరమ్ । దత్వాబాలమముంబాల మాయుషాచాపివర్ధయ॥అలక్ష్మీంనాశయాయుష్యం గ్రహవిఘ్నం వినాశయ। పాలయత్వంవశతం బలిమాదాయచబాలకమ్ ॥ అథవహ్నిం పతిష్ఠాప్యతత్రక్షీరంతథాదధి। పృషదాజ్యంచజుహుయాన్మంత్రాభ్యామాహుతిద్వయమ్ ॥ మంత్రాభ్యాంవత్స్యమాణాభ్యాం ప్రతిద్రవ్యమాహుతింజుహుయాత్ ॥ వృషదాజ్యంనామదధియుక్తమాజ్యముచ్యతే ॥ అథమంత్రౌ ॥ అగ్నయేస్వాహా। అయమేకోమంత్రః ॥ కృత్తికాభ్యస్వాహేత్యపరః ॥ అనయోర్మంత్రయోరగ్నిఋషిః - అగ్నిఃకృత్తికాశ్చేతిక్రమోఽక్రమేణదేవతే - యజుషాన్నచ్ఛందోనియమః - అనపేక్ష్యార్థనామంత్రౌ ॥ త్వయ్యుద్యతోషితేస్కంద బలిభిఃపక్వజృంభిభిః। తేనమాహేశ్వరస్తుష్టఃత్వమభ్యాస్సతతంశిశుమ్ ॥ త్వమవ్యస్సతతంనరమిత్యపిపాఠః ॥ *

ఇతిప్రకారాంతరేణస్కందగ్రహహరమ్.

—* అథరీత్యంతరేణస్కందగ్రహహరమ్. *—

కర్మవిపాకసంగ్రహే ॥ ఉచ్ఛిష్టబాలమాదాయ శయానంవ్రతభంగినమ్। ప్రగృహ్ణీష్వగ్రహస్కంద ఆధ్మానీజ్వరవాన్భవేత్ ॥ శ్వాసవాన్రక్తనయనోబహుమూత్రపురీషవాన్। పార్శ్వద్వయోఽపరితాపస్తతోమంబలిమాహరేత్ ॥ ఉచ్ఛిష్టంబాలమాదాయేతిఉచ్ఛిష్టమిత్యేతత్పదంబాలమిత్యస్యవిశేషణం। తథాబాలమాదాయశయానమితి విశిష్టవాక్యస్యాపిబలిమాహరేదిత్యుక్తం తత్ర కథమిత్యత్రాకాంక్షాయామాహ ॥ మేషకుక్కుట మాంసంచపాయసంసక్తవస్తథా। రుధిరంచహిరణ్యంచేత్యేతన్మాలేవటస్యహి ॥ వినిక్షేపేదధారాత్రేరక్తవస్త్రాదిభిర్గ్రహమ్। అభ్యర్చ్యవత్యమాణేనమంత్రేణానేనసంయుతః ॥ బలాధీశస్కందమహాబలరక్తమాల్యాంబరప్రియ। ప్రగృహ్ణీష్వబలించేమం పూజాభిస్సహతుష్టిమత్ ॥ *

ఇతరీత్యంతరేణస్కందగ్రహహరమ్.

ఇతిశ్రీసీలకంఠాత్మజభట్ట నీలకంఠకృతే కర్మవిపాకాఖ్యే గ్రహహరాణి.

—* అథమృత్యుంజయవిధిః. *—

వసిష్ఠప్రోక్తే ॥ త్ర్యంబకస్యచమాహాత్మ్యం శ్రోతుమిచ్ఛామిసాంప్రతమ్ । విస్తరేణయథాతత్త్వం ప్రసన్నోవక్తుమర్హసి ॥ ఏవంపృష్టఃప్రసన్నాత్మాతంప్రత్యాహమహామునిః । మహాతపసాదృష్టామృత సంజీవనీ

మయా ॥ విధినస్యాఃప్రవక్ష్యామిసమాహితమనాశ్శృణు ॥ అగ్నిమగ్నిపురోధాయ గృహ్యోక్తేచంద్రోనమస్కృత్య బిహా
ర్భవతే ॥ దేవతాత్మాబలోరుద్రఃపశుంగాఃపుత్రబుద్ధిషు ॥ దుష్టబుద్ధిషు పశుషు తేనమోంతోహృదయం
స్పృశేత్ ॥ సాక్షాత్ప్రియాగ్నివిద్యాయు పోషణంచముచాగ్నయే ॥ అగ్నిమత్యుచ్చరంసోస్త్రీయాఃఫడిత్యస్త్రము
చాహృతమ్ ॥ ప్రణవాద్యానుసంతాడిఅస్తుచిగ్రహంకుర్యాత్ ॥ ఎవంన్యాసాత్ఫడుగాంనామభి
ష్షడ్భిరేవచ ॥ మగాఁడవిఘ్నాయకంచైవనంపెంచెఁ ॥ ఏతేషడ్బ్రాహ్మణాస్త్రాహ్యాఎతేమనరుదాహృ
తాఃఁ ॥ అథప్రోషస్యమంత్రస్యపరంగాని ప్రకల్పయేత్ ॥ అగ్నిర్దేవతాకొకిలఃకొకిలాకృతి ॥ ఋష్యంత్రస్యసిద్ధయే ॥ అష్టో
త్తరసహస్రంవాశతమష్టోత్తరంతువా ॥ యథాత్తరంతథాకుర్యాత్ పూతోహామితిమన్యతే ॥ మంత్రంప్రణ
వసంయుక్తంజపేచ్ఛుచిసమాహితఃఁ ॥ యస్తాదనేన ॥ ॥ మృత్యుంజయస్తతఃఁ
ప్రోక్తోమునిస్తత్త్వదర్శిభిఃఁ ॥ బ్రాహ్మణోక్షత్రియావైశ్యోస్త్రీయోవాపిద్విజాతయఃఁ ॥ ఆత్మార్థంజప
హోమాంశ్చకుర్వీతనిత్యమతంద్రితఃఁ ॥ పరార్థమపిధీర్వీతబ్రాహ్మణోమంత్రవిత్తమఃఁ ॥ దాతవ్యాదక్షిణాత
త్రయధాతుష్పోద్విజోత్తమఃఁ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యమపమృత్యుంజయంతథా ॥ పురాభిచారణంచైవ కాలమృ
త్యువినివర్తనమ్ ॥ వశ్యాకర్షణవిద్వేషమారణోచ్చాటనంతథా ॥ పుత్రలాభంచతద్వృద్ధిం వృష్టిం వృష్టినివార
ణమ్ ॥ గజవాజిఖరోష్ట్రాణాంశాంతికర్మణిసర్వతఃఁ ॥ ప్రతీకారంచసర్వేషాంవృజినవ్యాధిరక్షసామ్ ॥ అన్యా
న్యపిచకార్యాణియద్యద్భేతానికారయేత్ ॥ అస్యమంత్రస్యయఋషిఃప్రోక్తోవినియోగోమహర్షిభిఃఁ ॥ సర్వమంత్రే
షుతత్సర్వంఅనేనైవతుకారయేత్ ॥ కిమత్రబహునోక్తేనమనసాయద్యదిచ్ఛతి ॥ తత్తత్సఫలమాప్నోతి నాత్ర
కార్యావిచారణా ॥ నక్షత్రాణిప్రవక్ష్యామి ఆరంభేసర్వకర్మణామ్ ॥ ఆదాగ్నేయాంశాంతికమాణి ఆమ
వ్యంవైష్ణవేతథా ॥ శాంతింపరాభిచారాణా మపమృత్యుంజయంతథా ॥ ఆదౌవినాయకంపూజ్యపుణ్యాహంవా
చయేత్తతఃఁ ॥ ఔపాసనాగ్నిమానీయతస్మిన్కుండేవినిక్షిపేత్ ॥ అథవాశ్రోత్రియాగారాత్ మథనంవాసము
నయేత్ ॥ ఔపాసనేనకుర్వీత నిషేధోచ్చాటనాదికమ్ ॥ ఆత్మాభిముఖమాసీనంధ్యాత్వాసమ్యక్ప్రపూజయేత్ ॥
అర్చయేల్లోకపాలాంశ్చప్రాగాదిభ్యఃప్రదక్షిణమ్ ॥ తేషామనుచరాంశ్చైవకుండమధ్యే ప్రపూజనమ్ ॥ తత్రాగ్ని
త్వాజ్యభాగాంతం సర్వమున్లేఖనాదికమ్ ॥ స్వగృహ్యోక్తవిధానేన తతోహోమానుసమారభేత్ ॥ ఆయుఃకా
మోఘృతేనాజ్యైర్జుహుయాల్లక్షసంఖ్యయా ॥ అయుతంవానహస్రంవాజ్ఞాతమష్టోత్తరంతువా ॥ దూర్వాత్రి
కైర్వాజుహుయాత్ మధుత్రితయసంయుతైఃఁ ॥ గుడత్రిఖండకైర్వాపి చతురంగుళమానతైఃఁ ॥ అథవాజుహు
యాద్విద్వాన్మిశ్రితైస్తిలతండులైఃఁ ॥ ప్రత్యాశిలైస్తిలైర్వాపిజుహుయాద్ఘృతప్లుతైఃఁ ॥ పలాశసమిధైర్హుత్వా
త్వాపూర్ణమాయురవాప్నుయాత్ ॥ అథవాగోఘృతాక్తైకపాయసేనైవహోమయేత్ ॥ అథవాతండులైఃపక్వై
వముదకేనసమాహితఃఁ ॥ ఆసీనఃప్రాఙ్ముఖోభూత్వాజపేద్వ్యాహృపూర్వసంఖ్యయా ॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చా
ద్వేదవేదాంగపారగాన్ ॥ ఆరోగ్యకామోజుహుయాదర్కపాల్లైర్ఘృతప్లుతైఃఁ ॥ పయసాపాయసంవాపి యవా
దధ్యాజ్యసంయుతైఃఁ ॥ పలాశసమిధైర్వాపి సర్వరోగప్రశాంతయే ॥ ఏవంరోగప్రశాంత్యర్థంశాంత్యర్థంవాపి
చాప్యనుద్భటైఃఁ ॥ ఆచ్ఛిన్నైరాజ్యసిక్తైస్తుపథోక్తైర్జుహుయాద్బుధైరే ॥ గుడూచీగుళికాభిర్వా బదరై
ర్వాఘృతాప్లుతైఃఁ ॥ ప్రమేహోమధునాహోమమధుపుష్పాపామృతేనవా ॥ ఉదుంబరసమిద్భిస్తు సోమమయ్యోమాల
కేథవా ॥ గుడూచ్యాశ్వత్థపాలాశైహోమఃపుష్టికృన్నృణాంఃఁ ॥ వర్ధమానసమిద్ధోమఃసద్యఃపుత్రాలభనాయచ ॥
కరంజసమిధావాపిసగుడాడీసమిధోపివా ॥ తైలేనాభ్యజ్యజుహుయాచ్ఛిరోరోగస్యశాంతయే ॥ మీనమి
ద్ధిజఃపచయాదతీసారప్రశాంతయే ॥ శాంత్యర్థమపస్మారాణాం పలాశసమిధోహుతాఃఁ ॥ ఉన్మాదసమిద్భి

హ్యేతత్సాఅపస్మారాత్పరిమ్యతేకుబేరాత్మాదర్శనస్థోహ్యేంత్రశూలేప్వయుండిధీ! తైలేనాభ్యజ్యజు
హుయాద్వ్రజఖండైస్తథైవచ॥ మాతులింగగుడూచీనాం హోమాత్కామిలనాశనః॥ మధుత్రితయహోమైస్తుశాంతి
ప్సాన్యాజాజ్యతణ్డులాః॥ హవనాత్పిలమూలానాం గర్భరోగనిప్రణాశ్యతి! నదన్త్యసూచికాపాపం మధుత్రితయహో
మసంయుతైః భిల్వోత్థైస్తైశ్చజుహుయాత్పలాశైర్వాప్యుత్తరైః! అథవాతైలసంయుక్తైర్జుహుయాద్ధ్రాక్షసర్ప
పైః। యదాచ్ఛైముఖజారోగాశ్శీఘ్రంగాస్తథైవచ. లేపస్వేపశమంయాంతితైర్హోమాత్సర్పపుత్తైః!
బౌదుంబరాణాంరోగాణాం సర్వేషాంశాంతిమిచ్ఛతా। బిల్వస్యసమిధ్హోమఃకర్తవ్యోద్విజసత్తమైః॥అంత
స్తాపేతుజుహుయాన్మధుక్షీరప్లుతైస్తిలైః దూర్వాభిర్వాపలాశైర్వాజుహుయాచ్చందనేనవా, శింశుపాశ్వ
ర్ధసమిధ్భిర్వాక్తసాపేతుహోమయేత్। అథవాగోఘృతేనైవక్తాభిఃసారశాంతయే ॥ అన్యద్యాపిమసర్వేషు
కంప్రోగేమహోదరే।ప్రాభిఃఫలైర్వాజుహుయాన్మధుక్షీరప్లుతైస్తిలైఃమధుత్రితయహోమస్తుసర్వరోగప్రశాం
తయే।ఆయుష్యమంత్రేణహుత్వోక్తంయస్యరోగస్యభేషజమ్।తస్యరోగస్యశాంత్యర్థం తేనతేనైవహోమయేత్ ।
ఆథవాతేనమంత్రేణపావమానీభిరేవచ॥ తీర్థతోయేనదేవేశమభిషించేత్సమాహితః।భూతప్రగ్రహజ్వరాదీనాం
సర్వేషామపిశాంతయే ॥అథవాతప్తకుంభస్థాల్ష్మణోర్బిల్వపూర్వోక్తసంఖ్యయా॥ద్యాంసముద్రగామిన్యా
తటాకేషుసరిత్సువా ॥ ప్రాజ్ముఖోదఙ్ముఖోవాపిసర్వరోగప్రశాంతయే । అథవా నియతాహారోజపేన్మంత్రం
సమాహితఃి ॥ శాంతయెసర్వరోగాణాంతథైవానుద్భనాయచ ।ఏవంహోమంద్విజఃకుర్యాత్జపేస్తర్పణమేవచ ॥ ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థంఆత్మనోవాపరస్యచ । ఏకాహంవాత్ర్యహంవాపి ద్వాదశాహం దశాహ
కమ్॥ పక్షోమాసోద్విమాసోవామాసత్రయమథాపివా। అథవాచతురోమాసాన్మాసాన్వాసంత్యేక హాయనే॥
భయేమహతిసంజాతే దీర్ఘకాలంసమాహితః । అల్పేల్పకాలంకుర్వీతజపహోమాదికాఃక్రియాఃి॥ రోగకా
లోపయుక్తంచద్రవ్యంశయ్యాసనాదికమ్ । రోగముక్తస్తుతత్సర్వం వోపయుజ్యాత్కథంచన ॥ మృతసంజీవి
నీంవిప్రోబ్రాహ్మణానాంతుయోజయేత్ । అపమృత్యుజయోపాయమహంవక్ష్యామ్యతఃపరమ్ ॥ పూర్వోక్త
దేశకాలేతుశుచిర్భూత్వాసమాహితఃి॥ మధుత్రితయయుక్తాభిఃదూర్వాభిర్జుహుయాద్బుధఃి సహస్రమయు
తంవాపిశతమష్టోత్తరంతువా ॥ శ్వేతాగ్ంకుసుమైర్వాపి జుహుయాద్ఘృతప్లుతైస్తిలైః । అపామార్గసమి
ద్భిర్వాపిలైఃకృష్ణైర్వ్రీహిభిరపి ॥ అథవాగోఘృతేనైవపయసాచైవహోమయేత్। కపిలాగోఘృతంక్షీరంప్రశం
సంతిమనీషిణఃి । శనైశ్చరదినేశ్వత్థంస్పృశన్మంత్రమిమంజపేత్ । సాశ్వత్థోత్థాయ విణ్ముక్తస్స్నాత్వా కింపున
స్స్వపమృత్యుభిఃి । అథవాపయసాదేవమభిషించ్యఘృతేనవా। పలాశఖదిరాశ్వత్థసమిద్భిర్జుహుయాత్సుధీఃి॥
బిల్వస్యవృక్షోద్భవైర్వాపిసోపమ్యతోవిణముచ్యతే। అథవాక్షపయిత్వాతుచరుంరౌద్రంద్విజోత్తమఃి ॥ మంత్రే
ణానేనజుహుయాత్ధ్యాత్వాదేవంత్ర్యంబకమ్। అష్టోత్తరశతంహుత్వా మృత్యుంజయతిమానవఃి॥ నిన్యస్య
పంసవ్యపితోంతేప్రణవంన్యాసేత్ । అస్యాంగేమనుశ్శేద్దేవమంత్రాక్తమంత్రేసమాహితః ॥ భసితేనాగ్ని
హోతస్యరక్షాంకృత్వానయుఃబుచా। ప్రబోధ్యపురిపోనంమంత్రేణానేనస్పృశేత్ ॥ దుస్వప్నమద్భు
తశాంతిస్సన్నిత్యన్నశ్యపాప్మోప్రముచ్యతే ॥ అథకామ్యానికహూతిర్ప్రవక్ష్యామిసహాసతఃి ! శ్రీకామోబిల్వవృక్ష
స్య సమిద్భిఃపుష్పవాఫలైఃి ॥ యఃప్రార్థ్యవ్యస్యజుహుయాన్మహాంశ్రియమావ్నుయాత్ । గోకామఃపయసాహో
మాల్లభతేగాంపయస్వినీమ్ ॥విద్యార్థీజుహుయాద్ఘృతుదాక్షైర్గోఘృతప్లుతైఃి । విద్యాంచాయుస్తథా వి
త్తంలభతేనాత్రసంశయఃి ॥ అన్నాద్యకామోజుహుయాదన్నమేవఘృతప్లుతమ్ । పలాశసమిధైపుణ్యాత్వా
బ్రహ్మవర్చసమాప్నుయాత్ ॥ వృష్టికామస్తుసంపూజ్య దేవదేవంత్ర్యంబకమ్ । అష్యాపాద్యాభిషే

వ ప్రాసంగైరభిషేచయేత్ ॥ ఆపోహిష్ఠేతిలిసృభిర్హిరణ్యవర్ణాదిభిస్తథా । పవమానాసువ ర్జనేవ స్యోం
ఒకేత్యనమారుచా ॥ గంధపుష్పంతథాధూపంహవిష్యాన్నంనివేదయేత్ । ఎవంపూజ్యజపేన్ మంత్రాన్ సాపత్య
ప్రసాద్యవ ॥ వేశిసానాంసమిభ్భస్తుజుహుయాత్సాయుసేనవా । పుణ్యాహంవాచయేన్నిత్యం బ్రాహ్మణా
న్భోజయేత్తతః ॥ అయుతంవాసహస్రంవా జుహుయాత్పయసాపివా । దశాహాభ్యంతరేవృద్ధిర్విపర్యేతిన
సంశయః ॥ ఆప్రవాసాత్ పయఃపృక్తైరిక్షీరవృక్షసమిద్భవైః । సమిద్భిర్జుహుయాన్మంత్రీ సర్వోపద్రవనాశ
వాప్నుయాత్ ॥ అగ్నిహోత్రస్థమాదాయసితంభసితముత్తమమ్ । ఆనయేత్యవరుచాహుత్వా జలే ప్లుష్టినివార
ణమ్ ॥ పుత్రకామస్తుజుహుయాత్పాయసంఘృతసంయుతమ్। చరుశేషంస్వయంభుక్త్వా పుత్రంప్రాప్నోతిమా
నవః ॥ పౌర్ణమాస్యాంతిలాన్హుత్వా ఘృతాక్తాన్వింద తేసుతమ్ । గోచర్మమాత్రమాలిప్య గోమయేనా
ధఃభూతలే ॥ ధాన్యరాశింవినిక్షిప్య తన్మధ్యేస్థాపయేద్ఘటమ్। వింశతిం కలశాంస్తత్ర సితసూత్రేణ వేష్టయేత్॥
తీర్థతోయేనసంపూర్ణాన్ పూరయేత్పల్లవాదినా । త్ర్యంబకేనయుమంత్రేణతతస్తానభిమంత్ర్యచ ॥ అథ
వంధ్యాస్త్రియంతైస్తుకలశైరభిషేచయేత్ । అచిరాల్లభతేపుత్రంఆయుష్మంతంయశస్వినమ్ ॥ ఎతత్తేసర్వమా
ఖ్యాతంయన్మాత్వంపరిపృష్టవాన్। ఇత్యుక్త్వాబ్రహ్మణఃపుత్రో వసిష్ఠోబ్రహ్మవిత్తమః ॥ మృతసంజీవినీంపాపా
సీతాయప్రాణినాంతథా । ఆద్యంతుతారకంతస్య తారకాదంతిమంపదమ్ ॥ వ్యాహృతిత్రయసంయుక్తం
స్వాహాంతిమమిహోచ్యతే । తారకందంతిమాంకృత్వాంవహ్నిజాయాసమన్వితమ్ ॥ వేదేషుదృష్టంవిద్వద్భిస్తం
రొగస్యతుపుత్రక । ప్రణవాదితదంతేవ వ్యాహృతిత్రయసంయుతమ్ ॥ వ్యాహృతి ప్రణవాంతంవాస్వాహాం
తెనసమన్వితమ్ । ఏవంవిధమనుశ్రేష్ఠం సర్వమృత్యుభయాపహమ్ ॥ మృతసంజీవినీయంతు ప్రణవవ్యాహృతీ
యుతా । తతస్త్రిర్యా-బకైర్మంత్రైఃపునరంతెతథోచ్యతే ॥ మృత్యుంజయోయమేవాత్ర కథితోమంత్రవిత్త
మైః । సబీజోయస్తుమంత్రస్యాత్ మహామృత్యుంజయస్మృతః॥ప్రణవంవ్యాహృతీశ్చైకాత్రిబీజాన్వావదేత్పు
రా । తతోజపెత్త్ర్యంబకమనుం అంతెవ్యాహృతయశ్చతాః ॥ త్రిబీజంప్రణవాంతంచవహ్నిజాయాంతతోచ్చ
రేత్ । ప్రణవోపిప్రపాదశ్చమృతిహాకారకస్తథా॥ భూరాదికావ్యాహృతయఃత్ర్యంబకేతిచమంత్రతః। విపర్య
యేణతత్రీబీజంతద్వచ్చవ్యాహృతిత్రయమ్ ॥ స్వాహాచమనురెవస్తుశుక్రేణారాధితఃపురా । మహామృత్యుంజయ
ఇతివిఖ్యాతోమునివరయే । ఓంకారైస్సంయుతైర్వహ్నిఃచతుర్థీరథవాపివా । మృత్యుంజయోధవిధివదుపా
స్యోస్మిన్మంత్రమాప్నుయాత్ ॥ ఇతివసిష్ఠోక్తత్ర్యంబకల్పః.

—‡ అథశానకోక్తమృత్యుంజయజపహోమవిధిరుచ్యతే. ‡—

శానకిః ॥ అపమృత్యుజయంహోమంవక్ష్యాన్యాథద్విజన్మనాం। కుర్యాత్త్రిజన్మనక్షత్రేవిషువే సంక్రమేత
థా ॥ పౌర్ణమాస్యామమావాస్యాగ్రహణేచంద్రసూర్యయోః । సర్వవ్యాధి సముత్పన్నేయథావిధి సమా
హితః ॥ స్నాతఃశుక్లాంబరధరశ్శుక్లమాల్యానులేపనః । అలంకృతేశుచౌదేశే పుణ్యాహం వాచయేద్విజః ॥
అథాజ్యభాగపర్యంతంయజ్ఞతంత్రంసమాహితః । ఘృతాక్తంజుహుయాదన్నమవదానస్యసంపదః ॥ అతోభ
గ్రేఽభిమంత్రేణదూర్వాహోమమమృచంప్రతి । త్ర్యంబకేణేతిమంత్రేణ హోమమష్టాధికం శతమ్ ॥ ఇమంజీ
వాయుషేనిష్వందూర్వాదిజుహుయాత్తతః । చరుణాపురుషసూక్తేన ఘృతేనాథ సృవేణవై ॥ పునఃపున
ర్జాయమానేతిద్రవిణసా । దక్షిణావతాఇదమాది - అథాహ త్యాహమంత్రాంతసర్వాక ఎషవాం దేవావ
శ్వనేఽగోమాయురదెతి రుద్రావరుణాసోమేన మగ్నిముద్ధరేణసంఖ్యాసవయఇతిద్వా - ఉదీష్ణంజీవఃసవితావ

శ్చాదాయుస్సన్నమేతిపతత్యకుపేఁపాతమున్యాసివ ప్రేణావంతికి - కప్యవశావంతఁగి ది ప్రక్పత్పృథ్వ్ర
తిహోమశేషసమాపయేత్ ॥ ఇంద్రాగచ్ఛఇహాసాంమాఁమేనస్థ్యేషం రాజకూనేమస్యక్ । ఇదాంహవ్యేషు
యింద్రమస్మాసుధత్త కీఫ్రాయుశ్యాయప్రతిరన్నాయుః । ధన్యాంమదేన్యమాయుష్యమూర్యమూర్ణోగ్నాఁఇంద్రఁనఫ్రాసనా
అపమృత్యుభయంమాహోమమారభేన్యసిద్ధిరస్తువ ॥ ఇతి ॥ ౫

—* అథమంత్రన్యాసప్రకారం. *—

హేమాదౌశానకరే । త్ర్యంబకంయజామహేఇతిశిఖాయాంన్యసేత్ । సుగంధిపుష్టివర్ధనమితిహృ
దయే । ఊర్వారుకమివబంధనాదితిచాహ్నోః । మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాదితి నాభౌ । పదేగుల్ఫేవజం
ఘారుజఘనే కటిమేభగేసం । నాభాకుక్షిద్వయేపార్శ్వే కక్షయోఃకుచయోర్హృది ॥ సర్వాంఛేకృకాటికా
యాంచకూర్పరామడిబంధకే । కనిష్ఠనాసికామధ్య తర్జన్యంగుష్ఠపాణిషు ॥ కంరేథచుబుకేవక్త్రేనాసికాకర్ణ
చక్షుషి । లలాటేమూర్ధ్నిచోర్ధ్వాయాంవదేన్మంత్రస్యవిన్యసేత్ ॥ ౫

ఇతిత్ర్యంబకమంత్రన్యాసః.

మాతాపుణ్యాచరిత్రకీర్తివిభవాయస్యాంబికానామతశ్శాకల్యాపరమూర్తిరార్యచరితశ్శ్రీపెద్దిభట్టుఃపితా।
సోయంకౌశికవంశభూషణమణిఃశ్రీభట్టవిశ్వేశ్వరో వేదెస్మార్తమతేన యెచసపదే వాక్యే కృతీ వర్తతే॥
మతిర్యేషాంశాస్త్రేప్రకృతిరమణీమూవ్యవహృతిఃపరాశీలంశ్లోఘ్యంజగతిరుజవస్తేకతిపయే । చిరంచిత్తేతేషాం
మురుతలభూతేస్థితిమయాదియంవ్యాసారణ్యప్రవరమునిశిష్యస్యకృతిః ॥ మహాణవాఖ్యే మహితెపర్బంధే
మాంధాతృనామ్నామదనాత్మజస్య । సత్కర్మమాణిక్యగణేనపూర్ణేపూర్ణస్తరంగోవకమోమహీయాన్॥ ౫

ఇతిశ్రీమత్పండిత పారిజాత కశారిమల్లేత్యాది బిరుదవిరాజమాన శ్రీమదన భూపాల పుత్ర
మాంధాతృకృతౌ స్మృతిమహార్ణవాభిధానే కర్మవిపాక సంగ్రహ

ప్రకరణంనామ దశమస్తరంగః.

శ్లో । దొడ్డబేలి, పురీవాసి నారాయణసుశోధితా ।
చిరంజీయాత్కృతిరియంనారాయణపదార్పితా॥

కర్మవిపాకగ్రంథస్సమాప్తిముగమత్.

అథ శ్రీనీలకంఠభట్టాత్మజ శంకరభట్టకృత కర్మవిపాకార్కసం
గ్రహోక్తరుద్రకలశస్నానాది విశేషవిధానాని లిఖ్యంతే,—

—* అథ రుద్రకలశస్నానవిధిః. *—

యుధిష్ఠిరః ॥ రుద్రస్నానంవిధానేన కథయస్వజనార్దన । సర్వారిష్టోపశమనం సర్వశాంతి ప్రదంనృణామ్ ॥ శ్రీకృష్ణఉవాచ ॥ దేవసేనాపతింస్కందం రుద్రపుత్రంషడాననమ్ । అగస్త్యోమునిశార్దూలస్సనాసీనమువాచహ ॥ సర్వజ్ఞోసికుమారస్త్వం ప్రసాదాచ్ఛంకరస్యహి । స్నానంరుద్రవిధానేన బ్రూహిదేవకథంభవేత్ ॥ స్కందఉవాచ ॥ మృతవత్సాతుయానారీమృతగాబుతువర్జితా । యాస్నాతేకన్యకావధ్వస్నానమాసాంవిధీయతే ॥ అష్టమ్యాంవాచతుర్థ్యాముపవాసపరాయణః । ఋతౌశుద్ధాచతుర్థేహ్నిపాత్రప్రసూర్గదినేథవా ॥ నదీస్నానంసంగమేకుర్యాత్ మహానద్యోవిశేషతః । శివాలయేథవాగోష్ఠే మిత్రేవాగ్నిసంగణే ॥ ఆహితాగ్నింద్విజంశాంతం ధర్మజ్ఞంసత్యశాలినమ్ । స్నానార్థంప్రార్థయేదేనం నిపుణంరుద్రకర్మణి ॥ శతస్తుమండలంకుర్యాత్ చతురశ్రముదక్ప్లవమ్ । బద్ధచందననాళంచగోమయేనతులేపితమ్ ॥ తస్మధ్యేశ్వేతరజసా సంపూర్ణంపద్మమాలిఖేత్ । తస్యమధ్యేమహాదేవం స్థాపయేత్కర్ణికోపరి ॥ దద్యాద్దళేషు నంద్యాదీన్ చతుర్ముఖవిధిపూర్వకమ్ । ఇంద్రాదిలోకపాలాంశ్చదళేష్వష్టసువిన్యసేత్ ॥ దేవీం వినాయకంచైవస్థాపయేత్తత్రపార్థివ । దత్వాఘ్యంగంధధూపంచ పుష్పందీపంగుడోదనమ్ ॥ భక్ష్యాదికంచనైవేద్యం ఫలంతాంబూలమేవచ । దక్షిణాంచతతోదత్వానమస్కృత్యఋమాపయేత్ ॥ అనేనవిధినాకుర్యాత్కలశం రుద్రసంజ్ఞికమ్ । సభుక్తేసకలాభోగాన్ప్రసాదాచ్ఛంకరస్యచేతి ॥ *

—* అథసర్వరోగహరస్తవాభ్యుదానవిధిః. *—

హేమాద్రౌ ॥ ఉద్యంనద్యోతిమంత్రోయంసారఃపాపప్రణాశనః । రోగఘ్నశ్చవిషఘ్నశ్చ భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥ కరావలకవద్ధృష్ట్వాగుహ్యంపరమసిద్ధిదః। పుత్రస్యరోగనాశాయ ఖ్యాతోలోకహితాయచ॥ ఏతేనారాధితోదేవస్తవమంత్రేణభాస్కరః । ఏతేనైవవిధానేన న్యాసపూర్వకమేణచ ॥ హస్తయోర్హృదయేమూర్ధ్నిపాదనాభిముఖేముచ । చక్షుషోఃకవచంచాస్త్రం పాదస్యాది పఠైర్న్యసేత్ ॥ ఉద్యన్దక్షిణహస్తేనమాంరక్షతునాధిరక్షతు । ఆరోహద్వామహస్తేనమాంరక్షాదధిరక్షతు ॥ ఋకేమహ్యాదిరోగఘ్నాస్తూర్ధ్వాద్యోజ్ఞానాత్త్వథామయాత్ । హరిమాణంచమూర్ధ్నిభానుర్మాంభూతాత్సర్వతోవతు ॥ కేశేషుతీవ్యపాదేచ గమనాదనటూర్ధరిః । రోపణాకాసువామేతురక్షపూషాత్వమాగమాత్ ॥ అతోనాభ్యాంతమోజాద్యాత్స్వాణగోభిరక్షతు । హరిమాణంసుభంజిహ్మీ మరీచిర్మమరక్షతు ॥ ద్విషంతంకవచంమేస్తుమేగోమాన్యరక్షతు । విజ్వలనాత్సర్వతోమాం రక్షత్వాస్త్రేణభాస్కరః ॥ ఏవంయఃకురుతేవ్యాసంద్వాదశంరోగహానిచ । సర్వపాపవినిర్ముక్తఃసర్వోపద్రవవర్జితః ॥ ఉపచారాదికంకుర్యాద్ధృష్టపుష్టైఃస్వశక్తితః । రక్తగంధాఢ్యపుష్పైః పుష్పైస్సాక్షతపాత్రేణభక్తితః ॥ పాదార్ఘవత్పూజేత్సైవస్వాహ్వాభ్యాంవిలోమతః । దద్యాదర్ఘ్యం సమంత్రంచ ఆనులోమ్యేన పుపుసకి ॥ యోఘ్యంవైతామ్రపాత్రేణ ప్రదాతిసహస్రకమ్ । కలంవాభానువారేణ విపాద్వాచభోజయేత్ ॥ రోగాభ్యవతిముక్తస్సర్వశత్రూక్తఉయెచ్చసః। చతుర్విధంశివాఘ్యేచ డోలాచయేద్యాభానుమన్వహమ్ ॥ సర్వరోగవినిముక్తోద్వేషిణశ్చసుయెత్తసః । పుత్రభార్యాపశూనాంచా ప్యారోగ్యం సర్వదాభవేత్ ॥ శ్రియంప్రాప్నోతివిపులాం బ్రహ్మప్రాప్నోత్యనామయమ్॥ ఇతిశ్రీహ్యుదానమ్.

—* అథపృచాహ్యర్ఘదానప్రయోగః. *—

ఆవస్యూపాహోనాయవ్యా - మూపాహవ్యాస్మిన్యామముజీవవచ్ఛరావిణోధేన అముకగోత్రస్య సమూలనాశదా
రాష్ట్రిపారోగ్యాపాపంమొత్యర్థమిదమర్ఘ్యదానంకరిష్యతితిసంకల్పాఏకర్ఘ్యదానంకుర్యాత్-ఉ
న్నేభ్యతిపృచస్యకణ్వఋత్రోప్రగాథాన్యయుపేతి - సూర్యోదేవతా - అనుష్టుప్ఛందః - పృచాహ్యర్ఘ నే వి
యోగః - పతిష్ఠపంగన్యాసః - ఉన్నదివంహ్మదయాయనమః - హృత్రోగంకరయ-శిరసెస్వాహా - శుకేషు-ద
ధ్మసి-శిఖాయైవషట్ - అథో—వపస్మసి - కవచాయహుం ఉపం—సహ- నేత్రాభ్యాంవౌషట్- ద్విషంతం—రం
ధయం- అస్త్రాయఫట్- వషంగతఃకః- తలః - తేజోరాశిస్త్రియాయుక్తోతప్తకాంచనసన్నిభః । కేసరీపద్మనేత్రశ్చ
పద్మరాగవిభూషితః ॥ పశ్చాసనాయనమం- ఇతిధ్యానం ॥ ధ్యేయస్సదాసవిత్రమండలమధ్యవర్తీ నారాయణ
స్సరసిజాసన సన్నివిష్టః కేయూరవాన్ మకరకుండలవాన్కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపుర్ధృతశంఖచక్రః ॥ ఇతి
ధ్యాత్వార్ఘ్యపాత్రం చందనేన చ్ఛాదయేదష్టదలపద్మంసూర్యమండలాదినా ద్వాదశ-దలమధ్యగత మాత్రకారూ సాధ్యేచ్ఛ
సంపూజ్య - రక్తచందనయుతంతామ్రపాత్రేఅర్ఘ్యంధాత్వా - తద్యథా ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - మిత్రాయే
దమర్ఘ్యంనమః- ఆకోహాన్నుష్ట్రరాంచివం- రవయే- హృత్రోగంనమసూర్య-సూర్యాయనమః-హరిమాణంచ
నాశయ - భానవేనమః - శుకేషుమేహరిమాణం - ఖగాయనమః- రోపణాకాసుదధ్మసి- క్ష్మీనమః-అధో
హారిద్రవేషుమే హిరణ్యగర్భాయనమః- హరిమాణంనిదధ్మసి- మరీచయే - ఉదగాదయమాదిత్యః - ఆదిత్యా
యా- విశ్వేనహసాసహ - సవిత్రే- ద్విషంతంమమరంధయత- అర్కాయ- మోఘహంవ్యసతేవహ్నం - భాస్క
రాయన- ఇతిపాదశః- అథాభ్యర్చయేత్- ఉద్యన్నద్యమిత్రమః ఆకోహాన్నుష్ట్రరాంచివం మిత్రదివిధ్యాంహృద్రో
గం- నాశయ ॥ సూర్యభానుభ్యాం శుకేషు- దధ్మసి- ఖగపూషభ్యాం- అధోహారిద్రవేషుమే- హరిమాణం ని
దధ్మసి- హిరణ్యగర్భమరీచిభ్యాం- ఉదగా- సహసాసహ - ఆదిత్యసవిత్రభ్యాం-ద్విషంతం - ద్విషతేరధం- అ
ర్కభాస్కరాభ్యాం - అధబుక్కః - ఉద్యన్నాశయ - మిత్రరవిసూర్యభానుభ్యః - శుకేషుదధ్మసి- ఖగపూషహి
రణ్యగర్భమరీచిభ్యః - ఉదగాదయమాదిత్యః విశ్వేన- రింధమామ- ఆదిత్యసవిత్ర అర్కభాస్కరేభ్యోనమః॥
ఇతిబుక్కశః - అథత్ర్యృచేన- ఉద్యం - ద్విషతేరధం - మిత్రరవిసూర్యభానుభ్యః ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యా
దిత్య సవిత్రర్కభాస్కరేభ్యోనమః॥ ఇతిసూర్యార్ఘ్యదానప్రయోగః.

—* అథరామేశ్వరభట్ట సుత మూనభట్టకృత కారికాః. *—

ఆవృత్తిరేకాపష్టేపా చ్చతుర్వింశతిరీరితా । తావరిభిస్తథైకాస్యాత్తావద్భిష్టాల్యముక్షవేత్ ॥ తావ
ద్భిరేవలఘుభి రేకోఘ్యోన్యావసంశయః॥ తావద్భిర్దద్భిరలైకోమహాఘ్యోఃపరికీర్తితః । షట్పస్తత్త్యధికైః
పంచశతైరంశఃప్రకీర్తితః ॥ ౪౭౬। యుగైనేత్రాష్టనాగాబ్ధిచంద్రైస్సగణితోలఘుః ।గదితార్ఘ్య ॥ లఘుత్రి
యేణవిధివదేకవింశత్సహస్రకైః । షట్పస్తత్త్యధికైః సప్తశతైరఘ్యోఃప్రకీర్తితాః॥ ౬౭౭౬॥ పీఠానాం
తిలపద్మేష్వేవష్టేషితసహస్రకైః॥మహాఘ్యోత్రచతుర్వింశత్యధికైష్షట్శతైర్భవేత్ । ౭౬౭॥ఇతిశ్రీవయుః
పఠనాం । ద్వితీయఃపటలస్తురసహస్రసంయుతఉచ్యతే వృత్తిఃపరికీర్తితా ॥ యుగాష్టబాణవాబ్ధిశ్చంద్రాంకోప్య
ర్ఘ్యప్రకీర్తితఃలః । ఆవృత్తిరేకాషట్పష్టి ప్రథమైశ్చప్రకీర్తితా॥చతుర్వింశతిసంఖ్యాభిస్తావద్భిరవ ప్రకీర్తితః ।

బుధశ్చింద్రశూన్యవసువహ్నిమితైర్లఘుస్తైర్వేదాష్టనవహ్నినయసేంకునవాన్వితైస్తైః-అగ్న్యోళవేశథుహావ్రస
చంద్రః స్తైర్థి పాతాధనాట్యరసవికర్తరినంద్రనేస్తైర్ ॥ అవృష్టికి ॥ఓఓ ॥ అ ఇ ॥౧౫౪౯౬౫౫ ఏ౯౦౧౬।
శిష్యా ౧౯౦౬౬౬౬ ! మహోళ్యాః ॥ అరణ్యాధిశి ॥ఓఓ ॥ సమాప్తం *

—* అథసర్వోగహాస్తాప్రయోగ ప్రకరణం ప్రత్యక్షసిద్ధ క్షుద్ర ప్రయోగః *—

తత్రతత్రాలాః ॥ ఆసిద్ధిః నాభూమిసంపత్తిః ॥౨॥ మరణం చ బంధునాశనం చ॥ ఆయుర్వృద్ధిః ౪॥ ప్రవ
జానాశః ॥౬॥ సపత్నాశి సంపయస్తేషాం॥ శుభసాధ్యే ॥౯॥ స్థావలాశిం ॥ మోక్షం॥౧౧ ॥ వశిత్వం॥
౧౨॥ ఇశత్వైత్రాదేషఫలాని ॥ క్వచిదాషాఢోపిశుభదుక్తః॥ ముముక్షోరికృష్ణపక్షేః- శుక్లోన్యస్య - తిథిసన్ధిః- ద్వి
తీయాపంచమీసప్తమీత్రయోదశిపూర్ణిమాశ ॥ షడశీత్యన్యకేచిత్ ॥ వారాస్తు-భౌమశనిభేన్వాశిస్తాః-నక్షత్రే
ష్వశ్వినీరోహిణీమృగాద్రీపుష్యమఘోత్తరాఅనూరాధాత్రయహస్తచిత్రాస్వాతీమూలా శ్రవణ ధనిష్ఠరేవ
తీభరణీస్తాః - అభిజిత్పునర్వసూఅపీతికేచిత్ - యోగాస్తుశుభావీనగ్రాపయ్యకి విష్టిస్తులమాసగురు శుక్రాస్తద్భా
ల్యవాధికానివర్జ్యాని ॥ దేశస్తు- దేవాగారనదీతీరాదిః తత్రప్రథమంతూవత్ - సర్వప్రయోగారంభాత్-
ప్రాగేవకస్మిక్ఛిద్దిసఅజమ్యప్రాణినాయమ్య - మాసపక్షోమ్యక్షిభ్యఅముకకామాగ్ధం త్వరిత రుద్రమంత్రప్రో
క్తంపురశ్చరణంకృత్వాసిద్ధ్యేఽసంకల్ప్య ॥ యోరుద్రఇతి త్వరితరుద్రన్యాఢ్యం అథర్వఋషిః - త్వరిత రుద్రోదేవ
తా- అనుష్టుప్ఛందః - మంత్రసిద్ధ్యర్థేజపేవినియోగఃి - తతోస్యత్వరితరుద్రమంత్రస్య అథర్వణఋషయేనమః-
శిరసి ॥ అనుష్టుప్ఛందసేనమోముఖే ॥ త్వరితరుద్రాయదేవతాయైనమఃి-హృది ॥ రుద్రాయబీజాయనమః-
నాభౌ ॥ నమోస్తుకాళ్మషసు:-పాదయోః ॥ యస్సిరసేనమః - రుద్రోలలాటాయనమః - అగ్నేనేత్రత్రయా
యయఃికవాఢ్యాం.అప్సు ॥ అనామికాయై॥యఃముఖాయ- ఔషధీషుబాహుభ్యాం-యఃహృదయాయ-రుద్రః
నాభౌ- విశ్వాగుహ్యాయ - భువనా-అపానాఃయ - ఆవివేశ ఊరుభ్యాం- తస్మైజానుభ్యాం- రుద్రాయ జంఘా
భ్యాం- నమోగుల్ఫాభ్యాంఅస్తుపదాభ్యం. తతః - యోరుద్రోఅగ్నౌశిరసేనమః - యఅప్సుముఖాయ - యఓ
ధీషు- హృదయాయ- యోరుద్రోవిశ్వాభువనావివేశ- నాభ్యైనమః- నమోరుద్రాణనమోఅస్తుపదాభ్యం-
తతోయోఃసకోఅగ్నౌ - అంసపార్శ్వాభ్యానమః - యోఅప్సు - తర్జనీభ్యానమః - యఓషధీషు - మధ్యమాభ్యాం
నమఃి - యోరుద్రోఅగ్నౌ- అనామికాభ్యానమః- విశ్వాభువనావివేశ- కనిష్ఠికాభ్యానమః - తస్మైరుద్రాయన
మోఅస్తుకరతలకరపృష్ఠాభ్యానమఃి - యోరుద్రోఅగ్నౌ- హృదయాయనమఃి - యోఅప్సు - శిరసేస్వాహా-
యఓషధీషు - శిఖాయై ॥ యోరుద్రఃి—కవచాయహుం - విశ్వాభువనావివేశ—నేత్రత్రయాయ ॥ తస్మైరు
ద్రాయనమోఅస్తు - అస్త్రాయఫట్ - ఇతిన్యాసాంకృత్వాంగుళ్యాదీన్యగ్రాన్యాంగుళిమూలేషు సందోజ్యాం
గుష్ఠసంపీడనేనముద్రాంకుర్యాత్ ॥ వాద వీషతెముద్ర సహస్వాంబికయాజుషస్వస్వాహేతిమంత్రేణ ప్రదర్శి
నీయేతికేచిత్ - శాంచము చా శ్రీకామస్చేచ్ఛిరసికుర్యాత్ - తేజస్కామోనేత్రయోఃి - అన్నకామో ముఖే-
రోగనాశకామోగ్రీవాయాం - పుత్రకామోహృది - జ్ఞానకామోనాభౌ - ప్రజాకామోగుహ్యే - పశుకా
మోజంఘయోఃి - గ్రామకామోజానుభ్యాం - రాష్ట్రకామోపాదయోఃి - వశ్యత్వకామో వామహస్తే పాపక్ష
యేదక్షిణహస్తే ॥ వ్యాధినాశకామఃి - శరీరాబ్భేది - కామనావిశేషే స్థలవిశేషఇతికేచిదాహుఃి - తతఃి
చతుర్బాహుంత్రినేత్రంచ శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం - ఉగ్రంకర్మణిచైవోగ్రమూర్తింధ్యాయే దుమాపతిమ్ । ద్విభు

జంబూవృక్షశాఖాం శూలపాణిబ్రాహ్మణమిత్రం తర్పయేత్ - ప్రాచ్యాం వ్యయరంధ్యాయామాం ప్రణవపూర్వకం
కుంభేశ్వరాయ నీలకంఠాయ నమః - ఆగ్నేయ్యాం [illegible] నమః - దక్షిణస్యాం [illegible]
యమాయ నమః - నైఋత్యాం [illegible] నమః - పశ్చిమాయాం [illegible]
వాయవ్యాం [illegible] నమః - ఉదీచ్యాం [illegible]
ఈశాన్యాం [illegible] నమః - ఊర్ధ్వాయాం [illegible]
నాగేభ్యో నమః - పూర్వాదిక్షు [illegible] నమః - ఆకాశాయ నమః - పృథివ్యై నమః - [illegible]
స్తివాచనమాభ్యుదయికాపూజాం కుర్యాత్ - ఆచార్యం [illegible] - కేశవాదిభిర్ద్వాదశభిర్నామభిర్ద్వాదశ
పవిత్రాణ్యాది తద్వాహైపవిత్రకారయుంచి - తతః - శక్తితోపూపప్రస్థపరిమితాన్ [illegible] - ఏవమాభ్యుదయికం కృత్వా
నోక్తప్రకారేణకృతాయాం ప్రతిమాయాం పంచశంకరాయనమఇతి నామమంత్రేణపోడశోపచార
ర్పైఃసంపూజ్య ॥ ఋష్యాదిస్మరణాత్ - పూర్వోక్తంసర్వం మాజనసవిధోజనాంతంకుర్యాత్ ॥ అథ్రాహ్మణాభ్యు
న్యధియోగే జపసంఖ్యానోక్తా - తత్ప్రయోగరులక్షణఫలానుసారేణాయుశ్చర్యాదుమారభ్య లక్షంపర్యంతం ॥ నిశేషమ్రుగ
ద్వారోగనాశాధ్థేసూర్యాభిముఖేన వింశతిసహస్రోజపోర్కసమిద్భిర్హోమోభూశాది పీఠోపశమనార్థే
అశ్వత్థసమిద్భిర్జపః - పలవణదవ్యక్తాభిః ఋగాస్త్రిష్టుభ్గాయత్రీభిరగ్నేశసమిద్భిర్హోమే పంచదశాహుత్యానంతరం
షాంచ్ఛాంగచ్ఛేతివషట్ ॥ ప్రసహ-హారమితేనాన్నేన గ్రహాద్ధేశేన బలిర్దేయః - జయాథ్థే శత్రుస్థానా
భిముఖ్యేనయఃకరోతి ॥ తత్రశతపత్రాణాంహోమః - కన్యాధ్థే శ్వేతపుష్పైర్నీలత్రావతిలైశ్చహోమః - త
త్రాపిస్త్రీవశ్యత్వేవామాంగముస్మతంకృత్వాహోమఃకి-హస్తస్యశ్వామాత్యగ్రహగ్రామ [illegible]
స్తాంస్తిలాక్తహుత్వాహోమశాలాయాం ధాన్యరాశౌ కుంభంసంస్థాప్య జలేనాష్టోత్తర సహస్ర సంఖ్య
యూకుంభమభిమంత్ర్య ॥ పంచపల్లవాన్విప్తా - తజ్జలేనహస్తస్యశ్వామాత్యానభిషిచ్య - లచ్ఛాలాం అప్రదక్షి
ణంప్రోక్షయేత్ - గృహగ్రామవిశాంతౌతు అస్తత్కృతస్థానమయూఖోక్తప్రకారేణవాస్తుశాంతిరవికార్యా-
తన్మండలంచైకాశీతిపదఃతత్రైవక్షేయం - తతఈశానేభూతానాంపతయేచభూమిసాపాయసానినాబలిర్దే
యః ॥ అమ్భతశాంతౌగ్రామాద్బహిర్దిశిదశధిర్విప్రైఃసహజపిత్వా - ఘృతాక్తపలాశసమిద్భిర్హుత్వా- ఈశా
నాయనమ్యాందిక్ష్యుతంజాతంతద్దిక్పతయేపశూనాంపతయేచబలిందద్యాత్ - వష్ట్యథ్థే జలేస్థిత్వా ఘృ
తాక్తైస్తిలైర్హుత్వా శివంగరుడంచ సంపూజ్యతాభ్యాంబలిందద్యాత్ - కామనాయాంతుఘృతాక్తబిల్వస్య
సమిధోహోమఃకి ॥ శాంతౌశమీపయస్యాః - పుత్రార్థేపాటసందద్యాత్ - ద్రవ్యార్థేబిల్వఫలాని -ఆయుష్యా
ర్థేదూర్వాకి- తేజోవృద్ధ్యర్థంఘృతమ్ - పశ్వర్థేప్రియంగవః - రాష్ట్రార్థేయవాః - సర్వకామార్థేస
కర్కరంపాయసం - జ్వరనాశార్థేమధ్వక్తాన్యామ్రపల్లవాని - శీతజ్వరనాశార్థేగుడూచీసమిధకి - కన్యా
ర్థేమధ్వక్తాకిలాజాః॥ ఇతిత్వరితరుద్రప్రయోగకి. *

ఇతి శ్రీమీమాంసకభట్టనీలకంఠాత్మజభట్టశంకరకృతౌ

కర్మవిపాకారభ్యస్సమాప్తః.

ఓం కృష్ణార్పణమస్తు.

—* ఆధ్యాపరం అశ్వదానము. *—

హేమాద్రౌ బ్రహ్మాండే ॥ ఉగ్రశ్రవసరిపరిపృచ్ఛమహోత్సాహథనిష్ఠ శౌనకోద్రోగపీడామ । ఏవం పృష్టోమునిభిస్తూతసూనురువాచేదం దానమాహాత్మ్యమగ్ర్య ॥ శ్రీణఖిద్వాపరకథమిహాస్మాదాన యజ్ఞాద్భుతాన్ సామ్యాముష్యతెరోగపూర్ణాః । ఆధిష్టపిద్ధిభకావతీహకర్తా దాయుష్యమాగ్ర్య మనుసైచిచాగ్నిపి । ఉగ్రా డసర్వాణి శమంప్రయాంతి శ్రియంతథాప్రాహ్నయాజ్యేనవాతా । గ్రహస్తోపైస్త్రిస్తైశ్చాభ్యధైర్వానుకూ నిత్యంరమతేయత్రభూమా ॥ ఏస్మిన్మహార్ణవాశ్వినునాసాసుపావనుచా నరోగాయుఃసిలభైస్తు । వేదీర్వ్యణం హస్తమాత్రంసమంతాత్ కృత్వాసిక్తైస్తుండపైరాధకాభ్యై ॥ తత్రాజేవానర్ణినాజాంతరూపాముఖ్యాంకృత్వా ప్రాఙ్ముఖోభ్యర్చయిత్వా । ద్విభుజాదేవభిషజౌకవ్యాచారులోచనౌ ॥ లలాటాపసుపుకార్ణాదివ్యావ క్షీణహస్తయోః । తావశ్వమస్తకౌకార్యాదశకనీయాతథాద్విజాః ॥ ఏకస్యవపిడేసా స్వేవామేచాన్యస్యపా శ్వగమ్ । నాభీయుగంప్రకర్తవ్యంసురూపంచారుదర్శనమ్ ॥ తయోశ్చనాసీ ప్రోక్తే రూపసంపత్తథాకృ తిః । రత్నభాండకరేకార్యేచంద్రశుక్లాంబరేతథా ॥ ఇతిమంత్రః ॥ నాసత్యదస్రాయువయో శ్వినౌరూప పదానాన్మమకాంతిరస్తు ॥ యథాయువాందేవభిషగ్భవేతాంతథాపమేరోగశమాయజేవా ॥ *

ఇతి హేమాద్రా వశ్వదానము.

—† అథనానారోగహర తులాదానాని. †—

హేమాద్రౌగారుడే ॥ తులాపురుషదానంతుశృణుమృత్యుంజయోద్భవమ్ । అథలోహంప్రదాతవ్యం సవరోగోపశాంతయే ॥ కాంస్యంవయత్మణేచేయంత్రపుర్యశోవికారకే । అపస్మారేతుసీసంస్యాత్తామ్రం కుష్ఠేసుదారుణే ॥ పిత్తలంరక్తపిత్తేనరూప్యంప్రదరమేహయోః । సువర్ణంసవరోగేషు ప్రదద్యాన్మృత్యునోదనమ్ ॥ ఫలోద్భవంతథాపద్మాద్భవిష్యాంశీఘ్రదారుణే । రుజిగాడంచాశ్మరోగే పాగంస్యాత్ గండమాలకే ॥ జాంగలంచాశ్మమాంద్యేచరోగాత్సాలేవప్లైష్మికమ్ । మధూద్భవంతథాదేయంభాసశ్వాసజలో దరే ॥ ఘృతోద్భవంతథాదేయంచ్ఛర్దిరోగోపశాంతయే । స్ఫీపిత్తవినాశాయగుడజిద్భవదారుణే ॥ ల వణంకఫనాశాయచోష్ణదృవినాశనే । అన్నంచసర్వరోగస్య నాశనేస్మృతమేనచే ॥ అత్రమంత్రాదానేసాధి చేవతాభ్యూహ్యా ॥ తాశ్చగారుడే ॥ లోహేహరహైరసః । కాంస్యేస్పీసాపుష్పాచ్చ । సీసకేవానలః । తామ్రమ సూర్యః । పైత్తలేకుజః । రూప్యేపితరః । సువర్ణేసర్వదేవతాః । ఫలేసోమః । గుడేనరః । లోహమూ లేవినాయకః । కుసుమెగంధర్వాః । జాంగలేస్నాః । జాంగలం-కురంగమయకేసరః । మధూద్భవః । ఘృతేయమ్యుష్యాజ యః । క్షీరేతారాగణాః । దధ్నిసర్వాః । పిష్టేప్రజాపతిః । అన్నేసర్వరోగహర్తాశ్వినౌ । నానారోగఘ్నమస్తుతాన అత్రినానారోగహరాణితత్రైవబ్రహ్మాండే ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞసర్వశాస్త్రవిశారద సర్వ త । ఏషాంతత్పరిహారార్థం కర్తవ్యంభూతమిచ్ఛతా ॥ ఇత్యేవముక్తోభగవాన్బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా । ఋ దాహతస్మైకృతస్సర్వంబ్రవీమిమునిసత్తమ ॥ ఆధయోవ్యాధయశ్చైవశరీరపరిశోషణాః । పుణ్యంతత్పరిహా ర్థం కర్తవ్యంహితమిచ్ఛతా ॥ జ్వరోతిసారోయక్ష్మాచ గుల్మంశూలంభగందరః । బద్ధోగ్నిమాంద్యంతాక్షి

మలకల్కారతులసీదళపంచకైః ॥ కుసుమైరితరైర్వాపియథాస్వకీర్ణసముద్భవైః। చందనాగరుకర్పూరైర్విధివిధై ధూపదీపకైః ॥ నానావిధోపచారైశ్చవిధివద్గణధూపకైః । తాంసువర్ణేనవిహితాంవిశ్వకర్మేతిపూజయేత్ ॥ తతోబ్రాహ్మణమభ్యర్చ్యవృత్తార్థ్యాయనశాలినమ్ । విసృజ్యచ్యుతవిధివత్ప్రీతిమాంవిశ్వకర్మణమ్ ॥ దక్షిణోపసహితాంశ్రద్ధదానోమహావ్రణే । పాణినాపాణిమాలభ్య సవ్యేనాస్యకరోపరి । సన్ముఖం మూతిఆలభ్యమంత్రమేతముదీరయేత్ । యన్మయాదుష్కృతాదేవకృతేనాప్యకృతేనవా ॥ విప్రాంగేశస్త్రసంపాతాత్కృత్వాయత్పాపమార్జితమ్। వ్రణాఖ్యంయత్తస్మాత్ - అనఘాహమసానేతి త్రిర్వదేత్ప్రణమేద్విజమ్ । దుఃఖం నాడీవ్రణాఖ్యంయత్తస్మాన్ముచ్యేయమువ్రత॥ ఏధిత్వమనఘస్మాపివిప్రస్త్రిర్వర్ణినంవదేత్। తతోవ్రణశిలాద్రింతం శుల్బభాజనసంయుతమ్ ॥ ఉచ్చరెన్మంత్రమేనంతుస్పర్శయేత్పాణినాద్విజమ్ । మంతవస్తిలసంఖ్యాకా మయా విప్రచికీర్షితాః ॥ విప్రస్యవిహితాపూర్వంమహాంతోచలసన్నిభాః । యద్విప్రవపుషిపూయ శ్శోణితవ్యవనం భువి ॥ కృతంతదఘనాశాయదత్తాశీస్స్వగృహాన్వ్రజేతి । తతస్తుసర్పిషస్పర్శంకృత్వావిప్రాన్ప్రపూజయేత్॥ అగ్నేనయేతిమంత్రాంతేభూయస్తంప్రణమేద్విజమ్। విప్రస్తత్సర్వమాదాయదత్తాశీస్స్వగృహంవ్రజేత్॥ వ్రణీ ద్రవిణవస్త్రైర్నైశ్నిద్ధయాపరయాన్వితః । లక్ష్మ్యాహికంపూర్వముక్తంప్రాతివేశ్యాదిచింతనమ్ ॥ గతేవ్యజనుపాంసంఖ్యాంప్రశ్నకాదేవచింతయేత్ ।

ఇతి శ్రీభట్టనీలకంఠాత్మజభట్టశంకరకృతే కర్మవిపాకార్కే సూర్యారుణ

సంవాదేదుష్టవ్రణహరమ్.

—* అథాపరం పృథ్వీచంద్రోదయే. *—

జైమినీయసంహితాయామ్ ॥ నిరీక్ష్యసాధూనుత్తానఃధనుర్వాతంప్రయాతిసః । మాషమేరుంతైలవాపీం ప్రదాతారంవిముంచతి॥ సాధూక్తదృష్ట్వాయోఽత్థానో అనగ్నుఎవగచ్ఛతి ॥ సధనుర్వాతవాక్ భవతీత్యర్థఃః ॥ తన్నాశాయమాషపర్వతంతైలవాపీంచకృత్వాదద్యాదితి ॥

ఇతిధనుర్వాతహరమ్.

—* కంపవాతహరం. *—

అథకంపవాతహరమ్॥ సూర్యారుణసంవాదే ॥ పలద్వాదశభిఃకుర్యాత్ దశభిర్వ్యష్టభిశ్శుభమ్ । మృగంశల్యంసుఘటితం దృఢాంగమతిసుందరమ్ ॥ పలసమ్మితమాత్మైశ్చ శృంగేకార్యేహిరణ్మయే । పుచ్ఛాగ్రతుప్రవాళస్యాత్తండులద్రోణసంస్థితమ్ ॥ పలాభ్యాంనిర్మితంరమ్యంకాంస్యపాత్రచతుష్టయమ్ । పయోదధిఘృతక్షౌద్రపూరితంస్వస్వమంత్రతః ॥ కృత్వాగ్న్యుత్తరణంమంత్రైఃమృగంస్థాపయతేతతః । పాత్రేషువిన్యస్తపదైఃవేదమంత్రైఃప్రతిష్ఠితమ్ ॥ వాతగంమృగమారూఢం విచింత్యమనసాసకృత్ । అర్చయేద్విధివద్భక్త్యా సుగంధకుసుమాదిభిః ॥ ఆనోనియద్భిమంత్రేణఆయంగౌరితిమంత్రతః । ఏవమభ్యర్చ్యతందేవం మనసామృగమాస్థితమ్ ॥ తదగ్రెజుహుయాన్మంత్రైరుక్తైస్తైరపిభూయసా । బ్రాహ్మణాయసువృత్తాయవిదుషేతిగుణై

యుజే ॥ మృగంవద్వ్యాహ్వనిధివస్నేదాచవిధికోవిదరి । దానాతేపేదేవ్రతైవైష్ణవానుమోదితః । యు
న్మయాహరతానానావ్రవాక్యేనసతతంపురా । మహ్యానుకపయాతస్మా ప్రాప్తమేవద్వ్యలభ్యతాం । కస్యనాకా
యమేదత్తోమృగోవాతస్యవాహనమ । వానేవానేనతద్వాప్తే కాలధారాసనామోత్ ॥ వయక్తేనినిపజ్యాచ్చ
హంధూయాసుతిరంపదెల్ । నహోమద్వ్యైర్ప్రతివిలోక్యచవాక్యతో ।

ద్వికండవాక్యహరణము.

—* ఉపాశ్నేపవాతహరణమ్. *—

ఏవైశ్రీవ ॥ వాపెమాతాశ్నేపసంప్రస్థాస్థాణుకర్మసలక్షణమ్ । నిష్కృతించవిశేషేణ కీర్త్యతూనంమ
యూనఘ ॥ అచాగసిగురౌగాంతె వ్రైరచాచెనవతిక్రకే । వాతశ్నేపకొనామజాయతె భృశదుఃఖదః । లక్ష
ణంతస్యవక్ష్యామిత్రిధా తివిధభూషణ ॥ గురుప్రడీవవాక్యాథ్ఞంకృతవానపి యున్మృషా । ఉతదాక్ష్యూతవా
దాద్వైశ్యకి అన్యధాస్థంచూపద్రైః । అప్రీపన్నసదాశ్నేపైః ప్రాప్తిపేజ్జనసంసది । అంగాన్యాచామముష్యేన
ప్రసవిస్రతికర్మణి ॥ యథాపశ్చాత్కృతొస్నేవ అథాగురు నిరూపితాః । వీవంపశ్చాత్కరాదితి శ్నేప్యం
తేంగానియమతేకి ॥ క్లిశ్యంతెవాయువేగెన నానారాద్రభిచాదిభిః । నాశ్నాతినవిస్రాశినస్రావం ప్రపిబత్య
సౌ ॥ వాయునాశ్నేపకేణాతఃకించిత్కూర్చకుమేత్తతః । గురూదితాపశాపస్చేత్సర్వాంస్తాంత్సల్వాంన
యేత్ ॥ తదాకుప్యేచ్చిరోవాకొ స్యాంగాదీన్యపిశాపయేత్ । ససహ్నబహిరాభీతే నిషిద్ధ ప్రసరె గురొ
అంగానామ్రపసారిత్వాత్సమహాస్రిప్రపతత్యధః । తంవాపతానకొనామ్నా సభిషగ్భిరుపిర్యతె ॥ యదాప్రకృ
భవతిగురుశ్నేభయాదితతి । తదావాతోంగమప్యస్యస్తభ్నాత్మకమథాపివా ॥ తత్సన్బమానుషస్యాంగందండవ
త్ప్రతిభావ్యతె । నామ్యమానంచననమే త్తరచాయత్వైరపి ॥ తమద్దండాయతానాఖ్యాం సంజ్ఞాంచ లభతేమ
నూక । గురుర్యథాభవద్వాచస్తంభకృప్లాపరాజయాత్ ॥ తథాస్యాహానిభున స్తంభాల్జిహ్మాగ్రమపితుద్య
తె । నాన్యమత్తుంసశక్నొతి పిబత్యంభోతిక్కృచ్ఛ్రితః ॥ మానసోవాపతానస్యాత్కర్మణాశ్నేపకొపతః । క
ర్మవాగ్వ్యాహ్రియతీత్తె గురొదండాపతానకః ॥ ఏవంత్రిధావిరుద్ధస్యిక గురావాశ్నేపితెప్యసౌ । త్రిధేతిలక్ష్యతె
సంజ్ఞాంతద్వి[illegible] ॥ మనోవాక్కాయకర్మాద్ర్యధిరశ్నేప్తెపురాగురొ । అపతంప్రతిషిధ్యాతొవ్యా
ధిర్వాతప్రకొపతః ॥ ఇతిజ్ఞాత్వాప్రతీకారంవ్యాధెస్తస్యచఆచరెత్ । విధిరత్రాపతంత్రొక్తాః కర్మప్రతిషిద్ధ
తె ॥ అంగానాంప్యుపష్టంభాస్సంశపూజాక్రమాదిభిః । జెయాత్రాభ్యర్చ్యవిధివద్ధరెస్తొవిక్రమితనుః ॥ నిర్మ
తానువిశుద్ధేనస్వైస్వైవాథనిమిక్కా । చశుర్భుజగదాపద్మ శంఖచక్రొపశోభితా ॥ తంములార్ధాధకన్యస్య
తామ్రపాత్రెనివెశితా । తదగ్రెథజపెయుస్తెబ్రాహ్మణాశ్చంసితవ్రతాః ॥ యుంజతెమన ఇత్యాది విష్ణోస్సూ
క్తాసతద్విదః । ఎవంవైవైష్ణవంమత్రం ఇదంవిష్ణురితిస్ఫుటమ్ ॥ లక్షమానమితంసంమ్యజ్జుహుయాత్తద్దశాంశతః । తి
లాంస్త్రిమధుసొపెతాసూధ్వామాయుతహొమతః ॥ గ్రహహొమాదికంసర్వంచతుర్థేపూర్వవదాచరెత్ । మరు
ద్భ్యొమారుతంహొమంవైష్ణవంవిష్ణవేపయేత్ ॥ తతొభ్యర్చ్యవహరెమూర్తిమరుత్సబ్రగ్రహానపి । బ్రా
హ్మణాయప్రదద్యాత్తాంమూర్తింతైర్విక్రమింశుధామ్ । సదక్షిణాంతతొమంత్రొక్తమానసానుచ్చరేద్దదీ ॥ య
న్మయామనసాసాక్షాత్ అధ్యధిక్షిపతాగురూక । ప్రాప్తమానొపతానాఖ్యంకర్మణాశ్నేపతాపజం ॥ దండాప
తనసజ్ఞితుకర్మవాగాద్యభవంతదమ్ । బ్రహ్మహత్యాసమంయద్వత్ తస్యతస్యాపనుత్తయే ॥ దత్తాత్రైవిక్ర

మిమూలిఁ ప్రస్తచేగోవిధానే । ముచ్యేయుంసాధికాస్తస్మాత్తస్తద్వ్యభిధాయకాత్ ॥ అనుపూరం భవా
నిని త్రిపాదఁతుండ్విజవచెత్ । జన్మజాత్యాదిమంత్రాదిపక్షేఽప్యుపక్రమభాగ్భవెత్ ॥ తిస్రో వైష్ణవగాయత్ర్యస్త
థాగ్నేయాదిగాయకాఃఁ । కామదాణోలపఢానాంచ రాగాఁతాంచసిశేషతం ॥ విశేషాఁకిఁతాఁ వైచాంఁపక్ర
తీనైఁతపిప్రసుఁ । ఇత్యాప్రేషవాఁపహానమ్.

గృహ్యసంప్రదాయేనకోవాత వ్యాఖ్యిస్యేప్రంహపుఁఖర్ప్రే । కరుఁతత్వ్యాఖివత్ప్యోమిసహాఁపణాఁసర్ప్రఁఖి చ్యా
లయేఁనజిగోఁగాఁప పాఢస్త్రఁణస్యుపల్పనైఁకాక । వైష్ణవైఁనాశ్యాఁపాన్యానాంఢాన్యానాంవాత్మనాకరై ॥ ముహూ
ముఁకహఁరుపాయోఁకాం గృహ్యేఁగాముసుధాపఁమ్ । ప్రతిజిహేషఁక్రప్రఁవైఁత్తేగృహ్యసిశేఁస్యఁనా ఇతి ॥ ముఢా
విశ్వాఁసచాఁస్వాఁన్యా పిశ్వాఁవాఁనాఁని గావయోఁక । అపఁఁస్యఁభిఁబాఁహుంనాఁనాఁమూలెఁరహఁస్యేఁమ ॥ ఎవ
మేఁషాఁఘ్రిఁతిలఁరి పాఁష్ణిఁప్రత్యఁగుఁదేవ్యఁయోఁక । ఆరభ్యాఁపరు లెపేఢా మాఁకుకుంచరము స్తుకమ్ ॥ ఁఢ్యా ప్రస్తమై
స్ఫిఁచోరూఁపాఁజఁఁంఘయోజాఁఁనోంపదై । జాఁఱతెహిచిత్రాతిఁఢాతవఁరిప్రజిగీషఁయోఁ ॥ తే ఘతేపు
తథాంగేషులోష్ఠకాష్ఠాదినాతథా । ఆదేఁషుయేమువంతేషు లూహకాష్ఠాది కాష్ఠభాక్ ॥ అఁచఁరిఖకరీఢా
ఢాతేపుతేప్వస్యజాయతే । ధారణావినధాత్రుష్ణీంసూచీభిస్తోదనాదివా ॥ తోదోభవత్యిహోఁత్రస్యాశ్రి
కస్యేవదంకఁణ తే । యాఁవత్కృత్వస్తదాఘాతస్తావత్కృత్వోఁంఘ్రిపేషణమ్ ॥ ఇతరైర్వాయుధాద్యైర్వాసాన్న
దంగపీడాప్రజాఁయిభిరి । యదేషసంభవేల్లోష్ఠకాష్ఠై రాహననంక్రుతమ్ ॥ తదంగమస్యపీడాదాఁమిస్తం ప్రలిఘ్నా
వయక । గావోవావృషభోవాపి దమ్యోవాగోరసాదివా ॥ తిన్తోక్తుగ్రహకాలాంచా తస్మిన్ముస్తంభవెదపి.
ప్రధావక్రరూఁపవాక్యాని యతోఁప్రత్యవవక్ష్యరా ॥ అవతాతేతిపేఢా ణాం విరావాస్సంభవంతితే । ప్రకాంపి
చకాన్యాసక త్వక్ఛేదా సృక్సరోవాస్తథా ॥ భవంతితప్రత ప్యాపి వ్రణాశ్శస్తాగ్ని సంభవాఃఁ । ప్రహరేక్రి
యమాణేసావక్రాదేవాపతచ్ఛయాత్ ॥ భవేదత్యంతకోగాఁణాంవక్తాస్ఫురంతథా । భ్రమోభవతిదాహా
చ్చ విహ్వామూఁర్ఛ్యంచస్వాదనాత్ ॥ ఏవంవిధితకర్మాసౌ ప్రాయశ్చిత్తమథాచరెత్ । తుభేయాసిసితేపక్షే
స్వానుకూలగ్రహేదినే ॥ సశుభేప్రజేశేతుప్రలిప్తెగోమఁయాదినా । హ్యాసుంతిన్విక్రమంపూజ్యాలఘ్న్యోస్య
హచతుష్పఁజమ ॥ ప్రతారంభవిమిస్తంఁ విఁపాక్తవేవదిదోచఁయేత్ । ధనఁశాస్త్రేణజ్ఞాతవ్యాల గోమా
నవఘనాదినా । విచిత్రివసనైఘూఁమి హివస్త్యాచ్ఛేఁఖకేతకీ । ప్రసన్నేపుఁణ్యాఁహేభోఁస్మ సమ్యస్యాపూజ
యేత్తసదా ॥ గచాంతుప్రాఁహుణపఁరైస్సంఁపూఁజాంచఁరుణాదిభిః । ధృస్సంపిత్రిప్రాఁహుణాంఁ భోఁజ్యేఁ
స్వీతి ॥ గవాంప్రశేస్యమై ఁఁసైఁఁరాఁ ఁఁఁ । సగాంతుప్రాఁహుణంవిఁరోఁపేఁఁఁ ॥ ం॥
ఇతేరంతేలిఁఁమ్యైచెస్థిరాసు ఇఁపుఁఁఁ । ఏఁఁఁఁఁఁఁఁఁ ॥ ప్ర
స్యాఁహోఁజమే ఛిన్నైథిస్యాభోఁజ్యేస్థవాఁపినా । ఁఁఁఁఁఁఁఁఁఁ
దఁపేఁవనాఁస్యాకఛకారణాఁత్ । ఁఁఁఁఁఁఁఁఁఁ ॥
ప్యాఁహోఁపుసిరఁఁఁఁ । ఁఁఁఁఁఁఁఁఁఁ ॥
మంత్రప్రసేనఁఁఁ । లేపిఁఁఁఁఁఁ ॥ ం॥
ప్యాఁపకారకాఁ ॥ ఁఁఁఁఁఁఁఁఁఁ ॥ ం॥
పాఁవ ॥ కటిస్థుఁగ్రహేఁహుఁతకారణంఁచ్యఁఁఁఁ । గృహ్యసిలఁణాఁనాఁస్త్రికెపలాఁఁఁస్థవాఁ ॥ పీడా
తాఁహాగ్రహాఁహోవాపవృఁఢాధిస్యపూర్వకమ్ । లఘుఁఁఁఁఁనేన జాఁపతేస్రాక్తవంసోఁపత్ ॥ ఁఁఁ

పష్ఠోపసుర్యాద్ధి దాహ్మణాంగానుధాదేవ్యాగా, బ్రాహ్మణేనేచ్ఛయా సహ భుంజీత నాన్యథా. బాధాతప్రతిషేధస్యోపజీవ్యత్వాత్. కేచిత్తావత్ప్రకృతిభూతే నిమంత్రణేఽనుగమనమాత్రే మయూఖాదయో గుణాస్తత్ర కర్తవ్యాశ్చ. వస్తుతస్తూపకారాంగేషు నిమంత్రణేఽనుగమనే చ ప్రతినిధిత్వాత్. తత్ప్రకృతిభూతే నిమంత్రణే ప్రాప్తాస్తత్ర కర్తవ్యాశ్చ. తేన నిమంత్రణేఽనుగమనే చ మయూఖాదయో గుణాస్తత్ర కర్తవ్యాశ్చ. ఏవం సర్వత్ర. ఇతి ప్రథమపక్షానుసారిణో వదంతి. తత్ర ప్రథమపక్షే నిమంత్రణేఽనుగమనే చ మయూఖాదయో గుణ

ర్వత్రయసమన్వితే ॥ పర్వత్రయంఅంగుల్యాదేః ॥ తంపులోపరిసంస్థాప్యాభ్రాహ్మణాయనివేదయత్ । అథకత్రి
తయం యద్వా లదభ్రంవాథనక్తితః ॥ అథకస్యస్వరూపంచాస్యప్రకరణేపరిభాషాయాంవక్ష్యతే । పాదేషుచతు
ష్టయాభ్యంకాంస్యపాతచతుష్టయమ్॥ కాంస్యపాతచతుష్టయమితిసామాన్యేనోక్తావపిపయోదధిఘృతమధ్వా
దిపంచప్రస్థమంత్రితఇతి ॥ కంపవాతహరేఉక్తత్వాదభ్రాపిపయ ఆదిప్రకారేణం గ్రాహ్యం ॥ పృథ్వీచంద్రోదయే
ప్యేవం ॥ వాయవైవతమంత్రైశ్చహోమఃమంత్రంప్రకల్పయేత్ ॥ వాయుర్నైఋతమంత్రాభ్యాంవాతఆవాగ్ఘషబ్దా
అనోనియభ్భిశ్శిసిభిరధ్వమిత్యాభ్యాంవాయవ్యాదికంపవాతహరోక్తాభ్రాప్రాగ్రాహ్యాః ॥ సమిదాదిచయంకృత్వాశేతస్థ్లో
త్తరంద్విజ । ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞస్సర్వవిద్యానుపిత్మితః ॥ ఏతద్ధారప్రయోగజ్ఞోవేదవేదాంగపారగః । ఆ*
గ్నేరీశానదిగ్భాగే కుంభంసంస్థాపయేత్సుధీః ॥ నవరత్నాధిదేవానిఅలాభ్యేవ్యాఖ్యాస్యతేపరం । సితైశ్చన్నృత్తి
కాంవాపిరోచనాంగుగ్గులంతథా ॥ సక్తుభిర్బ్రహ్మణేశ్చాపిశాంతికమ్ప్రకల్పయేత్। ఆసోహస్తాభిమంత్రైర్హి
రణ్యాక్షిభిరేవచ ॥ పవమానానువాకేన చెనస్కాత్వేతిచైవహి । తతఃపీఠేసమాసీనఃకుంభంహస్తేచపుర్వృతాధి॥
వస్త్రేణవేష్టితంకుంభం ఆదాయచతురోద్విజాన్ । తతశ్శుక్లాంబరధరో గంధశుక్లానులేపనః ॥ ఆచార్యేణస
మంపూజ్యహిరణ్యస్యప్రకల్పయేత్ । వాస్తోష్పతేనమంత్రేణ తల్లింగెనాథవాపునః ॥ తతస్తాంహరిణీందద్యా
త్పశ్చిమ్ముఖాముదఙ్ముఖీం । మంత్రేణానేనవిధినా ఆచార్యాయాథభక్తితః ॥ వాయోచరసి భూతానామంత
స్త్వంలోకపావనః । ప్రాణోపానవ్యానోదానసమానాద్యభిధానతః ॥ అలంకుయతకృతందేవ పూర్వజన్మని
మూయత । త్వంవేత్సిసర్వమేతద్ధిపరమాత్మాచుతైవహి ॥ వాహనస్యప్రదానేన అపతంత్రం వినాశయ । బ్రా
హ్మణానాంచతుర్ణాంవ యథాశక్త్యాచదక్షిణా ॥ ఆచార్యస్త్వహతంవాసోగృహీత్వాశుక్లమేవతు । తేనైవ
స్యేయథాలింగమంగానివిమృజేత్సుధీః ॥ అక్షీభ్యామనువాకేనయథాలింగేప్రయత్నతః । దభ్రాగ్రముష్టినాపైవ
వదభ్రపింజులైరపి ॥ హిరణ్యవర్ణాక్ష్యనుతః ఆసోహస్తేభిషైపునః । పవమానానువాకేనఆసోఅస్మాత్త
పైవచ ॥ అన్యైస్సర్వైశ్చ ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైర్లోకపూజితైః । బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చా ద్యథావి
భవతోసకృత్ ॥ పీవంక్వాఖుపతిరితమపతంత్రాత్పముచ్యతే । ఆయురారోగ్యసంపన్నఃస్వస్థోభవతి మానవః॥
పశవ్యాధిముఖాన్సర్వాన్దానమేతత్ప్రకీర్తయేత్ । తత్సదోషైర్వినిర్ముక్తోనిరుజో భవతిప్రభో॥ ఓం

శయ్యాపత్ర గ్రహణంహరిణదానమ్.

—* అథనేత్రపుష్పహారమ్. *—

సూర్యారుణసంవాదే ॥ జరాయుజాండజాత్క్షీరాత్ మిథునీభావమాగతాత్ । క్షీరాత్ మదోన్మ
త్తాత్ ॥ యద్భక్ష్యాధికమతఃప్రేతసేభిస్సమాగతాత్ । న్యాయునస్మయవిద్భావాత్పతత్రీనసపత్రవాత్ ॥ భ
యాద్విమయుజ్యతాంతేషాంనుద్విముర్భుదద్రవత్ । అకాలేవాప్రదెశేవాప్యల్పానందంసమీయుషః ॥ రతిస క్తచి
త్తస్యేతిభావతః - భయాదినాద్యలేశుద్ధైస్యభూస్థైంగపతిమూహుః - ఇత్యాదిలక్షణాన్యుక్తాని ॥ తస్యప్రతీకా
రమాహ - సువర్ణాభ్యయమానేన సోవర్ణాలవన్నగాధిపమ్ ॥ గరుడం॥ వైదూర్యమక్షియుగళరకతవ్యంమూ
క్తికాస్యకే । తిలద్రోణోపరిస్థాప్య పూజయేద్విధివన్నరైః ॥ తతోబ్రాహ్మణమామంత్ర్యవేదవేదాంగ
పారగమ్ । తస్మైతరవస్త్రగాధీశందద్యాద్దానంవిధానవత్ ॥ దానాంతెకేతయేన్మంత్రం ప్రయత్నాత్ ప్రాంజలిర్ద్విజ
తః ॥ మంత్రస్తు ॥ యద్యన్మయాయుధాభావేనకౌతుకావిష్టచేతసా । పశ్యతోమిథునీభూతా కామాత్తాపక్షీదం

పతి ॥ అక్షీకాక్షోభనం స్నానం కాసశ్వాసనివారణమ్ । మధ్యాహ్నస్నానమాయుష్యం పుంస్త్వకృత్ప్రవరం స్మృతమ్ ॥ సా
ప్తచాహ్నుద్యతే స్నానే సర్వపుణ్యఫలప్రదమ్ । దేవర్షిపితృవిప్రాణాం పూజనం తర్పణాదికమ్ ॥ మధ్యాహ్నే
స్నానమాచర్య తతో వాసో విధారయేత్ । ధౌతం సుసంస్కృతం శుద్ధం సువాసితమనుల్బణమ్ ॥ ధారయేత్ప్రయతో
రాత్రౌ వస్త్రమాచమ్య వాగ్యతః ॥ వస్త్రాంసరస్త్రీ చుంబన్తు స్తాం నిబధ్నీయాత్సదా కటౌ । యోనిశ్చ్ఛాద్యా
ణాం లేపిణి ॥ సుగన్ధైస్సుగన్ధేచ కేసరాగరుచన్దనైః । ఉద్ధూపితైర్ధూపవరైర్ధూపయేత్తాం తతో నరః ।
లేపితసంయుతే ॥ మృగాజినేపరిష్టీర్ణ ప్రకటబలేహాసనసంస్థితే । సుప్రసన్నో శాచలితాం స్త్రీమాలిఙ్గ్యాభి
కృష్ణసస్త్రీవృతేనస్త్రీక ఆసనేసుఖాసీనో । కరతలవ్యాప్తవిగ్రహాం పంచాశద్వర్ణమిశ్రాం । ధ్యాత్వా
రశిరస్థాన్యామికాంశీపృష్ఠస్థే । పుమాన్ముఖేకాణ్డనేనైవసంయుతోస్త్రీనగామినీ ॥ తతస్తస్యాగళాంతర్గ్రపుష్పం
దనచర్చితమ్ । శయానాస్థోమరిష్టస్థ ప్రకటంచుకగాటకమ్ ॥ ప్రపద్యేత్తాంవిదుషేబ్రాహ్మణాయేప్రదాప్
పానాంతేప్రణిపత్యైనంసుతమేతమువీరయేత్ ॥ షడ్రాత్రస్తు ॥ యన్మయాపూర్వజన్మర్షిశ్చాన్ద్రిహాహతబుద్ధి
నా।పరస్త్రీపుంసయోగకృన్నహాసుప్రమువంతరమ్ ॥ అదశ్చనేయంసాధూనామాదరాద్భ్రష్టసుంజపా । వీనసోస్య
ప్రణాశాయతదస్యాక్షీగదస్యచ ॥ యుగ్మంకృష్ణాణసంయుక్తం దత్తమేతన్నవక్షిణమ్ । అత్రస్థప్రకృతానోప్యన్న
పాపంమేక్షీగవస్త్రధా॥ విస్రీణశ్యతుమాభూన్మో భవేద్భూదయముబ్బణా । ఏవమస్త్రీతిచేనోక్త స్త్రీర్వ్రజం
తువిసర్జ్యచ ॥ తతస్తామ్రమయంపాత్రంపూర్ణంగవ్యేనసర్పిషా । సువర్ణమిశ్రకోమాశ్మంరత్నానాంప
ఞ్చకేపటు ॥ గురుంసంపూజ్యసంగృహ్యాతస్మైదద్యాత్సనక్షిణమ్ । అక్షతైరభిగృహీత్వమంత్రేణ ॥ ఓజోమయుం
దంస్వాణ మోజోమయాఘిదంహవిః ॥ ఓజోమయుంస్వాణమయంతుభ్యమోజస్వినేమయా । చాక్షుషప్యోజసో
వాప్తైశ్యతుభ్యందత్తంప్రసీదమేఖితి ॥

ఇతి క్షేత్రప్రకరణం.

—※ రక్తపిత్తహరవరుణదానమ్. ※—

సూర్యారుణసంవాదే ॥ గౌడంపైష్టీంతథామాద్వీంపిబతశ్చాసవంతథా । సవణాంఆమభిగాంశ్చన్యృపా
భైవజ్యకమణాం ॥ నాసానేత్రాస్యకర్ణేభ్యో మేఢ్రాదపిగుదాదపి । రక్తంపవర్తతేతీవవిగ్రతం పిత్తమోష
కం ॥ సుస్వేతంపిచ్ఛిలంసాంద్రంపాండుగోజస్వినీలమ్ । కృష్ణంజాతికషాయాభంతథాగోపయసాసమమ్॥ఘా
సస్వాసౌవదౌబల్యం తృష్ణాకోష్టప్రభేదనమ్ । శిరస్తాపస్సరక్తంచ సీదతీచమత్యపి ॥ లక్ష్మీరక్తపిత్త
స్యకథితంరోగిణస్తథా ॥ ప్రతికారమాహ ॥ వైష్ణవేమాసిపూర్ణాయాంస్నానకూలగ్రహాదినే।సతుభేచూస్ర
దేశేతు గోమయేనోపలేపయేత్ ॥ తత్రసంస్థాపయేత్కుంభంకాన్యంతీర్థాదిపూరితమ్ । రక్తవస్త్రేణసం
వీతం సహిరణ్యౌషధాన్వితమ్ ॥ తత్రతామ్రమయేపాత్రేతిలపూర్ణేఫలాన్వితే । వరుణం యూతసాంనాథం
సువర్ణఫలనిర్మితమ్ ॥ పూజయేత్ప్రథమాస్యాస్యసూక్తైర్వారుణదైవతైః । తదుత్తరేన్యసేత్కుంభంతామ్రం
పలశతోన్మితమ్ ॥ గవ్యేనసర్పిషాయుక్త సహిరణ్యౌషధాన్వితమ్ । దర్శేమధునాపూర్ణాం పాత్రేతామ్రేస్థం
తదధఃకమ్ ॥ ఋగ్యజుస్సామధిస్తత్రవరుణైర్వారుణైర్యజేత్ ।యజ్ఞాంతేవిప్రపూజార్థ్యవేదాథజ్ఞానకోవిదం॥
అభ్యర్చ్యగంధపుష్పాద్యైర్వస్త్రైస్సద్గాసుభూషణైః । తతస్తస్మైప్రదాయాచ్చేత్తంకుంభంవారుణసంయుతమ్
విధినోక్తోచ్చరన్మంత్రమేకచిత్తస్సమాహితః । దాతుర్నామశుభాగ్రాహ్యా యుగ్మయాపోపరూజితమ్ ॥ రక్తపి
త్తాత్మకంసారందుస్సహంత్వధిగహితమ్ । తస్మిన్నాశాయతత్కుంభంవారుణంవరుణాన్వితమ్ ॥ తుభ్యంసం

పద్మదేవిప్రమతక్వాపనుద్భన । ఇమాంతస్మైశుభాకుంభాస పూర్ణాంమధుసర్పిషా॥ సహిరణ్యామయాదత్తా గృహాణవిధికోవిద । యన్మయాత్రివిధంమద్యంకుంభశోవ్రాజ్మినేవితమ్ ॥ తేజోవైవర్ణ్యమతులంతస్మాదధిగతంతుయత్ । ఘటమోస్తుప్రదానేన సర్వంతన్మేప్రణశ్యతు ॥ ఎవమస్తీతిసోప్యుక్తాకృతదాచాయగృహాన్వీజేత్ । తతఃకాంస్యమయేపాత్రేసహిరణ్యేససర్పిషి ॥ విలోక్యవదనంస్వంతదాజ్యంతేజజ్ఞితిప్పశేత్ । తతోన్యానపిసద్విప్రాక తర్పయేన్నిజశక్తితః ॥ భూమిద్రవిణవస్త్రైర్వైరలైర్నానావిధైరపి । ఏవంకృతవిధిస్తాత్ర్యమవ్యతేరక్తపిత్తతః ॥ సప్రరాశ్యావదంతోభూచ్ఛరమేమూతకృచ్ఛ్రవాక । తృతీయోరక్తపిత్తాతో జన్మన్యకృతనిష్కృతిః ॥ అల్పమల్పతరంతేషాంలక్ష్మ్మహాపిప్రదృశ్యతే । లక్ష్మ్మతదాహితంతస్యవక్తవ్యందైవవేదినా ॥ సిధ్మాదుంబరవద్భద్రుః పాదపృష్ఠోరుసంధిషు । హానిశ్కుల్పటూదీనాం అగ్నిబోరాచ్యపద్రవాత్॥ అధ్మానోధ్వమరుద్వహ్నిశస్తోక్వాతాద్వ్రణోద్భవాః । ప్రమోజకానుమంత్రాచ్యాగిశక్తాస్తదనిషేధకాః॥ పాకితవేశ్యాదయోజ్ఞేయాబంధువస్తాపృచాదికాః ॥ *

ఇతిరక్తపిత్తహరవరుణదానమ్.

—* అథ శూలహరశివమూర్తిదానమ్ *—

సూర్యారుణసంవాదె ॥ నూలెనదెహినోజంతూక్విద్ధ్యతశ్శ్మశానులతుణం । నిష్కృతిశ్చాపియాతస్యసహసోల్లాఘకారిణీ । శూలవిద్ధోయథామూర్చ్ఛమానచ్చేచ్చముమోహచ । మూర్చ్ఛామోహస్తథైవాస్యశూలెమూర్చ్ఛాపిజాయతె ॥ శిరసోరోరవంకాష్ఠమిత్యాదిహృదయాతకయి । యధాతస్యాభవన్పూర్వంతథాతాపాభవంతిహి ॥ కాలవెళాంగభాగాద్యం తద్యదప్యాత్రచింతయేత్ । శూలద్రవ్యంవిసిధార్యైర్వైవజ్ఞప్రవదెత్సుధీః । లక్షణైరిప్రశ్నభాద్వాపిథాతదపికీర్త్యతె ॥ శూలవాహోభవెల్లూహశూలోదీర్ఘోతిసంతతః । నానారతిచిరస్థాయీమూర్చ్ఛామోహవిధాయకః । విశేషతోజ్వరచ్ఛర్దీభ్రమతృష్ణారుచిప్రదః । భిషజామపచారైశ్చసోతియత్నకృతైరపి । నశామ్యత్యవరోగశ్చభుక్తిద్విట్కాధనఃకృశః । శూలెశాన్యేమయాంచిహ్నంవైవచ్ఛూలినోవదెత్ । శూలంవితస్తిమాత్రంసద్దెహనోస్యకదర్థయెత్ । జనవ్యాహోనవాప్యేకెప్యాశివంద్విజపుంగవాత్ । ప్రతిగృహ్యాప్రయత్నెనప్రణమ్యెనంవిసర్జయెత్ । తతస్తుపరమాన్నెనభోజయెత్తుశతంద్విజాక ॥ విప్రాన్యాంశ్చసంతప్యదక్షిణాభిస్వశక్తితః । దీనాంధకృపణెభ్యోన్నందత్వాభుంజీతబంధుభిః ॥ భవెన్నాతిచిరస్థాయీముహుశ్శూమ్యతికుప్యతి । శూలెకంటకసూచ్యగ్ర సంభవెచిహ్నమీరయెత్ । హృదయెత్రికపృష్ఠాదాసశూలోష్టాంగవదకః । సహసారంభకాలెతుతీవ్రస్సామ్యశ్శమంవ్రజెత్ ॥ అచిరాత్ప్రతివిణ్మాత్రప్రవృత్యాపిప్రశామ్యతి ॥ ఆటోపదావకఫకృత్ శ్వాసఖాసారతిప్రదః । ప్రశ్నభాదవగంతవ్యాశూలస్యక్షీరథాపివా । రిపుభావగతెకూరె స్థిరెలోహం విచింతయెత్ ॥ చరెకంటకసూచీభి ర్విదెహోకాష్ఠజాగృహె । లక్షణైరితివ్యాధెఃశూలస్యజ్ఞానకోవిదః । నిష్కృతింవిదధీతాథయధాశాస్త్రోపదెశతః । శుభెవాసిసితెపక్షెవతకమానెమృతద్యుతౌ । తీర్థెవాస్వగృహెవాపి శుభదెశెసుసంస్కృతె । గోమయెనోపసంలిప్తెశ్లక్ష్ణకంబళవిస్కృతె । తిలానామచలంకుర్యాద్రోణెనవిధికోవిదః । తస్మాత్తుపూర్వదిగ్భాగెతావంతంతంచలం । తత్రసంస్థాపయెత్పాత్రంకాంస్యంద్వాదశపాలికం ॥ తండులాద్యైతతస్తస్మిక్సౌవర్ణంశుభలక్షణం ॥ సువర్ణెనశివంకుర్యాత్ ఉమాదెహార్ధధారిణం । తత్రతంపూజయెద్దెవంశైవైస్సాక్ష్యైర్యధావిధి ।

యజుర్వేదవిదస్సమ్యక్ వేదవేదాంగపారగాః । తతస్తైశ్చలతిక్షిప్తపూర్ణాహుతివినిర్మితం । సౌవర్ణమస్మాత్పయేచ్ఛూలంశూలాస్మిన్నియోమయే। కాంటకైరచితంఘోరం కాష్ఠకైర్విశిఖంశుభం । ఊర్ధ్వాంగంతవధోమూలంపోడశాంగుళముచ్ఛ్రితం । సప్తాంగులియిహాగ్నాభాకర్తవ్యాదస్యాంగుళాంతరాకి । తత్రతత్రస్థపతిష్ఠాప్యపూజయేద్విధాహూతైకి । చండనేనాతిరక్తేనపశ్చాద్వారిస్థితానా । సుసంవేష్ట్యాచ్ఛయేద్వస్త్రాపు స్త్రైశ్శాఖాగ్రలంబితైకి । తదగ్రేప్రజపేన్మన్యక్ స్థైర్యసూక్తేనశిశికి । జుహుయాత్తత్తశాంశేనతిలాంస్త్రీమధుంపుష్కలాన్। జపహోమాచ్చితస్సమ్యక్ శూలినంవినివేదయత్ । ఏతోబ్రాహ్మణమధ్యేబ్రాహ్మణేషులక్షణే। ప్రదక్షితవిధానేన చానాంత్రమిరయేత్ । యస్మాయావిద్యతాజనూక్తశూలేనానాగసంప్రభా । శూలవ్యాధిభయంఘోరంపాపమాప్తంసుదుస్సహం । మంతివస్తిలసంలసంఖ్యాకాయేమయావిహితాస్తదా । తేభ్యో ముచ్యేయవిధివత్శూలచానేనచామునా । అనఘోహమసాంత్రిక్ష దేన్నమకంధరః । ఏనమస్తుత్రిరభయుః త్వమెధేక్యపితుర్వజిః । బ్రువన్మూలంతదాదాయతిలాంశ్చస్వగృహంవ్రజేత్ । తతస్తాంశాంభవీంమూర్తిం స్తంభమూలాచలమూర్ధగాం । అభ్యర్చ్యవిధివన్మంత్రపంగంధపుష్పాదికాహరైః । కృతాంజలిపుటోనమ్రః ప్రార్థయేదిదముచ్చరన్ । భగవన్సర్వవిధ్వాధిమృత్యుభీతివినాశన । శరణంత్వాంప్రపన్నోస్మిపాహిమామత్రశూలతః । బ్రాహ్మకాయమయాదత్తంశూలంతేప్రీయమాయుష్కం । తేనైవదుష్కరంఘోరంమమశూలంప్రణశ్యతు । ఇతివిజ్ఞాప్యతిమూర్తింప్రణిపత్యసతందులాం ॥ ప్రదద్యాద్దేశికాయైవదైవజ్ఞాయసుమేధసే ॥ తదంతేకృతయేన్మంత్రందైవజ్ఞానుమోదితం । భగవత్కృత్సాదనాయన్మమపూర్వసంచితం । విజ్ఞాతంవిధివద్దైవంవిధిరప్యస్యనాశకృత్ । విహితస్తదిమాంమూర్తింశాంభవింశుభలక్షణాం । తుభ్యంసంప్రదదేవిద్వన్గృహాణత్వంసదక్షిణాం । ఇమాంతాంప్రతిగృహ్ణామిస్వస్తితేస్త్వితికీర్తయేత్ । దైశికశ్చాపివత్తాశేతామాదాయసతందులాం । సహూపయేద్విధేరిశేషమస్యకర్మచసుస్థగత్ । యజమానస్తతఃసర్పిస్స్పృష్ట్వామూమిత్యుగామపి । విప్రాశ్చప్రదదేపశ్చాత్ఫదక్షాతేభ్యోయథాయచి । వాసాంసిశనధాన్యాదిప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ । సంభోజ్యశర్వివిధైర్నైమధురైశ్రద్ధయాన్వితకి । ఇష్టైశ్చబంధుభిస్సార్ధంస్వయంసుంజీతవాగ్యతః । జన్మజాత్యాసమంత్రాద్యైఃతత్సర్వంప్రశ్నభాద్యదెత్ । ఐహకంలక్షణంచాపివక్తవ్యాదైవవేదినా । లేపులేపమతదంగేమశూలాద్ధానితరానపి । వ్రణకౌన్యన్యాంశస్త్రాదిదోషజాన్యపికీర్తయేత్ । హస్తాంగుళితలేంగుష్ఠమూలేపు ఎవిధాసు ౩ఓ । జాయంతేవిషశస్త్రాగ్నిజలాకాత్రిత్యయావహాః ॥ *

ఇతి సూర్యారుణసంవాదె శూలహరం శివమూర్తిదానం.

—* అథశూల జీర్ణహరమ్ *—

కర్మవిపాక సంగ్రహె ॥ నిదానమాహశాకాతపః ॥ శూద్రస్యైవతుభుక్తాన్నమవ్రతస్యద్విజస్యవ। శూలవ్యాధిర్భవేన్నిత్యమజీర్ణాదతిపీడితః । అతైవనిషధృతిఃపుర్యాదుపవాసత్రయంతథా ! దద్యాత్పల త్రయంయావ్యంబ్రాహ్మణాయసకాంచనం ॥

ఇత్యజీర్ణ శూలహరమ్.

—* అథశ్వాసఘాసహారాణి. *—

తత్ర సూర్యాగ్నిసంవాదే ॥ పైశున్యంయదృతస్తూనాస్వామినోలక్షణంశ్రుణు । యథాయథాచాపిశు
నోహృదయమూద్వ్యాహృతాశ్వరా ॥ పైశున్యేనమృషావాక్యైర్యోపరేషాంమర్మభేదకైః । తథాతథాస్వహృద
యంహ్యేతేభృశమూధినా ॥ తథా ॥ తత్రైకాన్యపిచశ్వాస లక్షణానిభవంతిహి । తథాతస్యోధ్వతశ్వా
సరిపశువత్స్వనతేభృశమ్ ॥ నష్టసంజ్ఞోధ్వమున్భాంత లోచనస్విన్నమస్తకః । భిన్నవాక్దీర్ఘవదనోబ్భవి
ణ్యాత్రినిగ్రహః ॥ కరుణంనిశ్వసన్దూరాత్ శ్రూయతేఽబహిశ్చరైః । ఎవంశుద్ధేషుతత్కాలస్మృతిష్వితి వి
చింతయేత్ ॥ కాలాంతరేనాథమృతేరుద్ధేలశ్మ్మకికీర్తయేత్ । ఊర్ధ్వగస్తస్యచశ్వాసఃకష్టేనాధఃపునర్వ్రి
జేత్ ॥ ఉపర్యుద్భ్రాంతనయనో భ్రిష్టస్వనహతద్యుతిః । రతింనలభతేకుప్యద్వక్త్రోవికురుతేభృశమ్ ॥ ముహు
ర్మోహముపైత్యేషాం మహాయశ్చేనశామ్యతి । యూన్యమానేమృతేత్రరుచిలశ్మ్మితిచింతయేత్ ॥ శ్వాసో
పిచ్ఛిద్యతేతస్య శ్వాసతశ్చముహుర్ముహుః । దశాన్యోహుద్ధాపనో భవేన్నశ్వసనఘ్నతే ॥ చ్ఛిద్యంతెత
త్రమూర్ణిపేదనాపిక్షణాంతరే । ముహుర్దాహశ్చస్వేదమూర్ధ్వరవాదితరి ॥ మూత్రాశయేతి దా
హాతోఽనష్టకాంతిఃకృశశ్వసన్ । రుద్ధరక్తోదృఙ్మిథ్యాప్రలపన్నష్టచేతనః ॥ పాతయన్ యుతనాభిస్తాన్
నానామఃషవిధాత్మభిః । శరీరంపీడ్యతేతస్యనాగ్నిదహనాదిభిః ॥ రుద్ధాఽస్థావిధారఃశ్వాసీనాంసూత
లక్షణైః । శ్లేష్మోబ్బణోబ్బణశ్వాసోరుద్ధస్తాసలశ్మ్మికికీర్తయేత్ ॥ కారాయామథవాగారే గిరావనసంకటే । రు
ద్ధాస్తైస్వసనాపూర్వం తత్రతత్రాస్యచాయుషి ॥ భవతిభుపిభూతస్యసర్వకర్మవశాత్మగ । రున్ధతాతత్రయు
క్తైషాంప్రసాపిపయోషితామ్ ॥ శిశూనాపథవృద్ధానాం యూనాంలశ్మ్మోపిపారిషే । పశ్నభావగంత
వ్యఃపుత్రిమూత్రైవపీడినా ॥ తేషాంసముపయుక్తానాంనిఃశ్వాసాగ్రహోభ్రమః । యోయథాప్రకృతిమూఢన్మతి స
తథానాపిపద్యతే । ధాత్వస్థిమజ్జశుక్రక్షయాత్ బాంధవాయేచతద్విధాః । తద్దగాదుఃఖినస్తస్యస్వామినో మృతి
మాప్నుయుః । ఎవంవైమిథ్యాచారంకృత్వాపైశున్యతోఽన్యాన్ । ఆత్రాకృతింసోథసామ్యాఽస్థామల్లాసకారిణీం॥
శుభేమాసిశుభేపక్షేనాముకూలగ్రహోదినే । శుద్ధేస్నాతకృతేకుర్యాద్విధానంవిధికోవిదైః ॥ ఆహూయవిధి
వద్విప్రాన్ పైవజ్ఞోఽపివాదినః । రాశింకుర్యాత్తిలానాంశుద్ధాన్ కృష్ణాన్మృగాజినాపరి ॥ ద్రోణేగిరిసు
షాకారాన్ పాడశాఢకసమ్మితాన్ । తస్యాగ్రేవిన్యసేత్కుంభం కృష్ణం కృష్ణేనవాససా ॥ బ్భాదితంతిలసంపూ
ర్ణంసర్వబీజసమన్వితమ్ । తస్యాఃపరిన్యసేత్కుంభం రచితంద్వాదశాంగులమ్ ॥ రజితస్యాపలేనాపి తావ
త్పైవసువర్ణకమ్ । స్తంభోపరిలసత్కుంభ్యాత్ చ్ఛుకూలం షోడశాంగులమ్ ॥ స్తంభమూలేతువిన్యస్య సువర్ణం
పలసమ్మితమ్ । తతోబ్రాహ్మణమూఢంత్యైవేదవేదాంగపారగమ్ ॥ సమభ్యర్చ్యాతతోభక్త్యావస్త్రస్రగ్గంధభూ
షణైః । సాస్తైతద్విధిచాక్షద్యాద్దానపారాపనుత్తయే ॥ మయాఽబధ్నాతుస్తంభేసాధవో విమనాశిక్ష
తాః । నానాధాతుమయైఃపాశైరిచ్ఛద్యస్యజిహీర్షయా ॥ అంగాఽతిలతుల్యాని తేషామహమిహాచలమ్ ।
యోఽనంతవోజగద్ధాత్రీణోఽరుణోవిశ్వజీవనః ॥ అవమేనేత్రితాదేవా సాధూనామశుభంచరత్ । తతోయు
మల్బణోధిఃశ్వాసాగ్నిప్రాణమూపకః । మయాపాత్తస్యనాశాయ సుదుకూలంశుభాకృతిమ్ । స్తంభు
వ్యాయుధాకారంప్రణవాశంప్రచేతసః ॥ సకుంభసహిరణ్యంచశిలాచలసమన్వితమ్ । తుభ్యం సంప్రద
దేవిష్ణురూపాయసాధవే ॥ యదిస్తహరంతేపాపమూనస్యుస్తువంచయత్ । సాధవోయేమయాస్తంభే
నిగడైర్వానియంత్రితాః । తస్తాశ్వాసాశ్చమేయందానేనానేభోవ్రజ । అసక్షోహమసానీతి ఉల్లాఘు
స్వగృహాన్ప్రతి । ఏవంకృత్వాతుమంత్రేణతతోదద్యాదమత్సరీ । సర్వంసిద్ధనమాదాయయాయాన్నిజ గృహం

ప్రతి ॥ తతస్సోపిష్వి జానన్యాక్షదక్షిణాభిఃప్రపూజయేత్ । భోజయేద్విప్రవైశ్యాన్స్వాన్స్వవ్యాధిబలేతుమాం
సాంతుబాతినిధాఽరంహృతానాంహృతకారణమ్ । సుఖాస్సనవశాచ్యాచ్యం నిర్రోదానేవతాడిథి ॥ ప్రశ్నే
భాదవగంతవ్యం జన్మజాత్యాదికంపురా । లక్షైక్యహోకుణవిపాకేహృదయేవిధాక్రతాః ॥ పీడాపశ్య
కలత్రాదే రిష్టస్థైర్యవయాత స్తథః । పాదాంగులీషుగుల్ఫాగ్రే కూర్పారమణబంధనే ॥ అస్థిభంగాగ్నిసంస్ప
ర్శాఽవివిధాన్యాతిదేవనాః । ప్రయోజకాగమంతార్యం పవజెస్యార్విపక్వనా ॥ నానావాతవ్రాస్తేషాం
పీడాభవతిచారుణా ॥

ఇతిసూర్యారుణసంవాదే శ్వాసళాసహారమ్.

—* అథనిష్ఠ్యూతాగ్నిత్వహారమ. *—

హేమాద్రిప్రాయమః ॥ కృసరంభోజయిత్వాతుస్వశక్త్యాతిశయండ్విజాన్ । దీప్తాగ్నిత్వంశమంయాతిస్వ
గతాలోకంసగచ్ఛతి ॥ ఇతినిష్ఠ్యూతాగ్నిత్వహారమ్. *

—* అథ దేహభ్రమహారాణి *—

వృద్ధగౌతమః ॥ విభ్రాంతయఃకిలోమూఢోపక్ష్యాషధాదిప్రయోగతః। భవణాంకాయతేతస్యదేహోభీవ
దుశిసహం ॥ వక్ష్యామితక్ప్రతీకారంచానదేహోమూదికర్మణా ॥ వ్యాహారికనిష్టైస్తుత్రిభిద్వాభ్యామథాపి
వా ॥ ఎకేనవాస్వశక్త్యావాసూర్యాపకిక్రతింశుభాం । కర్ణాద్విన్యస్తాంమూర్ధాతుపద్మద్వయసుభూషితాం।
తథోపరిస్థితాంరక్తవాసపాసమలంక్రుతాం । కుంకుమేనాంకితాంసమ్యక్ రత్నమాలైరలంక్రుతాం । స్నాపికాం
పంచగవ్యేనతామ్రపాత్రోపరిన్యసేత్ । పాత్రస్యచపరీమాణంపలానామష్టకంవిదుః । తదర్ధంవాతదర్ధంవా
యథావిభవతోభవేత్ । పాత్రంతిలానామపరిన్యసేద్భద్రవిస్తృతే । ఎవంభూతాంతుతాంమూర్ణంఆచార్యః
పూజయేత్సుధీః । గంధమాల్యైస్సరభిభిరహంసశ్చుచిరిత్యృచా ॥ ఉపచారైష్షోడశభిస్తైవెద్యంపాయసంతు
హెత్ ॥ ఆగ్నేయాంవిధిమాస్థాయతర్పయేత్తంఘృతప్లుతైః । సమిధాజ్యతిలైశ్చాపిమంత్రైరేకైర్యథాక్రమం ॥ చిత్రం
దెవానాంతచ్ఛుక్లుమిత్యంజాతవెదసం ॥ యదస్యకర్మణశ్చేతిస్విష్టకృద్ధోమయిష్యతె । అగ్నెనుత్తరదిగ్భాగె
కలశస్తాపనంభవెత్ । అభిషెకాదికంసర్వంశాంతికేవప్రసస్మరం ॥ సుఖాసీనోపవిష్టస్యకర్తవ్యం దాస్తుతైర్
శుభైః । ప్రణీతామోక్షుపర్యంతంబ్రహ్మోద్వాసనమెవచ । తతస్స్నాతఃశుచిర్ధీమాఃశుక్లగంధానులెపనః । శు
క్లమాల్యైశ్శోభనశ్చఆచార్యోస్త్రైహ్యుదఙ్ముఖః । ప్రాఙ్ముఖాయోపవిష్టాయదద్యాత్ప్రతిక్రుతింశుభాం । సహస్ర
కిరణోదెవఃఖగఃపూషాభగస్తిమాన్ । సర్వదెవనమస్యోఽన్యాజగచ్చక్షుస్త్రయీతనుః । ఔషధాదిప్రయోగెణ
వుదాయచ్ఛాయమణంక్రుతం । విసొణాంపాదమధ్యస్థమత్యక్రుతం భమణంమయా ॥ ప్రతిమాయాఃప్రదానెన
తుష్టోదెవొబృహస్పతిః। భ్రమణందెహగంసర్వంవాసుదెనొవ్యపొహతు ॥ దానమంత్రః ॥ ఎవందత్వాతుత
ద్దానమాచార్యాయశక్తితః । ఆసనంతాదనుత్రజ్యప్రణీపత్యాత్మమాపయేత్ ॥ అన్యెభ్యొబ్రాహ్మణెభ్యశ్చద
ద్యాచ్ఛక్త్యాచదక్షిణాం । ఎవంచానంవురాప్రొక్తందత్వానత్యొఽభక్తితః । పూర్వకర్మవిపాకొత్థంభ్రమం
త్యక్త్వాసుఖీభవెత్ ॥

ఇతి దేహభ్రమణహరమ్ సూర్యమూర్తిదానం.

—* అథశ్విత్రవపుహరమ్. *—

సూర్యారుణసంవాదె॥ శ్విత్రమేతన్నకస్మేమ దుష్టకర్మసుకీర్తితమ్ । రాజద్యావిక్రుతేహ్యంగె
శ్విత్రమేతత్ప్రజాయతే ॥ తచ్చారుణంపద్మపత్రా భాసిసించేత్రిరివిధమ్- సప్రతీకారమాహ॥మాఘెమధౌవా
ప్యథ కార్తికెచయథావిధి । ఉపొషితశ్శుపాణ్మాస్యాం ప్రధాతేశ్వమండలమ్ ॥ కుర్యాద్వింధ్యాదలం

తత్ర శుక్లమాల్యాంబరావృతమ్ । పలేనాపిసహస్రాంవా విత్తన్యూనేబలేక్షుమా ॥ రజితస్యాపిశుద్ధస్యనిర్మితం స్థాపయేద్ధిరౌ । నిర్మలంశశినోబింబంశుక్లపుచ్ఛానులేపనమ ॥ ఉదఙ్ముఖంద్విజంశాంతముపవేశ్యాసనేశుభె। తస్మైతస్వధివద్దద్యాదచలంశశిసంయుతమ్ । తతోమంత్రమిమంబ్రూయాచ్ఛ్వేక్రీబ్రాహ్మణసంముఖః ॥ యన్మ యాహారతాన్యస్యరాజతీంవికృతీంశుభామ్ । దద్మోట్యాంధిరయంప్రాప్తశ్శ్వేత్రసంజ్ఞోవినిందితిః ॥ తస్యదుఃఖస్య నాశాయ పర్వతశ్శశినాయుతిః । దత్తోయమేవంముచ్యేపాపాదస్తాన్సదారుణాత్ ॥ శతంశతార్ధంథవాభో జయేద్బ్రాహ్మణానథ । ధనధాన్యాదికందత్వా తేభ్యశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ దీనాంధకృపణేభ్యోన్నందత్వాభుం జీతబంధుభిః । ఏవంకృతవిధిస్నాతవరశ్శ్వేత్రాద్విముచ్యతే॥ *

ఇతిశ్వేత్రవరాహారమ్— సపర్వతచంద్రమండలదానమ్.

—* అథవిచర్చికాహారమ్. *—

తథైవ ॥ విచర్చికేతివిఖ్యాతం కుష్ఠంతల్లక్షణంశృణు । కక్షాలక్షణసంయుక్తం కీర్త్యమానంమయానఘ ॥ సనరఃస్వేయకార్యేషు పరస్యాగదప్రసాదతః । వృక్షస్యతీంస్వసురభిమసంగంనయతెప్పుషమ్ ॥ జనురంతరమాసాద్య జాయతేస్యవిచర్చికా । విస్ఫోటకాఃప్రజాయంతెనానారూపారుజాకరాశ ॥ ఈషచ్ఛాయారుణాభాసాస్సవయంవైవర్ణ్యకారకాః । కండూమత్యోశెహదాహా స్తస్వచోవోషాకరాభృశమ్ ॥ అన్యాకులితచిత్తస్యాత్తాభిరభ్యాతిక వేదినః । సమూహూయసమభ్యర్చ్య శంకరంవిఘ్నహర్తాణెః । పశూనామధిపందేవంమీఢుషమవఘూపహమ్ । స్నానదానజపాద్యేనకర్మణాపరితోషయెత్ ॥ తతస్తువృషభంశాంతంశుభ్రవర్ణంమనోహరమ్ । అవ్యంగమతివద్ధిష్ణుశరీరావయవందృఢమ్ ॥ స్నాపయిత్వానులిప్యాథచందనైఃపుష్పమాలయా। అభ్యర్చ్యవస్త్రయుగ్మేనసితేనపరివార్యతమ్ ॥ భూషయేద్భూషణైర్హేమశృంగయాప్యఖురాదిభిః । ఘంటాంగళేనిబధ్నీయాత్ కింకిణీజాలసంభృతామ్ ॥ ఎవమభ్యర్చ్యవృషభుస్థాపయేదుత్తరాముఖమ్। తస్యపూర్వవిధాగేతు సుశాంతాంశుభలక్షణామ్ ॥ స్థాప్యవత్సతరీంశుభ్రాంయథావృత్తాంవిభూషయేత్ । పూజయేద్వృషవృత్తాంశువస్త్రస్రగ్గంధభూషణైశ ॥ తతోవిచర్చికాక్రాంతశ్రపాజ్ముఖోవృషభుస్పృశక్ । కుశాగ్రేణశివంథ్యాయక్తిష్టెన్నియతమానసః । తతోవేదవిదోవిప్రాశ్చత్వారశ్శుభలక్షణాః॥ నమకాధ్యాయమారభ్యమానైకాదశకాభిః । ప్రతిమంత్రంవిదధ్యుస్తె రుద్రన్యాసంవృషాంగకె ॥ న్యాసస్యనయనే భ్రూమిశృంగేశర్పకకుత్ఖనలే । స్కంధేపృష్ఠెతథాకుక్షౌపార్శ్వయోరథసంధిమ॥ ఎవంన్యాసవిధింకృత్వాపునరభ్యర్చ్యతంవృషమ్ । ఉత్సృజేద్గోమవిధివత్పురస్కృత్యచవత్సకమ్ ॥ యథోక్తగుణసంపన్నం యిథాశక్తిసమర్చితమ్ । అథ్యంగవిన్యస్తశివం రౌద్రంరౌద్రస్తుకర్మణాః । విచర్చికాఖ్యకుష్ఠస్యనాశాయశుభలక్షణమ్ ॥ మునూర్వుఃకర్మణోముష్మాద్వృషంగోముసముత్సృజేత్ । వ్యాహృత్యనియమూన్మంత్రాంత్ర పుచ్ఛంకృత్వాసజేకరె ॥ కుశాక్షతజలోపేత మంజలింగోఃకరెక్షిపేత్ । ఇదంయువానామిత్యాదిమంత్రాంత్రగోశ్రవణేజపేత్ ॥ తతఃప్రదక్షిణీకృత్యవిసృజెత్తావుదఙ్ముఖా । పుచ్ఛసంశ్లేషితంస్కంధేతతస్తంవృషమంకయెత్ ॥ చతుర్వింశత్యనువ్రజ్యపదానివినివర్త్యచ । శివస్యాగ్రెసమాగత్య పూజయేత్తాచకాన్విజాంత్ ॥ స్థానోత్సర్గజలాపాత్రైః ప్రమృజుస్తెతదంగకమ్। అక్షిభ్యామితిమంత్రైస్తు తెభ్యోదద్యాత్సదక్షిణామ్ ॥ ఎవంకృతవిధిస్నాతముత్సృతేకృష్ణగోగతః । ఐహికంలభ్యతెస్వేదకార్యభ్రంశోయవస్తతః ॥ నాతిక్రీణిశ్చభార్యాయాంనవాపత్యభవంసుఖమ్ ॥ *

ఇతి సూర్యారుణసంవాదె విచర్చికాహారమ్.

—* అథ దారిద్ర్యహరమ్ *—

ఉక్తానాం పాపజాతీనాం ప్రాయశ్చిత్తాని వక్ష్యతే ॥ వాయువురాణే ॥ దరిద్రో జాయతే యేన యోయద్దానవిఘ్నంకరోతి యః । అవశ్యమేవ తేనాసౌ కర్మణా తత్ఫలం లభేత్ ॥ పలాశైకసతదశైకనవకార్థాంశేనవాపునః । ధవదవ్యప్రదాతృత్వాత్ పలాశైస్తు యజేద్ధరిం ॥ ద్విషోజాంవామనోపేతాంనమనానదకారిణీం । శంఖపద్మనిధీశాంత్వాంపతిశ్రీకం ధ్యాత్వాయజేత్ ॥ శ్వేతసర్షపసంయుక్తం తండులానాం త్రిపాత్రకం । ఏతత్సంభవేద్రాజ్ఞాంతత్ప్రదాతవ్యం ॥ తదభావేతదర్ధంవాపిష్టకాశ్చూర్ణకారయేత్ ॥ స్వైనమాలభ్యసప్తధాగాం స్తైపిబేత్పశ్చాత్తుపూజయేత్ । ఆగ్నేయ్యాందిశిహోమస్తుసమిధాజ్యతిలైర్భవేత్ ॥ మంత్రోరాజాధిరాజాయేత్యాదిమూజ్యస్య లింగకైః । తిలహోమోమహావ్యాహృతిభిఃకర్తవ్యోనకాంక్షిభిః ॥ రాజాధిరాజాయ—మహారాజాయనమః । ఏవంపూజాదౌమంత్రమభిధామూహ । ఆచార్యస్సర్వశాస్త్రజ్ఞఃవిధితస్సర్వసమ్మతః ॥ మహాకులప్రసూతశ్చధర్మజ్ఞస్సత్యవాగ్భవేత్ । కారయేదవరాన్తేనధనదస్యాపిభక్తితః । తస్మైవశ్యేనమంత్రేణ సవశాపిసంభవేత్ ॥ తస్మైహోమంప్రయత్నతఏతేప్రదాత్సంతిమాంతుతాం । మంత్రేణానేనవిధివత్కార్పిష్ఠూథాయహ్యాదబ్ధిఖః ॥ దానమంత్రః ॥ వుత్తరాశాపతేదేవ కుబేరనరవాహన । పద్మశంఖనిధీశాంత్వంపతిశ్రీకం తవల్లభ । అదానేనయథాప్రాప్తుందారిద్ర్యంమమదుఃఖదం । తస్మాన్మంతవదానేన పాపమాశువినాశయ ॥ ఏవంకుబేరదానంయఃకరోతివిధిపూర్వకం ॥ ధనదేనసమోమర్త్యఃతత్క్షణాదేవజాయతే॥ అథాపరంప్రవక్ష్యామి యేన్యే । అనివేద్యసురాదిభ్యోభుంజానోజాయతేధనః ॥ సభోజయేత్సహస్రంతుశతంవాపివిజోత్తమాన్॥

—* ఇతి దారిద్ర్యహరధనదమూర్ఖదానం *—

అథాపరంకర్మనిపాకసంగ్రహే ॥ రుణంవక్ష్యామికాంవృద్ధింగృహ్ణీయాద్వ్యస్యచసోభయం। ఉత్పాదయతివాన్యేషాంపాషాణేనప్రహారదః ॥ తిలప్రహారకశ్చైవజాతోపిభగినీనాంకులే । ధనేనరహితఃప్రాయోదేశాంతరగతోభవేత్ । మహాక్లేశేచహ్యద్రోగిహ్యావక్కీభవేన్నరః ॥ అత్రప్రాయశ్చిత్తం ॥ కృచ్ఛ్రంకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రంచ చాంద్రాయణమథాపరం । కుర్యాదాద్యచరుభ్యాంచహోమోవ్యాహృతిభిస్తథా ॥ యత్రకించేదమిదంసూక్తమయుతంవారుణంజపేత్ ॥ ఇత్యుపరంధనసరహితత్వాదిహరమ్.

—* అథ దుఃఖచిత్తహరమ్ *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ సర్వదాదుఃఖచిత్తస్యాశ్వరచిత్తవినాశకః । చాంద్రాయణత్రయంకుర్యాదుదుత్యంజాతవేదసం ॥ ఎతత్సూక్తంజపేన్నామతితయంతుపిముచ్యతే ॥

ఇతి సర్వదుఃఖహరమ్.

—* అథ కార్యాసిద్ధిహరమ్ *—

శాతాతపీయే ॥ తస్యకార్యాణ్యసిద్ధానిగజభూతీభవేన్నరః । ప్రసాదంకారయేచ్ఛ్రగణనాథస్యభక్తితః । అథవాగణనాథస్యమంత్రతిలహుంజపేన్నరః ॥ దశాంశహోమకృత్వాస్యాత్గణశాంతిపురస్సరం॥

ఇతి సర్వకార్యాసిద్ధహరమ్

—* అథదేశాంతరగతస్యాతికృచ్ఛ్రహరమ్ *—

కర్మవిపాకసముచ్చయే ॥ భయభీతమరణేద్యఃతుల్సిపాశాతురంభయాత్ । వక్తస్యకసర్వదాజంతుంకం వనోవధవృత్తికః । నిషిద్ధవృద్ధ్యాజీవీచజాతోపిశ్రీమకాంకులే।దేశాద్దేశాంతరంయాతిక్లేశయుక్తోభవేత్సదా॥

[illegible]

[illegible]

—* [illegible] *—

[illegible]

[illegible]

[illegible]